OPEION

Rimanóczy Gyula
/1903-1958/

RIMANÓCZY GYULA /1903 - 1958/

Rimanóczy Gyula /1903-1958/

1903. január 19-én született Bécsben. Régi építészcsaládból származott, nagyapja jónevü nagyváradi tervező és vállalkozó építész volt. Apja Bécsben végezte a Militarische Hochbauschule-t és a magyar honvédségnél müködött mérnökkari tisztként.

Középiskolai tanulmányait a belvárosi Főreáliskolában végezte, 1920-ban érettségizett, mint prematurus. Ezután a M. Kir. József Müegyetem építészkarára iratkozott be. 1924-ben abszolvált, de édesapja halála és a Cziegler-pályázat miatt csak 1925-ben szerezte meg diplomáját. Mint az évfolyam legjobb tervezője, elnyerte a Haussmann-jutalomdíjat, a hallgatók számára kiírt Cziegler-pályázatra beadott munkájáért pedig rektori elismerő oklevelet kapott.

Diplomázása után apja volt iskolatársa, Maróthy Kálmán nyugalmazott mérnök-ezredes építész-irodájába került, és megszakításokkal egészen 1932 végéig nála dolgozott. /Egy évet Wälder Gyula mütermében töltött./ Közben többször is járt külföldön, Európa tíz országában megfordult tanulmányútjai során. Utazásain megismerkedett az akkori modern építészet különböző irányzataival, 1928-29-ben készített tervei a német és holland téglaépítészet ismeretéről és hatásáról tanúskodnak. A tóparti nyaraló /1929./, vagy a Prohászka-emléktemplom /1929./ tervén a díszítés szerves része a modern hangvételü épületnek. Az utóbbiról írta Bierbauer Virgil a Tér és Formában: "Rimanóczy Gyula terve módfelett artisztikus. Sajátos módon keresi a mai formát és a hazai hangot. Tornya nem egy régi magyar toronynak a másolata, de érzésvilágánál fogva magyaros." Ugy tünik, Rimanóczyra Németországban inkább Fritz Höger, vagy Peter Behrens hatott, mint a Bauhaus; Németalföldön inkább Dudok, de Klerk, vagy Kramer, mint Rietveld vagy Oud. Az internacionalista avantgarde képviselőinél közelebb állhattak hozzá azok, akik a nemzeti hagyományokra alapozva akartak korszerü építészetet teremteni.

Ez időből való terveinek formavilága egy-két Maróthy-szignálta épületen is megjelent. Mivel Maróthy stílusa alapvetően konzervatív volt, Rimanóczynak komoly része lehetett e néhány épület /Dandár utcai Népfürdő 1929; Maglódi úti Szeretetotthon tüdőbeteggondozó pavilonja 1930-31./ megalkotásában.

Közben, valószínüleg anyagi okokból, átalakításokat és stílusban való tervezést is vállalt. Első önálló, megvalósult munkája, a Somlói úti villa németes neoreneszánsz stílusú, a Minerva utcai villa-terv színvonalas neobarokk, és még az 1932-ben tervezett Szirtes utcai villa is barokkos formákkal épült fel, bár ennél a megbízásnál Rimanóczy már öt alternatívát készített a neobarokktól a németes romantikuson át a lapostetős modernig, hátha sikerül a kedve szerint való legutolsó változatra rábeszélnie a megrendelőt.

Miután 1929-ben fölvették a Mérnöki Kamara tagjai közé és önálló terveivel is kitünt pályázatokon, komolyabb megbízásokat is kapott. Korábbi, nagy feltünést keltett templomtervei /Prohászka-emléktemplom; Árpádházi szentek temploma; Négy evangélista templom/ alapján kérte fel a ferences rend pasaréti templomuk és rendházuk megtervezésére. Rimanóczy 1931-ben látott munkához, a terveket két változatban készítette el, melyek közül a ferencesek választása a kevésbé modernre esett. Ennek alapján készült az engedélyezési terv, azzal a változtatással, hogy a torony a bejárat mellől a szentély mellé került. Egy befolyásos politikus hatására, aki mellesleg építész volt és már nemegyszer szállt szembe fiatalabb kollégáival, az engedélyezési tervet a magasépítési bizottság elutasította. Az elutasító határozat másnap valamennyi napilapban megjelent. Rimanóczy fellebbezett, és mivel a szakértőként felkért Egyházmüvészeti Hivatal a tervet "elsőrangúnak és a liturgiai szabályoknak megfelelőnek találta, a városházán végül is megadták az építési engedélyt. Ugyanez a politikus folytatta harcát a modern templomterv ellen: egy katolikus nagygyülésen "szovjet-stílusúnak" nevezve azt. Az újságokban nagy vita bontakozott ki, "szovjet-stílusú-e a pasaréti templom?" /Az Est 1933/X.14./, ami egy kissé elodázta a kivitelezés megkezdését. Az alapkőletételtől /1933.IX.10./ számított egy év és egy hónap múlva Serédi Jusztinián hercegprímás szentelte fel a kész templomot.
A pasaréti templom és az egy évvel korábban épült városmajori /Árkay Aladár és Bertalan 1933./ volt a főváros első két modern temploma. Paradox módon Rimanóczy temploma olaszosabb, holott Árkay Bertalan volt a római iskolás. A városmajori, amely mellett ekkor még nem állt a campanile és az íves-árkádos folyosó, sokkal puritánabb, markánsabb mű volt, mint a novecento-s részletekkel lepuhított pasaréti.

RIMANÓCZY GYULA /1903 - 1958/

Rimanóczy a pasaréti templom tervezése közben, 1933. január 1-én nyitott önálló irodát és 1948 októberéig magántervezőként dolgozott. Irodája kislétszámú volt. Egy adminisztrátor, egy tapasztalt "baumeister", egy-két feldolgozó mellett szigorló építészhallgatókat és fiatal építészeket foglalkoztatott. A fiatalok szívesen mentek hozzá dolgozni, mert munkájukat tisztességesen megfizette, baráti viszonyban volt velük és tanulni is volt mit tőle. Többek között irodájában dolgozott /a háború előtt/ Ivánka András, Németh Pál, Paulovits László.

Rimanóczy terveit maga szerkesztette, rajzolta, mindig tűhegyes, kemény ceruzával dolgozott. Szép, pontos rajzai gyorsan készültek: az első vázlatoktól az 1:100-as tervek teljes kidolgozásáig általában egy hét sem telt el.

Önállósodása évében igen sok családi házat tervezett. Egy részük csak formagyakorlat volt, illetve ajánlati tervként szolgált, nagy részük azonban konkrét megrendelésre készült és ezekből hat meg is valósult. A már említett Szirtes úti villa kivételével ezek mind modern épületek. Feltehetően első közülük az a csak fotóról ismert villa, melynek fele magastetős, fele lapostetős. Ennél kiforrottabb alkotás a Pasaréti út 96. szám alatti ikerház, a Farkas család zuglói és Mrs. Jay Poward /egy Amerikába férjhez ment magyar hölgy/ debreceni családi háza. Ez utóbbit csaknem lebontották, annyira felháborította a város vezetőit a főútvonalnak hátat fordító, különálló lépcsőház-tornyú, modern villa. Rimanóczy legszebb épülete ebben a műfajban kétségtelenül a Pasaréti út 97. szám alatti volt Szakáts villa /ma sajnos átalakításokkal eltorzítva/. E munkáin már erősen érezhető a nemzetközi funkcionalista építészet hatása, de a Cirpac-osok német orientációjával szemben Rimanóczy villái inkább az olasz-francia vonalba illeszkednek, Terragni, Sartoris, Lurcat alkotásaival rokonok.

Középület-megbízásait szinte kivétel nélkül pályázatokkal nyerte. Így került hozzá a székesfehérvári vágóhíd /1933./, a Postás nyugdíjas otthon /1935./, a Mester utcai rendelő /1936./, az Erzsébet automata telefonközpont és Postaigazgatóság /1937./, a Nemzeti Sportcsarnok /1938./ és a Bosnyák téri templom /1940./ tervezése. Közvetlen egyházi megbízásra készítette el a rózsadombi Veronika kápolna mellé szánt ferences rendház és Szentföld-múzeum, valamint a győri plébániatemplom és paplak terveit. Több egyházi vonatkozású pályázaton indult /Pestlőrinci r. kat. kultúrház; nyíregyházi és veszprémi zárda; székesfehérvári Szt. István kápolna; komáromi és csornai templom/, de ezek nem valósultak meg. Reklámprospektusok tanusága szerint vállalkozással is megpróbálkozott: a Pasaréti és Szilfa utca sarkán a Magyar Építő Iparosok Szövetkezetének kivitelezésében épült volna egy 6, és egy 9 öröklakást tartalmazó villa, kulcsrakészen átadva. Hasonló akció lett volna a Villányi úti "Park-otthon" társasházak építése is - amelyben üzletek, uszoda, sportpályák, bölcsőde, közös mosoda, játékcsarnok is lettek volna - de egyik sem sikerült.

A harmincas évek második felében stílusa to-

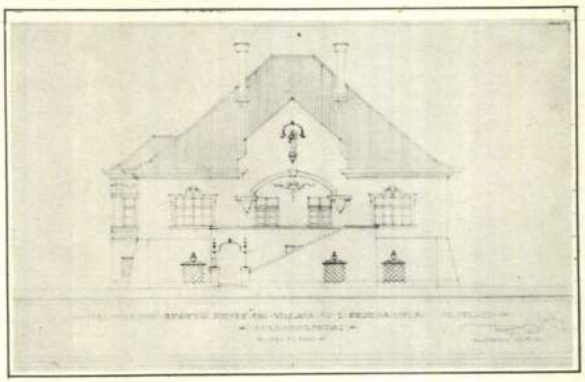

1. A Jungfer villa terve, 1927.

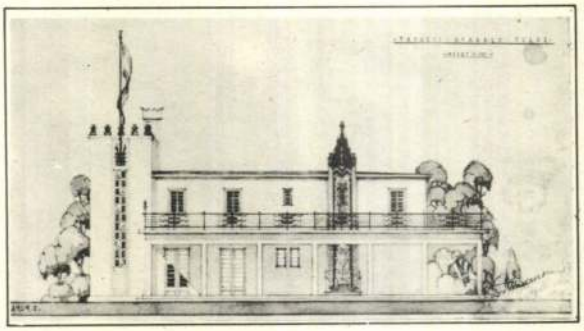

2. Tóparti nyaraló terve, 1929.

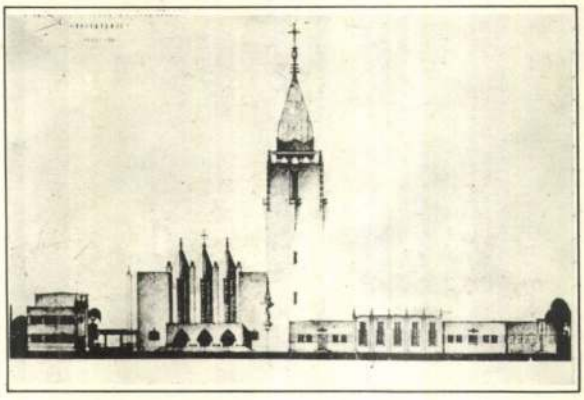

3. Probászka emléktemplom terve, 1929.

4. Debrecen város székháza, 1931.

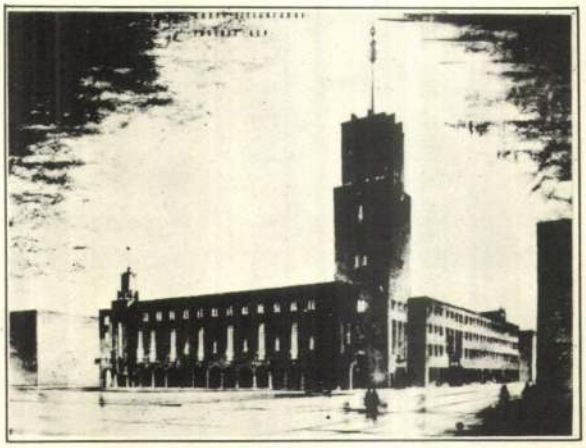

RIMANÓCZY GYULA /1903 - 1958/

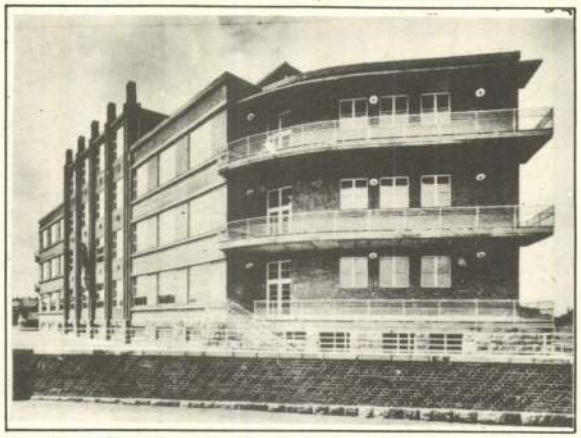

5. Maglódi úti tüdőgondozó, 1931.

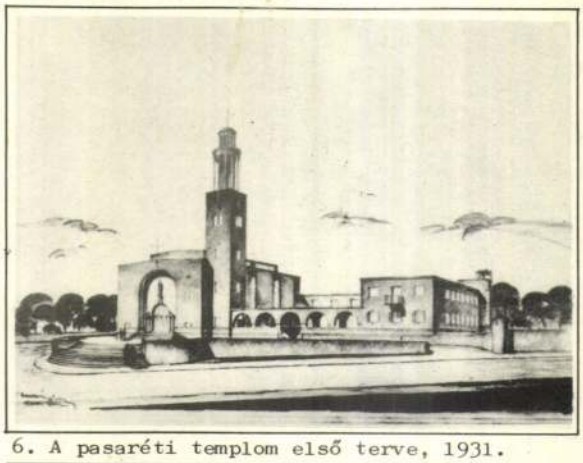

6. A pasaréti templom első terve, 1931.

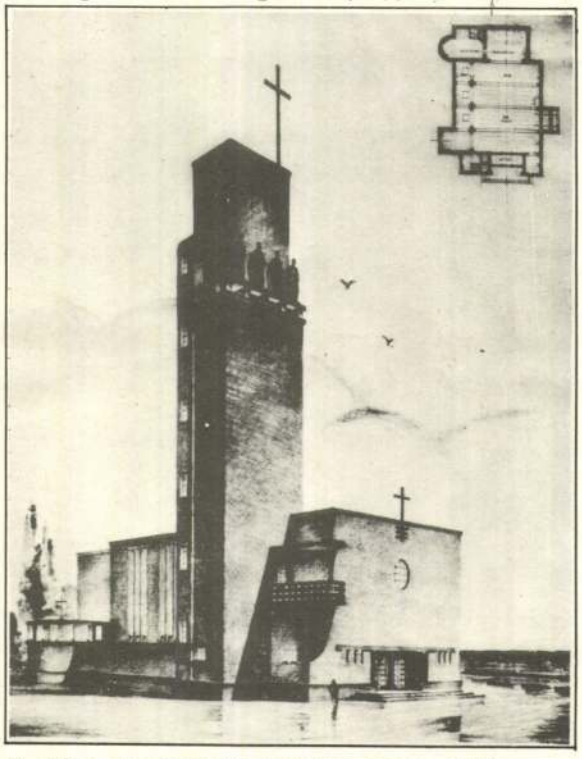

7. Négy evangelista templom terve, 1930.
9. Debreceni családi ház, 1933.

8. A pasaréti Szt. Antal templom, 1934.
10. Szakáts villa, Pasaréti út 97., 1934.

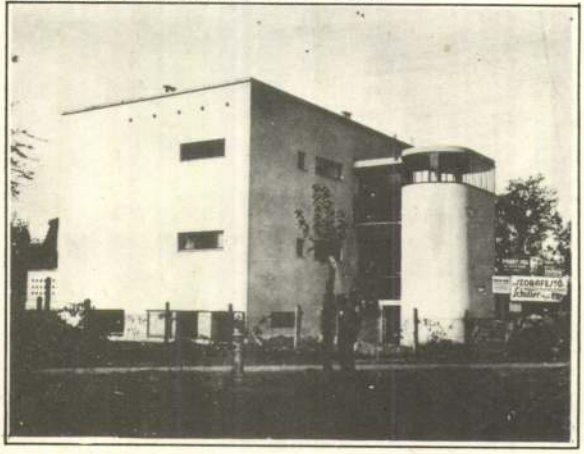

RIMANÓCZY GYULA /1903 - 1958/

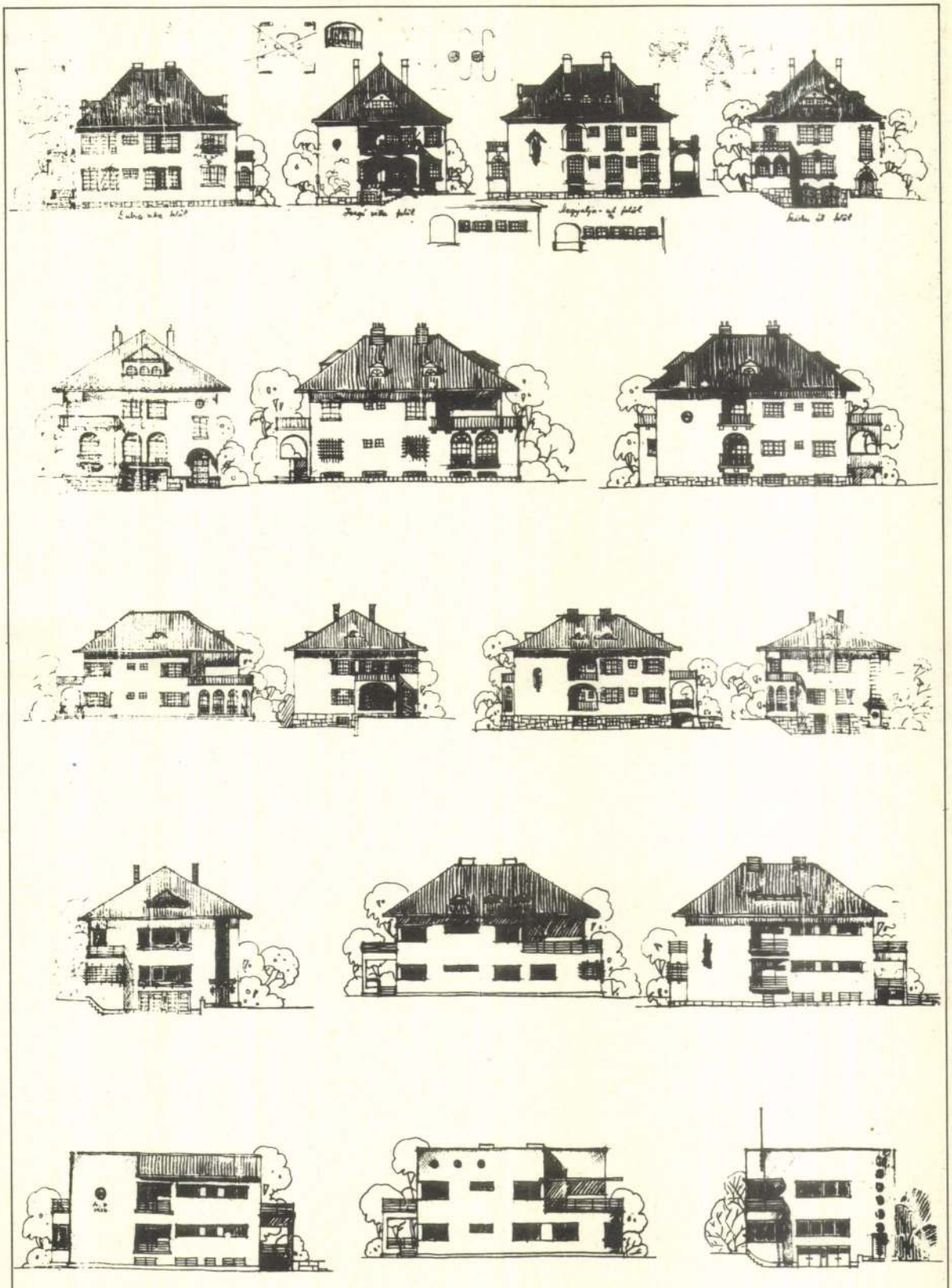

11. Öt változat Pávai-Vajna Viktor családi házára, I. Szirtes út 3/a., 1932.

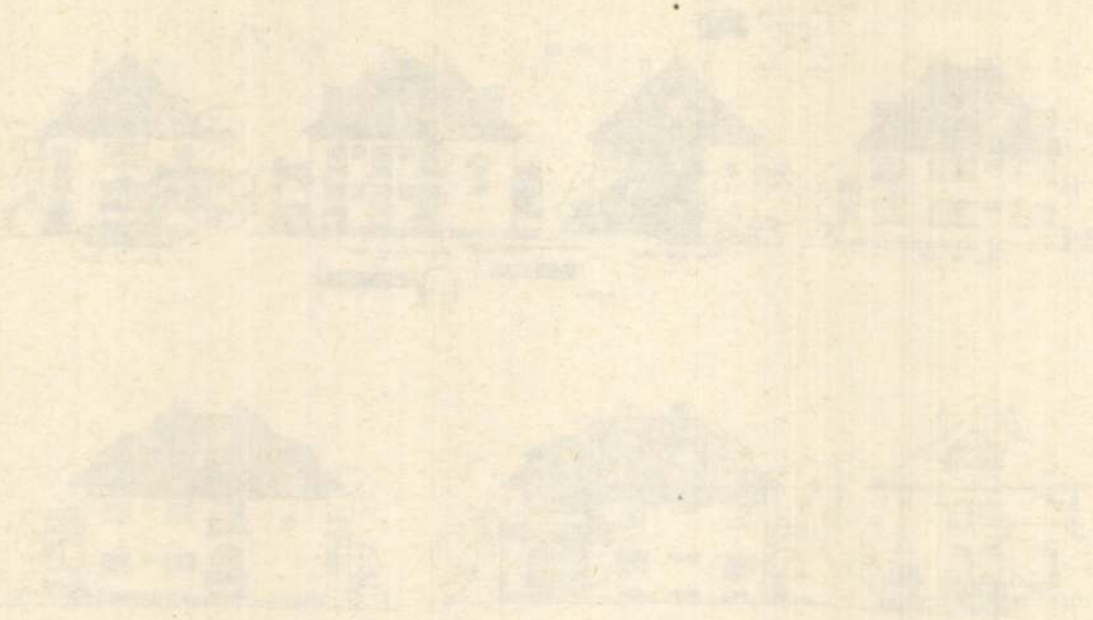

RIMANÓCZY GYULA /1903 - 1958/

vább színesedett, gazdagodott. A rózsadombi ferences rendház az assisi San Francesco-ra utal elrendezésével és mediterrán hangulatával, az észt művészeti múzeum pályaterve Corbusier hatását mutatja; gyakran alkalmaz íves épülettömeget vagy sarkot /pl. székesfehérvári vágóhíd; Mester utcai rendelő; pasaréti buszvégállomás/, alacsony hajlású félnyeregtetőt /gallyatetői gyógyszálló, postásotthon/, homlokzati anyagként pedig kőburkolatot vagy klinkertéglát. E vonások határozottan megkülönböztetik munkáit a Ciam-csoport puritánabb, kubisztikusabb épületeitől.

Tervei, épületei megjelentek több külföldi építészeti szaklapban, számos kiállításon sikerrel képviselték a magyar építészetet /liege-i nemzetközi építészeti tervkiállítás 1930.; a budapesti nemzetközi építész-kongresszus tiszteletére rendezett kiállítás 1930.; páduai egyházművészeti kiállítás 1932. brüsszeli világkiállítás 1935.; budai Szépművészeti Társulat kiállítása 1935. ezüst éremmel jutalmazva/.

Rimanóczy az un. "Kisrabló-társaságnak" volt tagja. Ez a csoport /nevét arról a Zenta utcai kisvendéglőről kapta, ahol találkozóikat tartották/ azokat az építészeket tömörítette baráti és részben érdekvédelmi társaságba, akik felfogásuk és társadalmi helyzetük alapján a baloldali, haladó Ciam-csoport és a konzervatív nagypolgári építészek /az un. "Nagyrablók": Hiltl Dezső, Sándy Gyula, Wälder Gyula, Wellisch Alfréd, stb./ között helyezkedtek el. Tagjai nagyrészt tehetséges, jól menő irodával rendelkező építészek voltak /Nyiri István, Janáky István, Dávid Károly, Wanner János, Brestyánszky Tibor, Körmendy Nándor/. A 30-as évek vége felé a csoport hangadója Padányi Gulyás Jenő lett, aki a Magyar Mérnök és Építészegylet "Építészet" című folyóiratának szerkesztőjeként a népi építészetből kiinduló, sajátosan magyar és korszerű építészet szükségességét hirdette. Ez a program Rimanóczyra is hatott. Maga is részt vett a Padányi kezdeményezte gyűjtőakcióban - Nógrád megye paraszti építészetét fényképezte. Életművében ezt az irányt legtisztábban a Standard Villamossági Rt. kis öltözőépülete képviseli. A tornácos parasztházra emlékeztető épületnek elsősorban finom, ízléssel megformált részletei figyelemreméltóak.

A népies irányzat mellett folytatta korábbi "modern" stílusát is: a 40-es évek elején készült tervei közül említést érdemel a Bosnyák téri templom csak dícséretet kapott vasbeton-héj-kupolás változata és egy kevéssé ismert pályázata, a Lágymányosi stadion és kiállítási terület.

A felszabadulás után az államosításig fennállt magánirodája, 1948. november elején lépett állami alkalmazásba. Az ÉTI Ipari Tervező Főosztályára került azzal a kifejezett feladattal, hogy az ipari épülettervezés színvonalát emelje. Az időközben szétvált anyaintézet utódánál, az ITI-nél /Ipari Tervező Intézet/, majd az átszervezés után a Könnyűipari Épülettervező Irodán dolgozott. Itt számos bányászfürdőt és öltözőt, ipari tanuló iskolákat tervezett, nagyobb munkája a gödöllői árammérőgyár és a nyíregyházi dohányfermentáló volt. Ezek még mind az építészeti fordulat előtt készültek, stílusuk még nem archaizáló.

1950. szeptember 1-én került a KÖZTI-be. Műterme kapta a nagy egyetemi építkezések közül a Műegyetem, a veszprémi Nehézipari Egyetem és a gödöllői Agrártudományi Egyetem tervezését. Az első kettő beépítési tervét a Janáky műterem készítette, tőlük került Rimanóczyhoz a munka. A Műegyetem tervezésénél Kleineisel János, a veszprémnél Halász Imre volt a munkatársa. A Műegyetem gépészkari épületeinek telepítése Kleineisel Jánostól származik. A fedett folyosóval összekötött, oromfalas, nyerstégla épületek példaképe az arhus-i egyetem volt. A "T", "H" jelű, és a műhely-épület kiviteli terveit Kleineisel, a Dunára néző "R" épületét Rimanóczy készítette. Az építkezés 1951-től 1955-ig tartott, így az egyes épületekről jól leolvashatók az építészeti fordulat állomásai. Az 1951-ben átadott műhelyépület még szinte funkcionalista, a "T" és "H" épület skandináv szellemü homlokzatára építés közben aggatták rá a kődíszeket, az "R" épületet pedig már a tervezés során az új reprezentatív igényekhez kellett alakítani. Rimanóczy átvette a már álló épületek homlokzattagolását, anyaghasználatát, díszítést csak a bejáratnál, a kétszintes előcsarnokban és a lépcsőházban alkalmazott, klasszikus elemeket használt teljesen egyéni módon. Az eredmény hasonló Asplund korai munkáihoz, leginkább stockholmi könyvtárához. Az "R" épület egyébként torzó maradt, északi, négyzetes díszudvart körülfogó szárnya nem valósult meg.

Az 1953-ban tervezett gödöllői Agrártudományi Egyetem a szocreál másfajta megközelítését mutatja. Nyilván a hazai "haladó hagyományokra" utalva, a főépület egy négysaroktornyos, zártudvaros várkastélyra emlékeztet, klasszicizáló homlokzatokkal. Pénz híján Gödöllőn csak a tanári lakások épültek meg. A háromszintes lakóházak színezése szokatlan volt: minden házat más-más színüre festettek, az ablakokat és ajtókat ehhez illő erős színre mázolták /pl. tok: vörös, szárny: fekete/.

Az ötvenes években számos tervpályázaton indult, általában sikerrel. Tervezési tevékenysége mellett 1953-tól mesteriskolai tanárként is működött és minisztériumi felkérésre tanácsadóként több tervezőirodában épület- és városrendezési terveket bírált. Megalakulásától megszünéséig tagja volt az Építészeti Tanácsnak. Munkásságát 1953-ban az Ybl-díj I. fokozatával jutalmazták, 1955-ben a Műegyetemért a Kossuth-díj III. fokozatát kapta.

1956 utáni tervei furcsa módon nem érik el a szocreál periódusban készültek színvonalát. A formai kötöttségektől való megszabadulás nem jelentett egyértelműen előrelépést. Az elbizonytalanodás általános tünet volt abban az időben. Sokan fordultak külföldi példákhoz, gyakran kritikátlanul, néha tobzódva vettek át külsődleges formákat. Rimanóczy Pannónia utcai lakóházán Niemeyer jellegzetes "V" támaszát fedezhetjük fel. Ugyanakkor ebben a tervében kétszintes lakásokat javasolt, ami akkor /és úgy tünik azóta is/ szokatlan megoldás volt Magyarországon.

1958-ban hét pályázaton indult. E nagyrészt

RIMANÓCZY GYULA /1903 - 1958/

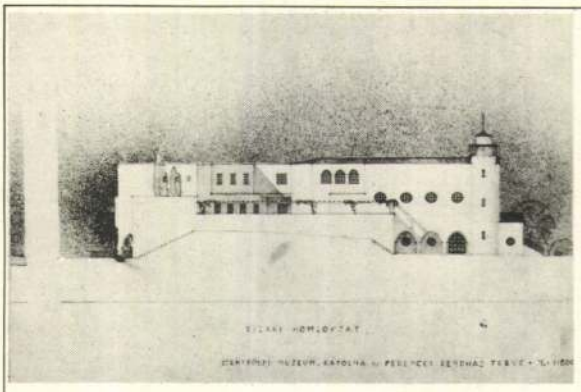

12. Szentföld múzeum + ferences rendház, 1935.

13. Észt művészeti múzeum terve, 1937

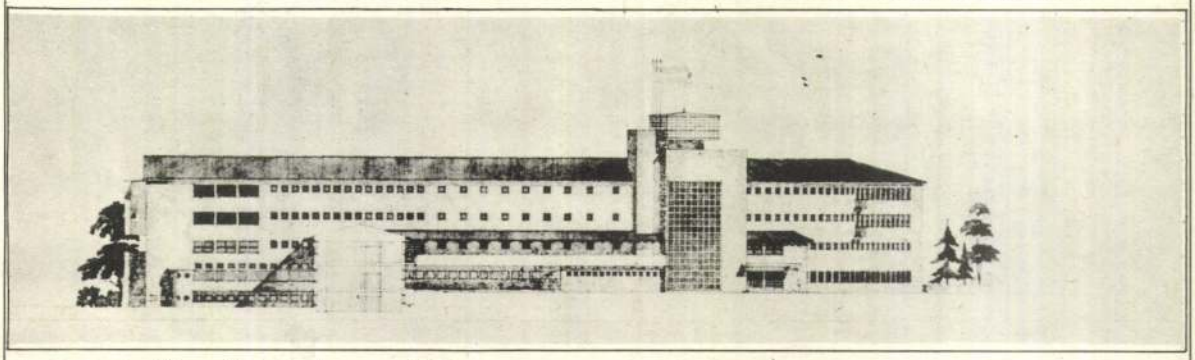

14. Galyatetői szálloda terve, 1937.

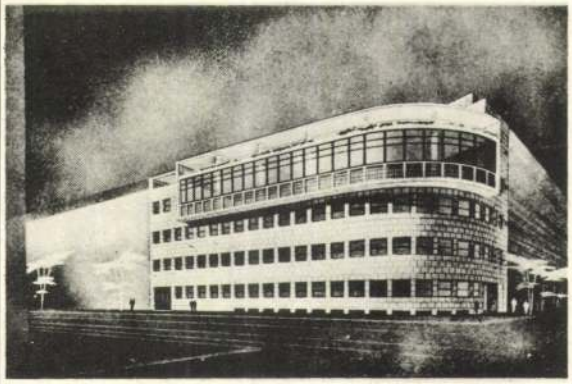

15. OTI rendelő terve, Mester utca 45., 1937.

16. Bp.-i Postaigazgatóság terve, 1937.

17. A Nemzeti Sportcsarnok tervezett együttese, 1941-44.

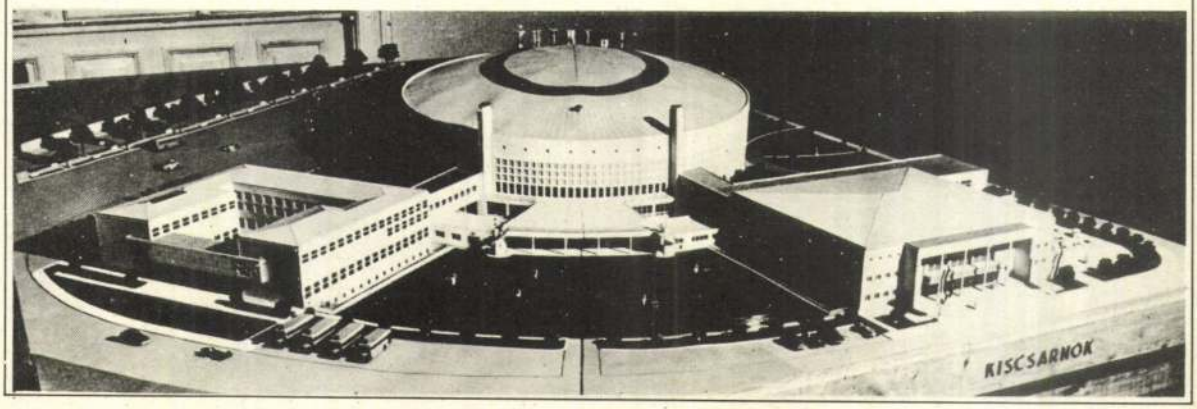

RIMANÓCZY GYULA /1903 - 1958/

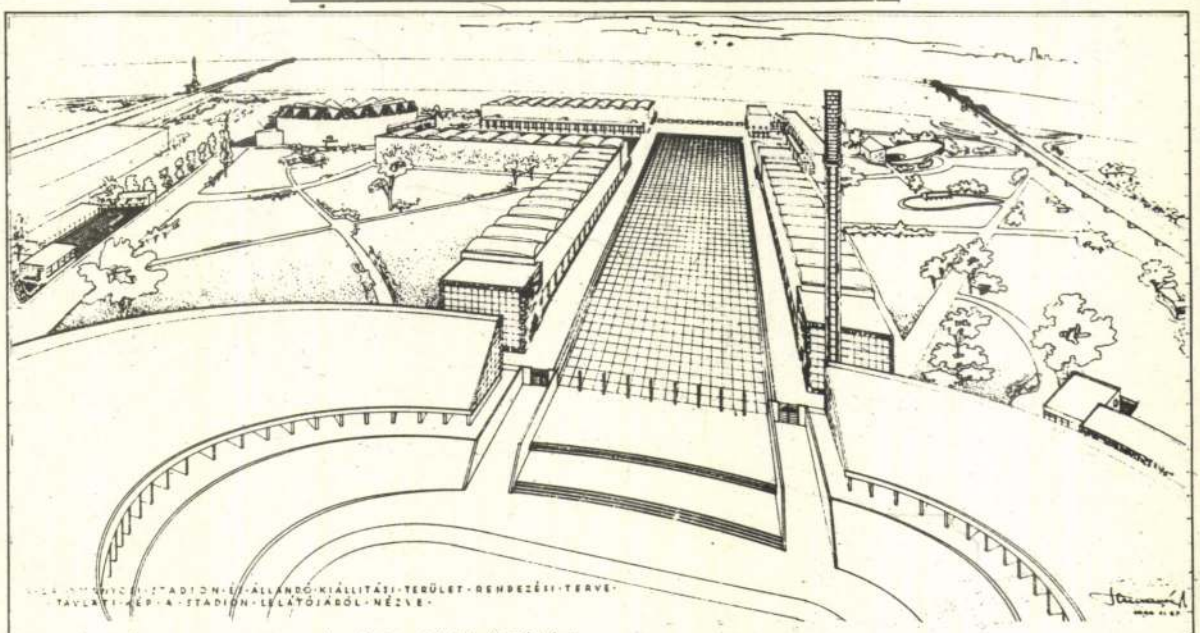

18. Lágymányosi stadion és állandó kiállítási terület berendezési terve, 1941.

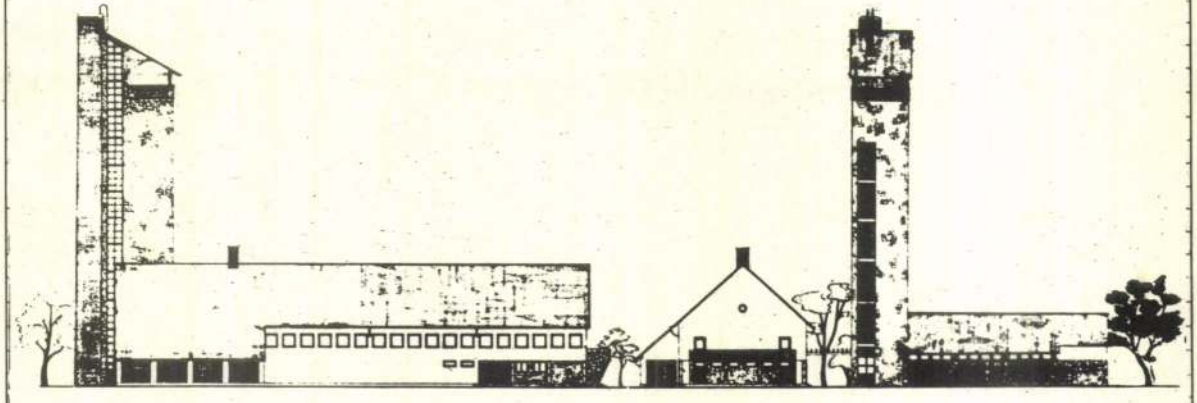

19. A Székesfehérvári Csendőrlaktanya tüzoltószertára, 1943-44.

2o. Győri iparitanuló iskola és otthon, 195o.

21. A BME "R" épületének díszudvara, 1952.

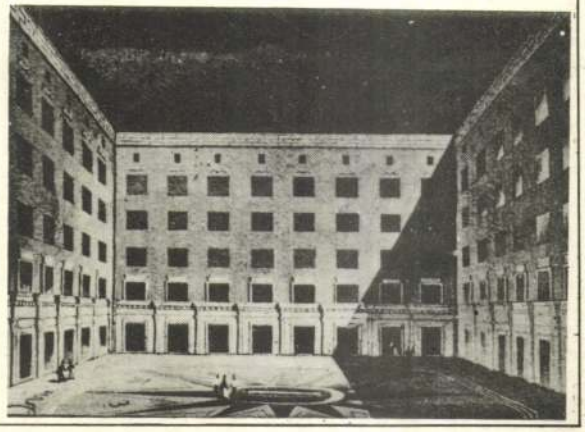

városrendezési pályázatokon több díjat is nyert, de megbízáshoz már nem juthatott, 1958. december 21-én váratlanul meghalt.

Közreműködésével megvalósult épületek:

Wälder Gyulánál

1926. A ciszterci rend főgimnáziuma /ma József Attila gimnázium/ Bp. XI., Villányi út

Maróthy Kálmánnál

1930. Népfürdő, Bp. IX., Dandár u. 3.
1931. "Horthy Miklós" Szeretetotthon tüdőbeteggondozó épülete, Bp. X., Maglódi út 89-91.

Saját nevén megvalósult épületei:

1927. Kutasi-Brüindl villa, Bp. XI., Somlói út 6/b
1932-33 Nekám Lajos villájának átépítése Bp. XI., Rezeda u. 4., elpusztult
1933 előtt, Villa, Milanówek, Lengyelország
1933. Pávai-Vajna Viktor családi háza Bp. XI. Szirtes út 3/a /terv 5 változatban: 1932./
1933. Családi ház Budán
1933. Ikerház, Bp. II., Pasaréti út 96.
1933. Farkas Pál családi háza Bp. XIV., Kőszeg u. 8.
1933. Mrs. Jay Poward családi háza Debrecen, volt Sugárút
1934. A jászberényi ferences zárda oratóriuma - toldaléképítkezés
1934. Szt. Antal templom és ferences rendház Bp. II., Pasaréti út 137. /tervezés kezdete: 1931./ Ohmann Béla, Lőte Éva, Vilt Tibor szobraival, Árkayné, Sztehló Lili üvegfestményeivel
1934. Szakáts Lajos családi háza, Bp. II., Pasaréti út 97. /terv: 1933-34./
1935. Székesfehérvári közvágóhíd, /technológus: Farkass Sándor, építész munkatárs: Králik László, statikus: Szabó Lajos/
1936. dr. Szél Jenő családi háza Bp. XII., Lejtő út 22.
1936. Országzászló-tartó, Székesfehérvár
1937. Postás Nyugdíjas Otthon, Bp. XIV., Cházár András u. 6. /tervezés kezdete: 1935./; Kovács Margit kerámiaburkolatával
1937. Az 5-ös busz végállomása üzletekkel, Bp. II., Pasaréti út 100.
1939. Budapesti Postaigazgatóság és Erzsébet automata távbeszélő központ Bp. VII., Dob u. 75-81. /tervezés kezdete: 1937./ Boda Gábor szobraival, Molnár C. Pál /lemeszelt/ freskójával, Á. Sztehló Lili intarziájával
1939. OTI rendelőintézet, Bp. IX., Mester u. 45. /tervezés kezdete: 1937./
1940. Lukóy Emil családi háza, Bp. II., Battai út 12/a /terv: 1938./
1940. A Székesfőváros kislakásos bérházai üzletekkel Bp. III., Szőlő u. - Beszterce u. - Tímár u., Bauer Gyulával és Károlyi Antallal
1941. Standard Villamossági Rt gyárának bővítése Bp. XI., Hauszmann Alajos u., Barsi Ödönné intarziájával
1941. Standard Villamossági Rt sportpályái és öltözőépülete Bp. XI., Fehérvári út-Hauszmann u. sarok, elpusztult
1941. Nemzeti Sportcsarnok, Gerlóczy Gedeonnal, Müller Miksával, Simkovits Lajossal és Tóth Imrével, Bp. XIV., Istvánmezei út 1-3. /tervezés kezdete: 1939./ Barsi Ödönné kerámiaburkolatával
1944. Saját családi háza Bp. XI., Somorjai út 21. /terv: 1942./ erősen átalakítva
1944. R. kat. plébániatemplom, Bp. XIV., Bosnyák tér /tervezés kezdete: 1941./ máig befejezetlen
1945. A francia követség belső átépítése Bp. I., Fő u.
1948. MÁVAG lemezegyengető és főkeretégető csarnoka Bp. VIII., Kőbányai út, statikus: Paulovits László
1949. Debrecen, Dohánygyári kazánház
1949. Bányászfürdő, Lyukó
1949. Bányászfürdő, Tatabánya
1949. Bányászfürdő, Nagybátony
1949. Bányászfürdő, Petőfibánya
1949. Vájáriskola, Ajka-Csingervölgy
1949. Ganz Árammérőgyár, Gödöllő
1949. Irodaház és öltöző, Diósgyőr
1950. Iparitanulóiskola és otthon, Győr
1950. Iparitanulóiskola Bp. XIII., Váci út 107.
1951. Dohánybeváltó és fermentáló, Nyíregyháza /terv: 1949./
1951-től Veszprémi Vegyipari Egyetem
1952 körül Vájáriskola, Nagybátony
1953. Vájáriskola, Várpalota
1953. Szolnoki Irodaház
1953. Agrártudományi Egyetem lakóépületei, Gödöllő
1955. A Budapesti Müszaki Egyetem "R" épülete, Bp. XI., Müegyetem rakpart

Meg nem valósult tervei:

1923. Neobarokk templomterv, IV. éves hallgató korából
1927. Jungfer József villája, Bp. XI., Minerva és Rezeda u. között
1928. Négyszobás családi ház terve
1928. Nyolctantermes fiúiskola terve
1929. Tóparti nyaraló terve
1929 körül Homlokzattanulmány
1930. Négy evangélista templom terve
1930. Árpádházi szentek temploma
1930. Két háromszobás és egy négyszobás családi ház terve
1933. Lapostetős villa terve
1933. Ötszobás családi ház terve
1933. dr. Horváth Jenő villája, Bp. II., Pasaréti út
1933. Egy 6 lakásos és egy 9 lakásos bérvilla terve Bp. II., Pasaréti út-Szilfa utca sarok
1934. Hangosfilmstudió terve
1935. Világszálloda a Gellérthegyen, Hoepfner Guidoval
1935. Szentföld-múzeum és ferences rendház a

RIMANÓCZY GYULA /1903 - 1958/

rózsadombi Veronika kápolna mellett
1936. R. kat. plébániatemplom és paplak, Győr
1936. Bérház újból való felépítése, Bp. V., Münnich Ferenc u. /volt Nádor u. 32./, Hoepfner Guidoval
1937. A salgótarjáni Kőszénbánya Rt Nyugdíjintézetének bérháza Bp. V., Petőfitér - Régiposta u. - Galamb u.
1940. Standard Villamossági Rt építkezései /munkásétkezde, kultúrterem, tornaterem, tekepálya/
1941. Nemzeti Sportcsarnok gyakorlótermi épülete
1941. Nagy Sportcsarnok
1942. Standard Villamossági Rt asztalosüzeme és raktára
1943. Mátyássy Tiborné lakóháza, Balatonfenyves
1943-44. Székesfehérvári csendőrlaktanya, Bresztovszky Domokossal, Németh Pállal, Saiter Istvánnal és Wanner Jánossal
1947. A Dávid és Kertész Kazán- és Gépszerelő cég munkáskultúrházának terve Bp. XIII. Rokolya u.
1947. R. kat. plébánia és kultúrház terve, Csepel
1953. Agrártudományi Egyetem, Gödöllő
1954. Budapest általános rendezési terve /12 társával/
1956. Lakóház a Bp. I., Uri u. 44-46. sz. foghíjba
1957. 400 fős kultúrház, Endrefalva
1957. Kultúrház, Tihany
1958. 440 lakásos beépítés a Bp. XIII., Pannónia /ma Rajk László/ utcában

Tervpályázatai:

1924. Társadalmi club könyvtárterme, Czigler pályázat rektori oklevél
1928. Ujhatvani r. kat. templom
1929. Székesfehérvári Prohászka-emléktemplom
1931. Debrecen szabad királyi város székháza Csanak Józseffel megvétel
1932. A Farkasréti temető főbejárata, Ferenc József jubileumi alapítvány pályázata
1933. Székesfehérvári országzászló-tartó /2 alternatíva/ megbízás
1933. Székesfehérvári közvágóhíd, II. díj, megbízás
1934. Pestlőrinci r. kat. kultúrház
1934. Székesfehérvári Szt. István kápolna és a püspöki palota kerítése /meghívásos pályázat/
1934. Nyíregyházi ferencrendi zárda és templom
1934. Veszprémi kapucinus zárda és templom
1935. Komáromi r. kat. templom megvétel
1935. Szeged, Jézus társasági szeminárium
1935. Postásotthon, Hönsch Lászlóval I. díj, megbízás
1936. Csornai r. kat. templom
1936. OTI Mester utcai rendelő I. díj, megbízás
1936. Aranybulla emlékmű terve /három változat/
1937. Erzsébet automata telefonközpont I. díj, megbízás
1937. Elektromos kandelláber a Hősök terére
1937. Észt művészeti múzeum /meghívásos/
1937. Párizsi világkiállítás magyar pavilonja
1937. Gallyatetői szálloda
1938. Tabáni gyógyszálló
1938. Madách szobor, /szobrász: Lőte Éva/
1938. Nemzeti Sportcsarnok I. díj, megbízás
1938. MÁV Betegségi Biztosító Intézet "Szeretet" kórháza díjazott
1938. A városligeti kertészeti kiállítás pavilonja
1938. A Kereskedelmi- és Iparkamara nyugdíjintézetének bérháza /meghívásos/
1939. Ózdi kórház
1939. Székesfőváros kislakásépítési típusai II. díj
1940. Bosnyák téri templom /2 alternatíva/ I. díj, és dícséret, megbízás
1940. A Központi Városháza bővítése megvétel
1940. Szegedi rendőrség I. díj
1940. Az Igazságügyi Minisztérium szociális intézményei
1941. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa kislakásos bérházai Bp. III., Hunor utca /meghívásos/ I. díj, megbízás
1941. A Vitézek tere rendezése és beépítése II. díj
1941. Lágymányosi stadion és kiállítási terület /meghívásos/ díjazott
1942. Kolozsvár, Mátyás tér rendezése megvétel
1947. Csepeli r. kat. kultúrház terve megbízás
1948. X. kerületi Egészségház megvétel
1949. Sztálin /ma Engels/ téri irodaház /három alternatíva/
1950. A budai Várpalota főhomlokzata
1952. Rákosi-nyaraló /zártkörü, meghívásos/
1952. Népstadion fejépület Kleineisel Jánossal és Vass Zoltánnal I. díj
1953. A metro Deák téri állomása, Kleineisel Jánossal és Vass Zoltánnal
1953. Építőipari Müszaki Egyetem, Kleineisel Jánossal és Vass Zoltánnal
1955. XIII. kerületi rendelőintézet II. díj
1955. A Marx tér rendezése
1956. Mártír emlékmü a Kerepesi úti temetőben, három változat /Somogyi Józseffel, Kerényi Jenővel és Pátzay Pállal/
1958. Hírlapfülke pályázat
1958. Avasi kilátó és TV-torony
1958. Pécs, Rákóczy út rendezése, két fiával közösen II. díj
1958. Ózd városközpont, két fiával közösen megvétel
1958. Országos lakáspályázat, két fiával közösen, 6. épületkategória III. díj
1958. Szolnok-Zagyvaparti városrész, két fiával közösen III. díj
1958. Gyöngyös, vasútállomás és környéke rendezése

A tanulmány készítéséhez felhasznélt anyag túlnyomó része Rimanóczy Gyula hagyatékából való, melyet fia, Rimanóczy Jenő bocsátott rendelkezésünkre. Szíves segítségét ezúton is köszönjük. A korabeli szaksajtóból a Tér és Forma /1929/3oo-3o2, old; 1934/46-49. old; és /345. old; 1935/283. és 339. old; 1938/59. old; 1939/258. old; 1939/47. és 175. old;/, Építészet / 1942/1. és 4. füzet/, és a Magyar Építőművészet /1941/157. és 338. old; 1942/251. old; 1952/3. sz; 1953/2. és 6. sz; 1958/1-3. sz;/ tartalmaz Rimanóczyval kapcsolatos írásokat, épületismertetéseket.

Készitette: Dévényi Tamás és Ferkai András
Megjelent az Opeion ifjusági melléklet 82/2.számában
Készült 300 példányban
KÖZTI ROTA: F.V. Martin Gábor

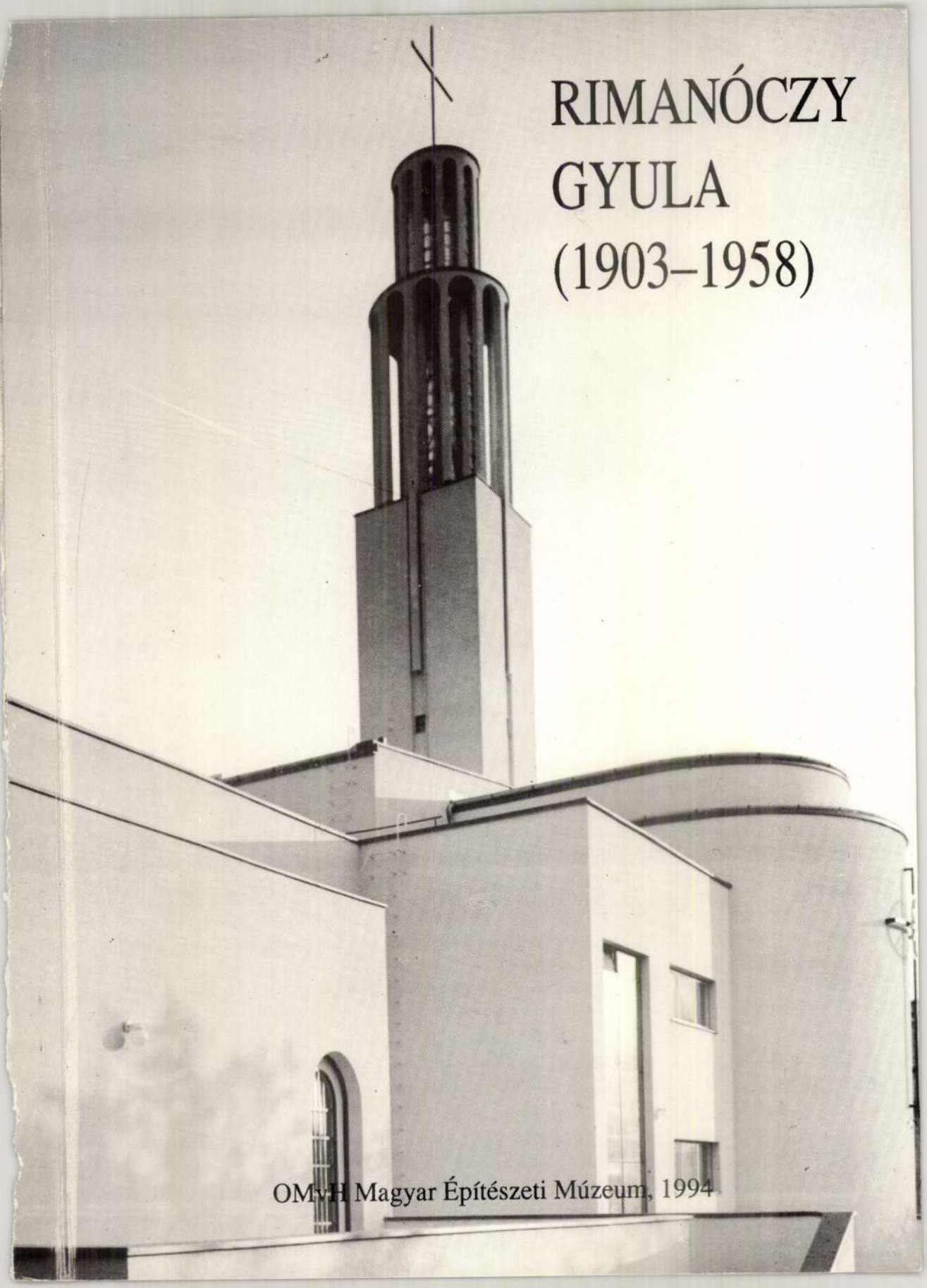

RIMANÓCZY GYULA (1903–1958)

OMvH Magyar Építészeti Múzeum, 1994

RIMANÓCZY GYULA

(1903-1958)

Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal
Magyar Építészeti Múzeumának kiadványa
Budapest, 1994

Az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Magyar Építészeti Múzeumának kiadványa
Felelős kiadó: Dr. Fejérdy Tamás, az OMvH elnöke

Mendele Ferenc

Pusztai László, a Múzeum igazgatója

A katalógust szerkesztették és a kiállítást rendezték:
Hadik András, Hajdú Virág, Prakfalvi Endre és Ritoók Pál

Fotó: Barka Gábor

A kiállítási anyagot restaurálták és kivitelezték:
Fodor Eszter, Kalocsai László, Törökné Andó Katalin

Plakát és borítóterv: Hajdú Virág

Borító fotó:
Pasaréti Szent Antal templom, hátsó homlokzat, részlet. 1934.
(Seidner Zoltán felvétele.) Kat. 15.2.4

Készült a KÓDEX GMK nyomdaüzemében.
1087 Budapest, Kőbányai út 22/B.
Felelős vezető: Pomlényi György

TARTALOMJEGYZÉK

Pusztai László : Rimanóczy Gyula kiállítása elé..... 5

Tanulmányok

Császár László: Rimanóczy új Műegyeteme..... 6
Dévényi Tamás: A pasaréti ikervilla rekonstrukciója..... 9
Ferkai András: Rimanóczy Gyula családi házairól..... 13
Hajdú Virág: Ősmagyar postás. Boda Gábor szobrai a Dob utcai postaépületen..... 28
Hallas, Karin: Rimanóczy és Észtország: a Művészeti Múzeum pályázata 1937-ben..... 36
Kiss Katalin – Cságoly Ferenc: A 30-as években épült modern építészeti együttesek megőrzésének lehetőségei napjainkban..... 42
Tomiczek, Marek: Rimanóczy Gyula Luiza Markowska számára épített villája Milanówekben..... 50

Visszaemlékezések

Molnár Péter: Rimanóczy 57
V. Pázmándi Margit: Emlékeim Rimanóczy Gyuláról..... 62

Kiállított művek jegyzéke..... 64
Dokumentumok 112

RIMANÓCZY GYULA KIÁLLÍTÁSA ELÉ

A Magyar Építészeti Múzeum abba a szerencsés helyzetbe került Rimanóczy Gyula leszármazottai és különösen Rimanóczy Jenő jóvoltából, hogy az építész hagyatéka gyűjteményünkbe kerülhetett. Ezért mindenekelőtt köszönetünket fejezzük ki nekik. Az anyag örvendetes módon, csaknem hiánytalanul fogja át Rimanóczy Gyula munkásságát. Jelen katalógus jegyzékei jó kiindulási alapot jelentenek a további tudományos kutatás számára. A közölt dolgozatok adott területeken részletes képet nyújtanak az életműről, azonban a munka folytatható és folytatandó! A jövőben hasznos lenne szélesebb szakmai összefogás a teljesebb pályamű megrajzolása érdekében. Szűkebb muzeológiai szempontból az sem elhanyagolható eredménye egy-egy ilyen kiállításnak, hogy az anyag rendezett és fontosabb részei restaurált állapotba kerülnek.

Pusztai László

Császár László

RIMANÓCZY ÚJ MŰEGYETEME

Rimanóczy Gyula a háború előtti évek jelentős építészeként az új – modern – építészet szellemében több nagyszerű épületet alkotott. Éppen ezért nem érdektelen megfigyelni, hogyan próbálta az ötvenes évek elején kialakuló ún. szocreál felfogás követelményeit e stílusnak a "legelején" megvalósítani. 1951-ben készült győri iparitanuló iskolája tömegével és architektúrájával még a korszerű építészet elveit tükrözik. Az épület maga kötetlen T alaprajzú, amely elrendezés funkcionális és bevilágítási szempontokból igen előnyös. Homlokzatai sima kő és téglaburkolatúak, a homlokzat síkjából kissé kiemelkedő, közel négyzetes arányú ablakokkal.

A földszint a főtömegnél kissé visszaugratott, kilépő pillérekkel tagolt.

Egy év múlva készíti el Rimanóczy a Műegyetem Duna-parti bővítésének terveit. Csakhogy eközben történt egy s más. Az Építés-Építészet 1951. évi 5-6. száma közli – bizonyára a szerkesztőség megfogalmazásában – a Fordulatot építészetünkben! c. cikket, amely határozott programot hirdet a kozmopolita, lélektelen nyugati építészet helyett a szovjet tapasztalatokat hasznosító, a haladó hagyományokat, a dolgozó nép kulturális igényeit jobban figyelembe vevő építészetre vonatkozóan.

Ugyanitt a 9-10. számban Révai József cikke ítélkezik élők és holtak felett (Az új magyar építészet kérdései. Elhangzott az MDP Agitációs és Propaganda Osztálya Központi Előadói Irodája Kultúrpolitikai Munkaközösségének ülésén.)

A következő oldalakon Perényi Imre, Weiner Tibor, Bonta János, Dániel Péter, Érdi Tamás cikkezik e kérdéskörről.

Hogyan oldotta meg feladatát Rimanóczy e keretek között?

A Műegyetem bővítésére abból kifolyólag merült fel igény, hogy egyrészt nagyon megnövekedett a hallgatók létszáma, másrészt több olyan térre volt szükség (tanműhely, laboratórium), amelyek segítségével közelebb kívánták vinni az elméletet a gyakorlathoz.

A Rimanóczy által tervezett új épülettömb főtömege négyzetes, keretes beépítést mutat az északi részen, ehhez csatlakozik dél felé a

Duna-parttal párhuzamosan egy hosszabb épületszárny. Az emögött elhelyezkedő pavilon-rendszerű két épületet kétszintes folyosók kötik össze egymással és a főépülettel. Ehhez az elrendezéshez talán előképül szolgálhatott Malomsoky Józsefnek a XI. kerületbe tervezett Központi Építőipari Iskolája és Tanulóotthona, ahol egy L alakú főtömeghez szintén két, fedett átjáróra fűzött pavilont találunk.

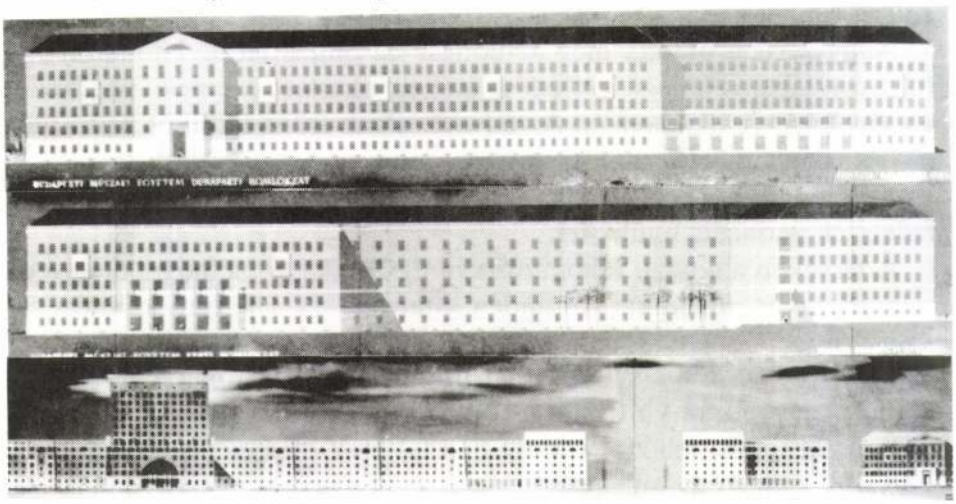

A Műszaki Egyetem (Bp) és az Építőipari Egyetem tervei (1950–53) az OMvH MÉpM. Rimanóczy hagyatékából.

A Műegyetem új épületének azonban több követelményt is ki kellett elégítenie. Egyrészt megfelelően csatlakozzon és alkalmazkodjon a Hauszmann-féle régi épületekhez, másrészt városrendezési szempontból ne rontsa le egy akkor még meg nem fogalmazott beépítés hatását, melynek a Petőfi-híd budai hídfőjét – a körút folytatásaként – kell majd építészetileg megoldania, nem utolsósorban pedig maga az épület legyen esztétikus.

A régi Műegyetem központi épületéhez Rimanóczy a szín és anyag (nyerstéglaburkolat) helyes megválasztásával igazodott.

A korabeli kritika szemére is vetette, hogy a hangsúlyos régi épület ellenpontjaként nem tervezett markánsabb főbejárati elemet. Azt hisszük, az építésznek igaza volt, hogy nem akart konkurálni a régivel.

Okos dolog volt az is, hogy ebben az irányban mélységi kiterjedésű tömböt komponált, mert a Gellért tér felől érkezve kellemetlen hatást keltett volna az, ha elhagyva a régi tömböt, egy vékony végfallal találjuk magunkat szemben.

A beépítés pavilonos nyitottsága, lazasága a kritikát arra ösztönözte, hogy az oldottabb külvárosi formát egybevesse a tömörebb belvárossal és megrója az építészt azért, mert e tájakat már külvárosként, városszélként kezelte. Igaz ugyan, hogy a tervezőnek nem voltak a környezetre nézve városrendezési támpontjai s a kevés tájékoztatás szerint Rimanóczy kiállítási területet képzelhetett el ebben az irányban, zöldbe ágyazott pavilonokkal.

Nagyszerűen oldotta meg az építész az objektum architektúráját. A földszint lábazat-jellegű kiképzése mellett a harmadik emelet padlószintjén övpárkányt alkalmazott. Az udvaros tömb Duna felőli és belső oldalán földszinti áttörést adott és itt a főhomlokzatot is visszaugratta.

A főbejárati ötaxisos rizalitot timpanon zárja, amely az alacsony fedélszék gerincéig nyúlik fel.

A terveken a hosszú főhomlokzatot úgy szakaszolta, hogy a negyedik szinten egyes ablakokat – minden kilencediket – kiugró keretezéssel emelt ki.

Építés előtt és közben is azonban több módosítást hajtottak végre: a leglényegesebb az volt, hogy elmaradt az északi oldalon a keretes, udvaros beépítés, tehát a vékony bütüfal csak megjelent. Elmaradtak a negyedik szinten az ablakkeretezések, de megjelentek a pavilonok első emeleti ablakain.

Hangsúlyosabb szerepkört kaptak az attikaépítmények a balusztersorokkal.

Azt mondhatjuk, hogy a szocreál formakövetelményei ellenére a funkciók tiszta logikája jelenik meg az épületben és egy bizonyos skandinávos rendezettséget ad neki.

A belsőben a tágas folyosók, a jó közlekedés, bevilágítás dominál. Különösen artisztikus a dunaparti főbejárati kétszintes előcsarnok.

Egy épület értékeinek legfőbb mércéje időtállósága, az ún. erkölcsi elavulás mértéke.

Rimanóczy új Műegyeteme azok közé az épületek közé tartozik, amelyeket ma is viszolygás nélkül szemlélhetünk és ha a műemléki védettség ideje elkövetkezik – mert valószínűleg sor kerül rá – nemcsak az egzotikum, vagy a kordokumentum jelleg miatt kapná azt meg, hanem az értékes építészeti műnek kijáró megbecsülés miatt is.

Budapest, 1993. szeptember 6.

Dévényi Tamás

A PASARÉTI IKERVILLA REKONSTRUKCIÓJA

Tíz éve, amikor Ferkai András barátommal hozzáláttunk Rimanóczy Gyula életútjának felderítéséhez, nem gondaltam volna, hogy egyszer kisérletet tehetek egy magából kivetkőztetett Rimanóczy ház rekonstrukciójára. Az, hogy így történt Iványi Györgynek, az Inter-Európa Bank Rt. vezérigazgatójának köszönhető, aki – a modern építészeti mozgalom lelkes híveként – a bank részére megvásárolta a Sodrás és Pasaréti út sarkán álló ikervillát. A ház utolsó esélye volt talán ez, hiszen a háború után öt lakássá átalakított, vasbeton lépcsőszörnyetegekkel és leleményes dilettantizmussal létrehozott vas-üveg verandákkal szétszabdalt homlokzatánál csak a statikai törvényeket semmibevevő belső átalakítások voltak riasztóbbak. Egy valamire való mai építtető számára a ház nem sok értéket mutatott fel.

1933. január elsején nyitotta meg Rimanóczy saját irodáját. Első önálló megbízásai közé tartozott ez a pasaréti villa. Az ikerház építtetői Dr. Bányász Jenő illetve Kronfeld Miklósné és Guttman Lászlóné (mindketten Stern lányok) voltak. A beadványi tervek 1933. áprilisában készültek el, melyeknek IV. 2-i keltezésű módosított tervei is fennmaradtak. Korábbi, a megrendelő kívánságait stílusmegkötés nélkül is kiszolgáló lakóházterveinek mintájára, itt is több stílusú homlokzati variáció készülhetett, ugyanis a homlokzati terv eredeti példányán jól látható a kiradírozott magastető. A kiviteli tervek dátuma szintén 1933. április. Sajnálatos módon a ház hátsó homlokzatáról semmiféle ábrázolás nem maradt fenn. A gépészeti terveken kívül előkerült az egyik lakó iratai közül az eredeti kertészeti terv is, melyet Jonke Kálmán tervezett.

A ház a Pasaréti út első igazán modern épülete volt. Gondoljuk meg, Rimanóczy temploma és a Pasaréti út 97. sz. alatti háza 1934-ben, a buszvégállomás és Molnár Farkas társasháza 1937-ben készült el. Az ikerház tömegformálása egyszerű, de hangsúlyozottan nem szimmetrikus. Érdekes módon a legeldugottabb hátsó front tömege a legösszetettebb. A homlokzatokon minden elem megkomponált helyre került (ablakok, lámpák, szellőzők). Az üvegosztások a Bauhaus diák-

szállóját idézik. Különösen merésznek tünhetett az utcára néző szinte teljesen tömör homlokzat, a jelképszerű (és majd mint látni fogjuk ál-) lapostető.

A tervezési megbízás szerint az épület pincéjében és földszintjén a Bank városi fiókját, az emeletén vendégházát kellett kialakítsuk. Noha egy ikerház helyiségstruktúrája nem efféle horizontális tagolásra való általában, a mi esetünkben ez nem okozott gondot, sőt néhány fontos architecturális elemet (pl. belső lépcső) így tudunk rekonstruálni.

A ház legnagyobb bajának eltorzított képét hittük, de a feltárások során kiderült, hogy ez csak a jéghegy csúcsa – a ház szerkezetei aggasztó állapotban voltak. A teherhordó szerkezetek kisméretű téglából és vasbetonból készültek. Ugyan a ház nem szerepelt a bauxitbeton kataszterben, mégis kiderült, hogy a vasbetonszerkezetek jelentős része bauxitbetonból készült, sőt nem egy helyen a kiváltógerenda egy része portland, másik része bauxit cementből készült. Szükségessé vált ezeért a pillérek és a födémek egy részének megerősítése. Az eredeti architektúra megtartása érdekében a bauxitbeton pilléreket kivéstük és új vb. pilléreket készítettünk. A gerendák esetében ez az út nem volt járható – nem maradt más, mint hogy a redőnyszekrényeket áldoztuk fel. Ide kerültek az új acélgerendák. Az emeleti főfalak egy része közvetlenül az un. CONCENTRO födémre ül. Ezeken a helyeken 12 cm vtg. téglafal készült a megfelelő helyeken kis vb, pillérekkel, hőszigetelésként a belső oldalra egy réteg nádpalló került. Rimanóczy ezt a kétségtelenül olcsó és könnyű, de tökéletesnek nem nevezhető megoldást, a földszint födémterhet nem hordó főfalainál is alkalmazta. Az (különösen a fürdőszobákban) elrohadt nádpallók helyére Hereaklith burkolatot terveztünk. Míg a közbenső födémek az említett idomtéglás-vb. gerendás CONCENTRO típusúak, a záróföldém fa.

A kívülről lapostetősnek látszó ház nem is túl alacsony hajlású faföldémmel egyesített, egyirányba lejtő ácsszerkezetű tetőszéket kapott, bitumenes lemez héjalással.

A sokszori beázás miatt a födém több helyen cserére szorult. Végül is az eredeti geometriát követve újraépítettük a fedélszéket, de héjalásul vörösréz lemezt használtunk. Megőriztük az eredeti azbesztcementet kéményfejeket, tetőhágcsókat. A bádogozási munkák, a szerencsére még kibogozható, eredeti fordulatokat követik. A nyílászárók nagy része

megmaradt, a hiányzókat rekonstruálni tudtuk. A korlátok esetében ugyanez történt.

A Sodrás utcai ikerházrész sarkán a terv szerint nyitott, de fedett terasz létesült volna. Valószínűleg így is épült a ház (kissé modoros lekerekített sarokkal) de az építkezés során Rimanóczyval átterveztették ezt: leemelhető ablaktáblák készültek. A ház Tér és Formában történt bemutatásakor a közölt alaprajzon már "zárt teraszként " szerepel és a fotók is ezt tanúsítják. Az előtte levő kis fedetlen terasz tömör korlátját a későbbiekben valaki (talán maga a tervező) csőkorláttá alakította át, feltehetően vízelvezetési okok miatt. Mi az eredeti állapotot rekonstruáltuk.

A homlokzaton megkomponált helyre került lámpatestek egy része szerencsére megmaradt, a hiányzó kockalámpákat be tudtuk szerezni.

A ma látható homlokzatszínezés az eredeti állapot rekonstrukciója kíván lenni. Noha jól tudjuk ezekben az időkben tilos volt fehér homlokzatot építeni – az előkerült vakolatok mind fehérek voltak. A nyílászárók és korlátok színei pontosan megegyeznek az eredetivel. Az ablakok ultramarin kékek és fehérek, a csőkorlátok szintén kékek. A nagy erkély lyukasztott lemezmelvéde törtsárga, oszlopai és néhány kiegészítő elem zöld volt.

Érdekes eleme a részletekben nem bővelkedő háznak, a fa tolóablakok középső krómozott takaróléce. A főhomlokzatot Kovács Margit Szent (Boldog) Gizella kerámiareliefje díszítette. Jelenlegi helye nem ismert, keressük.

Az épület belseje természetesen nem volt stílusban helyreállítható – az új funkciók miatt – noha törekedtünk erre. A korabeli architektúrára figyelő, mégis mai hangvételű enteriört kívántunk megvalósítani. A mobiliákat szintén a fenti szellemben válogattuk össze. Le Corbusier és Norman Foster bútorai nagyon jól megférnek egymással.

A kert rekonstrukciója a Jonke féle terv alapján történt. Mivel 5 db gépkocsit a telken kellett elhelyezni és, az ABC áruház építésekor amúgy is elvettek a telek déli oldalából, ezen a részen módosult az eredeti terv leginkább.

A Pasaréti tér, melynek határán 3 jelentős Rimanóczy épület áll, az ABC megépülésével elvesztette olaszos báját. Sajnos a Meinl csemege most folyó átépítése – úgy tűnik – nem sokat változtat ezen, pedig nem csak a Mester, hanem a Városlakó is megérdemelné ezt.

A rekonstrukció tervezője: az MNDP Művészeti Alkotóközösség

építész : Dévényi Tamás, Németh Katalin

belsőépítész : Dévényi Tamás

kert terv : Herczeg Ágnes (Pagony BT)

Irodalomjegyzék : Dévényi Tamás és Ferkai András: Rimanóczy Gyula OPEION és külön lenyomat, 1983

: A ház publikációja Tér és Forma 1934/1.

Ferkai András

RIMANÓCZY GYULA CSALÁDI HÁZAIRÓL

Rimanóczy Gyula életművében, jelentős középületek és ipari épületek mellett fontos szerepet tölt be a családiház témája. Míg bérházat egy kislakásos bérház-csoportkivételével nem épített, családiházat, villát – tizenkettőt. Meg nem valósult családiház terveivel együtt (10 darab) ez a mennyiség háború előtti munkásságának csaknem a felét teszi ki (ha a munkaszerzéshez elengedhetelen tervpályázatokat nem számoljuk). Nem egyedülálló jelenség ez Rimanóczy korosztályában, hiszen a pályáját a húszas évek végén kezdő generáció eleinte alagha juthatott nagyobb megbízásokhoz, mint egy-egy családi villa, néhány lakásos társasház vagy bérvilla. Voltak, akik egész életükben megmeradtak ezen a területen, kik kényszerből (mint a politikai szerepvállalásuk miatt a közmunkákból kirekesztett Cirpac csoport tagjai), kik meg inkább gazdasági érdekből. Virágh Páltól tudjuk, hogy évente két-három villa megtervezéséből tisztes polgári színvonalon meg lehetett élni.

A családiház azonban nem csupán egzisztenciális okokból került a fiatalabb nemzedék érdeklődésének középpontjába. Ideális esetben ez e "kamara-műfaj" is képes bármilyen építészeti program, ars poetica megjelnítésére. Gondoljunk csak Adolf Loos, Heinrich Tessenow, F. L. Wright, Rietveld, Le Corbusier vagy Mies van der Rohe korabeli villáira! A modern építészet első követei Budapesten is családiházak voltak: a Gellérthegyen, majd a Rózsadombon és Pasaréten megjelenő és sokáig megbotránkozást keltő "skatulyházak". Az érdeklődés másik kiváltó oka szociális természetű. A kertváros, a családiházas telepek, a kislakásos családiház témája a század eleje óta napirenden volt, mint a középosztály, a tisztviselők, sőt a munkásság lakásgondjainak megoldására alkalmas eszköz. A spekuláció képtelen volt az igényeket megközelítő lakásstruktúra kialakítására, ezért a legtöbb társadalmi réteg neki meg nem felelő elrendezésű, méretű és bérű lakásba kényszerült. Ezt a diszkrepanciát jelezte az a statisztikai adat, mely szerint 1910 és 1930 között az egylakásos házaknál 50%-os volt a növekedés, míg a többlakásos házak arányszáma csökkent. Valóságos népvándorlás indult meg a belső városrészekből a zöldövezet felé, aki csak tehette, saját otthont épített

magának egészséges környezetben. Még aki nem engedhette meg magának, az is családiházra vágyott, legföljebb nem kertvárosban, hanem a főváros környéki településeken jutott hozzá igénytelen kivitelben. Az építészek java (és nem csak az egyedül progresszívnek kikiáltott CIAM-csoport!) felvállalta e rétegek törekvését és tervekkel siettek segítségükre, illetve publicisztikával, előadásokkal, ankétokkal és különböző akciókkal próbálták meg a hatóságokat rávenni az építési szabályzat reformjára és a sajátház építés támogatására.

Rimanóczy Gyula az efajta tevékenységből is kivette részét, mint látni fogjuk. Családiházai ugyanakkor nem építészeti manifesztumok, sem szociális célok illusztrációi, hanem mindig konkrét helyhez, időhöz, az építtető státuszához, életmódjához, ízléséhez igazodó alkotások, és kiválóan alkalmasak arra, hogy alig másfél évtized – de milyen mozgalmas másfél évtized! – eseményeit nyomon kövessük általuk.

***

Az első két családiházra szóló megbízást abban az időben kapta Rimanóczy, amikor Wälder Gyula irodájában dolgozott. Minden bizonnyal befolyásos főnökének köszönhette a munkát, mint ahogyan azt is, hogy kamarai tagság nélkül a saját nevén jegyezhette azokat. Mind a két kliens a szakiparos-vállalkozó társadalom elitjéhez tartozott. Bründl Jánosnak egészségügyi és laborberendezéseket gyártó és szállító vállalata volt, mely városi vízművekkel, épületek víz-csatorna és központifűtés szerelésével, kórházak, klinikák és laboratóriumok speciális felszerelésével foglalkozott és miként az életrajzi lexikon megjegyzi "a magyar nemesi és pénzarisztokrácia palotáinak berendezését is legnagyobbrészt ő végezte". Munkásságának elismeréseként 1913-ban nemességet kapott, attól kezdve "kutasi" előnevet használt. Villáját a felső középosztály kedvelt negyedében, a Gellérthegy déli oldalán, a Somló út 6/b. szám alatt építette fel 1927-ben. Bründl* társadalmi státuszát és német eredetét ismerve nem meglepő, hogy nagyméretű villáját Rimanóczy német neoreneszánsz stílusban tervezte. A meredek lejtőn álló épület bejáratához híd vezet, a kőkeretes vasalt tölgyfa kapu fölött ott a nemesi címer. A bejárat szélességében pártázatos attika-szint emelkedik az eresz fölé két kereszt osztású körablakkal.

* Bründl János Rimanóczy Gyula rokona volt – lásd Marek Tomiczek cikkét! (a szerk. megj.)

A másik építtető Jungfer József műlakatos, a Jungfer Gyula Iparművészeti Fémárugyár társtulajdonosa volt. Akárcsak Bründl, Jungfer is állandó szállítója volt a Wälder-épületeknek és presztízsben sem maradt el tőle: az Országos Iparegyesület alelnöke, 1926-tól kormányfőtanácsos, később a főrendi házba jelölték póttagként. 1927-ben adott megbízást Rimanóczynak, hogy tervezzen bérvillát a Gellérthegy csúcsához közeli telkére, a Rezeda utcába. A terv két változatban készült el, az egyik Wälder stílusához közel álló neobarokkban, a másik azonban egyéni felfogásban. Utóbbinak a kilátás felé néző homlokzatát hengeres tornyok szegélyezik a barokk kastélyok vagy későbbi kúriák mintájára, míg zárt utcai homlokzatát barokkos keretezésű kapu és színes (sgrafitto?) mintázatú attika díszíti. Az épület a földszinten és az emeleten egy-egy ötszobás reprezentatív lakást tartalmaz a középtengelyre szimmetrikus alaprajzzal.

Rimanóczy tervein a historizáló stílust modernebb hangvétel váltja föl 1928-29 folyamán, nyilván az európai utazásain tapasztaltak hatására. A négyszobás családiház (1928) és a tóparti nyaraló (1929) tervén furcsa módon keverednek a racionális elemek (kubusos tömegformák, vasbeton pillérek) expresszionista, illetve Art Déco megoldásokkal (csorbás téglafal, dekoratív rácsok, színes kerámiadíszek) és a felvidéki reneszánsz pártamotívumával. Az útkeresés évei ezek, amikor a "mai formát és hazai hangot" s tegyük hozzá saját egyéniségét keresi Rimanóczy. 1932-ig azonban egyetlen saját épületet sem sikerült építenie, annak ellenére, hogy számos tervpályázaton indul és 1929-ben felvételt nyer a Mérnöki Kamarába. Újabb munkaadói, Dümmerling Ödön, majd utóbb Maróthy Kálmán, úgy látszik, nem voltak olyan nagylelkű főnökök mint Wälder. Persze ne feledjük, ezek a nagy gazadasági válság évei, amikor még olyan jó összeköttetésekkel rendelkező "nagyrabló" építészek, mint Kotsis Iván is kénytelenek voltak magánirodájukat bezárni.

Ebből a holt időszakból kiemelkedik az 1930-as esztendő, amikor gyors egymásutánban három modern családiház terve került ki Rimanóczy keze alól. Korábban formagyakorlatnak vagy ajánlati tervnek véltem őket, de bizonyos adatok azt látszanak inkább alátámasztani, hogy egy kislakásos mintatelep számára javasolt típusokról van szó. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa ugyanis már 1930. áprilisában megkezdte az előkészítő tárgyalásokat egy kislakásos kísérleti telep létesítéséről és

ezzel párhuzamosan a Magyar Mérnök és Építész Egylet mű- és középítési szakosztályai ugyancsak foglalkoztak a kérdéssel. A július 14-i ülésen Rimanóczy Béla (sic!) volt az ügy előadója, aki "részletesen és szakszerűen megszerkesztett emléirat keretében" ismertette a kislakásos családi házakat tartalmazó mintatelepek megvalósításával kapcsolatos teendőket. Kiemelte, hogy míg "a külföldi nagyvárosok körül kivétel nélkül kertvárosok épültek csupa családi házakkal, amelyekben az intelligens középosztály magának méltó lakhelyet találhatott", addig Budapest külvárosainak képe elszomorító. Sürgette, hogy az illetékes hatóságok jelöljék ki azt az övezetet, amelyen belül a kertvárosi építkezéseknek meg kell kezdődniök, módosítsák az építési szabályzat túl magas telekminimum értékeit és oly módon parcellázzanak, hogy a tisztviselő házak építtetőit megóvják a telekspekulációtól. Az őszre tervezett kislakásépítési ankét megszervezésére az ülés három tagú előkészítő bizottságot küldött ki, melynek tagjául Majorossy, Rimanóczy és Bierbauer építészmérnököket választották meg. (Vállalkozók Lapja 1930. július 16. 3.1.) A nagy visszhangot keltett ankét 1930. november 24. és december 22. között zajlott. Rimanóczy nem csak szervezte a rendezvényt, hanem maga is tartott előadást december 15-én "Kislakásos telepek elhelyezési lehetőségei Budapesten" címmel. Az ankéton ismertették a hazai tervezők által beküldött új lakás típusterveket és lakótelep terveket. Mivel az említett családiház terveket Rimanóczy 1930. szeptember 28. és október 6. között készítette, amikor már javában dolgozott az év végi ankét előkészítésén, talán nem indokolatlan azt feltételeznünk, hogy e tervek szintén a kislakásos mintatelep, illetve az ankét számára készültek. A két háromszobás és egy négyszobás ház rajzain nyoma sincs az előző év bizonytalanságainak. A hegyes ceruzával rajzolt axonometriákon tiszta geometriai formákból szerkesztett modern épületeket látunk. A hengeres lépcsőházi tornyú tetőteraszos változaton a korszerűség akkor szokásos minden jegyét megtaláljuk, az aszimetrikus kompozíciótól a lebegő vasbetonlemez tetőkön át a sávablakokig. Egyedül az utcai homlokzat elé konzolra állított naturális szoboralak tűnik kicsit disszonánsnak.

Noha 1930-ban eljutott az "új építés" racionalitásához, épületbe önteni ezeket az elveket csak pár évvel később tudta, mert a hazai "intelligens középosztályba" tartozó építtetőkkel nem volt könnyű elfogadtatni

a modern formákat. Nékám Lajos, a híres bőrgyógyász dinasztia legtekintélyesebb tagja (1930-31-ben az egyetem rektora), hiába volt a Magyar Képzőművészek Társaságának alelnöke, amikor gellérthegyi házát 1932-33-ban Rimanóczyval átalakíttatta, nem lett a modern építészet mecénása – valami romantikusra vágyott. Ennek ellanére a kompromisszum itt érdekes megoldáshoz vezetett: a lejtős terepre illesztett mozgalmas tömegű villán boltíves nyílások, zsalugáteres sűrű osztású ablakok, erkélyajtók láthatók, de az épületrészek mind lapostetősek, a teraszokat egyszerű pálcás korlát szegélyezi és a legmagasabb tömeg tetőteraszát, ahova külső lépcső vezet, körben pergola díszíti. A romantika tehát elég visszafogott, inkább egy kis mediterrán hangulatot jelent, s az épület szikár megfogalmazása a bécsi mesterek – Adolf Loos, Oscar Strnad, Josef Frank – modernségét idézi.

Kevésbé szerencsés kompromisszum volt a Gellérthegy északi oldalán ugyanekkor felépült kétlakásos családiház. A Szirtes utca 3/a. alatti épület vitéz pávai Vajna Viktor vezérkari ezeredes és csernátoni Végh Andor százados számára készült 1933-ban. Rimanóczy öt különböző homlokzat-változatot rajzolt ugyanahhoz az alaprajzhoz: két konzervatív barokkos homlokzatot, egy egyszerűbb romantikusat, végül egy magastetős és egy lapostetős modernet. Micsoda opportunizmus – mondhatnánk finnyásan – vérbeli modern építész nem tesz ilyet, számára a homlokzat nem cserélhető ruha, hanem a belső térrendszer szerves következménye! De mit tegyen a tervező, ha a magyar királyi katonatiszt nem akarja "bolsevik stílusban" megépíteni házát? Fischer József nem hogy stílusban, még magastetővel sem volt hajlandó tervezni senkinek. A Cirpac-csoport többi tagja is következetesen tartotta magát az "új építés" elveihez – legalábbis eleinte, mert a harmincas évek közepétől már ők is engedtek merevségükből. Az építészek többsége azonban családiházak tervezésénél mindig igazodott valamennyire a megrendelő kívánságaihoz, ízléséhez, hiszen meg kellett élni valamiből, no meg semmi kivetni valót nem találtak a romantika, hangulat, otthonosság igényében. Ha belegondolunk, igazat kell adnunk azoknak a – ma kevéssé idézett harmincas évekbeli – építészeknek, akik már akkor állították, hogy a modernség nem feltétlenül azonos a lapostetővel és acél szalagablakkal. A lakás mindenekelőtt otthon, nem pusztán technikai alkotás. A lakóháznak kötelessége a benne lakó ember egyéni vágyait, életfelfogását, szép-

ségideálját szolgálni azon túl, hogy a természeti és épített környezetéhez is igazodnia kell. Ezen az alapon semmi kivetni valót nem találhatunk abban, hogy Rimanóczy többféle homlokzattal, stílussal próbálkozott a Szirtes utcai tervnél. Viszont tárgyilagosan meg kell állapítanunk, hogy a megépített (2. számú) változat, noha jól illik a Gellérthegy kissé vegyes városképébe, építészetileg nem jelentős alkotás. Ennél az "ügynél" csupán azért időztünk oly soká, hogy tisztán lássuk, a modern építészet 1932-ben még távolról sem aratott átütő győzelmet, különösen azokban az úri középosztályi körökben nem, ahonnan Rimanóczy első kliensei származtak.

1932-ben egy harmadik családiházat is épített, mely szintén nem túl jelentős mű, de átvezető láncszem az 1933-as esztendő modern villáihoz. A Rimanóczy-hagyatékban azonosítatlan és csak korabeli fotókkal dokumentált kis családiház engedélyezési terveit a Vállalkozók Lapjában közölt magánépítési engedély alapján sikerült megtalálnom. A Hidegkúti út 32. (ma Hüvösvölgyi út 50.) számú nyeles telken álló részben egyemeletes ház Horváth Sándor vezérkari alezeredes számára készült szokatlanul puritán hangvétellel. De a legfurcsább az, hogy az épület olyan, mintha két különböző házat építettek volna össze: egy földszintes sátortetős felet és egy emeletes lapostetős másikat. Ha figyelmesen megnézzük, kompozíciója emlékeztet Rimanóczy 1928-as négyszobás családiház tervére, bár ott a lapostetős rész és a félnyeregtetők kapcsolatát sikeresebben oldotta meg. Az Art Déco részletek helyén itt az eszköztelenség uralkodik, s a csaknem pallér szintű tervben a bejárat körül csillan fel valami a következő év modern formavilágából.

Az első kiforrott modern családiházakat 1933-ban tervezte Rimanóczy, s közülük mindjárt három megépült. Nem véletlen, hogy ezek első publikált épületei is egyben (lásd "tér és forma" 1934. 2. szám). Farkas Pál postatakarékpénztári főtanácsos háza az alsórákosi réten áll (XIV. Kőszeg utca 8.), dr Bányász Jenő jogász és társai ikerháza a Pasaréten (II. Pasaréti út 96.), míg Poward Jay-né villája Debrecenben az egyetemhez vezető Sugárúton. Az építtetők a középosztály tisztviselő-értelmiségi részéhez tartoztak, s társadalmi helyzetük, életfelfogásuk megmutatkozott nem csak házuk helyének kiválasztásában, hanem a modern, higiénikus stílus elfogadásában is. Bányász Jenő előélete és pozíciója (Budapesti Kereskedelmi és Ipar-

kamara titkára, Iparjogvédelmi Kutató Intézet elnöke s "a keresztény-nemzeti gondolat harcosa a vörös forradalom idején is") alapján ugyan tradicionális villát is rendelhetett volna magának, de az államtudományi végzettség, a polgári körök, melyekben mozgott és kiváló sportember volta a modern építészet mellé állította.

A három épület a kertvárosi polgári lakás különböző fajtáit képviseli. A zuglói önálló családiház, két szinten hat szobával. A debreceni ház földszintjén és emeletén egy-egy különbejáratú kétszobás lakás található, ezért épült mellé külső lépcsőház. A pasaréti épület szintén két önálló lakást foglal magában (két szinten négy szobával), de egymás mellett, az akkor még újdonságszámba menő ikerházként. (A Budapesti Építési Szabályzat II. számú Pótléka éppen 1933-ban engedte meg először telkek utólagos megosztását egyidőben felépített ikerházrészek esetén.) Mindhárom ház kompozíciója egyszerű: két fő tömeg összekapcsolására épül. A zuglói családiház egy emeletes kockából és hozzá képest átlósan elhelyezett földszintes hasábból áll. A debreceni villa hatását a zárt téglány tömeg és a stadiongörbe alaprajzú, hengeres lépcsőház szembeállítása adja. A pasaréti iker ház emeletes hasábjának merevségét a bejárati oldalon hozzácsatolt földszintes gazdasági sáv és a két részen különbözőképp kialakított terasz (nyitott, csak az erkély vasbeton lemezével fedett terasz az egyik oldalon, falakkal körülépített és harmonika ablakkal zárható terasz a másik oldal bütüjén) oldja. Fehér, párkánynélküli vakolt falsíkok, színesre festett sávablakok (lakószobákon általában toló rendszerűek), acél üvegfalak és virágablakok, csőkorlátok alkotják e szűkszavú modern formanyelv elemeit. A homlokzatokon a tömör felületek és a nyílások gondosan mérlegelt aránya, általában aszimetrikus egyensúlya kelt esztétikus hatást. E kényes egyensúlyba olyan efemer szerkezetek is belejátszanak, mint a külső esővízcsatorna vagy a tetőre vezető hágcsó falba rögzített fokai. Rimanóczy házait a Cirpac-csoport merevebb épületeiből határozottan megkülönbözteti néhány egyéni részlet és plasztikus formaelem (az ikerház perforált fémlemez erkélykorlátja, a zuglói ház köríves-konzolos vasbetonlemez terasza és persze a debreceni ház markáns lépcsőtornya). Bizonyos óvatosságot is tapasztalhatunk az új épületszerkezetekkel szemben: a lapostető valójában alacsony lejtésű hidegtető, (a debreceni ház kivételével) a hátsó homlokzaton megjelenő külső vízelvezetéssel. A

pasaréti ikerház műemléki gondosságú helyreállításánál (tervezője: MNDP-iroda) derült ki, hogy a homogén külső mennyire vegyes szerkezeteket rejt, vagyis a technikai civilizációt kifejező hófehér kubusok ideája és a kor kézműves építőipari felkészültsége nem fedte egymást. Hogy a modernség milyen vihart tudott még ekkor is kavarni, Rimanóczy alaposan megtapasztalta 1933 őszén. Miközben javában zajlott a pasaréti templom " szovjet stílusa" körüli vita, amit Petrovácz Gyula, a székesfőváros keresztény-községi párti képviselője robbantott ki, a Poward-ház terve Debrecenben keltett botrányt. Rimanóczy Gyula és Béla nagybátyja (aki Debrecen város törvényhatósági bizottságának tagja volt) közötti levelezéséből tudjuk, hogy a panaszt tevő képviselőt főként az háborította fel, hogy a mellékhelyiségek és a szabadon álló lépcsőház néznek a Horthy Miklós sugárútra, míg a lakosztályok a kertre nyílnak. Az "esztétikai szempontból sok kifogás alá eső" épület mellett nem állt ki az építési engedélyt kiadó műszaki ügyosztály vezetője, Borsos József sem, úgyhogy Rimanóczynak magának kellett tervét megvédenie egy beadványban, fővárosi esetekre hivatkozva.

Az 1933-ban tervezett és 1934-ben felépült másik pasaréti villa (Szakáts Lajos családiháza, Pasaréti út 97.) Rimanóczy talán legharmónikusabb, legsikerültebb lakóháza Akárcsak a debreceni háznál, ebben az esetben is egy kötetlenebb, merészebb alternatíva előzte meg a végleges terveket. Az egyszerűsödés, lehiggadás azonban egyértelműen jót tett az épületnek. A lejtős telken álló villa alagsorában gazdasági helyiségek és egy külön bejáratú legénylakás található, a nagyobb lakás a magasföldszintet és az emeletet foglalja el: az alsó szinten hallból nyíló ebédlővel és fogadószobával, a felsőn pedig három tágas hálószobával. A lakószint közvetlenülcsatlakozik a kert támfallal megemelt felső részéhez. A hall teljes szélességében felnyitható a teraszra, az ebédlő kiugró tömegét pedig hatalmas sarok-virágablak kapcsolja a kerthez. Az épület szigorú hasáb tömege a bejárati oldalon zárt, az átellenes oldalon a kedvező tájolás irányában felbomlik: végigfutó loggiák mélyülnek bele, az ebédlő-konyha tömbje kiugrik belőle, merőleges támfal és teraplépcső kapcsolja a környezetéhez, az utca felé pedig a végfalra kifutó és ferde szögben záródó konzolos terasz gazdagítja a képet. A nemzetközi modern építészet minden attributumát megtaláljuk a villán, a fa tolóablakok, acélszerkezetű üvegfalak, csőkorlátok mellett olyan divatos

motívumokat is, mint a loggiákat a végfalon jelző két köralakú nyílás. Szomorú, hogy ezt a kiforrott villát, melynek védett műemléknek kellene lennie, egy építész, s éppen Rimanóczy kortársa, a Cirpac-csoport egykori tagja építette át meglehetősen durva módon.

Példaszerű viszont a XII., Lejtő utca 22. alatti villa helyreállítása, ami a házban lakó Hejhál Éva építészmérnöknek köszönhető. A ház építtetője dr. Szél Jenő, a Budapesti Kisipari Hitelintézet Rt. vezérigazgatója volt, a tervek 1936-ban készültek s az épület ugyanazon év végére tető alatt volt. A magasföldszinten egy négyszobás, az emeleten egy háromszobás, lépcsőházból külön megközelíthető lakás kapott helyet, míg az alagsorban házmesterlakás, garázs és egyéb kiszolgáló helyiségek kerültek. A családiház három tömegből áll, melyek magassága az utca felől a kert felé csökken: a tetőre is fölvezető félhengeres záródású lépcsőházból, az emeleti lakás alaprajzi méretének megfelelő hasábból és a földszinti lakást bővítő merőleges szárnyból, melynek teteje az emeleti lakás számára szolgál tágas teraszként. Az utcának "hátat fordító" épület kerti nézete mozgalmas: a különböző szintekhez csatlakozó teraszok, sarokablakok és a földszinti lakás attraktív virágablaka gazdagítják az egyszerű alaprajzra épített tömeget.

A harmincas évek közepétől Rimanóczy egyre kevesebb családiházat tervezett. Sem ideje, sem szüksége nem volt kisebb feladatokra akkor, amikor sorra nyerte a komoly ipari- és középületekre szóló tervpályázatokat és nyomukban megbízást a beadványi és kiviteli tervek elkészítésére, illetve az építkezések művezetésére. A háború végéig terjedő időszakból mindössze három általa tervezett lakóházról van tudomásunk. Az egyiket volt szomszédja, vitéz Lukóy Emil építőmester számára készítette, a másikat saját családjának, végül a harmadikat Mátyássy Tibornénak. Balatonfenyvesre. Eredeti terv szerint csak a Lukóy-ház épült meg. Saját családiháza (XI., Somorjai utca 21.) 1942-1944 között falegyenig elkészült, de 1946-ban befejezetlenül eladta s az új tulajdonos saját feje szerint átalakította. A Mátyássy-házról nem tudjuk megvalósult-e, de mivel a tervezés dátuma 1943 szeptemberének vége, amikor a háborús anyaggazdálkodás miatt gyakorlatilag már semmilyen magánépítkezést nem engedélyeztek, ennek kicsi a valószínűsége.

Késői lakóházterveire romantikusabb felfogás jellemző. Valamenynyi magatetős, újra megjelennek rajtuk a természetes építőanyagok (főként a terméskő, a fa, a fenyvesi házon a nádfedés) és a tradicionális megoldások (gerendás fafödém, zsalugáter, oszlopos tornác, csüngő eresz és függő ereszcsatorna). E változásban – azon túl, hogy a korszellem is ebben az irányban módosult – nyilvánvalóan része van annak, hogy Rimanóczy a Magyar Ház Barátai elnevezésű kör aktív tagja lett. A Tóth Kálmán, Antal Dezső és Padányi Gulyás Jenő kezdeményezte népi építészeti gyűjtés keretében Nógrád megye paraszti építészetét fényképezte. Padányiékkal egybehangzóan állította, hogy "a korszerű építészi kultúra a népi építés kényszer- (és ösztön-) tárgyilagosságával szoros rokonságot mutat" s ezért a fejlődés útját abban látta, hogy "a nyugat-európai korszerű építészet alapvető igazságainak alapos és lelkiismeretes áttanulmányozása és átélése után a magyar népi építészet és a magyar táj lelki besugárzásából állandóan táplálkozva és megerősödve kell feladataink megoldásához nyúlnunk" (Gondolatok a magyar építészetről, kézirat a Rimanóczy-hagyatékban é.n. [1938?], Magyar Építészeti Múzeum). Erre a szintézisteremtő igyekezetre példa a három említett lakóház. A legnépiesebb közölük a fenyvesi épület, gyakorlatilag egy tornácos paraszthaz transzponálása, a "legurbánusabb" saját háza. A Lukóy-villa a kettő között félúton áll.

Az építőmester lakásául és irodájául szolgáló épület a Pasarét fölötti domboldal egyik legszebb pontján (II., Battai út 12/a.) épült. A tervek 1938-ból valók, de a villa csak 1940-ben került tető alá és 1941-ben vált beköltözhetővé. Az épület lejtős terepre ültetése, környezethez kapcsolása hasonló a Szakáts-villáéhoz, maga a ház azonban alapvetően más. Tömege két részből áll, melyek L-alakban kapcsolódnak egymáshoz: egy tömzsi téglalap alparajzú emeletes szárnyból, amit nyeregtető fed és egy hosszúkás földszintes szárnyból, melynek asszimetrikus nyeregteteje van. Előbbi földszintjén hálószobákat és mellékhelyiségeket, emeletén vendégszobákat tartalmaz, az utóbbi pedig a lakás reprezentatív nappali-fogadó szobáját. A külön bejáratú iroda helyiségcsoportja az alagsorba került, kijárattal az alsó kertre néző fedett teraszra. A lakó- és hálószobák előtt oszlopos tornác vonul végig, amit támfallal egybeépített lépcső köt össze a kert felső részével. A ház összképe inkább romantikus mint népies, a terméskővel borított bejárati oldal egész modern hatású. Ez a

kettősség a belső tereken is végigvonul: fa gerendarács mennyezetű fogadószobát boltíves nyílás köti össze a keresztboltozatú (!) kandallófülkével, de a tornácra néző nyílások Halaman-rendszerű tolóablakok.

1945 után több családiházat nem tervezett – ha csak a Rákosi-villa meghívásos pályázatára készített tervét (1952) nem soroljuk a családiház kategóriájába. Az állami tervezőirodában dolgozó műteremvezető építészeket, köztük Rimanóczyt, töménytelen feladattal halmozták el, nem egy országos jelentőségű középületek megbízásával. De ha maradt volna ideje, akkor sem vállalta volna magánház tervezését, mert állami tervezőnek nem illett "maszekolni". Azt a korszakot pedig, amikor már szalonképessé vált a maszek munka – sajnos nem érte meg.

Alább újraközöljük az OPEION 1982 decemberi számának 20 és 21. oldalát. (a szerk.)

Rimanóczy Gyula közreműködésével megvalósult épületek:

Wälder Gyulánál

1926. A ciszterci rend főgimnáziuma (ma József Attila gimnázium) Bp. XI., Villányi út

Maróthy Kálmánnál

1930. Népfürdő, Bp. IX., Dandár u. 3.

1931. "Horthy Miklós" Szeretetotthon tüdőbeteggondozó épülete, Bp. X., Maglódi út 89-81.

Saját nevén megvalósult épületei:

1927. Kutasi-Bründl villa, Bp. XI., Somlói út 6/b

1932-33 Nekám Lajos villájának átépítése Bp. XI., Rezeda u. 4., elpusztult

1933. előtt, Villa, Milanówek, Lengyelország

1933. Pávai-Vajna Viktor családi háza Bp. XI. Szirtes út 3/a (terv 5 változatban: 1932.)

1933. Családi ház Budán

1933. Ikerház, Bp. II., Pasaréti út 96.

1933. Farkas Pál családi háza Bp. XIV., Kőszeg u. 8.

1933. Mrs. Jay Poward családi háza Debrecen, volt Sugárút

1934. A jászberényi ferences zárda oratóriuma – toldaléképítkezés

1934. Szt. Antal templon és ferences rendház Bp. II., Pasaréti út 137. (tervezés kezdete: 1931.) Ohmann Béla, Lőte Éva, Vilt Tibor szobraival, Árkayné, Sztehló lili üvegfestményeivel

1934. Szakáts Lajos családi háza, Bp. II., Pasaréti út 97. (terv: 1933-34.)

1935. Székesfehérvári közvágóhíd, (technológus: Farkass Sándor, építész munkatárs: Králik László, statikus: Szabó Lajos)
1936. dr. Szél Jenő családi háza Bp. XII., Lejtő út 22.
1936. Országzászló-tartó, Székesfehérvár
1937. Postás Nyugdíjas Otthon, Bp. XIV., Cházár András u. 6. (tervezés kezdete: 1935.); Kovács Margit kerámiaburkolatával
1937. Az 5-ös busz végállomása üzletekkel, Bp. II., Pasaréti út 100.
1939. Budapesti Postaigazgatóság és Erzsébet automata távbeszélő központ Bp. VII., Dob u. 75-81. (tervezés kezdete: 1937.) Boda Gábor szobraival, Molnár C. Pál (lemeszelt) freskójával, Á. Sztehló Lili intarziájával
1939. OTI rendelőintézet, Bp. IX., Mester u. 45. (tervezés kezdete: 1937.)
1940. Lukóy Emil családi háza, Bp. II., Batai út 12/a (terv: 1938.)
1940. A Székesfőváros kislakásos bérházai üzletekkel Bp. III., Szőlő u. – Beszterce u. – Tímár u., Bauer Gyulával és Károlyi Antallal
1941. Standard Villamossági Rt gyárának bővítése Bp. XI., Hauszmann Alajos u., Barsi Ödönné intarziájával
1941. Standard Villamossági Rt sportpályái és öltözőépülete Bp. XI., Fehérvári út – Hauszmann u. sarok, elpusztult
1941. Nemzeti Sportcsarnok, Gerlóczy Gedeonnal, Müller Miksával, Simkovits Lajossal és Tóth Imrével, Bp. XIV., Istvánmezei út 1-3. (tervezés kezdete: 1939.) Barsi Ödönné kerámiaburkolatával
1944. Saját családi háza Bp. Xi., Somorjai út 21. (terv: 1942.) erősen átalakítva
1944. R. kat. plébániatemplom, Bp. XIV., Bosnyák tér (tervezés kezdete: 1941.) máig befejezetlen
1945. A francia követség belső átépítése Bp. I., Fő u.
1948. MÁVAG lemezegyengető és főkeretégető csarnoka Bp. VIII., Kőbányai út, statikus: Paulovits László
1949. Debrecen, Dohánygyári kazánház
1949. Bányászfürdő, Lyukó
1949. Bányászfürdő, Tatabánya
1949. Bányászfürdő, Nagybátony
1949. Bányászfürdő, Petőfibánya
1949. Vájáriskola, Ajka-Csingervölgy
1949. Ganz Árammérőgyár, Gödöllő
1949. Irodaház és öltöző, Diósgyőr
1950. Iparitanulóiskola és otthon, Győr
1950. Iparitanulóiskola Bp. XIII., Váci út 107.
1951. Dohánybeváltó és fermentáló, Nyíregyháza (terv: 1949.)
1951-től Veszprémi Vegyipari Egyetem
1952 körül Vájáriskola, Nagybátony
1953. Vájáriskola, Várpalota
1953. Szolnoki Irodaház
1953.Agrártudományi Egyetem lakóépületei, Gödöllő

1955. A Budapesti Műszaki Egyetem "R" épülete, Bp. XI., Műegyetem rakpart

Meg nem valósult tervei:

1923. Neobarokk templomterv, IV. éves hallgató korából
1927. Jungfer József villája, Bp. XI., Minerva és Rezeda u. között
1928. Nyolctantermes fiúiskola terve
1929. Tóperti nyaraló terve
1929 körül Homlokzattanulmány
1930. Négy evangélista templom terve
1930. Árpádházi szentek temploma 1930. Két háromszobás és egy négyszobás családi ház terve
1933. Lapostetős villa terve
1933. Ötszobás családi ház terve
1933. dr. Horváth Jenő villája, Bp. II., Pasaréti út
1933. Egy 6 lakásos és egy 9 lakásos bérvilla terve Bp. II., Pasaréti út – Szilfa utca sarok
1934. Hangosfilmstudió terve
1935. Világszálloda a Gellérthegyen, Hoepfner Guidoval
1935. Szentföld-múzeum és ferences rendház a rózsadombi Veronika kápolna mellett
1936. R. kat. plébánitemplom és paplak, Győr
1936. Bérház újból való felépítése, Bp. V., Münnich Ferenc u. (volt Nádor u. 32.), Hoepfner Guidoval
1937. Salgótarjáni Kőszénbánya RT Nyugdíjintézetének bérháza Bp. V., Petőfi-tér – Régiposta u. – Galamb u.
1940. Standard Villamossági Rt építkezései (munkásétkezde, kultúrterem, tornaterem, tekepálya)
1941. Nemzeti Sportcsarnok gyakorlótermi épülete
1941. Nagy Sportcsarnok
1942. Standard Villamossági Rt asztalosüzeme és raktára
1943. Mátyássy Tiborné lakóháza, Balatonfenyves
1943-44. Székesfehérvári csendőrlaktanya, Bresztovszky Domokossal, Németh Pállal, Saiter Istvánnal és Wanner Jánossal
1947. A Dávid és Kertész Kazán- és Gépszerelő cég munkáskultúrházának terve Bp. XIII. Rokolya u.
1947. R. kat. plébánia és kultúrház terve, Csepel
1953. Agrártudományi Egyetem, Gödöllő
1954. Budapest általános rendezési terve (12 társával)
1956. Lakóház a Bp. I., Uri u. 44-46.sz.foghíjba 1957. 400 fős kultúrház, Endrefalva
1957. Kultúrház, Tihany
1958. 440 lakásos beépítés a Bp. XIII., Pannónia (ma Rajk László) utcában

Tervpályázatai:

1924. Társadalmi club könyvtárterme, Czigler pályázat rektori oklevél

1928.Ujhatvani r. kat. templom
1929. Székesfehérvári Prohászka-emléktemplom
1931. Debrecen szabad királyi város székháza Csanak Józseffel megvétel
1932. A Farkasréti temető főbejárata, Ferenc József jubileumi alapítvány pályázata
1933. Székesfehérvári országzászló-tartó (2 alternatíva) megbízás
1933. Székesfehérvári közvágóhíd, II. díj, megbízás
1934. Pestlőrinci r. kat. kultúrház
1934. Székesfehérvári Szt. István kápolna és a püspöki palota kerítése (meghívásos pályázat)
1934. Nyíregyházi ferencrendi zárda és templom
1934. Veszprémi kapucinus zárda és templom
1935. Komáromi r. kat. templom megvétel
1935.Szeged, Jézus társasági szeminárium
1935. Postásotthon, Hönch Lászlóval I. díj, megbízás
1936. Csornai r. kat. templom
1936. OTI Mester utcai rendelő I. díj, megbízás
1936. Aranybulla emlékmű terve (három változat)
1937. Erzsébet automata telefonközpont I. díj . megbízás
1937. Elektromos kandelláber a Hősök terére
1937. Észt művészeti múzeum (meghívásos)
1937. Párizsi világkiállítás magyar pavilonja
1937. Galyatetői szálloda
1938. Tabáni gyógyszálló
1938. Madách szobor, (szobrász: Lőte Éva)
1938. Nemzeti Sportcsarnok I. díj, megbízás
1938. Máv Betegségi Biztosító Intézet "Szeretet" kórháza díjazott
1938. A városligeti kertészeti kiállítás pavilonja
1938. A Kereskedelmi- és Iparkamara nyugdíjintézetének bérháza (meghívásos)
1939. Ózdi kórház
1939. Székesfőváros kislakásépítési típusai II. díj
1940. Bosnyák téri templom (2 alternatíva) I. díj, és dícséret, megbízás
1940. A Központi Városháza bővítése megvétel
1940. Szegedi rendőrség I. díj
1940. Az Igazságügyi Minisztérium szociális intézményei
1941. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa kislakásos bérházai Bp. III., Hunor utca (meghívásos) I. díj, megbízás
1941. A Vitézek tere rendezése és beépítése II. díj
1941. Lágymányosi stadion és kiállítási terület (meghívásos) díjazott
1942. Kolozsvár, Mátyás tér rendezése megvétel
1947. Csepeli r. kat. kultúrház terve megbízás
1948. X. kerületi Egészségház megvétel
1949. Sztálin (ma Engels) téri irodaház (három alternatíva)
1950. A budai Várpalota főhomlokzata

1952. Rákosi-nyaraló (zártkörű, meghívásos)
1952. Népstadion fejépület Kleineisel Jánossal és Vass Zoltánnal I. díj
1953. A metro Deák téri állomása, Kleineisel Jánossal és Vass Zoltánnal
1955. XIII. kerületi rendelőintézet II. díj
1955. A Marx tér rendezése
1956. Mártír emlékmű a Kerepesi úti temetőben, három változat (Somogyi Józseffel, Kerényi Jenővel és Pátzay Pállal)
1958. Hírlapfülke pályázat
1958. Avasi kilátó és TV-torony
1958. Pécs, Rákoczy út rendezése, két fiával közösen II .díj
1958. Ózd városközpont, két fiával közösen megvétel
1958. Országos lakáspályázat, két fiával közösen, 6. épületkategória III. díj
1958. Szolnok-Zagyvaparti városrész, két fiával közösen III. díj
1958. Gyöngyös, vasútállomás és környéke rendezése

A korabeli szaksajtóból: Tér és Forma (1929) 300-302, old; 1934/46-49. old; és /345. old; 1935/283. és 339. old; 1938/59. old; 1939/258. old; 1939/47. és 175. old;/, Építészet / 1942/1. és 4. füzet/, és a Magyar Építőművészet /1941/157. és 338. old; 1942/251. old; 1952/3. sz; 1953/2. és 6.sz; 1958/1-3. sz. tartalmaz Rimanóczyval kapcsolatos írásokat, épületismereteket.

Hajdú Virág

ŐSMAGYAR POSTÁS
Boda Gábor szobrai a Dob utcai postaépületen

A Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" automata távbeszélő központ Dob utcai épületére 1937-ben kiírt pályázatán ötven terv közül nyerte el az első díjat és a megbízást Rimanóczy Gyula. A postapalotát 1939. december 7-én avatták fel, már a hivatalok beköltözése után: az igazgatóság és a telefonközpont mellett utalványleszámoló-hivatal, felvevő hivatal, bélyegmúzeum, laboratórium működött itt, valamint étterem és tornaterem.[1] Az épület díszítő munkái azonban javarészt a felavatás után, 1940-ben készültek el. A Dob utcai homlokzat kőbe faragott angyalos magyar címerét Illyefalvi Lőte Éva tervezte. A Hársfa utcai sarkon, az első emelet magasságában álló nyolc mészkő szobor Boda Gábor műve. Az előcsarnokban Molnár C. Pálnak az országgyarapító Horthy Miklóst és a Felvidék visszacsatolását megörökítő menynyezetfreskója volt látható, a Bélyegmúzeumban pedig ugyancsak egy angyalos címer – faintarzia –, Sztehlo Lili alkotása. A közönség elsősorban Boda Gábor szobrait méltatta figyelemre.

A szobrászati díszítés helye kezdettől meghatározott volt: a Rimanóczy 1937-es tervein látható dombormű – az első emeleti ablaksort összefogó fekvő hasáb Hársfa utcára befordúló szakaszán, a postahivatal bejárata fölött – a Körút felől érkezőkre volt hivatott monumentális hatást gyakorolni.

A végleges megoldásra kiírt meghívásos pályázaton részt vett művészek is domborművet terveztek – Boda Gábort kivéve.[2] Boda 1939 májusában benyújtott pályaművéhez a következő magyarázatot fűzi: "*A szobrok elhelyezésének problematikáját az épület timpanon kiképzésében találom meg! A tetőkiképzés tipikussá teszi az épület sugár-úti pontját; amiből azután azt a következtetést vontam le, hogy a szobrok elhelyezésének mikéntjét természetszerűleg már meg is határozza az! Így a front felső árnyékoptikáját lehoztam a szobrok részére tervezett két fedőlemez közé, mely azután a legszigorúbb architektonikus keretbe szorított mondanivalómmal. Ekkor jött az az egyszerűnek látszó gondolat, hogy tulajdonképpen födéméket hordozó oszlopokat kell tervezni,*

miknek szobor a neve..."[3] Az első tervről sem rajz, sem fénykép nem maradt Boda hagyatékában. A leírás alapján a következő nyolc alak szerepelt volna: a Dob utcai homlokzaton egy hírvivő galambos ősmagyar, azaz a "postás ős"; a sarkon, két szárnyával megoldva az átmenetet a "Posta aktivitását" kifejező "posta-angyal". A Hársfa utcai oldalon Szent Imre herceg, a magyar ifjúság eszményképe, mellette Szent István, az országépítő, "amint jobb kezében a jogarral mintegy varázsütéssel épít"; Horthy Miklós kormányzó "tengerészeti szimbólumokkal"; ismét egy posta-angyal, kezében az épület modelljével, melyet a kormányzónak nyújt át; egy mai postás, végül egy terhes anya, a "világháború postás hadiözvegyeinek" emlékére. A némi fogalomzavarról árulkodó, a közelmúlt politikai eseményeit "ezeréves múlttal" és középkori templomépítészetből vett elemekkel elegyítő tervet a bíráló bizottság "az egyes alakok megválasztása" és a "túlságosan elvont ábrázolás" miatt nem találta kivitelezhetőnek.[4] Mindezek ellenére a zsűri úgy vélte, hogy Boda pályaműve tartalmazta a legeredetibb gondolatot – az oszlopszerűen faragott szobrok ötletét – és a művészt újabb terv elkészítésére kérte fel. (E döntésében valószínűleg szerepet játszott, hogy Boda és Rimanóczy 1936-37 folyamán már dolgoztak közösen a posta részére: a Szent Domonkos [ma: Cházár András] utcai Postás Nyugdíjas Otthon homlokzatán Boda domborműve látható.) A bírálóbizottság másodjára szigorúbb követelményeket szabott, melyeket később kiegészített. A nyolc figura közül egyedül a hírvivő ősmagyar tartatott meg eredeti helyén, Szent István került az épület sarkára, a Hársfa utcai oldal új alakjairól pedig később döntöttek, az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács, valamint Rimanóczy Gyula javaslata alapján. Az új tervet 1939. július 25-ig kellett benyújtani a Postavezérigazgatóság 7. ügyosztályához, mely ettől kezdve a szobrokkal kapcsolatos ügyeket intézte.

A második terv 1:5 arányú gipszmodelljéről készült fényképen a figurák lába elé helyezett attribútumok és a talapzatba vésett – a nikolsburgi ábécé szerinti – rovásírás segít eligazodni az új "szimbolikus alakokat" illetően. Szent István balján egy főnemes testesíti meg az Aranybullát: kezében irattekercs, előtte oszlopfő-töredék. Mátyás király korát egy építész eleveníti föl, furcsán elbillenő, karcsú tornyocskával. Mellette Vak Bottyán, a magyar katona, karddal, majd Bólyai János – azaz a Tudomány – csúcsán álló gúlával, kezében az Appendixszel.

Rimanóczy Gyula pályaterve, 1937

Végül egy magyar paraszt – a Mezőgazdaság –, és Puskás Tivadar, telefonnal. A bírálóbizottság 1939. augusztus 17-én tekintette meg a vázlatot, és "csekély változtatással" – mely Vak Bottyán és Puskás Tivadar alakjára vonatkozott – elfogadta. A kivitelezéshez szükséges anyagi fedezet híján – a minisztertanács ugyanis nem engedélyezett e célra hitelt – néhány hónapig úgy tűnt, a megvalósítás elmarad.[5]

A megbízást végül október végén kapta meg Boda, a kifaragáshoz fél év állt rendelkezésére. A megrendelőlevélben foglaltaknak megfelelően az 1:2 arányú agyag- és gipszmodell elkészülte után kezdhették meg a kőfaragómunkát Kuzmányi Viktor műhelyében, tömör haraszti mészkőből.[6] A megbízó kívánsága szerint az Aranybulla és a magyar paraszt szobra kivételével valamennyi alakon módosítani kellett kisebb-nagyobb részleteket, kettőt pedig teljes egészében újramintázni. A változtatások nagyobbrészt a helyenként kétségkívül megmosolyogtatóan alkalmazott "attribútumokat", és az öltözéket érintették: az ősmagyar postás "parókaszerű hajviseletét", a Mátyás kori alak esetében az építészeti részletet. Puskás Tivadar újramintázandó szobrán pedig kerülni kellett a *"házisapka és a köpeny alkalmazását"*, továbbá *" a második lábat láthatóvá kell tenni, s a feltalálót a lehetőségekhez képest laboratóriumban, eszközeitől körülvéve kell ábrázolni"* – szólt az utasítás. A megbízó művészi előképet is meghatározott: első királyunk alakján *"a kivitel folyamán a székesfehérvári Ohmann-féle Szent Istvánt kell alapul venni"*. A levél végén pedig egy rövid záradék, melyet Bodának aláírva kellett visszaküldenie: *"A +/- alatti feltételekre vonatkozólag kijelentem, hogy Hómann Bálint kultuszminiszter történelem tudós úr és László Gyula dr. Magyar Szent Korona kutatásait és Szent István királyra vonatkozó adalékait veszem figyelembe"*.

Jóllehet, a kőtömbök kiválasztása és elszállítása hamarosan megtörtént, a munka az előírtnál lassabban haladt, és 1940 nyarára még nem fejeződött be. Rimanóczy ekkor határozott hangú levélben figyelmeztette Bodát az újabb, szeptember 4-iki határidő betartására: *"F. évi augusztus hó 23-án kint voltam Kuzmányi kőfaragó telepén, ahol a legnagyobb megdöbbenésemre semmi komoly haladást nem látok. ... Ilyen körülmények között ... a legnagyobb sajnálatomra, kénytelen leszek ellened is a legerélyesebben fellépni, mert nekem személy szerint mérhetetlen károkat okoz, hogy befejezetlen épületemet még ebben az évben*

A Dob-utcai Erzsébet kpt. díjnyertes tervpályázata. (Kivitelezésre megbízva)

Kuzmányi Viktor kőfaragó telepén 1940. Háttérben Boda Gábor. Szobrok (Balról–jobbra): Aranybulla, Hírvívő ősmagyar, Mátyás kori építész. Előtérben a gipszmodellek.

nem tudom publikálni..."[7] A felszólítás eredményeképpen – vagy mert a vártnál kevesebb munka volt még hátra – a szobrokat rövidesen leleplezték.

A 3,30 m magas szobrok a megelőző vázlatokhoz képest egységesebb, erőteljesebben hasábszerű formát öltöttek. A kőtömbök négy oldala reliefszerűen faragott. A szobrok némelyike egyéni arcvonásokat hordoz. A Mátyás kori építészt Rimanóczy Gyuláról,[8] Szent Istvánt Szabó Pál íróról mintázta Boda.[9] A megcélzott monumentális hatás – mely a kőfaragótelepen készült felvételeken meggyőző volt – a szobrok végleges helyén kevésbé érzékelhető. Ennek egyrészt a megfelelő rálátás hiánya lehet az oka – a tervezett sugárutat sem akkor, sem azóta nem építették ki. Másfelől, a művész, a megrendelő és a zsüri tiszteletreméltó törekvése, hogy utat engedjen egy újfajta épületplasztikának, már a pályaterv értékelésénél elakadt. Az építész által eredetileg tervezett dombormű helyett magvalósult oszlopszerű, vagy ahogyan a zsüri nevezte "kariatid jellegű" szobroknak semmiféle statikai szerepük nincs.

Még a szoborcsoport felállítása előtt, 1940 augusztusában jelent meg az első cikk – László Gyula tollából – a Dob utcai postaépület szobrairól.[10] Ezt követően mintegy két éven keresztül zajlott az a sajtóvita, melynek középpontjában a " postaszobrok" mellett a modern építészet és az épületplasztika kapcsolatának lehetséges megújítása állt. Néhány jellemző részlet a vitából: Az Oroszország területén lelt türk szobrok, az ún. "kamennaja babák" és Boda művei közt László Gyula vont először párhuzamot. Mások "ősi magyar lebédiai sírszobrok"-at vagy "hetumoger alakokat" emlegettek.[11] Boda saját bevallása szerint is keleten kell a szobrok előzményét keresni, de ő az ókori egyiptomi, indiai és görög szobrászatot említi. Az épület és a szobordísz kapcsolatát elemezve Kállai Ernő mutatott rá az oszlopszerűség ellentmondásaira: *"...formára oszlopot játszanak. Úgy tesznek, mintha ők tartanák a fejük fölött lévő betonlemezt ... Pedig a betonlemez nincs is rászorulva erre a vaskos, oszlopos támaszra. Hiszen a maga szerkezeti erejéből ernyő gyanánt feszül a nyolc szoboralak fölé".*[12] Ezzel szemben a vitában megszólalók többsége üdvözölte az általa újszerűnek vélt megoldást. Egy építész véleménye: *" Nyilvánvaló azonban, hogy a művésznek nem is volt szándéka ily [oszlopszerű] látszat keltése... a két lemez csak bekeretezi a*

csoportozatot." [13]

Boda Gábor szándéka, hogy ókori mintára, általa "alkalmazott"-nak nevezett monumentális épületszobrászatot teremtsen,[14] – további, a postáéhoz fogható megrendelés híján nem vált valóra. A Dob utcai postaépület szobrait tekinthetjük e kísérlet kevés számú, de jellegzetes emlékei egyikének.

JEGYZETEK

1. Az épületekről és az építkezésekről ld.: *Tér és Forma,* 1941. 4. sz. 47–70. o.; Gergely László, "Az Erzsébet postapalota építkezése", *Magyar Posta,* 1940. május, 213–225. o. ; uő. "A budapesti postaigazgatóság épülete", *Magyar Posta,* 1940. június, 245–259. o.
2. Barsy Dénes "Magyar szobrok új hitvallása" *Híd,* 1940. október 4. 25. o.
3. Boda Gábor levele a bírálóbizottsághoz (kelt. 1939. május 23.), OMvH MÉM Boda-hagyaték.
4. Tersztyánszky Ákos, a posta vezérigazgatója által jegyzett két levél (mindkettő 1939. június 15-én kelt), OMvH MÉM Boda-hagyaték.
5. Boda ekkor levélben (kelt. 1939. szeptember 5.) kérte Kuzmics Gábort, a posta igazgatóját, hogy a vázlat ill. az elmaradt munka ellenében utalják ki részére a tiszteletdíjnak az "építőművészi gyakorlatban szokásos" hányadát (15 ill. 10 %-ot)
6. A levél kelte 1939. október 31., OMvH MÉM Boda-hagyaték.
7. Rimanóczy Gyula levele Boda Gábornak (kelt. 1940 augusztus 23.), OMvH MÉM Boda-hagyaték.
8. Rimanóczy Jenő szíves közlése.
9. Szabó Pál, "Fiatal festő műhelyében", *Élet és Irodalom,* 1960. október 21. 7. o.
10. László Gyula, *Magyar Élet,* 1940. 8. sz.
11. Barsi Dénes, "Európai összhang – magyar öncélúság", *Magyar Út,* 1940. szeptember 5., 5. o.; [B.A.], "A Magyar Képírók a Szalonban", *Magyar Nemzet,* 1941. január 15.
12. Kállai Ernő, "Magyarság vagy ősmagyarkodás?", *Magyar Nemzet,* 1940. október 23., 9. o.
13. Rácz György, "Magyarság vagy ősmagyarkodás?", *Magyar Nemzet,* 1940. november 15.
14. Beke László, "Beszélgetés Boda Gáborral az új magyar szobrászat múltjáról, jelenéről és jövőjéről", *Magyar Út,* 1942. augusztus 27., 1–2. o.

Karin Hallas

RIMANÓCZY ÉS ÉSZTORSZÁG: A MŰVÉSZETI MÚZEUM PÁLYÁZATA 1937-BEN

Az 1918-ban létrejött független Észt Köztársaság önálló külpolitikáját az ún. "rokon mozgalom" jellemezte, vagyis annak támogatása, hogy szorosabb kapcsolat jöjjön létre a rokon finn, magyar és lív nép között. Míg 1921-ben a helsinki Első Finn-Magyar Oktatási Kongresszuson csak három magyar vett részt, a következő, Tallinnban megtartott Kongresszusra már ötvenhatan érkeztek.[1] Az Észt-Finn-Magyar Unió (később Fenno-Ugria) elnöksége, melyet Tallinnban alakítottak meg, magának a köztársaság elnökének, K. Pätsnek 1925-ben született elgondolása volt. 1928-ban Budapest volt a házigazdája a rokon népek konferenciájának. A konferenciák közötti időszakokban a három ország államfői minden nyáron közös megbeszéléseken vettek részt. 1933-ban, e találkozók egyikén Magyarország kormányzója, vitéz nagybányai Horthy Miklós gyönyörű lovakkal ajándékozta meg K. Pätset.[2]

Az 1930-as évek közepe az észt-magyar kapcsolatok szorosabbá válását bizonyította. 1935-36-ban egy észt nyelvész professzor, A. Saareste adott elő a budapesti egyetemen. 1936 februárjában a tallinni Műcsarnok nagyszabású magyar népművészeti kiállításnak adott helyet.[3]

Ugyanabban az évben nyáron K. Päts személyes kezdeményezésére "Ungari" címmel vegyes írásokat tartalmazó könyvet adtak ki, amit az előszóban B. Linde az első olyan észt nyelvű gyűjteménynek nevezett, "amelynek az a célja, hogy átfogó képet adjon népünk legnagyobb és legkulturáltabb rokonáról, melyről a múltban csak töredékes híradások jelentek meg különféle témakörökben."[4] A vegyes írások kimerítő áttekintést adtak a magyar nyelvről, történelemről, államrendről, oktatásról, irodalomról és művészetről. A tanulmányokat az észtre lefordított prózai és költészeti művek részletes felsorolása egészítette ki (beleértve az újságokban publikált egyes versrészleteket is). A kötetben említett XX. századi magyar építészek között megtaláljuk a szakma nagy öregjét, Lechner Ödönt, akit a modern építészek követnek: Lechner Jenő, Wälder Gyula, Kertész K. Róbert, Hültl Dezső, Lajta Béla, Árkay Aladár és Rerrich Béla.

Az Észtország és Magyarország közötti erősödő kulturális kapcsolatok indokolták, hogy 1936-ban, amikor az Észt Művészeti Múzeum építészeti pályázatát készítették elő, nemcsak a Finn és Svéd Építőművészek Szövetségének címezték a felhívást, hanem a Magyar Mérnök- és Építész Egyletet is felkérték, hogy javasoljon egy építészt a pályázaton való részvételre. A finnek Alvar Aaltot választották képviselőül, a svédek Ragnar Östberget, a magyarok pedig a fiatal Rimanóczy Gyulát.

Építészet és politika

1934-ben államcsíny eredményeképpen K. Päts megerősítette az elnöki hatalmat Észtországban. Ezt az ún. "hallgatag" évek követték, amelyek a demokrácia alapvető korlátozását hozták magukkal és az észt külpolitikát az egyre erősödő Németország felé irányították. (A fasiszták 1933-as németországi hatalomrajutásáig Észtország külpolitikailag angol orientációjú volt.) Az egyre bonyolultabb nemzetközi helyzet (a Rajnavidék remilitarizálása, Mussolini bekapcsolódása a spanyol polgárháborúba, a titkolt terror a Szovjetunióban, amit a Népszövetség szétesése tetézett) súlyosan fenyegette a balti államok függetlenségét. K. Päts a középutas külpolitika mellett az észt államot belpolitikai téren is meg akarta erősíteni és különféle módszerekkel kívánta növelni az állam tekintélyét: a vezetéknevek nagy számban való észtesítésével 1935–36-ban, a szakmai kamarák intézményével különösen 1936-ban, az új állami himnuszra 1936-ban kiírt pályázattal, a széleskörű országszépítő mozgalommal, a Köztársaság fennállása huszadik évfordulójának és a dalfesztivál előkészületeivel, a népművészet országszerte való propagálásával, az új alkotmány 1937-es megvitatásával (1938-ban fogadták el), stb. Kiemelt szerepet kaptak az építkezések. Hatásos középületeket, emlékműveket és városi tereket terveztek, szakiskolák és főiskolák épültek. Az 1936–37 közötti építészeti tervpályázatok közül a következők emelkedtek ki: a tallinni új városháza tervpályázata, a Kadriorg park pályázata (ebben a parkban volt az elnöki rezidencia), pályázat a Szabadság térre a Szabadság oszloppal, az Ipari és Igazságügyi Palotával, a Központi Kórház, a Sport Palota és a Művészeti Múzeum pályázatai. Az állam-

hatalom minden korábbinál jobban reflektorfénybe állította az építészetet, ez lévén az általános tendencia Németországban, Oroszországban és máshol is. Az építészet összekapcsolódott a politikával, az állam jelentőségével és reprezentációs igényével. Az államelnök így figyelmeztetett: "Gondot kell fordítanunk a külsőségekre is, ha függetlenek akarunk maradni más államok között. Állami intézményeink számára megfelelő és azokhoz illő épületeket kell emelnünk... A jövőben nem szabad a divatokat hajhászni az új állami épületek építése során. Az építészet és építés terén a divatok gyorsan változnak és bizonyos idő eltelte után már senki sem fogja annyira igényelni, hogy a modern stílus épületeit láthassa."[5]

Ez volt a háttere az Észt Művészeti Múzeum építészeti pályázatának. Ez a háttér egyben a pályázat eredményeire is magyarázatul szolgál.

Modernek és tradicionalisták

A Művészeti Múzeum pályázat eredményeit 1937. február 18-án foglalták össze. A bírálóbizottság legtekintélyesebb tagját, Alfred Keller professzort, Bécsből hívták meg. Az észt építészek közül A. Kotli (Leíró Művészeti Alapítvány), R. Natus (Észt Építészek Szövetsége), E. Habermann (Mérnöki Kamara), K. Jürgenson (a Közútügyi Minisztérium egyik mérnöke) , H. Kompus építész és kritikus vett részt a zsűriben. A Művelődésügyi Minisztériumot W. Päts képviselte, K. Päts államelnök testvére, a Tallinni Városi Hatóságot P. Sisak.

A külföldieken (A. Aalto, R. Östberg, Rimanóczy Gyula) kívül az alábbi észt építészek voltak a szerzői a pályázatra benyújtott műveknek: E. J. Kuusik (1888-1974), E. Jacoby (1885-1941) és E. Lohk (1901-1963). Meg kell említeni, hogy E. Jacoby volt a győztese a Művészeti Múzeum 1933-as első pályázatának, melynek eredményei nem valósultak meg. Ugyanabban az évben Kuusik pályaműve harmadik helyezést kapott.

Az 1937-es pályázatra beadott művek nagyjából két csoportot alkottak: a hagyománykövetők, melyek alapvetően a klasszicizmussal való kapcsolatokat hangsúlyozták (Kuusik, Jacoby) és a modernek (Lohk, Aalto, Östberg, Rimanóczy, tehát az összes külföldi meghívott). Úgy lát-

szik, a modern stílus különösen Östberg esetében okozott meglepetést és csalódást. "Valóban, nehéz kevésbé szembeszökőt elképzelni, mint a svéd építésznek az Észt Művészeti Múzeumhoz készített rajzait: nyoma sincs a (stockholmi) városháza ünnepélyességének, a képzeletgazdag díszítésnek, kísérlet sem történt arra, hogy tetszetős és érdekes legyen, se egy oszlop, pilaszter vagy bármilyen más faltagolás – csak a csupasz, sima fal díszítések nélkül, mértékletes sőt szegényes, mintha... Östberg tervében az lenne az egyetlen feltűnő, hogy arra törekszik, hogy ne legyen feltűnő" – írta később H. Kompus.[6] "Östberg nem vette komolyan feladatát, kizárólag a terek általános elhelyezésének szentelve figyelmét" – írta E. J. Kuusik is visszaemlékezéseiben.[7]

A későbbiekben a legtöbb figyelmet Alvar Aalto tervének szentelték. Sokan (eléggé érthetően különösen a finnek) felháborodtak, hogy Aalto terve csak harmadik díjat kapott.

Aalto olyan elrendezést ajánlott az Észt Művészeti Múzeum számára, melyben a kiállítótermek egy belső udvart vesznek körül. A belső udvart egy foyer-n keresztül lehetett elérni, amely szakaszosan emelkedett és szűkült. Az alsó lépcsőtől balra egy olyan út kezdődött a galérián, amely körbevette a belső udvart. A magasabb lépcsőházakból folyosók vezettek jobbra a kiállítótermekbe. A jobb oldalon lévő csarnok nagy tömbjének homlokzatait terméskő borította, ami romantikus ellentétet képezett a főtömeggel, amelyben egy belső udvar helyezkedett el és aszketikus formálású homlokzatai voltak. Később az Aalto-féle tallinni Művészeti Múzeumot megoldását tekintve a dániai Aalborg Művészeti Múzeumhoz hasonlították, melynek kompozíciója egy hatalmas főcsarnok körül összpontosul, melyet galéria formájában mellette fekvő csarnokok teremsora vesz körül. De vannak lényegi különbségek is a tallinni terv és az Aalborg Művészeti Múzeum között: például a tetővilágítás a tallinni bírálóbizottság által "helyzetünkben elfogadhatatlan"-nak ítélt megoldása Aalborgban jelentős fejlődésen ment keresztül és uralkodó eleme lett a belső térnek.

Rimanóczy Gyula terve elég szerencsétlenül már a kezdet kezdetén sem állta ki a versenyt, ugyanis túllépte az előírt méreteket (30 000 m^2 a megengedett 20 000 m^2 helyett). Ezzel Rimanóczy megkönnyítette az észt bírálók dolgát: nem kellett külön indokokat keresni, hogy félretehessenek egy újabb funkcionalista tervet. Érdemes megemlíteni, hogy

sem Aalto, sem Rimanóczy nem ragaszkodott a múzeum esetében a "könnyű" funkcionalizmushoz, mivel az épületet monumentális és "örök" terméskő homlokzattal egészítették ki.

Ahogy korábban említettük, az 1930-as évek közepén Észtországban meglehetős fenntartásokkal fogadták a funkcionalizmust. Az idősebb, Rigában és Németországban tanult észt építészek is tartózkodó álláspontot foglaltak el a funkcionalizmussal szemben. "Ez az új építészet először egy gyönyörű megnyúzott állat tetemére emlékeztetett" – írta E. J. Kuusik visszaemlékezéseiben.[8] "A funkcionalista stílus, mely máshol teret hódított, túlzott mértékletessége miatt nem volt ínyére Johannak és a városatyáknak" – írta más alkalommal a városháza tervpályázatáról beszélve.[9] Itt kell megjegyeznünk, hogy bár a szintén 1937-ben kiírt városháza tervpályázat nyertese E. Lohk és A. Küttner funkcionalista pályaműve volt, mégis E. J. Kuusik historizáló megoldását választották ki kivitelezésre. Erre a tervre erősen hatott a Ragnar Östberg által tervezett stockholmi városháza. Ezért egyáltalán nem volt csoda, hogy a tallinni Művészeti Múzeum esetében is a historizmust részesítették előnyben. Divatos is volt és egybeesett az 1930-as évek második felében uralkodó általános tendenciával, mely egyrészt monumentálissá és reprezentatívvá tette az építészetet, másrészt "érthetővé" (populistává) "melegebbé" és "szavakkal jobban kifejezhetővé".[10] A tallinni Művészeti Múzeum tervpályázatán E. J. Kuusik és E. Jacoby tervei feleltek meg legjobban ennek az irányvonalnak és különösen K. Päts "egyfajta határozatlan romantika utáni vágyódásának."[11] Monumentális és mozgalmas homlokzataikkal mindkettő P. L. Troost müncheni Német Művészet Palotájára, annak erőteljességére és magas kolonnádjaira emlékeztetett. Mivel a zsűrinek Kuusik tervében a homlokzat, E. Jacoby tervében pedig a terek kitűnő elosztása tetszett legjobban, úgy döntöttek, hogy a Művészeti Múzeumot egy olyan megoldás alapján építik fel, ami e két terv egyesítéséből ered.[12]

Ideálok és valóság

Az Észt Művészeti Múzeumot 1938-ban kezdték volna építeni. E. J. Kuusik és E. Jacoby feladata az volt, hogy 1938 júliusáig öntsék végső

formába tervüket. Egyikük az év végén már fel is vette a kapcsolatot egy építészi vállalkozóval.[13] Az árajánlatok elkészítése során világossá vált, hogy a kivitelezés drágább lesz a költségvetésben előirányzottnál. E. J. Kuusikot és E. Jacobyt ekkor azzal bízták meg, hogy új költségvetést dolgozzanak ki és terjesszenek elő egy olcsóbb megoldást, amit a két építész el is készített.[14] Az építkezés 1939 tavaszán kezdődött volna és 1940-ben fejeződött volna be, de az akkortájt beköszöntő zavaros idők miatt a múzeum sem akkor, sem később nem épült meg, csakúgy mint számos más épület, aminek felépültét keresztülhúzta a szovjet lerohanás és megszállás.

(angolból fordította Ritoók Pál)

JEGYZETEK

1. K. Päts: Tema elu ja töö. Kaasaegsete mälestusi. Tallinn, 1934.
2. Uo.
3. Eesti Kroonika '1936, Tartu,1937.
4. Ungari, Tallinn, 1936 (B. Linde előszavával)
5. Riigivanema manitsussõnad Eesti Panga avamisel, Vaba Maa 1935, Apr. 15.
6. H. Kompus: Carl Miller ja Ragnar Östberg, Eesti Looming IV, 1946, p.50.
7. E. J. Kuusik: Mälestusi ja mõtisklusi. V. 1920-40. Tallinn, 1969, p.71. Kézirat letétben az Észt Építészeti Múzeumban F. 7, No:3.5.2.
8. Uo. p.3.
9. Uo. p.71.
10. Hanno Kompus kifejezései. Jelentés az 1937-es párizsi Világkiállításról, 1937, p.16. A kézirat letétben az Észt Építészeti Múzeumban.
11. E. J. Kuusik kifejezése – Mälestused...p.41.
    Itt jegyezzük meg, hogy K. Päts az "Észt Művészeti Múzeum" Alapítvány Kuratóriumának elnöke volt.
12. "Uus Eesti" 1937, II.14. és II.20.; 1938, II.16.
13. Észt Építészeti Múzeum, F.7, No:1, S.10, p.39-42.
14. Uo.p.48.

Kiss Katalin – Cságoly Ferenc

A 30-AS ÉVEKBEN ÉPÜLT MODERN ÉPÍTÉSZETI EGYÜTTESEK MEGŐRZÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI NAPJAINKBAN

A két világháború között épült egyedi modern épületek helyreállításának kérdései mellett napjainkban fokozottan jelentkezik egy új problémakör. A harmincas évek vége felé, – főleg a kertvárosokban – létrejöttek olyan kisebb, intimebb építészeti terek kezdeményei, melyek később a körülmények – a háborús fenyegetettség ill. a pénzhiány – miatt nem véglegesedhettek teljes szépségükben. Egy konkrét példa segítségével bemutathatók azok a kérdések, teendők, melyek ilyen többé-kevésbé félbemaradt terek rendezése, arculattervezése esetén előadódhatnak. Példánk a II. kerületi Pasaréti tér, Buda egyik legszebb, legegyénibb hangulatú tere.

A tér tágabb környezetének a budai oldalon elfoglalt szerepének ismertetése fontos az alapprobléma megértésének szempontjából. A budai hegyvidék beépítésének fejlődésére a völgyek, árkok mentén való terjeszkedés volt a jellemző egészen a XX. század elejéig. A főutakat teresedések, hangsúlyos befejező elemek zárták le. Századunk elején a domboldalak, hegyoldalak is elkezdtek beépülni és az újonnan kialakult településrészek között szükségessé váltak az összeköttetések. Az új utak megépítése azonban a hegyvidéken átmenő rövidített forgalom gyors megnövekedésével járt együtt. Így az eredetileg elsősorban építészeti hangsúlyként kialakított terek túlterhelt közlekedési csomópontokká, lakossági alapellátást is felvállaló alközpontokká alakultak. A megváltozott igényeket kiszolgáló új épített elemek jelentek meg a tereken, zűrzavart, rendezetlenséget, provizórikus megoldásokat képviselve.

Ismerkedjünk meg röviden a Pasaréti tér mai állapotával és legfontosabb építészeti elemeivel. A tér elsőként épült meghatározó épülete a Ferences templom és rendház 1934-ben készült el Rimanóczy Gyula tervei alapján. A templomot jellemző két mértani kubus derékszögben találkozik egymással, a súlyosabb fekszik, a karcsúbb áll, semmi sem homályosítja el a főirányok magától értetődő hangsúlyát. Lényegében szabályos alapformákra redukálódott tömegekről van szó, az elkerülhetetlenül szükséges részletek és dekoratív ékességek nem bontják meg a

testek tiszta alaphangját. Elmondhatjuk, hogy ebben az esetben a magyar szellem a német expressziót és a latin formaszépséget tudta ötvözni. Néhány évvel később – ugyancsak Rimanóczy Gyula tervezésében – megépült a buszvégállomás épülete. Egyszerű íves formája konkrét képet ad a tervező által elképzelt végleges térformáról.

A buszvégállomással szemben lévő üres telekre a 70-es évek végén ABC áruház épült. Ez a szokásosnál igényesebb megjelenésű épület, de stílusjegyei és építési korának az épületben is testet öltő ideológiája miatt nem vált alkalmassá arra, hogy a kellemes arányú térnek ez a térfala akárcsak megközelítse a korábban megépülteket. A tér negyedik oldalán pedig azt a szomorú világot láthatjuk, melyet a bódék, autóból árulók és egyéb utcai árusok zűrzavaros világa jellemez.

Az arculattervezés a szó mai értelmében általában azt jelenti, hogy valamely cég, vállalkozás vagy akció számára létrehozzanak egy csak rá jellemző – lehetőleg megnyerő – formai jelleget, vizuális karaktert, ugyancsak mai divatos kifejezéssel szólva "imázst". A Pasaréti tér esetében nyilván nem erről van szó. A teret – nem túl hosszú történetének folyamán – sokféle építészeti hatás alakította, míg kialakult egy csak rá jellemző karakter. Ez a karakter pedig mintegy sűrítménye, lényegi kivonata az őt környező Pasarétnek.

Pasarét építészeti karaktere homogénnek, egyneműnek tekinthető, még akkor is, ha az egyes épületek rendkívül változatos stiláris világot képviselnek. Az egységet a szellemiség adja, az a szellemiség, amely létrehozta – méghozzá nagyjából egyidőben – az egész városrészt. Ez pedig egy kiegyensúlyozott és magabiztos, rendezett és szilárd értékrenddel bíró polgári szellemiség volt. A terület nagyrészének beépítése rövid időszak alatt zajlott le, a jellemző karakter viszonylag rövid idő alatt alakult ki, az építtetők és az új lakók nagyjából azonos társadalmi réteghez tartoztak és relatíve azonos gazdasági erőt képviseltek. Mivel az ideköltözők között meghatározó számban voltak a magasabb képzettségűek, ezért nem csoda, hogy az itt épült házak nagyrésze magasabb igényszinten valósult meg.

A településrész kialakulásának időszakában az építészet világát forradalmian nagy változások hatották át. A történeti építészet ereje kimerült, és az új filozófiai, társadalmi és politikai irányzatok hatására az architektúra is új utakat keresett. Ennek az útkeresésnek műhelyei voltak

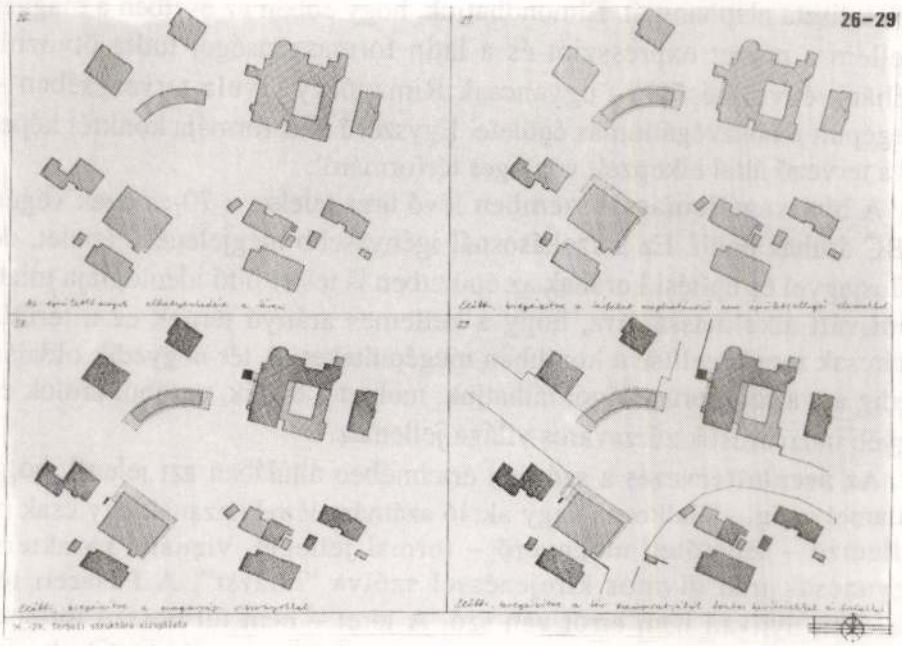

Térbeli struktúrák vizsgálata (26-29)

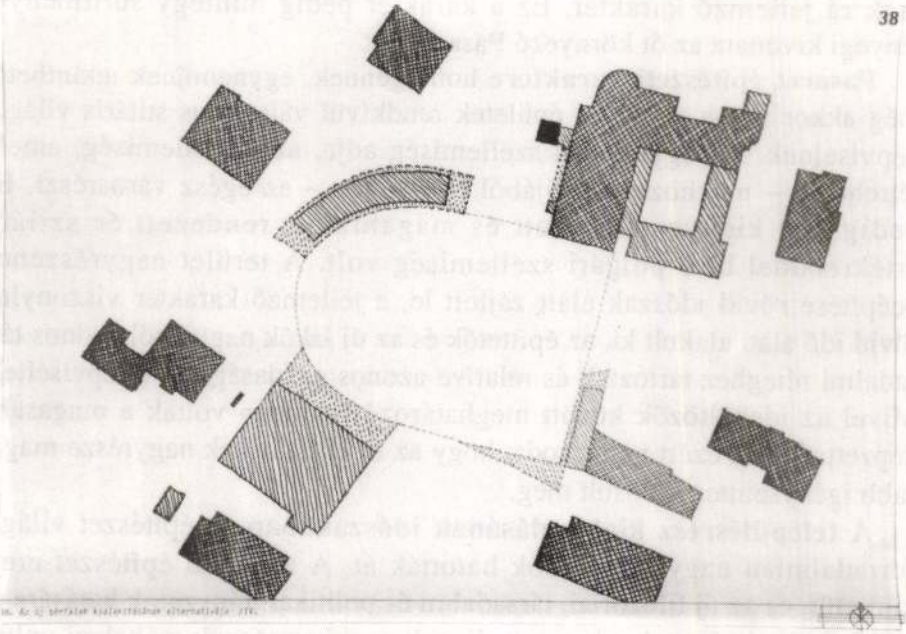

Az új térfalak kialakításának alternatívája, IV (38)

például Moszkvában a VHUTEMASZ a konstruktivizmus egyik fellegváraként, vagy Dessauban Walter Gropius szellemi dominăltságában a BAUHAUS. (Évszázados germán vonzalmú kultúr-orientációnknak megfelelően az újra igencsak fogékony fiatal magyar építészgeneráció inkább Dessau felé gravitált.) A konkrétan Bauhaus tanokon nevelkedett, vagy az azokat csak itthon megismerő és alkalmazó építészek – talán fiatal koruk, vagy az újat idegenkedve fogadó hivatalos szemlélet miatt – az első időkben nemigen kaptak komolyabb, vagy állami megrendeléseket. Ezért figyelmüket az akkoriban igencsak intenzív lakásépítés felé fordították. Meg kell azonban mondani, hogy ez a vonzalom korántsem csak az előbb említett kényszer szüleménye volt, hiszen az akkori ifjú építészgeneráció nagy részét (talán politikai meggyőződésből is) szerfelett izgatták a szociális problémák. Ilyen módon nem csoda, hogy közülük sokan kezdték konkrét építészpályájukat a lakásépítés, vagy szűkebben a magánlakásépítés területén.

A modern építészek nemzetközi szervezete – azaz a CIAM (Congres Internationaux d'Architecture Moderne) – már 1929-ben a tagjai között tartott számon olyan kiváló magyar építészeket, mint Molnár Farkas, Ligeti Pál, Fischer József. A CIAM-hoz tartozó építészek bőven kaptak megbízást az akkoriban lázasan épülő pasaréti, és rózsadombi területeken is. Csak néhány ezek közül: Fischer Csatárka utcai épülete, Molnár Lotz Károly utcai, Pasaréti úti vagy Orsó utcai (Harangvirág utcai) épületei. Fischer és Molnár közösen is épített házat a Csévi úton. A modern építészet természetesen nem korlátozódott kizárólag a CIAM csoportra, már csak azért sem, mert a CIAM-nak politikai színezete és tartalma is volt. Rimanóczy Gyula, aki különösen sokat tevékenykedett a Pasarét területén, sohasem volt a CIAM tagja. Az ő munkásságát egyébként – különösen a fiatalkori munkáit – inkább az itáliai modern mozgalomhoz, a novecentohoz szokták kapcsolni.

A tér környezetében erőteljesen érezhető a századelő építészeti atmoszférája, a tér alapvető jellegét is ez a világ, konkrétan Rimanóczy két épülete határozza meg. Ma sajnos másféle hatások is érzékelhetőek. A kultúrtörténetileg kiemelkedően értékes alkotások, a templom és a buszvégállomás mellett ott van az igénytelen, értéktelen, romboló hatású bódéépítés. A kommersz, de jó minőségű polgári építészet mellett (mint amilyen a háború előtt épült lakóházak döntő része) ott állnak az

alapvetően elhibázott, illeszkedésre és kapcsolatteremtésre képtelen mai "művek". Mindezek eredményeképpen a tér mai arculata meglehetősen ekletikus. A nyugodt polgári milió keveredik külvárosias hangulatokkal, a szellemileg igen értékes igényesség a totális igénytelenséggel.

A tér arculattervezésének az volt a célja, hogy építészeti, kertépítési, környezetrendezési és közlekedésrendezési eszközök használatával próbáljon meg rendet teremteni a rendetlenségből, hogy a tér a mai állapotán túllépve rendezett, kiegyensúlyozott, konszolidált karakterű lehessen. Ennek sikeres végigvitele kezdete lehetne egy olyan folyamatnak, amelyben a környező területek is hasonló értelemben rendeződhetnének.

Az arculattervezés hármas tagozódású módszerének első eleme a vizsgálat, amely – a tér jelenlegi állapotának felmérése és rögzítése mellett – mind térben, mind időben vizsgálja, analizálja a helyszínt. A történeti vizsgálat során feltárul a terület építéstörténete, az itt lévő építészettörténetileg jelentős épületek múltja. A tér szűkebb környezetében tulajdonképpen három ilyen épület van. A már sokat említett templomrendház és autóbusz végállomás mellett a Sodrás utca-Pasaréti út sarkán álló volt ikervilla a harmadik, – mely jelenleg teljes rekonstrukció alatt áll – és ez szintén Rimanóczy Gyula tervezésében készült. A történeti vizsgálatban nagyban segített Harsányi István és H. Vladár Ágnes "A pasaréti ferences templom" c. kitűnő tudományos értekezése, a tervező fiával, Rimanóczy Jenő építészmérnökkel való konzultációk, az Építészeti Múzeumban meglévő eredeti tervdokumentációk tanulmányozása és az ikervilla rekonstrukcióját tervező Dévényi Tamás építészmérnök értékes információi.

Az időbeli vizsgálatok mellett szükséges térbeli analízis két síkon folyt, egyrészt a teret és környezetét alkotó épülettömegek struktúrájának elemzésével, másrészt a külső terek-felületek rendszerének vizsgálatával. A térbeli vizsgálatok mindkét megközelítéséből egyértelműen kiderült, hogy a Pasaréti tér nem tér a szó klasszikus urbanisztikai értelmében. Nem tér, mert a teret határoló épületek nem hoznak létre határozott és összefüggő térfalakat, nem rajzolódnak ki egyértelműen a tér konkrét térbeli határai. Ugyanakkor a teret használók számára sem tér, hanem egyszerű útkereszteződés, hiszen nincsenek meg azok a teresedések, melyek a gyalogos forgalom számára a teret valóban térré teszik.

A vizsgálatok elvégeztével, az azokból adódó következtetések levonása után nyílott mód a tér arculatának megteremtésére irányuló konkrét javaslatok kimunkálására.

A fejlesztés legfontosabb eleme a téri rendezés megteremtése. A tér „teresítésére" – azaz a határozottabb térforma kialakítására – több alternatíva is kínálkozott. Ezekben közös volt az, hogy mindegyiknek kiindulási eleme, alappillére a tér két legértékesebb épülete, a templom és a buszmegálló. Ezeknek az egymáshoz való viszonya és téri geometriája lehetett a több megközelítési lehetőség közös gyökere. A téri rendezés másik behatároló tényezője az volt, hogy a konkrét építési tevékenység lehetősége egyetlen telekre korlátozódik – a Csévi út 1. számúra – mert jelenleg csak ez az egy telek van önkormányzati tulajdonban. Négy különböző variáció elemzése során kiszűrhetővé vált az a végleges változat, amely építészetileg, gazdaságilag és a szervezhetőséget tekintve is a körülményekhez képest a legmegfelelőbb megoldást hozta.

A rendezési javaslat a tér déli részén meghatározónak veszi a buszmegálló épületét, míg az északi részen a templomot. Így összetett geometriájú térforma jön létre, melynek előnye, hogy viszonylag kicsi beavatkozásokkal és egyszerű eszközökkel teremthető meg. Méltó előteret ad a templom előtt és valódi teret kínál a gyalogosok számára is. Az új térforma – az arculat leglényegesebb eleme. A részletekbe menő javaslatok mind kiegészítik és aláhúzzák ezt. Ebben a keretben lehet létrehozni a funkcionális és hangulati rendezést, és ebben az új térformában nyílik lehetőség a vizsgálatokból levont következtetések konkretizálására; az igényes rend megteremtésére, a térfalak és teresedések kialakítására.

Az igényes rend megteremtése elsőszámú feladat. A tér mai arculatának meghatározó eleme a rendetlenség. Az 1992 májusában elvégzett vizsgálati munka során felmérésre kerültek mindazok a tárgyak, melyek több kevesebb állandósággal ott vannak a téren és a rendetlenség érzetét okozzák. Számuk több száz, a tér helyszínrajzán egyenként ábrázolva ezeket látható, hogy többé-kevésbé egyenletesen mindent elborítanak. Ez a helyzet azóta sem változott. Az igénytelenség és zűrzavar egyik legnagyobb forrása a téren meglévő ideiglenes kereskedelmi jelenlét. Funkcionálisan a terv abból indul ki, hogy ezekre a provizórikus formában meglévő szolgáltatásokra valóságos igény van. Nem felszámolni

kívánja tehát a különböző igénytelen standokon, lakókocsikban vagy bódékban jelenlévő rendeltetéseket, hanem rendezett formában kíván helyet biztosítani nekik. Nem a funkciók felszámolását célozza, hanem az átmenetiséget, a bizonytalanságot és az ezekkel járó igénytelenséget kívánja időtálló, igényes állandóságra felcserélni. A funkcionális rendezés másik célja az, hogy ne bővüljön a téren ma megtalálható rendeltetések száma és alapterülete. A tér mára elérte teherbíró képességének maximumát. Minden további funkciónövelés egyben forgalomnövekedéssel is együtt jár, ez pedig potenciálisan a teljes forgalmi káoszhoz vezethet. Az arculatterv természetesen komplex tartalom, így – többek között – részét képezi a közlekedésrendezési terv is. 1991 végén készült el a Pasaréti tér rendezésének közlekedési javaslata (tervező: Pro Urbe Kft.), ami az arculatterv közlekedési alapjaként lett elfogadva. Az arculattervezés során elkészült még a terület kertészeti rendezésének tervtanulmánya is, egy későbbi fázisban pedig mindez környezetvédelmi munkarésszel is kiegészült.

A teret – jelenlegi és tervezett állapotában egyaránt – a földszintes elemek dominálják. Az előtetők és a pergolák szerepe rendkívül fontos nem csak azért, mert kiváló előképei vannak (buszmegálló), hanem azért is, mert egyszerű, igényes és gazdaságos térfalképző elemek. Az arculatterv javaslata szerint a térformán belül alapvetően a földszintesség maradna a meghatározó, ennek eszköze pedig az előtetők, pergolák használata lenne. Ez a földszintes jelleg csak aláhúzná és kihangsúlyozná a tér legfontosabb épületének, a templomnak vertikalitását. A térfalat meghatározó földszintesség mögött-fölött csak egy távolabbi körben jelennének meg a magasabb tömegek.

Az alapelvek és alapformák tisztázása után a tér arculattervezése a négy térnegyed részletes rendezésével folytatódott. E négy térnegyed:

– A templom és rendház térnegyede
– A buszvégállomás térnegyede
– Az ABC (Meinl-üzlet) térnegyede
– Az új térrész

Az első két térnegyed új építészeti elemmel, vagy lényeges átalakítással nem módosul. Ezekben a térrészekben a funkcionális rendezésen túl hatékony állagjavítási és rendteremtési tevékenység szükséges, melynek sok-sok apró és részletekre vonatkozó elemét az arculatterv egyenként részletezi.

Az ABC (Meinl-üzlet) térnegyedének meghatározó épülete szerelt szerkezetű, kevéssé időálló anyagokból építkező, provizórikus jellegű épület, hosszú távon nem lehet és nem is érdemes a meglétével számolni. Az arculatterv ezért felvázol egy rövidtávú programot, amely jószerével a meglévő épület előtető rendszerének és kiegészítő additív elemeinek cseréjével próbálja megemelni a jelenlegi hangulati és esztétikai értéket. Hosszú távon azonban a végleges megoldást csak egy olyan új épület megtervezése és megépítése jelentené, amely szerkezeti kötöttségektől mentesen, a tér arculatának és hangulatának megfelelően tudná rendezni ezt a térrészt.

És végül néhány szó az új térrészről, amelyre a térfalak és a térfelületek tekintetében egyaránt nagy szerep hárul. Ez a térnegyed adna helyet a jelenleg rendezetlenül és összevissza elhelyezkedő téri funkcióknak, ezáltal a funkcionális rendteremtés eszköze is. Tervezett építészeti elemei megfelelnek a tér karakterének, a térfalat földszintes, előtetős pergolás üzletsor adná, mely mögött-fölött a telek belső részében ezzel egybehangolt négylakásos lakóház épülne. A gyalogosok és bevásárlók számára kialakított új térfelület burkolt, padokkal, vízfelületekkel, igényesebb utcabútorokkal berendezett eleven hangulatú terecske.

Az arculatterv az alapvető rendezési javaslatokon felül számos kisebb-nagyobb ajánlást tartalmaz, melyek a tér megjelenését, hangulatát a már említett értékek mentén alakítaná. Ezek közé tartozik a tér közepén lévő Mária-kút felújításának terve is. A jelenleg kopott és sivár zöld foltocska közepén álló szobor talapzatának alsó része szorulna cserére, de újra kellene tervezni azt az ovális felületet is, melynek közepén áll. A felújítást megérdemli a szép szobor, és megérdemli a tér is.

Budapest, 1993. augusztus hó.

Marek Tomiczek

RIMANÓCZY GYULA LUIZA MARKOWSKA SZÁMÁRA ÉPÍTETT VILLÁJA MILANÓWEKBEN

A varsói belvárostól 27 km-re fekvő Milanówek az Otwock utáni legnagyobb Varsó környéki nyaralóhelyek közé tartozik, mely tűlevelű erdők között található. A Milanówo nevű falu már a 15. században létezett. A 16. században Milanówo Rabsztyn néven szerepel. Kezdetben egy kis fenyőerdő állt itt, keverve a nedves-homokos talajon nőtt égerfákkal.

A januári felkelés (1863-64) után az elszegényedett Lasocki nevű birtokos család jelent meg a helyszínen, melynek el kellett hagynia a családi birtokát, a Sochaczew melletti Blochówot és megvásárolta a kicsiny Milanóweket. Ha nem erre húzódott volna a Varsó-Bécs között épült vasútvonal (közbülső állomás: Lódz) és ha nem gazdálkodtak volna eredményesen a helyi gazdák, akkor Milanówek a szokványos Varsó melletti falvak egyike maradt volna. A birtok felparcellázása és a vasútállomás létrejötte nyomán a település nyaralóhellyé vált.

Az 1914 előtti első parcellázások eredményeképpen több villa épült: például a "Borówka"- a Hoser család villája[1], Oskar Saenger "Matulinek" nevű villája,[2] és ekkor készült az "Udvarház" elnevezésű villa is. Az említettek közül az első épületet Apoloniusz Pawel Nieniewski (1856-1922) és Wladisyslaw Kozlowski (1859-1925) irodája tervezte, a másikat a korszak jelentős építésze, ifj. Jan Heurich (1873-1925) alkotta,az "Udvarház" pedig Zdzislaw Kalinowski (1877-1926) munkája. Milanówek területén dolgozott még Oskar Sosnowski (1880-1939), aki az Istenanyához címzett villát tervezte. A 20-as években bekövetkezett újabb telekosztás után az ún. udvarház-stílus dominált, azaz a helyi neobarokk egy változata, melyre Friedrich Ostendorf karlsruhei építész elméletei hatottak ("Sechs Bücher vom Bauen"). Annak ellenére, hogy a II. világháború előtti építészeti avantgard olyan alakjai is dolgoztak itt, mint Szymon Syrkus (1893-1965) (pl. a Rohozinski család nyaralója), Milanówek építészete soha nem érte el azt a fejlettségi fokot, mint más Varsó melletti nyaralóhelyeké (pl. Podkowa Lesna és különösen Konstancin). Milanówek két világháború közötti fejlődésére nagy hatással volt az itt működő selyemgyár és a Központi Selyemkutató Állomás.

Rimanóczy Gyula szülei és nagyszülei. A fényképen ülnek: Julian Markowski (1846-1903) lembergi szobrász, az 1863-as felkelés résztvevője, Klara Markowska, Julian felesége, leánykori neve: Szydlowska (szül. 1860. VIII. 10-én Rozsnyón). Állnak: Julian Markowski és Klara Markowska lánya: Zofia és Rimanóczy Árpád, Zofia férje. A fénykép 1901-ben készült Budapesten, Uher Ödön műtermében Rimanóczy Árpád és Zofia Markowska házasságkötése alkalmából.

A Markowski-villa homlokzata Milanówekben.

A Halinówek elnevezésű telekhez gróf Lasocki birtokának felparcellázása révén jutott hozzá Bründl Lujza, Wladyslaw Markowski (1896-1975) felesége a húszas évek közepén, de az igazi beruházó az apa, Bründl János, aki vízvezeték szerelvényeket gyártó nagyvállalkozó volt Budapesten. Bründl János először Budapesten vásárolt villát Lujza nevű lányának hozományul. Majd Lujza Wladyslaw Markowskival kötött házassága után, 1924-ben eladták a budapesti épületet és kezdetben Varsóban, a Pulawska utcában tervezték egy ház építését az ifjú pár számára. Végül Bründl, akinek felkeltették az érdeklődését a Varsó környéki erdők, megvette a Lasocki-féle birtok egy darabját. (Az 1930-as telekkönyvben Lasocki még 181 hektárnyi földdel rendelkezett Milanówekben.)

A Markowski-villa főhomlokzati terve

A Markowski-villa oldalhomlokzati terve

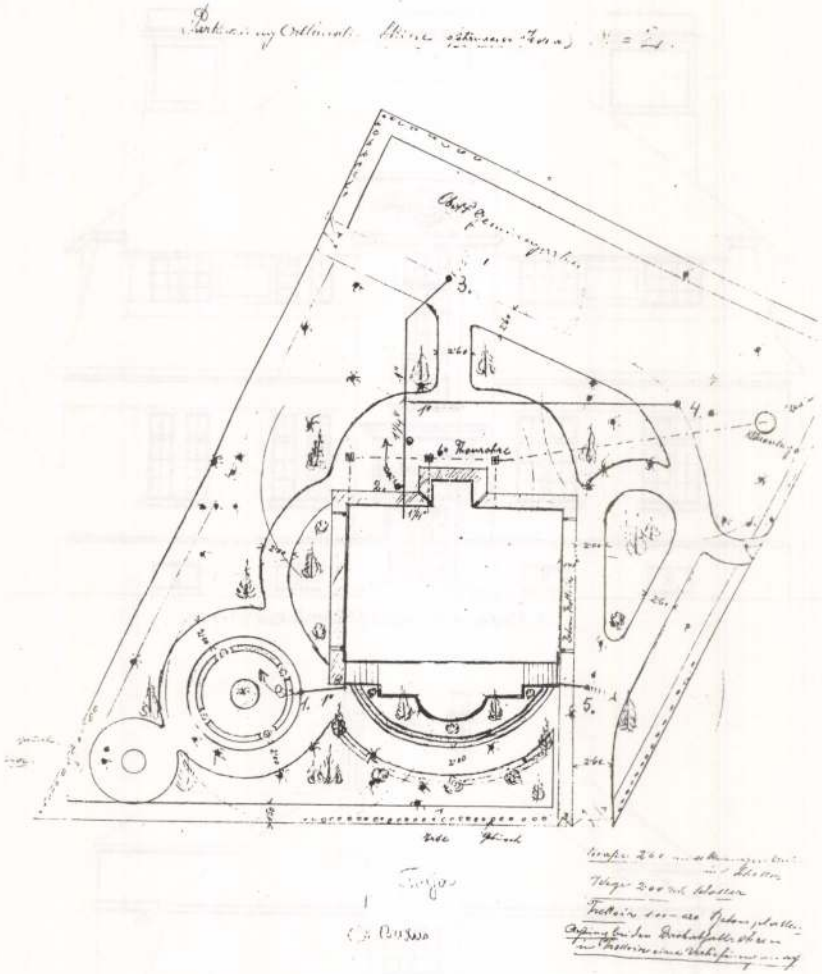

A Markowski-villa alaprajza. 1926. III. 11.

1926. február 28-án vásárolták meg a villa építésére szolgáló telket. A tervek elkészítését a frissen diplomázott budapesti építészre, Rimanóczy Gyulára bízták, hogy ezzel is segítsék pályakezdését. A fiatal építész, az 1932-ben elhunyt Zofia Markowska[3] és az 1925-ben elhunyt Rimanóczy Árpád ezredes fia a terveket még az év márciusában befejezte. A nem túl nagy ház (összesen 299 m^2, ebből a földszint 155 m^2, az emelet 144 m^2) nyugati tájolással 4400 m^2-es (jelenleg 3330 m^2) telken épült meg.

A Markowski-villa a helyi hagyományoknak megfelelően az „udvarház-stílus" egyik variánsa, mely Milanówekben ezidőtájt domi-nált. A fiatal építész elkövetett néhány hibát a tervezés során, például nem vette figyelembe a lengyelországi klimatikus viszonyokat a nyugati falaknál és a konyha hidegburkolatánál. A ház gyakorlatilag még az 1926-os év építési szezonja során felépült. (Az 1926 júliusi állapotokról készült fotó a család tulajdonában.) Rimanóczy két változatban is részletesen megtervezte a kertet. A terv nem teljesen az eredeti elképzeléseknek megfelelően valósult meg (falazott mellvéd a homlokzaton öntöttvas helyett) a kivitelezők miatt. Az épület a mai napig a család tulajdonában van, jelenleg Helena Czyzewicz, Wladyslaw Markowski lánya lakja.

lengyelből fordította Hadik András

JEGYZETEK

1. Jerzy S. Majewski, M. Tomiczek: „Borówka" Hoserów, kézirat.
2. Jerzy S. Majewska, M. Tomiczek: „Matulinek" w Milanówku, „Nowy Swiat" II. 1992, nr.232,p.8.
   Az épület történetére vonatkozó információk Helena Czyzewicz Markowskától (szül. 1927) és Stanislaw Markowskitól (szül. 1925-ben Budapesten), Wladyslaw Markowski gyermekeitől származnak.
3. Julian Markowski (1846-1903) szobrász –Mikolaj Markowski és Maria Schimser fia Lwówban (Lemberg, Ilyvó) született. Apja gépész volt, anyja pedig egy 1812-ben Lwówban letelepedett szobrász dinasztia sarja volt. Nagyapja, Jan Schimser műtermében már kora gyermekkorában kapcsolatba került a szobrászattal. Tanulmányait a lwówi reáliskolában végezte, majd hamarosan bekapcsolódott a nemzeti függetlenségi mozgalomba. Tevékenyen részt vett az oroszok által megszállt lengyel területeken kitört ún. januári felkelésben (1863-64). Öt csatában vett részt, és meg is sebesült. A felkelés után egy vándorszínész-társulathoz szegődött. 1866-ban Artur Grottger tanácsára és hatására a szobrász hivatást választotta.

Először Parys Filippinél Lwówban, majd a Dzieduszycki család anyai támogatásának köszönhetően a bécsi Művészeti Akadémián folytatott tanulmányokat. Viszatérve szülővárosába, 1870-ben szobrász-kőfaragóműhelyt alapított. Számos síremléket készített a lwówi temetőbe. Több emlékműve készült Lwów város számára (pl. T. Baracz-csal készítette Sobieski János szobrát 1891) ill. Sanok város számára Tadeusz Kosciuszko emlékművét. 1894-től tagja a Lwówi Városszépítő Egyletnek és 1899-től a Lwówi Képzőművészek Szövetsége vezetőségének. Szobrászatát szakmai tudás és akadémikus eklekticizmus jellemzi. Márványból készült Faun-fej című munkája Budapesten a rokonság tulajdonában található. Kétszer házasodott – második feleségétől (a rozsnyói születésű Klara Karolina Szydlowskától) négy fia (Tadeusz – gyermekkorában elhúnyt, Mieczys-law – a szerb fronton esett el 1915-ben, Julian – az orosz-lengyel háborúban esett el 1920-ban, Wladyslaw – a milanóweki ügyvéd (és két lánya) Zofia – Rimanóczy Árpád felesége, és az 1926-ban Budapesten elhúnyt Maria) született. Julian Markowski 1903 január 13-án húnyt el Lwówban.

Michal Dománski szócikke alapján összefoglalta Hadik András
(Polski Slownik Biograficzny XX/1 kötet 84. füzet p. 49-50
Wroclaw – Warsawa Kraków – Gdansk 1975.)

Molnár Péter

RIMANÓCZY

Az időben, amit egyesek a KÖZTI aranykorának is neveznek, együtt dolgozott ott a házban a tegnap jól menő irodával s névvel rendelkező építész és tegnapi alkalmazottja, valamint a tervező gyakorlatba frissen belépők. Megemlítendő még, hogy az iparművészek, akik korábban építészi tevékenységet csak korlátozott mértékben folytathattak, noha nem voltak elzárva attól, hogy a kamarai átminősítést maguknak megszerezzék, most testületileg építészeknek lettek deklarálva, mint quasi elnyomottak, s ők is nyomban az építészek sorába álltak.

Rimanóczy, Lauber és Nyíri, Janáky, Dávid és Hidassy voltak a saját irodai hagyományaikat magukkal hozók, Németh, Ivánka, Wagner, Szrogh, és több további építész, a háború befejeztével éppen saját lábukra állók, de cégszerűen működő irodával még nem rendelkezők, akik korábban alkalmazottként működtek; Mühlbacher és még sok más technikus korábban szintén irodák alkalmazottjaként dolgozott. Az iparművészek sorát Gádoros vezette. Ez volt tehát nagy vonalakban akkor egy KÖZTI nagyságrendű tervező intézet építészeinek társadalmi rétegződése, ami a korábban ismeretlen műfajú rajzoló lányok üde csapatával egészült ki.

A nagyok és mi kezdő építészek külön, a beavatottak társaságát képeztük, akik magunkra nézve alig éreztük kötelezőnek a merev keretek nyűgét s ami a falakon kívül esett, márpedig sok minden esett meg akkor, – ne felejtsük, az ötvenes éveket tapostuk – aminek kegyetlen csikorgása szinte távoli morajlásnak tűnt csak az irodák ezotérikus világában. Házasságok és kalandok, viszonyok és barátságok mind a falakon belül kerestek utat maguknak. A falakon kívül alig akadt hely, amit látogatni szokásos maradt, kis kocsmák, lokálok, eszpresszók és éttermek. A két távoli generáció egymásra találása nem tudni mennyiben volt determinált, vagy csupán a véletlenek különös egybeesése. Akár így akár úgy, a jó sors hozta így a környezet iszonyatának forgatagában. Talán mi látszottunk szemükben a megálmodott jövő hiteles letéteményeseinek. Mi talán hittük is, hogy ez a valószínű. Azon keveset törtük a fejünket, hogy a két generáció, miközé mi ékelődtünk, talán más

okokból tart egymástól diszkrét távolságot, mint amit elképzeltünk. Gondolhattunk volna pedig arra, hogy nemrég még munkaadó volt az egyik s munkavállaló a másik, s az egykori alá-fölérendeltségi viszonyuk egymással merevebb tartást eredményezett illetve konzervált.

Belőlünk, fiatalokból hiányzott még az irónia, ami a két másik generációt egymással szemben átlengte. Mi mindkét generációbéli értékekre érzékenyek voltunk, de idősebbekére inkább. Ők pedig annyi figyelmet szenteltek nekünk, annyi gondoskodásban és olykor félre nem ismerhető féltésben volt részünk, hogy valósnak látszott a feltételezésünk, szellemi javaik letéteményesének éreztük magunkat, bizalom, amivel egymás iránt viseltettünk, emelte e kapcsolatokat mesésnek tűnő magasságokba, akkor, mikor mindenki más odakünn csak suttogni mert egymás fülébe.

A nagyok között nem volt senki sem, kiről annyi hír járta széltiben, jó is de rosszféle is elég, mint Rimanóczyról. Nyílt ember volt és nem csinált titkot életéből. Szeretett a középpont lenni mindenütt s néki mindég sikerült. Minden, amit megtűrt környezetében, minőség volt a maga nemében. Nem volt egyedül az együtt mérhetők között, kik számára a mérték az elegancia volt, az építészi tett eleganciája, a magától értendő könnyed szellemesség tömegben, arányban, formában, vonalban. Csak az tudja, ki próbálta maga is, hogy elérni ezt miféle erő mozgósítását kívánja.

Nem voltam kortársa 22 év okán, amivel idősebb volt nálam és munkatársa sem lehettem, mert másképpen intézték sorsom a „vis maior"-ok. Kleineisel János és Vas Zoltán töltötték be mellette azt a szerepet, amit Jánossy, Farkasdy és Zalaváry Janáky mellett és én korábban Lauber oldalán.

Utolsónak ismertem meg a nagyok közül és hosszú idő telt el, – majd egy év, – hogy kapcsolatot nem vehettem fel vele. Sok mindent tudtam róla, hiszen senkiről annyi anekdota, hír vagy akár pletyka közszájon nem keringett, mint éppen róla. Őszintén szólva ezek üledéke inkább tartózkodásra intett, mint közeledésre.

Szorult helyzetben voltam akkor. Az a tervező irodai hálózat akkor szerveződött éppen, aminek fő ágai a mai napig is élnek és amelyek akkor még arra voltak hivatva, hogy a 3 és 5 éves tervek programjait ellássák tervekkel. A szerveződés osztódásos modellt követett s így kapcsolatrendszerek szükségszerű szakadásával járt együtt. Lauber az

IPARTERV-be került, s nagy körültekintéssel megválogatott emberei pedig a KÖZTI-be. A nyilvánvalóan csak egyetlen igazgatói becsvágyat tápláló megoldás nem tette boldoggá a visszatartottakat. Úgy éreztük, hogy mint valami tervgyártó gépsort áttelepítettek bennünket egy másik üzembe. Lauber már az alakuló Ipartervben volt, és én személy szerint, nagy nevű nesztor, mester nélkül maradtam a KÖZTI-ben. Hiába kapálództam s hiába bátorított a távolból mesterem, maradnom kellett, mert nem tudtam megkapaszkodni a nekem dobott mentőövekben.

Rimanóczy felismerte helyzetem kínos mibenlétét s váratlanul, de igen aktívan segítségemre sietett. Tette ezt úgy, hogy időbe tellett míg rájöttem, ő áll a számomra kedvező változások mögött. Közvetlen érdeke nem fűződött hozzá, legalábbis abban az értelemben nem, hogy közvetlen hasznát látta volna beavatkozásainak. Úgy mondanám, tudtomon kívül rajtam tartotta a szemét.

Azután egy igazán spontán helyzetben, számomra tökéletesen váratlanul személyesen is kapcsolatba lépett velem. A történet maga is anekdotába illő lenne, oly gazdag volt váratlan fordulatokban.

Első, ha úgy tetszik kapcsolatteremtő beszélgetésünk a hajnali órákban ért véget. E számomra oly megtisztelő és mégis oly szabadszájúan tiszteletlen beszélgetés témája, mint későbbi, kevésbé spontán beszélgetéseké is, kitartóan az építészet problematikája volt, de bejárta a kultúra szinte valamennyi mezejét.

Amit tudok tehát túl azon, amit róla építésznek tudni illik, e beszélgetések szűrlete, amiknek őszinteségéhez kétség sem férhet, lévén oly részletekkel terhes, amiket magának őriz meg az ember tanulságul inkább, mintsem, hogy kiteregesse.

Ha a korkülönbség nem állt volna közöttünk, kapcsolatunkat barátinak is említhetném, hogy ezt mégsem teszem, annak okául, – túl a 22 éven, – azt tudom be, hogy olyan embert ismertem meg a személyében, aki az ügyet mindég fölébe helyezte a kapcsolatoknak. Az ügy pedig a magyar építészet ügye volt, s benne egyforma hangsúlyt kapott a tárgy és a jelző egyaránt. Egyszerűen nem volt másról szó, mint hogy egy befolyásától mentes fiatal véleményére volt kíváncsi, aki ha kell, elég szabatosan fogalmazza meg sejtéseit és mindazon kételyeket, amik az akkor tanított tételekkel szemben gyökeret vertek benne.

Tudta és némi jóindulatú elnézéssel vette, – de nem úgy, mint hiú emberek általában teszik ellenszenvesen, – hogy a kisrablós időkből eredően kortársai Gyula vezérnek emlegették a háta mögött.

Tudta és büszke volt rá, mert felelősségét e ráosztott szerepnek átélte. Azonosult vele. Értelmiségi volt, de nem abban az értelemben, amint azt a köztudat érti, hanem ahogyan azt egyedül érdemes érteni: felelősséggel volt telve azok iránt is, akik erről mitsem tudtak, mert maguk e felelősség híján éltek s talán létezéséről sem volt tudomásuk. Hatása akkor már töredéke volt a korábbinak, de eltökélt szándéka volt, hogy tekintélyét újból felépíti.

Lehet, hogy ebbéli törekvésének egy morzsányi eszközét látta bennem is. Lehet, de inkább úgy fogalmaznám, hogy fiatal fegyvertársát és nem későbbi fegyverhordozóját vélte bennem fölfedezni.

Mi fiatalok akkor, a szocreálban úgy éreztük, hogy képességeitől hagyja magát elragadtatni és túllép az okvetlen megkövetelt mértéken. Mai szemmel nézve nem állítható teljes bizonyossággal ugyanez, mert bármihez nyúlt is, annak megjelenése oly eleganciát sugárzik ma is, ami átsüt minden stílusjegyen és egyedüli hordozója annak a nagy kultúrájú szellemnek, aminek az alkotó tulajdonosa volt. Márpedig ha igaz, amit egy világhírű matematikus hazánkfia állít, hogy a matematika lényege sem más, mint a gondolat eleganciája, mit kívánhatunk akkor többet az építészettől, ami épp úgy megváltoztathatatlan törvényekkel játszik, mint a matézis, ha röghözkötöttebben is. Tereket határol, tömegeket metsz ki a végtelen terekből s transzponálja anyagba, beleélve magát annak viselkedésébe is.

Kortársai közül, Lauberen kívül, egyedül állott e képességével. Ez volt az, ami átadhatatlan, de a rá való törekvés akarása, az igen, az átplántálható, s ebben nem késlekedett megerősíteni senkit, akiben hajlandóságot látott rá.

A kései KÖZTI '82 decemberében megjelentetett kiadványa állít emléket Rimanóczy Gyulának és munkásságának, benne sok adat és adalék. Olvastán valahogy mégsem ködlik föl az az ember, akit megismertem s tisztelni tanultam. Ha a Dob utcai hajdani Posta épülete felé visz utam, mindég megállok és megkeresem a Boda Gábor alkotta fríz kőfigurái között az Anjou-kori építész alakját, aminek modellje ő volt, a ház alkotója.

Alig hat éven át ismerhettem, s ebből majd öt évig élvezhettem varázslatos egyéniségének sugárzását, hogy mára megértsem nem hibátlan, de mindég tiszta építészetének lényegét. Kis idő volt az, és számomra mégis igen becses.

V. Pázmándi Margit

EMLÉKEIM RIMANÓCZY GYULÁRÓL

Fiatalon, 26 évesen kerültem – saját kérésemre – műtermébe 1956 elején. Érdekes atmoszférája volt az akkori KÖZTI-nek. Az állami tervezőirodák élete sok kemény furcsaságot tartalmazott, az 1956-os forradalom után, az erőltetett posztmodern elmúlásával.

Ebben a világban a KÖZTI-nek sajátságos volt a hangulata, de ezen belül Rimanóczy Gyula műterme rendkívül sokat jelentett számomra.

Harminchárom év hosszú tervezői pályám alatt talán itt voltam a legboldogabb, a haláláig ott töltött három év azt hiszem, egész pályámat befolyásolta.

Munkabírását, precízségét nagy tisztelettel figyeltem. A KÖZTI neves főtervezői akkor rendszerint 6 B-s ceruzáktól fülig grafitosan kínlódtak az eldobott skiccpausz halmok között.

Gyula bácsi – tiszteletük jeléül még kortársai is így szólították – hófehér kis rövid munkaköpenyében 6 H-s ceruzával (előbbi ellentéte) mindig maga szerkesztette terveit, pontosan, nagy szerkezeti tudással, formai igényességgel. Ez az építészi alázat döntő volt számomra.

Akkor indult meg az első budapesti OTP lakóházak tervezése. A Pannónia-Csanádi-Muk Sándor-Kárpát utcai tömb foghíjaira kapott műterme megbízást. Az egyes telkeket szétosztotta közöttünk. Műtermében akkor kb. 32 év volt a felső korhatár. Ő koordinálta az egészet, de bennünk meghagyta az „önálló tervezés" „image"-át. Nem felejtem el, mikor Kárpát utcai két 7 emeletes épületem vázlatát Vele délután konzultáltam – jogos észrevételeit elfogadva – másnap reggel bemutattam éjjel készült új vázlataimat, azt mondta: „Margó, magából lesz építész". Ez a mondata meghatározó volt pályámra. (Talán ez a pár szó adta nekem évek múltán a két Ybl díjat.)

Az elhivatott építész tiszteletén túl számomra életszeretete, humorérzéke is sokat jelentett. Kedves és Rá jellemző emlékem, mikor férjemet – Virág Csabát – megismervén egyszer délelőtt, munkaidőben elmentünk a Forum moziba. Visszafelé karonfogva jöttünk a Magyar utcán. Gyula bácsi szembe jött velünk. Tapintatosan átment a túloldalra és rám kacsintott. Harminc évvel később – mint osztályvezető – akkori

munkahelyemen írásbeli figyelmeztetést kaptam irodavezetőmtől (éppen fiának, Rimanóczy Jenőnek főmérnöksége alatt), mert egyik beosztottam egy órát ellógott. Azt hiszem, ez a kis epizód életszeretető emberi magatartására nagyon jellemző.

Rimanóczy Gyula munkásságában lényegesnek tartom épületeinek környezethez, városszerkezethez alkalmazkodását. Ez csak nagy formátumú építészek sajátja. Sajnos ez az építészi alázat mai építészeink nem legjellemzőbb tulajdonsága.

1958-ban bekövetkezett halála műtermének minden tagja számára nagy veszteséget jelentett, és az akkori nehéz körülmények között kibontakozni (?) kezdő magyar építésztársadalomban nagy hiányt okozott.

Karácsony napján volt a temetése, 1958. december 24-én.

Építész pályafutása, alkotásai közismertek. Ezért e pár mondatos, szubjektív emlékezéssel személyére kívántam emlékezni.

1993. szeptember 4.

Rimanóczy Gyula kiállított műveinek jegyzéke az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Magyar Építészeti Múzeumának (OMvH MÉpM) Rimanóczy gyűjteményéből. Válogatta és összeállította a hagyatéknak Rimanóczy Jenő által gondozott anyagából Hajdú Virág és Prakfalvi Endre

1."Társadalmi club könyvtártermének tervei"; "1924. évi Czigler-pályázat"

1.1.1 Alaprajz, metszet és belső homlokzatok
M=1:50
karton, gouache
48×47 cm (14×18 cm;14×42,5 cm; 14×43 cm)
ltsz. 93.01.71/1A

1.1.2 "Mennyezet és padozat az első tervhez, 1:50"
karton, gouache
46,5×48,5 cm (18×42,5 cm; 17,5×42,5 cm)
ltsz. 93.01.71/1B

2."Méltóságos Jungfer József úr bérvillája az I., Rezeda utcában", 1927
(Budapest)

2.1.1 Földszinti alaprajz
M=1:200
jel.j.l.: Budapest, 1927. V. 12. Rimanóczy okl. ép.
pausz, ceruza
20×35 cm
ltsz. 93.01.25/2

2.1.2 Rezeda utca felőli homlokzat
M=1:200
jel.j.l.: Rimanóczy 1927. V. 12.
karton, ceruza, akvarell
19×18 cm
ltsz. 93.01.25/5

2.1.3 Minerva utca felőli homlokzat
M=1:200
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula okl. ép. 1927. V. 12.
karton, ceruza, akvarell
19×23 cm
ltsz. 93.01.25/6

3. "Ngs. Kutasi Bründl János úr bérvillája", 1927
(Budapest XI., Somlói út 6/b)
megvalósult terv
3.1.1 Északi homlokzat
M=1:100
papír, ceruza
37×28 cm
ltsz. 93.01.85/1

4. "4 szobás családiház tervezete", 1928
4.1.1 Homlokzatok
M=1:100
jel.b.l.: 1928. IV.
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / építészmérnök / 1928
kasírozott papír, színes ceruza, akvarell
19×44,5 cm
ltsz. 93.01.75/1

5. "8 tantermes fiuiskola terve", 1928
5.1.1 Főhomlokzat
M=1:200
jel.b.l.: 1928. VII.
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / építészmérnök / 1928
kasírozott papír, ceruza
22×41,5 cm
ltsz. 93.01.74/1

6. Tóparti nyaraló terve, 1929
6.1.1 Homlokzat
M=1:100
jel.b.l.: 1929. I.
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / építészmérnök / 1929.
kasírozott papír, akvarell, ceruza
19×34 cm
ltsz. 93.01.76/1

7. "Az Új-Hatvanban létesítendő róm. kath. templom pályaterve"
Jelige: "Isten hajléka", 1929
7.1.1 Alaprajz
M=1:200
jel.j.f.: L 40
felirat: Az Új -Hatvanban létesítendő / róm. kath. templom pálya-

terve / jelige: „Isten hajléka"
kasírozott papír, színes ceruza
40×32 cm
ltsz. 93.01.86/1

7.1.2 "Keresztmetszet"
kasírozott papír, színes ceruza
23×22,5 cm
ltsz. 93.01.86/2

7.1.3 Főhomlokzat
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / ép. mérnök
felirat: Az Új -Hatvanban létesítendő / róm. kath. templom pályaterve / jelige: „Isten hajléka"
karton, színes ceruza
39,5×30 cm
ltsz. 93.01.86/3A

7.1.4 Főhomlokzat
(tervváltozat)
jel.j.l.:Rimanóczy Gyula [kj] / ép.
felirat: Az Új -Hatvanban létesítendő / róm. kath. templom pályaterve
karton, színes ceruza
39×25,5 cm
ltsz.93.01.86/3B

8. "Prohászka Ottokár-emléktemplom pályaterve, Székesfehérvár"
Jelige: "Kettős kereszt", 1929

8.1.1 Helyszínrajz
M=1:500
jel.b.l.: XXVI Shvoy Lajos
kasírozott fénymásolat, akvarell
ltsz. 93.01.73/1

8.1.2 Keresztmetszet és hosszmetszet
M=1:100
jel.b.l.; XXVI Shvoy Lajos
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / 1929
kasírozott papír, ceruza, akvarell
26,5×57 cm
ltsz. 93.01.73/2A

8.1.3 Oldalhomlokzat

M=1:100
jel.b.f.: jelige:
jel.b.: XXVI Shvoy Lajos
kasírozott papír, ceruza, akvarell
37,5×43,5 cm
ltsz. 93.01.73/2B

8.2.1 Belső nézet
fénykép
[1929]

9. Tanulmányterv, 1920-as évek vége

9.1.1 "Homlokzat tanulmány"
M=1:200
kasírozott papír, ceruza
25×68 cm
ltsz. 93.01.72/1

10. Háromszobás és négyszobás családi ház tervei, 1930

10.1.1 Négyszobás ház terve
jel.b.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök / -
1930 - X. 6.
felirat: Négy szobás családiház terve
karton, papír, ceruza
36,5×36,5 cm
ltsz. 93.01.78/1C

11. Négy evangélista-templom terve, 1930

11.2.1 Nézet az oltár felé
barnított fénykép

11.2.2 Távlati kép és alaprajz
fénykép

12. Árpádházi szentek temploma, 1930

12.1.1 Belső kép
papír, akvarell, ceruza
48,5×56 cm
ltsz. 93.01.79/1

13. Horthy Miklós Szeretetotthon tüdőbeteg-gondozó épülete, 1931 (Budapest X., Maglódi út 89-91)
építész Maróthy Kálmán; tervezőtárs Rimanóczy Gyula

13.2.1 Madártávlati kép a főbejárat felé

fénykép
(Czvek Gyula felv.)

13.2.2 Távlati kép
fénykép
(Czvek Gyula felv.)

14. Debrecen szabad királyi város székházának pályaterve, 1931
építésztárs:Csanak József
megvétel

14.1.1 Hosszmetszet a nagytermen és a díszudvaron át, keresztmetszet a bankpénztártermen és a díszudvaron át
M=1:200
fénymásolat
49×55 cm
ltsz. 93.01.4/2

14.1.2 Ferenc József úti homlokzat
M=1:200
fénymásolat
49×55 cm
ltsz. 93.01.4/3

14.1.3 Kossuth utcai homlokzat
M=1:200
fénymásolat
49×55 cm
ltsz. 93.01.4/4

14.2.1 Távlati kép
fénykép
[1931]

15. A Kapisztrán Szent Jánosról elnevezett ferences rendtartomány Szent Antal templomának építkezése, 1931-1937
(Budapest II., Pasaréti út 137.)
megvalósult terv

15.1.1 Távlati kép
jel.b.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építész / 1931. VIII. 22.
pausz, szén, tus
66×84 cm
ltsz. 93.01.2/1

15.1.2 Távlati kép a Pasaréti út felől
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / 1931. IX. építész

pausz, szén
64×80 cm
ltsz. 93.01.2/2

15.1.3 Távlati kép a Csévi út felől
jel.b.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / 1931. IX. építész
pausz, ceruza, szén
68×88 cm
ltsz. 93.01.2/3

15.1.4 Főhomlokzat
j.l. bélyegző: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök, / tervező építész / Budapest, II., Hadapród-u. 15.I.e. / telefon: 64-6-82
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök / 1932 VII
felirat: A Budai Ferences Rend / Templom és Rendház építkezése/a II. Pasaréti út 11926 hrsz. Telkén
pausz, ceruza, szén
52×56 cm
ltsz. 93.01.2/10

15.1.5 Földszinti alaprajz és helyszínrajz
(engedélyezési terv)
M=1:100
j.l. bélyegző: 6049/1932 t.sz. / A Fővárosi Közmunkák Tanácsának / mérnöki osztálya / 1932. aug. 26. / aláírás: Hofhauser min.tan.
jel.j.l.: Rimanóczy [kj]; alatta bélyegző: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök, / tervező építész / Budapest, II., Hadapród-u. 15.I.e. / telefon: 64-6-82
hátoldalon bélyegző: Jóváhagyta Budapest székesfőváros polgármestere / 153233/1932 - III. számú határozatával (aláírás:) Ambrus [?]
fénymásolat, keltezés: 1932. augusztus 10.
70×60,5 cm
ltsz. 93.01.2/11

15.1.6 Északkeleti homlokzat, R.sz.6.
jel.b.l.: Budapest, 1933. júl. 21.
jel.j.f.: R.Sz. 6.
jel.j.l.: tervező / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
M=1:100
pausz, tus, ceruza
59,5×64 cm
ltsz. 93.01.2/30

15.1.7 "Kap. Sz.T. Jánosról elnevezett ferences × rendtartomány × Pasaréti × uti × Szt. × Antal × templomának × terve × Pasaréti × uti × oldalhomlokzat"
(a véglegeshez közel álló megoldásnak tekinthető)
M=1:100
pausz, ceruza
58,5×64,5 cm
ltsz. 93.01.2/33

15.1.8 Főoltár terve
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építész / 1933 XII. 2.
felirat: sgrafitto / sok, rétegezve színes / és arany
pausz, ceruza, pasztell
55×38 cm
ltsz. 93.01.2/72

15.1.9 Főoltár terve, elöl- és oldalnézet, alaprajz
M=1:20
pausz, ceruza
54×63 cm
ltsz. 93.01.2/74

15.1.10 "Főoltár terve - márvány"
M=1:20
jel.j.l. [a lap jobb széle levágva, jelzés töredékes]: Rimanó[czy] [kj] / okl. épít[ész] / 1933 XII
pausz, ceruza
56×33,5 cm
ltsz. 93.01.2/75

15.1.11 "Gyertyatartók M=1:2 Mária-oltár 6 db, Jézus szíve-oltár 6 db, Szt. Ferenc-oltár 6 db, Főoltár 6 db"
pausz, ceruza
26,5×87 cm
ltsz. 93.01.2/91

15.1.12 Pilléreken elhelyezett falikar terve, elöl- és oldalnézet
("Boldogok a lelki szegények mert övék a mennyek országa")
skiccpausz, ceruza
43×28,5 cm
ltsz. 93.01.2/95

15.1.13 Falikar terve, elöl- és oldalnézet
("Boldogok a lelki szegények mert övék a mennyek országa")

M=1:5
jel.j.l.: Rimanóczy [kj] / 1934. I. 25
felirat j.f.: Pasaréti Szt. Antal templom.-

felirat: sárga bronzból / arany karika polírozva / betűk feketék / falikar készül 8 drb
pausz, színes ceruza
41,5×28,5 cm
ltsz. 93.01.2/96

15.1.14 Püspöki trónus és gyóntatófülke terve
papír, akvarell, pasztell, ceruza
hátoldalon: dór oszloprend ábrái
48×67 cm
ltsz. 93.01.2/107

15.1.15 "Pasaréti Szt. Antal templom hosszmetszete"
M=1:50
jel.b.l.: 1934. jan. 28.
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
papír, ceruza, pasztell, akvarell
34×96 cm
ltsz. 93.01.2/108

15.1.16 "A pasaréti Szt. Antal templom főoltárának terve. Készül hazai mészkőből"
M=1:20
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építész / 1934. II. 15
karton, ceruza, akvarell
40,5×33,5 cm
ltsz. 93.01.2/109

15.2.1 "A Pasarét 11987 és 11989 hrsz. telken / építendő / Szt. Antal jubileumi templom / madártávlati kép"
jel.j.l.:Budapest, 1931 augusztus / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
1931-es tervváltozat
fénykép

15.2.2 Az 1933-as tervváltozat. Modell
fénykép

15.2.3 Távlati kép a Csévi út felől. Változat
fénykép

15.2.4 Hátsó homlokzat

fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
[1934]

15.2.5 Rendház; nézet a Csévi út felől
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
[1934]

15.2.6 Nézet a főoltár felé
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
[1934]

15.2.7 Nézet a kórus felé
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
[1934]

15.2.8 Főoltár
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
[1934]

15.2.9 Szt. Ferenc-oltár
hátoldalán felirat: Pasaréti Szt. Antal templom 1933-34. / Szt. Ferenc oltár tervezte: Rimanóczy Gyula / szobrászmunka: bicskei Karle István / ötvös-munka és bronz ajtók: / Hodina Mihály ötvösmüv. / anyaga: siklósi oliva márvány csiszolva és fényezve, /szobrászmunka diófába faragva és viaszolva, / ötvösmunka aranyozott vörösréz rekeszzománc díszítésekkel
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
[1934]

15.2.10 Kápolna mennyezetvilágítása
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
[1934]

15.2.11 Pilléreken elhelyezet falikarok
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)

15.2.12 Kilátás a Pasarétről Hűvösvölgy és környékére
képeslap, Simon László dohánytőzsde kiadása
[1939 körül]

16. "A Farkasréti keresztény temető kápolnával kapcsolatos kapubejárata"; "Tervpályázat a Ferenc József Koronázási Jubileumi Díjalapítvány Építőművészeti Díjára" Jelige: Örök béke I.; Örök béke II., 1932

16.1.1 Alaprajz; Örök béke I.
M=1:100
felirat: jelige: Örök béke I.
pausz, tus, ceruza
35×109 cm
ltsz. 93.01.5/1

16.1.2 Főhomlokzat; Örök béke I.
M=1:100
felirat: jelige: Örök béke I.
pausz, tus
36×112 cm
ltsz. 93.01.5/2

16.2.1 Távlati kép délkelet felől. Örök béke I.
fénykép

16.2.2 Távlati kép északkelet felől. Örök béke II.
fénykép

17. "Méltóságos Nékám Lajos egyetemi tanár, dr. Nékám Sándor és ifj. Nékám Lajos urak villájának átépítési terve", 1932-1934 (Budapest XI., Rezeda u. 4.)

megvalósult terv

17.1.1 Homlokzatok: nyugati; Rezeda köz felőli; Rezeda utca felőli; északi
M=1:100
1932. november 28
pausz, tus
43×69 cm
ltsz. 93.01.26/9

17.2.1 Homlokzat
fénykép

18. "Vitéz Pávai-Vajna Viktor m. kir. vk. ezredes úr és neje és vitéz Csernátoni-Végh Andor m. kir. szds úr és neje családi háza" "hrsz. 5207 (régi: 13047/68 sz.) telken", 1932-1933
(Budapest XI., Szirtes út 3/a)
megvalósult terv

18.1.1 Homlokzati vázlatok: nézet a Bubics-villa felől, a Forgó-villa felől, a Hegyalja út és a Szirtes út felől
jel.b.f.: 1.
skiccpausz, ceruza
28,5×127 cm
ltsz. 93.01.27/12A

18.1.2 Homlokzati vázlatok
jel.b.f.: 3/a
skiccpausz, ceruza
28,5×64 cm
ltsz. 93.01.27/12D

18.1.3 Homlokzati vázlatok
jel.b.f.: 4.
skiccpausz, ceruza
28,5×92 cm
ltsz. 93.01.27/12E

18.1.4 Homlokzati vázlatok
jel.b.f.: 5.
28,5×92 cm
ltsz. 93.01.27/12F

19. "Nagys. Dr Bányász Jenő úr és neje és Dr Kronfeld Miklósné szül. Stern Vilma és Guttmann Lászlóné szül. Stern Katalin úrnők II., Pasaréti út és Udvarhelyi utca sarkán építendő ikerházának módosított terve", 1933
(Budapest)
megvalósult terv

19.1.1 Udvarhelyi utcai homlokzat, oldalhomlokzat, Pasaréti úti homlokzat, kerítésterv
M=1:100
jel.b.l.: Budapest. 1933. április 2.
jel.j.l.: tervező: / Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
pausz, tus

35×44 cm
ltsz. 93.01.31/1A

19.1.2 Alaprajzok, metszetek
jel.b.l.: Budapest 1933 április 2.
jel.j.l.: tervező: / Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
pausz, tus
43×61 cm
ltsz. 93.01.31/1B

19.2.1 Kert felőli homlokzat
fénykép
(Czvek Gyula felv.)

20. Villa terve, 1933

20.1.1 Homlokzatok, földszint, emelet és pince alaprajza
jel.b.l.: Budapest 933. V. 9.
jel.j.l.: 1933. V. 9. Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
pausz, ceruza
38×51 cm
ltsz. 93.01.29/1

21. "Nagyságos özv. Poward Jay-né szül. Horváth Gizella úrasszony Debrecen, Sugár út 11966 és 11967/1 hrsz. telkén épülő családi háza", 1933

megvalósult terv

21.1.1 I. változat: homlokzat és alaprajz vázlata
skiccpausz, ceruza
29×44 cm
ltsz. 93.01.28/1A

21.1.2 Vázlatterv a kert rendezéséhez (I. tervváltozat)
skiccpausz, színes ceruza
28,5×82 cm
ltsz. 93.01.28/1E

21.1.3 I. változat: utcai-, kerti- és oldalhomlokzat, keresztmetszet
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1933 jún. 9.
jel.j.l.: tervező Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
pausz, tus
40×49 cm
ltsz. 93.01.28/5

21.1.4 "Debrecen, Horthy-Miklós sugárúti bérvilla 2×2 szobás lakással" II. változat: alagsor és földszint alaprajza
felirat: beépített m^3: 1200; építési költség 29.000.- Pengő
pausz, tus
26,5×40 cm
ltsz. 93.01.28/16

21.2.1 Nézet a lépcsőház felé
fénykép

21.2.2 Utcai homlokzat
fénykép

21.2.3 Kerti homlokzat
fénykép

21.2.4 Felvétel az építkezésről
fénykép

22. "Nagys Farkas Pál P. Főtanácsos úr és neje szül. Francz Stefánia családi lakóháza, X. Kőszeg u. 39475/25 hrsz. telken", 1933 (Budapest, XIV., Kőszeg u. 8)

megvalósult terv

22.1.1 Déli, keleti és nyugati homlokzat
M=1:100
pausz, tus
37,5×23,5 cm
ltsz. 93.01.30/2

22.1.2 Földszint és emelet alaprajza
felirat: Beépített m^3: 900, Építési összeg: 24,000.- Pengő
pausz, tus
26,5×39 cm
ltsz. 93.01.30/15

22.2.1 Nézet a bejárat felől
fénykép
(Czvek Gyula felv.)
hátoldalon bélyegző: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök, tervező építész / Budapest, IX., Üllői-út 14., II.3.

22.2.2 Nézet a kert felől
fénykép
(Czvek Gyula felv.)

23. Villa terve, 1933

23.1.1. Távlati kép
jel.j.l.: 1933. VI. 10 / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. ép.
karton, színes ceruza
30,5×40 cm
ltsz. 93.01.80/1

24. Ötszobás családi ház terve, 1933

24.1.1 Földszinti alaprajz
M=1:100
jel.j.f.: I.
jel.j.l.: Budapest, 1933. IX. 30.- / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök
pausz, ceruza
35×37,5 cm
ltsz. 93.01.32/2

24.1.2 Homlokzatok
M=1:100
jel.j.l.: Budapest, 1933 IX. 30.- / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök
pausz, ceruza
31×37,5 cm
ltsz. 93.01.32/4

25. "Mélts Dr Horváth Jenő és neje szül. Pálffy Mária úrnő Pasaréten építendő családi házának terve"; utóbb: "A Magyar Építőiparosok Szövetkezetének villa építkezése , hrsz. 11648/4", 1933 (Budapest II., Szilfa u.)

25.1.1 Délnyugati, északkeleti, északnyugati homlokzat és metszet
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1933 nov. 28.
pausz, tus
34,5×52,5 cm
ltsz. 93.01.33/2

25.1.2 Délkeleti és északnyugati homlokzat
M=1:100
pausz, ceruza
33,5×42 cm
ltsz. 93.01.33/4C

26. "Pasaréti és Szilfa utca sarkán építendő társas családi háztömb terve", 1933
(Budapest, II.)

26.1.1 Földszinti alaprajz
M=1:200
jel.j.l.: Budapest, 1933 XI. 4./ Rimanóczy Gyula / okl. építész
pausz, ceruza
33×58 cm
ltsz. 93.01.34/2

26.1.2 Pasaréti úti homlokzat
M=1:100
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / 1933. XI. 29.-
pausz, ceruza
27×86 cm
ltsz. 93.01.34/10

27. "Nagyságos Szakáts Lajos igazgató úr és neje szül. Bayer Gizella úrhölgy II., Pasaréti út 97, 11983/11 hrsz. alatti villa építkezése", 1933-1934
(Budapest, II., Pasaréti út 97.)
megvalósult terv

27.1.1 Távlati kép; I. változat
skiccpausz, ceruza
15×28 cm
ltsz. 93.01.38/5

27.1.2 Homlokzat és távlati kép; II. változat
skiccpausz, ceruza
32×44 cm
ltsz. 93.01.38/7

27.1.3 Délkeleti homlokzat; II. változat
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula okl. építész - / 1933.XI. 13.
skiccpausz, ceruza, pasztell
29×46 cm
ltsz. 93.01.38/18

27.1.4 Földszint, emelet, mélyföldszint és pince alaprajza
M=1:100
jel.b.l.: Budapest 1933 nov. 24.
jel.j.f.: R.sz. 1
jel.b.l.: Budapest 1933 nov. 24.

pausz, tus
34×76,5 cm
ltsz. 93.01.38/29

27.2.1 Nézet a Pasaréti út felől
fénykép
[1934. körül]

28. "Pasaréti-út 11648/2, 3 hrsz. telken építendő 6 lakásos (három szoba hallos) öröklakásvilla vázlatterve", 1934

28.1.1 Alaprajz
M=1:200
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök/ 1934. II. 3.
pausz, tus, ceruza
34×20,5 cm
ltsz. 93.01.36/1

29. "A Pasaréti út és Szilfa út 540□öl telken építendő 10 lakásos bérvilla terve", 1934
(Budapest)

29.1.1 Pasaréti úti homlokzat
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula 1934.IV. 14.-
pausz, pasztell
54×82 cm
ltsz. 93.01.35/5

30. "A Pasaréti út és Szilfa utca sarkán a 11648/1, 2 hrsz. 540□öles telken épülő 9 lakásos társasház terve", 1934
(Budapest)

30.1.1 Földszinti alaprajz
M=1:100
jel.j.l.: Budapest, 1934 május 24. / Rimanóczy Gyula okl. építész
pausz, tus
51×61,5 cm
ltsz. 93.01.37/3

30.1.2 Távlati kép
jel.j.l.: 1934 V. 19. / Rimanóczy Gyula okl. építészm
pausz, tus
52×72 cm
ltsz. 93.01.37/7

30.1.3 Alaprajz, tömegvázlat
jel.b.f.: 2.

papír, toll
22,5×21 cm
ltsz. nélkül

31. "Pestszentlőrinci római katholikus kultúrház pályaterve", 1934

31.1.1 Keresztmetszet és hosszmetszet
M=1:100
jel.b.l.: Budapest 1934 jún. 15.
pausz, tus
38×52,5 cm
ltsz. 93.01.9/2

32. "A Székesfehérvári püspökség kert, kerítés, árkád és emlékkápolna pályaterve", 1934

32.1.1 Helyszínrajz (M=1:720), altemplom alaprajza (M=1:200)
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök, 1934. X. 30.
pausz, tus, ceruza
36×54 cm
ltsz. 93.01.8/1

33. "Nyíregyházán építendő ferences templom, rendház és kultúrház pályaterve", 1934

33.1.1 Főhomlokzat és oldalhomlokzat vázlata
pausz, ceruza
37×42 cm
ltsz. 93.01.14/6

33.1.2 Homlokzat a szentély felől
pausz, ceruza
45×43 cm
ltsz. 93.01.14/7

34. "A Magyarországi kapucinus rendtartomány veszprémi templom és novíciátus pályaterve", 1934

4.1.1 "Hosszmetszet a templomon át, keresztmetszet a bejárat felé"
pausz, ceruza
28×71 cm
ltsz. 93.01.11/5

34.1.2 Oldalhomlokzat
pausz, ceruza
28×55,5 cm
ltsz. 93.01.11/9

34.2.1 Távlati kép
fénykép

35. Hangosfilm studió, 1934

35.1.1 Homlokzat
M=1:200
pausz, ceruza
29,5×61,5 cm
ltsz. 93.01.10/3

36. "Szegedi Jézus Társasági szeminárium",1935

pályaterv

36.1.1 Nyugati homlokzat
jel.j.l.: Budapest, 1935 január 21. / Rimanóczy Gyula okl. építészm.
karton, ceruza, színezett
30×73 cm
ltsz. 93.01.12/9

36.1.2 Keleti homlokzat
jel.j.l.: Budapest 1935. január 20. Rimanóczy Gyula okl. építészm.
karton, ceruza, színezett
30×73 cm
ltsz. 93.01.12/10

36.1.3 Északi és déli homlokzat
jel.j.l.: Budapest, 1935 január 23 / Rimanóczy Gyula okl. építészm.
karton, ceruza, színezett
30×73 cm
ltsz. 93.01.12/11

37. "A Komáromi római katholikus plébániatemplom pályaterve", jelige: "Gloria Tibi Domine", 1935

megvétel

37.1.1 Földszinti alaprajz
M=1:200
felirat j.f.: jelige: Gloria Tibi Domine
pausz, tus, ceruza
48×46 cm
ltsz. 93.01.13/2

38. Közvágóhíd, 1935
(Székesfehérvár)
megvalósult terv
38.2.1 Távlati kép
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
38.2.2 Távlati kép
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
38.2.3 Belső kép: conveyor sertéseknek, kis- és nagyállatoknak
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
38.2.4 Gépház
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
38.2.5 Távlati kép; vágóhídi épületek
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)

39. "Gellérthegyen létesítendő luxusszálló terve", 1935
építésztárs: Hoepfner Guido
39.1.1 Keresztmetszet és oldalhomlokzat
M=1:200
jel.j.l.: Budapest. 1935 X. / Hoepfner Guido [kj] / okl. építészmérnök; Rimanóczy Gyula / okl építészmérnök
papír, tus, akvarell
38×125 cm
ltsz. 93.01.87/1

40. "Rózsadombi Veronika-kápolna átépítése és Szentföldi múzeum valamint ferencrendi rendház terve", 1935
(Budapest)
40.1.1 Mélyföldszint alaprajza
M=1:200
jel.j.l.:Budapest, 1935 dec. 16. / Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
pausz, ceruza
30×43,5 cm
ltsz. 93.01.15/1

40.1.2 Bolyai utcai homlokzat
skiccpausz, színes ceruza
32×43 cm
ltsz. 93.01.15/4

40.1.3 Nyugati és északi homlokzat
jel.j.l.: Budapest, 1935 dec. 16. / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
M=1:200
karton, ceruza, akvarell
30×51 cm
ltsz. 93.01.15/8

41. Postás nyugdíjasok és özvegyek otthona, 1935-1937
(Budapest XIV., Szt. Domonkos [ma: Cházár András] u. 6.)
megvalósult terv

41.1.1 Távlati kép
skiccpausz, ceruza
31,5×46 cm
ltsz. 93.01.1/16

41.1.2 Távlati kép a Szt. Domonkos utca felől
pausz, szén, tus
56×85 cm
ltsz. 93.01.1/28

41.1.3 Északnyugati homlokzat
M=1:100
jel.j.l.:Budapest, 1935 december. 16.
felirat: Póstás nyugdijasok és özvegyek otthonának épitkezése a / Budapest XIV. Szt. Domonkos-utca 6. sz. alatti 32746 hrsz. telken
pausz, tus
36,5×93 cm
ltsz. 93.01.1/42

41.2.1 Szt. Domonkos utcai homlokzat
hátoldalon bélyegző: Marsovszky Elemérné és Társa / Belvárosi Fotóműhely b.t / Budapest, IV.,Apponyi-tér 1. / Tel.: 1-862-18

41.2.2 Délkeleti homlokzat terve
fénykép

41.2.3 Délkeleti homlokzat, részlet
fénykép
(Marsovszky Elemérné és Társa felv.)
41.2.4 Ebédlő. Acéltámlás Heisler-székek
fénykép
(Marsovszky Elemérné és Társa felv.)
41.2.5 Folyosó-társalgó
fénykép
(Marsovszky Elemérné és Társa felv.)
41.2.6 Társalgó
fénykép
(Marsovszky Elemérné és Társa felv.)

42. Székesfehérvári Aranybulla-emlékmű pályaterve, (négy változat), 1936

42.1.1 I. változat vázlata
skiccpausz, szén
32×42 cm
ltsz. 93.01.16/3
42.1.2 IV. változat vázlata; elölnézet, alaprajz
skiccpausz, ceruza
56,5×32 cm
ltsz. 93.01.16/8
42.1.3 I. változat; metszet és alaprajz
M=1:100
pausz, ceruza
47×39,5 cm
ltsz. 93.01.16/13
42.1.4 III. változat; elölnézet és alaprajz
M=1:100
jel.j.l.: Budapest 1936. II. 20. / Rimanóczy Gyula építész
pausz, ceruza
47×35 cm
ltsz. 93.01.16/16

43. "Nagys. Szél Jenő és Neje Lakóház építkezése", 1936 (Budapest XII., Lejtő u. 22.)

43.1.1 Első emeleti alaprajz
M=1:100
jel.j.l.: Budapest, 1936 máj. 20. / Rimanóczy Gyula okl. építész-

mérnök
felirat: Nagys. Szél Jenő és neje lakóház építkezése Bpest I., Lejtő utca 8110/2 hrsz. telken
pausz, ceruza
32×33 cm
ltsz. 93.01.39/3

43.1.2 Északkeleti homlokzat
M=1:100
jel.j.l.: Budapest, 1936 máj 22. / Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
felirat: Nagys. Szél Jenő és neje lakóház építkezése Bpest I., Lejtő utca 8110/2 hrsz. telken
pausz, ceruza
31,5×33 cm
ltsz. 93.01.39/9

43.2.1 Kerti homlokzat
fénykép

44. "Győrben építendő róm. kath. plébániatemplom és paplak pályaterve", 1936

44.1.1 Földszinti alaprajz
M=1:200
jel.j.l.: Budapest, 1936. V. 18. / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök.
karton, tus , akvarell, ceruza
ltsz. 93.01.69/1

44.1.2 "Belső távlati kép"
jel.j.l: 1936. V. / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészm.-
karton, ceruza, akvarell
50,5×36 cm
ltsz. 93.01.69/5

44.1.3 Távlati kép
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök / - 1936. V. 31
karton, ceruza, akvarell
36×50 cm
ltsz. 93.01.69/6

45. "Budapest, V., Nádor u. 32. sz. ingatlan újbóli felépítésének terve", 1936
építésztárs: Hoepfner Guido

45.1.1 A terv; I-VI. emelet alaprajza
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1936 augusztus hó
jel.j.l.: tervezte: Hoepfner Guido és Rimanóczy Gyula okl. építészmérnökök
felirat: Budapest, V., Nádor u. 32. sz. ingatlan újbóli felépítésének terve, I-VI emelet alaprajza
pausz, tus
41×48 cm
ltsz. 93.01.44/2

45.1.2 A terv; Nádor utcai homlokzat
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1936 augusztus hó
jel.j.l.: tervezte: Hoepfner Guido és Rimanóczy Gyula okl. építészmérnökök
felirat: Budapest, V., Nádor u. 32. sz. ingatlan újbóli felépítésének terve; A., terv; Nádor utcai homlokzat
pausz, ceruza
36×48,5 cm
ltsz. 93.01.44/5

45.1.3 B terv; I-VI emelet alaprajza
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1936. augusztus hó
jel.j.l.: tervezte: Hoepfner Guido és Rimanóczy Gyula okl. építészmérnökök
felirat: Budapest, V., Nádor u. 32. sz. ingatlan újbóli felépítésének terve; B., terv / I.-VI. emet alaprajza
pausz, tus
41×48 cm
ltsz. 93.01.44/8

45.1.4 B terv; tetőterasz alaprajza
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1936. augusztus hó
jel.j.l.: tervezte: Hoepfner Guido és Rimanóczy Gyula okl. építészmérnökök

felirat: Budapest, V., Nádor u. 32. sz. ingatlan újbóli felépítésének terve / Tetőterasz alaprajza
pausz, tus, ceruza
ltsz. 93.01.44/9

45.1.5 "Budapest, V., Nádor u. 32. sz. ingatlan újbóli felépítésének perspektivikus képe. B megoldás"
jel.j.l.: Hoepfner Gyula és Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnökök / Budapest, 1936. VIII.
pausz, ceruza
57×96 cm
ltsz. 93.01.44/13

46. "Csornai római katholikus plébániatemplom pályaterve", jelige: "Deus meus et omnia", 1936

46.1.1 Hosszmetszet és keresztmetszet
M=1:200
pausz, tus
35,5×60 cm
ltsz. 93.01.17/3

46.1.2 Belső perspektíva
felirat j.f.: jelige: "Deus meus et omnia"
pausz, szén
60×47 cm
ltsz. 93.01.17/7

47. " A Galyatetői gyógyszálló pályaterve", 1936

47.1.1 "Északnyugati homlokzat és metszet a szárnyépületen át"
M=1:200
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
karton, ceruza, akvarell
34,5×77 cm
ltsz. 93.01.82/1

47.2.1 Távlati kép
fénykép
[1937]

47.2.2 Főhomlokzat
fénykép

47.2.3 Északnyugati homlokzat
fénykép

48. "Az O.T.I. Budapest IX. Mester utcai rendelőintézetének építkezése", 1936-1939
(Budapest)

48.1.1 "Az O.T.I. IX. Mester-utcai Rendelő Intézetének Pályaterve"
I., II. és III. emeleti alaprajz
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / 1936. / Rimanóczy Gyula [kj]
pausz, tus, ceruza
61×35 cm
ltsz. 93.01.48/2

48.1.2 "Az O.T.I. IX. Mester-utcai Rendelő Intézetének Pályaterve"
Helyszínrajz (M=1:500), metszet és légköbméter számítás
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / 1936 / Rimanóczy Gyula [kj]
pausz, tus, ceruza
58×34 cm
ltsz. 93.01.48/3

48.1.3 "Az O.T.I. Budapest, IX. Mester-utcai Rendelő Intézetének Vázlatterve"; "IV. emeleti alaprajz"
M=1:200
jel.j.l.: Budapest, 1937. febr. 5. / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
pausz, tus, ceruza
27,5×35 cm
ltsz. 93.01.48/4F

48.1.4 "B-B metszet - udvari homlokzat"
M=1:100
jel.b.l.: Budapest 1937. április 3 án
jel.j.f.: Rsz: 8
pausz, ceruza
38×49 cm
ltsz. 93.01.48/10

48.1.5 Utcai homlokzat
M=1:100
jel.b.l.: Budapest 1937. április 2-án
jel.j.f.: R.sz: 9
pausz, ceruza

38×49,5 cm
ltsz. 93.01.48/11

48.1.6 Utcai homlokzat
M=1:100
jel.b.l.: Budapest 1938. jan.
felirat: Az OTI Budapest IX. Mester utcai rendelőintézetének építkezése
pausz, ceruza
37,5×49 cm
ltsz. 93.01.48/17

48.2.1 Homlokzat
hátoldalon felirat: O.T.I. Mester utcai rendelő kivitelezés alatt

49. Salgótarjáni Kőszénbánya R.T. Nyugdíjintézeti bérháza, 1937 (Budapest V., Petőfi tér - Régipósta u. - Galamb u.)

49.1.1 V-VII. emeleti alaprajz
M=1:100
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Rimanóczy Gyula [kj] / Bp. 1937. jún. 5.
pausz, ceruza
56×59 cm
ltsz. 93.01.45/4

49.1.2 Petőfi téri homlokzat
M=1:100
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Rimanóczy Gyula [kj] / Budapest, 1937. jún. 5.
pausz, ceruza
47×65,5 cm
ltsz. 93.01.45/5

49.1.3 "Régi-pósta-utcai-homlokzat"
M=1:100
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Rimanóczy Gyula [kj] / Bp. 1937. jún. 5.
pausz, ceruza
48×60 cm
ltsz. 93.01.45/6

50. "Pasaréten az 5-ös autóbusz végállomásán építendő állomásépület és bazár ", 1937
(Budapest II., Pasaréti út 100.)

50.1.1 Földszinti alaprajz és helyszínrajz
vázlatterv
M=1:200
jel.j.l.: Budapest, 1937. IV. 12. / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
felirat: Pasaréten az 5-ös autóbusz végállomásán építendő állomásépület és bazár
pausz, tus, ceruza
39×50 cm
ltsz. 93.01.3/3

50.2.1 Pasaréti téri autóbuszvégállomás
fénykép
[1938]

50.2.2 Nézet a patika felől
fénykép
[1938]

51. "Elektromos kandeláber ", 1937

51.1.1 Nézeti rajz
M=1:20
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
karton, gouache
66×47 cm
ltsz. 93.01.81/1

52. "Az 1937 évi / Párisi Nemzetközi Világkiállítás magyar / pavillonjának terve"

52.1.1 "Homlokzat a Szajna felől nézve"
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj]
kasírozott papír, ceruza, akvarell
39,5×81 cm
ltsz. 93.01.83/1

52.2.1 Távlati kép
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula 1937 VII. hó
fénykép

53. Az Észt Művészeti Múzeum pályaterve, 1937

53.2.1 "Az Észt Művészeti Múzeum pályatervének madártávlati képe"
fénykép
[1937]

53.2.2 "Az Észt Művészeti Múzeum pályatervének perspektivikus képe"
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] okl. építészmérnök
fénykép
[1937]

53.2.3 Belső kép
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj]
fénykép
[1937]

54. A Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" automata távbeszélő központ, 1937-1938
(Budapest, VII., Dob u. 75-81.)

54.1.1 "»Erzsébet« automata távbeszélő központ pályaterve / Földszinti alaprajz; M=1:200"
jel.b.l.: Budapest, 1937. IV. 1-én
jel.j.l.: Rimanóczy [kj] / Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
pausz, tus
40×57 cm
ltsz. 93.01.50/3A

54.1.2 "Az »Erzsébet« távbeszélő központ és Budapesti Postaigazgatóság építkezése / Dob utcai homlokzat"
alternatíva
M=1:100
jel.b.l.: Budapest 1937 augusztus
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
pausz, ceruza
48,5×104 cm
ltsz. 93.01.50/12

54.1.3 "Az »Erzsébet« távbeszélő központ és Budapesti Postaigazgatóság építkezése / Dob utcai homlokzat"
megvalósult változat
M=1:100
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / 1937. XII. 14.
pausz, ceruza

47×105 cm
ltsz. 93.01.50/13

54.1.4 "Az »Erzsébet« távbeszélő központ és Budapesti Postaigazgatóság építkezése"
Hársfa utcai homlokzat
M=1:100
jel.b.l.: Budapest 1937 augusztus
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
pausz, ceruza
48×45 cm
ltsz. 93.01.50/14

54.2.1 Homlokzat terve
fénykép, 1937

54.2.2 Homlokzat terve
fénykép, 1937

54.2.3 Dob utcai főbejárat
fénykép

54.2.4 Vízköpő a főbejárattól balra
fénykép

54.2.5 Udvari homlokzat
fénykép

54.2.6 Tetőterasz
fénykép

54.2.7 Földszinti előcsarnok
fénykép
(mennyezeti freskó: Molnár C. Pál, 1939)

54.2.8 Lépcsőház, részlet
fénykép

54.2.9 Fali intarzia
barnított fénykép

54.2.10 Írópult a postahivatalban
fénykép

54.2.11 Postahivatal belső: munkahelyek
fénykép

54.2.12 Tanácsterem és könyvtár
fénykép

55. "nagyságos és nemzetes vitéz Lukóy Emil és neje családi lakóháza", 1938
(Budapest II., Battai u. 12/a)
megvalósult terv

55.1.1 Magasföldszint alaprajza
M=1:100
jel.b.l.: Budapest 1938. november 8
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök
felirat: nagyságos és nemzetes vitéz Lukóy Emilné családi lakóháza
pausz, tus
39×53 cm
ltsz. 93.01.41/8

55.1.2 Délnyugati és délkeleti homlokzat
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1938 november 12.
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
felirat: nagyságos és nemzetes vitéz Lukóy Emilné családi lakóháza
pausz, tus
29,5×70,5 cm
ltsz. 93.01.41/11

55.1.3 Északnyugati és északkeleti homlokzat
M=1:100
jel.b.l.: Budapest , 1938. november 12
jel.j.l.:Rimanóczy Gyula okl. / építészmérnök
felirat: nagyságos és nemzetes vitéz Lukóy Emilné családi lakóház építkezése
pausz, tus
29,5×70,5 cm
ltsz. 93.01.41/12

55.2.1 Kerti homlokzat, 1940
fénykép
(D'Isoz Lajos felv.)

55.2.2 Északkeleti homlokzat
fénykép
(D'Isoz Lajos felv.)

55.2.3 Fogadószoba
fénykép
(D'Isoz Lajos felv.)
55.2.4 Nappali szoba
fénykép
(D'Isoz Lajos felv.)

56. "A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Nyugdíjintézeti bérházának pályaterve, Gellérthegy u. 12 és Krisztina krt. 143 sz. telekre", 1938

(Budapest)
56.1.1 "Mansard alaprajz"
jel.b.l.: Budapest, 1938 december 9.
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök
pausz, tus
61×31 cm
ltsz. 93.01.20/7

57. Francia Követség épületének rekonstrukciója (Budapest, Fő utca-Pala utca-Margit rakpart sarkán)

homlokzatfelújítás, 1938
rekonstrukció és átépítés, 1945
57.1.1 Földszinti alaprajz
M=1:100
jel.j.l.: Dressé par l'architecte soussigné: Arch. J. de Rimanóczy / 20. X. 1945
felirat: Projet de reconstruction et transformation de l'hôtel diplomatique de la légation de France a Budapest. échelle de 1 c.p.m.
pausz, ceruza
49,5×50 cm
ltsz. 93.01.53/1B
57.1.2 Duna felőli homlokzat
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / 1938. VI. 1.
felirat: Hôtel diplomatique de la légation France a Budapest. / Renouvellement de la façade sur le Danube
pausz, ceruza
57×75 cm
ltsz. 93.01.53/2A

58. Divatbemutató és állandó kertészeti kiállítási csarnok pályaterve a Városligetben, a volt Kollegerszky kioszk helyén, 1938
(Budapest, Stefánia út)

58.2.1 Alaprajz
fénykép

58.2.2 Távlati kép
fénykép

59. Nemzeti Sportcsarnok, 1938-1941
(Budapest)

részben megvalósult terv

59.1.1 "A Nemzeti Sport- / csarnok Pályaterve / Helyszínrajz"
M=1:500
jel.b.l.: Budapest, 1938. II.
felirat j.f.: jelige:
pausz, tus, ceruza
71,5×81,5 cm
ltsz. 93.01.49/1

9.1.2 Földszinti alaprajz
M=1:200
pausz, tus, ceruza
104×113 cm
ltsz. 93.01.49/3

59.1.3 Nagycsarnok hosszmetszete
M=1:200
jel.b.l.: Budapest, 1938, II.
pausz, tus, ceruza
53×110 cm
ltsz.93.01.49/6

59.1.4 A nagycsarnok és a kiscsarnok keresztmetszete
M=1:200
felirat: jelige: "Aréna 1938" / A Nemzeti Sportcsarnok Pályaterve
M=1:200 / szellözési megoldás a WC-nél"
pausz, tus, ceruza
51,5×115 cm
ltsz. 93.01.49/7

59.1.5 Kiscsarnok, főhomlokzat
M=1:100
jel.j.f.: Rajzszám 29

jel.b.l.: Budapest, 1939. nov. 6 - / dec. 21.
j.l. bélyegző: Gerlóczy Gedeon / Müller Miksa / Rimanóczy Gyula /Simkovics Lajos / Tóth Imre / okl. építészmérnökök / I. Attila-utca 95/99 / távbeszélő: 161-021
pausz, tus
ltsz. 93.01.49/17

59.1.6 "Kiscsarnok, Istvánmezei úti homlokzat"
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1939 nov. 6. / dec. 21.
jel.j.f.: Rajzszám: 30
j.l. bélyegző: Gerlóczy Gedeon / Müller Miksa / Rimanóczy Gyula / Simkovics Lajos / Tóth Imre / okl. építészmérnökök / I. Attila-utca 95/99 / távbeszélő: 161-021
pausz, tus
32×86 cm
ltsz. 93.01.49/18

59.1.7 Kiscsarnok, déli oldalhomlokzat
M=1:100
jel.b.l.: Budapest, 1939 nov. 6. / dec. 21.
jel.j.f.: Rajzszám: 31
j.l. bélyegző: Gerlóczy Gedeon / Müller Miksa / Rimanóczy Gyula / Simkovics Lajos / Tóth Imre / okl. építészmérnökök / I. Attila-utca 95/99 / távbeszélő: 161-021
pausz, tus
31,5×86,5 cm
ltsz. 93.01.49/19

59.1.8 Gyakorlótermi épület, metszetek
M=1:100
jel.b.f.:"Horthy Miklós Nemzeti Sportcsarnok. / Budapest XIV. ker.Aréna út 3. szám. / Hrsz. 32844/3. / Gyakorlótermi épület. Metszetek"
jel.b.l.: Budapest, 1940 XII. 30.
pausz, tus
65,5×62 cm
ltsz. 93.01.49/24

59.1.9 Nagycsarnok, főhomlokzat
M=1:100
jel.b.f.:"Nemzeti Sportcsarnok építkezése / Nagycsarnok. / Fő-

homlokzat, rsz. 155. / Gerlóczy Gedeon, / Müller Miksa / Rimanóczy Gyula / Simkovics Lajos / Tóth Imre / okl. építészmérnökök / elkészült: 1940 XII. 3.
pausz, tus
65×141 cm
ltsz. 93.01.49/28

59.2.1 A Nemzeti Sportcsarnok modellje
fénykép

59.2.2 Kiscsarnok. Bejárat
(szobrász: Kocsis András)
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)

59.2.3 Falikárpit
(tervező: Szabó Éva)
fénykép
(Seidner Zoltán felv.)
1942

60. "Ózdi kórház pályaterve", 1939

60.1.1 Főépület és tüdőbeteg épület földszinti alaprajza
M=1:200
pausz, ceruza
57×127 cm
ltsz. 93.01.21/4

61. "Tervpályázat a Központi Városháza újjáépítésére és az üzemi székházak terveire", 1939-1940

megvétel

61.1.1 I. emeleti alaprajz
M=1:200
j.l. bélyegző: Budapest, 1940 március 1. / Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök, /
Budapest, I., Attila-u. 95-99
pausz, tus
88,5×125 cm
ltsz. 93.01.23/3

61.1.2 Közigazgatási épület alaprajzi részlete
M=1:50
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula építészmérnök
pausz, tus

47×63 cm
ltsz. 93.01.23/11

61.2.1 Madártávlati kép
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / 1940. I.3
fénykép

61.2.2 Gerlóczy utcai homlokzat
fénykép
[1940]

61.2.3 Kammermayer Károly utcai homlokzat
fénykép
[1940]

61.2.4 Károly király úti homlokzat
fénykép
[1940]

61.2.5 Metszet a Semmelweis utca tengelyvonalában
fénykép
[1940]

61.2.6 Hosszmetszet az Elektromos Művek és a régi Városháza udvarán keresztül
fénykép
[1940]

62. " A szegedi központi rendőrségi épület pályaterve", 1940 (Szeged, Kossuth Lajos sugárút 22-24, hrsz. 942)

62.1.1 Homlokzati vázlat
skiccpausz, ceruza
30×40 cm
ltsz. 93.01.22/2

62.1.2 Távlati kép
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula 1940. VIII.
pausz, ceruza
45×87,5 cm
ltsz. 93.01.22/5

62.1.3 Helyszínrajz (M=1:500), padlás és torony alaprajza
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula okl. építészm. / Bpest. I. Attila u. 95.
pausz, tus, ceruza
60,5×44,5 cm
ltsz. 93.01.22/6

62.1.4 Földszint alaprajza
M=1:200
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula okl. építészm. / Bpest I. Attila u. 95.
pausz, tus
55,5×41,5 cm (49×37 cm)
ltsz. 93.01.22/7B

63. Standard Villamossági R.T. építkezése, 1940-1944 (Budapest, XI., Bártfai u.-Fehérvári út-Galamóc u.-Nándorfejérvári út)

részben megvalósult terv

63.1.1 "Standard Villamossági R.T Munkásétkező, Kultúrház és Gyermekotthon Vázlatterve"
Földszinti alaprajz
M=1:200
jel.j.l.: Budapest, 1940. II. 20. / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
pausz, tus, ceruza
29×68 cm
ltsz. 93.01.46/4

63.1.2 "Standard Villamossági R.T Nyugdíjpénztárának Rédei birtokán építendő Cselédlakásos épület terve I. teljes kiépítés előtt / alaprajz és homlokzatok"
M=1:100
jel.j.l.: Budapest, 1944. március 12. / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
pausz, ceruza
43×82,5 cm
ltsz. 93.01.46/33

63.1.3 "Standard Villamossági R.T Nyugdíjpénztárának Rédei birtokán építendő Cselédlakásos épület terve II. teljes kiépítés"
Alaprajz, homlokzatok, metszet
M=1:100
jel.j.l.: Budapest, 1944. március 12. / Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
pausz, ceruza
44,5×83 cm
ltsz. 93.01.46/34

63.2.1 "Standard Villamossági R.T. Bártfai utcai sportháza"
jel.j.l.:Rimanóczy Gyula [kj] / Budapest 1940
fénykép
63.2.2 Főbejárat
fénykép
(Borsos felv.)
63.2.3 Hátsó homlokzat
fénykép
(Borsos felv.)
63.2.4 Távlati kép a sportpálya felől
fénykép

64. "Kislakásos bérházépítkezés. B. jelű épület, Budapest, III., Hunor u. 18.726/13, 18.726/15 hrsz. / építtető: Fővárosi Közmunkák Tanácsa", 1941
pályaterv
I. díj, megbízás
64.1.1 Földszinti alaprajz
M=1:100
jel.b.f.: E. I
pausz, tus
61×88,5 cm
ltsz. 93.01.40/2
64.1.2 Utcai és nyugati homlokzat
M=1:100
pausz, tus
44,5×86 cm
ltsz. 93.01.40/7
64.1.3 Északi homlokzat
M=1:100
jel.b.f.: E. I
pausz, tus
44,5×86 cm
ltsz. 93.01.40/8

65. Páduai Szent Antal római katholikus plébániatemplom, 1941-1944 (Budapest, XIV., Bosnyák tér, hrsz. 31262)
részben megvalósult terv
65.1.1 A terv. Helyszínrajz
M=1:500

jel.b.l.: jelmagyarázat
jel.j.f.: A [változat] / 18/11
j.l. bélyegző: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök, / tervező építész / Budapest / I. Attila-utca 95/99. / Tel. 1-610-21.;
Budapest, 1940. október 10-én / A Polgármesteri XIII. ügyosztály: / Balogh [kj] főmérnök, Vitéz Szerényi [kj] műszaki tanácsos, Fridrich [kj] tanácsnok
felirat: Helszínrajz / a XIV. ker. Bosnyák téren építendő paduai szent Antal r.k. plébániatemplom tervpályázatához
karton, tus
47×50 cm
ltsz. 93.01.70/1

65.1.2 A terv. Alagsor és karzat alaprajza
M=1:200
jel.j.f.: A [változat] / 18/8
jel.j.l.: Budapest. 1941. febr. 25 / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök, / Budapest / I. Attila-utca 95-99.
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
kasírozott papír, tus, ceruza
49,5×49,5 cm
ltsz. 93.01.70/2

65.1.3 A terv. Hosszmetszet, keresztmetszet, a torony és a keresztelő kápolna metszete
jel.j.f.: A [változat] / 18/9
jel.j.l.: Budapest. 1941 febr 25 / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök. / Budapest / I. Attila-utca 95-99.
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
karton, ceruza
50×49,5 cm
ltsz. 93.01.70/3

65.1.4 A terv. Nagy Lajos király úti homlokzat
M=1:200
jel.j.f.: A [változat] / 18/3
jel.j.l.: Budapest. 1941 febr 25 / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök. / Budapest I. Attila-u. 95-99
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
karton, ceruza

50×49,5 cm
ltsz. 93.01.70/4

65.1.5 B terv. Földszinti alaprajz
M=1:200
jel.j.f.: B [változat] 19/12
jel.j.l.: Budapest 1941. febr 25 / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Budapest I.
Attila-u. 95-99/ Rimanóczy Gyula [kj]
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
karton, tus, ceruza
50×50 cm
ltsz. 93.01.70/10

65.1.6 B terv. Keresztmetszet
jel.j.f.: B [változat] 19/5
jel.j.l.: Budapest 1941. febr 25 / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Budapest I. Attila-u. 95-99/ Rimanóczy Gyula [kj]
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
karton, tus, ceruza
50×50 cm
ltsz. 93.01.70/12

65.1.7 B terv. Délkeleti homlokzat
M=1:200
jel.j.f.: B [változat] 19/9
jel.j.l.: Budapest 1941. febr 25 / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Budapest I.
Attila-u. 95-99 / Rimanóczy Gyula [kj]
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
karton, ceruza
50×50 cm
ltsz. 93.01.70/16

65.1.8 B terv. Thököly úti homlokzat
M=1:200
jel.j.f.: B [változat] 19/8
jel.j.l.: Budapest 1941. febr 25 / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Budapest I.
Attila-u. 95-99
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
karton, ceruza

55×55 cm
ltsz. 93.01.70/17

65.1.9 B terv. Főoltár terve
jel.j.f.: B [változat] 19/4
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / Budapest, 1941. febr. 25 / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérn. / Bp. I. Attila-u. 95-99. tel.
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
karton, ceruza
49,5×50 cm
ltsz. 93.01.70/18

65.1.10 B terv. Távlati kép
jel.b.l.: Budapest 1941 febr 25.
jel.j.f.: B [változat] 19/3
felirat: Tervpályázat a XIV. ker. Bosnyák téri templomra
karton, ceruza
50×50 cm
ltsz. 93.01.70/19

66. " Rimanóczy Gyula és neje szül. Foncault Yvonne családi lakóháza, Somorjai utca 21. sz. 2671/2 új hrsz.", 1942
(Budapest, XI., Somorjai u. 21.)
megvalósult terv

66.1.1 Somorjai utcai, északnyugati, délnyugati és délkeleti homlokzat
M=1:100
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / 1942. V.
felirat [b.f. sarok sérült]: Somorjai utcai, északnyugati, délnyugati és délkeleti homlokzat
pausz, tus
60×71,5 cm
ltsz. 93.01.42/2

67. "nagys. Mátyássy Tiborné úrasszony Balatonfenyvesi lakóházának terve", 1943

67.1.1 Nyugati és déli homlokzat
M=1:50
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula / 1943 IX. 30.
pausz, ceruza
44,5×78 cm
ltsz. 93.01.43/5

68. M. Kir. Csendőr Karhatalmi Zászlóalj székesfehérvári laktanya, 1943-1944
építésztársak: Bresztovszky Domokos, Németh Pál, Sailer István, Wanner János

68.1.1 "M. Kir. Csendőr Karhatalmi Zlj. székesfehérvári laktanya helyszínrajza"
M=1:1000
jel.j.l.: A barakok hátsó sorát ugy telepiteni, hogy a tervezett "A " és "B" épületek építését majd ne zavarja. Egyébként egyetértek. Budapest. 1943. júl. 31. [olvashatatlan aláírás]
j.l.bélyegző: Rimanóczy Gyula / Bresztovszky Domokos, Németh Pál, Sailer István, Wanner János / okl. építészmérnökök / Budapest I. IV. Béla út (Attila-u.) 95-99. Távbeszélő: 161-021
Rimanóczy Gyula [kj]
fénymásolat
60,5×105 cm
ltsz. 93.01.47/1

68.1.2 "A M. Kir. Csendőrség székesfehérvári laktanya építkezése. Kazánház-víztorony-fertőtlenítő, nyugati és déli homlokzat"
M=1:100
pausz, tus
56×106,5 cm
ltsz. 93.01.47/9

68.1.3 "A M. Kir. Csendőrség székesfehérvári laktanya építkezése. Nőtlen tiszti lakóépület, főhomlokzat"
M=1:100
jel.b.f.: 18 E
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] okl. építészmérnök
pausz, tus
38,5×85 cm
ltsz. 93.01.47/29

68.1.4 "A M. Kir. Csendőrség székesfehérvári laktanya építkezése. Parancsnoksági épület, főhomlokzat"
M=1:100
jel.b.f.: E. 5
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
pausz, tus

44×73 cm
ltsz. 93.01.47/35

68.1.5 Robbanóanyagraktár terve
M=1:50
jel.b.k.: Bpest, 1944. június. hó. 24.
pausz, tus
60×85 cm
ltsz. 93.01.47/47

68.1.6 "A M. Kir. Csendőrség székesfehérvári laktanya építkezése
Őrség és kantin épület, oldalhomlokzat"
M=1:100
jel.b.f.: 23/E.
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
pausz, tus
38,5×97 cm
ltsz. 93.01.47/52

68.2.1 Tiszti étkezde és kaszinó épület; földszinti alaprajz
jel.j.l.:Rimanóczy Gyula [kj] / okl. építészmérnök
fénykép

68.2.2 Tiszti étkezde és kaszinó épület; oldalhomlokzatok
M=1:100
fénykép

68.2.3 Tiszti étkezde és kaszinó épület; hátsó homlokzat
M=1:100
fénykép

68.2.4 Nőtlen tiszti lakóépület; hátsó homlokzat
M=1:100
fénykép

69. Lágymányosi stadion és állandó kiállítási terület rendezési terve, 1944

69.2.1 Helyszínrajz
M=1440
XI. 27.
hátoldalon centrális épület vázlata
fénykép

69.2.2 Madártávlati kép
XI. 22.

hátoldalon a lelátó metszete
fénykép

69.2.3 Duna felőli nézet
M=1:500
fénykép

69.2.4 Stadion és állandó kiállítási terület, keresztmetszet
M=1:500
fénykép

69.2.5 Távlati kép a stadion lelátójából
1944 XI. 27.
fénykép

70. "A Dávid és Kertész Kazán és Gépgyár R.T. XIII. Rokolya-. 7-9 sz. / munkásétkező és kulturház építkezése", 1947 (Budapest)

70.1.1 Rokolya utcai, szomszéd felőli, udvar felőli és hátsó homlokzat
M=1:100
jel.k.l.: Rimanóczy Gy. / okl. építészmérnök
pausz, tus, ceruza
42×74,5 cm
ltsz. 93.01.52/4

71. Csepeli római katolikus plébánia és kultúrház, 1947

71.1.1 Helyszínrajz
M=1:1000
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / 1947. XII. 12.
felirat: A csepeli Szt. Imre-tér és környezetének rendezési javaslata különös tekintettel a róm. kath. plébánia és kulturházra.
pausz, ceruza
42,5×51 cm
ltsz. 93.01.51/1

71.1.2 "A csepeli róm. kath plébánia és kulturház előzetes elvi beépítési engedélyhez benyújtott vázlatterve"
Szt. Imre tér felőli homlokzat; keresztmetszet az előadótermen és színházon át
M=1:200
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Bp. II. Küküllő-ut 12. / 1947. XII. 10.
pausz, ceruza

42×49 cm
ltsz. 93.01.51/3A

71.1.3 "A csepeli róm. kath plébánia és kulturház előzetes elvi beépítési engedélyhez benyújtott vázlatterve"
Erzsébet utca felőli homlokzat; hosszmetszet
M=1:200
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / Rimanóczy Gyula / okl. építész-mérnök / Bp. II. Küküllő-ut 12. / 1947. XII. 10
pausz, tus, ceruza
42,5×48,5 cm
ltsz. 93.01.51/3B

71.1.4 "A csepeli róm. kath plébánia és kulturház előzetes elvi beépítési engedélyhez benyújtott vázlatterve"
Szt. Imre tér felőli homlokzat; keresztmetszet a színházon át
M=1:200
1947. IX. 28
jel.: 3059/1947 sz. alatt jóváhagyva:+Lajos püspök
karton, tus, ceruza
42×50 cm
ltsz. 93.01.51/7

71.1.5 "A csepeli róm. kath plébánia és kulturház előzetes elvi beépítési engedélyhez benyújtott vázlatterve"
Mellékutca felőli homlokzat, hosszmetszet
M=1:200
1947. IX. 18.
karton, tus, ceruza
ltsz. 93.01.51/8

72. "Budapest XIII. Béke ú.-i lakótelep I. II. III. sz. épület homlokzati pályaterve", 1948-1949

72.1.1 "I. sz. épület Béke ú.-i homlokzata"
jel.j.l.: tervező: Rimanóczy Gyula / okl. építészmérnök / Rimanóczy Gyula [kj]
pausz, tus
41×79 cm
ltsz. 93.01.55/1

73. Vájáriskola, 1949
(Ajka-Csingervölgy)
73.2.1 Főhomlokzat
fénykép
74. Iparitanuló iskola és otthon, 1950
(Győr)
74.2.1 Főhomlokzat
fénykép
75.Vájáriskola, 1950-1951
(Várpalota)
75.2.1 Városközpont. Modell.
fénykép
76. Budapesti Műszaki Egyetem vázlatterve, 1950-1952
76.1.1 Metszet az előcsarnokon és lépcsőházon át
M=1:200
jel.j.l.: BME. Metszet az előcsarnokon és lépcsőházon át / tervfajta: vázlatterv / lépték: 1:200 / jel: 2213 / Rajzszám: E-8 / Tervezte: Rimanóczy, Kleineisel / kelt: 1951. II. 8.
fénymásolat
30×42 cm
ltsz. 93.01.57/3A
76.1.2 Főhomlokzat
M=1:200
jel.j.l.: Középülettervező Iroda IV. Műterem Bp. V. Kecskeméti u. 10. / Budapesti Műszaki Egyetem főhomlokzata / lépték: 1:200 / jel: 2213 / Rajzszám: E-10 / Rajzolta: Veres Anna / Tervezte: Rimanóczy, Kleineisel / Kelt: 51. II. 22.
fénymásolat
38×146,5 cm
ltsz. 93.01.57/4A
76.1.3 Udvari homlokzat
M=1:200
jel.j.l.: Középülettervező Iroda IV. Műterem Bp. V. Kecskeméti u. 10. / Budapesti Műszaki Egyetem udvari homlokzata / lépték: 1:200 / jel: 2213 / Rajzszám: E-11 / Rajzolta: Veres Anna / Tervezte: Rimanóczy, Kleineisel / Kelt: 951. II. 22.
fénymásolat

38,5×145 cm
ltsz. 93.01.57/4B

76.2.1 Díszudvar távlati képe
fénykép

77. Balatoni nyaraló Rákosi Mátyás részére, 1952
zártkörű pályázat
átalakítás (?)

77.1.1 "Bejárat"
jel.j.l.: Rimanóczy 1952 VIII.
skiccpausz, cseruza
24×30 cm
ltsz. 93.01.24/2

77.1.2 "Hall (belátás a nappaliba)"
jel.j.l.: Rimanóczy 1952. VIII.
skiccpausz, ceruza
24×30 cm
ltsz. 93.01.24/4

78. Agrártudományi Egyetem, 1953
(Gödöllő)

78.2.1 Oldalhomlokzat terve
fénykép

78.2.2 Kollégiumi szárny terve
fénykép

79. XIII. ker. Rendelőintézet, 1955
(Budapest, XIII., Lehel út-Jász utca-Szegedi út)
pályaterv, II. díj

79.1.1 Homlokzat vázlata
skiccpausz, ceruza
30×37 cm
ltsz. 93.01.59/4A

80. Budapest I., Uri utca 44-46, foghíjbeépítés, 1956

80.1.1 Homlokzat
jel.j.l.: Rimanóczy [kj] / 1956. XII. 30.
skiccpausz, színes ceruza
29×63 cm
ltsz. 93.01.60/1C

81. Kacsóh Pongrác úti lakótelep, tanulmány és részletes rendezési terv, 1956

81.2.1 Modell
fénykép
[1956]

82. Endrefalvai kultúrház terve, 1957

82.2.1 Modell
fénykép

83. Budapest, Ipolyi út-Muk Lajos u.-Pannonia u. lakótelep, 1957-1958

83.1.1 Helyszínrajz
jel.j.l.: Rimanóczy Gyula [kj] / M=1:1000 / Új.lipótváros cca. 440 lakás / tervező:
Rimanóczy Gyula 1957. II. 20.

83.2.1 Lakóház terve
fénykép

84. Vázlatok és azonosítatlan művek

84.1.1 Tömegvázlatok
skiccpausz, ceruza
24×28 cm
ltsz. nélkül

84.1.2 Reprezentatív épület tömegvázlata
jel.j.l.:Rimanóczy [kj] / 1951. IX.
hátoldal: helyszínrajz, vázlat
papír, ceruza
24,5×19 cm
Boda-hagyaték

85. Horváth Sándor villája, 1932
(Budapest II., Hűvösvölgyi út 50.)

85.2.1 Utcai homlokzat
fénykép
(Czvek Gyula felv.)

85.2.2 Kerti homlokzat
fénykép
(Czvek Gyula felv.)

DOKUMENTUMOK

Debreceni városháza (1931)
Mrs. Jay Poward debreceni lakóháza (1933)
Pasaréti Szent Antal ferences templom és rendház (1933)
Székesfehérvári püspökség kertje (1934)
A gellérthegyi szálloda terve és a Rudasfürdő újjáépítésének kérdése (1935)
Nyíregyházi ferences templom, rendház és kultúrház (1934-1935)
Győrben építendő római katolikus plébániatemplom és paplak terve (1936)
Madách-szobor pályázata (1937-1938)
Budapesti Nemzeti Sportcsarnok (1937-1942)
Páduai Szent Antal római katolikus plébániatemplom (Budapest XIV., Bosnyák tér) (1941)
"Egészségház" tervpályázat (1947-1948)
Rimanóczy Gyula: Lektori feljegyzés (1953)
Rimanóczy Gyula: A Pesti Vigadó és Haas-palota újjáépítési tervfeladatának szakértői véleménye (1956)
Rimanóczy Gyula: Mattioni Eszter kiállítása elé (é.n.)
Válogatás Rimanóczy Gyula káderanyagából (1950-1955)
Rimanóczy Gyula levele a Magyar Építőművészet szerkesztőségének (1957)
Rimanóczy Gyula: Curriculum vitae (1958)

DEBRECENI VÁROSHÁZA

Műleírás

Debrecen szabad királyi város székházának pályatervéhez (1931)

Alaprajzi elrendezés:

Az útvonalak forgalmi jelentőségének megfelelően helyeztettek el, a főbejárat a Ferenc József-úti oldalra; a másik főbejárat a Kossuth utcai oldalra; a harmadik bejárat a Rózsa-utcai; míg a negyedik a Sas-utcai oldalra, mely egyúttal a kocsibehajtó céljaira is szolgál. Külön lépcső vezet a főispáni hivatalhoz a Ferenc József-útról.

Ezen bejáratok a homlokzati képben külsőleg is hangsúlyoztattak. Így a főbejáró a Ferenc József-úti új árkádsorban annak egyenletes ritmusát két gránitoszlop közbeiktatásával bontja meg. A főispáni hivatalhoz szolgáló bejárat kis torony alakjában emeltetett ki a Ferenc József-úti oldalon, míg a Kossuth-utca, Rózsa-utca és Sas-utcai bejáratok architektónikus keretezést nyertek.

A Kossuth-utcai homlokzaton magyar népművészeti motívumokkal díszített óra jelzi a városház pincevendéglő lejáratát.

Mindezekkel a terv kiegészítője azt igyekezett elérni, hogy a városházát látogató közönség ezen külső hangsúlyozott pontokból könnyen tájékozódhasson és azok jelentősége mintegy beléjük idegződjön.

A Ferenc József-úti főbejárattal szemben axisban indul egy háromkarú szabad lépcső a fedett díszudvarban, mely az első emeleti polgármesteri előcsarnokhoz vezet.

A Kossuth-utcai főbejárattal szemben a díszudvarban axisban egy díszkút terveztetett, és abban az esetben, ha a költségek nem engednék a díszudvarbeli szabad lépcső felépítését, úgy a Kossuth-utcai oldali főbejárat axisában épülne a csak I. emeletre felvezető háromkarú zárt díszlépcső.

A földszinten egyébként minden lehető hely kihasználtatott üzletek elhelyezésére; azoknak bérjövedelméből a majdan felveendő építési kölcsönből cca 1.000.000.- pengő amortizálható lesz.

A Rózsa-utcai oldalon helyeztetett el a városi Takarékpénztár bejárata is a program szerint előírt fedett pénztárcsarnokkal; a hátulsó udvar-

ban a takarékpénztárral kapcsolatosan helyeztetett el a városi zálogház, melynek közvetlen lejárata van a részben az alagsori raktárhelyiséghez, amellyel elektromos teherfelvonó is összeköti.

Továbbiakban a hátulsó udvarban helyeztetett el: a hajdú lakások és hajdúőrmester lakása, s az üzleti WC-k.

A számvevőség földszinti helyiségeihez vezető folyosó, valamint üzletek hátulsó raktárai a két traktusos beépítés folytán úgy világíttatnak meg, hogy a külső üzletek belmagasságára szükségelt 5 méter belső magasságok helyett az udvarba beépített helyiségeknél csak 3 m. belmagasság vétetett és a különbözetből fennálló, szabadon felfutó falban magasan fekvő levilágító ablakok helyeztettek el, amelyek cca egyhatod folyosó alapterületnek megfelelő világító felületet nyújtanak és így a folyosók világítása, valamint szellőzése kifogástalanul megoldatik.

A város tanácsa által utólag hirdetett programváltozás szerint különböző számvevőségi pénztárhelyiségek a földszinten egy nagy pénztárhelyiséggé csoportosíttattak, amely a Kossuth-utcai, illetve Sas-utcai lépcsők között központosan terül el, a kapcsolatos számvizsgálói és könyvelési helyiségekkel együtt.

A Kossuth-utcáról vezet le az óra alatt a lépcső a Városház Söröző és Vendéglőhöz, melynek világítása az úttestbe épített luxfer felülvilágítókon át történik. A mellékhelyiségek, és konyha, tálaló stb. a hátsó udvarra széles angolaknára nyílnak közvetlenül; a Városház Söröző és Vendéglő a hivatali lépcsőről is megközelíthető.

A középső traktusban nyert elhelyezést az alagsorban: a központi fűtés kazánháza, valamint a szénpincék, a kazánház legcentrálisabb elhelyezésére, ugyancsak a központi fűtés kéményének megfelelő elkasírozására ez a hely mutatkozott a legalkalmasabbnak.

A központi fűtés kazánháza, valamint szénpincéi, továbbá a Városház Étterem és Söröző konyha és tálaló helyiségei, valamint WC-i angol aknákból nyerik megvilágításukat.

Az első emeleten a Ferenc József-úti frontra helyeztettek el: a nagy és kis közgyűlési termek, valamint a bizottsági termek is. A nagy gyűlésterem reprezentatív jellegének kidomborításához és annak várható térhatása előkészítéséül szolgál az előtte végigvonuló foyer, amely a nagyteremnek megfelelően kétemelet magasságot foglal el. A foyer

magasságában esetleg megosztható és a második emeleti része karzatként képezhető ki.

A foyerből ugyancsak két emelet magasságának megfelelően végigvonuló porte-fenetrek közvetlenül a díszudvarra nyílik és így, ünnepélyes ülések alkalmával a nagyterem, a foyer és a díszudvar térhatásukban egymással szoros kapcsolatot nyernek.

Az első emeletre szolgáló díszudvarbeli főlépcső emeleti előcsarnokba torkollik, ahonnan balra a városház különböző hivatali helyiségeihez; míg jobbra egyrészt a dísztermi foyerhez, illetve a polgármester várakozó szobájába juthatunk.

A különböző fő hivatali csoportok a főpolgármesteri hivataltól kezdődően és a főispáni hivatallal bezárólag a reprezentatív termeket veszik körül, úgy hogy a közgyűlési és tanácstermekben lefolyó életben aktív részt vevő főispán, polgármester és tanácsnokok fenti termekkel szoros kapcsolatban vannak.

A Sas-utcai oldalra helyeztetett el az iktató, kiadó és levéltárak, míg a díszudvar és hátsó udvar közötti udvari traktusba a számvevőség nyert elhelyezést, hogy a polgármesterrel azok a legszorosabb kapcsolatban lehessenek.

A díszudvar és a takarékpénztár közötti keskeny traktusban nyert elhelyezést az így központosan fekvő buffet, valamint a különböző nembeli klozettcsoportok is.

Tervező különös gondot fordított arra, hogy a díszudvar, valamint az összes reprezentatív termek, ruhatárak, előcsarnokok stb. egymással nagy ünnepségek alkalmával szoros kapcsolatban legyenek.

A második emeleten helyeztetett el a városi adóhivatal és adóügyosztály olyformán, hogy az a program szerint építés közben már áttelepíthető legyen. Az anyakönyvi hivatal a polgármesteri hivatal fölött díszesebben kiképzett előcsarnokokkal és szertartás-teremmel a Kossuth-utcai oldalon nyert elhelyezést, a Rózsa-utcai részt a forgalmi adóhivatal helyiségei foglalják el.

A díszudvar lefödése úgy terveztetett, hogy a vasbeton gerendák magassága által megállapított oldalfelületek teljesen felnyitható acélablakokkal láttatnak el, egyrészt a díszudvar szellőztethetőségének legtökéletesebb biztosítására, másrészt hogy a külső közvetlen világítás minél jobban elérhető legyen.

A harmadik emeleten a nagytermek fölött kialakított középfolyosók mentén helyeztettek el az árvaszék; a testnevelési és hadkiegészítői hivatalok; a Kossuth-utca és Sas-utcai oldalakon folytatólag a közigazgatási és rendészeti ügyosztály és elsőfokú közigazgatási hatóság, a Rózsa-utca felőli oldalon a műszaki ügyosztály.

Az alaprajzi elrendezésnél általában nagy súly helyeztetett arra, hogy minél több egységes udvartér keletkezzen, hogy ezáltal a folyosók, illetve az udvarra néző hivatali helyiségek minél tökéletesebb megvilágítást nyerjenek.

Az épület kivitele:

a.) Külső homlokzat: a pályázat feltételeiben előírt debreceni túlégetett klinker téglából, annak lilás, barnás vörös színű változatában.

A kapubejáratok körülötti architektónikus kiképzés, valamint az árkádsorokban levő oszlopok szürke, csiszolt és fényezett gránitból készülnének.

A homlokzat Ferenc József-úti oldalán a reprezentatív és tárgyaló termek ablakainak két oldalán felfutó hengeres kísérő pillérek, zománcozott aranyklinker téglából, az erkélyrácsok feketére patinázott és valódi arannyal antiquizált bronzból készülnének. Ugyancsak bronzból készülne a főispáni bejáró előtti szobor, valamint a nagyterem Kossuth-utca felőli erkélyén elhelyezett – Debrecen város címerét tartó – főnix madár.

A lépcső tornyának végződése magyar motívumokból domborított díszítéssel ellátott vörösréz lemezekből áll, amelyek külső részükön tűzaranyozást nyernek. Ezen kis felső tornyocskába elhelyezést nyerhet esetleg egy kisebb harangjáték is.

A Ferenc József-út és Kossuth-utca sarkán a kanyarodó Széchenyi-utcából városkép szempontjából előnyösen elhelyezést nyert dominálló torony felső kiképzésénél csiszolt és fényezett szürke gránitkonzolokon, annak négy oldalán – Debrecen város szimbolikus alakjai örökíttetnek meg, az előbb említett kivitelű bronzból, vagy klinker téglából égetve és pedig a katona (:enyingi Török Bálint:), a hittudós (:Méliusz Juhász Péter:), a tudomány (:Hatvany István:), valamint a polgár (:Domokos Lajos főbíró:) megtestesítői. A torony zászlórúd végződésen aranyozott bronzból készített városi címer nyerne elhelyezést, melynek sisakján ülő főnixmadár a csúcsvégződés tetején helyet foglaló napkorongba tekint.

A többi utcai homlokzaton levő szobrok, óra, bronzból vagy égetett klinkerből terveztettek. Az épületen befelé lejtő, egész alacsony hajlású lapos tető terveztetett, melynek felső hőszigetelését kovaföld födémtéglákkal érjük el.

Efölött háromrétegű aszfalt-lemez szigetelés, védőbeton, vagy vörösréz lemez fedés terveztetett.

Az összes ablakok kettős üvegezésű acélablakok, a földszinten körülvonuló üzletportálok a fal síkjából mintegy 25 cm-t kiálló szekrény-alakban szintén vaskeretezést, illetve bronzkeretezést nyernek, melyeknek felső részébe szabadon álló betűkkel helyeztetnek el az üzletek különböző feliratai.

b.) Belső kiképzés: Alagsor: Az itt elhelyezett városház pince és étterem belső kiképzése népies magyar motívumokkal, figurális és ornamentális kifestést nyerne, hozzátartozó stílusos bútorberendezéssel és egyéb felszereléssel.

Földszint: A Ferenc József-úti díszbejáró falai különleges lapos formájú klinker téglákkal burkoltatnának, és a pillérek közötti terek és falfelületek Debrecen város egykori hűbérurainak sorát ábrázoló mozaik képekkel töltetnének ki.

A díszudvar körülfutó oszlopsora szürke, csiszolt és fényezett gránit oszlopokból vagy más hasonló színű kőből készülne; a feljáró lépcsők oldalfalai többszínű márványlapokkal burkoltatnának; ugyancsak a Kossuth-utcai bejárat axisában elhelyezett kút is. Figurális szobrászati részek ezüstözött bronzból készülnek. A díszudvar zöldes színű klinker téglával burkoltatnék. A mennyezet vasbetongerendái ezüst színű fémlapokkal burkoltatnának. A külső üvegbeton levilágító alsó síkján kékesfehér színű opálüveggel fedetnék le.

A két üveghéjazat között nyerne elhelyezést egyik oldalon fehér, másik oldalon kék színű rejtett világítás. Az első emeleti előcsarnok csiszolt mészkő lemezekkel burkoltatnék; a fülkébe elhelyezett szobor zöld színben patinázott bronzból készülne. A foyer zöldszínű márvánnyal burkolt oszlopai fejezetül három aranyozott karikát nyernek, míg a fal világos csontszínben tartva, történelmi momentumokat megörökítő freskókkal díszítettnék. A buffethez való átjáró fölé Debrecen város középkori városképének domborműve kerülne. A mély ablakfülkék

finom, mélyített rajzú stukkódísszel képeztetnének ki. A padozatok többszínű kőlapokkal burkoltatnának. Ugyanígy az előcsarnok, valamint a díszudvar padlása is.

A nagy és kis közgyűlési terem, valamint a bizottsági termek mintás parkettával burkoltatnának, a falak részben ismét történelmi tárgyú freskókkal díszíttetnének; nemes faburkolattal láttatnának el és a mennyezetek magyaros dekoratív festéssel, illetve faragásokkal díszíttetnének.

A főispáni, polgármesteri hivatalok, valamint a tanácsnokok és vezető funkcionáriusok szobái díszesebb kivitelt nyernének, egyébként az összes ajtók acéltokban, sima kontrázott lemezzel borított ajtólapokkal gondoltattak; a reprezentációs helyiségekben nemes furnírral burkolva, egyebütt lakkcsiszolt mázolással. Belső festések világos korszerű színekkel képeztetnének ki. Folyosókon, mellékhelyiségekben márványmozaik lap burkolat, míg a hivatali helyiségekben, rendeltetéseiknek megfelelően, parafa linóleum, illetve amerikai tölgyfa parketta padlók nyernének elhelyezést.

A reprezentatív terem kiképzésénél az alábbi történelmi momentumok örökíthetők meg:

A nagyterem: A Hunyadiak, a török hódoltság, a hajdúk korából és a szabadságharc idejéből vett jelenetek heraldikus módon előadva, minden fontosabb jelenet a kor kimagasló egyéniségének szimbolikusan megrajzolt alakja köré csoportosítva.

Kis gyűlésteremben: a városi nagy tűzvészek, a hősi halált halt városi főbírók és tanácsurak, akik a történelem során a város létéért életüket adták, fenti módon való szimbolikus ábrázolásban.

A nagy terem előtti galériában: a céhek emlékének megörökítése; vele szemben az *ablakközi pillérekre:* a város címerének heraldikus fejlődése.

Bizottsági termekben: a törvényhozás eszközeit megörökítő jelképek, híres peres esetek történelmi ábrázolása.

A polgármester dolgozójában: az 1849-i debreceni ütközet, a Debrecenben székelő 48-as kormány jelenetei.

A fogadóban: Horthy Miklós kormányzó fogadása Debrecenben.

A főispán fogadó és dolgozójában: Amadé és Tamás érsekek, Apor Lászlótól átveszik a Szent Koronát Vajdahalmán.

Az összes udvari homlokzatok szintén klinker téglával képeztetnének ki, ugyancsak a hátulsó gazdasági udvar padozata is.

A födémek részben vasbeton bordásfödémek, részben vastartók közötti üreges téglafödémekkel terveztettek.

A Ferenc József-út és Kossuth-utcák sarkán elrendezett torony belsejében alakuló helyiségek levéltári vagy hasonló célra használtatnának fel. A torony alsó szélesebb részén körülfutó mellvéd mögötti ablaksor a torony felső tagozott részének ünnepélyes alkalmakkor való megvilágítására rejtett világító testekkel szereltetnék fel.

Az épület önköltsége, beleértve a díszudvar létesítését is, csatolt kimutatás szerint: 3,066.642.64 pengő

MRS. JAY POWARD DEBRECENI VILLÁJA

Rimanóczy Gyula Rimanóczy Bélának írott levele

Kedves Béla bácsi!

Nagy sajnálattal látom hogy a tervet meg méltóztatott változtatni oly értelemben amit semmiképpen sem tudok helyeselni. –

Az alagsori átalakítást ahogy be méltóztatott rajzolni meg lehet csinálni. A földszinti és emeleti térmegnagyobbítás elé aggodalommal nézek, mert attól tartok, hogy az előirányzatból megint nem lehet megcsinálni a tervet. A földszinti lakószoba ablakának megkisebbítésétől nagyon kérem méltóztassék elállani, mert fal van véleményem szerint éppen elég ahhoz, hogy ott kitünően bútorozni lehessen. – Nem lehet egy modern házon, ahol kizárólag az ablak és falfelületek közötti arányok adnak esztétikai hatást, a földszinten kisebb, felette nagyobb ablakot csinálni. – Ugyancsak nem tartom helyesnek, hogy a fürdőszobába nyíló ajtót megszüntessük, mert a garderobe szekrény új elhelyezési módja semmivel sem biztosít nagyobb felületet szekrény számára mint az én elgondolásom, ellenkezőleg, a hálószobából megszünteti a kijáratot, ami igen kényelmetlen és kellemetlen. –

A lépcsőház nyitottnak volt elgondolva, mert csak így tudtam kihozni olcsónak a házat és mégis igen rentábilisnak. – Nem tartom jó dolognak, hogy a csempeburkolatot elhagyjuk, mert a mai modern lakásban a lakók ezt megkívánják és a lakás is sokkal jobban értékesíthető és értékesebb is. – Mindez a megtakarítás csak azért, hogy a ház nagyobb lehessen. – Nem tudom, hogy egy jól felszerelt lakás nem vonzóbb-e, mint egy nagy lakás, de igen szegényes kivitelben. – A lépcsőház befedése mintegy további 400-500 pengőt jelentene. –

Nem tudom, hogy Béla bácsiéknak mi a legújabb intenciójuk a saját lakásukat illetőleg? Béla bácsiék is be akarnak költözni az új házba, vagy kiadják az egészet? –

Nagyon kérem tessék mérlegelni az itt leírtakat, várom Béla bácsi értesítését. – Ismételten kérem az ablak megkisebbítéstől méltóztassék elállani. – Igen fontos volna számomra, ha az eredeti elgondolásom itt változatlan volna. –

Az ajánlatok eredményéről tessék engem lehetőleg sürgősen értesíteni, hogy még vasárnap hozzákezdhessek a munkatervekhez. –

Holnap szombaton Székesfehérvárra utazom és valószínűleg csak későn este jövök haza. – tessék talán az irodába telefonálni délután (telefon: 32-2-80).

Kézcsókkal
szerető öccse

R. Sándor járt nálam tegnap és meg akart pumpolni, tele volt panasszal, hogy rettenetes a sorsa. Sajnos nem tudtam rajta segíteni. –

Nagy örömmel hallottam, hogy Béla bácsi jobban van. További nagy javulást kívánok. – Remélem legközelebbi debreceni találkozásunkkor Béla bácsit a régi erőben és kedélyben találom. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Gy.

Budapest, 1933. július hó 18-án

Rimanóczy Béla Rimanóczy Gyulának írott levele

Kedves Öcsém!

Egy egészen szokatlan ügyben kell felkeresselek s így arra kérlek, hogy az ügyet teljes diszkrécióval kezelve a saját reputációd érdekében is kövess el mindent, hogy a szóban lévő dolog sima megoldásra találjon.

Arról van ugyanis szó, hogy egyik törvényhatósági bizottsági tagunk (:a neve teljesen mellékes, csak annyit jegyzek meg róla, hogy meglehetősen nagy befolyással van a közhangulat irányításában és kialakításában:) az egyik jog és pénzügyi bizottsági ülésen megtámadta műszaki ügyosztályunkat, hogy hogyan adhatott engedélyt a Horthy Miklós sugárúti villaépület felépítésére, hogy hogyan tűrhették azt meg, hogy csak mellékhelyiségek ablakai nyílnak az utcára, míg a lakosztályéi a kertre néznek. Hogyan adhattak engedélyt egy olyan épület felépítésére, melynek a lépcsőháza szabadon áll, elkülönítve, és a WC ablakai a sugárútra néznek. Hogy ez az épület esztétikai szempontból sok kifogás alá esik, s így nem lett volna szabad annak felépítésére az engedélyt megadni.

Az Illető azt is hangsúlyozta, hogy persze azért adták ki az építési engedélyt, mert hiszen Rimanóczy Béláról van szó az építkezéssel kapcsolatban.

Erre a támadásra a műszaki ügyosztály vezetője, Borsos József műszaki tanácsos úr, – amint engem informáltak –, kezeit mosta és csak annyit mondott, hogy ő akkor szabadságon volt s az engedély kiadásáért felelősséget nem vállalhat. Egyszóval nem volt benne annyi bátorság, és művészi érzék, hogy azon minden tekintetben kifogástalan, mondhatni művészi megoldásért magát exponálja, illetve azt védelmébe vegye.

Amikor én ezt meghallottam, az első pillanatban arra gondoltam, hogy nyílt-levélben fogom felhívni az illető urat, hogy a nyilvánosság előtt ismételje kifogásait, hogy én azokkal szemben észrevételeimet megtehessem, mert hiszen az a beállítás, amellyel ő a kérdést előhozta nemcsak művészi és műszaki szempontból esik kifogás alá, hanem hitelrontás is, s ebből folyólag anyagi károkozás szempontjából is üldözendő.

Azonban – tekintettel gyengélkedésemre, – nem akartam magamat kitenni egy idegesítő vitának s annyival is inkább elálltam első szándékomtól, mert azt hittem – magyarán szólva – kutya ugatás nem hallatszik a mennyországba. De rosszul számítottam, mert a mai napon Borsos József műszaki tanácsos úr telefonon azt közölte velem, hogy a villa építési engedélyének a kérdését interpelláció formájában akarják egyesek

pertraktálni. Egyidejűleg ezen közlése mellett Borsos azt az óhajtását fejezte ki, miszerint szeretné a felelősséget e kérdésben az ő alkalmazottairól elhárítani, azonban neki az ügyet megvédeni, illetve az engedélyért a felelősséget most, utólag elvállalni, nem áll módjában, hogyha más oldalról védelemben nem részesülhetne az ő ügyosztálya. Ő ugyanis azt gondolja és mondja, hogy nagyon helyes lenne, ha Te mint művészember s ennek a villának a tervezője, vagy a nyilvánosság előtt, vagy pedig az Ügyosztály címére egy – kvázi felvilágosító – iratot intéznél, amelyben elmondanád, hogy mi késztetett Téged arra, hogy ezt a házat úgy tervezd meg, ahogy az meg van tervezve s úgy helyezd el, ahogy az elhelyezést nyert, s egyben kitérnél azokra a művészi és gyakorlati szempontokra is, amelyek a tervezésnél Téged irányítottak.

Én a magam részéről azt tartanám helyesnek, ha az Ügyosztálynak írnál át ebben az ügyben, hivatkozva arra, miszerint tőlem hallottad, hogy bizonyos körökben a Te megoldásod szemet szúrt s ezért felhasználod az alkalmat egyéni reputációd megvédésére. Őszintén szólva azért szeretném ezt az utat és nem a hírlapi nyilvánosságot választani, mert – köztünk maradjon a szó – az illető úr, aki ezt szóvá tette, egy *nagyon körmönfont* ügyvédember, aki ellen hitelrontásért nyivánosság előtt fellépni igen nehéz lenne, mivel egész bizonyosan letagadná eddigi nyilatkozatait, melyekre tanúkat nem tudunk állítani. Arra pedig se Neked, se nekem nincs időm, hogy ilyen körmönfont emberekkel magunkat izgatni engedjük.

Te, aki a pasaréti templom ügyében egy gyönyörű eredményes harcot vívtál ki a modern építészet javára, azt hiszem könnyen el fogsz tudni bánni ezekkel a laikus, minden szakértelem híján levő semita véleményekkel, amelyek ezen ügyben eddig elhangzottak. (Lehet az is, hogy Sajó is ott van a háttérben)

Kérlek, kezeld az ügyet megfelelő higgadtsággal s légy szíves az eredményről engem értesíteni.

Szeretettel üdvözöl nagybátyád: Béla

Debrecen, 1933. december 14.

Átiratodban okvetlen hangoztassad, hogy a ház tulajdonosa özv. P. J-né óhajtása az volt, hogy egy francia stylusú modern házat akar építeni.

Rimanóczy Gyula Debrecen város mérnöki hivatalának írott levele

Tekintetes
Debrecen Szabad királyi város
mérnöki hivatalának
Debrecen

Rimanóczy Béla m. kir. kormányfőtanácsos úr a Világítási Vállalat igazgatója értesített, hogy rokonának, Poward Jayné úrnőnek a Horthy Miklós sugárúton általam tervezett bérvillája egyes igen-igen laikus városi bizottsági tag urak részéről kifogásoltatott és a város mérnöki hivatalát több ízben támadták amiatt, hogy erre a tervre építési engedélyt adott.

Meglepetéssel értesültem, hogy a mérnöki hivatalnak a támadásokra semmiféle ellenérve nem volt és így – bár szabályszerű építési engedély birtokában nem lenne szükség a támadásokra továbbiakban reflektálni, – mégis úgy vélem, hogy jó szolgálatot teszek akkor, ha a tervem körül keletkezett vihart eloszlatni igyekszem.

Powardné őnagysága évtizedek óta a francia Riviérán lakik, élénk érdeklődéssel kíséri a korszerű építészeti mozgalmat, kifejezetten kívánta, hogy részére egy kissé franciás ízű, minden részében újstílű házat tervezzek, amit a legnagyobb örömmel teljesítettem, miután teljes hittel és meggyőződéssel bízom ezen stylus iránynak teljes diadalában, bármenynyire is szeretnék laikus ügyvéd urak és egyéb hozzá nem értő személyek ezt kicsinyes szempontjaikból megakadályozni.

De a tárgyra térve: a telek utcai frontja pontosan észak-nyugati fekvésű és így arra a nagy szelek miatt sem szobát nyitni nem tanácsos, mivel az évnek legnagyobb részében mérsékelt hőmérséklet lévén a napsütés kellemességeit nélkülözni nem lehet. Ezen oknál fogva az utcára mellékhelyiségeket nyitottam, mint: előszoba, WC, konyha, és kamra. A személyzeti szobát már délnek fordítottam, hogy az is kapjon egy kis napot. Ha tehát a sugár utat annak idején helyesen óhajtják beépíteni, úgy az egyetem felé menet bal oldalon lévő épületeket igenis mellékhelyiségeikkel kell az útra fordítani és a lakószobákat a kert felé orientálni. A "tájolás" eszméje nem újkeletű, csak ma nagyobb gondot fordítanak reá.

Ami a szabadon álló lépcsőház tornyot illeti, ez külföldön már többször alkalmazott motívum, igen sok előnye van, mert nem lévén csak fedett folyosócskával a házzal összekötve, közvetlen világítást biztosít az előszobának. Ez a megoldás egyébként olcsóbbnak is bizonyult. A modern strandfürdő épületei után nem hittem volna, hogy ez a villa ily nagy feltűnést fog kelteni és oly sok kifogás alá esik.

Tisztelettel kérem a Városi Mérnöki hivatalt, hogy a gáncsoskodókkal szerény soraim tartalmát közölni méltóztasson.

Kiváló tisztelettel

okl. építészmérnök*

1933. december 21.

* Aláírás nélkül

Rimanóczy Gyula Rimanóczy Bélának írott levele

Kedves Béla bácsi!

Legutóbbi levelének megfelelően azonnal beadványt intéztem a Horthy Miklós úti villa ügyében a Városi Mérnöki hivatalhoz, amelynek másolatát mellékelten megküldöm.

Már választ is kaptam reá, amelyben Borsos tanácsos kissé indignálódva utasítja el szemrehányásaimat, arra vonatkozólag, hogy a mérnöki hivatalnak nem volt semmi megjegyezni valója a támadásokra. Jelzem, már beszéltem a Tér és Forma szerkesztőjével, aki lapjában valószínűleg reflektálni fog az elhangzott támadásokra. Mindenesetre tessék nyugodt lenni, a házat úgysem bontathatják le. Budapesten történt egy eset a közelmúltban, hogy a Közmunkák Tanácsa által jóváhagyott építkezést utólag kifogásolták, és bizonyos okokból kényszerítették az építtetőt, hogy egy emeletet házáról bontasson le. Ezt azonban a Közmunkák Tanácsa igen súlyosan megfizette, amennyiben az illető az értéknek majdnem a duplját kapta meg készpénzben.

Kovacsekkal sajnos még nem volt módom a végszámláról beszélni, de tévedések elkerülése végett meg kell jegyeznem, hogy soha sem volt szó köztünk a kőműves munkák forgalmi adójának áthárításáról, kizárólag csak egyes iparos munkáknál volt szó erről, mert generál vállalkozás esetén teljesen indokolatlan forgalmi adót kétszer fizetni. Ez nem megrövidítése az államnak, mert hiszen a lakatos, vagy asztalos munkák vállalkozója vállalati összege után úgyis lerója a forgalmi adót. Ezen kedvezmény megadása járult hozzá annakidején ahhoz, hogy Kovacsek kedvező ajánlatát megtenni tudta. Tessék meggyőződve lenni afelől, hogy inkorrektségre semmi körülmények között sem vagyok kapható és különösen Béla bácsit már exponált állásánál fogva sem bírnám rá olyasmire, amiből kellemetlenségeink származhatnának.

Egyébként tessék megengedni, hogy ezúton ismételten megköszönjem belém helyezett bizalmát s amidőn kellemes és boldog karácsonyi ünnepeket kívánok mindannyiunk nevében, Annus néném kezeit csókolva, maradok Béla bácsi szerető

öccse:*

1933. december 23.

* Aláírás nélkül

Nagyságos Poward Jayné szül. Horváth Gizella úrnő debreceni lakóházának műleírása

Az alapok és falazatok nagyméretű jól kiégetett géptéglából, 45, illetve 30 cm vastagságban készülnek, minden emeletsoron körülfutó vasbeton koszorúgerendákkal. A külső homlokzatok vagy „Sempernova" nemesvakolattal, vagy fehér cementtel készített finom, sárgás szemcsés, kőzúzalékos rücskös vakolással nagymennyiségű csillám hozzáadásával készülnek. –

A földdel érintkező oldalfalak függőleges oldalai 2 réteg 150-es papírral, háromszoros bitumen kenéssel és élére állított védőfallal szigeteltetnek. – A vízszintes falszigetelés 7 mm-es torzsahintésű aszfaltlemezzel, a pince lakott része két réteg beton közé helyezett 2 réteg 150-es papírral és háromszoros bitumen kenéssel készítendő. –

A tető és tetőterrasse 2 réteg jutavászonra háromszoros „Flyncote"-kenéssel szigetelendő és olajos mésszel lefestendő. –

A lépcső vasbeton-lépcső, vörösfenyő takaródeszkákkal, vasbeton orsófallal és tölgyfa takaró fogódzóval. –

Az utcai előtető vasbeton lemez, két köralakú eternitcsővel burkolt vasbeton oszlopon támaszkodóan. –

Az összes kiváltó gerendák vasbetonból készülnek, a födém „Concentro II" sűrűbordás vasbeton téglafödém. –

A pincepadlók vörösre színezett betonnal készülnek, a házmesterszoba és cselédszoba hajópadlóval, a szénpince és raktár durva lehúzott burkolattal látandó el. –

Az emeleti lakás konyha, fürdőszoba, WC, tálaló, passage és kamrája 20/20 cm méretű, kétféle színben fektetett egyszínű, elsőrendű márványmozaiklap burkolatot kap. –

A terrasse-ok 1.00/1.00 m méretű színezett, armírozott beton lemez burkolást kapnak 5 cm-es hézagokkal, azoknak aszfaltbitumennel való kiöntésével. –

A fogadószoba feletti födémre 1.5 cm-es "Isotex" hőszigetelő lemez helyezendő. A hálószobák feletti födém hőszigetelése úgy készítendő, hogy négy réteg keresztberakott és híg cementhabarccsal kötésbe hozott nádrétegre jön a kiegyenlítő könnyű beton és erre a fent említett víz elleni szigetelés. –

A szobákban, feltöltés és vakpadlózásra II. osztályú tölgyfaparketta kerül, 35/5 cm méretű lécekből. –

Az összes ajtók rejtett vázú, rétegelt lemez borításos kivitelűek, gyalult tokkal. Az ablakok Teschauer-rendszerben készülnek, a konyha és cselédszobában spalettaszerűen felnyílóan. –

A reggeliző kiugró erkély körablaka vasvázas, kettős üvegezésű ablak. –

A hall nagy ablaka oldalt harmonikaszerűen tolható, Teschauer-rendszerű vasablak. –

Az ajtó- és ablakkilincsek 1930-as típusú nikkelbronz kilincsek. –

A szobák egységes lesimított (glettelt) falakon teljes keverésű enyves festést kapnak egyszínben, fent körülfutó színes csíkkal, vagy aranyozással. –

A konyhában, fürdőszoba és WC-ben 9 sor magas II. osztályú fehér csempeburkolat készül. –

A házmester-konyhában és a mosókonyhai kiöntő körül 1.80 m magas olajmázolás készítendő. –

A mosókonyhában nagyméretű „Chamotin" üst helyezendő el.

A szobák nagyméretű ablakai Kozma, Halaman, vagy Schmidt-féle, vízszintesen tolható kivitelűek. –

R-L V. d
OMvH
Magyar Építészeti Múzeum
Budapest III., Mókus u. 20.

ISTEN NEVÉBEN

ÉPITÉSI NAPLÓ:

Nagyságos özv. POWARD JAY-né urasszonynak Debrecen, Sugár-út 11966 és 11967/a Hrsz. telken épülő családi házának munkáiról.

Tervező és ellenőrző építész: RIMANÓCZY GYULA okl. építész m. Bpest VIII. Üllői út 14. Telefon 322-80

Kivitelezők: KOVATSEK-F. és RÉHLING-A. ép. mester, építési vállalkozó Bpest VII Gyarmat u 59 Telefon 975-33

Az építkezés megkezdése: 1933 évi augusztus hó 9.

Réhlingalaja

Debrecen 1933 augusztus hó 9 Szerda Idő: derült, meleg.

Létszám:
1 építésvezető
4 kubikus

Munkateljesítmény:
Az épület határvonalainak kijelölése és a földmunka megkezdése.

Az Építtető megbízásából Rimanóczy Béla ő méltósága átadta az építési helyszínt és az alábbi vázlat szerint megadta az épület helyét.
Ezkezett: 3 m³ zsaluzó deszka.

Helyszínrajz.

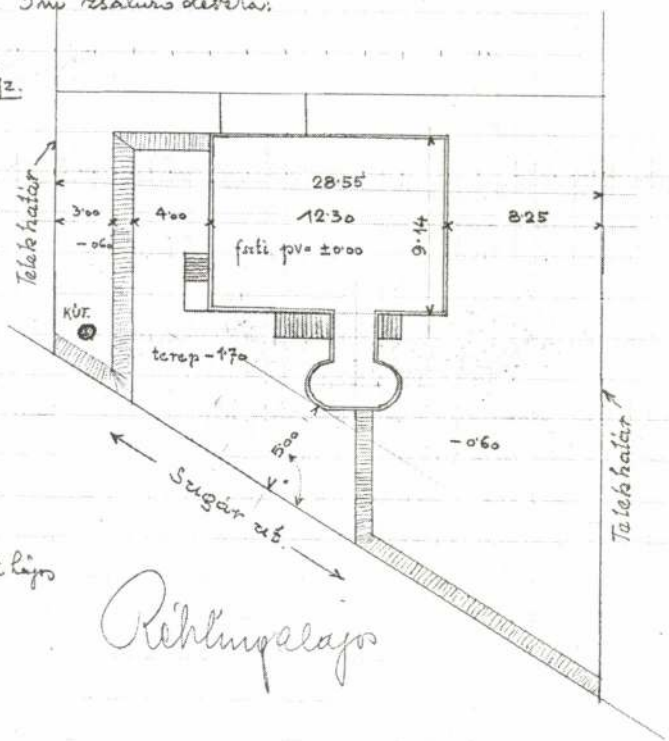

933 VIII/9
Hrivnák Lajos

Réhlingalajos

1933 szeptember 22,23. Péntek. Szombat: Tolö: derült, meleg.

1 építésvezető	Belső sima vakolás, külső homlokrat
10 körnüves	alapvakolása, Ablak és ajtó tokok elhelye-
2 ács	rése, Pince rekeszek készítése. Lépcső hár ol-
2 Mükövés	dalfalainak és födéminek kirsalurása.
2 állványozó	Tető járda készítése. Villany és vízvezetek
3 vízvezetek szerelő	szerelés. Alagsori vasablakok elhelyezése és
3 villany "	bebetonozása.
4 kubikus	A terrasz mellvéd fal kirsaruzán dolgozott
8 férfi napszámos	1 ács 3½ órat, 1 napszámos 3½ órat

A mai napon Rimanóczy Gyula ellenőrző müépítész ur elrendelte, hogy a földszinti terasz vasbeton korlátja mükő fedkövet kapjon. A lépcső házi ablakot egy-egy ~~[illegible]~~ ösztással kell nagyitani. Az épület körüli járdát a vázlat szerint rendelte elkészíteni a Müépítész ur. 1 m. szélességben téglából, élére állitott szegély sorral.

933 IX/23.

[signature]

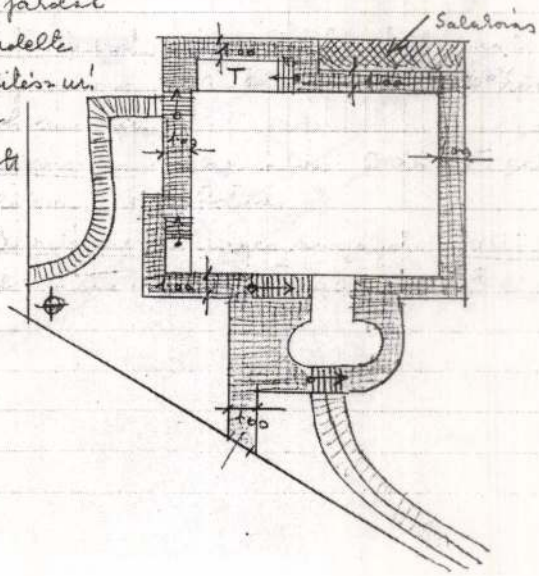

PASARÉTI SZENT ANTAL FERENCES TEMPLOM ÉS RENDHÁZ (1933).

Szovjetstílusú-e az új pasaréti ferences templom terve?

– Az Est tudósítójától –

Rövid kommüniké jelezte a vasárnapi lapokban, hogy a Pasaréti-úti katolikus templom alapkőletételi ünnepségét bizonytalan időre elhalasztották. A látszólag szürke újsághír mögött szokatlan bonyodalmak húzódnak meg. Az alapkőletételnél megtorpant templomépítkezés körül tulajdonképpen a fiatal építésznemzedék harcol elkeseredetten egy konzervatív építész-politikussal, ezért nem épülhet fel most már harmadik éve a Pasaréti úti templom, ezért halasztották el a szeptember 7-re kitűzött alapkőletételi ünnepséget is.

Idestova harmadik esztendeje, hogy a budai ferencesrend megbízta Rimanóczy Gyula építészmérnököt Pasaréti úti templomának és rendházának építésével. A rend a Pasaréti út és Hadapród utca sarkán örökhasználatú telket kapott a fővárostól, saját költségére itt szándékozott felépíttetni új templomát.

Az építészmérnök, aki különben nagyon tehetséges és nagyon fiatal ember (alig harmincegy éves), nagy kedvvel látott munkához. Az új templom és rendház terve rövidesen elkészült, mindenki tetszését megnyerte, semmi sem állta tehát útját az építkezés megindulásának. Csak a szokásos formalitás volt hátra: építési engedélyt kellett kérni a fővárostól.

És ekkor jelentkezett váratlanul

az első bonyodalom.

Az az építész-politikus*, aki nem egyszer szállott már szembe fiatalabb kollégáival, aki a képviselőház egyik ülésén »Senki Jánosnak«-nak nevezte a magánmérnököket, átkérette a templom terveit a magasépítési bizottsághoz, amely azután legközelebbi ülésén egyhangú határozatot hozott:

mint alkalmatlant, elutasította a fiatal építészmérnök tervét.

Az elutasító határozat másnap valamennyi lapban megjelent.

*Petrovácz Gyula, cf.: A budai ház (II. Margit krt. 23. Historia Domus-a /1933/ valamint; Historia Residentiae S. Antonio Bp. Pasarét AS anno 1929 – feljegyzéseiből. A szerk. megj.)

Az építészmérnök, talán éppen mert a "harmincévesek" közül való, nem adta fel a harcot. Megfellebbezte a magasépítési bizottság döntését, tervei a Központi Egyházművészeti Hivatal elé kerültek és ezt a harmadik csatát ő nyerte meg.

Az Egyházművészeti Hivatal Rimanóczy Gyula templomépítési tervét mindenképpen elsőrangúnak, a liturgikus szabályoknak teljes mértékben megfelelőnek találta.

Emberi számítás szerint most már igazán nem volt akadálya a templom felépítésének. A városházán megadták az építési engedélyt, a munka elkezdődhetett.

A munka nem kezdődhetett el. Illetékes fórumok, bizonyos információk hatása alatt újabb akadályt emeltek a templomépítkezés elé. Az információk arról szólottak, hogy Róma legutóbb állást foglalt volna a túlságosan modern, extrém templomépítési stílussal szemben. És Rimanóczy Gyula tervét, amelyet pedig az Egyházművészeti Hivatal megfelelőnek talált, idesorozták.

A mostani katolikus nagygyűlés egyik szónoka – véletlenül éppen a már említett építész-politikus – energikusan megállapította, hogy

egy idő óta "szovjetstílus" vonul be a templomépítészetbe.

Beszéltünk Rimanóczy Gyulával, a fiatal építészmérnökkel, aki harmadik esztendeje harcol a pasaréti úti templom megépítéséért. Szerényen elhárította magától a nyilvánosság érdeklődését. Nem akar foglalkozni a tervek körül támadt bonyodalmakkal. Csak ennyit mondott:

Érthető lelkesedéssel láttam annakidején munkához, művészi álmaimat igyekeztem megvalósítani a templom tervében. És ez a biztosítéka annak, hogy nem akartam elkalandozni olyan területekre, amelyek az egyházművészeti szempontoktól távol fekszenek.

A fiatal építészmérnök templomépítési terve egyáltalán nem mondható – szovjetstílusúnak,

Délolasz, kora román hangulat árad belőle s csak rosszakarat minősítheti hipermodernnek.

Építészi körökben, különösen a fiatal építészgeneráció köreiben izgalommal várják, hogyan dől el a templomháború. Állítólag Rimanóczy Gyula terve, csekély változtatással, mégis csak a megvalósulás stádiumába kerül. És három év küzdelmei után mégis csak felépül a pasaréti úti katolikus templom.

(Az Est 1933. október 14. szombat)

Márkus László

Szovjetstílus

Egy fiatal magyar építész templomot tervezett a főváros egyik katolikus egyházközségének. A terv nem nyerte meg egy katolikus vezérpolitikus tetszését, aki mellesleg építész. Szovjetstílus, mondta állítólag ez a politikus minden ilyenfajta puritán, csupa szerkezet, vasbeton és üvegvázakból összeállított építkezésre, s a pápa enciklikájára hivatkozott, mely a modern művészetek kinövéseit ostorozza. Vele ellenkezően az egyházművészeti tanács állítólag helyeselte a fiatal magyar művész tervét, talán ugyancsak a pápa felfogására hivatkozva. Rögtön megállapítjuk, hogy az egyházművészeti tanácsnak volt igaza: a pápa, aki minden más gondolatot elevenen át tud élni és így óriási egyházi és világi kultúra mértékével bizonyosan el tudja választani a jót a rossztól, a pápa nemcsak nem rosszalja a modern építészeti törekvéseket, hanem például vatikáni építkezéseiben is szívesen érvényesíti azokat. A pápa egyrészt megjelöl egynémely olyan új formát, ami ellenkezik a liturgikus előírásokkal, tehát templomépítésre nem alkalmas, másrészt határt jelöl a modernség és a nyegle vagy előre megfontolt szándékú eredetiség között. Lehet, hogy én rosszul értem a pápa tanítását, de a pápa a gyakorlatban így érti, mert így alkalmazza, amint az a modern olasz, tehát az ő legközvetlenebb szemeláttára keletkező templomokból látható.

S ha ezek után mégis azt mondom, hogy még a horgony-kőépítőszekrény romantikát is szívesebben elviselem, mint a nagyon tehetséges fiatal magyar építész Bauhaus-tárgyiasságát, ezzel nem a tiltakozó vezérpolitikusnak adok igazat, hanem azoknak, akik az egész művészet irtózatos katasztrófáját látják ebben a gyilkos német elméletben. Mert szó sincs itt szovjetstílusról, ez csak olyan szó, itt egy német kiagyalásról van szó. De mindama kulturális pestisek közül, amelyeket a weimari második birodalom világratenyésztett, ez az újtárgyias német építészet talán a legpusztítóbb. Benne van minden szívtelen okosság, minden fantáziátlan józanság, minden álszociális és áltudományos elméletbogarászás, ami az egész új német illetve új berlini szellemiséget valami olyan fanyar, klinikaszagú és csupa élettani és szekszuálpatológiai valóság szempontjai mellett is annyira metafizikus, ellenszenves és idegen elvontságok halmazatává rágta szét, hogy a reakciónak akár hitleri, akár más formában, de be kellett következnie.

Elveiben csupa logikus következmény ez az új német építészet is. Új anyagok, új szükségletek új megoldásokat kívánnak, s ha félreteszem azt a csekélységet, hogy az embernek lelke is van, ezentúl minden, amit csinál, cáfolhatatlanul igaz. Az ember szervezet, amelynek napfény és levegő kell, tisztaság kell és mert ma nincs pénze, mindenféle olcsított megoldás kell. Ez az alaptétel, s ebből csakugyan a szublimáttal mosható üvegbútor, a sima, fertőtleníthető fal és a nagy ablak következik. Józan tárgyiasság következik, az, hogy semmi ne legyen, aminek nincs gyakorlati célja és haszna és ami van, az mind az ember testi jólétét szolgálja. Vagyis létrejön egy építészet, amely nyilván hirdeti magáról, hogy nem művészet, mert hiszen a művészet ott kezdődik, ahol a rideg tárgyias testi szükségletek kielégülése befejeződött. Bizonyára semmi gyakorlati haszna nincs a falraakasztott képnek és nincs annak a kis faragásnak sem, amely egy bútor főszerkezeti elemeit kihangsúlyozza, de az a haszna van, hogy felidéz egy élményt, vagy egy használati tárggyal lelki kapcsolatot teremt. Egyéniségemmel kapcsolják a dolgokat ezek a gyakorlati értelemben felesleges apróságok, amit nem pótol a színek gépies összhangja és a formák gyári szabatossága. Az ortodox elvet át is törte már az ember egyénítő ösztöne, s a minden emberre érvényes kollektív megoldások szerkezetét bizony szőnyegek, dísztárgyak és díszítések személyes vonatkozásaival különbözteti el magáévá. Az egyénietlen csőbútor lett divat és elmúlt, s az épület rideg geometriai tömbjeit is átlelkesíti valami nem gyakorlati, valami felesleges szépség, ami az elméletet majd valóban az új anyagok stílusává avatja. A Szentatya igenis kívánja a modern szerkezetet, ha az lelkiséget kifejező stílussá elevenedik a művészi díszítés hangsúlyozásában, de a puszta szerkezet csak az emberi értelmet dícsőíti, s nem Istent, aki az emberben az értelemmel utol nem érhető vágyakkal nyilatkozik.

Ez a szép új templomterv erősen és nemcsak gyakorlati célok szerint tagolt formáiban, kora reneszansz hangulatában több, mint német tárgyiasság, művészet, esetleg csakugyan templom, s mindenesetre kívánatosabb a baumeisteri sablonnál. De alapvető elveiben mégis látom nyomait a német elméletnek, mégis túlságosan hangsúlyozott nekem az anyagi célszerűség, s ha egyfelől hiszek is abban, hogy a művészlélek ebből az új szerkesztésből új stílushoz jut – hiszen már ez a terv is arrafelé jár, – másfelől ebben a fejlődési fokozatában ez az építészet

engem még mindig arra az árulásra emlékeztet, amellyel a művészetet a németek megtagadták. Arra a természetlenül tárgyias elvre, hogy ami nem ridegen józan értelmű, az nem kell többé. Ezzel megtagadták a lirizmust, ami pedig maga a művészet és az önzés ilyen kinyilvánításával megtagadták azt az altruizmust, mely maga az emberiség életét emberiesítő erkölcs, vagyis maga a kultúra. Bármilyen paradoxul is hangzik ez: a tömeglélek sohasem alkothat közösséget, arra csak az egyéniség képes. A német tárgyiasság a civilizáció döntő támadása a kultúra ellen, a közvetlen hasznosság elvének támadása a lelki hasznok, a magasabb összefüggések özöne ellen. A technikáé a művészet ellen. És száműzi a szobákból a képet, a szobrot, a díszt és ezzel éhen veszejti a művészt és gépiesíti a zenét és tömegizgalmakban kollektivizálja az egyéni élményeket. Ma agyoncivilizáltan és kultúra nélkül fulladozva, csupa gyakorlati célok közt elveszítvén az emberiség céljait, az osztályharcok önzésében elveszítvén a szociális embert, ma az kell, ami a lelket ébreszti. Öröm, mely nem az önzés kielégüléséből ered. Művészet. És nem bírom elviselni azt a gondolkodásmódot, mely ha már messziről is, de még mindig a művészettagadó elvre emlékeztet és nem bírom különösen templomban, mely a közvetlen hasznoktól legtávolabb eső lelki hasznokat, a szublimált kultúrát fejezi ki, teljesen az ellenkezőjét annak, amit a civilizáció tárgyias épülete kifejez. Persze, hogy mégis inkább ez a tehetséges kísérlet, mint holmi pallérromantika. De én személy szerint ebben a stádiumban nem szeretem. Hiszek benne, várom a megtisztulását, de nem szeretem. Mert még mindig nagyon mai. Nekem a művészet holnapi legyen. Pláne a mai.

Pesti Hírlap (1933. október 15. Vasárnap)

A Kapisztrán Szent Jánosról elnevezett Ferences-rend tartomány „Szent Antal" templomának és rendházának építkezése Budapesten, II., Pasaréti út és Csévi utca sarkán.

B. A templom költségvetése.* (Részletek)

II. Kőműves – beton – és elhelyező munka.

[...]

17.) 0.15 m vastag, cca 1.20 m magas attikafal falazat készítése, kisméretű égetett, salétrom kivirágzás mentes géptéglából, 1:4 keverési arányú egyenletes fehérmész habarcsba rakva, legfeljebb 3.- m tengelytávolságokra lévő, 12/20 cm keresztmetszetű erősítő vasbeton pillérekkel, felül ugyancsak 12/20 cm keresztmetszetű vasbeton koszorúval egybeépítve, külső oldalán durva és sima vakolással és háromszori meszeléssel, belső oldalán durva vakolással készítve, tetején bádogozás alá simítva.
15 m²

18.) 0.15 m összvastagságú „Ultrasejt" tégla választófal készítése az alagsorban és a földszinten, továbbá az emeleten, 1:4 keverési arányú mészcsomómentes fehérmész habarcsba rakva, kétoldali fehérmészhabarcs durva és sima vakolással, háromszori meszeléssel, a gyalult rabitz ajtótokok elhelyezésével és megerősítésével, a nyers falak és a födémszerkezet között mért terület elszámolásával.
100 m²

19.) Elrabitzolás készítése a beépített gyóntatószék felett, 6 cm vastagságban, a függőleges és vízszintes irányban 0.50 m távolságokra és átlósan helyezett 8 mm átmérőjű gömbvasakkal merevített, 25/25 mm lyukbőségű fekete drótháló ra, állati szőrrel kevert gipszpépből és megfelelő mennyiségű enyvből előállítva, egyik oldalán sima vakolással, a vakolt falak között mért terület elszámolásával.
25 m²

20.) „Concentro II" rendszerű sűrű vasbetonbordás födém készítése az alagsor felett, az állandó terheléseken kívül 250 kg/m² hasznos terhelésnek megfelelő hordképességgel, a vasbetéteknek a koszorúgerendába való bekötésével, az alsó sík felület éles dunahomokkal

* számszakilag kitöltetlen – (a szerk. megj.)

készített, 1:3 keverési arányú egyenletes fehérmész habarccsal simára vakolva, a függőleges falsíkokkal való metsződéseknek pontos élben való kiképzésével, háromszori meszeléssel, a vállalkozó által bemutatott és az építésvezetőség által jóváhagyott számítások és tervek szerint előállítva, a nyers falak közt mért alapterület elszámolásával.

51 m^2

21.) „Concentro II" rendszerű sűrű vasbetonbordás födém készítése a földszint felett, egyébként mint az előző tétel.

44 m^2

22.) „Concentro II" rendszerű sűrű vasbetonbordás födém készítése az I. emelet felett, mint a 20.) tétel, de csak 60 kg/m^2 hasznos terhelésre méretezve.

47 m^2

23.) 20 cm összvastagságú faragott kőfal készítése időtálló, kifagyásmentes és nem higroszkópikus, pestkörnyéki válogatott fehér kvarcos homokkőből, teljesen simára ledolgozott homlokzati felülettel és pontos élekkel, a lehető legkisebb hézagokkal, köbméterenként legalább 150 kg portland cementet tartalmazó javított egyenletes fehérmész habarcsba rakva, a látható felületeken a fugáknak „Üstökös" fehér cementhabarccsal való telifugázásával, belső oldalán „Isotex" szigetelés alá készítve, egyébként mint a II/3. tétel, elszámolva négyzetméter szerint.

30 m^2 [...]

III./ Vasbeton- és beton-munka

Általános körülírás:

A./ A munka végrehajtására vonatkozólag minden tekintetben a "Magyar Mérnök és Építész Egylet Vasbeton Szabályzata 1931" irányadó. Az építkezés folyamán felmerült vitás esetek eldöntésére a hivatkozott szabályzat egy példánya az építési napló mellékleteként állandóan a helyszínen legyen, melynek beszerzéséről a vállalkozó saját maga köteles minden megtérítés nélkül gondoskodni. A vállalkozó a munka elvállalásakor egyúttal nyilatkozatot tesz abban az irányban, hogy a fent említett szabályzatot ismeri és az abban leszögezett előírások szerint hajtja végre az elvállalt munkát.

B./ Az egységárakban benne foglaltatik mindaz a munka, anyag, szerszám, állványozás költsége, mely azok tételeinek kifogástalan végrehajtásához szükséges.

A körülírásban részletezett zsalu /zs/ a megfelelő elem előállításához szükséges zsalufelületnek méreteit jelenti átfedések, deszkavastagságok és hulladékok beszámítása nélkül, vagyis azt a felületet, amellyel a beton a deszkázattal érintkezik.

A körülírásban részletezett betongömbvas /v/ a megfelelő elem képzésében szükséges elméleti vasnak a súlyát jelenti, mely a rajzokból megállapítható hosszak és a Czakó-féle Vastáblázatban nyerhető folyómétersúlyok szorzatából keletkezik, tolerancia, vashulladék, kötöződrót, dorni, stb. hozzáadása nélkül.

A körülírásban részletezett betonozás (b) a megfelelő elem vakolatlan méreteiből megállapítható beton térfogatát jelenti, minden hozzáadás nélkül.

A rész egységárakban, habár az elméleti értékek vannak előméretesen feltüntetve, bennfoglaltatnak

a zsaluzatnál a hulladék, veszteség, szeg, minden ácsmunka, be- és kizsaluzás, locsolás, biztosítás, stb. és ezenfelül esetenként az altételeknek megfelelően a vakolás anyaga és munkabére is,

a vasalásnál a hulladék, veszteség, kötöződrót, hajlítás költsége, elhelyezése, stb.

a betonozásnál a kavics, cement, víz költsége, veszteség és hulladék, a keverés, szállítás, bedöngölés, locsolás és a kizsaluzás utáni javítások költségei is,

úgy, hogy a megadott egységárakon felül azzal az indoklással, hogy a kalkulációt valamelyik itt felsorolt, vagy fel nem sorolt szükséges munka vagy anyag nélkül tette meg, ráfizetés kérése jogtalan.

Amennyiben a végrehajtás alkalmával a kiírással szemben változások történnek és azok a tétel összesített egységárát 10 %-kal megnövelnék, a vállalkozó egységár emelési kérelemmel állhat elő. Ez a kérelem azonban csupán az építésvezetőség jóváhagyása esetén, az elméleti méretek útján való ellenőrzés megfelelő eredménye után emelkedik jogerőre.

Ugyanúgy jogában áll az építtetőnek az egységárakat csökkenteni az előbbiek analógiájára.

A költségvetésben elő nem forduló tételek egységárát a megajánlott tételek alapján az építésvezetőség teljes joggal maga állapítja meg. Új tételek költségei csak abban az esetben téríttetnek meg, ha annak végrehajtását az építésvezetőség elrendelte. [...]

V./ Ácsmunka.

Általános megjegyzés: A költségvetési szövegek alapján a kivonatos költségvetésben megadott egységárak minden anyag, szerszámhasználat, munka, fuvar, állványozás, felügyelet, biztosítás, illetékek, stb. beszámításával, a helyi viszonyok és biztonsági szabályok figyelembe vételével, száraz, egészséges, egyenes, csavarodásmentes és a megadott méretű fából, szabályszerű bekötésekkel és kiváltásokkal, a kifogásolt részek kicserélésével, minden szükséges szög, kapocs, csavar, alátétlemez, kengyel, pánt, stb. hozzáadásával, a méreteknek a helyszínen való gondos ellenőrzésével együtt, más előírás hiányában az állami feltételeknek megfelelően, munkabér és anyagár változás felszámítása nélkül, rajz, megrendelés és utasítás szerint, teljesen készen értendők.

1./ Alacsony hajlású félnyereg fedélszék készítése a lépcsőház és az oratórium felett, attikafal mögé rejtett félnyereg fedélidommal, a födémtől elkülönített szerkezettel, a födlemez alá való 5/4-es deszkázással, a szükséges szelemen, duc, szarufák, kötő- és fogófák hozzáadásával, a vállalkozó által készített és az építésvezetőség által elfogadott részletes tetőszéki rajzon feltüntetett, statikailag ellenőrzött faméretekkel, a megfelelő hónyomásra méretezve, elszámolva az attikafalak közt mért vetületi alapterülettel.

54 m^2 [...]

VI./ Tetőfedő-munka.

Általános megjegyzés: A költségvetési szövegek alapján a kivonatos költségvetésben megadott egységárak minden anyag, szerszám, állvány, munka, fuvar, felügyelet, biztosítás, felügyelet, illetékek, stb. beszámításával, építés közben esetleg szükségessé váló ideig-

lenes födésekkel födésekkel, felbontásokkal és helyreállításokkal együtt, bármely iparos által szállított szerelvénnyel vízmentes összedolgozással, a helyi viszonyok és biztonsági szabályok figyelembe vételével, más előírás hiányában az állami feltételeknek megfelelően, anyagár és munkabér változás felszámítása nélkül, terv, megrendelés és utasítás szerint, elsőrendűen előállítva, teljesen készen értendők.

1./ Hengerelt kavicstető készítése a meglévő védőbeton rétegre a templomtetőn, a munkahely gondos letisztázása után négy réteg forró bitumen kenéssel, három réteg jutavászon betéttel, a bádogszegélyekkel gondosan összedolgozva, a falak mentén 20 cm felhajlással, a felső kenés után aprószemű, homokmentes coulé-kaviccsal behengerelve, a fedés tényleges területének elszámolásával, de a 0.25 m^2-nél kisebb be nem födött részek levonása nélkül, ellenben a felhajtások levonása mellett.
585 m^2

2./ Páncélbőrlemez (:Posnansky és Stralitz-féle:) fedés készítése az ácsmunkában felvett fedélszékre, a deszkázatra két réteg 90-es számú kátránypapírlemez alátéttel, négyszeri forró bitumen kenéssel, jutabetétes Páncélbőr lemezből, laposfejű szögekkel sűrűn a deszkázathoz erősítve, az eresszel párhuzamos illesztésekkel, legalább 4 cm-es átfogással, forró bitumennel egymáshoz ragasztva, a Páncélbőrlemez felülete is forró bitumennel átkenve, a még friss felületnek durva homokkal való beszórásával és négyszeri fehér olajos meszeléssel való ellátásával, a bádogszegélyekkel szakszerűen, teljesen vízmentesen összedolgozva, a falak mentén 20 cm-es felhajtással, elszámolva a tényleges terület szerint, de a 0.25 m^2-nél kisebb be nem fedett részek levonása nélkül, ellenben a felhajtások levonása mellett.
60 m^2 [...]

A pasaréti Szent Antal templom technikai leírása*

A pasaréti templom háromhajós, úgynevezett "portikuszos" templom. A három hajó közül a középső szabályos főhajó, míg a mellékhajók kifejezetten a közlekedés céljaira szolgáló sávot formálnak. Jobb oldalon négy kápolna kapcsolódik a templomhoz; a kálvária stációit egymás mellett sorban helyezik el a bal oldali sima falfelületen. A Szent Ferenc kápolna a templom hajója melletti toronyban helyezkedik el. A Szantuárium a főhajó teljes hosszúságában húzódik, íves folyosóval van ellátva, ami a főhajóhoz kapcsolja, s ily módon a koszorú vagy girland (ghirlanda) formájú középkori kápolnát idézi. Az említett szűk folyosó fentről kapja a fényt, így az egész szantuárium misztikus világítást nyer. A templomhoz tartozik egy kis rendház 12 szerzetes atya és 3 fráter számára a hozzátartozó helyiségekkel (refektórium,oratórium, stb). A templom és a rendház szögletes alakú tömeget alkotnak, s az út mentén húzódó fallal együtt egy kis kolostorudvart zárnak körül. A torony campanile formájú és azonos a magassága a fekvő templomtest hosszúságával, amelyhez csak egy földszintes átjáróval kapcsolódik. A torony tetején a felső rész nagy üvegsisakként van kialakítva, amit kétszintes, cementből készült árkádsor övez. Ebben az üvegzsalugáterrel ellátott henger alakú testben egymás fölött helyezték el a különböző méretű harangokat. A templomot Szent Antalnak ajánlják, oldaloltárai pedig a következők: Jézus Szíve oltár, a Szent Szűz oltára, Szent József oltár, Lisieux-i Szent Teréz oltár és Szent Ferenc oltár.

Az oltárok, a szószék és az áldozati menza Magyarországon található fehér márványból készültek; a borítás aranyozott réz bizánci rekeszzománccal. A templompadok és a gyóntatószekrények magyar tölgyfából készültek, a világítótestek rézből, amiket pilaszterek tartanak. A 8 világítótest a „nyolc boldogságot" szimbolizálja, feliratai között beragyog a lanternák fénye. A templom portikuszától balra van a baptisztérium. A templom és a rendház alaprajzának készítésekor a tervező figyelembe vette a hely adottságait, ugyanis ez a terület Budapest egyik legelegánsabb lakónegyede. A harangtorony a környékből itt összefutó utak tengelyében épült meg, így messziről nagy felkiátójelnek látszik.

*La descrizione tecnica della Chiesa di Sant' Antonio di Pasarét (Ungheria). /Gépirat/

A templom szerkezetét illetően a következő adatokat kell megjegyezni: a templom külső falai (54 cm nagyságú) üreges téglából készültek. A templom fala 54 cm vastagságú, hogy képes legyen a hő izolálására. A magyarországi sajátos atmoszférikus viszonyok miatt a templom üvegablakai két táblából állnak, s amikor a színes ólomkristályablakok is elkészülnek, az ablakok három táblából fognak állni. A gyakori csapadék miatt minden ablak alatt kis gyűjtőedényeket helyeznek el. A templom „vízzel kötött cement" (sistema cornice di cemento idraulico) szisztémájával épült, ezért a külső falak semmi súlyt nem bírnak el, csupán keretül szolgálnak. A mennyezet is vízzel kötött cementből készült, amely fölött, izoláló rétegként, aszfaltszigetelést alkalmaztak. A mennyezetborítás olyan biztosan izolálja a hőt, hogy 60 C° esetén sem párásodik be. A templom falait a „terra nova"-hoz hasonló, tehát kívül fehér és belül barna színű vakolat borítja. A falak belső vakolatára „sgraffitto" eljárással a három Szent Ferenc Rend szentjeinek alakjait festették, a főoltár fölött pedig Szent Antalt angyalok körében.

A Rendház hasonló módon és szerkezetben épült. Az asztalosmunkákat a legmodernebb eljárásoknak megfelelően végezték el. Az ajtókat stukaturlécből alakították ki rejtett keretezéssel. Az ablakok nyomás kifejtésével nyílnak, és rézkilinccsel vannak ellátva. A templom és a rendház padlózata márványmozaik, a lakásoké pedig tölgyből készült parkett.

A templom padlózata alatt vízelvezető rendszer van, ami lehetővé teszi, hogy vízsugárral is fel lehet mosni és tisztítani a padlót. A templom fűtését a padokra szerelt radiátorokkal oldják meg oly módon, hogy a padokban ülők lábát és az előző padban ülők hátát melegítik. A radiátorokat a sekrestyéből lehet irányítani, így a templom fűtése szabályozható. Az oltárok mellett és a szószék alatt is vannak radiátorok. A templom világítását is a sekrestyéből lehet szabályozni. A harangtorony felső üvegrészében reflektorokat helyeztek el.

A templom építési költsége 240.000 Pengő (ebbe beletartozik a főoltár, az áldozati oltár, a padok, a szószék, a gyóntatók és a világítás költsége is). A rendház kb. 80.000 Pengőbe került, tehát a teljes költség 320.000 Pengő. A templom 1.200 fő befogadására alkalmas; 360 ülőhely van benne. A kóruson 100 ember fér el.

Minden modern építmény szerény készletekkel készül, mégsem mechanikus a templom külső képe. A tervező szem előtt tartotta az építmény szent jellegét.

(Ordasi Zsuzsa fordítása)

SZÉKESFEHÉRVÁRI PÜSPÖKSÉG KERTJE

Tervezési program

A székesfehérvári püspökség kertjének bazilika téri kerítése helyére építendő árkádhoz.

Székesfehérvár, 1934. szeptember hó 21.

Műleírás és költségvetés (részletek)

„Az árkádos kerítést egységes motívummal alakítottam ki a Püspöki Palota és az általam *(R. Gy.; a szerk. megj.)* javasolt Árpádházi királyok Emléktemploma között. [...] a régi Bazilika a püspöki kert helyén állott és apszisa körülbelül az általam tervezett emléktemplom helyén lehetett. [...] A Templomot centrális elrendezésűnek terveztem nyolcszögű alaprajzon felépített lapos kupolával [...] szerkezete vasbeton héjboltozat mint legolcsóbb szerkezeti megoldás, amelyre[...] ólomfedés jönne.

Az Emléktemplom és árkádfolyosó stílusánál ókeresztény és román reminiszcenciákat alkalmaztam és nem voltam tekintettel a Püspöki palota copf stílusára. Meggondolásomban az vezetett, hogy a palota karakterisztikus homlokzata a Károly király térre nézvén a stíluskülönbözőség nem kellemetlen, továbbá az, hogy habár a mai kor kifejező nyelvén is szólaltam meg mégis e, inkább spirituális kapcsolat révén utaljak arra a dicső és magyar történelmünk legszebb korára melynek legkiválóbb királyai számára méltó emléket kívántam emelni." [...]

Rimanóczy Gyulának írott levél

Kedves Gyulám!

A püspökség kerítésfalának átépítésére három terv érkezett be: a Tied, Árkay Bercié és Bory Jenőé. Szabó Lóránt terve eddig még nem jött , valószínű tehát, hogy nem is fog befutni.

A terveket a püspök Úr hozzám küldte át javaslattétel céljából. Sajnos azonban a polgármester úrral egyezően kívánságunk az, hogy a sarokmegoldás (amely nemcsak Nálad, hanem Árkaynál is templom,) egyszerűbb legyen. Az én felfogásomtól eltérően ugyanis ők Szent Istvánt mint országalapítót és első királyt kívánnák majd megörökíteni, tehát Szent István szobrát szerintük nem szabad templomban elhelyezni, s ez által mintegy csak a katolikusok részére hozzáférhetővé tenni. A fontosabbik ok, amiért szép elgondolástokat megoldhatatlannak tartják, az, hogy a templom megépítésére sem most sem a jövőben pénzt előteremteni nem lehetne. (A szoborral kapcsolatos megoldás ugyanis amint neked említettem teljesen kilátástalan.)

Ezekután arra kérlek, készíts sürgősen árkád sorodnak és a várfalnak összekötésére egy egyszerűbb megoldást. Legszívesebben látnák – amint észrevettem – ha egy a régi várfalhoz idomuló saroktorony készülne csak. Talán erre a célra szépen felhasználhatnád tervezett templomodnak faragott kővel kialakított portikuszát.

Tekintettel az ügy sürgősségére azt hiszem legcélszerűbb volna, ha új gondolatod megfelelő kiérlelése után, de minden esetre pár napon belül valamelyik reggel leutaznál hozzám, s gondolatodat letárgyalás után itt nálam a hivatalban vagy esetleg lakásomon vetnéd papírra.

Szíves válaszodat illetve esetleg leutazásodat mielőbb kérve, Nagyságos Asszonynak kézcsókomat küldve szeretettel ölellek,

Feri

Székesfehérvár, 1934. november 6.

A GELLÉRTHEGYI SZÁLLODA TERVE ÉS A RUDASFÜRDŐ ÚJJÁÉPÍTÉSÉNEK KÉRDÉSE

Hoepfner Guido és Rimanóczy Gyula levele Budapest polgármesteréhez

Méltóságos Polgármester Úr!

Idegenforgalmunk örvendetes megnövekedésével kapcsolatban Méltóságod több ízben adott már azon kívánságának kifejezést, hogy újabb és modernül felszerelt szállók épüljenek, mert a meglévőek a növekvő forgalmat kielégíteni többé nem képesek.

Jelentkeztek is egyesek így a dunaparti görög templommal kapcsolatban, valamint a Tabánban és a Gellérthegy alsó magasságában tervbe vett egy-egy szálló megépítésének szándékával, de mind meddő kísérleteknek bizonyultak részben a hely meg nem felelő volta, részben a megfelelő tőke hiánya, vagy legalább is elégtelensége folytán.

Alulírott Hoepfner Guidó ki annak idején a Magas Tátra legnagyobb szállodáit építette és az ott szerzett tapasztalatok alapján már a háború előtti időkben élénken foglalkozott azon szándékkal, hogy a páratlan kilátással bíró és a város közepében fekvő Gellérthegy magasabb helyén az Erzsébet híddal szemben építendő hotel létesítését lehetővé tegye, mely szándéknak kivitelében azonban a közbejött világháború megakadályozta.

Méltóságod kijelentéseivel kapcsolatosan és azokon felbuzdulva újból felvéve e régi kedvenc ideájának fonalát, Rimanóczy Gyula okl. építészmérnök kartársával együtt meg is tervezte az ott képzelt hotelt, melynek terveit Méltóságodnak idemellékelten bemutatni van szerencsénk.

Mindenekelőtt legyen szabad a hotel helyét és annak fontosságát a hotel szempontjából közelebbről megvilágítani. Mint a mellékelt helyszínrajzból látni, a szálló körülbelül a jelenlegi Gellérthegyi kioszk és Orom utca közötti niveau különbség félmagasságában helyeztetne el, oly módon, hogy egyrészt a pesti oldalról nézve a Citadella és a szálló között megfelelő magasságú elválasztó zöld sáv vonulna végig, másrészt azt az Orom utca meghosszabbítása és a Bérc utcával hajtű kanyarral való összekapcsolásából keletkezőn szerpentin út ölelné körül.

Gondoskodás történne a Bérc utca meghosszabításában mely cca 3.80 méterrel alacsonyabban közvetlenül a szálló mellett haladó kitérő útvonalról, mely a szállóvendégek autóinak a forgalmat nem zavaró garazsírozását és a konyha, valamint raktár üzemek forgalmát oldaná meg. A hotelhez a felső útvonalról hídon át lehetne bejutni.

Az Alaprajzi elrendezés a nagy niveau differenciák teljes kihasználásával készült, különös tekintettel arra, hogy a szigorúan vett szállodai üzem a részben nyilvános jellegű éttermi, bar, tearoom, nagy hall, forgalomtól elkülöníthető legyen és ez utóbbiak épülettömegei a hotelszobák zavartalan kilátását ne akadályozzák, továbbá ami által lehetővé tétetne azoknak zártkörű ünnepélyek, bálok, stb. rendezésére való bérbeadása anélkül, hogy a hotel megszokott üzemében zavart keltenének.

A központi hall a főbejárattal összefüggő nagy axisban helyeztetett el, a bejárati niveautól egy emelettel alacsonyabban fekvő padlószinttel, de két emeleten átmenő magassággal, és amelynek a bejárattal szemben levő óriási üvegablaka az érkezőknek a legszebb kilátás által nyújtott első benyomását felejthetetlenné tenné.

Bőséges gondoskodás történt megfelelő társadalmi helyiségekről, valamint különböző niveaun levő terrasseokról, hogy minél több helyről biztosítassék Budapest egyedülálló panorámájának élvezete.

A 200 db 270 ággyal rendelkező hotel szobasor a legnagyobb komforttal, (valamennyi fürdőszobával és előszobával) terveztetett, amelynek 93%-a közvetlen kilátással bír Budapestre.

Mindenről gondoskodás történt a tervezetben ami egy modern szállodaüzemhez szükséges. Nem terjeszkedtünk ki azonban arra hogy fürdőhotel jelleget is biztosítsunk eme objektumnak azért, mert nem cél a Szent Gellért és az újjáépülő Rudas gyógyszállónak konkurenciát csinálni.

Kétségtelen, hogy az általunk kiválasztott hely páratlanul szép panorámát nyújt az előtte elterülő milliós városra és kanyargó Dunájára. Páratlanul szép ez a kilátás úgy nappal mint éjjel és nem lehet kétségbe vonni, hogy ezen helyen megépült hotel minden vendége felejthetetlen impressiokkal távoznék Budapestről és ezen benyomásaival önkéntelenül is a legértékesebb élő reklámot szolgáltatná fővárosunknak.

Mert habár gyönyörű a panoráma a pesti oldali dunapartról Buda felé, – de nem lehet tagadni, hogy a Gellérthegy kioszkjáról, – mert körülbelül

ennek helyére kerülne az új szálló, még sokkal impozánsabb és különlegességében messze felülmúlja előbbenit.

Bizonyos, hogy nem lenne kongresszus vagy bármiféle nagyobb társadalmi, gazdasági, kulturális vagy bármilyen más jellegű nagyobb összejövetel, mely nem akarna kedveskedni résztvevőinek azzal, hogy őket idetelepítse.

Egészen bizonyos, hogy ezen szálló, melynek egész felépítésénél és minden részletében a kilátásnak mint fő domináló szempontnak erősen érvényesülnie kell, nyáron kertes, tágas terrasseaival, télen pedig ugyanezt a kilátást nyújtó üvegezett termeivel a főváros lakosságának is állandó zarándokhelye lesz. Meg vagyunk győződve arról, hogy a legnagyobb szabású terrasseok is szűknek fognak bizonyulni pl. Szent István hetében és hasonló alkalmakkor.

Ennek a hotelnek felépítése mégpedig mielőbbi felépítése és prosperitása a fővárosnak legelsőrendű érdeke.

Ha képzelhető ezzel szemben bármiféle kifogás az csakis kétirányú lehet: egyik vonatkozik a nehezebb hozzáférhetésre, másik pedig arra, hogy a szálló a Gellérthegy zöld foltjának ártalmára lehet és a Gellérthegyet szépen koronázó Citadella esztétikai rovására eshetik esetleg.

Elsőnek leküzdése ma már nem ütközik lehetetlenbe de még csak túl költséges akadályokba sem, még ha a véleményünk szerinti felesleges sikló nem is épülne fel, az annál lényegesen olcsóbb autóbusz ingajáratok és az autókkal kitűnő úton való megközelíthetőség nem okozhat problémát.

A másik ellenvetéssel szemben pedig felhozzuk azt, hogy az épület sima, törésmentes vonala szerénységével nem akar domináló szerepet játszani; homlokzatának erkélyekkel erősen megtört síkja pedig erős kontrasztja lesz a citadella nagy falsíkjainak. A két objektum között pedig cca. 8-10 m magas zöld lombsáv van hivatva a kellő elválasztást biztosítani.

Új állapotában a szemnek szokatlan látvány lesz az kétségtelen, de meggyőződésünk, hogy erősen hangsúlyozott vízszintes vonalával nem zavarni, hanem mintegy kiegészíteni fogja a hegyet koronázó citadella effektusát. Amit legjobban a mellékelt távlati kép bizonyít. – A hely centrális fekvése és a kilátás páratlan mivolta olyan érvek, hogy azok mellett minden ellentmondó érv eltörpül.

Tisztelettel kérjük kegyeskedjék nekünk olynemű ígéretet biztosítani, hogy a finanszírozás végrehajtására a főváros ugyane helynek ugyanily célra való felhasználása ügyében 1936. év végéig senkivel mással tárgyalásba nem bocsájtkozik, ami elsőbbségi és szellemi tulajdonjogunkat 1936. év végéig feltétlenül biztosítja és a maga részéről a legmesszebbmenő kedvezményekkel a megvalósítást elősegíti.

Legyen szabad egyúttal a finanszírozás legjobbnak gondolt módjára rámutatnunk, melynél a transferpénzek felhasználásával mindenekelőtt a külföldi hitelezőket nyernők meg részvényeseknek, mely esetben a külföldön megváltott szállóbónok egy részével a hitelezők is hozzájuthatnának valutában követelésükhöz és kamatjukhoz. De ha ennek bármiféle akadálya lenne, úgy van kilátásunk arra, hogy a szükségelt anyagi erőt más úton is beszerezhetjük.

A fővárostól csakis a területnek költségmentes átengedését, 30 évre szóló legmesszebbmenő adómentességét, a közműveknek megépítését és a közmű szolgáltatások kedvezményes áron való biztosítását kérjük. Meg vagyunk róla győződve, hogy a fővárosnak ezen kis befektetése bőségesen meghozza a maga indirekt és direkt hasznát.

Természetes, hogy az államtól hasonló kedvezményeket kell kérnünk.

Amidőn ezen tervünket Méltóságod jóindulatába ajánljuk tisztelettel kérjük, hogy azokat áttanulmányozni és a benne lefektetett gondolatunkat magáévá tenni méltóztassék.

Meggyőződésünk, hogy ezen objektum megvalósulása egyik maradandó emléke maradna mindörökre Méltóságod üdvös alkotó munkájának.

Budapest, 1935. október 18.

Mély tisztelettel:

Hoepfner Guido
felsőházi tag
okl. építészmérnök

Rimanóczy Gyula
okl. építészmérnök

NYÍREGYHÁZI FERENCES TEMPLOM RENDHÁZ ÉS KULTÚRHÁZ

Rimanóczy Gyula levele a ferences rend tartományfőnökéhez

Mélyen tisztelt Tartományfőnök Úr!

Amint már múltkoriban jelentettem a nyíregyházi Templom és Rendház építéséhez módom van a kívánt 120 ezer pengős kölcsönt megszerezni cca. húsz évre és 5%-os kamatozás mellett.

Azonban mind a mai napig sajnálatosan nélkülözöm Mélyen tisztelt Tartományfőnök Úr nyilatkozatát, hogy ezen objektumot a főtisztelendő Rend velem kívánja terveztetni vagy sem, vagy az egészet nem a Rend hanem a Káptalan fogja felépíttetni.

A kölcsönt csak azon feltétellel van módomban közvetíteni ha az építtetőtől írásbeli nyilatkozatot kapok arra vonatkozólag, hogy ha az általam közvetített kölcsönt elfogadják, úgy az én terveim és művezetésem alapján fogják az objektumot megépíteni a mérnöki kamarai díjszabás III. díjtétele alapján mutatkozó százalék tiszteletdíj fizetése mellett amelyből tekintettel a főtisztelendő Rendre 30% engedményt ajánlok fel. Ezen engedmény alapján a fizetendő díjszázalék 5.7%-ot fog kitenni az építési összeg után.

Amennyiben nem az általam ajánlott kölcsönből építkeznének úgy természetesen az építtető szuverén joga lesz, hogy kivel terveztet.

Ne méltóztassék rossz néven venni, hogy erre írásbeli nyilatkozatot kérek éspedig ha a Rend épít úgy főtisztelendő Tartományfőnök Úrtól, ha pedig a Káptalan, úgy annak megbízott felelős képviselőjétől, de tervezésből és nem pénzszerzésből élek és sajnos nem vagyok oly anyagi helyzetben, hogy jogos, hivatásom által biztosított módon keresetemhez jussak.

Tisztelettel kérve nagybecsű válaszát illetve, hogy ezen feltételeimet a főtisztelendő Káptalannal közölni méltóztassék

35. október hó 19.

maradok mély tisztelettel szolgálatára készen:
Rimanóczy Gyula
okl. építészmérnök

GYŐRBEN ÉPÍTENDŐ RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIATEMPLOM ÉS PAPLAK TERVE (1936)

Műleírás

Szerkezetek

Az összes külső körítő falak sűrűlyukas hőszigetelő téglából képzeltetnek 0.41 m ill. 0.54 m vastagságban. – Külső felületük világos drappos szürke durva textúrájú vakolással.

A födémszerkezet vasbeton keretrendszer famennyezettel kombinálva, a tetőszerkezet fából készülne eternit lap fedéssel. A padozatok nagyalakú márvány mozaik lapokkal burkoltatnának. A templomon lévő összes ablakok vasszerkezetűek.

A paplakban a jó kivitelnek megfelelő anyagok és a szerkezetek használtatnának fel.

Művészi kiképzés

A templom és paplak a magyar karakternek megfelelő fehér színben volna kiképezve, amelyben élénkítően hatnának a főbejárat fehér műkőkeretei közé foglalt biblikus jeleneteket ábrázoló színes kerámiák. – A tetők világos zöldesszürke eternit lapokkal burkoltatnának illetve a paplakon rozsda színben.

A templom bejárati kapui világos színben tartott modern profilozású és megfelelő veretekkel ellátott tölgyfából készülnek. – A belső falfelületek világos drapposszürke durva texturájú vakolást kapnának, a mennyezet látható fakazettás felületei türkizkék, arany és citromsárga színben volnának festve. – A henger alakú vasbeton oszlopok pedig sötétrózsaszínű ruszkicai márványlapokkal burkoltatnának amely anyagból készülne a fő és mellékoltár, szószék, áldoztató asztal, keresztkút stb. Élénkítően hatna a főbejárattal szemben lévő ívesen meghajlított és kétoldalt rejtett világítású falfelületnek egy egységesen megkomponált világos színekben (itt a barokk idők ezüst tónusú Tiepolo freskóira gondolok színkezelésben!) tartott freskóval való dekorálása.

A köralakú ablakok színes üvegfestményekkel volnának díszítve, úgy, hogy a tompított fényben lévő templomban a főoltár mögötti fal volna a legvilágosabb felület.

A főoltárt rózsaszínű márványból kellene elkészíteni opalizált üvegdombormű betétekkel ami annak abstrahált karaktert adna. – Az egész templomot világos, derűs színekben képzelem el.

Rimanóczy Gyula
okl.építészmérnök

MADÁCH-SZOBOR PÁLYÁZATA

Pályázati kiírás

Az Országos Madách Imre Szoborbizottság pályázatot hirdet Madách Imre Budapesten felállítandó emlékszobrának tervére.

Ez az emlékmű hivatott megörökíteni a magyar közönség hódolatát az Ember Tragédiájának költője előtt, akit a magyar írók és magyar gondolkodók legnagyobbjai között tisztelünk.

Ízig-vérig magyar volt, de mikor az emberi sorsot kutatta és költői szemléletekben kiábrázolta: az egész művelt világhoz szólt: az örök emberről az örök embernek mondott üzenetet. Szellemének ezt az átfogó és egyetemes erejét kívánjuk a szobor egyszerű, ünnepi és maradandó testében a magyar lélek elé állítani.

Ezért nem annyira a költő és gondolkodó földi képmását kívánjuk megörökíttetni, a maga személyes és idői kötöttségében, mint inkább Madách nagy alkotásának eszmei igazságát, úgy amint ez a mindenkori ember – s nem utolsó sorban a költő életének – sorskérdését megfogalmazza és megoldja.

Az emlékmű tehát a költő alakjának a mű középpontjába való állítása helyett az embersors örök tragikumát és e tragikum kiengesztelődését ábrázolhatja, annak a megváltó mozdulatnak a megalkotásával, mely a számító értelem csődjétől a felülről ihletett hithez menekül és a világot hódító emberi akarat hiábavalóságától elfordulva, az isteni kegyelem mindenre elégséges erejébe fogózik. Csak természetes, hogy ez a megoldás felelet volna a magyar sors és a költő egyéni tragikumának nagy kérdéseire is.

Madách képmása az emlékmű talapzatán – domborműben is – elhelyezhető.

Mindez, amit itt elmondottunk, nem megrendelés,hanem ihletés kíván lenni és a művész teremtő szabadságát nem korlátozza.

A pályázat feltételei a következők:

1.) Az emlékmű helye: A Döbrentei-tér parkterületének északi, újonnan rendezett része, ahol a szobor a park tengelyében, a járdaszegélytől mintegy 25 m-nyire, arccal a Döbrentei utca felé állana.

2.) Az emlékmű költségei a 60.000.- Pengőt nem haladhatják meg. Ennek az összegnek magában kell foglalnia az emlékmű teljes elkészítéséhez és felállításához szükséges összes költségeket, (:agyagminta és gipszkészítés, faragás, bronzöntés, talapzat készítése, alapozás, elhelyezés stb:), valamint a művésznek a minták elkészítéséért és a művészi vezetésért járó tiszteletdíját.

3.) Az emlékmű anyagát a művész szabadon választhatja, az azonban csak nemes anyag lehet.

4.) A pályázók tartoznak bemutatni:

a.) az emlékmű tervezett nagyságának megfelelő 1:10 nagyságú gipszmintát; más mértékben készült munkák a pályázatban nem vehetnek részt; ha a pályázó Madách arcmását domborműben kívánja a talapzaton alkalmazni, a dombormű 1:2 arányú mintáját is be kell mutatni,

b.) az emlékmű pontos leírását a felhasználandó anyagok megjelölésével; és a főbb méretek feltüntetésével;

c.) az emlékmű teljes kivitelére vonatkozó, költségeket munkanemenként tartalmazó költségelőirányzatot;

d.) az emlékmű elhelyezésére vonatkozó helyszínrajzot.

5.) A pályázaton öt 1.500 Pengős díj kerül odaítélésre. A bírálóbizottság által legjobbnak ítélt mű a kivitellel való megbízást kapja, ha azonban a bírálóbizottság egy művet sem tartana a kivitelre alkalmasnak: csak a díjak vagy azok egy része kerülnek kiadásra.

6.) A kivitellel való megbízás ki nem adása esetén a Szoborbizottság szabadon dönt az emlékmű terveinek beszerzése felől, akár szűkebb pályázat, akár közvetlen megbízás útján.

7.) A kivitellel megbízott terv a Szoborbizottság tulajdona lesz. A terven a bírálóbizottság kisebb változtatásokat kívánhat, s ezeket a művész elvégezni tartozik. A kivitel dolgában a művésszel a Szoborbizottság külön megállapodást köt.

8.) A pályázat felett egy 15 tagú bírálóbizottság dönt: elnöke a Szoborbizottság végrehajtóbizottságának elnöke

dr. Ravasz László

Tagjai:

a szoborbizottság 2 alelnöke.

a szoborbizottság 2 tagja:

az Irodalmi és Művészeti Tanács elnöke:
az Irodalmi és Művészeti Tanács 3 kiküldöttje:
a székesfőváros 2 kiküldöttje:
a Fővárosi Közmunkák Tanácsa 1 kiküldöttje:
a Bizottság által meghívott 3 szakértő:

9.) A pályaműveket 1938. évi január hó 12-én déli 12 óráig kell beküldeni az Iparművészeti Múzeumba (:IX., Üllői út 33:). A pályázati határidő után beérkező, vagy a pályázati feltételekkel nem egyező művek a pályázatban nem vehetnek részt.

10.) A pályázatban minden művész egy vagy több művel vehet részt. A pályázat nyilvános, tehát mindenki pályaművét nevével tartozik megjelölni.

11.) A pályaműveket a Szoborbizottságnak a díjak odaítélése után jogában áll kiállítani. A kiállítás bezárása után a pályázók tartoznak pályaműveiket egy héten belül elvitetni, mert ezen az időn túl a Szoborbizottság azokért nem vállal felelősséget.

12.) A bírálóbizottság maga állapítja meg eljárásainak szabályait, határozata minden tekintetben végérvényes. A pályázók pályaművük beküldésével alávetik magukat a bírálóbizottság döntésének és a pályázati feltételeket magukra nézve kötelezőnek ismerik el.

Budapest, 1937. június havában.

Az Országos Madách Imre Szoborbizottság

(:Felvilágosítást ad: Dr. Pacher Béla főtitkár,
IV., Közp. Városháza, I. pav. fsz. 3.:)

A Madách Imre emlékmű műleírása

A pályamű Madách nagy alkotásának eszmei igazát igyekszik kihangsúlyozni azáltal, hogy az architektúrán vésett reliefekben felvonultatja a számító emberi értelem küzdelmének meddő hullámzását, melyet lezár egy a Döbrentei utca látószögébe eső hatalmas hármas bronz szoborcsoport, jelképezve Lucifer alakjában az emberi alkotóképesség csődjét, az emberpárban pedig annak felemelkedését Istenhez és az Ő mindenre elégséges erejébe vetett hitét.

*

A falsíkba vésett relief hullámvonalra komponált ritmusban felvonultatja előttünk az emberben lévő jó és rossz küzdelmét, az emberiséget mozgató eszmeáramlatokat és uralkodási rendszereket, – a költemény szellemében. A történelmi korokat kihangsúlyozza az architektúra, az által, hogy a falsík alaprajza hullámvonal alakú, melynek legelől lévő része előtt mintegy kulminációs pontként helyezkedik el a hármas szoborcsoport.

*

A Döbrentei tér szabálytalan alakja, a japán stílusban tartott park, amorf formában vezetett útvonalaival, a háttérben lévő erősen tagolt és vertikális irányú sziluett determinálják, hogy jelen helyre csak vízszintes kompozíció mutatkozik alkalmasnak, alaprajzi megoldásban pedig a kert karakteréhez idomuló puhavonalú szabálytalan megoldás kívánatos. A parkkal való szerves kapcsolat kihangsúlyozására a pályaterv készítői a falsík hátsó (déli része) mögött melegvizű medencét terveztek, itt helyezve el a falsíkba bevésett édenkert jelenetet.

*

A szobrászati mű anyaga haraszti kemény mészkő, mely takarékosság okából lemezek alakjában van elhelyezve, a betontömb magra. A szobor bronzöntvény, kőtalapzatra elhelyezve. A mű részletes költségvetése az alábbiakban van részletezve: [...]

BUDAPESTI NEMZETI SPORTCSARNOK

A Nemzeti Sportcsarnok műleírása (Rimanóczy Gyula, jelige: "Aréna" 1938.)

Alaprajzi elrendezés

A megadott tervezési program sokrétűségénél fogva a különböző üzemrészek külön csoportosítása bizonyult célszerűnek olymódon, hogy az egymással összefüggő részek kapcsolata biztosíttassék anélkül, hogy más üzemrészek, így különösen a gyakorló tornatermek zavartalan forgalma akadályozva ne legyen.

Fő szempont volt, hogy az összefüggő részek egy az egész épületkomplexumon végigvonuló azonos nívón legyenek megközelíthetők, amely nívót tervezők 4,50 méterben állapították meg. Ezen a szinten van a nagycsarnok, a közönség elosztó körfolyosólya, az arról nyíló vendéglői üzem dohányzó hallja és az a körül csoportosuló bankett terem és emeleti éttermek, végül a kiscsarnok karzata, melyről kétoldalt lépcsőn lehet a kiscsarnok porondjára lemenni.

A kapcsolatok úgy létesültek, hogy a lehető legkülönbözőbb, egy időben lebonyolódó események megrendezhetők legyenek, mint már fentebb említést nyert: különös gonddal a sportolók üzemének zavartalanságára. Ily elrendezés mellett a nagy és kiscsarnok külön-külön kiadható, az éttermi résznek egyikhez, vagy másikhoz való kapcsolásával vagy a bankett terem előtti dohányzó hall lezárása esetén az étteremnek két részre való bontásával.

Az ellipszis alakban megválasztott aréna a nézők zavartalan rálátását biztosítja, egyben lehetővé tette nagyobb nézőszám, – nevezetesen számozott ülőhelyekre cca. 3100, a számozatlan ülőhelyekre cca. 400, az állóhelyekre 2000 személy, összesen 5500 néző, – elhelyezését. A lépcsők és vészkijáratok méretezésénél a gyors kiürítés volt a főszempont, melyre vonatkozó számítások az alábbiak: Kormányzói tribün, 912 ülőhellyel, $\frac{912 \times 1{,}2}{480 \times 1{,}25} = 1{,}8$ m lépcsőkar

A páholysorok és terek ülőhelye közönség forgalmának kiürítésére 2, illetve 3 drb. 18 m széles kijáró biztosítattott. Ez a lépcső illetve kijáró szélesség, valamint a bőségesen alkalmazott vészkijáratok a számozott ülőhelyeknél 8 drb. továbbá a főbejárat, a számozatlan ülőhelyeknél, illetve állóhelyeknél 4 drb., biztosítja hogy a közönség veszély esetén maximálisan 8 perc alatt a csarnokot elhagyhatja. A ruhatárak úgy helyeztettek el, hogy a be-, illetve kiáramló közönség forgalmánál torlódás ne keletkezzék. A főbejáratnál alkalmazott rámpa pedig lehetővé teszi a gyalog és autón érkező közönség szétválasztását. Tervezők a pénztárakat a már említett rámpa alá helyezték el, amely megoldással lehetővé van téve, hogy a jegyét előre megváltó nézők a pénztárak érintése nélkül érhessék el az előcsarnokot és így még a legnagyobb forgalom esetén sem állhat elő a főbejáratok előtt torlódás. Az autó parkhely két részre oszlott és pedig a kiscsarnoknál cca. 120 kocsi számára, a nagycsarnok körül cca. 540 kocsi számára van hely biztosítva. A kormányzói bejárat a Szent Domonkos uccáról közelíthető meg és ezzel az általános forgalomból kikapcsoltatott.

Alkalmazott anyagok

A csarnok szerkezeténél fogva teljesen vasbetonból készült, a körfolyosók nagy alakú márvány mozaik lapburkolást kapnak, a nagycsarnokban lévő függőleges falak továbbá a mennyezet szerkezetek hő és hangszigetelő burkolattal láttatnak el. Az alkalmazott ablakszerkezetek idomvasból készülnek, a körfolyosón különleges termolux üvegezéssel, hogy a nagy üvegterületek hőleadása csökkentessék. Az összes öltöző és egyéb helyiségek linoleum illetve hézagmentes padlóburkolatot nyernek. A külső homlokzat kemény mészkőlap burkolattal láttatna el, a laposan fedett tető preszkisz fedést kapna, míg a nagycsarnok teteje bádogfedést nyer. A kiscsarnok parabola alakban megoldott tetőszerkezete hullám eternit fedéssel burkoltatik. A kiscsarnok mennyezetének belső oldala arnirozott hő és hangszigetelő lemezekkel volna bevonva. Az épület külső megjelenésénél az egyszerű vonalozás és annak lényegét kidomborító monumentális hatásra való törekvés volt a fő szempont, különös tekintettel az egész épületkomplexumnak városkép szempontjából való helyes beállítására, hogy az minden oldalról tömegelrendezésben megfelelő harmonikus képet nyújtson.

Részletek a bírálóbizottsági jegyzőkönyvből

A nemzeti Sportcsarnok tervpályázatára a hirdetményben kitűzött határidőig 1938. március hó 1-én déli 12 óráig 33 tervet s a határidő után elkésve újabb 5 tervet nyújtottak be.

A határidőig benyújtott terveket a bírálóbizottság [...] 1938. március hó 7-én du. 4 órakor teljes ülésen bontotta fel. [...] azután 20 folytatólagos ülésen a terveket egyenként részletesen bírálat alá véve [...] a következőket állapította meg. [...]

27. sz. Jelige: Aréna 1938.

Tervező a sportcsarnok számára két egymás alá helyezett előcsarnokot tervezett, amelynek igen sok előnye van az esetben, ha a nagyközönség elözönli a Sportcsarnokot, de az alsót kellemetlenül szűkíti a szélfogó, az aluljáró bejáratával szemben. A rendezői előcsarnok aluljárója, amely 2,40 m széles, 1,40 m-es sugárral való fordítása kocsi közlekedés szempontjából lehetetlen. A terem konstrukció bordarendszere, – melyet tervező műleírásban részletesen ismertetett, – pilléreivel belevág az utolsó két sorba.

A pénztárfülkéknek a gyalogos közlekedésre szolgáló felüljáró rámpa alá való helyezése aggályos. Hibás az a körülmény, hogy a kocsibejárónál nincsen pénztár. (Kocsiból nem szállhatnak ki két oldalt.) Az aréna közepére törekvő lefelé menő gyalogos közönség a kocsival érkező felfelé menő közönséggel szemben egyetlen lépcsőn torlódik!!

Az ülőhelyek látási viszonyainak az a hibája, hogy az állóhelyes közönség tribünje 3,40 m-rel alacsonyabban van az ülőhelyek tribünjénél, ami által az így keletkezett fal egy szektor rész elől elveszi a kilátást.

Helytelen megoldás a főlépcsőnek a tribün-testbe való beleékelése.

A rendezői előcsarnokot kevesebb oszloppal is meglehetett volna tervezni.

Az altiszti lakások hibája, hogy kívülről külön bejáratuk nincsen, hanem belső folyosóról nyílnak. Zavart okoz a Sportcsarnok üzemében az altiszt családjában esetleg előforduló járványos betegség, de helytelen az is, hogy a család állandóan üzemhez tartozó helyiségeken át közlekedjék.

A vendéglői rész szituálása és üzemmegoldása jó.

Tervező a Sportcsarnok tömegét a gyakorló, éttermi stb. mellékrendeltetésű épületektől külön választotta. Az így létrejött különböző tömegek szerencsés csoportosítást mutatnak és az aréna tömb uralkodó hatása biztosítva van. A merészvonalú fölhajtó jól simul a tömeghez. A nagycsarnok konstrukciója mint homlokzati motívum fegyelmezetten van előadva. A homlokzatra helyezett szobrok jól ülnek. Az egész épület építési kiképzése, úgy egészben, mint kisebb részleteiben is művészi értékű munka. Valószínű azonban, hogy építési költsége meghaladná az előirányzott keretet. (Sok üveg felület.)

A sportcsarnok belsejében nyugtalanítóan hatnak az állóhelyek és ülőhelyek különböző magasságai, de ettől eltekintve a térhatás előnyös. [...]

Általános szempontként megállapította a bizottság, hogy a térbe való behelyezésnél előnyös az épületnek minél hátrább helyezése a rendelkezésre álló területen. Kívánatos a főbejáratnak az Aréna út és Thököly út sarka felől való nyitása. A pályázat eredménye azt mutatja, hogy az ovális alaprajzú megoldás drágábban valósítható meg mint a szegletes és alaprajzi megoldásban is nehezebb feladat elé állítja a tervezőt.

A pályaművek fent előadott bírálata után a bíráló bizottság a díjak odaítélése tárgyában utolsó 1938. évi április hó 8-án tartott ülésen az alábbiakban határozott:

Az egyenként 3000 pengővel díjazott I. Díjcsoportba kerültek a következő tervek a szerzők neveinek betűrendben való felsorolásával:

19. sz. Hidasi Lajos, Mattyók Aladár és Papp Imre közös terve, jelige: "egy piros kör."

28. sz. Laurenszky Gusztáv és Pesty Tibor közös terve, jelige: "London."

12. sz. Müller M. Antal és Tóth Imre közös terve, jelige: "Kupa."

17. sz. Rimanóczy Gyula és Simkovics Lajos közös terve, jelige: "Aréna 1938."

15. sz. Schall József és Weltzl József közös terve, jelige: "Páris."

Az egyenként 2000 pengővel díjazott II. Díjcsoportba sorozták a következő terveket:

30. sz. Árkay Bertalan tervét, jelige: "Olympos".

8. sz. Bogdánfy Géza tervét, jelige: "Egység".

4. sz. Csonka Ferenc tervét, jelige: "Modern".

21. sz. Ifj. Dávid Károly és Müller László közös tervét, jelige: "Prior".

16. sz. Gerlóczy Gedeon tervét, jelige: "Sugárív".

Egyenként 1000 pengővel megvették az alábbi terveket:

9. sz. Gulyás László tervét, jelige: "Arénaverseny".

6. sz. Hajós Alfréd tervét, jelige: "Olympia".

18. sz. Horváth Szabolcs és Sztojka József közös tervét, jelige: "Amphiteatrum".

23. sz. Králik László és Paulheim Ferenc közös tervét, jelige: "Szent István".

24. sz. Pogány Dénes tervét, jelige: "Erő".

Ezenkívül dícsérő elismerésben részesítette a bírálóbizottság a következő számú és jeligéjű terveket:

20. sz. "Cyklop", 33.. sz. "Éva", 17. sz. "6666", 7. sz. "Hiszek egy Istenben", 26. sz. "Mac", 22. sz. "Rianás", és 3. sz. "Vas".

A bírálóbizottság egyhangúlag megállapította, hogy az összes tervek közül a feladatot legjobban és minden követelménynek megfelelően Müller M. Antal és Tóth Imre 12. sz. "Kupa" jeligéjű tervezete oldotta meg, mely már a pályatervében megvalósításra alkalmas tervvázlatot nyújtott.

A bírálóbizottság elhatározta, hogy a terveket f. hó 20-ától május 1-jéig a Műegyetemen a nagyközönség részére kiállítja s az OTT. elnökét felkéri, hogy a Magyar Mérnök és Építész Egyletben való ismertetés céljaira diapozitíveket készíttessen.

v. Dr. Tárczay Felicides Román s.k. — *Makó-Kléger Sándor s.k.*
Ivándy Kálmán s.k. — *Bernhardt Győző s.k.*
Ottó László s.k. — *Dr. Garam Jenő s.k.*
Dr. Csonka Pál s.k. — *Schmidt József s.k.*
Tabéry Iván s.k. — *Felkay Ferenc s.k.*
Heinrich János s.k. — *Dörre Endre s.k.*

bíráló bizottsági tagok.

Kiss Tibor s.k. előadó — *v. Irsy László s.k.* elnök — *Misley Sándor s.k.* h. előadó

Pro memoriam.

A fedett sportcsarnok tervpályázatánál az 5 első díjat
Hidasi Lajos és Papp Imre
Laurenszky Gusztáv és Pesti Tibor
Müller M. Antal és Tóth Imre
Rimanóczy Gyula és Sinkovics Lajos
Schall József és Weltzl József terveinek ítélték oda.

A Hidasi és Papp féle tervnél hatalmas, túltengő és felesleges előcsarnokot látunk, a kiscsarnok teljesen szervetlenül van az épületkomplexumhoz hozzákapcsolva, szinte szemmel látható, hogy tervezők ezt teljesen elhanyagolhatónak minősítették. A sportarénában az ülőhelyek elhelyezése szerencsétlen, amennyiben a páholysort jóformán legfelülre teszi mögötte az állóhelyekkel, előtte az ülőhelyekkel. Sportarénánál ez a megoldás teljesen ellenkezik a bevált gyakorlattal. A kormányzói páholyhoz való hozzájutás teljesen eldugott, az épülettömb teljes megkerülésével érhető csak el. A garageba csak szűk nyíláson lehet bejutni. A nagycsarnok konstrukciója 4 hatalmas pilléren nyugszik, amely megoldás egyáltalában nem nevezhető korszerűnek. A csarnok külső architekturája sok szép motívumot tartalmaz, azonban nem őszinte, túlontúl elaprózott. Az épület elrendezése városkép szempontjából sem mondható szerencsésnek. Építési költsége 4.000.000 pengő.

Schall József terve kétségkívül szép és jó megoldás, éttermi elhelyezése nem mondható egészen szerencsésnek. Tervezők még nem kamarai tagok és nem rendelkeznek azzal a kellő gyakorlattal, amely ilyen nagyszabású építkezés lebonyolításához szükséges.

Laurenszky és Pesti terve. Városképi elrendezése az egész objektumnak nagyon szerencsétlen. Az épület nagyon rendszertelenül van a térbe beállítva. Pályázók egyáltalában nem törődtek az egyes térelrendezésekkel. A főbejáratot a nagycsarnok hosszoldalára helyezik, ebből ered aztán, hogy a közönségnek nagyrésze csak hosszú úton tudja helyét megtalálni. Az aréna közepén csak a futópályában elhelyezett lépcsőn tud feljutni a közönség. A kormányzói bejárat ugyazon a helyen van, mint a közönség főbejárata, ami semmi esetre sem szerencsés megoldás. A kiscsarnok ülőhelyeinek elrendezése teljesen hibás. A vendéglő nagyon

mély, ezért világítást csak sok felülvilágítóval tud benne elérni. A gyakorló termek öltözői az arénával vannak kapcsolatban, így azok forgalma nem különíthető el kellően. A vendéglő konyhai üzeme nem szerencsés – sötét, szellőzetlen. A bankett terem, valamint a dohányzó hall elhelyezésénél térhatásra egyáltalán nem törekszik. Az állóhelyek közönsége nincs élesen elválasztva az ülőhelyes közönségtől. Szerkezete belső térhatás szempontjából meglehetősen kedvezőtlen. Külső homlokzata középszerű.

Müller Antal és Tóth Imre terve.

A terv túlzotta ökonomikus, ebből ered aztán minden hibája is. A páholyokhoz a hozzájutás nagyon szerencsétlen, szűk keskeny, folyosók sötétek, az újságírói oldalon ez is többszörösen megszakítva. Az állóhelyes közönség bejárata igen szűkösen méretezett. Az 1.500–1.600 főt számláló állóhely publikumnak mindössze 2 bejáratot adott. A tornatermek és a gyakorlótermek teljesen külön vannak elhelyezve. A gyakorlótermeknek nincs kellő számú öltözője. A közlekedés a nagy- és kiscsarnok között sötét, keskeny, szögben tört folyosón keresztül történik. A földszinten 36 lépcsőház van elhelyezve, ami a közönség gyors tájékozodását teljesen lehetetlenné teszi, de légvédelmi szempontból sem kívánatos, hiszen pánik esetén a meglehetősen keskenynek méretezett lépcsőkkel elkerülhetetlenek a tumultuózus jelenetek. Az állóhelyesek lépcsőháza, valamint lépcsőcsoportjai a sarkoknál igen csúnyán vágódnak be az aréna terébe és így annak térhatását teljesen tönkreteszik. Az öltözők elrendezése nagyon zegzugos. Tervezők térhatásra egyáltalán nem törekedtek, ugyanez áll a külső homlokzatra is, amely végtelenül szegényes, és nem méltó Budapest reprezentatív épületeihez. Az épületcsoport városképi elrendezése is teljesen helytelen. Legelsősorban kellett volna megemlíteni, hogy a tervezők a probléma konstrukciós részével egyáltalában nem foglalkoztak és a berajzolt szerkezeti méretek teljesen hamisak. A helyesen feltüntetett méretek mellett az alaprajz jelenlegi formájában nem is volna megtartható.

Rimanóczy Gula terve a bírálat szerint is tömegelrendezésében, arányaiban a legművészibb tervek egyike. A bírálati jegyzőkönyv szerint hibáztatott a közönségnek kétrészben való elosztása, amennyiben a tervező a gyalogközlekedést az autóközlekedéstől különválasztja. A felho-

zott hibák, mint pl. a pénztárfülkék hiánya, az alsó előcsarnoki lépcső kibővítése, ill. szaporítása, az állóhelyes közönség elhelyezése igen könnyen kijavíthatók, anélkül, hogy a terv eredeti elgondolásán változtatni kellene. A sok üvegfelülettel szemben tervező alternatív homlokzatot is bemutatott, ugyanennek a tervnek kevesebb üveggel való megoldására. A világos és egyszerűen alkalmazott szerkezetek biztosítják, hogy bár légterjedelemben tervező az előirányzottat túllépte, valóságban feltétlenül gazdaságosabb megoldásnak bizonyulna, mint az olyan tervek, melyek kisebb kubaturával rendelkeznek, ezzel szemben komplikált kiváltások, sűrű födémsorok miatt feltétlenül drágábbak lesznek, mint az előirányzott légköbméter egységár. Fenti tervnél pl. a kiscsarnok igen magas légköbmétert mutat, pedig a szerkezeti megoldás igen olcsó, – az épület feltétlenül kevesebből hozható ki, mint a beszorzásra megadott 30.– pengős légköbméter ár. Az épület teljesen reális konstrukcióval terveztetett, amelyre vonatkozó előzetes számítások is végeztettek, úgy, hogy a kivitelnél meglepetésekre nem adódik alkalom. A negatív nyomatékok gazdaságos kihasználását eredményező szerkezeti megoldás pedig feltétlenül a legelőnyösebb anyagi szempontból. Az épület elhelyezésénél a tervezők a városképre is különleges tekintettel voltak, továbbá a belső térhatásra is gondot fordítottak, szem előtt tartva, hogy ezen épület Budapest egyik jellegzetessége lesz, ennél fogva nem nélkülözheti a művészi megjelenést sem. Tervezők a többi pályázóval szemben lényegesen több ruhatárról, öltözőről, zuhanyzóról és mosdóról gondoskodtak.

Budapest Székesfőváros polgármestere véghatározata a Horthy Miklós Nemzeti Sportcsarnok Gyakorlótermi épületének és a főépület üzemi részének építésére.

333.193/1941. – III. számhoz.

Az a körülmény, hogy az ipari anyaggazdálkodás építőipari bizottsága az engedély megadását nem kifogásolta nem jelenti azt, hogy az anyag kiutalását is biztosította. Az építési engedély csak a gyakorló épületre és a főépület üzemi részére (központi fűtés) érvényes.

A gyakorlóépületet a helyszínrajzon feltüntetett módon a jóváhagyott szabályozási útvonaltól legalább 5 – 5 m-re kell elhelyezni.

Az építést a mellékelt tervekben feltüntetett méretekben és kivitelezésben kell elvégezni.

Az összes raktárhelyiségeket a szomszédos helyiségektől legalább közepesen tűzbiztos, a menekülés iránya felé nyíló és önműködően kilincsre csukódó ajtókkal kell ellátni.

A helyiségek villamosberendezését a Magyar Elektrotechnikai Egyesület által kiadott "Erősáramú berendezések biztonsági szabályzata" szerint kell szerelni és a felelős szerelő cégnek ezt igazoló nyilatkozatát a helyiségek használatbavételét megelőző tűzrendészeti szemle alkalmával a kerületi elöljárónak kell átadni. A helyiségekben a terveken vörös karikával megjelölt 16 helyen és a lépcsőházak összes pihenőin az általános világítási áramforrástól teljesen független központi accumulátoros mellékvilágítási berendezést kell létesíteni.

A helyiségek fűtésére csak központi fűtőberendezés szolgálhat.

A tervrajzban piros kereszttel feltüntetett 12 helyen az Aréna-úti városi vízvezetékről 80 mm-es belépő és 60 mm-es felszálló vezetékkel 52 mm-es szabványos Storz csatlakozású fali tűzcsapot kell létesíteni és azokat 20 – 20 m. hosszú tömlővel és sugárcsővel kell ellátni. A II. emeleten elhelyezett egyik tűzcsapot próbacsapos feszmérővel kell felszerelni.

A nagycsarnok megépítése esetén szükséges nyomásfokozó szivattyú majdani elhelyezésére a főépület üzemi részén már most megfelelő helyről kell gondoskodni.

Használatbavétel előtt a kerületi tűzrendészeti bizottság helyszíni szemléjét a kerületi elöljárótól írásban kell kérni.

PÁDUAI SZENT ANTAL RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIATEMPLOM

Műleírás

a Budapest Székesfőváros kegyuraságához tartozó és a XIV. ker. Bosnyák téren építendő páduai Szent Antal róm. kath. templom pályatervéhez. (1941. február 24.)

A. terv

Általános elrendezés

A templom hosszhajós elrendezésű, főhajó tengelyével merőlegesen elhelyezett vasbeton tartó lamellákkal, magas oldalvilágítással, egyik oldalán végigvonuló kápolnasorral bír. *A sekrestye mellett lévő keresztelő kápolnát egy mellékoltárral egytemben nagyobb méretűre képeztem ki, mely üvegezett tolóajtóval a főhajóból lezárható, külön fűthető és így télen a hétköznapi misézésekre alkalmas.* Az elősekrestye olymódon képeztetett ki, hogy abból a sekrestye, a szentély, a főhajó, valamint az előbb említett téli kápolna egyformán megközelíthető. Itt van a nagyothallók gyóntatószéke is. A szentély mögött keskeny közlekedő folyosó van, mely a sekrestyét a raktárral és a virág előkészítővel összeköti, mely utóbbi úgy helyeztetett el, hogy úgy a szentélyből, mint a hajóból egyaránt megközelíthető legyen. A Szent Sír oltárt a templom közepe táján helyeztem el a padsorok közötti széles átjáró tengelyében és így lehetővé válik annak megfelelő megközelítése. Az eltávozás vagy a keleti oldalbejárón, vagy a sekrestye előterén keresztül történhet. A stációk a templom keleti falán vannak elhelyezve egymástól kellő távolságban, melyek egyúttal a falfelületet megfelelően díszítik is. A templom tornácánál kegyszerárus számára kis fülkéről gondoskodtam. A templom szellőzése, illetve fűtése úgy történik, hogy a meleg levegő csatornák a főhajó két oldalán, illetve a kápolnasor mennyezetén vonulnak végig, az innen beáramló meleg levegő a padsorok alatt végigvezetett leszívó csatornákon át cseréltetik ki és így lefelé irányuló mozgásra kényszerítetik. A templom külső megjelenésében igyekeztem a hazai formanyelvet kidomborítani. A főbejárat fölötti részt kemény mészkőből faragott feltá-

madó Krisztus alakkal díszítem körülötte a négy evangelista szimbólumaival. A szentély hátsó falát Szent Mihály és Gábor főangyalok domborművű szoboralakjai díszítenék. A keleti oldalbejáratnál a park felé elhelyezett Golgotát terveztem. Ez esetleg lourdes-i Mária elhelyezésére is alkalmas.

Szerkezetek

A templom szerkezeti megoldásánál figyelembe vétetett, hogy lehetőleg olcsó és tetszetős eszközökkel oldassék meg. Az épület vasbetonvázas megfelelő vastagságú a hőszigetelési szempontokat is figyelembe véve kitöltő falazatokkal, vasbeton mester- és fiókgerendás szerkezettel, fakonstrukciójú tetőzettel, ezen sötétszürke hullám Eternit fedéssel. A templom padlója 70/70 cm kemény mészkő lapokkal burkoltatna, az oldalfalak be nem díszített részei rücskös szürkés sárgás nemes vakolattal burkoltatnának. A templom külső homlokzata túlnyomó részben kemény mészkőből készült durva kőburkolatot, egyes részeken pedig ugyancsak kemény mészkőlemezből készült sima burkolást kapnának. A torony, valamint a baptisterium 1,5 mm vastag alumínium lemez burkolást kapna. A tornyon lévő hangkiadó nyílás zöld öntött üvegből készült zsalukkal képeztetne ki. A sekrestye parketta padlót, az egyéb mellékhelyiségek 40/40 cm márványmozaik burkolást kapnának. A templom magas oldalvilágítása fix üvegfalakon keresztül történnék, melyeknek belső oldala előtt ólmozott üvegfestmények volnának elhelyezve. A szentély megvilágítása felülről történik, szerkezeti megoldásánál a hazai időjárási viszonyok figyelembevételével. Ugyanez áll a keresztelő, illetve téli kápolna megvilágítására is.

Művészi kiképzés

A templom hangulata románós ízű, a magyar nemzeti formanyelv figyelembevételével. A főoltár kemény mészkőből készül ugyancsak a körülötte lévő kb. 2.00 m magas falburkolat is. A szentély fala körös-körül hatalmas freskóval volna díszítve, mely Szent Antal alamizsnagyűjtő misztikumát ábrázolná. A szentély mennyezete és a templom mennyezete színesen volna kifestve, a templom tartó pillérein pedig egy-egy jelenet volna megfestve Szent Antal életéből. A magas oldalvilágí-

tás ablakai keresztalakú frízszerű motívummal volnának kiképezve kőrácsszerűen. Ezekbe az ablakokba később színes ólmozott üveg volna elhelyezhető. A templom padozata, ha a költségek engedik 70/70 cm méretű sötétvörös márványlapokkal burkoltatna. Az összes faszerkezetek sötétre pácolt tölgyfából készülnek. A rácsok kovácsolt vasból, az oldalfalakon végigvonuló stációk keményfából volnának kifaragva. Az összes mellékoltárok kemény mészkőből készülnének. A keresztelő, illetve téli kápolna oldalfalain később az egész mellékoltár, mely a nagyhét alkalmából az Oltári Szentség elhelyezésére is szolgálna, piszkei vörösmárványból készülne. E kápolna padozata különböző színű kövekkel burkoltatna.

B. terv

Általános elrendezés

A templom centrális elrendezésű 32.00 m átmérőjű héjboltozat rendszerű megoldással, melynek alsó összefogó gyűrűje a mellékkápolnákat képező bordázatokon nyugszik. Ennél az elrendezésnél teljes mértékben sikerült a *Krisztocentrikus* elgondolást érvényesíteni. Az oldalbejárók pontosan a kereszttengelyben fekszenek, mindenütt törtvonalú szélfogókkal, melyektől jobbra-balra helyezkednek el a gyóntatószékek. A keresztelő kápolna tolóajtóval külön is lezárható. A sekrestye centrális elhelyezéssel a szentély mögött fekszik, melyből a templom oldala jól megközelíthető. A torony ennél a megoldásnál szabadonálló és a templomba tervezett átjáróval van összeköttetésben. A templom főbejárata nagy alapterületű tornácnak van kiképezve, mely a közönség kiáramlásának elősegítésére kifelé szélesedő alaprajzú. A torony földszinti részében az utcáról megközelíthetően kicsiny Szent Antal kápolnácska tervezetett.

Szerkezetek

A héjboltozatú kupola az ilyen tér lefedésére a legolcsóbb és a legalkalmasabb szerkezeti megoldás. Erre egy belső rabic kupola van felfüggesztve. A templom világítása a kupola oldalszárnyán elhelyezett gyűrű alakban körülfutó kettős levilágítón át történik és így a teret a

legkellemesebb szűrt világítással látja el. Az egész templomban a világítás általában felülről történik, úgy mint a szentélyben. A vasbeton héjkupola összefogó gyűrűje vasbeton lamellákon fekszik. A kupola külső része megfelelő hőszigeteléssel van ellátva és alumínium lemezekkel van burkolva. Az aránylag kis felületű homlokzati rész fehér kemény mészkő lapokkal volna burkolva. Ugyancsak a torony is. A templom padozata, ha a költségek engedik vörös és sárga márványlapokból mintásan készített burkolattal készülne. A sekrestyében, virág előkészítőben, stb. többszínű linóleum burkolat létesülne. A torony lezárását képező sisak vékony vasbeton szerkezet, kívülről alumínium lapokkal burkolva, melynek alsó része nyílásokkal volna ellátva, hogy a harangokból kijövő hang minden irányban egyenletesen távozhasson. A templom fűtése a körülfutó tartógyűrű közé elhelyezett fűlégcsatornán keresztül történik a kupola alsó vonalán körülfutó és a metszetekbe bejelölt nyílásokon keresztül, míg a levegő elszívása a padsorok alatt elhelyezett csatornákon át történik és így az áramlás fordított kúp alakban a közönség által elfoglalt területére kényszerül.

Művészi kiképzés

A már fent leírt külső kiképzésen kívül, belül a kupolatér csontszínű hangszigetelő rücskös vakolást kapna. Az alsó kápolna mezők felülete tekintettel az aránylag kis területre, hazai színes márvánnyal burkoltatnék. A szentélyt körülvevő falon a ravennai mozaikokra hasonlító mozaikkép van tervbevéve. A fő- és mellékoltárok hazai márványokból készülnek. Ugyancsak az áldoztató korlát és szószék is. A padok és a templomban lévő egyéb ajtók mattszínű szilfából készülnének. A templomban körülmenő stációk fehér fémlemezből domborított lemezből készülnek. A templom világítása részben a kupola alsó vonalán végigfutó, úgynevezett linestra csöveken történik, vagy pedig magasfeszültségű, igen kis üzemi költséggel bíró fehér neonfénnyel. A normális világítást a padsorok közé elhelyezett kandeláberek biztosítanák. Az orgona fala teljesen nyílásmentes, miután ez a megoldás az orgona elhelyezésére a legalkalmasabb. Ez adott módot arra, hogy a főbejárat fölötti hatalmas falfelületen a szárnyas oltárokra emlékeztető hatalmas dombormű kőbefaragott relief legyen alkalmazható. Ugyancsak a homlokza-

tok díszítésére a keleti oldalbejárónál készülne dombormű, míg a szentély mögött felvonuló és az architekturába beletervezett központi fűtés kéményétől jobbra-balra egy-egy szabadonálló kőbefaragott Szent Antal és Gábor főangyal szobor helyeztetne el. A lapos fedelek presskies fedést kapnának, esetleg, ha a költségek engedik, ezüstszürkére mázolt horganyzott vasbádog lemezfedést nyerhetnének.

A TEMPLOM LÁTSZÓLAGOSAN MAGASABB KUBATURÁJÁNÁL FIGYELEMBE VEENDŐ, HOGY ITT KÜLÖN TETŐSZÉK SZERKEZET NINCS ÉS A NAGY FESZTÁVOLSÁG (:32.00 m:) ARÁNYLAG OLCSÓ SZERKEZETTEL OLDATOTT MEG.

Részlet a bírálati jegyzőkönyvből

A pályázó neve: Rimanóczy Gula
A terv száma: 18.

Az alapterületek méretezésében kisebb-nagyobb eltérés mutatkozik. A baloldali kápolnasorból a főoltárra való rálátás nincs biztosítva. Az épület vasbetonvázas, vasbetonmester és fiókgerendás szerkezettel.

A helyiségek előírt kapcsolata megvan és jól megoldott. A szentély megvilágítása másodlagos, pedig a tervezett elgondolás nem nélkülözheti a közvetlenül beeső fényt. Az oldalfülkébe helyezett oltárokat és gyóntatószékeket jól oldotta meg. Alaprajzi megoldásában szellemes részletek vannak és eredeti gondolatokat mutat be. Belső térképzése, a szentély kialakítása és annak a főhajóhoz való kapcsolása minden tekintetben kielégítő. Az oldalt alkalmazott tornácfolyosó díszítő célt szolgál, de az érkező közönség részére is hasznosítható. Külső megjelenésében érvényesülő formanyelv magyar szellemet képvisel.

A beépített alapterület falakkal együtt: 1.691 m^2.

A beépítése kedvezően gazdaságos, a kívánalmaknak megfelelő kielégítése mellett is csak: 17.898 m^3.

A pályázó neve: Rimanóczy Gula
A terv száma: 19.

A tornyot a templommal nem építette össze. Az előírt helyiségek megvannak, de túlméretezettek. 588 ülőhelyet tervez, de ezek közül 133 a központos tértől elkülönített kedvezőtlen elhelyezésű. Az állóhelyek száma 2.500 helyett 2.320. A programtól eltérően két raktárhelyiséget, egy kegyszerárus helyet, két kápolnát és az emeleten egy hangszerraktárt tervez. 32 m átmérőjű vasbeton héjboltozatú kupola megoldást tervez, amelyre belülről rabitz kupolát függesztett. A kupola hőszigetelést és alumínium lemezburkolatot kap.

A központi fűtés kéményét a hátsó homlokzaton ötletes kiképzéssel oldotta meg. Az épület jellegzetes és merész, újszerűen kiegyensúlyozott tömeghatású. A torony érdekes és arányos kialakítása a templomtól független, a kupolával lezárt tömör nyomott főtömegeknek hangsúlyt ad. A belső tér hatása nagyvonalú. Felső világítása, egyszerű komoly formái

templomszerűbbek, mint a hagyományoktól és a megszokottól eltérő külső kép. A főbejárat felett alkalmazott nagyméretű téglány-alakú tömeget aránytalanul vékony oszlopokkal támasztja alá, ami szépészeti szempontból bántólag hat. Az épület tömegeit érdekes és újszerű gondolatban fejlesztette ki, de rendeltetését az elképzelt módon nem tudta kifejezni.

A beépített alapterület falakkal együtt: 2.088 m^2.

A beépítés: 23.309 m^3.

[...]

Általában sajnálattal kellett megállapítani, hogy a tervpályázat nem eredményezett olyan művészi gondolatokat, amilyeneket az elmúlt két évtized első budapesti nyilvános templom pályázatától joggal lehetett volna elvárni. A beérkezett anyag nem fejezte ki azt a magas színvonalat, amit a magyar építészi kar más pályázatok alkalmával bemutatni szokott.

Mivel mégis akadtak olyan pályaművek, melyek a tervezési irányelveknek megfelelnek, a pályázatot nem lehetett eredménytelennek nyilvánítani és ezért a díjakat ki kellett adni.

Mérlegelve a fenti szempontokat, a bírálóbizottság úgy találta, hogy a kívánalmakat legjobban megközelíti

Rimanóczy Gula. 18. sz. terve. Ezért a 2.000 P-s I. díjat ennek ítélte.

Az 1.500 P-s II. díjat

Dr. Lechner Jenő és Ifj. Lechner Jenő 5/b. sz. tervének ítélte.

Az 1.000 P-s III. díjat

Körmendy Nándor 13 sz. tervének ítélte.

Ezenkívül a bírálóbizottság egyenként 700 P-s megvételre javasolt 5 tervet az alábbi sorrendben:

Vasvári László és Müller Antal 12 sz. közös tervét,

Brestyánszky Tibor 14. sz. tervét,

Antal Dezső 15. sz. tervét,

Varits Sándor 17. sz. tervét,

Frick József 7. sz. tervét.

További 3 tervet pedig dícséretben részesített:

Dr. Lechner Jenő és Ifj. Lechner Jenő 5/a. sz. tervét,

Gulányi István 1. sz. tervét,

Rimanóczy Gyula 19. sz. tervét.
Budapest, 1941. évi április hó 9-én.

Balogh György s.k.
a bírálóbizottság jegyzője
Dr. Huszty Károly s.k.
Dr. vitéz Szerényi Ödön s.k.
Barkóczy Sándor s.k.
R. Nászay Miklós s.k.
Lauber László s.k.

Dr. Bódy László s.k.
a bírálóbizottság elnöke.
Fridrich Lajos s.k.
Ifj. Paulheim Ferenc s.k.
Dr. Penkala János s.k.
Cserba Dezső s.k.
Csányi Károly s.k.

Riva József s.k.

EGÉSZSÉGHÁZ

Részlet az "Egészségház" tervpályázatára beérkezett művek bírálati jegyzőkönyvéből.

A székesfőváros polgármestere 1947. december 16-án nyilvános jeligés tervpályázatot hirdetett a X. ker. Kőbányai út 45. sz. alatt építendő "Egészségház" 1 : 200 méretarányú tervvázlataira.

A bírálóbizottság a következőképp alakult meg:

Elnök: Bognár József polgármester, helyettese: Fodor Gyula alpolgármester.

A bírálóbizottság tagjai Major Máté és Hoch István építészmérnökök, a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete kiküldöttjei; Fischer József építészmérnök, a Magyar Építőművészek Szövetségének kiküldöttje; Dr. Kiss Tibor építészmérnök, a Magyar Művészeti Tanács kiküldöttje; Riva József építészmérnök, a Magyar Építés és Közmunkaügyi Miniszter kiküldöttje; Pogány Frigyes építészmérnök, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa kiküldöttje; Szőke Károly építészmérnök, a polgármesteri XIII. ügyosztály mellé rendelt Középítési Szakbizottság kiküldöttje; Dr Hahn Sándor tanácsnok, a polgármesteri X. (közegészségügyi) ügyosztály vezetője; Dr. Bakáts Tibor tisztifőorvos; Balogh György műszaki főtanácsos, a polgármesteri XIII. (középítési) ügyosztály helyettes vezetője; Horváth Béla műszaki tanácsos, (a polgármesteri XIII. ügyosztályban a közegészségügyi épületek előadója) és Payr Egon műszaki tanácsos, a bírálóbizottság előadója.

1948. március hó 1-én déli 12 óráig beérkezett 80 pályamű, míg postán további 10 pályamű érkezett, melynek postai bélyegzője megfelelt az előírásnak.

A bírálóbizottság 1948. március hó 1-én tartott ülésében a pályaműveket tartalmazó csomagokat felbontotta és a bírálat előkészítését megkezdte. A postán beérkezett terveket a kiküldött albizottság 1948. március hó 5-én bontotta fel. [...]

2. Jelige: "Hygieia 1948".

Beépített légköbméter 12.770.-

Az épületet L alakban helyezte el. Főbejárata a Kőbányai-útról nyílik.

A tüdőbeteggondozó és tüdőszűrő állomás rendelői az előírásnak megfelelően délre néznek, a várók igen szép kialakításúak.

Nem előnyös, hogy a tüdőszűrőből a Röntgen csak körülményesen közelíthető meg.

A naplózó és légmellkezelő előtt haladó átjárók elsötétítik a mögöttük lévő helyiségeket.

A nemibeteggondozó intézet külön bejárói megvannak, helyiségeinek egymás közötti kapcsolata jó.

A főorvosi szobának a lakások lépcsőjén át az épület többi részével kapcsolatot biztosít.

Várói kisméretűek, de nagyon szép kialakítással bírnak.

A rendelőintézet egyéb helyiségei jól megoldottak, bár a sterilezőt a műszerraktárral fel kellene cserélni. A közlekedő és váróhelyeket minden emeleten igen szépen oldja meg.

A tetűtlenítőre beadott alternatíva megoldása sokkal jobb, mint az eredeti. A szükséglépcsőnek nevezett lépcső szűk.

A tisztiorvosi helyiségeknek az adminisztrációs szobával való kapcsolata jó, a házassági tanácsadónak az elhelyezése nem felel meg, minthogy azt csak az adminisztrációs szobán, vagy a lakók lépcsőházán keresztül lehet megközelíteni.

A lakások elhelyezése és beosztása megfelelő, kifogásolható, hogy a portásfülke a portás konyhájával van kapcsolatban, így a konyhaszag az előcsarnokba juthat. [...]

A bírálóbizottság március hó 16-án tartott ülésében az előadott részletes bírálat alapján gondos és beható mérlegelés tárgyává tette, hogy a tervezési irányelveknek, az orvosi követelményeknek és az építőművészeti szempontoknak mely tervek felelnek meg legjobban.

Ezek után döntést egyhangúlag az alábbiakban hozta meg:

8000,- Ft-os I. díjat nyert első helyen

az 59. sorszámú "20" jeligéjű terv.

Szerzője: Németh Pál építész-mérnök XII., Ormódy-út 7. szám.

8000,- Ft-os I. díjat nyert második helyen

a 30. sorszámú "Bramante" jeligéjű terv.

Szerzője: Benjamin Károly építészmérnök VIII., Stáhly u. 1. szám.

6000,- Ft-os II. díjat nyert első helyen
az 58. sorszámú "Triplex" jeligéjű terv.
Szerzője: Gilyén József építészmérnök XIV., Hungária krt. 110. szám.
6000,- Ft-os II. díjat nyert második helyen
a 79. sorszámú "L'esprit nouveau" jeligéjű terv.
Szerzői: Tomory László építészmérnök XI., Bercsényi u. 5. szám.
Borosnyay Pál építészmérnök XI., Tass vezér u. 18. szám.
ifj. Scultéty János építészmérnök XII., Kiss János alt. u. 59. szám.
8 drb, egyenként 2.500,- Ft-os megvételt kaptak az alábbi sorrendben:
1., az 54. sorszámú "Aesculap" jeligéjű terv.
Szerzője: ifj. Kismarty-Lechner Jenő építészmérnök
XI., Mészöly u. 4. szám.
2., a 21. sorszámú "Élet" jeligéjű terv.
Szerzője: Szendrőy Jenő és Gábori Zoltán építészmérnökök
XII., Németvölgyi út 51/b. szám.
3., a 2. sorszámú **"Hygieia 1948" jeligéjű terv.**
Szerzője: Rimanóczy Gyula építészmérnök
II., Küküllő út 12. szám.
4., a 72. sorszámú "13" jeligéjű terv.
Szerzője: Schall József építészmérnök
II., Ostrom u. 15. szám.
5., a 7. sorszámú "Casa Sanitaria" jeligéjű terv.
Szerzője: Országh Béla építészmérnök
VIII., Práter u. 9. szám.
6., a 90. sorszámú "Nap" jeligéjű terv.
Szerzője: Paulovits László építészmérnök
XI., Breznó köz 1. szám.
7., az 53. sorszámú "Szabadságharc" jeligéjű terv.
Szerzője: Székely László építészmérnök
VI., Bajcsy-Zs. út 19/a. szám.
8., a 90. sorszámú "Virus" jeligéjű terv.
Szerzője: Legány Zoltán és Mihálffy Lóránd építészmérnökök
XI., Mányoki út 7. szám.

Dícséretben részesültek egyenként 500,- Ft-os költségmegtérítéssel helyezés nélkül, a tervek beadási sorrendjében:

a 27. sorszámú "Zöld +" jeligéjű terv.
Szerzője: Zöldy Emil építészmérnök
II., Tégla u. 5. szám.
a 40. sorszámú "Kőbánya" jeligéjű terv.
Szerzője: Várallyay Sándor építészmérnök
IV., Eskü tér 7. szám.
a 44. sorszámú "Kék" jeligéjű terv.
Szerzői: Gömöri Hermann Iván építészmérnök
II., Tégla u. 5. szám.
Győr József építészmérnök
XI., Szt. Imre herceg út 105/a. szám.
Walthier Gábor építészmérnök
XI., Bartók Béla út 87. szám.
a 65. sorszámú "Teo" jeligéjű terv.
Szerzője: Albin János építészmérnök
VI., Dalszínház u. 1. szám.
a 76. sorszámú "Jácint 77." jeligéjű terv.
Szerzője: Szilágyi Jenő építészmérnök
IV., Mária Valéria u. 15/b. szám.
a 85. sorszámú "Hároméves tervünk" jeligéjű terv.
Szerzője: Körmendy Nándor építészmérnök
IX., Zsil u. 1. szám.
Budapest, 1948. március hó 16-án.

Bognár József s.k.
polgármester

Major Máté építészmérnök s.k.
és *Hoch István építészmérnök s.k.*
a Magyar Mérnökök és Technikusok
Szabad Szakszervezete kiküldöttjei;
Dr. Kiss Tibor építészmérnök s.k.
a Magyar Művészeti Tanács kiküldöttje
Pogány Frigyes építészmérnök s. k.
Fővárosi Közmunkák Tanácsa kiküldöttje;
Dr. Bakáts Tibor s.k.
tisztifőorvos

Fischer József építészmérnök s.k.
a Magyar Építőművészek
Szövetségének kiküldöttje;
Riva József építészmérnök s. k.
a Magyar Építés és Közmunkaügyi Miniszter kiküldöttje;
Szőke Károly építészmérnök s.k. a
Középítési Szakbizottság kiküldöttje;
Balogh György s.k.
a polgármesteri XIII. (középítési ügyosztály helyettes
vezetője

Rimanóczy Gyula

LEKTORI FELJEGYZÉS

Sós Aladár [...] cikkét teljes egészében közreadjuk, bár azzal a szerkesztőség nem ért mindenben egyet. A cikk bevezetésében a volt Mechwart-tér kialakításával kapcsolatos pesszimista megjegyzései teljesen helytállóak, a tér azonban még az ostrom előtt sokkal kedvezőbb formát mutatott, mint az ostrom után idekerült építkezések következtében. Az első és döntő s egyben legnagyobb bűn a Statisztikai Hivatal új szárnyépületének az adott módon való elhelyezése volt. Az épületnek ilymódon való elhelyezése nemcsak a legnagyobb fokú építészeti tévedés, de egyben örök vád marad azok felé, akik ezt a városrendezési megoldást átengedték úgy tervezési, mint város-adminisztrációs szempontból. Állíthatjuk, hogy a Rózsadombnak a térre lefutó lába kellően parkírozva még mindig sikerültebb megoldás lett volna a park szempontjából, mint a pártháznak idehelyezése. Ha azonban erre más hely alkalmasnak nem találtatott, véleményünk szerint a tervező a helyszíni adottságokat nem mérlegelte kellően. A tervezett épület szigorúan egy nagy axisra komponáltatott, amely lehet helyes teljesen sík területen, vagy egy domb kulminációs pontján, amelyhez azután a környezet hasonló szigorúsággal illeszkedik, de semmi esetre sem helyes egy ferde domblábra a rétegvonalakra merőlegesen ráállítva elhelyezni. Ez a hely véleményünk szerint, nem igényelt ily szigorú axist, helyesebb lett volna a terepadottságok jobb kihasználásával abba lágyabban belesimuló épülettömeget tervezni. Az épület plasztikája sem megfelelő ezen a helyen. Az alsó építmény mint egy koronázó oszlopsoros felső építmény grafikai ábrázolásában talán elég gazdagnak bizonyult, de a helyszínen megépített állapotában nem elégséges. Az egész felépítmény vérszegény és túlfinomkodó az alsó építmények mutatkozó erőteljességhez viszonyítva.

Magunk is egyetértünk a cikk ama részével, mely az immáron tökéletesen elrontott terecske parkosításának kérdéseivel foglalkozik, legfeljebb csak ama részével nem, hogy a Mártírok útja felől nyitnók ki jobban az eredeti tervezetnél a park felé való belátást, mert annak ünnepélyessége sajnos a meggondolatlan és pongyola városképi előkészítés után még a pártház idehelyezésével sem lesz fokozható.

1953. április 27.

Rimanóczy Gyula

PESTI VIGADÓ ÉS HAAS PALOTA ÚJJÁÉPÍTÉSI TERVFELADATÁNAK SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNYE.

A műemlékvédelem oldaláról megtartandó, illetve újjáépítendő a Vigadó dunaparti főhomlokzata a két beforduló oldallal, az összekötő szárny, valamint a Haas-palota homlokzata, belül megtartandó a Vigadói főlépcső és csatlakozó terei az emeleti nagy és kisterem és tartozékai.

Ebbe a keretbe egy cca. 2000 és egy 600 fős nagy-, illetve kis hangversenyterem illesztendő be a hozzátartozó egyéb szükségletekkel, a zenei központ kialakításához.

Véleményem szerint a kezdetben szerény, és reális műemléki helyreállítási követelés, – mely csak a vigadói nagyterem és a dunaparti homlokzat rendbehozására szorítkozott, – új előírásaiban, túlment azon a határon, hogy az új rendeltetés, a zenei központ számára kielégítő terv megoldható lehessen.

Feszl Frigyes művének legértékesebb része a dunai homlokzat és az emeleti nagyterem.

A főlépcső, előcsarnoki kapcsolat azonban sohasem volt méltó része a műnek.

A zűrzavaros hangulatú előcsarnok, az átvezetés a lépcsőházi térbe, a lépcsőház aránytalan léptéke, a túlságosan merev vonalvezetés túltengő lépcsőkarhosszúság stb. *sohasem volt sikerült része a műnek.* Reám, és azt hiszem sokakra, azt a benyomást keltette, hogy a földszint és a lépcsőház csak vázlat alakjában maradt a mű többi részeihez képest. A műemlék védelem véleményem szerint túl sokat követel ezúttal.

Tovább vizsgálva a háztömböt, sem az összekötő szárny, sem a Haas-palota megmaradt részeinek konzerválását nem tartom helyesnek, ha már a Budapest kultúréletében annyira nélkülözött zenei központot ide akarják helyezni.

Az összekötő szárny architektúrája jellegtelen, itt valóban csak a falak jelentenek, – az egész volumenhez képest aránylag kis – értéket.

A Haas-palota nem csak nagy kőtömeg, századfordulói architektúrájára jellemző példák a Sztálin-út elején találhatók. Az épület arányai, emelet magasságai a tervezést hátráltatják, kétes értékű előnyökért. Fő-

rizalitjának gőgös kihangsúlyozottsága a tér szempontjából sem indokolt, mert dominense a Gerbaud-palota volt és marad.

A falak 11 éve csupaszon állanak, minden védelem nélkül, ennek következtében, előre láthatóan a kövek tekintélyes részét ki kell cserélni, a meglévő ornamentikák és szobrászati elemek gondosan kozmetikázandók volnának és mindezen tevékenység egy olyan homlokzat konzerválásához vezet, mely mögött, helyenként attól 4 méterre, – egy nagy hangversenyterem óriási légtere húzódik meg.

Lehet-e korszerűnek nevezni ezt a tevékenységet?

Mindezt azért tartottam szükségesnek kissé bőven részletezve előrebocsájtani, mert a túlhajtott konzerválási szándék miatt nem sikerült a tervezésnek kielégítő megoldást nyújtani.

A sok követelmény kielégítése céljából az alaprajzi elrendezés komplikált, szerkezetében vegyes, sokhelyütt zavaros is.

A legfontosabb pedig, hogy a megkövetelendő kifogástalan funkciót nem tudta megoldani a terv.

A Feszl-féle főlépcső megtartásának forszírozása ugyanis oda vezetett, hogy *a nagy hangverseny termet a "műemlék" lépcsőre reá kellett tolni,* hogy a szükséges volumen létre jöhessen. Ez azt jelenti, hogy a *földszint* cca. 800 fős közönsége + 9,00 ill. 11,00 méteres szintről jut be a terembe, – tehát normális esetben is már magasnak mondható *erkély* nívóról van szó! A földszint egyik bejárata lépcső podestről nyilik, ugyancsak a zenekari karzat is.

Az *erkély* közönsége cca. 900 fő viszont cca. +15,00 illetve +20,5 m szintre kell, hogy felkapaszkodjon, hogy megfelelő *bejáratához* eljuthasson.

Ez pedig teljesen kivihetetlen. Ilyen nagy szintkülönbségen egyidejű tömegforgalmat lebonyolítani veszélyes, de a tömeg érdekeivel szemben is megengedhetetlen.

A kényszerítő keretbe való bezsúfolás eredményezi a közlekedő terek túltengő voltát (lásd a nagyterem kétoldalán, többszinten elhelyezkedő lépcsőházi csarnokokat), de emellett azok érdembeni jó kihasználásának elégtelenségét.

Hibás gondolatnak tartom, hogy az étterem és az új kávéház (Ibusz helyén) a Vigadó téri árkádok oldalán van. Az étterem még Hangli korában igazolta, hogy a bent tartózkodó sohasem érezte azt, hogy a Dunaparti korzón van. Egyszerűen nem lehet itt a külső tér és táj, valamint a belső között szoros kapcsolatot teremteni. Mindkettőt helyesebb volna a Vörösmarty téri oldalra helyezni, vagy feladni és helyüket a főbejárati előcsarnok, ruhatár stb. céljaira szervesen felhasználni.

A központi fűtés kazánház, szén, valamint salaktárolója nem kerülhet a legforgalmasabb autóbusz centrumba. A tervet alapelveiben elhibázottsága miatt részletében nem bírálom.

Javaslat:

1., A benyújtott tervfeladat elutasítása.

2., Csak a Feszl-féle dunaparti homlokzat tartandó meg a két rövid beforduló szárnnyal, valamint a belsőben a régi I. emeleti nagyterem állítandó helyre, a lépcsőház elbontandó.

3., *Legalább is zártkörű* pályázat tartandó az egész feladatra.

Budapest, 1956. április 16.

Rimanóczy Gyula

MATTIONI ESZTER KIÁLLÍTÁSA ELÉ

1942-ben a Nemzeti Szalon egyik kiállításán új, a maga nemében valóban korszerű technikával tűntek fel Mattioni Eszter "hímeskő"-ből készült kompozíciói. A módszer általánosságban a monumentális képmozaik kategóriájába sorolható, de a felhasznált anyag, annak megmunkálása sokkal kötetlenebb, – nagy színfoltok felrakásával sommásabb – az anyag szépségét kidomborító egyaránt nagyszabású, vagy kisléptékű ábrázolásra ad lehetőséget, amellett ízig-vérig mai. Bátran mondhatjuk, hogy a hímeskő valahol a mozaik és a freskó között foglal helyet, utóbbival szemben azzal az előnnyel, hogy anyagánál és ábrázolási lehetőségeinél fogva az emberi szemhez egész közel vihető, tehát tartózkodásra alkalmas helyiségek falainak bevonásához kiválóan alkalmazható, anélkül, hogy a freskó közelhatásánál mutatkozó technikai durvaságok a kompozíció egységét feloldanák. A hímeskő távoli hatásban nagy színfoltjaival, markáns, színezett kontúrrajzaival a kép teljes élvezetét adja a szemlélőnek. Közelhatásban az alkalmazott anyagok strukturális és színbeli szépsége és nemessége további élmény fokozást jelent.

A kompozíció témájának megfelelően a művész hatásosan és jellegzetesen képes, – az anyag minőségével és megdolgozásával, a kitöltő felületek színezésével és megdolgozási módozataival, – a fő és mellék-témákat elválasztani anélkül, hogy a kép egysége hiányt szenvedne.

Mattioni Eszter 15 éve ismerkedik ennek a szinte beláthatatlan variálási lehetőségeket nyújtó módszernek rejtelmeivel. – Az anyaggal való állandó küzdésben ma már mondhatjuk, Mattioni teljes mértékben győzedelmeskedett. Fölényes biztonsággal oldja meg mind szélesebb perspektívában, technikájának állandó tökéletesítésével feladatait.

Mattioni "hímeskő"-ve az építészek számára új lehetőséget nyújt belső tereik, külső homlokzataik gazdagításához. Az anyag nemessége a legmagasabb minőségi igények kielégítését, időállósága és mint már említettük a felhasználható anyag óriási variálhatósága széleskörű alkalmazását biztosítja. – Éppen ezért az építészek alkotásaiknál szívesen lát-

nák és nagy örömmel üdvözlik a "hímeskő"-vet.

Hazai viszonylatban épülő új iskoláinknál, egészségügyi, gyermek- és csecsemő-gondozó épületeinkben, de talán elsősorban reprezentatív jellegű nagyszabású középületeinknél a "hímeskő" az alkalmazott képzőművészet elemeinek *legnemesebbjei* sorába tartozik.

Tervező építészeink szívesen látnák a "hímeskő" elsősorban monumentális "kőfreskó"-ként való alkalmazása mellett, az ornamentális irányú kísérletezést is.

A korszerű építési technika a nagypaneles, előregyártott rendszer felé mutat. Nemes homlokzati díszítőelem lehetne a "hímeskő" ornamentális válfaja, az előregyártó üzemben kerülhetne a díszítendő panellapra és így elhelyezése a gépesített építés keretébe beilleszthető volna. A sorozat gyártás a költségcsökkentést is lehetővé tenné.

A sgrafitto mellett, magasabb minőségi igényt elégítene ki az ornamentális "hímeskő" bevezetése,

Megfelelő propagandával a kifejezetten évszázadunkra és új anyagainkra jellemző módszer széles körű kiterjesztéséhez szükséges műhely beállításával ez lehetne hazánk további *speciális művészi exportcikke*, mely méltóan volna besorolható világhírű képző- és iparművészeti termékeink sorába.

A "hímeskő" elterjedése lehet számunkra az a a speciálisan "magyar" képzőművészi, más változatában iparművészi technikai módszer, ami a franciáknak a gobelin, az olaszoknak a mozaik, a spanyoloknak az azuleios stb.

Mattioni Eszter úttörő munkássága egyaránt érdemes a társadalom és az állam vezető szerveinek hathatós támogatására.

(é.n.)

VÁLOGATÁS
RIMANÓCZY GYULA KÁDERANYAGÁBÓL

Jellemzés

Könnyűipari Épülettervező Iroda N. V.
Személyzeti osztály
RIMANÓCZY GYULA: építészmérnök I. Tervező osztályvezető.
Wien, 1903. I. 19.
Anyja: Markowszky Zsófia.
Lakik: Bp. II., Küküllő u. 12. sz.

Polgári családból származik, apja mérnökkari százados volt. Iskolai végzettsége műegyetem. Nős, 3 gyermeke van.

Az egyetemi tanulmányainak elvégzése után bejárta nyugatot, állítólag tanulmányi út címén, ami nagyon meglátszik az itteni munkáján, erősen kozmopolita, nationalista, nyugatimádó minden tekintetben. A Szovjetunió és népi demokráciák vívmányait lebecsüli.

Beosztottjaival szemben durva, ledorongoló baráti köre nagy polgári. Kritikához való viszonya rossz s én azt látom róla, hogy a Szovjetunió és a népi demokráciák kézzel fogható eredményei sem változtatják meg kozmopolita beállítottságát ezidáig.

Pártonkívüli, szakszervezeti tag, de tagdíjat nem fizet. Társadalmi munkát nem végez. A Szovjetunióhoz és Pártunkhoz való viszonya rossz. Még meg kell azt említenem, hogy mint tervezőmérnök szakmáját jól érti, de munkájáról lesírnak a kozmopolita vonások és annak dacára kiváló szakember, tudását féltve őrzi. A beosztott fiatal műszakiakat nem támogatja kellőképen. Semmiféle oktatásban nem vesz részt, hacsak amerika hangján keresztül nem kap oktatást.

Politikailag nem tartom megbízhatónak.

Budapest, 1950. június 13.

Haász Ferenc szem. felelős

Jellemzés

Rimanóczy Gyula építészmérnök, műteremvezető
szül.: Wien, 1903. I. 19.
Apja: † Rimanóczy Árpád, mérnökkari ezredes
Anyja: Markowszky Zsófia.
Felesége: Foucault Ivonett
Lakik: II., Küküllő út 12.

Politikailag nem megbízható, a Párthoz való viszonya nem jó, a Szovjetunióhoz való viszonya szintén nem jó. Amerikai imádatba esik, politikailag teljesen passzív. Politikai környezete megbízhatatlan, semmiféle társadalmi munkába nem veszi ki a részét. A nemzetközi politikai helyzettel tisztában van, teljesen amerikai irányzatot vallja magáénak, nem híve ennek a rendszernek. Elsőrendű szakember a munkáját kitűnően látja el. Irányító képessége van szakmailag jól nevelődnek mellette a káderek.

Jellemvonásai: Hirtelen, kritikát nehezen bírja, önkritikához a viszonya rossz, *munkatársaihoz a viszonya jó, tanítja, neveli őket.* Munkájában az éberség teljesen nem érvényesül. Háromszobás lakásban laknak, bére 330,- Ft. Nagyon szépen van berendezve, felesége kedvesen fogadott, beszélgetés során megtudtam, hogy semmiféle társadalmi munkát nem végez. Három felnőtt gyermeke van, ezek sem dolgoznak ifjúsági vonalon és mindegyik tartózkodik a társadalmi munkától. A tanácsválasztással kapcsolatban és a szocializmusunk épülésével kapcsolatban zavaros választ adtak és megállapítható, hogy visszahoznák a múltat minél hamarabb.

Budapest, 1951. március hó.

Hajnal Lajos
személyzeti felelős
Középülettervező Iroda

Környezettanulmány

Rimanóczy Gyula, nős 3 gyermeke van. 19 éves leánya a Szépmíves Liceum növendéke, diákszövetségi tag. 16 – 17 éves fiai gimnáziumi

tanulók. Orosz magyar faliújság szerkesztők, iskolai dekorációs felelősök. 3 szobás lakása van. Háztartási alkalmazottat nem tart. Semmiféle mozgalmi tevékenységet nem fejtenek ki.

1951. IV. 20. *Komanovicsné*

É. M. Középülettervező Vállalat Személyzeti oszt.

Egyéni beszélgetés

Rimanóczy Gyula.

Apja ezredes mérnök volt. Nyugdíját haláláig kapta. Ő 1933-tól 1948-ig volt önálló. Általában 3 alkalmazottja volt. Külföldi kapcsolata nincs, dacára annak, hogy öccse 1925 óta Kanadában van. 1938 óta nem leveleznek. A sógora francia állampolgár, akivel szintén nincs kapcsolata 1950 óta.

Feddéssel igazolták, mert tagja volt a magyar mérnökök egyesületének, ami jobboldali beállítottságú volt. A horthy éra alatt 3 komoly megbízása volt, ezért rásütötték, hogy ő jobboldali beállítottságú, pedig kijelenti, hogy őt mindig csak a munka érdekelte. Hévvel beszél arról, hogy remélheti azt, hogy Moszkvába megy és ott személyesen tapasztalhatja az elért eredményeket és ebből reméli, hogy még sokat tanul és tapasztal. Mindig az volt az elképzelése, hogy a művészet kívül áll a politikától, de most látja, hogy nem, tekintettel arra, hogy az épülő művészetben nyugaton teljes káosz van, míg keleten organizáció van, ha visszagondol arra, hogy a röneszánsz is az új világnézetből alakult ki, akkor látja hogy itt az új világnézet halad, egy új kialakítása a művészetnek.

Károlyi Antal a VÁTI-ból, *Hidasi* a KÖZTI-ből, *Tabéri Iván* a MEZŐTI-ből ismerik. A munkakörével nagyon meg vannak elégedve. Igyekszik megmutatni, hogy érdemes arra, amilyen megbízása van. Politikával ezelőtt soha nem foglalkozott.

1952. július 4. *Komanovicsné*

Középülettervező Vállalat
Személyzeti osztály

Életrajz ellenőrzés

Rimanóczy Gula: építészmérnök

Bécsben született 1903. január 19-én. A budapesti IV. kerületi főreáliskolában 1920-ban éretségizett. A műegyetemen 1925-ben szerzett építészmérnöki oklevelet.

Apja nyugalmazott mérnökkari ezredes volt, meghalt.

Bekhardt Ágoston elvtárs az É. M. VII. főosztályvezetője 1932. óta ismeri a Rimanóczy családot. /.../ úgy jellemezte, hogy nem ellenség, de nem is a mi emberünk. Közömbös, polgári érzelmű.

Tabéri Iván elvtárs, a MEZŐTERV igazgatója, felszabadulás előttről ismeri. Kiváló tervező. Politikailag több mint közömbös. Alkalmazkodni tudó, de nem meggyőződésből, hanem üzletből. Mérhetetlenül hiú. Munkájával kapcsolatban egyszer sérelem érte, s ezért inkább visszavonult. Most, hogy értékelik munkáját, hízeleg és kiszolgálja a rendszert. Hívő, klerikális beállítottságú. Ezt az is bizonyítja, hogy a horthy rezsimben sok papi megbízatást kapott. Nagyon régi építész családból származik. Igen magas nívón éltek, komoly kapitalistáknak számítottak. Ő volt a családból az egyetlen, aki saját erejéből vergődte fel magát. Tabéri elvtárs szerint, ki kell használni a tehetségét, tudását, de erős kontroll mellett. Szerinte legalább olyan erős kommunistát kellene mellé helyezni, mint amilyen tehetség ő. Ideológiailag nagyon képzett.

Hidasi Lajos elvtárs, a KÖZTI főmérnök helyettese még középiskolás korából ismeri. A belvárosi Reáliskolába jártak együtt. Később hosszabb ideig nem volt kapcsolata vele, s csak az 1937-38-as évek után találkozott vele szakmai vonalon. Szorosabb barátság nem fűzte hozzá. Nagyon tehetséges, értékes építőművésznek tartja, aki már több esetben bebizonyította ebbéli képességeit. Szakmai téren teljesértékű építész. Politikai beállítottságáról határozott véleménye nincs, mert ilyen értelemben vele a legritkább esetben folytatott beszélgetést. Nem tartja baloldali beállítottságúnak, de tudomása szerint szocialista ismereteinek hiányát az utóbbi időben igyekszik pótolni.

Bencze Istvánné elvtársnő, a KÖZTI pártbizalmija szerint, kapitalista

beállítottságú. Munkáját részben anyagi érdekből, részben hiúságának kielégítéseképpen végzi. Az alacsonyabb beosztású dolgozókat kimondottan lenézi, semmibe veszi. Politikailag képzett, amit az utóbbi időben részben gyümölcsöztet is a műteremben. Nem a rendszerünk híve, mivel erősen klerikális beállítottságú.

Budapest, 1952. szeptember 30.

:Komanovics Sándorné: személyzeti osztályvezető

:Gádoros Lajos: igazgató

A "Szakma legjobb dolgozója" cím elnyerésére való felterjesztés

Építésügyi Minisztérium VII. Főosztály
Deák Béla elvtársnak
Budapest. V. Beloiannisz u. 2-4 sz.

Az É.M. VII. Főosztálya által kiadott intézkedés alapján az alábbi dolgozókat javasoljuk a "Szakma legjobb dolgozója" cím elnyerésére.

Rimanóczy Gyula építőművész, építészmérnök, aki 1952. április 4-e alkalmával kapott sztahanovista oklevelet, 1952. november 7-én pedig sztahanovista jelvényt. Vállalatunknál mint a IV. műterem vezetője dolgozik.

Tervteljesítésben élen jár, s műtermének dolgozóit is állandóan neveli és a minőségi munkára buzdítja. Október hónapban tervét 211 %-ra, november hónapban 135%, december 193 %, január 112 %, február 119 %, március havában 113 %-ot teljesített. Az utóbbi időben a Budapesti Műszaki Egyetem Rajztermi szárny műszaki és részlettervein dolgozik és irányítja, a Gödöllői Agrártudomány Egyetem vázlattervét Kleineisel Jánossal készíti. Tervezései a reprezentatív épületek jellegét figyelembevéve a legmesszebbmenően gazdaságosak.

Műtermében határidő késedelem hosszú idő óta nem volt. Úgyszintén nem volt a műtermében visszautasított terv sem. A munkaversenyben és

a munkafelajánlásokban élen jár. Tervezése a takarékosság szem előtt tartásával történik. Erre példa a Veszprémi Nehézvegyipari Műegyetem "B" épület kőfaragó munkáinak gazdaságosabb átdolgozása következtében a megtakarítás 3.000.000 Ft.- A Budapesti Műszaki Egyetem rajztermiszárny I. ütem átdolgozása folyamatban van. Előre látható megtakarítás 2.000.000 Ft. Úgy a munkafegyelem, mint a tervfegyelem terén példamutatóan jár el.

Pártonkívüli, társadalmi munkát szakmai utánképzés terén végez. Különös érdeme, hogy a káderneveléstre nagy súlyt feketet. Kleineisel János az ő nevelése folytán lett sztahanovista, Molnár Béláné, de ezen kívül még mások is a műteremben az ő segítése folytán emelik teljesítményüket. Pártszervezetünk politikai Gazdaságtan iskolán neveli, ahová szorgalmasan jár és aktívan vesz részt.

Szabadi Imre sk. *Gádoros Lajos sk.* *Simon János sk.*

É.M. KÖZÉPÜLETTERVEZŐ VÁLLALAT *Budapest, 1953. április 16.*

Feljegyzés

Kapják: Gádoros Lajos igazgató szt., Hidasi Lajos főmérnök szt., Simon János párttitkár, Szabadi Imre szakszervezeti titkár elvt.

A folyó évi május 1-i ünnepségek alkalmával – tudomásom szerint – az építésügyi miniszter engem magas kitüntetésben részesített. Az erre vonatkozó oklevél átadásakor sajnos a házi ünnepségen nem tudtam résztvenni. Az Intézetben elterjedt felesleges pletykák megakadályozására bejelentem, hogy az ünnepség megkezdése előtt 3/4 órával az Építészeti Tanács hivatali helyiségei felé haladva erős vesegörcsöket kaptam, és miután történetesen nem volt nálam semmiféle gyógyszer, taxiba ülve hazamentem és azonnal ágyba feküdtem. Fájdalmaim a következő egésznap is tartottak, úgy két napon keresztül az ágyat voltam kénytelen őrizni. Ha ez a rosszullét nem fog el, az Építészeti Tanácsnál

mindössze 15 percnyi dolgom lévén, a hivatalos ünnepségre vissza tudtam volna jönni.

Egyébként erről a tényről feleségem az igazgatói titkárnőt este telefonon értesítette, miután a vállalati titkárság már nem jelentkezett, amikor haza érkeztem.

Budapest, 1953. május 4.

Rimanóczy Gyula
4. műterem vezetője

A gépírásos lapon kézírással olvasható:
"Nem fedi a valóságot mivel du 3 órakor V. 11-én (?) úgy nyilatkozott, hogy nem érdekes a plecsni csak a pénz."

Jellemzés

ÉPÍTÉSÜGYI MINISZTÉRIUM
Személyzeti Főosztálya
Budapest
Hivatkozással telefonbeszélgetésünkre az alábbiakban közöljük Rimanóczy Gyula káderjellemzését.

Rimanóczy Gyula ép. mérnök
szül. év, hely: Wien 1903
anyja neve: Markowsky Zsófia

Nagyon tehetséges, értékes építőművész. Széles látókörrel rendelkezik. Szakmai téren legelsők közé tartozik.

A szocialista építőművészet terén igen szép eredményt ért el. 1953. május 1-én az a kitüntetés érte, hogy a "Szakma legjobb dolgozója" kitüntetésben részesült.

Pártunk és Kormányunk kultúrforradalomra vonatkozó részét magáévá teszi, – a szocialista realista stílus kialakításában egészen jóirányú fejlődő lépéseket tesz. Ez nemcsak új tervezési feladatok megoldásánál

mutatkozik, hanem a már megkezdett épületek terveit az új stílus szellemében több ízben átdolgozta.

A műteremben a tervezőket oktatja, általában a műszaki káderekkel igen sokat foglalkozik. Tapasztalatait átadja.

Pártonkívüli, jelenleg a politikai gazdaságtan I. évfolyamát hallgatta, ahol igen jó munkát végez. Származásánál fogva, politikailag nem 100%-ig megbízható, mivel apja mérnökkari ezredes volt. /.../

Gádoros Lajos
igazgató

Komanovics Sándorné
szem. oszt. vezető

Rimanóczy Gyula műteremvezető jellemzése

Rimanóczy Gyula építészmérnököt 1938. októbere óta ismerem.

Rimanóczy tervező irodájába akkor kerültem, amikor a nyilasizmus virágjában volt. Származásom egy pillanatig sem volt kétséges sem előtte, sem az iroda más tagjai előtt. Ennek ellenére a lehető legtökéletesebb munkáltató volt, a kapcsolat köztem és a többi munkatársai között sokkal inkább baráti, mint alkalmazotti volt. Fizetés tekintetében is a lehető legjobb viszonyok voltak Rimanóczynál és minden fiatal építész legfőbb vágya volt irodájába kerülni részben az anyagiak és nagyrészt a bánásmód és a tanulási lehetőség miatt. Fiatal kollegáit a legnagyobb szeretettel oktatta /Ivánka, Laufer, Németh Pál, Paulovits, Köteles, stb./

1944. májusában bekerültem a Piatnik kártyagyárba dolgozni, mint kényszermunkás. Egészen deportálásomig Rimanóczy naponta hozta számomra az élelmet, vagy ha ő nem tudta személyesen eljuttatni, akkor valamelyik kollega látogatott meg és hozta a számomra szükséges holmikat. 1944. őszén Rimanóczy szerzett számomra keresztény papírokat, amit azonban nem mertem felhasználni és visszaküldtem neki, féltettem, hogy őt és családját bajba keverhetném. Ennek köszönhettem azután, hogy engem deportáltak és 1944. decemberében Hegyeshalomból küldtem egy levelet, melyben megkértem őt, hogy özvegy édesanyámat a lehetőség keretein belül támogassa és segítse. Ő ezt az én kéré-

semet a legmesszebbmenően honorálta és édesanyámat a Modern kávéházból élelmezte és minden utat és módot megragadott arra, hogy a segítségére legyen. Minden holmim és értékem náluk volt és igen kevés kivétellel /az ostrom alatt elpusztult/ mindent híven visszaadott.

Összegezve: én csak a lehető legszebbet és legjobbat tudom mondani Rimanóczyról, mert nemcsak velem viselkedett a legtökéletesebben, hanem volt még egy kollegám bizonyos Kaszás nevű, aki elpusztult a munkatáborban, akit a lehető legmesszebbmenően támogatott és az anyám vitte neki a pénzeket a Csáky utcai zsidótemplomba, hogy az se szenvedjen semmiben hiányt.

Budapest, 1953. október 21. *Bolgár Ferencné*

Jellemzés

É.M. Középülettervező Vállalat Személyzeti osztály
Építésügyi Minisztérium 7. Tervezési Igazgatóság
Személyzeti Csoport Budapest V., Beloiannisz u. 2-4.

Rimanóczy Gyula építészmérnök
Szül. év, hely: Wien 1903
Apja neve: Rimanóczy Árpád
Anyja neve: Markowszky Zsófia
Házastárs neve: Foucault Yvonne
Lakása: II. Küküllő u. 12.

Polgári családból származik. Apja: építészmérnök mérnökkari ezredes volt, 1925-ben meghalt. Vállalatunknál 1950 óta dolgozik, mint műteremvezető, 1954 január 1-től a III. Iroda főépítésze.

Szakmailag elismert nagytudású, széles látókörű tervező mérnök, rendkívül termelékeny, sok jól sikerült középület tervezője. A szocialista-realista építőművészeti törekvések terén elért fordulatban jelentős része van, kezdeményező magatartása miatt. Megvalósult létesítményei

közül kiemelkedik a Gödöllői Agrár Tudományegyetem, a Veszprémi Műegyetem valamint a Budapesti Műszaki Egyetem tervezései. Az utóbbinak terveiért Népköztársaságunk a Kossuth díj III. fokozatát adományozta.

Általános művészi munkájáért Sztahanovista jelvényt, a szakma legjobb dolgozója és az YBL díj I. fokozat kitüntetését kapta. Szakmailag sokat foglalkozik a fiatal építészekkel, tapasztalatait átadja, tanítványai közül ma már 2 műteremvezető működik (Kleineisel János és Vas Zoltán) személyében.

Bár régi magatartása, az elmúlt rendszerben magas jövedelemmel rendelkezett, így nehéz beilleszkednie népi demokratikus rendszerünkbe. Ennek ellenére a béke híve, amit bizonyít az is, hogy lakhelyén népfront bizottsági tag. Társadalmi munkát az Építőművész Szövetség mesteriskoláján végez. Ideológiailag képzett, az elmúlt években politikai oktatásban vett részt, jelenleg az Építőművész Szövetség iskolájának hallgatója.

Érzékeny hiú ember, eléggé anyagias. A párthoz való viszonya elfogadható.

Budapest, 1955. III. 31.

Darázsi Sándor
személyzeti ov.

Gádoros Lajos
igazgató

RIMANÓCZY GYULA LEVELE A MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET SZERKESZTŐSÉGÉNEK

Tisztelt Szerkesztőség

Körülbelül az októberi események óta – súlyos betegségemmel megszakítva – figyelemmel kísérem azokat az aggasztó és káros jelenségeket, amelyek építésztársadalmunkban visszás, és új feladataink végrehajtását gátló körülményeket teremtenek.

Egy néhány kartárs állandó és rendszeres destrukciója, valószínűleg a "divide et impera" elv jegyében éket kíván verni az idősebb és a ma feltört építészgeneráció közé.

Sajnálatos módon, ezt elsősorban azokkal az idősebb, 50–58 év közötti kartársakkal teszik, akik vitathatatlanul a magyar korszerű építészet előharcosai voltak ebben a hazában, oly időkben, amikor a nevezett opponálók még kis, kezdő építészhallgatók, vagy talán még azok sem voltak.

A magyar építésztársadalomnak ez e kétségtelenül avantgardeja az 1930-as években a C.I.R.P.A.C. magyarországi képviseletének propagatív segítségével ankét-sorozatot indított, az akkori Magyar Mérnök- és Építészegyletben Budapest lakásépítési problémáiról. Az ankét közel három hónapig tartott, amelynek szervező titkára igénytelen személyem volt.

Habár az ankét résztvevői között az akkori áldatlan politikai helyzet következtében – a nemzetközi progresszív építészet magyarországi képviseletének tagjai csak kis számban vettek részt, a velük szimpatizáns és Budapest lakásépítési helyzetének antiszociális állapota felett elkeseredett, főleg fiatal építészekből álló csoport az ankéton a munkából alaposan kivette a részét.

Az ankét anyaga egy komoly könyvet tudott volna megtölteni, nemcsak szöveg, hanem példa gyanánt ábra-anyaggal. Érthető, hogy az akkori politikai constellatioban egyes vezető köröknek a kétségkívül megütött forradalmi hang építéspolitikánk terén nem tetszett, és bár megállapodást kötöttek az ankét rendezői a Magyar Mérnök- és Építészegylet Közlönyének főszerkesztőjével a terjedelmes anyag leközlése érdekében, az – csodálatos módon – egy szép napon eltűnt.

Tallózva régi írásaim között, megtaláltam ezen ankéton elhangzott felszólalásom eredeti szövegét, amelyet 1930. december 15-én adtam elő a Magyar Mérnök- és Építészegylet mű- és középítési szakosztályának kislakásépítési ankétján, valamint azt a határozati javaslat-tervezetet, amelyet az ankét resuméje gyanánt az illetékes főhatóságok elé kívántunk terjeszteni.

Előadásomat Budapest térképén feltüntetett ábra-anyag kísérte, ami elveszett. – Úgy érzem, hogy a szöveg maga eléggé pontosan határozza meg az általunk javasolt kislakásépítési helyeket, így, ábra nélkül is, a cikk közérthetővé válik.

– Megítélésem szerint nem volna érdektelen, főleg fiatalabb és egyoldalúan informált építész kartársaink előtt – sajnos csak nekem megmaradt – anyagomat ismertetni, hogy egyrészt a mi generációnk elégtételt kapjon azokért a burkoltan elhangzott vádakért, amelyek a Magyar Építőművész Szövetség ülésein oly gyakran elhangzanak, másrészt, már szinte történelmi távlatban – hiszen azóta 27 év telt el – képet kapnak az akkori magyar fiatal építészgeneráció harcairól.

Budapest, 1957. november 25.

Rimanóczy Gyula
építészmérnök

CURRICULUM VITAE (ÉLETRAJZ)

Régi építészcsaládból származom. Nagyapám R. Kálmán (1840–1906), nagyváradi tervező és vállalkozó építész volt. Nagyapám bátyja R. Alajos 1848-ban Bem tábornok parancsőrtisztje volt, 1849-ben Kufsteinben felakasztották.

Atyám R. Árpád (1867–1925) Bécsben végezte el a Militär Hochbauschule-t, (ahol – annakidején – Fischer von Erlach és Pécsi Mihály is tanultak), majd a magyar honvédségnél, mint mérnökkari tiszt működött, 1924-ig, amikor is, mint a mérnöki tisztikar főnökét, ezredesi rangban nyugdíjazták. Apám nyugdíjba helyezésének egyik fő oka az volt, hogy a kommün idején a helyén maradt a Honvédelmi Minisztériumban. Ezt Horthyék nagyon rossz néven vették. – Apám súlyos tüdőgyulladás és elhatalmasodott cukorbaja következtében, 1925 februárjában meghalt.

Anyám Markowski Zsófia (1882–1932), lengyel származású, Markowski Julian, neves lembergi szobrászművésznek volt leánya. Anyai nagyapám lemberg-városi tanácsos volt, és részt vett az 1863. évi lengyel szabadságharcban.

Tanulmányaimat a Budapesti Kir. József Műegyetemen végezetem, 1920-tól 1924-ig. Abszolválásom után részt vettem a Ziegler érempályázaton. A pályázattal való elfoglaltságom és – később – Apám halála akadályoztak utolsó szigorlatom letételében, amelyet 1925 júniusában letéve, jó eredménnyel, építészi diplomát szereztem.

Mint évfolyamom legjobb tervezője elnyertem a Hausmann Alajos jutalomdíjat. A Ziegler-pályázatommal pedig rektori elismerő levelet kaptam.

1925–28 között – megszakításokkal – hosszabb tanulmányutakat tettem. Bejártam Franciaországot, Spanyolországot, Északolaszországot, részben Németországot, Angliát, Portugáliát, Ausztriát és Lengyelországot.

1928-ig Wälder Gyula műegyetemi tanár irodájában dolgoztam, majd 1933 januárjában Maróthy Kálmán építészmérnök irodájában. Ebben az időben – kényszerűségből – önállósítottam magam, amikor is alkalmam volt 1933–34-ben a pasaréti Szt. Ferenc-rendi templom és zárda tervezési munkáit elnyerni. 1934–36. között néhány családi házat építettem a Pasaréten és a Farkasréten, továbbá Debrecenben.

Időközben tagja lettem a Magyar Mérnök- és Építészegyletnek, valamint a Mérnöki Kamarának is.

1935-ben a Mérnök Egyletben szociális kislakásépítési ankét szervezésével bíztak meg. A kb. 2 hónapig tartó ankét-sorozat messzemenően feltárta Budapest antiszociális lakásviszonyait, és az előadások során előterjesztett javaslataink nagy feltűnést és – természetszerűleg, bizonyos körökben nagy visszatetszést keltettek.

1936-ban 58 pályázó közül I. díjjal megnyertem a Postás Nyugdíjas Otthon tervezési megbízását, amely Budapesten, a Szt. Domonkos utcában megépült.

1938-ban 54 pályázó között ugyancsak I. díjjal, megbízásként elnyertem a Dob- utcai Erzsébet Telefonközpont és Budapesti Postaigazgatóság cca 67.000 lm^3 épületét, amely ma a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium épülete.

1940–44 között számos pályázaton I. díjat nyertem. Így, többek között: a Nemzeti Sportcsarnoknál is, amelynek azután vezető tervező építésze lettem.

Mindezen tevékenységemért semmiféle állami kitüntetésben nem részesültem, annak ellenére, hogy munkáim nemzetközi folyóiratokban (Architecture d'Aujourd'hui, Casabella, stb.) megjelentek.

1935 ben az egyik legsikerültebb építészi munka jutalmazásaként (pasaréti templom) az akkori Magyar Építőművészek Szövetsége mesterdíjjal tüntettek ki. Ugyancsak ebben az évben elnyertem Budapest Székesfőváros művészeti ezüstérmét is.

A felszabadulás után, 1945 júniusában a magyar mérnököket és technikusokat igazoló bizottság "feddéssel" igazolt, azért, mert nevem szerepelt a mérnökpolitikai társaság listáján. Megjegyzem, hogy ennek a társaságnak soha, egyetlen ülésén sem vettem részt, és kizárólag kivívott, jó szakmai hírem miatt tudtomon kívül vettek fel jegyzékükre.

Ennek ellenére, csak 1948. november 1-én vettek fel állami tervező irodába, ahol azóta is megszakítás nélkül dolgozom, éspedig az ÉM Ipari Épület Tervező Intézetnél, majd a közben megszűnt ÉM Könnyűipari Tervező Irodánál, végül – és ez idő szerint is – az ÉM Középülettervező Vállalatnál.

Mióta állami tervező irodában dolgozom, terveim szerint megépült a Nyíregyházi Dohányfermentárológyár, a Gödöllői Árammérőgyár, szá-

mos bányász öltöző- és fürdőépület, ipari tanulóiskolák és otthonok, a Budapesti Műszaki Egyetem egy része, a szolnoki irodaház. Elkészítettem a Gödöllői Agrártudományi Egyetem teljes tervdokumentációját is.

1953-tól kezdve – az Építésügyi Minisztérium megbízásából – számos tervezőirodában, mint tervtanácsadó tag működtem. Így a VÁTI-nál, a KÖZTI-nél, a LAKÓTERV-nél, a KÖZÉPTERV-nél és esetenként a BUVÁTI-nál is. Kritikai munkásságom ez idő alatt közismertté vált. Mindenkor igyekeztem a bemutatott tervek jobbátétele irányában közreműködni. Ez nemcsak egyedi tervekre, hanem a városrendezési tervekre is vonatkozott.

1954-ben kormánykiküldetésben egy háromhetes lengyelországi tanulmányúton voltam.

1955-ben részt vettem, mint egyik tervezője, a budapesti általános rendezési terv kialakításában.

Négy év óta a Magyar Építőművészek Szövetségének – amelynek ma is vezetőségi tagja vagyok – megbízásából mesteriskolai tanárként működöm. Az első ciklusban résztvevő tanítványaim tervét pl. Budapest Város Tanácsa megvásárolta.

Megalakulásától kezdve megszűntéig tagja voltam a Minisztertanács által kinevezett Építészeti Tanácsnak.

Párton kívüli voltam és vagyok jelenleg is.

1950-ben a Könnyűipari Tervező Irodánál a "legjobb tervező építész díszoklevelet", 1952-ben a Középülettervező vállalatnál a minőségi munkaversenyt megnyerő díszoklevelet, 1952-ben sztahanovista címet és jelvényt nyertem.

A Magyar Népköztársaság továbbá munkásságomat több ízben pénzjutalommal, szakma kiváló dolgozója oklevéllel, 1953-ban az Ybl Miklós-díj I. fokozatával, végül 1955-ben a Kossuth-díj III. fokozatával jutalmazta.

Az októberi események alatt semmiféle munkástanácsban, sem forradalmi bizottságban nem szerepeltem.

Egyéb adataim:

Wienben (Ausztria) születtem, 1903. január 19-én. Középiskoláimat a budapesti V. ker. Főreáliskolában végeztem, és 1920-ban érettségiztem, mint preamaturis. Franciául és németül beszélek, olvasok és írok. 1929-

ben megnősültem. Feleségem francia származású, Foucault Yvonne. Apósom: Foucault F. Jenő, franciaországi külkereskedelmi tanácsos, a Francia Becsületrend lovagja, bakteriológus, a Budapesti Pasteur Chamberland Intézet igazgatója volt, 1942-ben bekövetkezett haláláig.

3 gyermekem van.

Leányom, Sóstaricsné, R. Yvonne, 27 éves, az Állami Faluszínházak jelmeztervezője. Nagyobbik fiam, R. Gyula, okl. építészmérnök, 25 éves. Kisebb fiam, R. Jenő V. éves építészmérnök hallgató, 24 éves.

Budapest, 1958. február 17.

Rimanóczy Gyula

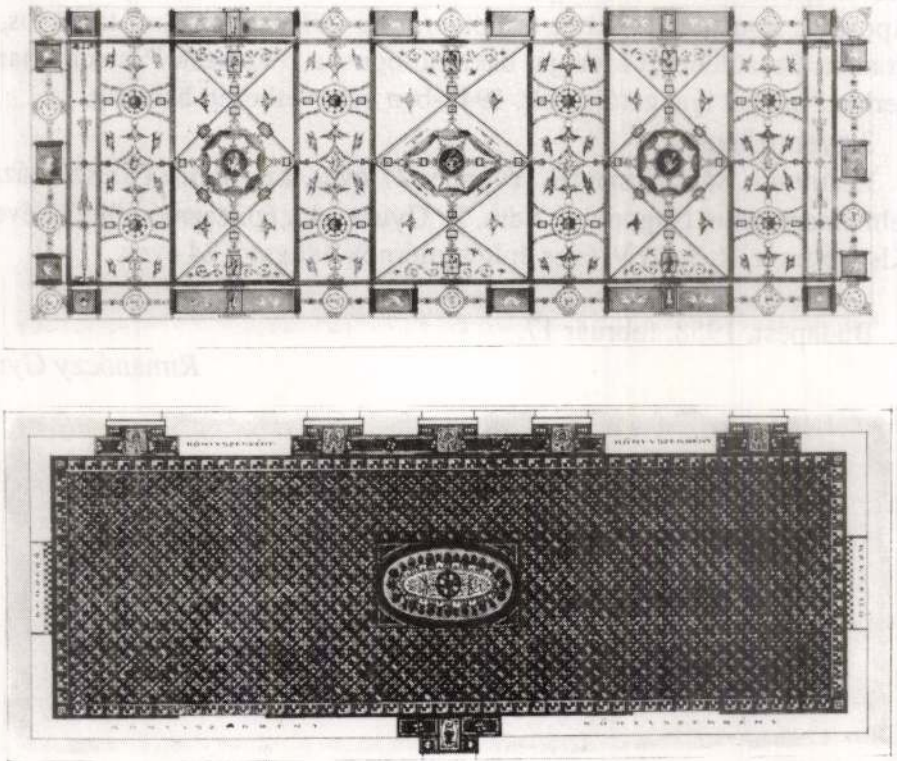

Klub könyvtárterme, 1924. Kat. 1.1.2

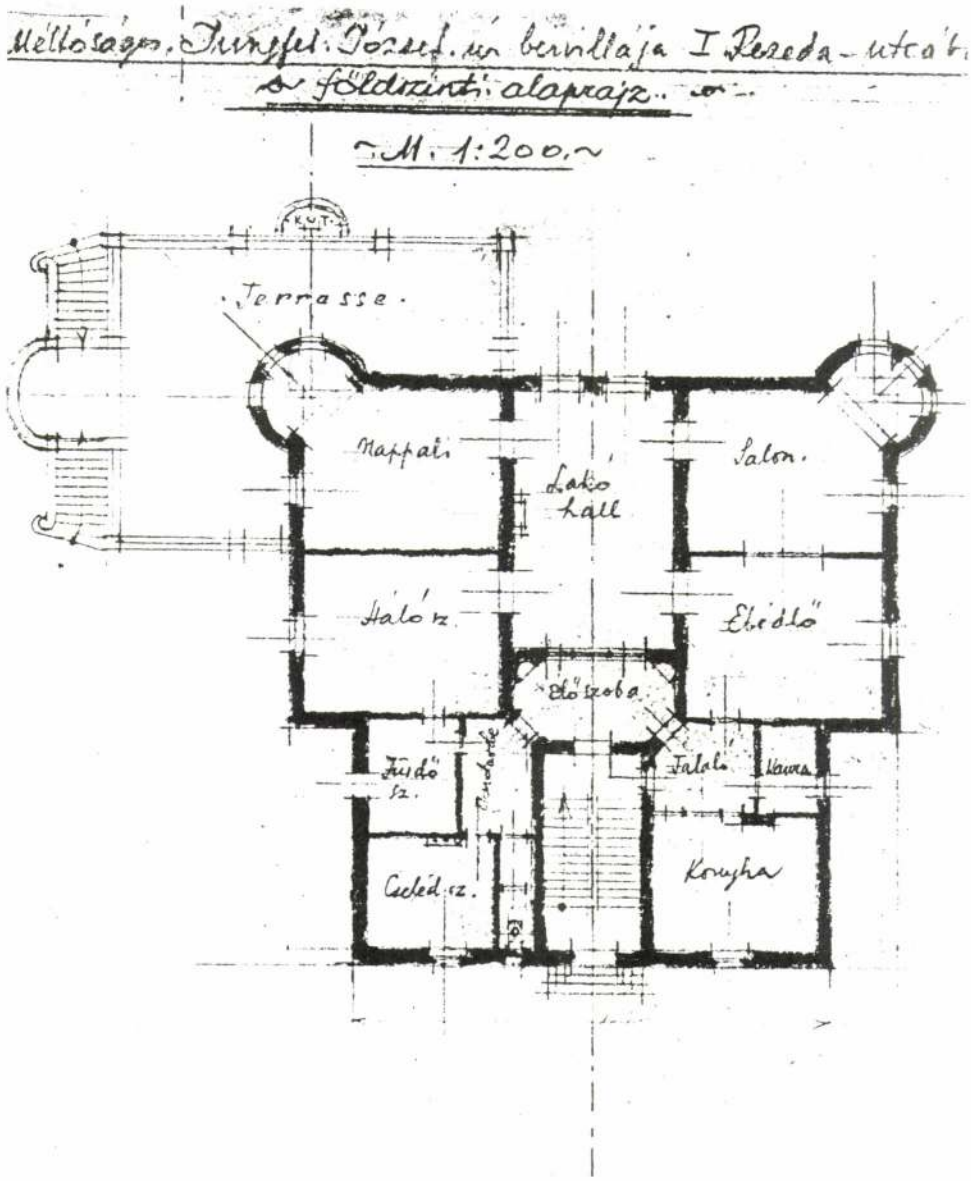

Jungfer-villa, 1927. Kat. 2.1.1

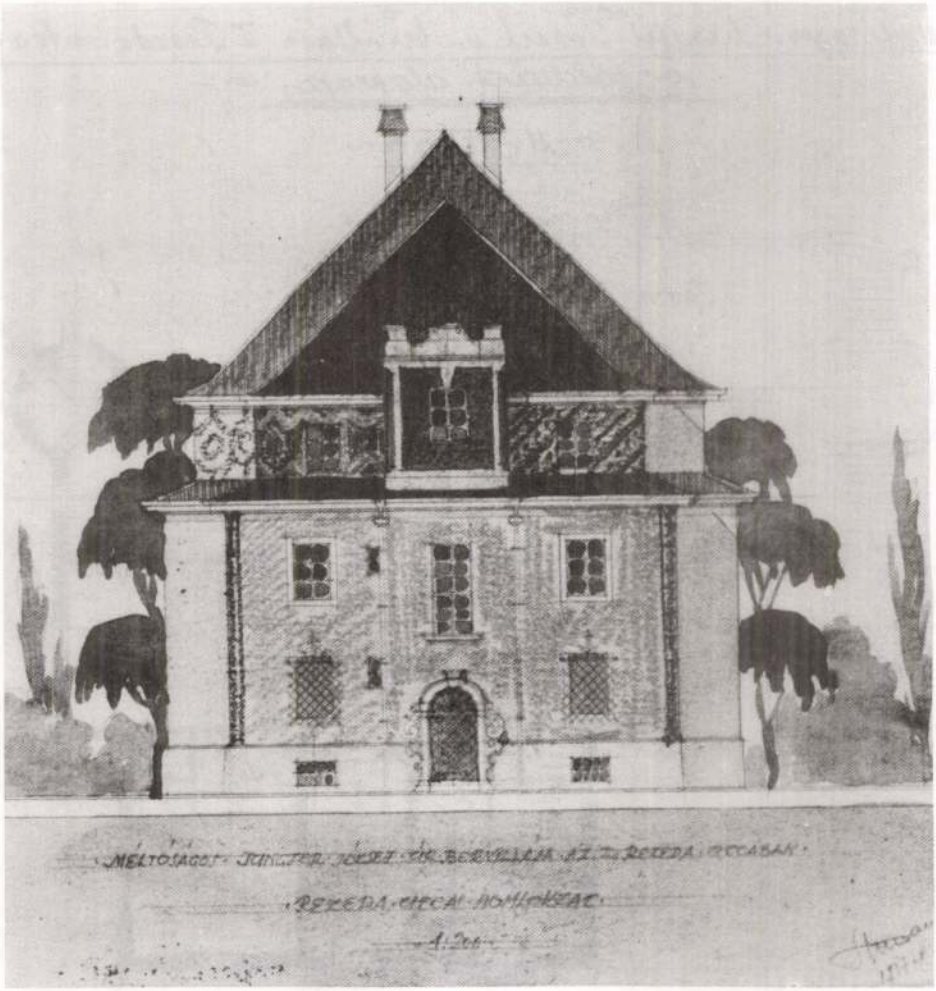

Jungfer József villája, Budapest, 1927. Kat. 2.1.2

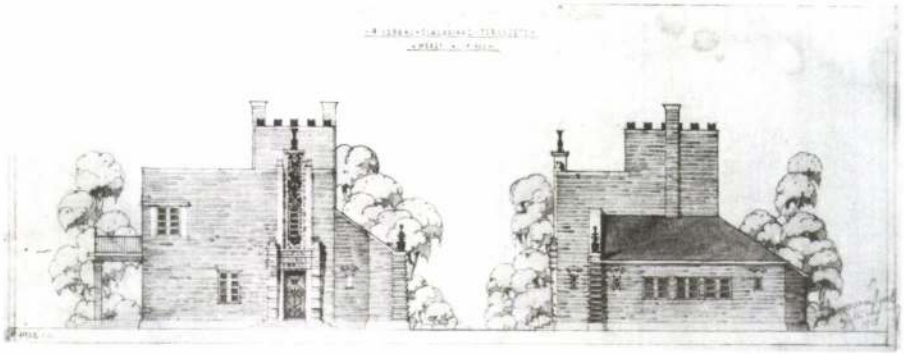

Négyszobás családi ház terve, 1928. Kat. 4.1.1

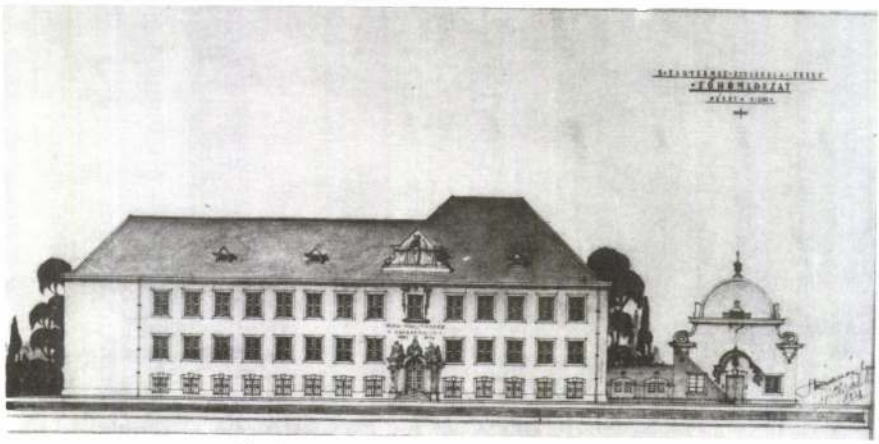

Nyolctantermes fiúiskola, 1928. Kat.5.1.1

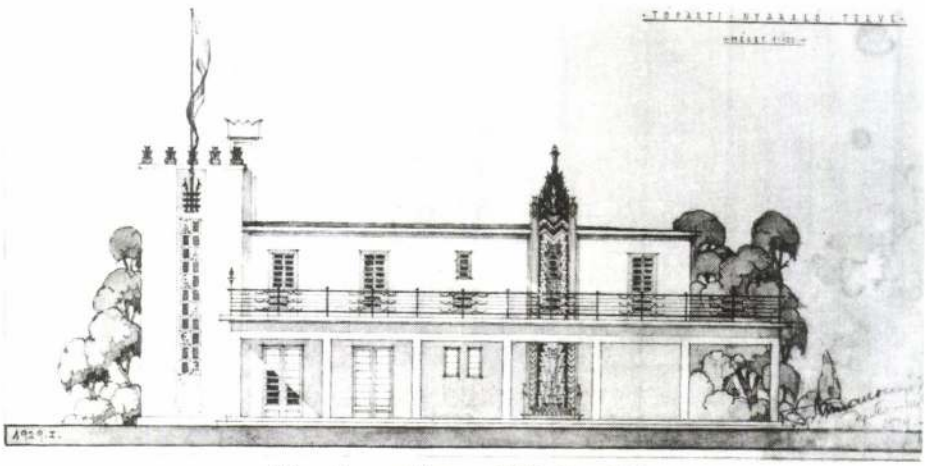

Tóparti nyaraló terve, 1929. Kat. 6.1.1

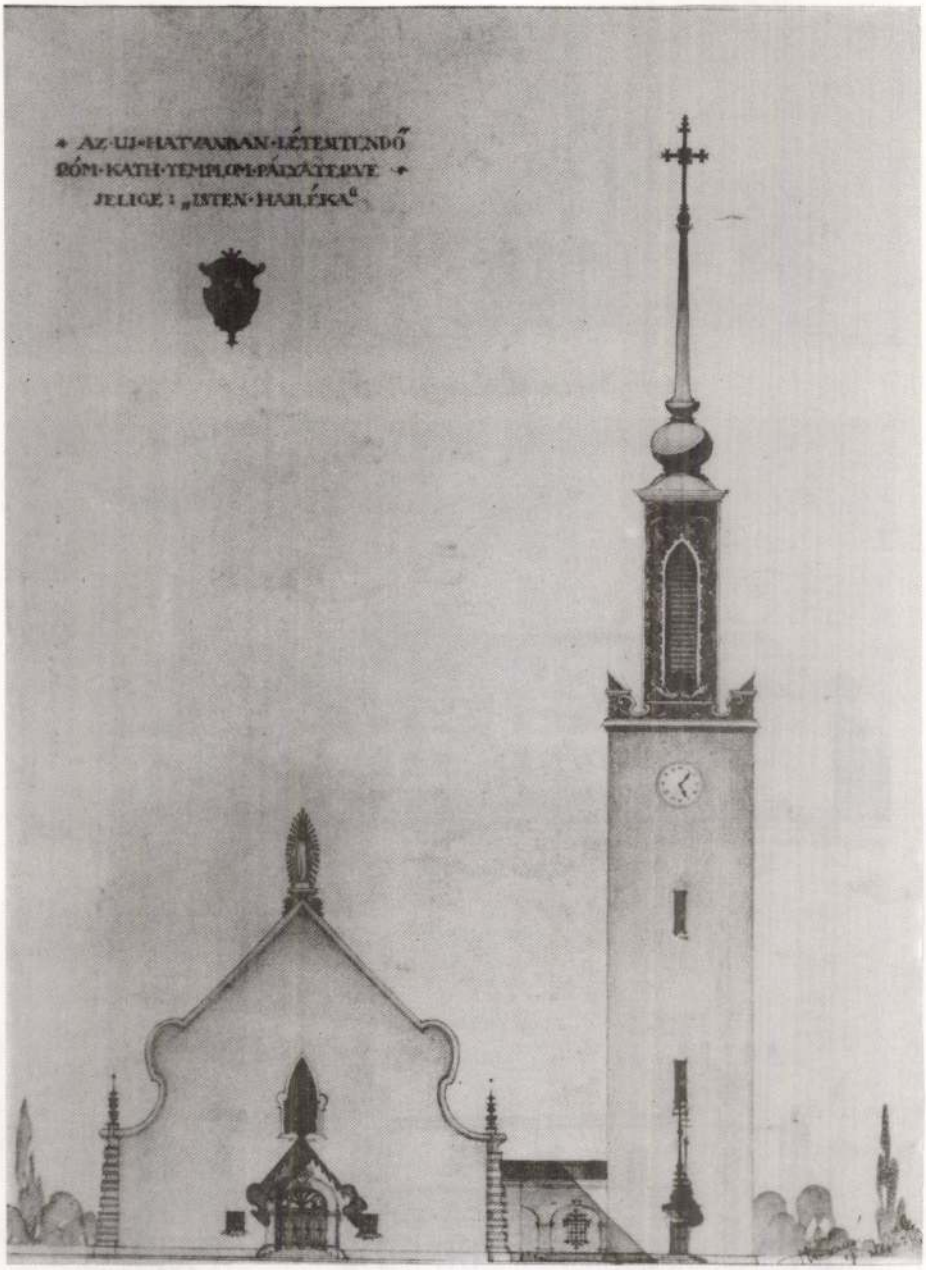

Római katolikus templom, Új-Hatvan, 1929. Kat.7.1.3

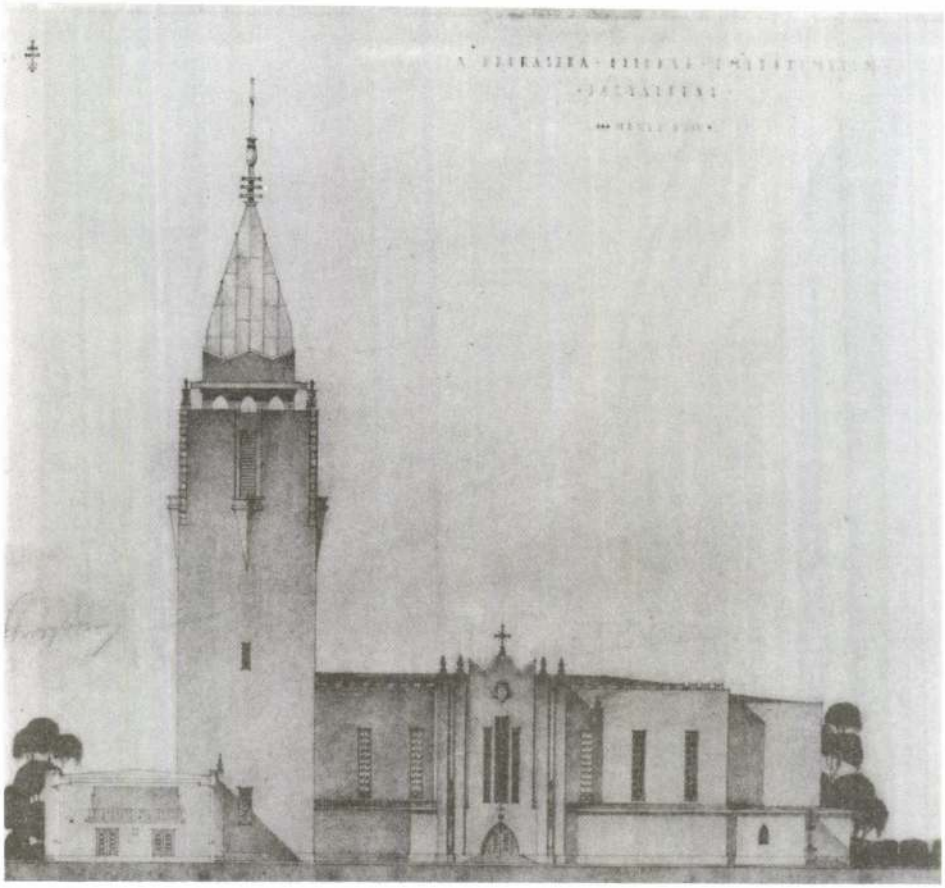

Prohászka Ottokár emléktemplom pályaterve, Székesfehérvár, 1929. Kat. 8.1.3

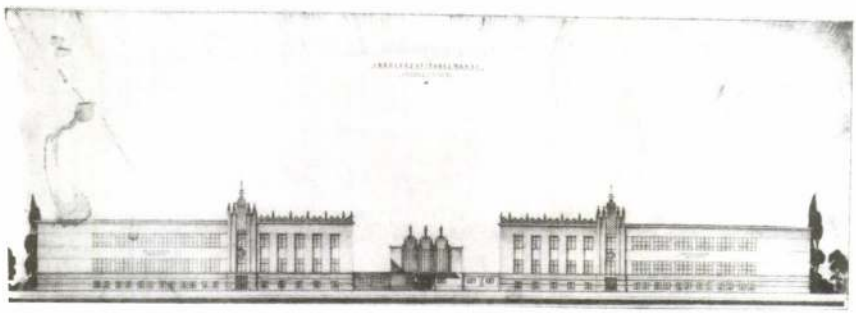

Homlokzat tanulmány, 1920-as évek vége. Kat. 9.1.1

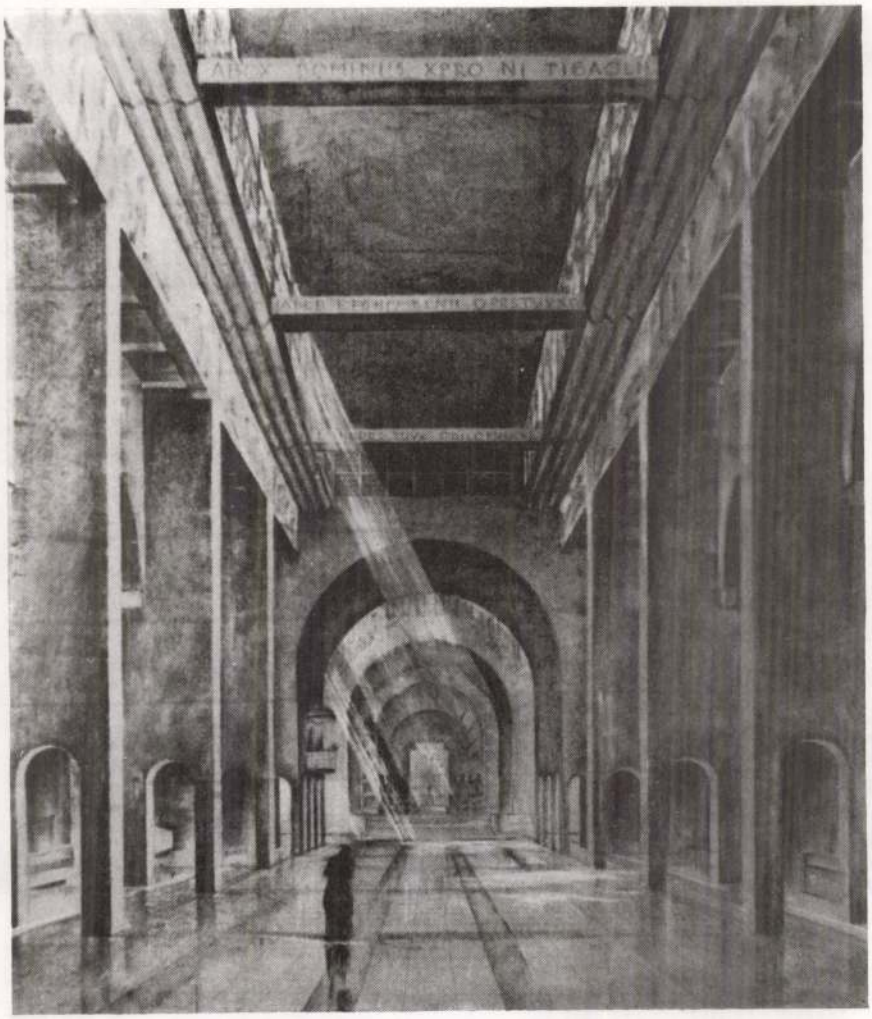

Négy evangélista templom, 1930. Kat. 11.2.1

Horthy Miklós szeretetotthon, tüdőbeteg-gondozó, 1931. Kat. 13.2.1

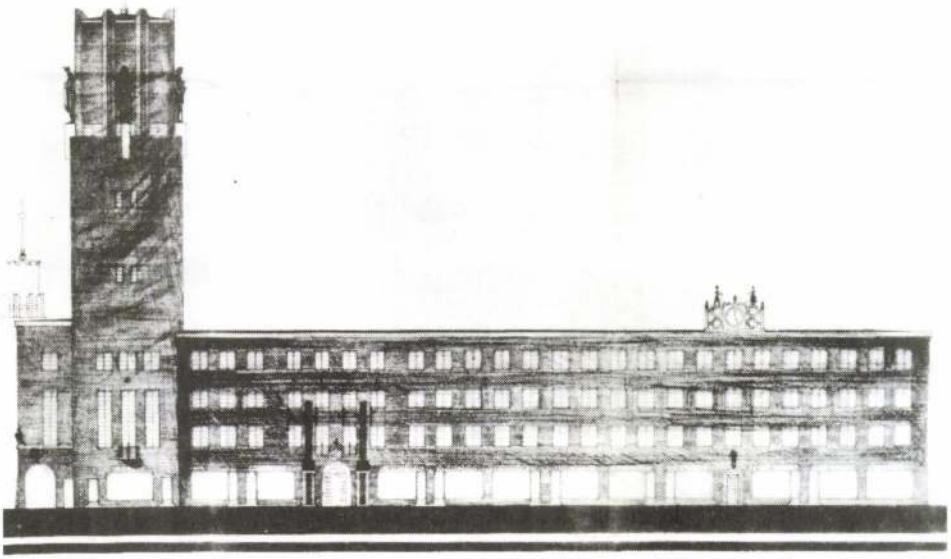

Debrecen város székháza, 1931. Kat. 14.1.3

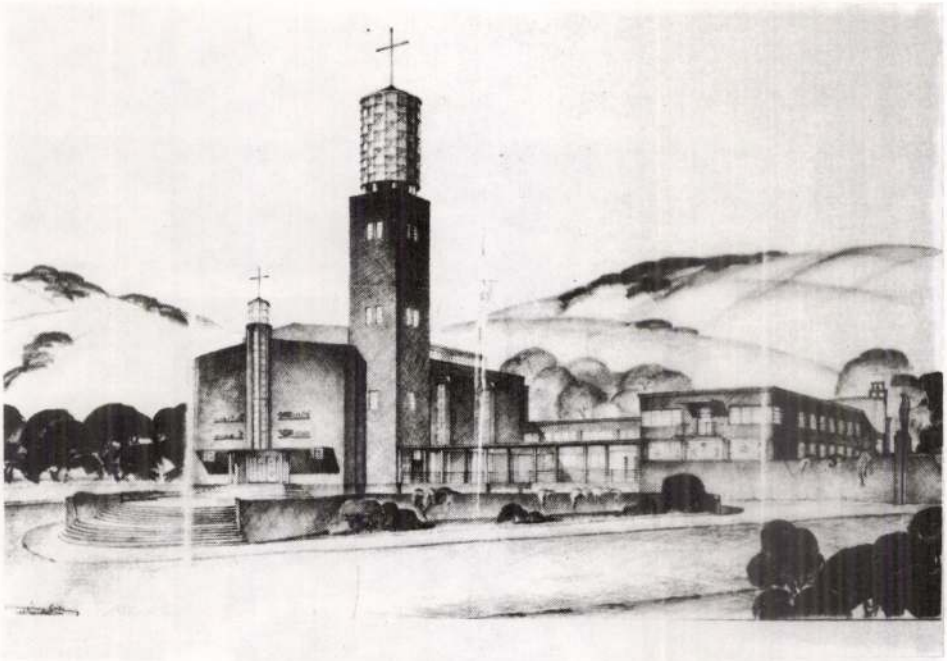

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.1

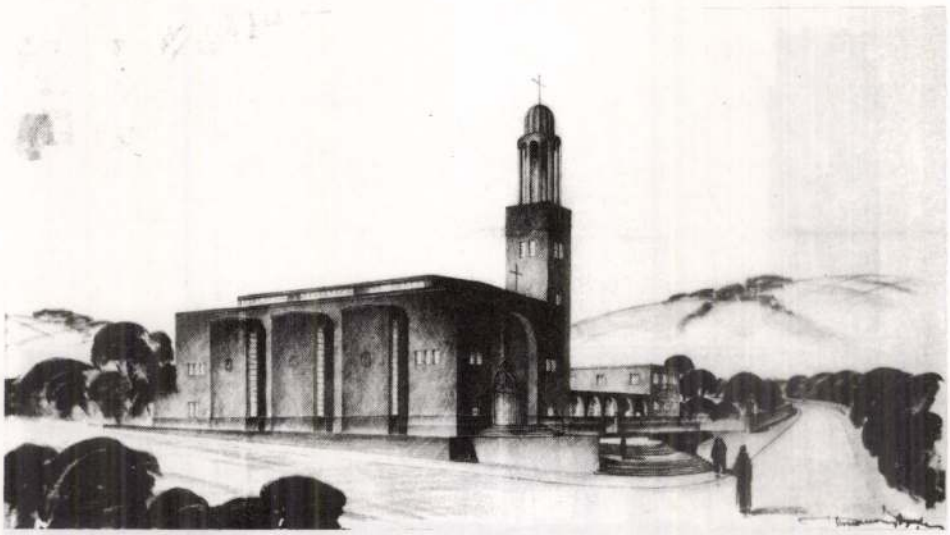

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.2

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.3

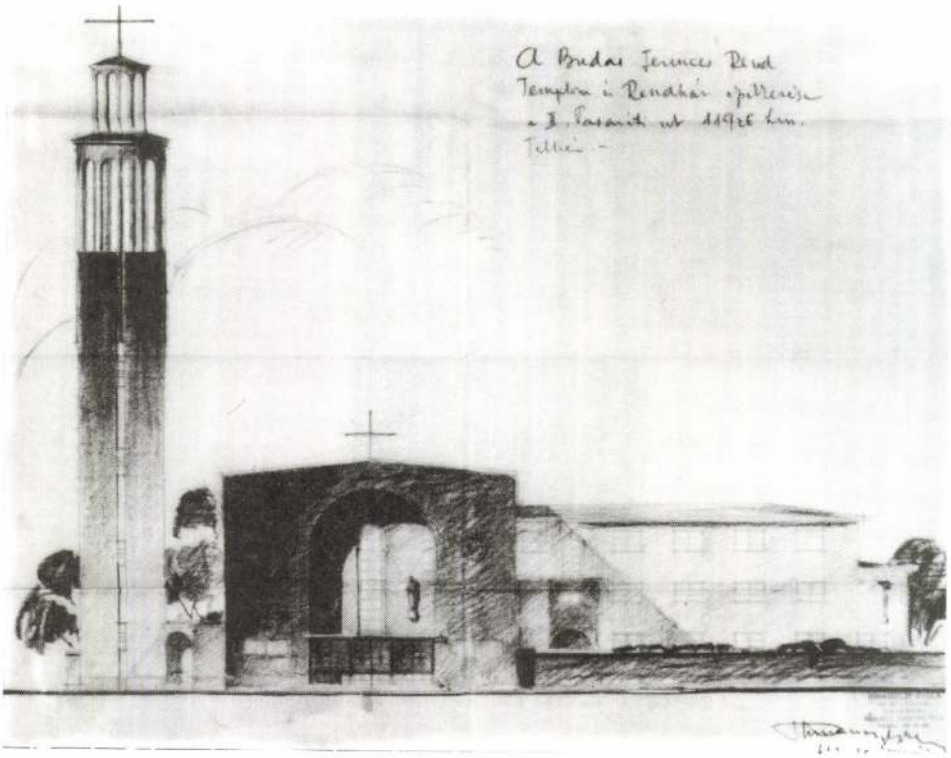

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.4

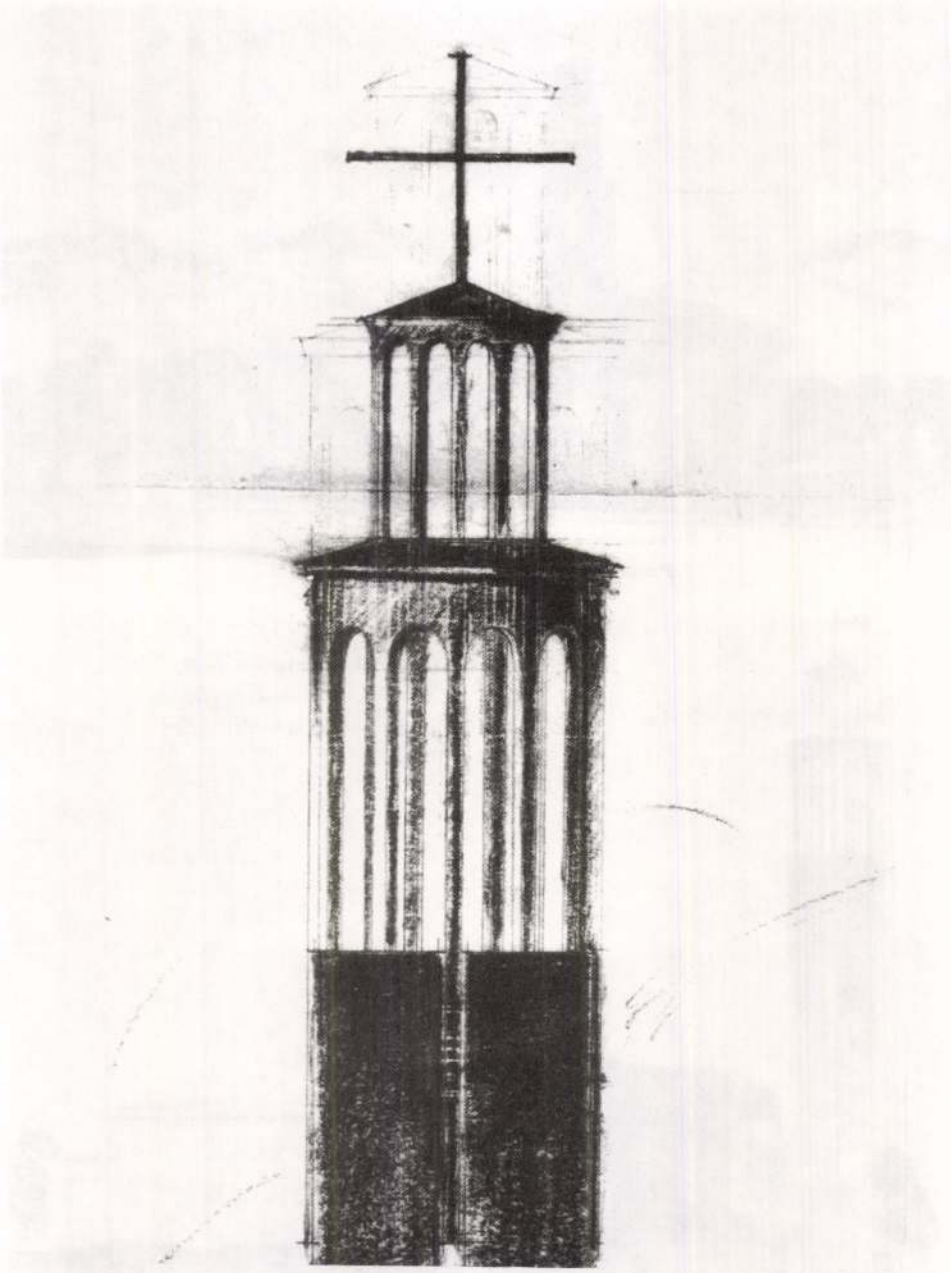

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.4 (részlet)

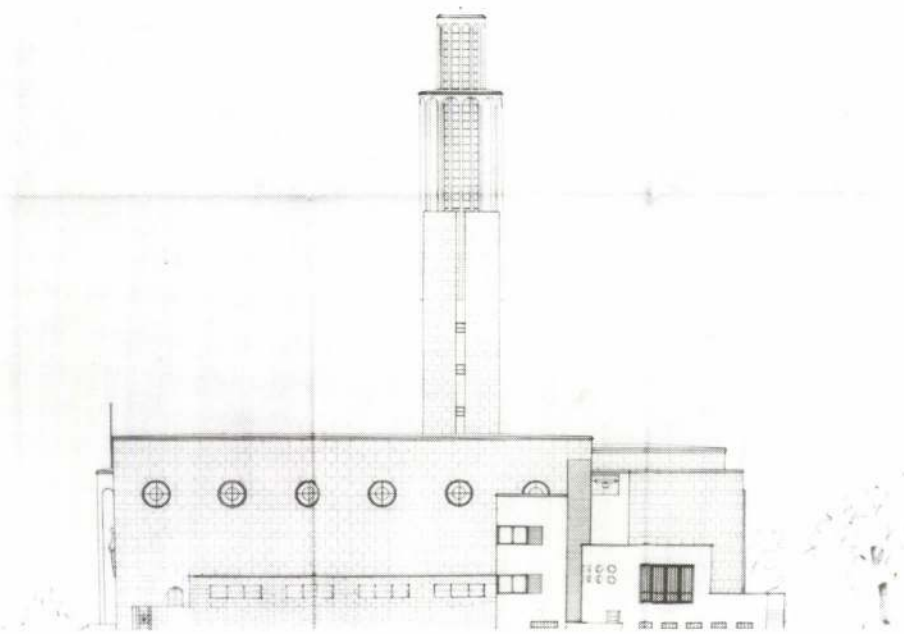

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.6

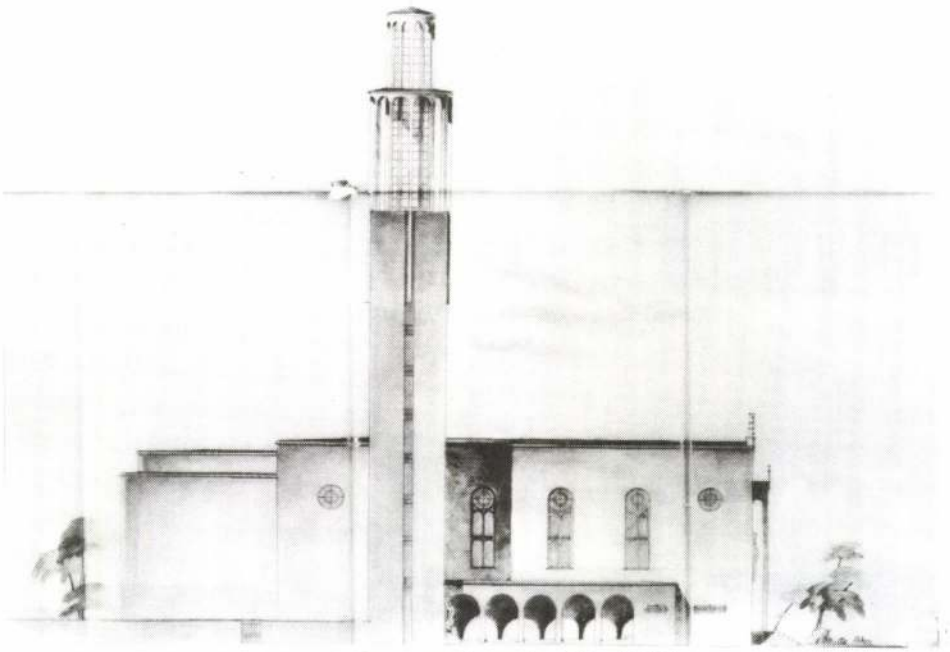

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.7

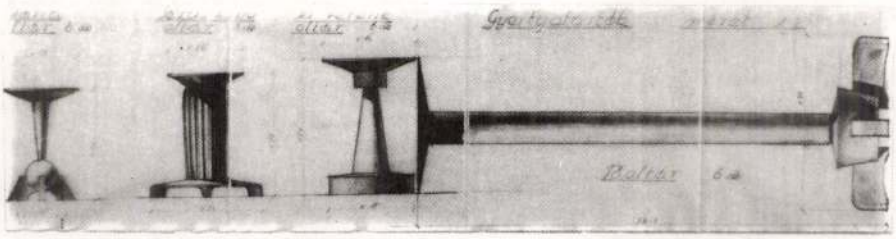

Pasaréti Szent Antal templom, gyergytartó. Kat. 15.1.11

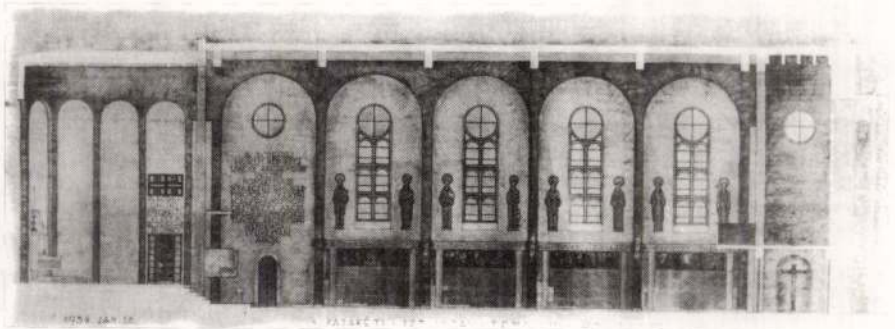

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.15

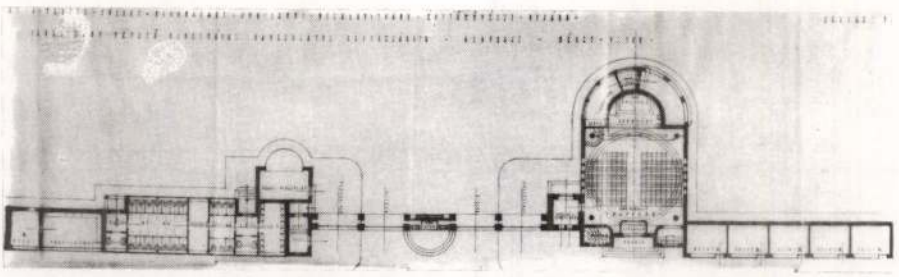

Farkasréti temető kapubejárata, 1932. Kat. 16.1.1

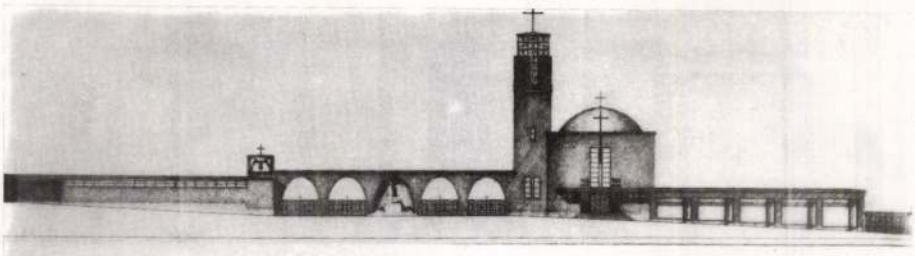

Farkasréti temető kapubejárata, 1932. Kat. 16.1.2

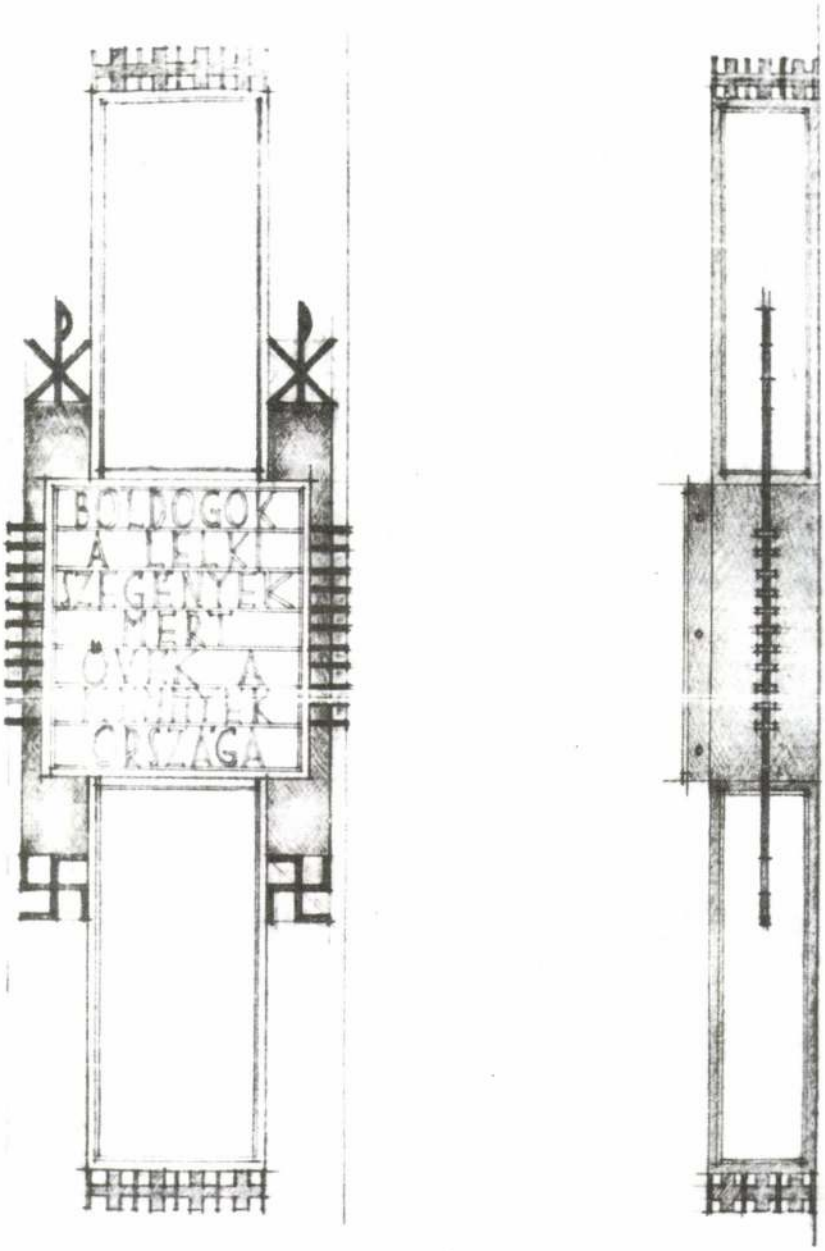

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.1.12

Pasaréti Szent Antal templom. Kat. 15.2.12

Bányász-villa, Budapest, 1933. Kat. 19.2.1

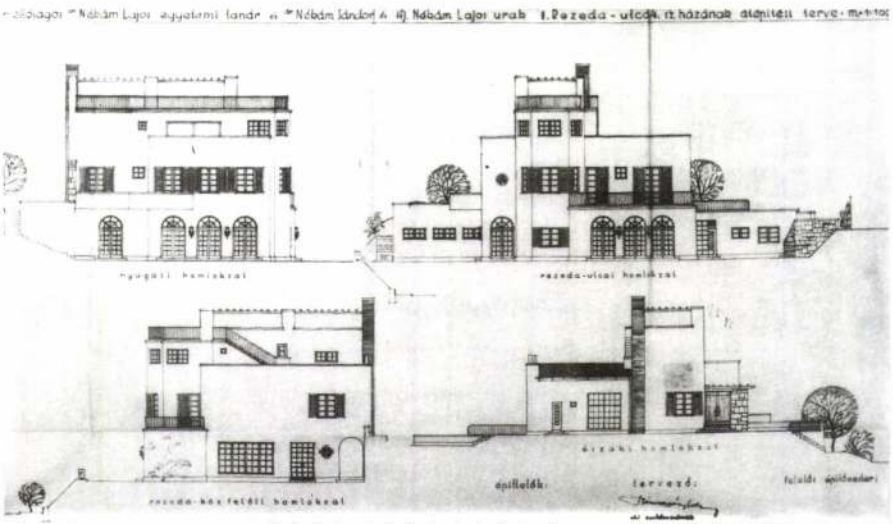

Nékám-villa, Budapest, 1932 Kat. 17.1.1

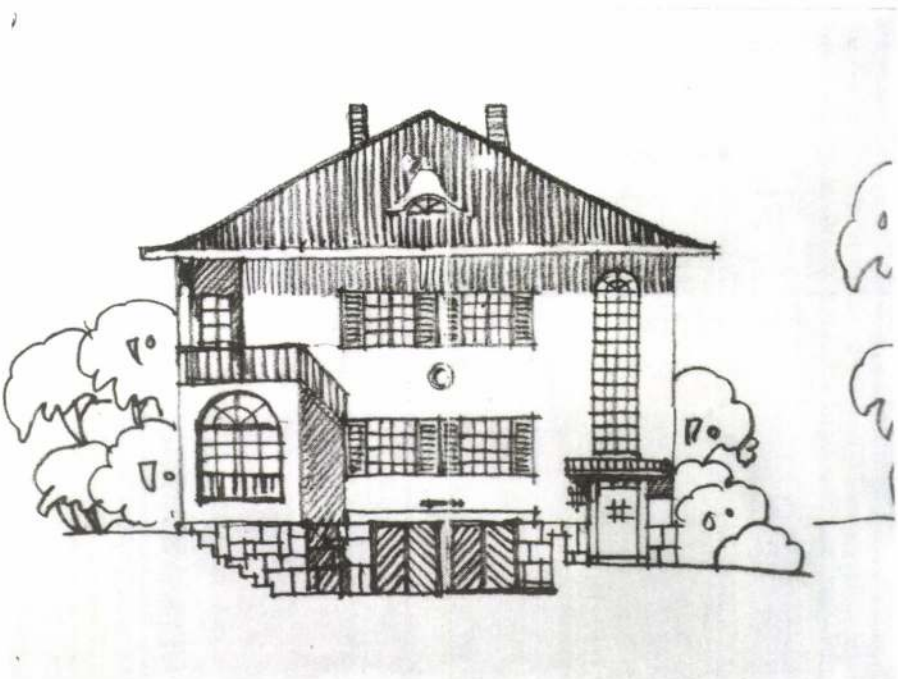

Pávai-Vajna villa, Budapest, 1932–1933. (részlet) Kat. 18.1.2

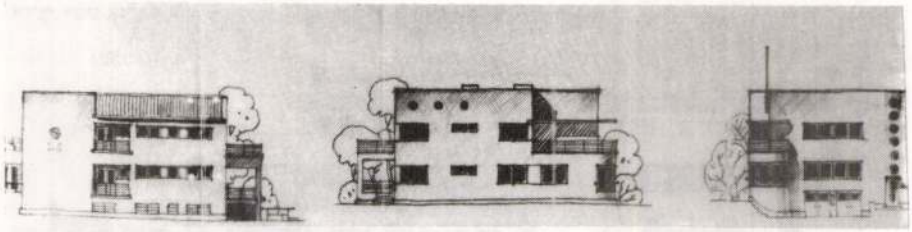

Pávai-Vajna villa, Budapest, 1932–1933. Kat. 18.1.4

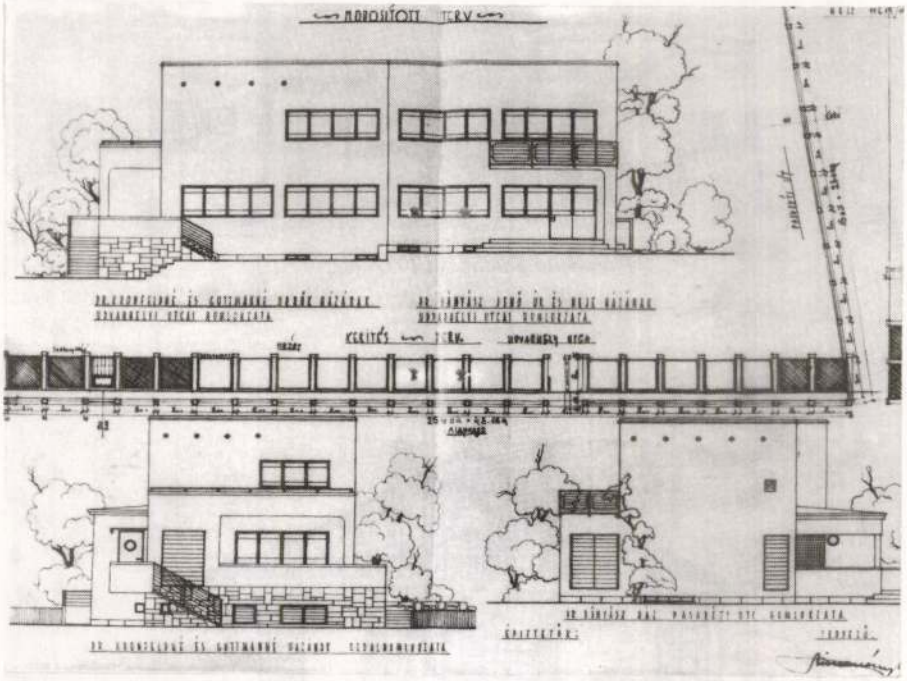

Bányász-villa, Budapest, 1933. Kat. 19.1.1

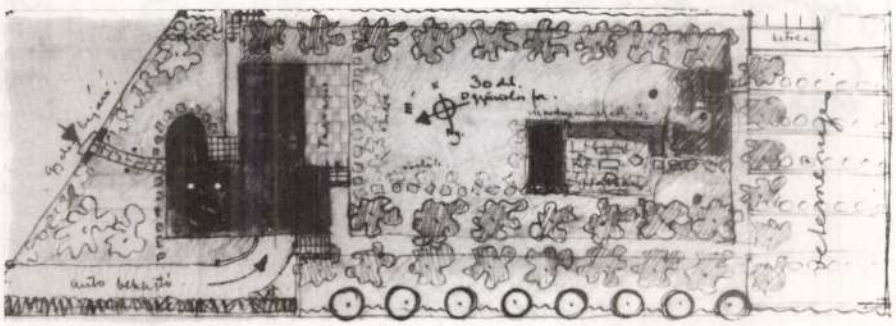

Mrs. Jay Poward lakóháza, Debrecen, 1933. Kat. 21.1.2

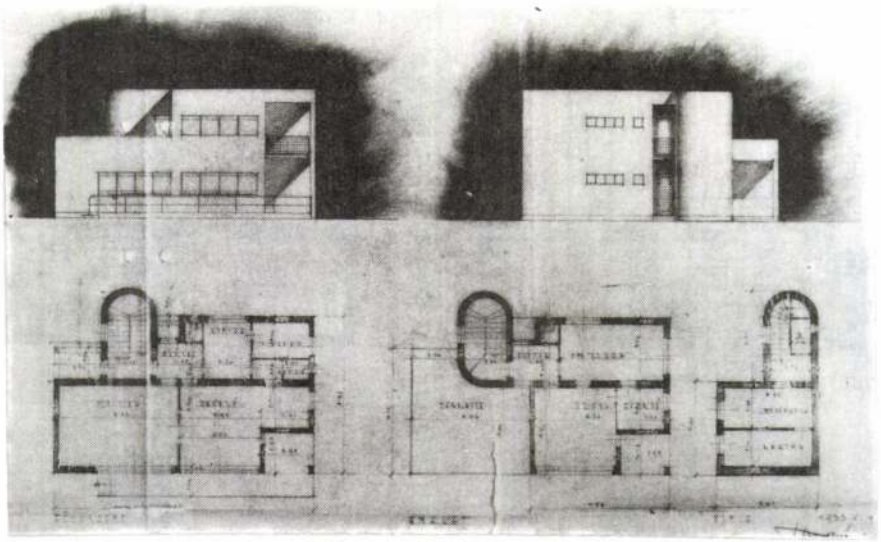

Villa terve, 1933. Kat. 20.1.1

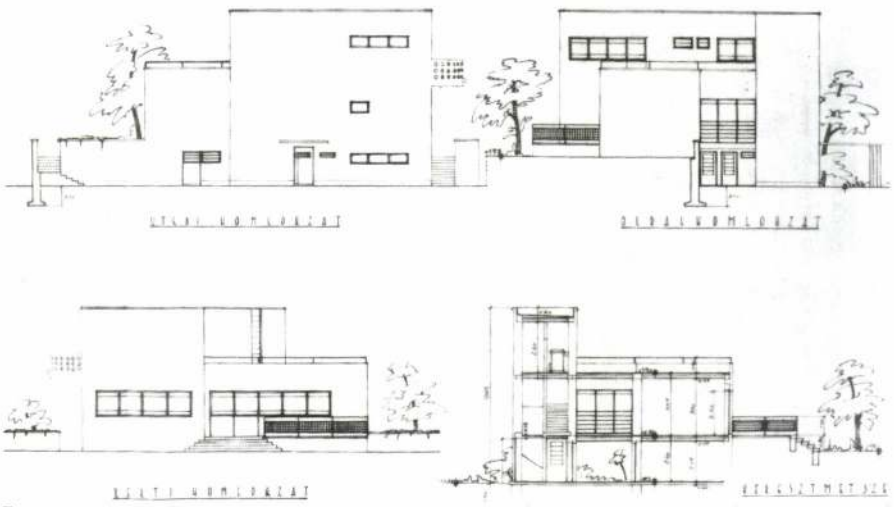

Mrs. Jay Poward lakóháza, Debrecen, 1933. Kat. 21.1.3

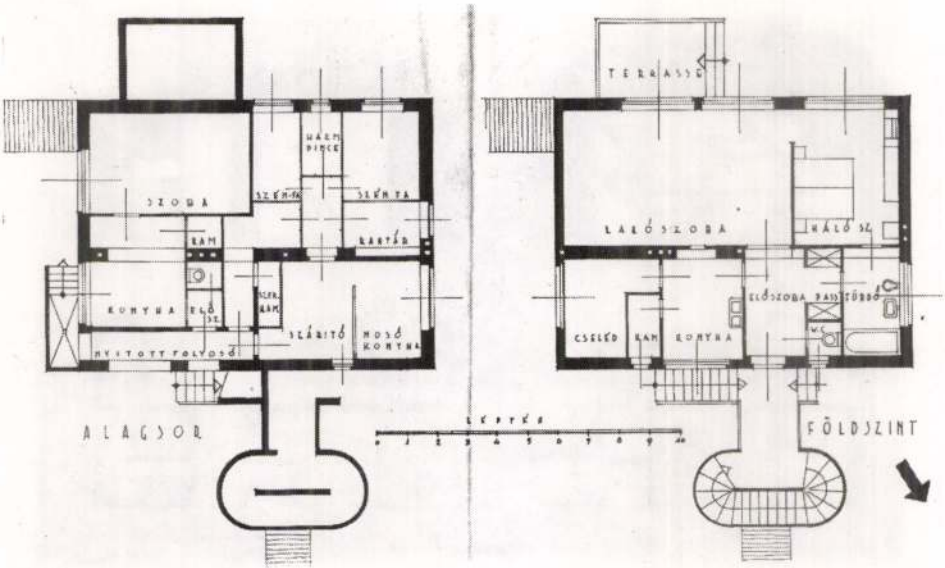

Mrs. Jay Poward lakóháza, Debrecen, 1933. Kat. 21.1.4

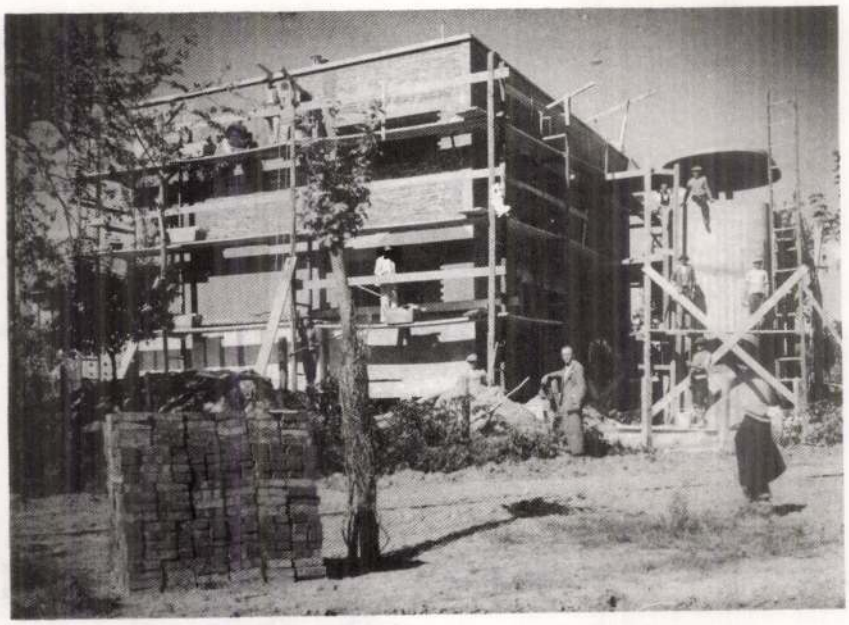

Mrs. Jay Poward lakóháza, Debrecen, 1933. Kat. 21.2.4

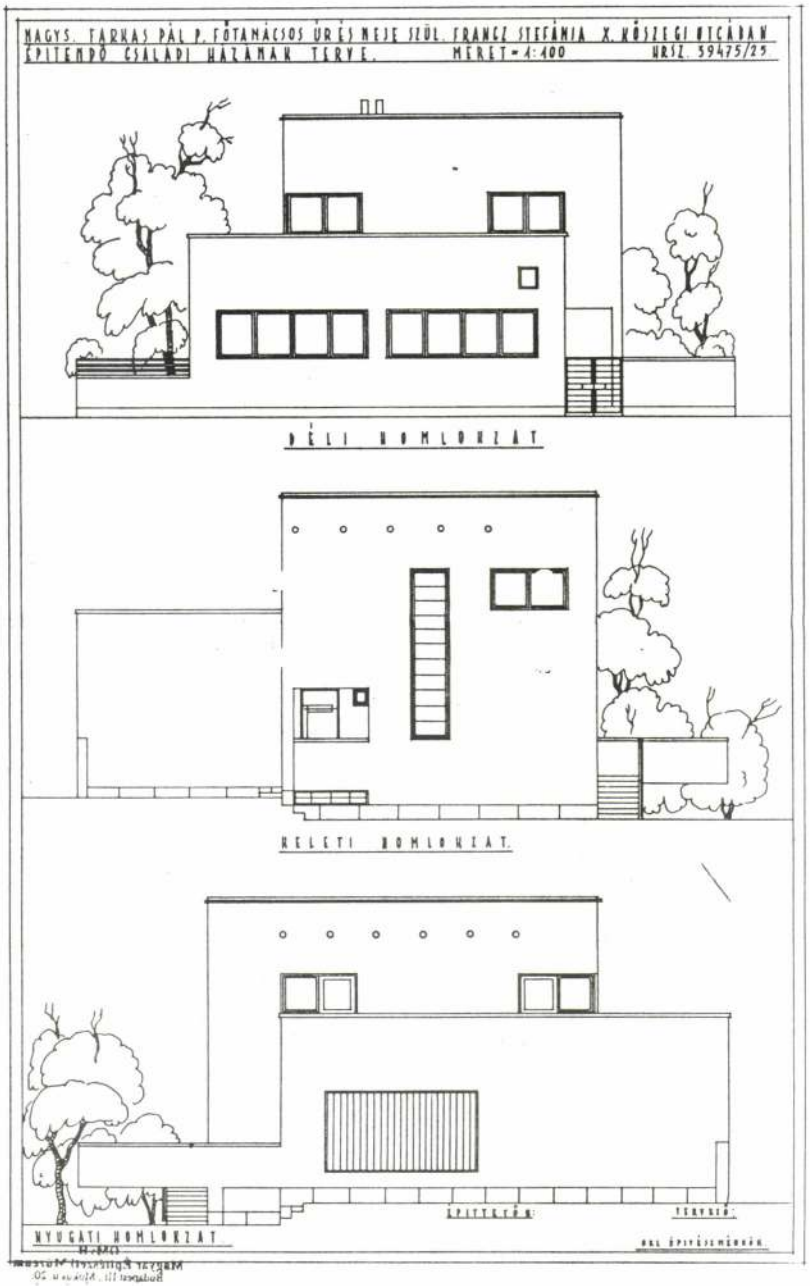

Farkas Pál családi háza, Budapest XIV., Kőszeg u. 1933. Kat. 22.1.1

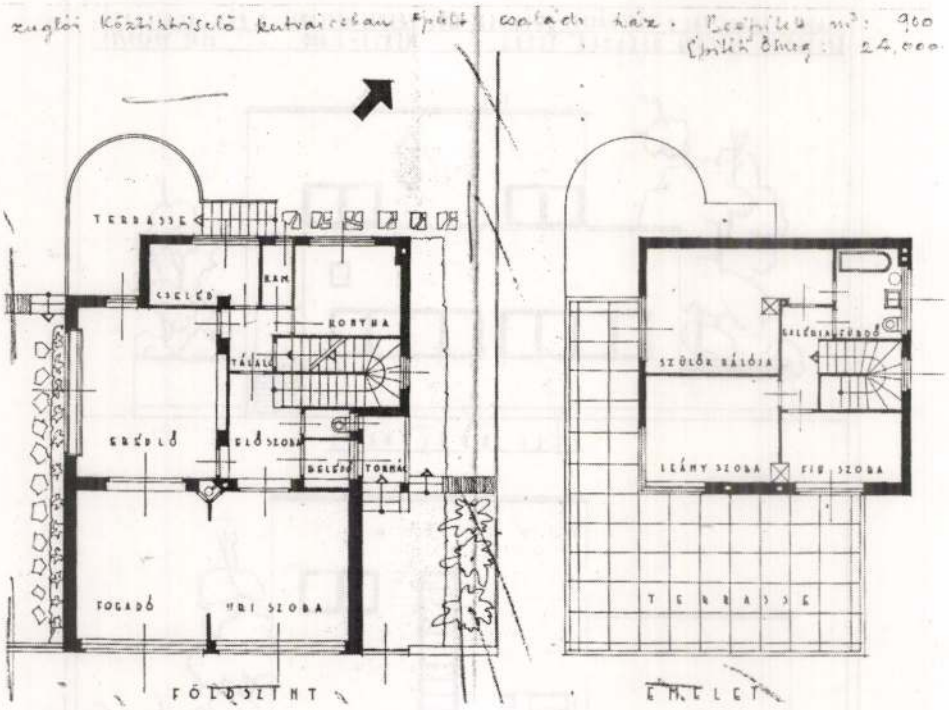

Farkas Pál családi háza, Budapest XIV., Kőszeg u. 1933. Kat. 22.1.2

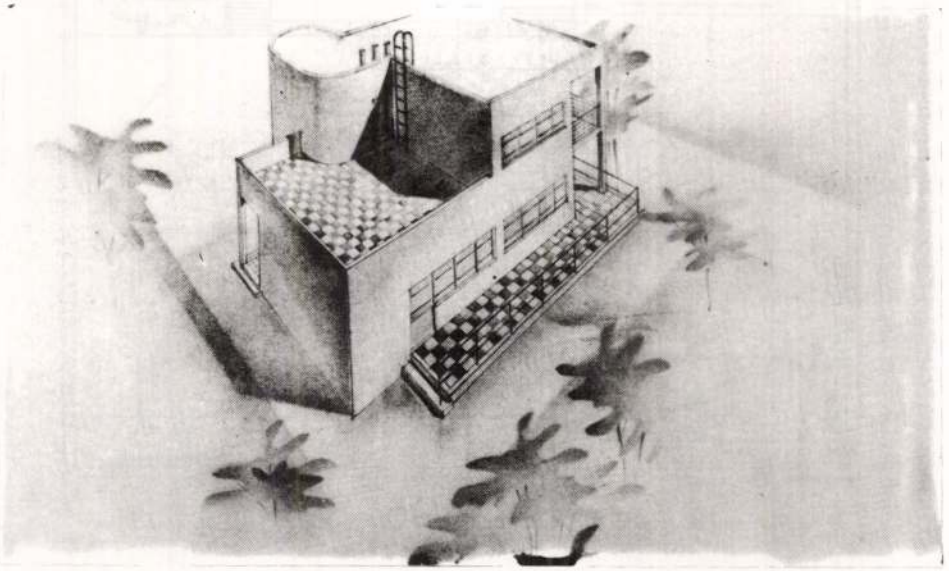

Villa terve, 1933. Kat. 23.1.1

öt szobás családi ház terve.
méret: 1:100 / 1cm = 1m.)
homlokzatok.

(I)

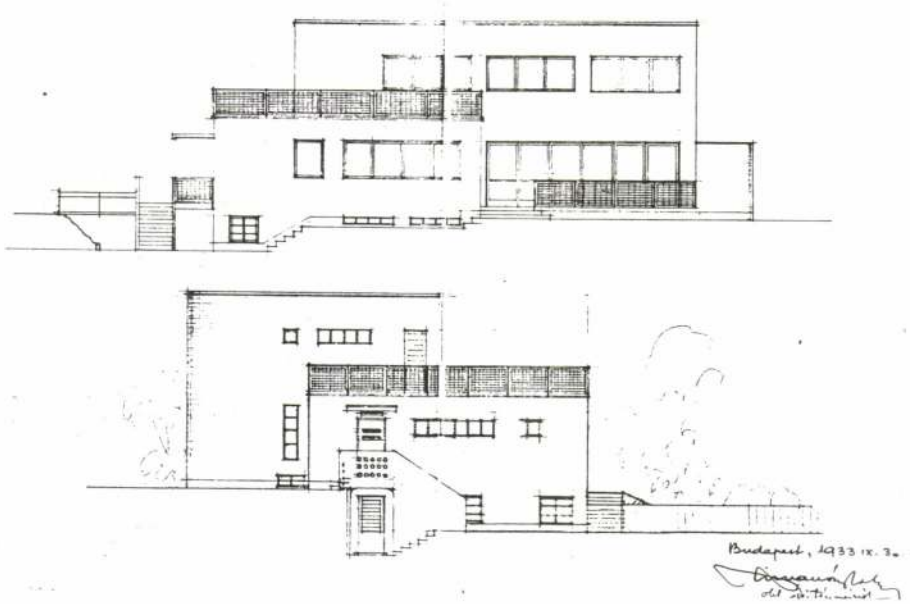

Ötszobás családi ház terve, 1933. Kat. 24.1.2

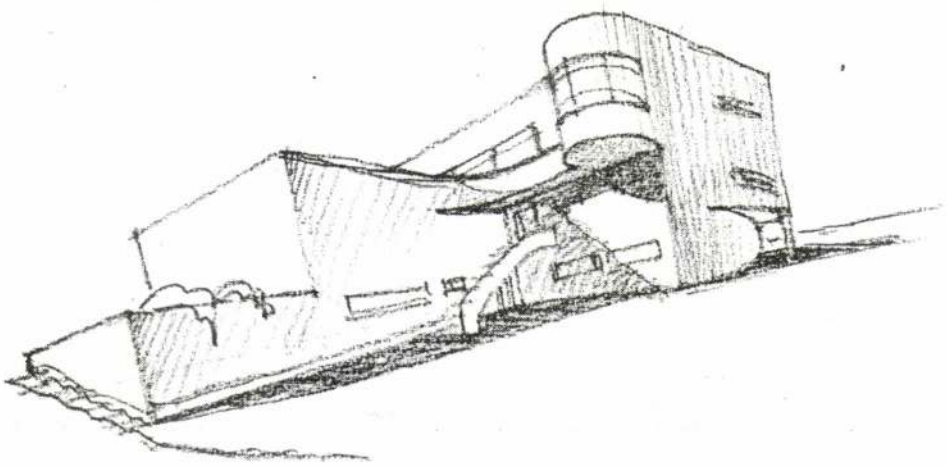

Szakáts villa, Budapest II., Pasaréti út, 1933. Kat. 27.1.1

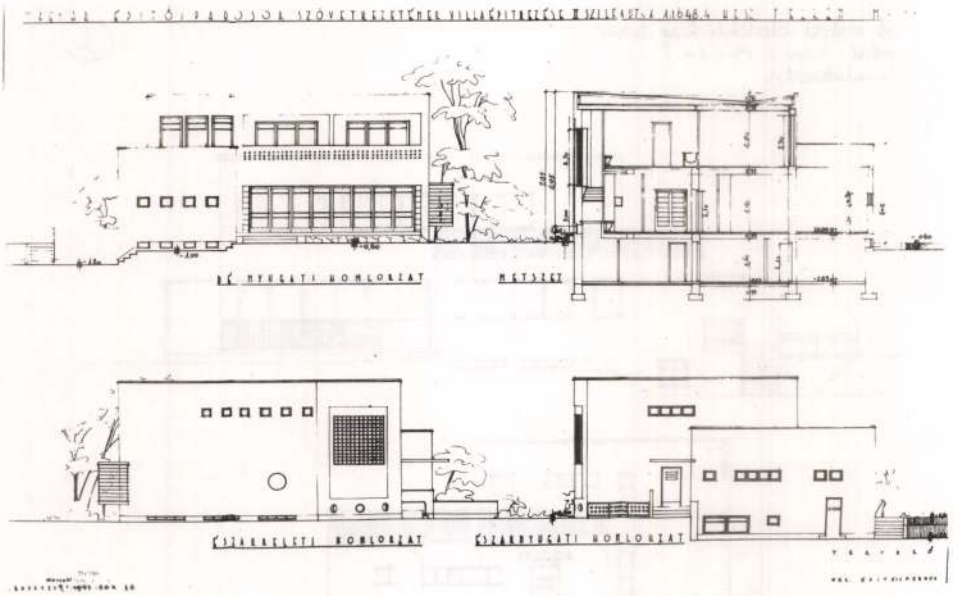

Pasaréti villa, Budapest, Szilfa u. 1933. Kat. 25.1.1

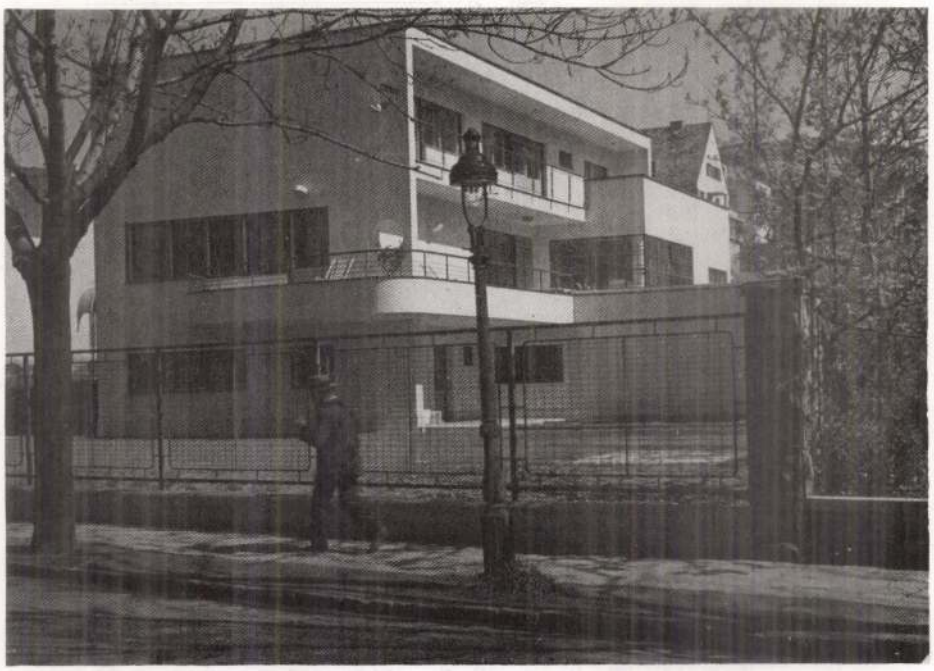

Szakáts villa, Budapest II., Pasaréti út, 1933–1934. Kat. 27.2.1

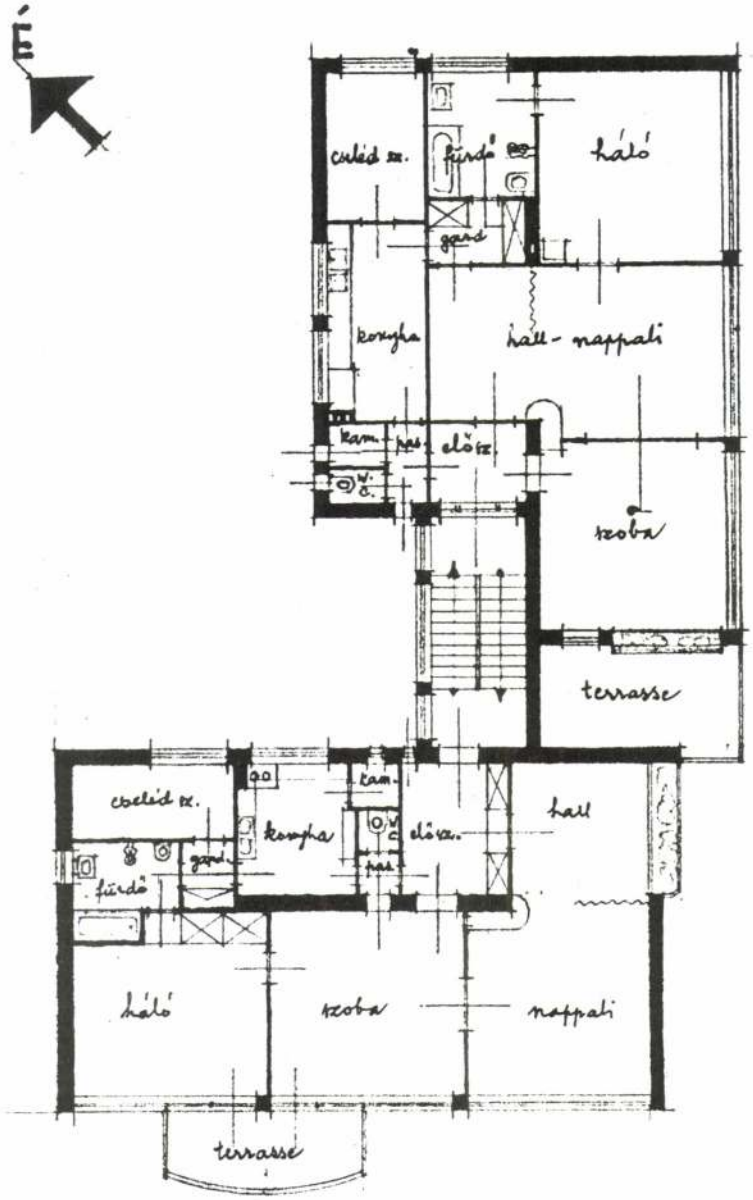

Hat lakásos villa terve, 1934. Kat. 28.1.1

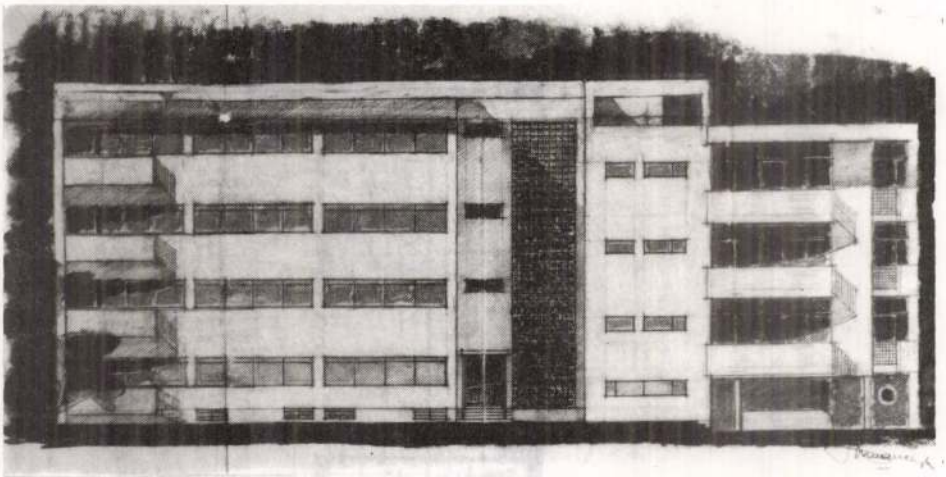

Bérvilla, Budapest, 1934. Kat. 29.1.1

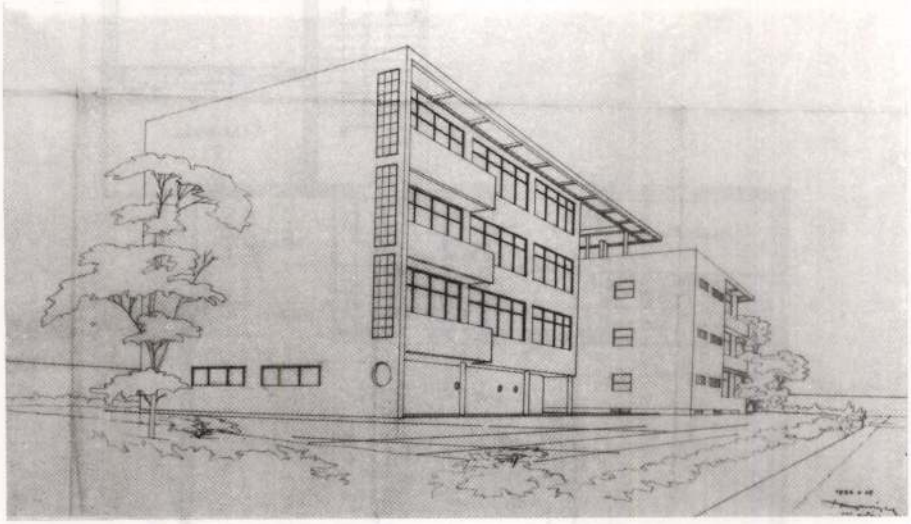

Társasház, Budapest, 1934. Kat. 30.1.2

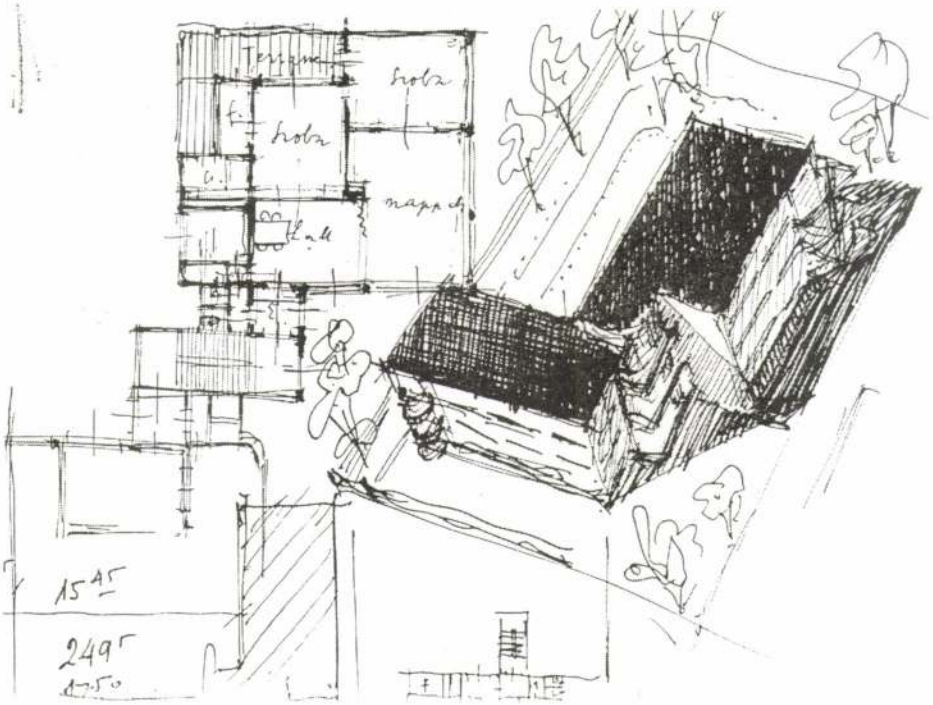

Társasház terve, Budapest, Pasaréti út – Szilfa u. 1934. Kat. 30.1.3

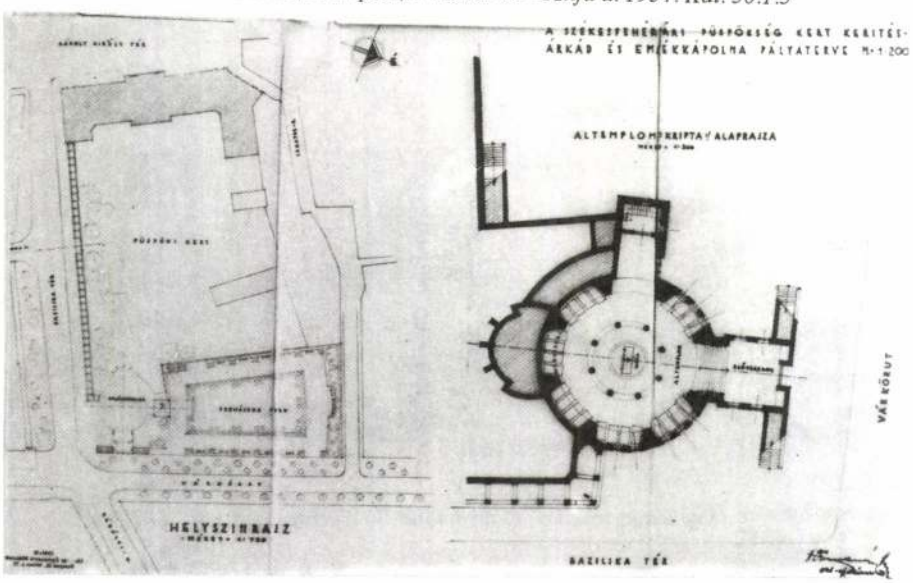

Székesfehérvári Püspökség kert, kerítés, árkád és emlékkápolna terve, 1934. Kat. 32.1.1

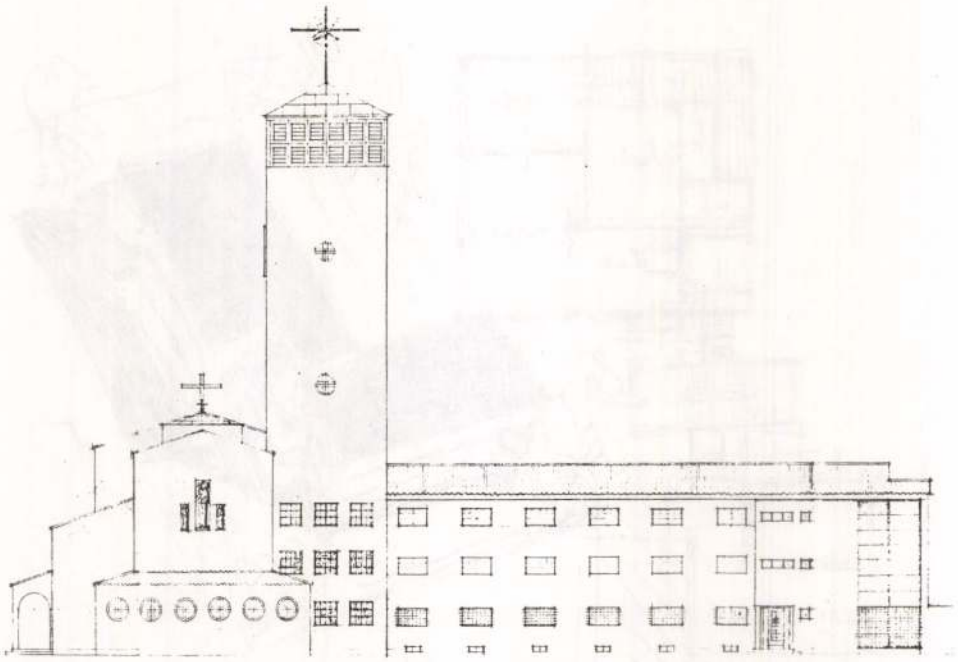

Ferences templom és kultúrház. Nyíregyháza, 1934. Kat. 33.1.2

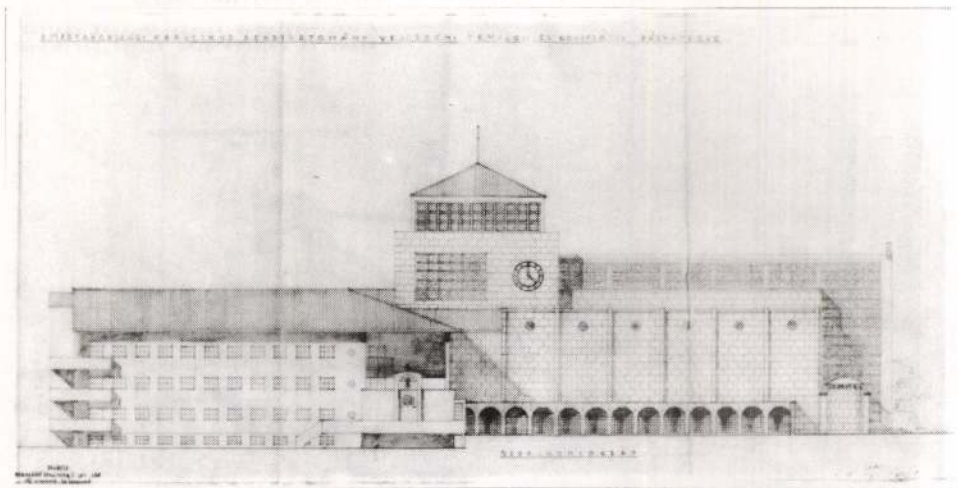

Kapucinus templom és noviciátus, Veszprém, 1934. Kat. 34.1.2

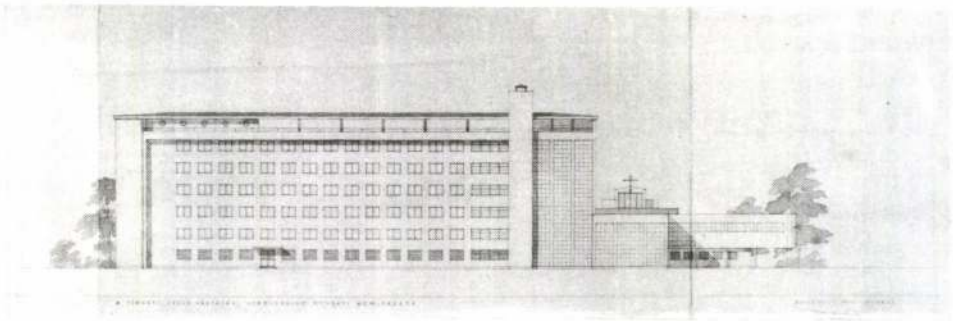

Jézus Társasági Szeminárium, Szeged, 1935. Kat. 36.1.1

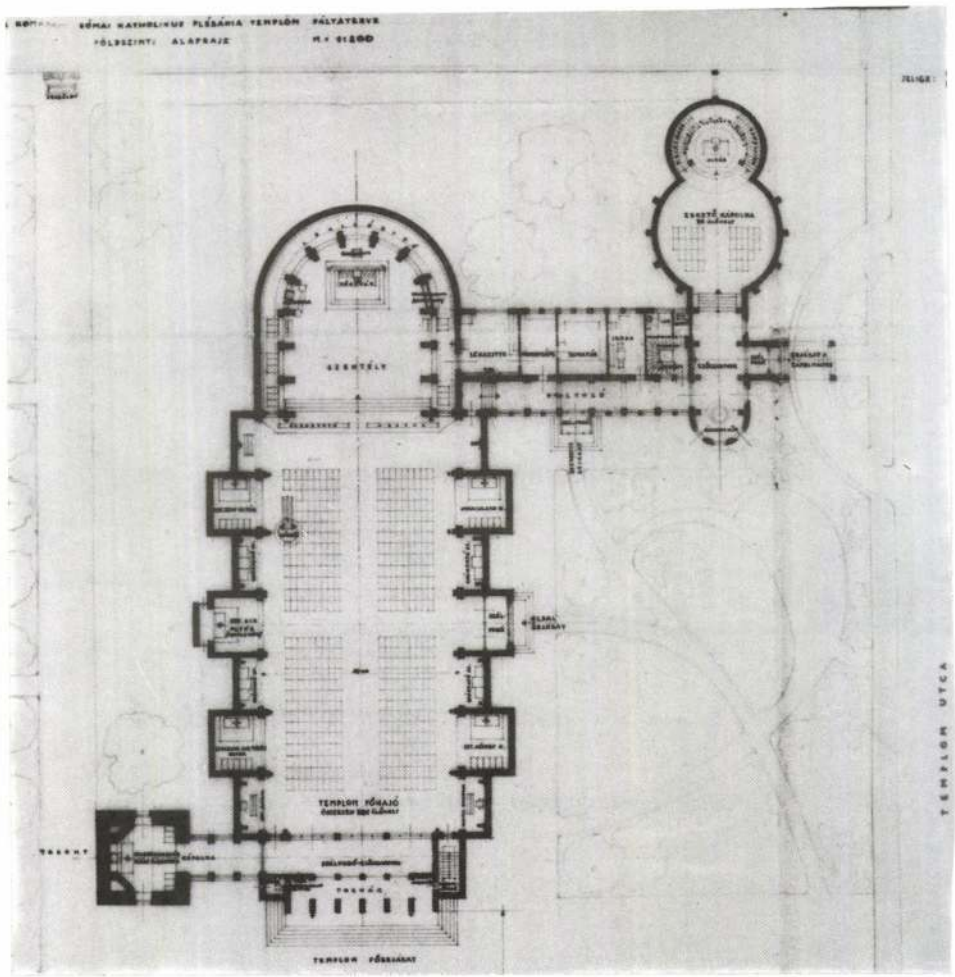

Római Katolikus Plébániatemplom, Komárom, 1935. Kat. 37.1.1

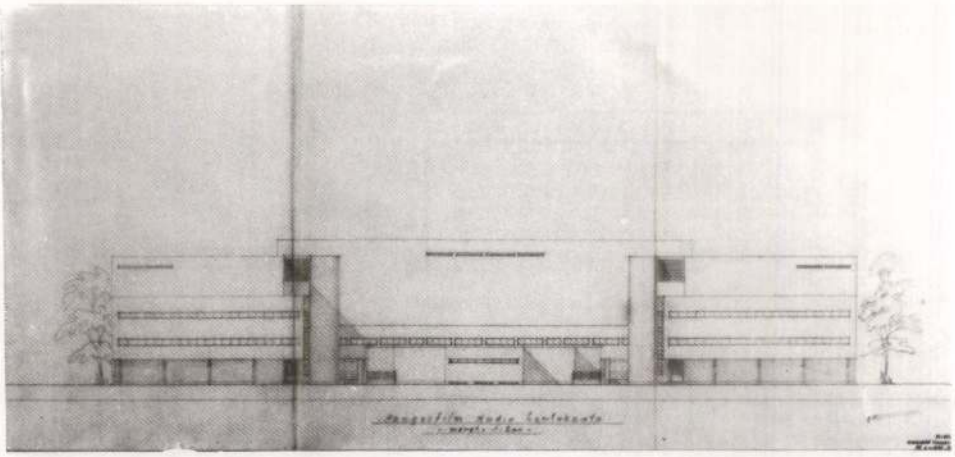

Hangosfilm-Stúdió, 1934. Kat. 35.1.1

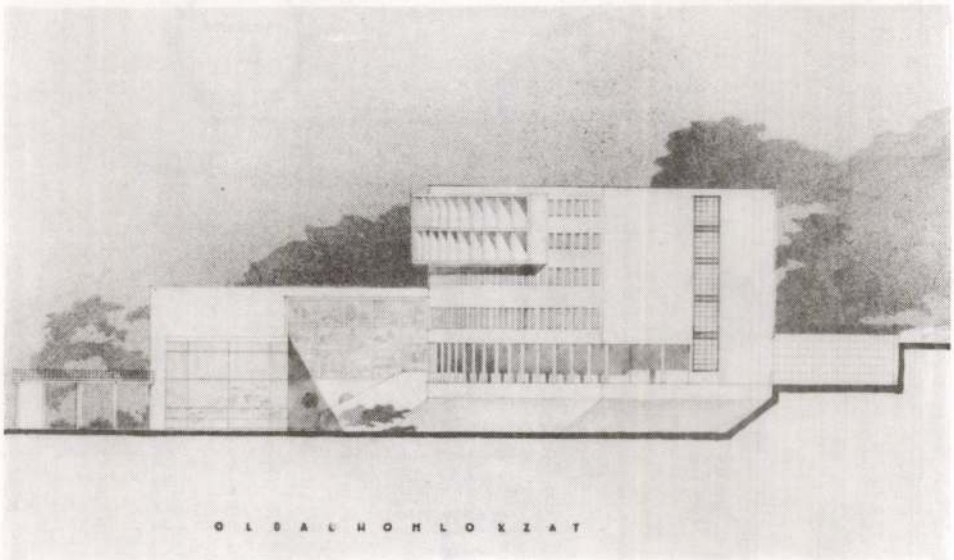

Gellérthegyi luxusszálló, Budapest, 1935. Kat. 39.1.1

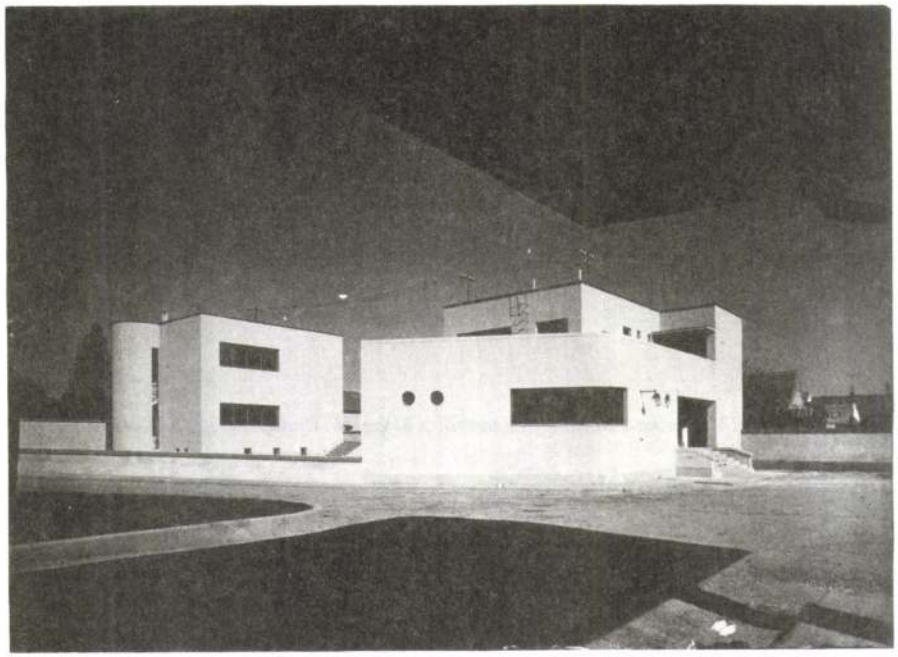

Közvágóhíd, Székesfehérvár, 1935. Kat. 38.2.1

Közvágóhíd, Székesfehérvár, 1935. Kat. 38.2.2

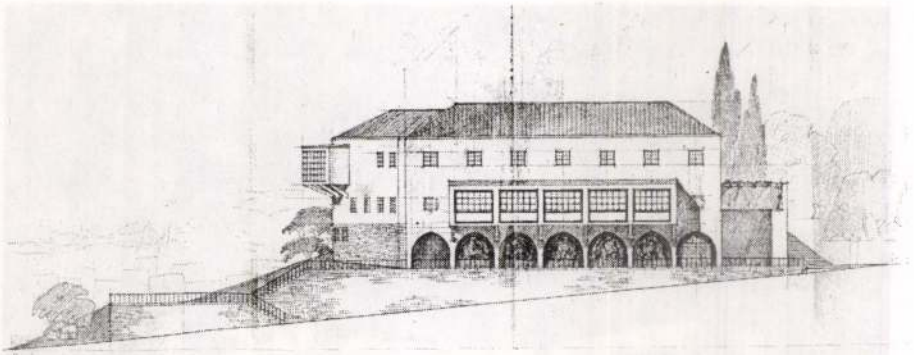

Rózsadombi Veronika-Kápolna és Szentföldi Múzeum, Budapest, 1935. Kat. 40.1.2

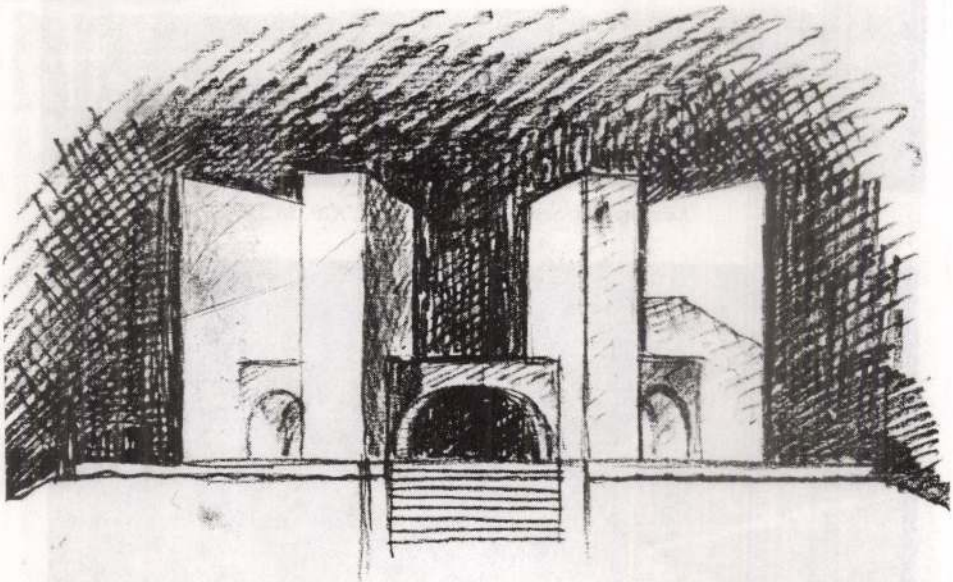

Aranybulla-emlékmű, Székesfehérvár, 1936. Kat.42.1.1

Postás Nyugdíjasok és Özvegyek Otthona, Budapest, 1935–1937. Kat.41.2.5

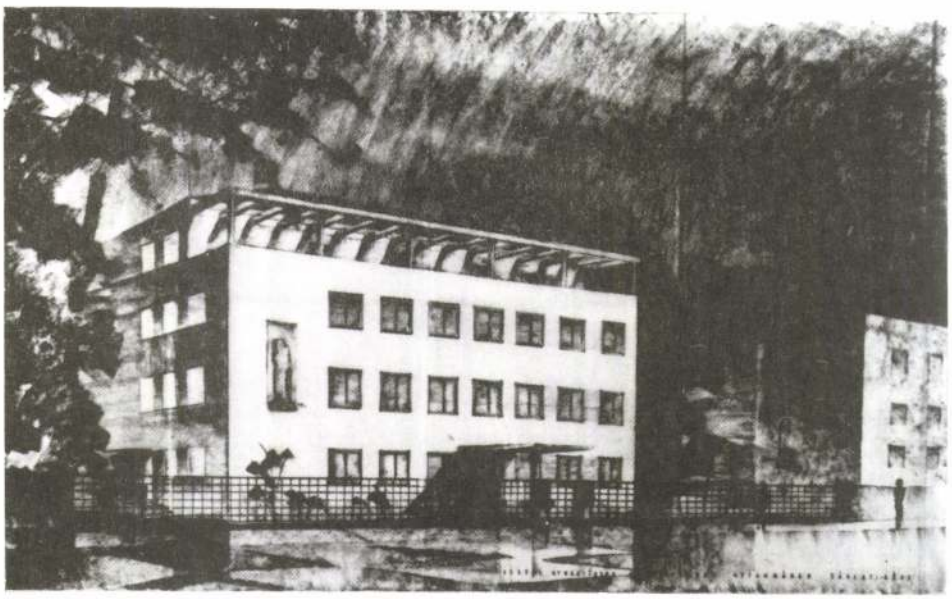

Postás Nyugdíjasok és Özvegyek Otthona, Budapest, 1935–1937. Kat.41.1.2

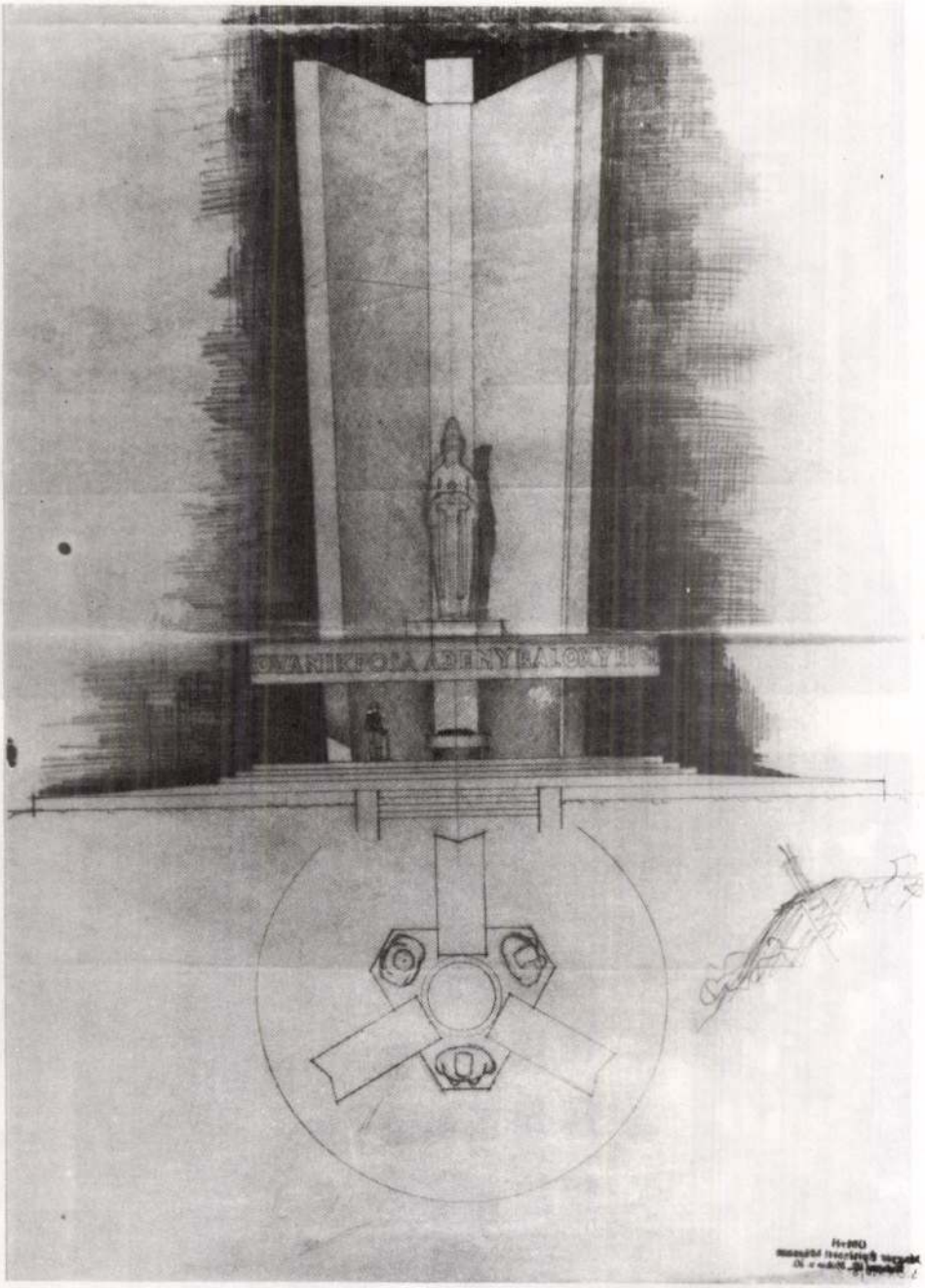

Aranybulla-emlékmű, Székesfehérvár, (IV. változat) 1936. Kat.42.1.2

Szél villa, Budapest XII., Lejtő u. 1936. Kat. 43.1.2

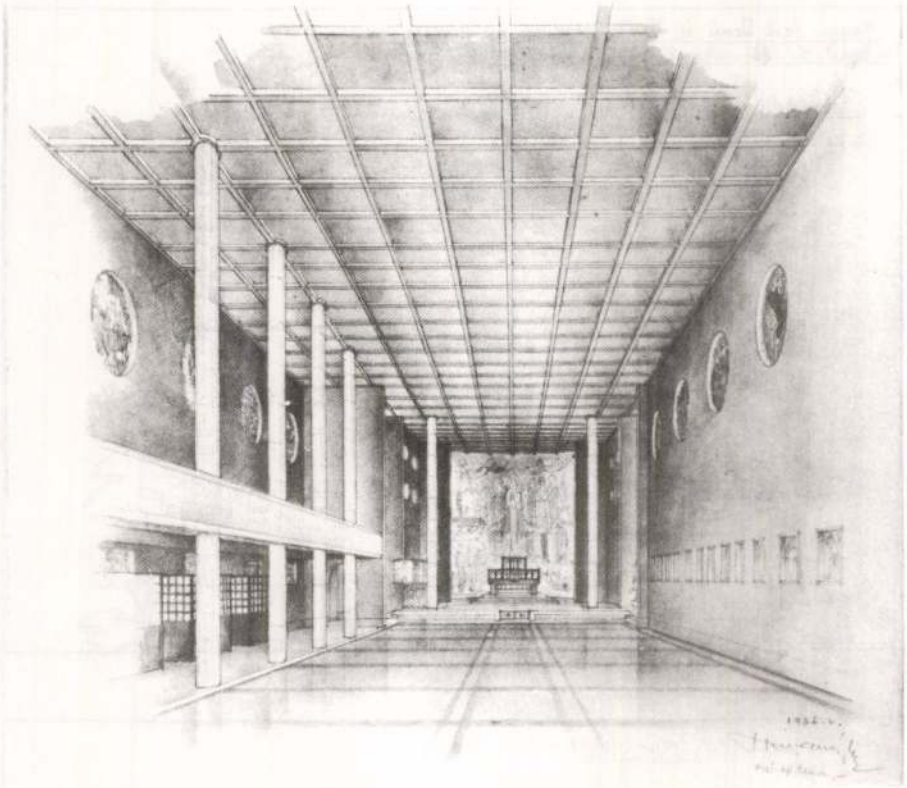

Római Katolikus Plébániatemplom, Győr, 1936. Kat. 44.1.2

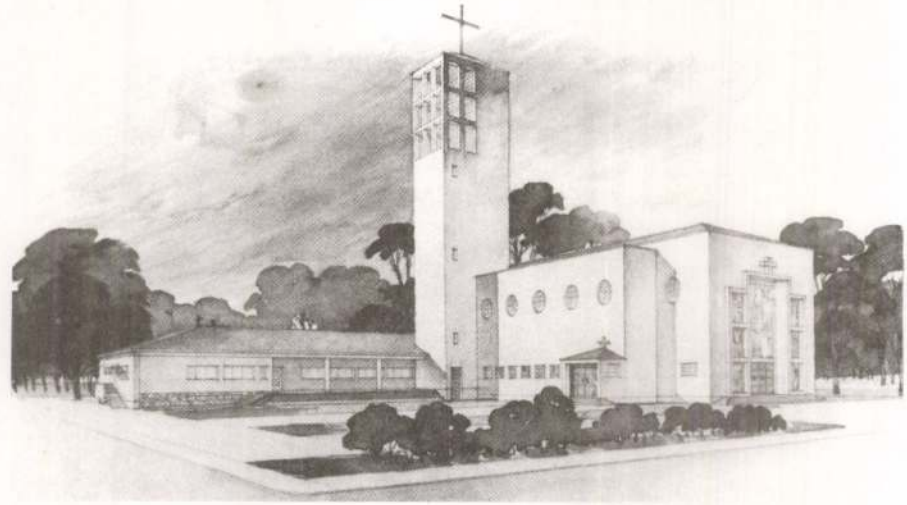

Római Katolikus Plébániatemplom, Győr, 1936. Kat. 44.1.3

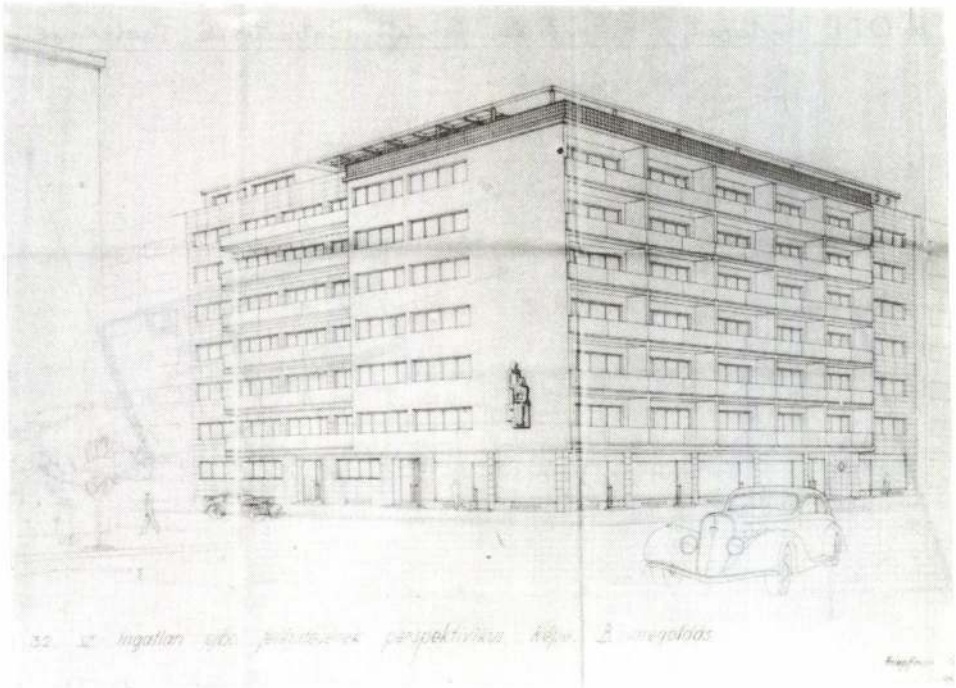

Budapest V., Nádor u. 32. sz. Ingatlan újbóli Felépítésének terve, 1936. Kat. 45.1.5

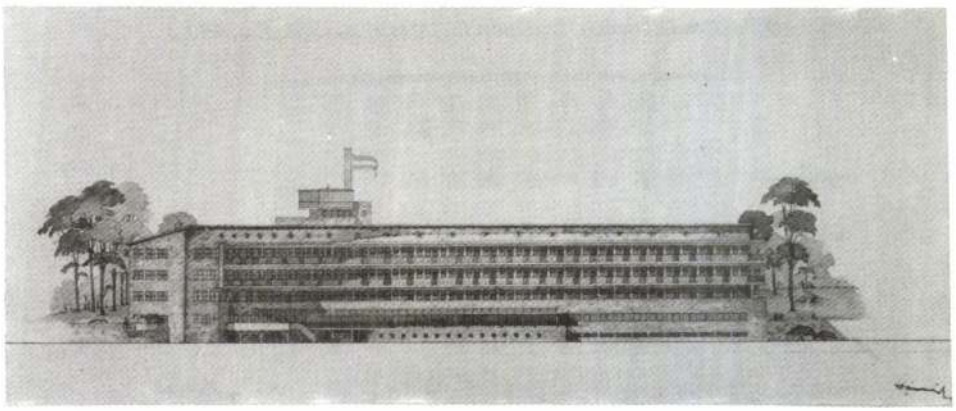

Gyógyszálló, Galyatető, 1936. Kat. 47.2.2

az O.T.I. Budapest, IX. Mester-utcai Rendelő Intézetének Vázlattervé.

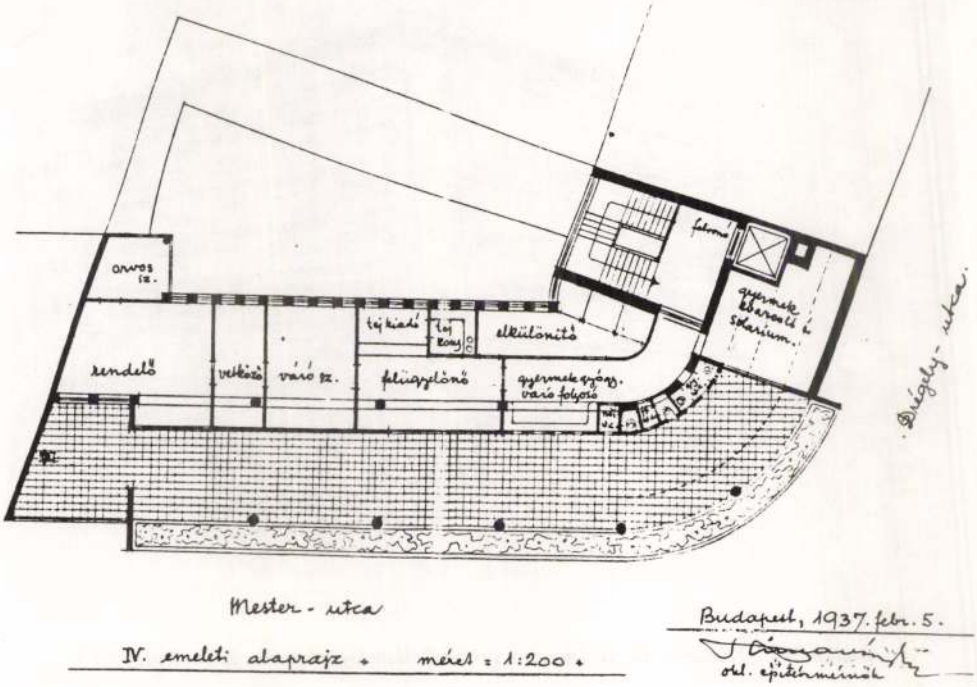

O.T.I. Rendelőintézet, Budapest IX., Mester u. 1937. Kat. 48.1.3

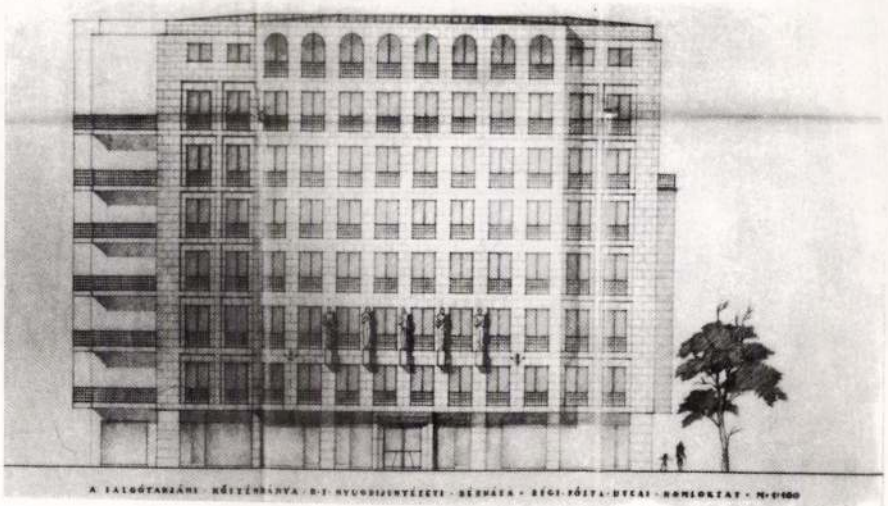

Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. Nyugdíjintézeti bérháza, Budapest, 1937. Kat. 49.1.3

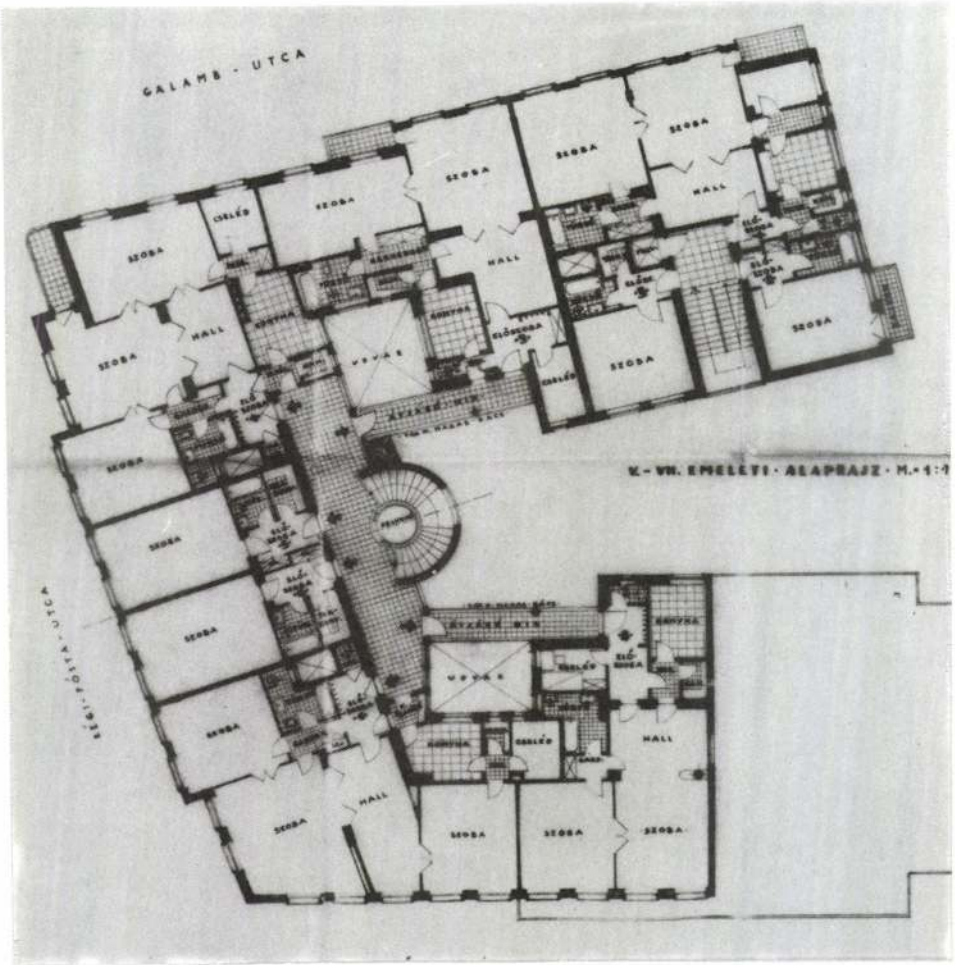

Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. Nyugdíjintézeti bérháza, Budapest, 1937. Kat. 49.1.1

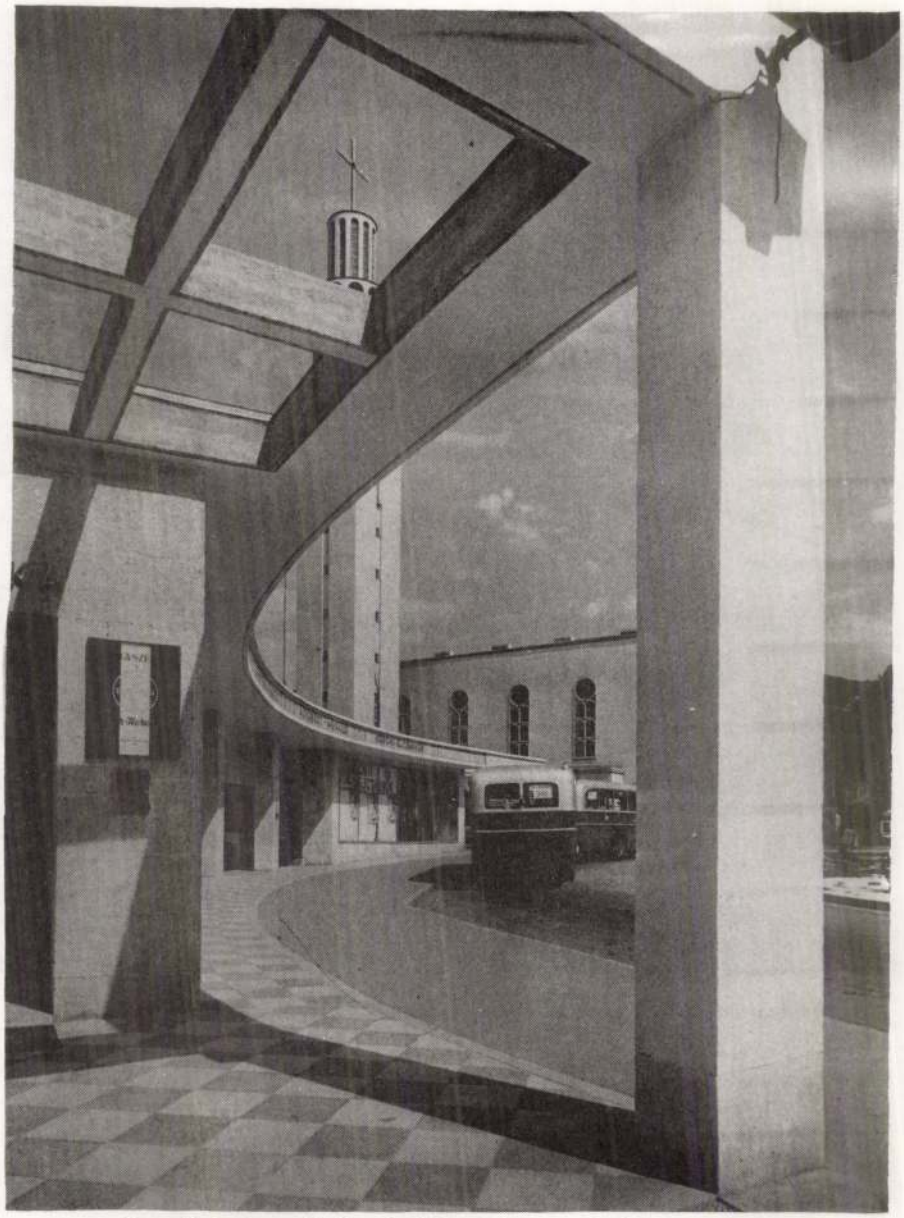

Pasaréti Autóbuszvégállomás, 1937. Nézet a patika felől. Kat. 50.2.2

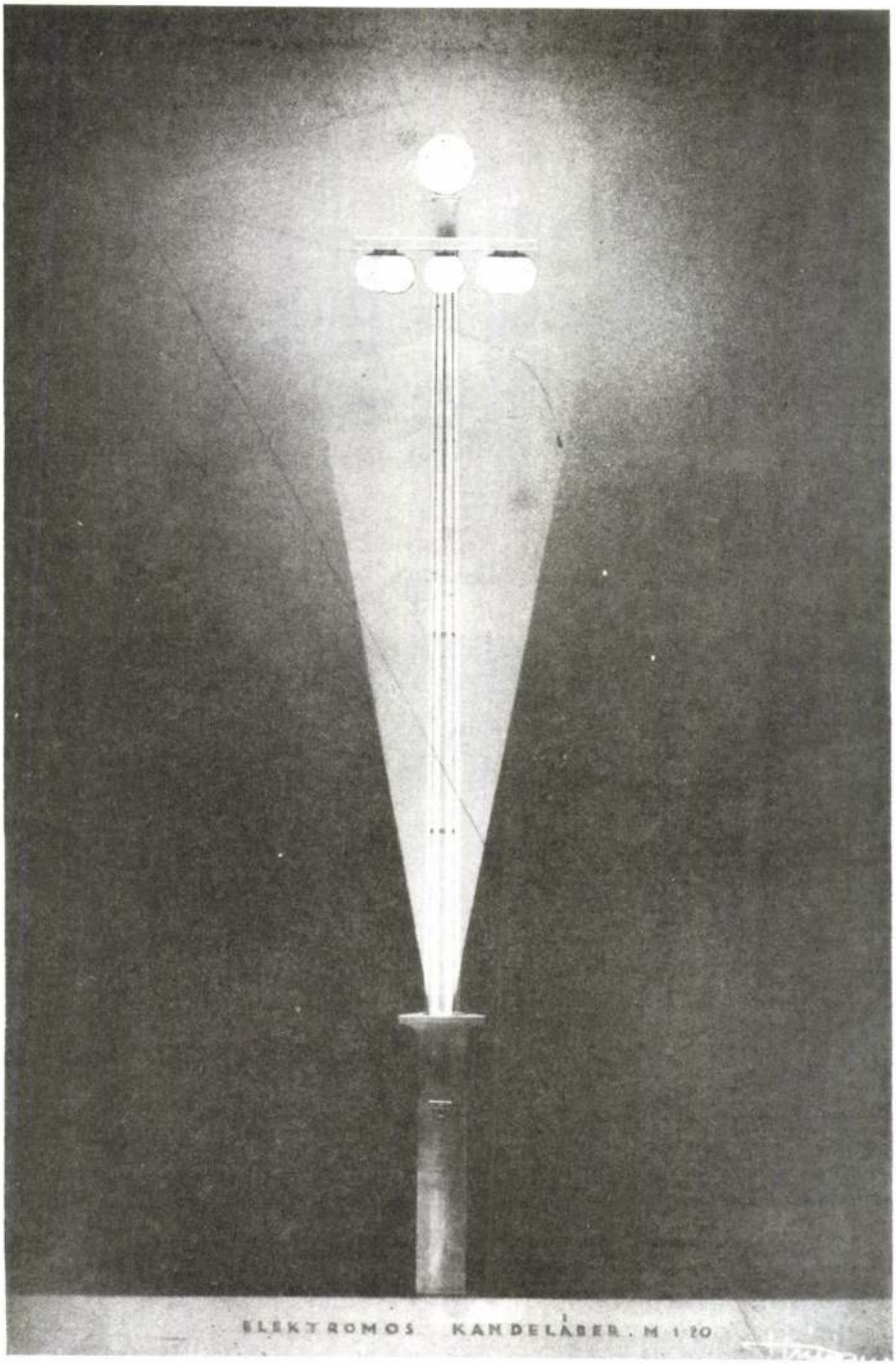

Elektromos kandeláber, 1937, Kat. 51.1.1

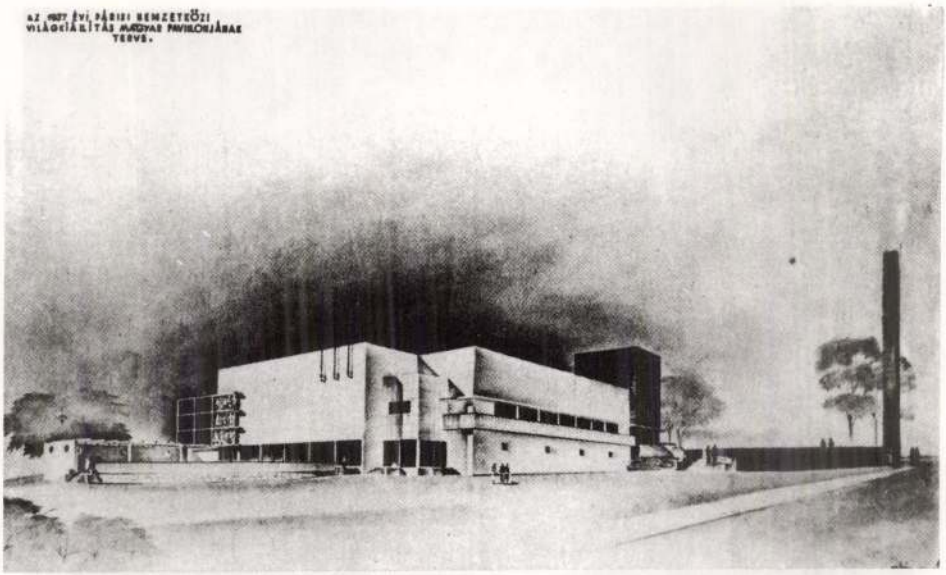

1937. évi Párizsi Nemzetközi Világkiállítás, Magyar Pavilon. Kat. 52.2.1

Észt Művészeti Múzeum pályterve, 1937. Kat. 53.2.2

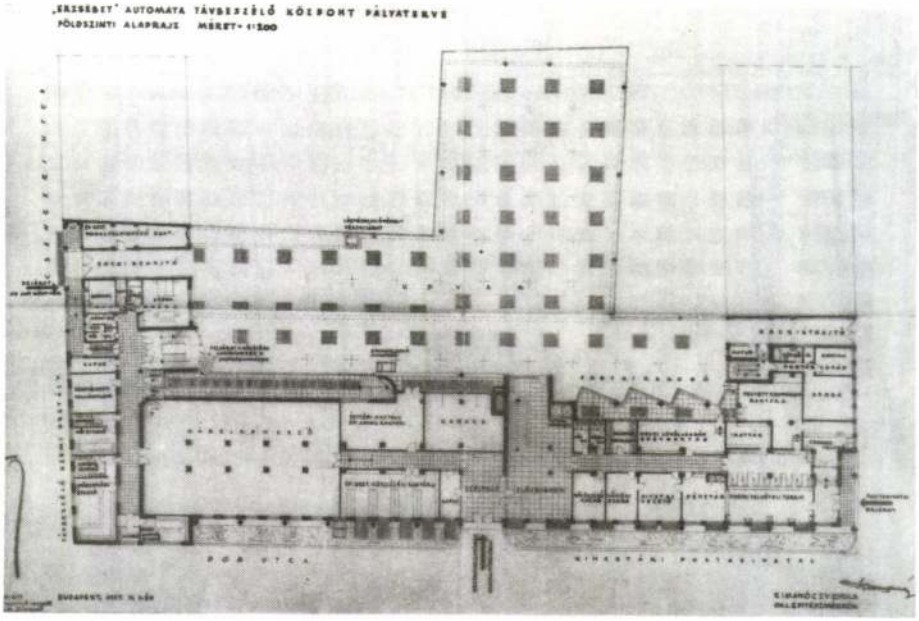

Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" Távbeszélő Központ. Kat. 54.1.1

Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" Távbeszélő Központ. Kat. 54.1.2

Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" Távbeszélő Központ. Kat. 54.1.3

Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" Távbeszélő Központ. Kat. 54.1.4

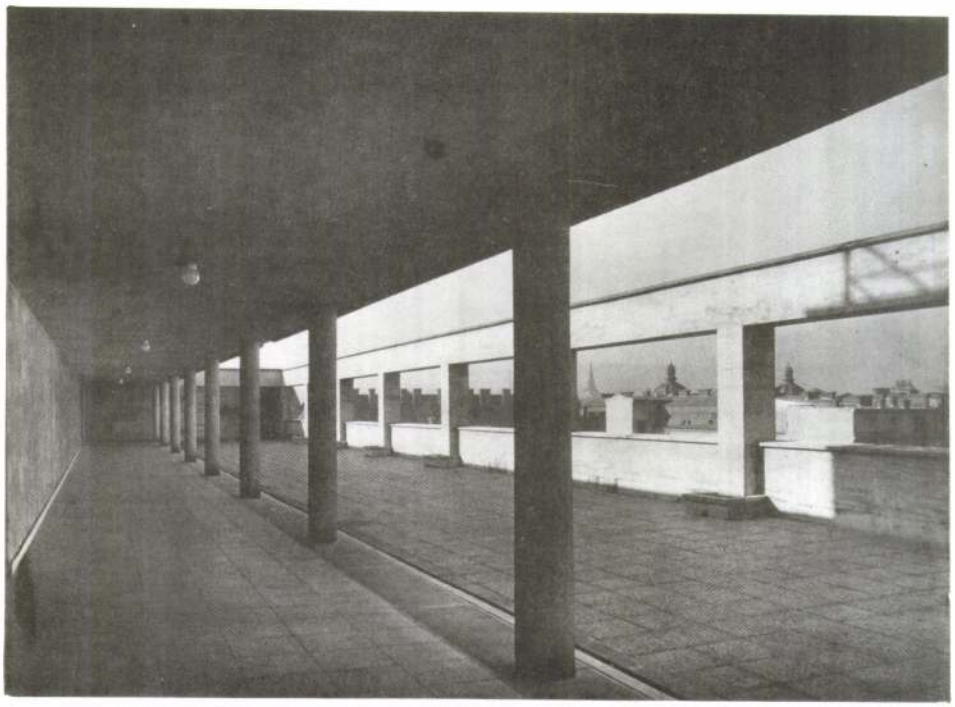

Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" Távbeszélő Központ. Kat. 54.2.6

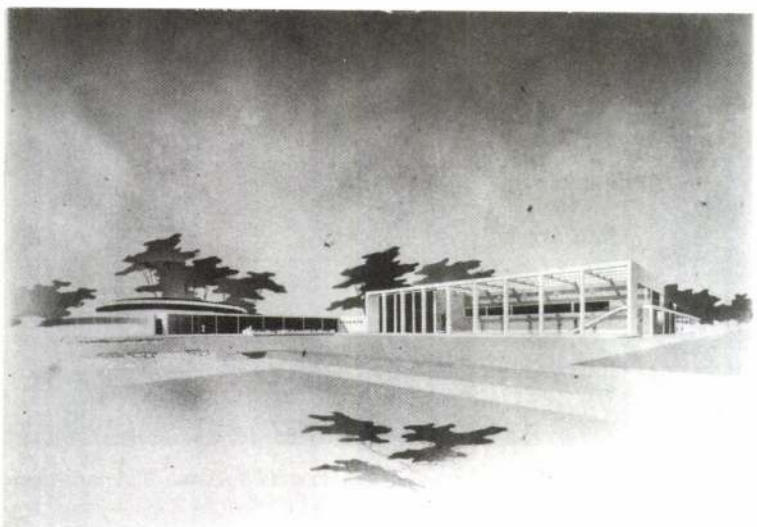

Kertészeti kiállítás, 1938. Kat. 58.2.2

Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" Távbeszélő Központ. földszinti előcsarnok, mennyezetfreskó (Molnár C. Pál) Kat. 54.2.7

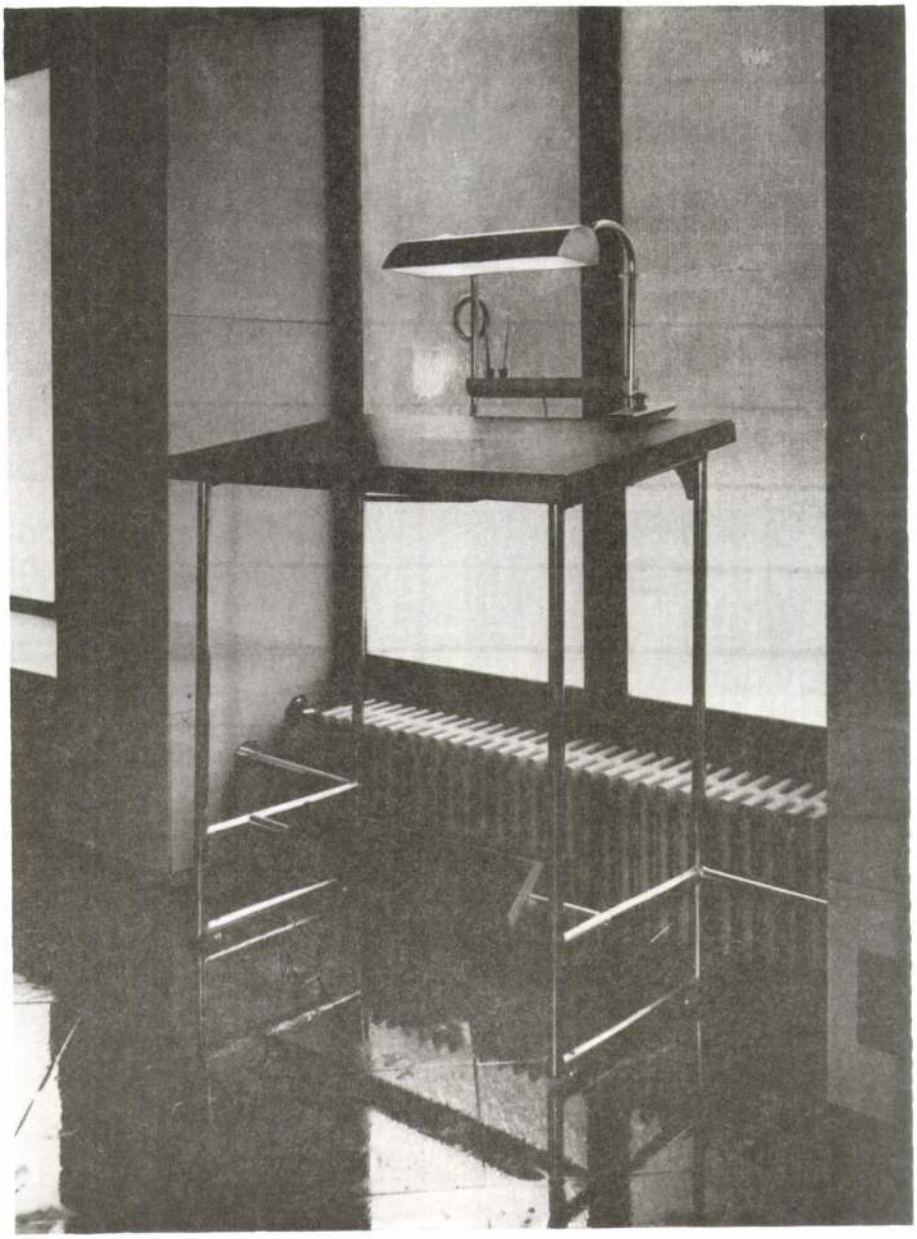

Budapesti Postaigazgatóság és "Erzsébet" Távbeszélő Központ.
Írópult a postahivatalban. Kat. 54.2.10

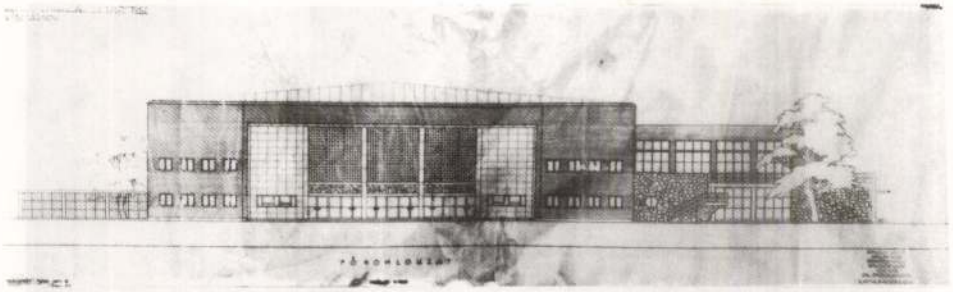

Nemzeti Sportcsarnok, 1938–1941. Kat. 59.1.5

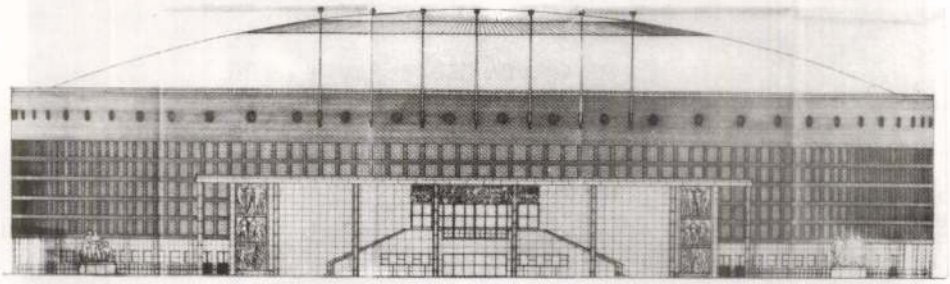

Nemzeti Sportcsarnok, 1938–1941. Kat. 59.1.9

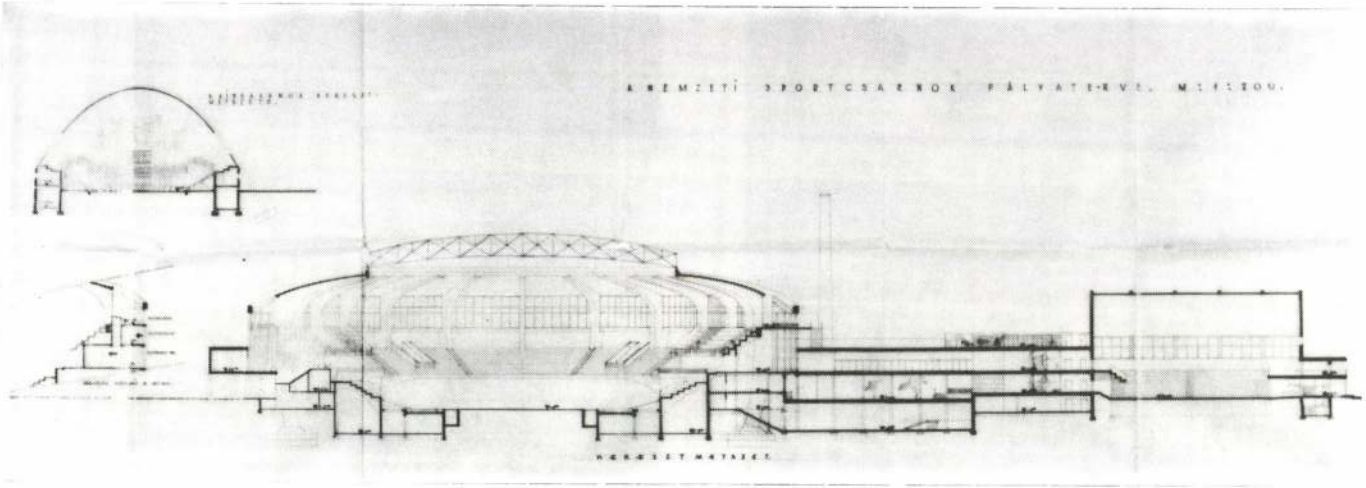

Nemzeti Sportcsarnok, 1938. Kat. 59.1.4

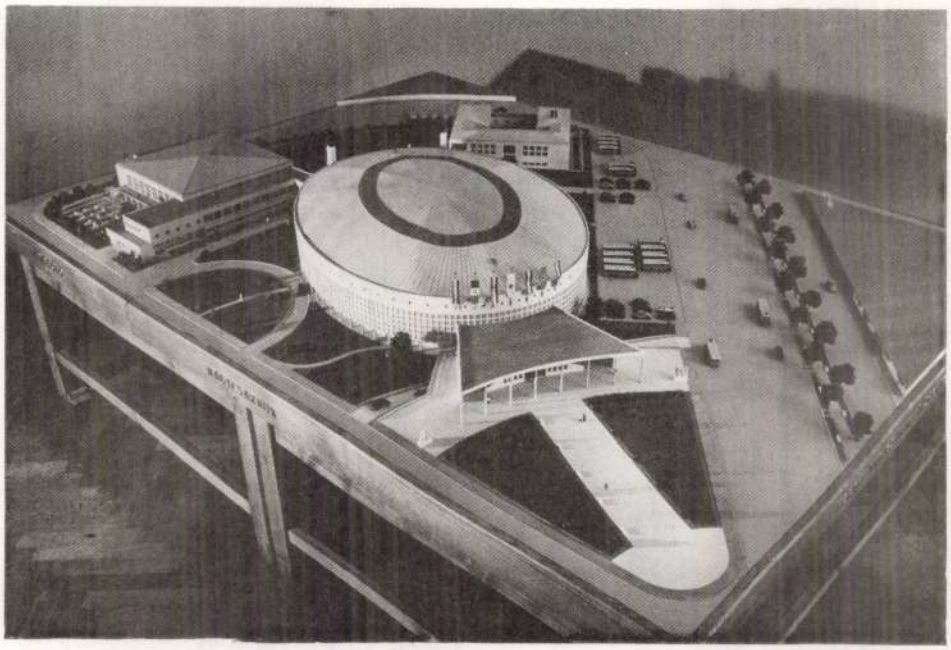

Nemzeti Sportcsarnok, Modell. Kat. 59.2.1

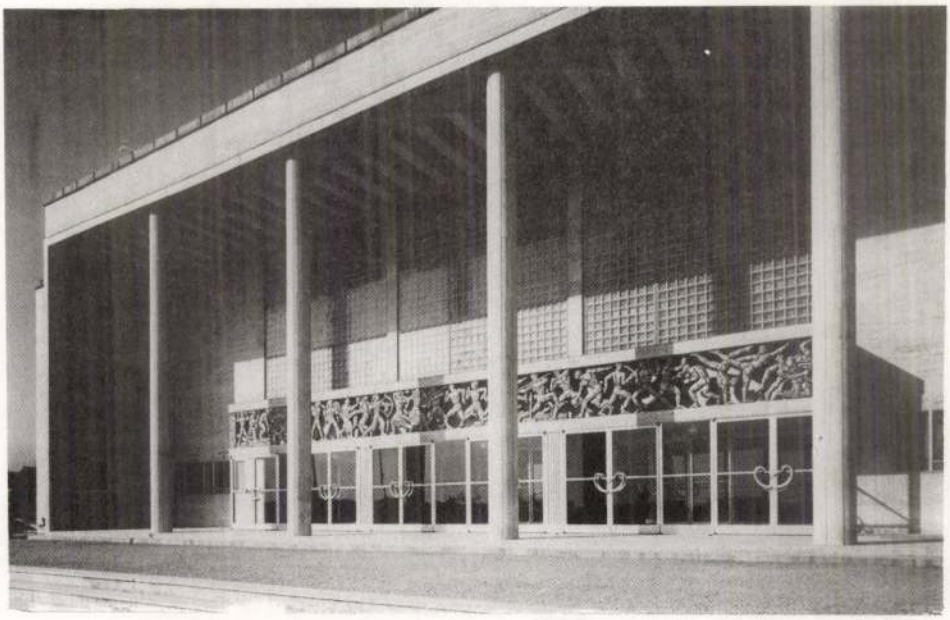

Nemzeti Sportcsarnok, Kiscsarnok bejárata. Kat. 59.2.2

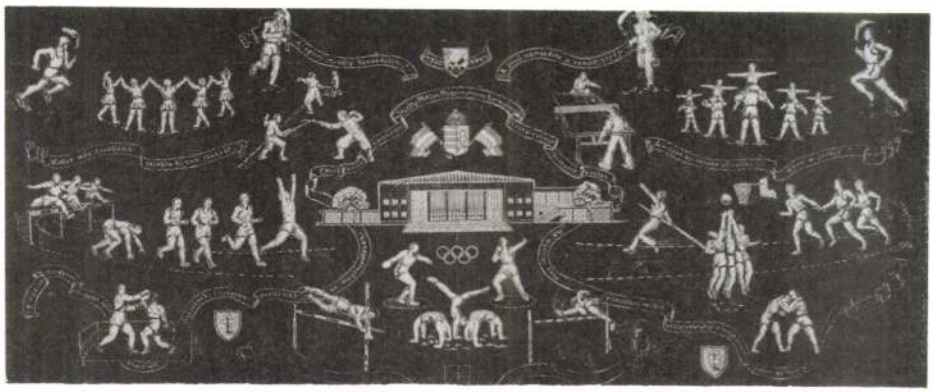

Nemzeti Sportcsarnok, Falikárpit terve (Szabó Éva). Kat. 59.2.3

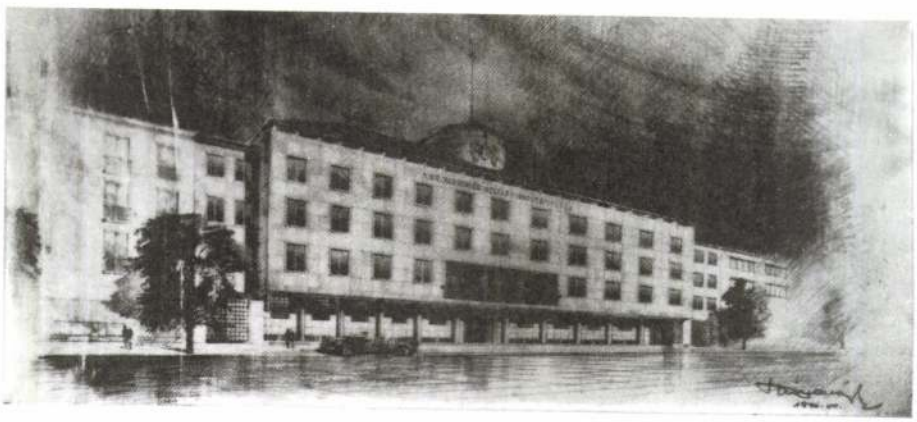

Szegedi Rendőrkapitányság, 1940. Kat. 62.1.2

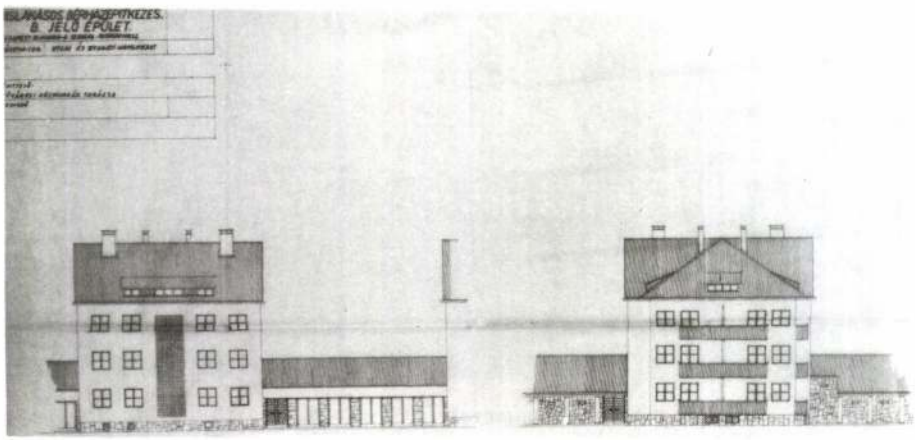

Kislakásos bérház, Budapest, 1941. Kat. 64.1.2

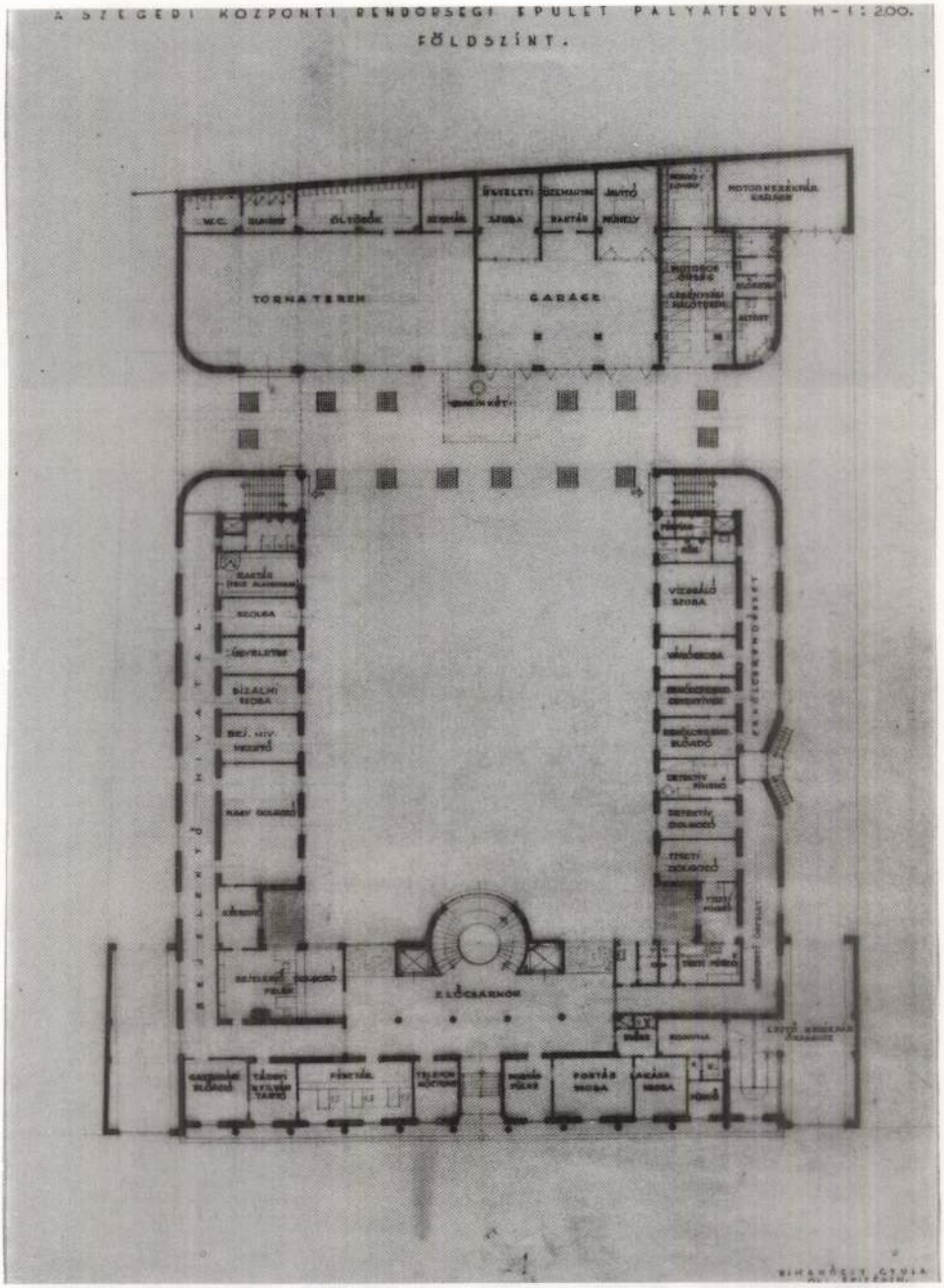

Szegedi Rendőrkapitányság, 1940. Kat. 62.1.4

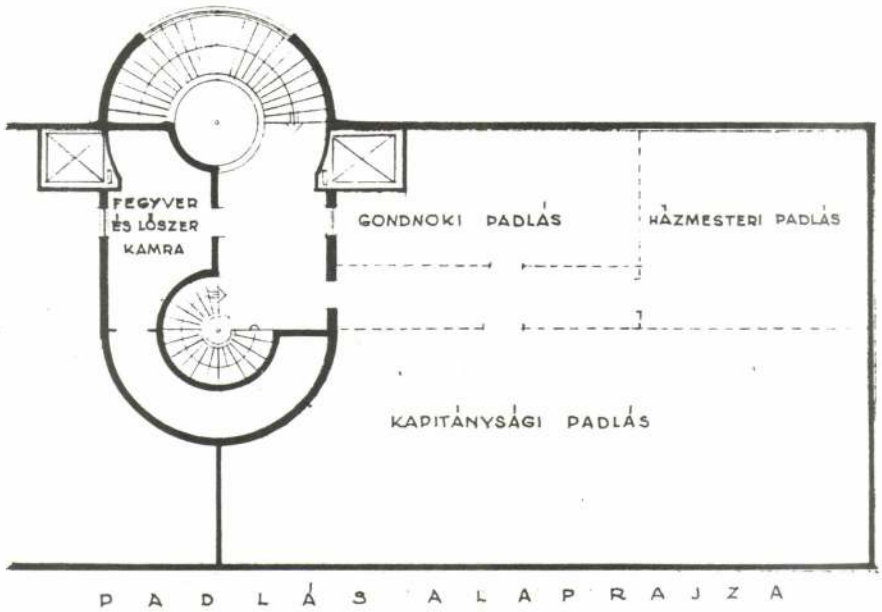

Szegedi Rendőrkapitányság, (részlet) 1940. Kat. 62.1.3

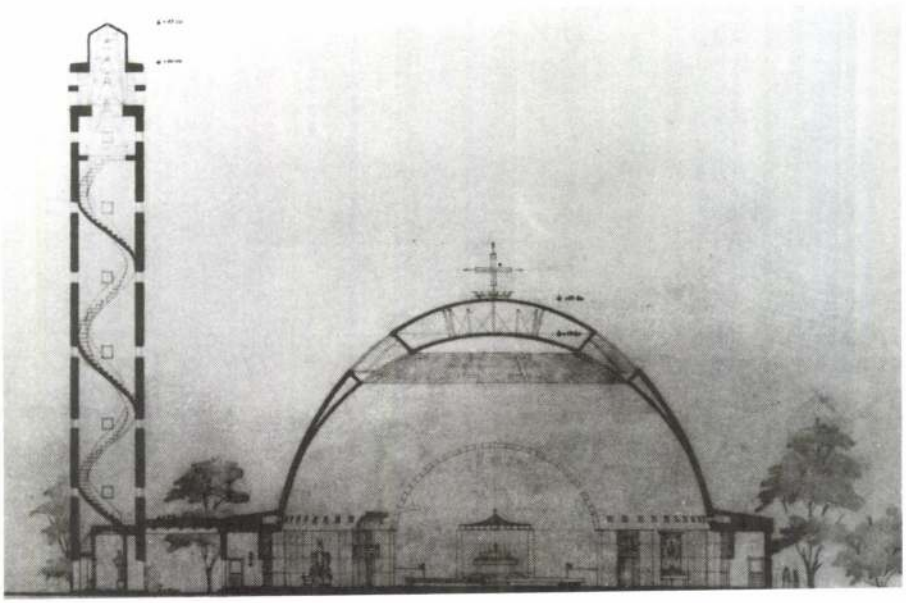

Páduai Szent Antal templom, Budapest, 1941. Kat. 65.1.6

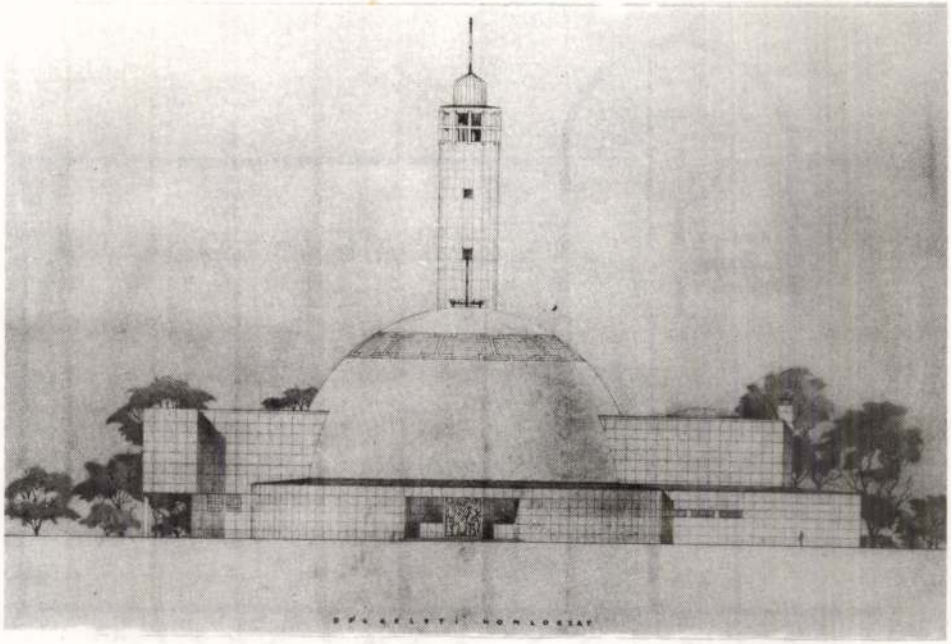

Páduai Szent Antal templom, Budapest, 1941. Kat. 65.1.7

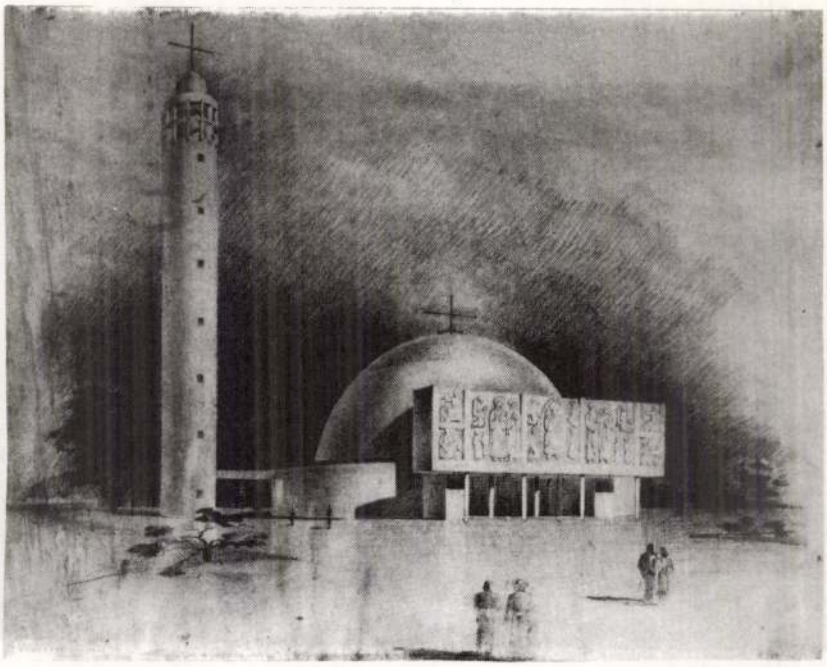

Páduai Szent Antal templom, Budapest, 1941. Kat. 65.1.10

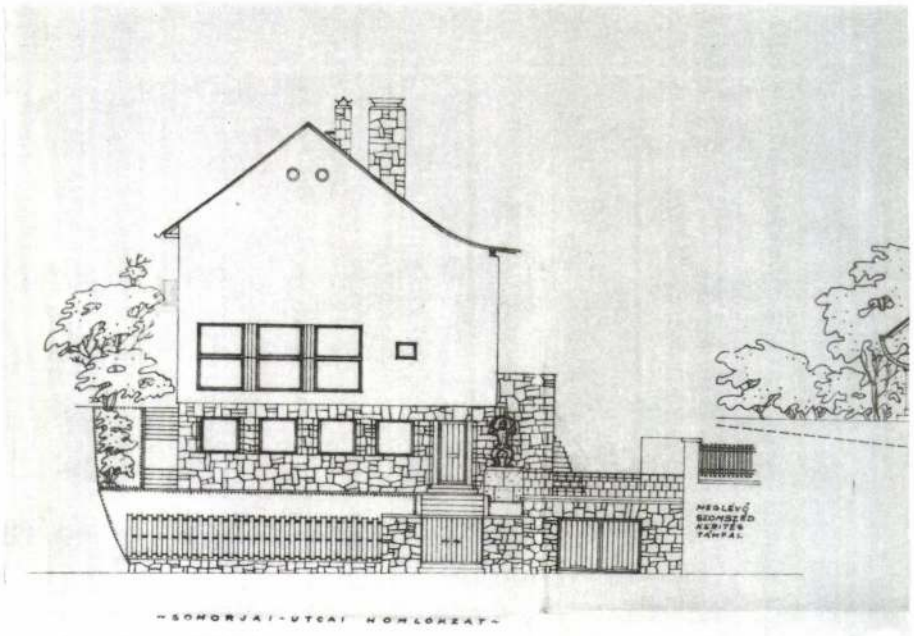

Rimanóczy Gyula saját háza, Budapest, 1942. Kat. 66.1.1

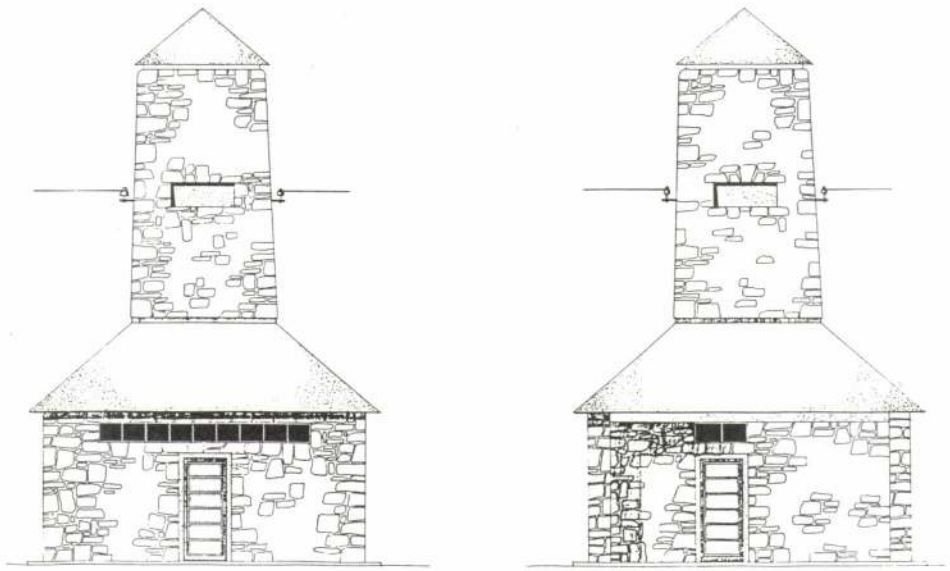

M. Kir. Csendőrlaktanya, Székesfehérvár, 1944. Kat. 68.1.5

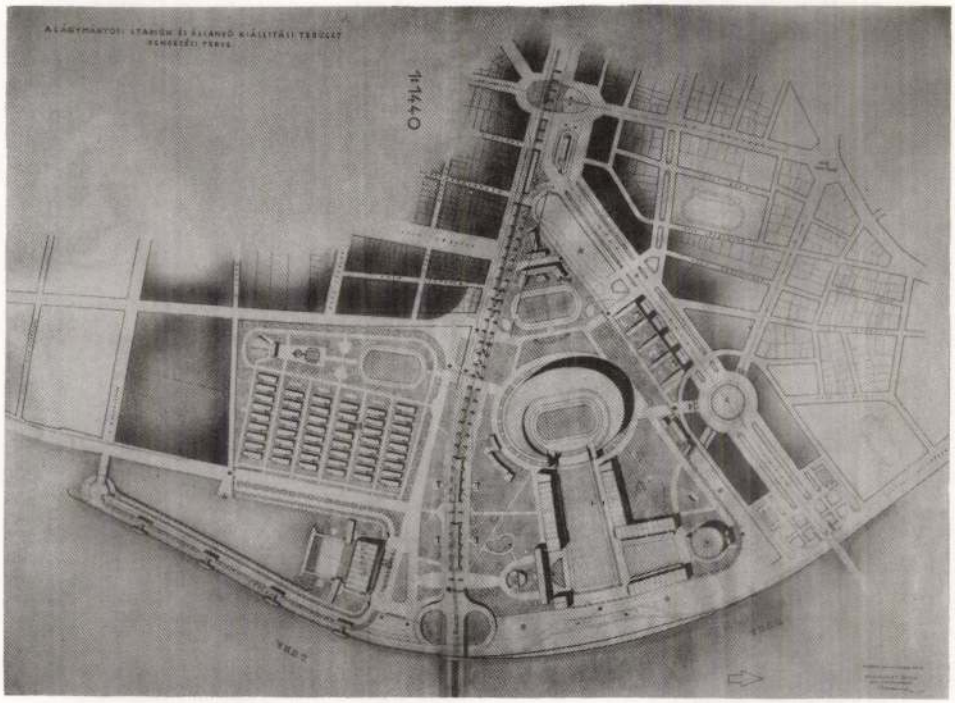

Lágymányosi Stadion, 1944. Kat. 69.2.1

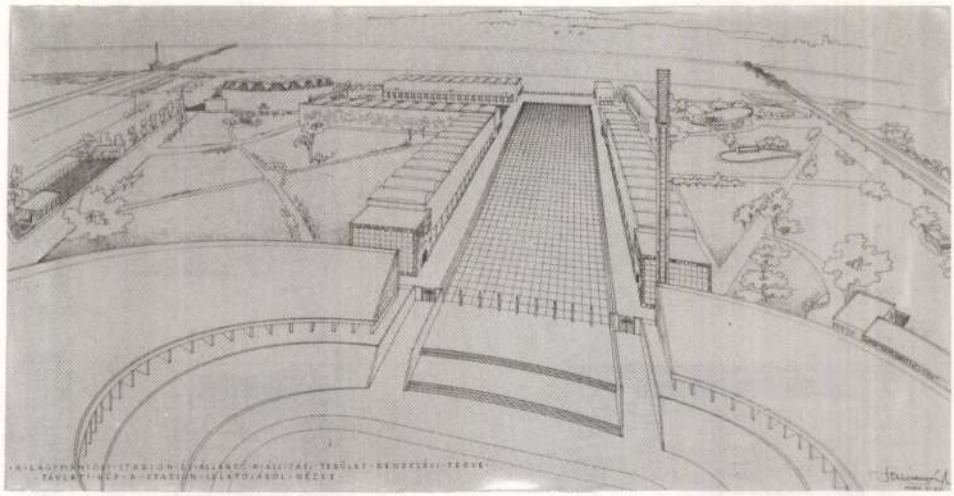

Lágymányosi Stadion, 1944. Kat. 69.2.5

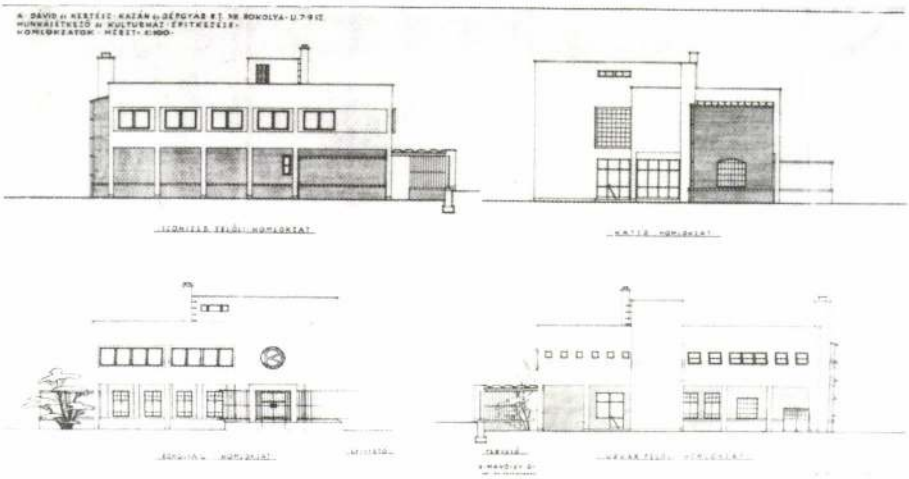

Munkásétkező és Kultúrház, Dávid és Kertész Kazán és Gépgyár Rt. Budapest. Kat. 70.1.1

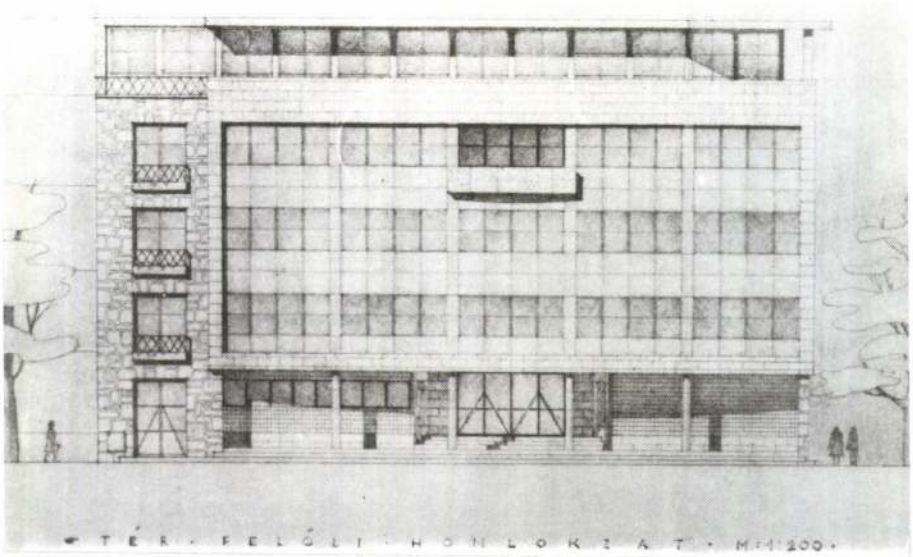

Csepeli Római Katolikus Plébánia és Kultúrház, 1947. Kat. 71.1.4

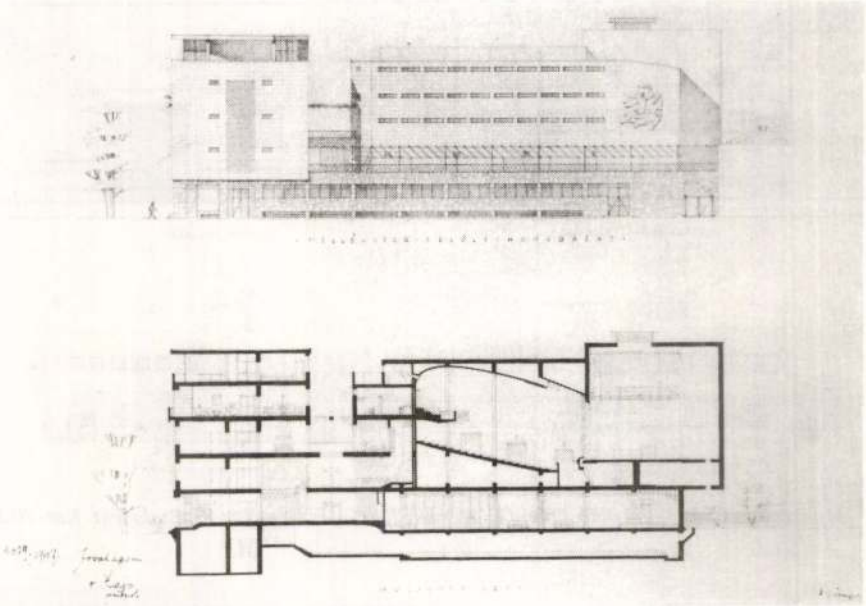

Csepeli Római Katolikus Plébánia és Kultúrház, 1947. Kat. 71.1.5

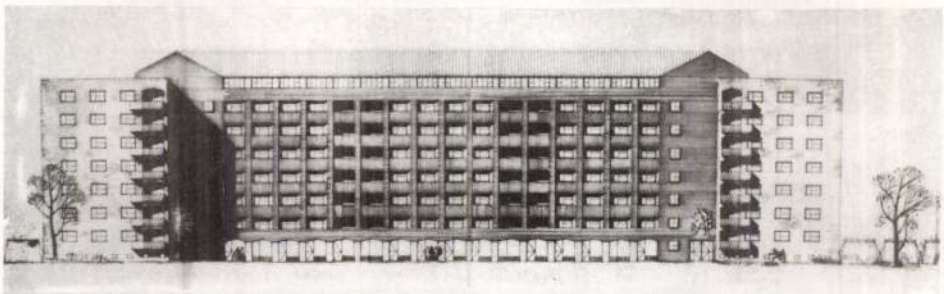

Budapest XIII., Béke úti lakótelep, I. sz. épület, 1948–1949. Kat. 72.1.1

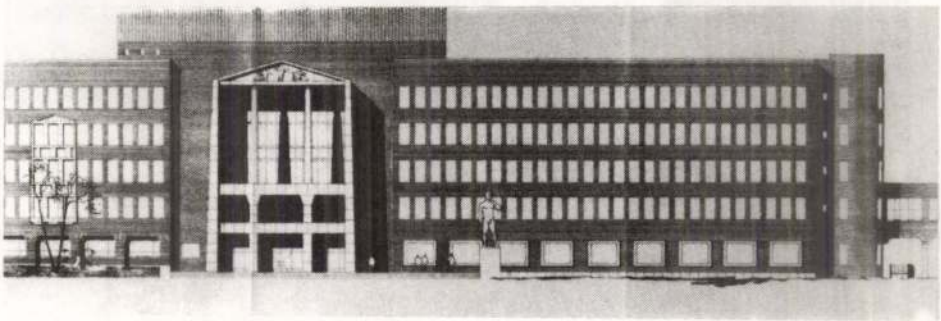

Budapesti Műszaki Egyetem, főhomlokzat, 1951. Kat. 76.1.2

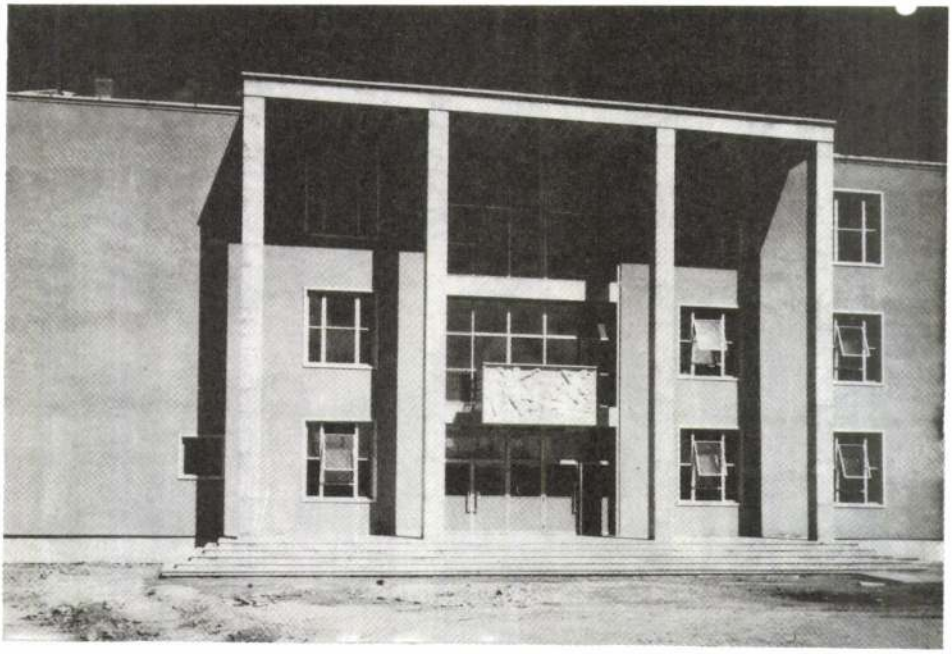

Ajka–Csingervölgy, Vájártanuló Iskola, 1949. Kat. 73. 2.1

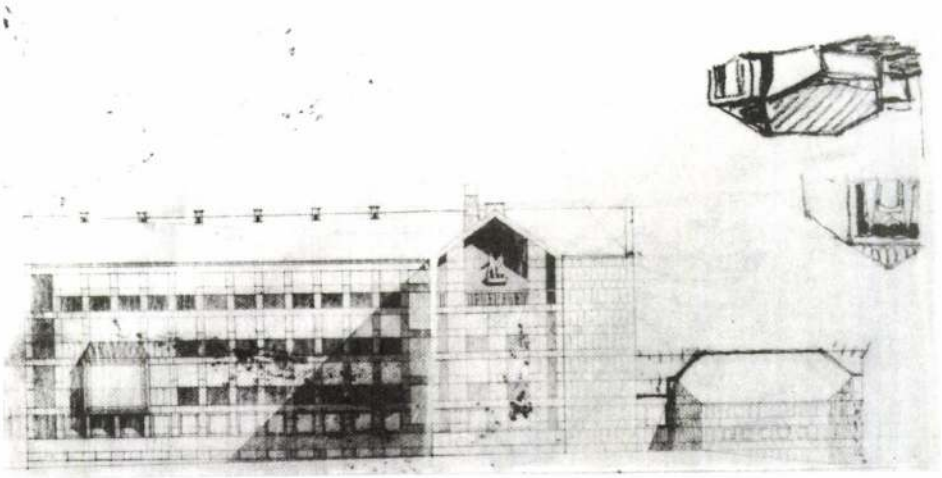

Budapest XIII. ker. Rendelőintézet, 1955. Kat. 79.1.1

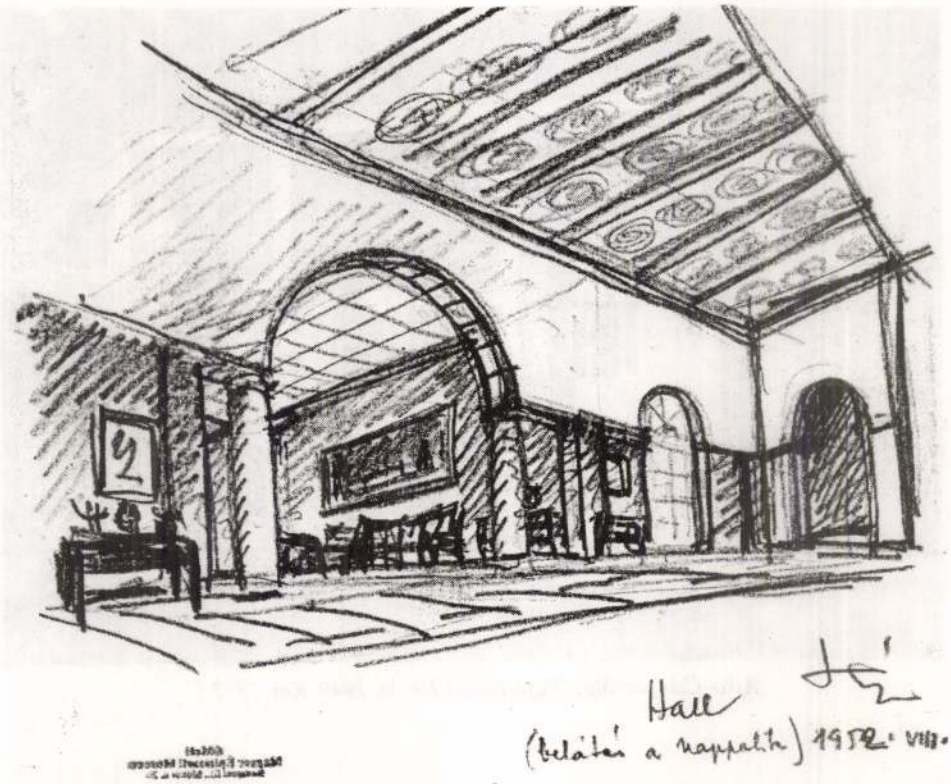

Rákosi Mátyás Balatoni nyaralója, 1952. Kat. 77.1.2

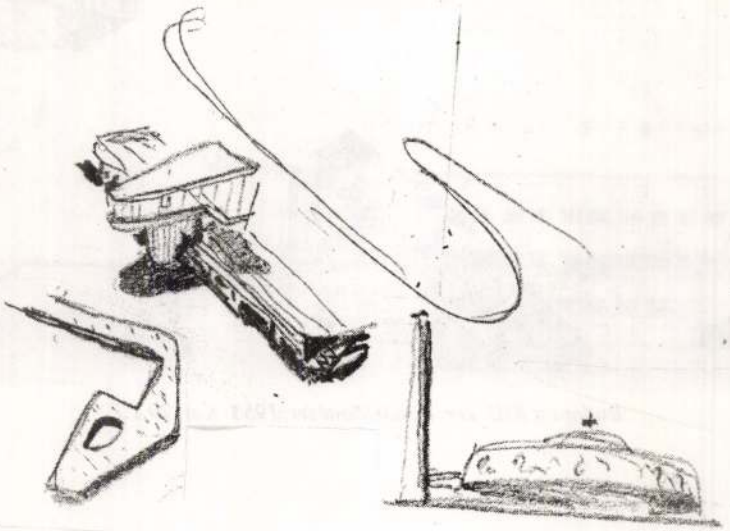

Vázlatok, Kat. 84.1.1

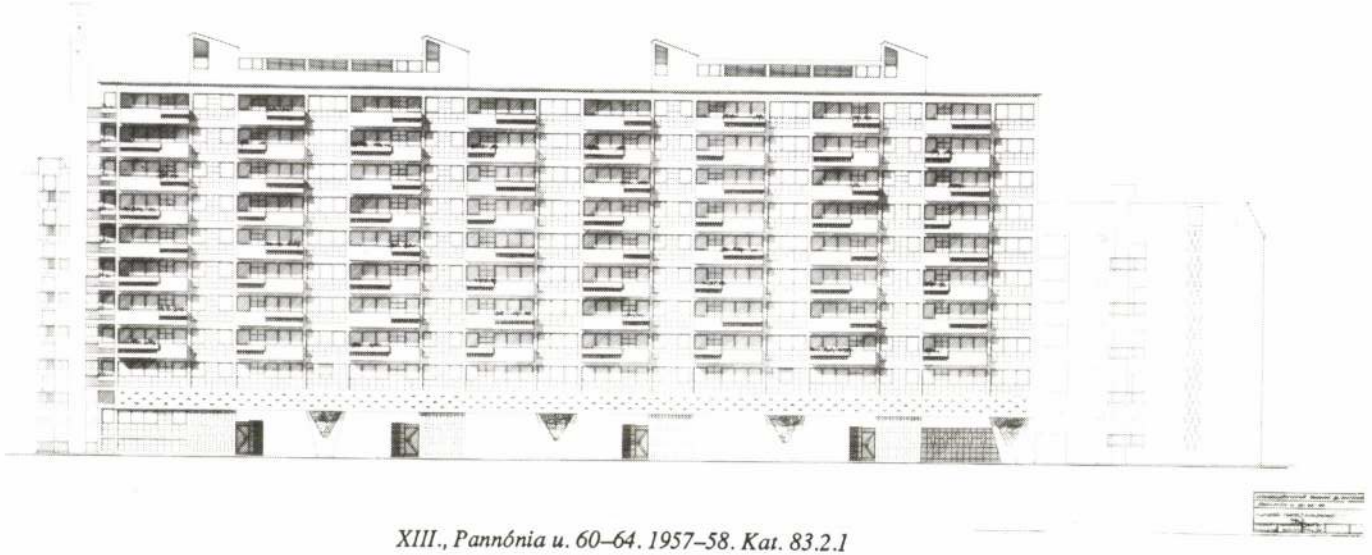

XIII., Pannónia u. 60–64. 1957–58. Kat. 83.2.1

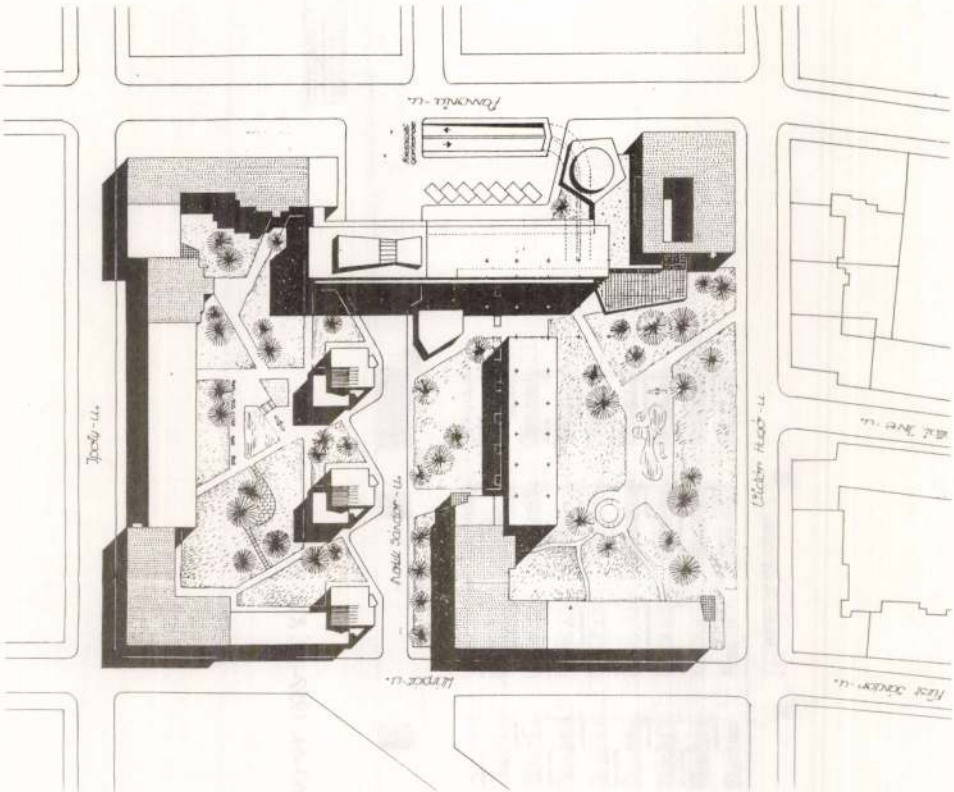

Budapest, Ipoly út – Muk Lajos u. – Pannónia u. lakótelep, 1957–1958. Kat. 83.1.1

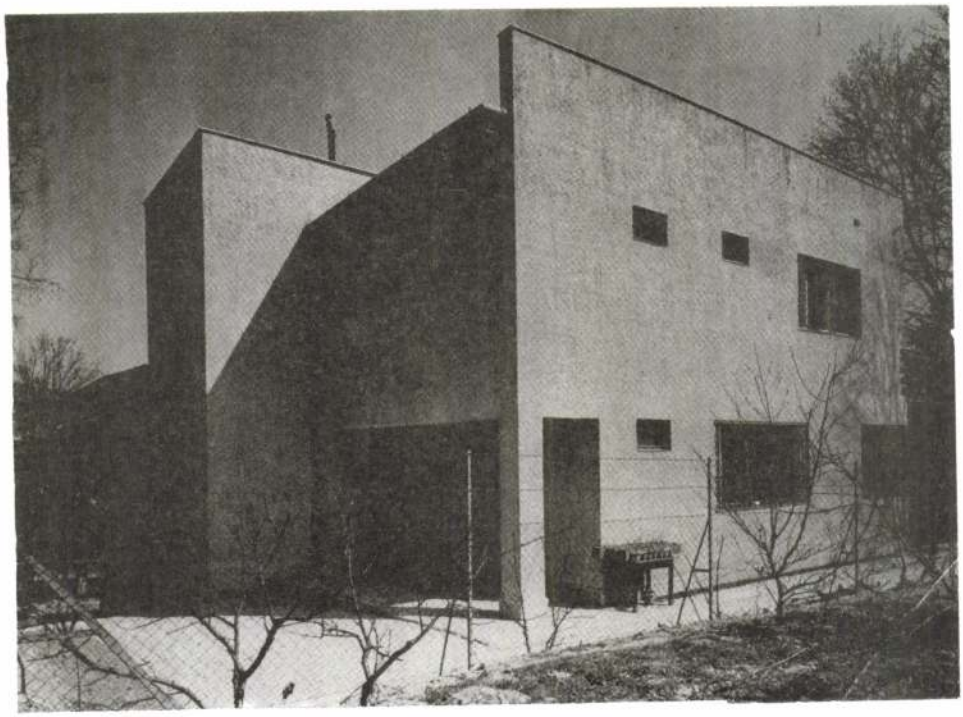

Horváth-villa, 1932. Kat. 85.2.1

Rimabrezói vk.
falképei
(Gömör vm)
Színes várlatai
Möller Istvántól

l.

Gerecze falképek
499 – 500 h.

UCCA 8.

18 ÁN ZÁRUL.
SZOLGÁL.

HUBAY ANDOR KIÁLLITÁSA FRÄNKELNÉL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. TELEFON: 1-821-22.

KÉSZPÉNZZEL DÉRMLATESÍTVE 936 DEC -2 BUDAPEST 51

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula úrnak
úrhölgynek

Bpest

Rákos-u 10

KÖBL. D. ÉS FIA

Rimabányai ev. templom

(Gömör vm)

falképei

l.

Gereczefalképek

499. h.

ben versenyezhetne. Nem múlt el nap, hogy öt-hat rózsás apróság ne jöjjön fölkeresni Nagyapót. Micsoda édes szineket hoztak az ődöngő apróságok a szürke iróasztalok közé. Nagyon szerette a gyerekeket és imádták olvasói: az unokák. Halála is olyan valószinütlen volt, szinte, mint egy gonosz, lidércekkel teli mese: Megindult az Otthonból, hogy bemegy a redakcióba. Vad szélvihar volt, május harmadika és kommün. Szemközt a Nemzeti Szinházzal, a patika előtt egy őrült nagy diadaloszlop állt, emelve a bolsevizmus dicsőségére. Paris oda se néz, csak megy előre, egyszerre az oszlop meginog és dől egyenesen felé. Mások is jártak ugyanakkor a veszedelmes vonalon, a tömeg rémkiáltásban tör ki és az emberek riadtan menekülnek: mindenki jobbfelé, szegény Paris rémületében balra ugrott és egyenesen az oszlop alá. Két napig kinlódott a szanatóriumban, de eszméletét nem nyerte vissza.

Az első munkatársak közül meghalt Lipcsey Ádám is, a nagy tréfacsináló és Abonyi Dezső, a lelkiismeretes közgazdasági munkatárs.

Rima József festő — 1903. ujverbász.

A Képz. társ. 1903. tavaszi vezvetk. Kiáll.

Póttartalékos. olajf. (636)

Kiáll. cat.

1970 JUL 28

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPTÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

Rimai László

1021

1970. június 28.

Rimai László: UTCA

a ott tükröződött
ólhatsz a sorsod
Házad, kerted,
. Az asszonnyal
a ráadás. Gon-
ızda Szabóéknál
béres, te meg a
ondoltad? Nem,
hosszú lesz hét-
ıár sörért. Bele-
ek, a nagyven-
k! Útközben —
a Szabó Gyurka
véle? Azóta se
gazda fia volt.
amikor evvel
a kulák, meg
n érezte annak
sok meló, olyan
is megvészne
húztak. Voltak
de Gazda Sza-
, az apja most
k, levélben és
szárnyakapuba,
ra indult: Gye-
nenne, de azért
sinálhat most

lső végén hon-
a Hamburgban
a a véletlenek
n volt véletlen,
tülkölt, a há-
vendezték egy-
lájuk a széket,
a boriopót, és
ıbó Gyurka ezt
? S megtudván
ba, végiggurult
rolt a Trabant
ette a száját:

Csakhogy azonnal eltévedt az arcok között...

Utoljára katonaruhában látta Gyurkát, ennek is tizenötöd éve, azelőtt se sűrűn, mióta felnőttek, egyetemre járt, bányában dolgozott, s ahogy ő változott, nyilván változott a cimbora is.

Állt az ajtóban, modernvonalú napszemüveg rejtette a szemét, ruhája szinte ordította az idegent, s bár szívével otthon is érezte magát, meg nem is, a centes küzdelmekben köszörült agya ezt zakatolta: Nem vagy te már itthon Mr. Sabo, csak itt születtél!

Szőke pincérfiú lépett hozzá, és meghajolt:

— Tetszik parancsolni?

— Szabó Györgyöt keresem.

— Olyan sok van, kedves vendég, a másik nevét is!

— Úgy emlékszem, hogy Béres Szabónak hívták.

— Béres Szabó?

A pincérfiú tizenhét éves volt, értelmét sem vette a szónak. Segélykérőn körülnézett, míg egy silószagú öreg, igen, igen, olyan, mint Csősz Lakatos Jani bácsi, mankót adott a hóna alá:

— Azokat most Sofőr Szabóéknak hívják!

— Sofőr Szabó Gyurka bácsi ott ül a cimbalom mellett — mondta erre a kamaszpincér, és odakísérte. De mire odaért Gazda Szabó Gyurka, lehervadt szájáról a how do you do, és ennyi lett belőle:

— Jónapot Gyurka. Szervusz.

Csak másodsorban szervusz, úgy megfeküdte az idegenség.

A vendéglő is más lett, modern, tiszta, az emberek is mások, ismeretlenek, s Gyurka is más. Nyirottbajszos, vállas valaki, testére szabott angolszövet ruhában, svájci órával a karján, de szappantagadó olajfoltokkal a kezefején. És a szeme is idegenül vibrált kevéskét, míg az értelmére mérte, és fogadta a köszönését.

— Jónapot Gyurka, szerbusz. Hazajöttél?

---

után, évad előtt

i Dérynő Színháznál

26.654/1933. szám.
III. fő.o.

Mult évi decem
értesitem tek. Bizottságot, ho
nek a visegrádi várromokon az
illetve fenntartási munkákról
ra az alábbi észrevétel merült
a kifizetett m
Felkérem ennél
vezett müépitészt, hogy a mun
együttes nyugtákat tek. Bizott
csak ennek megtörténte után le
elszámoltak a nyilvántartásból

Rimanóczi Gość

Szakasits Árpád

I – II

Szeged 1949

Szakasits – Rakosi

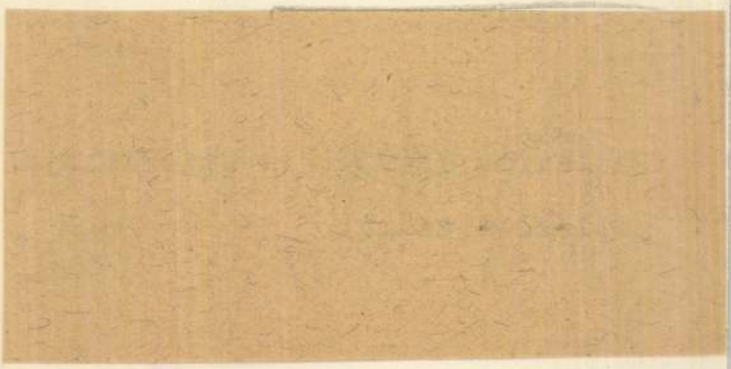

geinek megtéritése fejé

gő 80 fillért a 127689.

ki.- Budapest, 1928. de

Dr. Tihamér Lajos s.k. r

A hi

Rimanóczi Gera

Kiüzöttek

Lipcse 1945

Vezess ki művészet

Bélistán

Lányuk volt

Tiszapart

Fényár

Felébredt szerelem

Tájkép (Tápé)

Szegedi XV. ipari vásár

napidijairól kiállitott és számvevő-
iszámlája alapján /:18:/ pengő 60 fil-
0 fillért a 127.689. számu kiadási
ki. Budapest, 1934. évi május hó 29-én.
. Mariay Ödön s.k. miniszteri tanácsos.
los másolat hiteléül:

Fináncy

iszteri iroda s.tiszt.

Rimanóczi Géza

festő Szegedén

Hidrészlet

Park részlet.

Szeged 1948. nov

Kecskegidák. Rainer Istvánffy Gabriella olajfestménye
Műcsarnok, Őszi Tárlat

ságokat, hiszen az egész emberi kultúra, sőt maga az ember is egy hosszú, folyamatos fejlődés eredménye, melyhez minden generáció a maga téglját illesztette. *A forradalmak értelme és célja sohasem volt az egész épitmény megsemmisitése, hanem a rosszul épitett részek okos lebontása, a meg nem felelő eltávolitása és az igy szabaddá tett és megtisztitott részen való tovább épités.* Csak igy lehet és szabad az emberiség fejlődéséről és előrehaladásáról beszélni.

Női arckép. Rimanóczy Géza olajfestménye

Ellenkező esetben a khaosz állandósulna, mert ilyenformán minden generációnak joga lenne a „Mult" nagy műveinek megsemmisítésére. Abból, ahogyan ezek a bizonyos „a jövő nagy apostolai" a dicső multat a mai szemek elől elrejteni akarták, látszik meg legjobban az ő céljuk és törekvésük. E jelekből azonnal fel kellett volna ismerni, hogy itt nem új és hamis felfogásokról van szó, hanem a valódi kultúra alapjának elpusztítási folyamatáról, az egészséges művészi felfogás, műitélet és műélvezet bolondításáról ***és legfőképpen a politikai bolsevizmus előkészitéséről.*** Mert, ha Periklesz korát a pantenommal, a bolsevista jelent egy kubisztikus „műremekkel" jelképezhetjük legtalálóbban. Rá kell mutatnunk arra a szégyenletes gyávaságra, hol intelligens és művelt népünk e ***„kulturszégyennel"*** nem szállt szembe. Meghunyászkodott a bolsevista „kulturcsapatok" lármája előtt, mely mindenkit a maradi nyárspolgárnak bélyegzett, aki nem akarta őket a „teremtés koronájául" elismerni. Népünk lemondott minden ellenállásról, belenyugodott a látszólag megváltozhatatlanba. Megrémültek az értelmetlen égnek e csirkefogóitól és fé bolondjaitól, mintha szégyenleni való lenne, hogy egészséges ember képtelen megérteni *a szellemi degeneráció és ravasz csaló tákolmányait.* E kulturapostoloknak egy nagyon egyszerű szerük van arra, hogy hülyeségeiket Isten tudja milyen nagy művekül tüntessék fel: ugyanis minden értelmetlen és nyilvánvalóan őrült munkájukat „belső élmenyként" állitják a számító világ elé, ilyen olcsó eszközzel véve ki már előre a tiltakozó szót az emberek szájából. Tényleg belső élmények ezek, de kérdeses, hogy szabad-e őrültek és gonosztevők hallucinációit az egészséges emberek elé állitani, mint művészeteket?! Böcklin és Schwindt munkái is belső élmenyek, csakhogy i tenáldott zsenik belső élményei, nem pedig Paprika Jancsiké!"

Távbeszélő állomásunk új száma: 141-647

Magyar Nemzeti Múzeum
1938. 4. 27.

Madonna. Ráhmer Mária kerámiája

Hitler „Mein Kampf" c. művének 283. oldalán a következőket mondja:

[Közöljük az alábbi cikket, mert annak eszmemenetével igazolva látjuk álláspontunkat. Ha egy 80 milliós nemzet nem engedhe i meg magának a nemzeti szellem megfertőzését, mennyivel jobban kell vigyá nunk ni kis nemzet a nemzeti szellem tisztaságára a képzőművészetben is. [Szerk.]]

„Századunk elején a művészetben egy olyan elem kezdett mutatkozni, mely addig teljesen idegen és ismeretlen volt. Előfordultak ugyan azelőtt is érzésbeli eltévelyedések, de ezek inkább művészeti kisiklások voltak, melyeknek még műtörténeti értékük volt, de sohasem a hülyeségig vitt művészietlen szellemi elfajzások. Ezek azonban már a későbbi kulturális összeomlás látható jelei. A művészeti bolseviznus az egyetlen lehetséges életformája és szellemi megnyilvánulása a bolsevizmusnak. Aki ezt nem tudja megérteni, annak csak az eddig szerencsésen bolsevizált államok művészetét kell tanulmányoznia, ámulattal fogja látni a zűllött és őrült emberek beteges agyának torz hajtásait, amilyenek a futurizmus és dadaizmus, melyek a bolsevista államok hivatalos művészetét jelentik. Ugyanez mutatkozott azonnal a bajor tanácsköztársaság rövid uralma idején is. Amilyen elképzelhetetlen volt egy pár évtized előtt egy olyan méretű összeomlás, mint az 1918 iki, ugyanolyan elképzelhetetlen lett volna akkoriban egy olyan kulturális összeomlás, mint amilyent a kubisztikus és dadaista „műremekek" mutatnak. 60 év előtt az ilyenfajta dadaista „érvények" kiállítása egyszerűen lehetetlen lett volna, annak rendezőit egyenesen az őrültek házába csukták volna, míg ma ezek közül akárhányan művészeti egyesületek elnöki székeben ülhetnek. Ez a járvány fel sem üthette volna fejét abban az időben, mert ezt sem a közvélemény, sem az állam nem tűrte volna. *Mert állami kötelesség annak a megakadályozása, hogy a népet bárki is szellemi őrültségbe kergethesse*, ami előbb utóbb feltétlenül bekövetkezett volna. Amely napon t. i. az ilyenfajta művészet tényleg az általános felfogásnak megfelel, e napon az emberiség legsúlyosabb változása előtt állnánk; az emberi agy visszafejlődése kezdődnék meg ezzel, melynek végeredményét alig lehet elgondolni. Ha kulturális életünknek az utolsó 25 évben történt visszaesését tanulmányozzuk, rémülettel találjuk meg azokat a csirákat, melyek kulturánkat előbb-utóbb feltétlenül tönkre tették volna. *Jaj annak a népnek, mely e betegség felett nem tud urrá lenni.*

Minél aljasabb és nyomorultabb egy új intézmény, annál jobban törekszik a régi nagyságnak még a nyomait is eltörölni, csak hogy az összehasonlítást lehetetlenné tegye. *A régi nagyság iránti gyűlölet oka rendesen a saját alacsonyrendűség. Egy igazán áldásos új uralom mindig és örökké ott fog tovább építeni, ahol az utolsó jó és ép fundament megszünik.* Az ilyennek nem kell szégyenlenie a beváltt régi igaz-

Rózsaszínfejkendős lány. Rezes Molnár Lajos olajfestménye

Halászbástya. Rimanóczy Géza vízfestménye

hazugságok tarthatatlanságára s azt jóvátenni törekszik.

Már virrad! Világosodik a láthatár, a magyarok napja felkelőben. A sötétség zürzavaros összevisszasága megvilágosodik. A szenvedések tisztító tűzében tisztább fogalmak születnek s a láthatárt megvilágítja a magyar napnak dicsséőges ragyogása.

A sebek begyógyulnak. Begyógyítja a szeretet, a közösség érzése, a vágyak beteljesedése, a Haza, hoz való tartozás minden más érzést elsöprő szent hevülete.

Bízzunk a jövőben, de ne vakon és tétlenül de hittel és munkával. Mindenki végezze el munkáját ott, hova sorsa állította, az iró tollal, a festő ecsettel, a szobrász vésővel, a szántóvető ekével, de mindenki végezze el munkáját azzal a szent meggyőződéssel, hogy az szükséges és a köznek hasznára válik.

Bizzunk a magyar kultúra jövőjében, mely legerősebb fegyverünk, de ne feledkezzünk meg a még idegenben élő testvéreinkről, akik sóvárogva néznek a magyar Haza felé és nélkülözik testvéreik meleg ölelését.

Bizzunk a magyar Igazságban, melynek ereje megrendíthetetlen s beteljesül a nemzet imája, melyet minden időben megrendült kebellel küldünk a magasba: Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek egy isteni örök igazságban, hiszek Magyarország feltámadásában. Amen. *Szász István*

Kiállításokról

A nemzet nagy napjainak idejében a Műterem vezetősége nem nyitott újabb kiállítást, hanem a minden ízében magyar művészetű Kubass házaspár és Csengery István kiállítását hosszabbitotta meg.

Kubass Árpád bravurosan meglátott és finom mozaikszerüségig csoportosított szinfoltokkal megoldott marseillei kikötőrészletei, déli szinpompájuk izléses tükrözésében az egyszerű szemlélő előtt a szépet, a hozzáértő előtt pedig ezenkívül a felkészültséget és a rutinnak a művészlélek rostélyán való megszürtségét képviselik. Képeinek nagy részét erősen elárasztja sajátos, alig látható fátyolszerű szürke rózsaszín alapszinezettel, s ennek révén ezek a művei szinte viziószerüek és mégis reálisan érzé-

Öreg fűzfa. Csányi Lajos olajfestménye
Műcsarnok, Őszi Tárlat

Magyar Nemzeti Múzeum
1938. 4. 7.

keltetik a tenger felett vibráló szabad levegőt.

Néhány komorabb szinekkel megfestett, köznapiasabb hangulatu képe művészetének szélesvonaluságát és sokoldaluságát bizonyítja.

Nem egyszer meglepő erőt árul el, minden finomsága mellett Kubassné csendélet gyüjteménye. Bizonyos mértékben észrevenni rajta férjének és mesterének irányát, — természetesen művészetének előnyére. Puhán megoldott fehér virágaitól szinekben tobzódó tarka szobarészletig az átmenet minden fokán egyaránt megtalálja a tárgyhoz tartozó helyes formát és megoldásmódot.

Csengery István mozgalmas lovasképekkel sorakozott fel. Falkavadászatok, versenyjelenetek, méntelepi és sok egyéb, a ló és a lovasember életéből ellesett jelenet elevenedik meg a szemlélő előtt.

művészi üvegszobraival Hiesz Géza nyujtják a kiállítás értékes munkáit.

Külön kell megemlíteni a kiállítás plasztikai anyagát, legelsőbben Tóth Gyula megkapó, stilusos domborművét és „Szent József" szobrát, (a rendezés nagy hibája, hogy ez a szép szobor a földre került) művészi alkotás Ohmann Béla „Madonná"-ja.

Turchányi László, Kalmár Elza, Hiesz Géza, Lux Elek, Vargha Oszkár, Zölley Gyula finom plasztikáit és Madarassy Walter újszerű, szellemesen komponált, remekbe készült érmeit illeti dicséret.

A kerámiai részben Kovács Margit, Zilzer Hajnalka, Molnár Kálmán, Endrő Margit, Eschenbach Jenő és Szécsi Jolán tüntek ki alkotásaikkal.

Kfj.

Fák alatt. H. Lovass Piroska olajfestménye
Műcsarnok, Őszi Tárlat

Bájos és igen tökéles két vázlata egy kis csikóról, míg egy-két képe előtt úgy éreztük, hogy a ló strukturájának és kihangsúlyozása a kép művészi értékének nem vált javára.

—y—

*

Elismerést érdemlő rendezésben nyilt meg az Iparművészeti Tárlat a Valéria-utca 21. sz. alatti új székházban.

Iparművészeink legjobbjai vonultak fel izléses és művészi munkáikkal.

Korszerű, gyönyörű butorokkal Zrinszky, Faragó és Gróf, Nagy Károly és Minár Pál szép acélmetszetekkel, Horváth Endre remek grafikákkal, Jaschik Álmos, Végh Gusztáv és ifjabb Richter Aladár ötvös munkákkal, Iván István, Tálos Gyula, mint a diszitő festészet reprezentánsai, Dióssy Antal és Szűcs Pál, kerámiákkal Gorka Géza, Márkus Lili, Kovács Margit szőnyegekkel, Lakatos Artur, Kontuly Béláné,

A legőszintébben csodálkozunk, hogy az u. n. „progresszív" művészek fémjelzett „reprezentánsai" — csatlósaikkal egyetemben — még most, a nemzeti megujhodás előestéjén is ki mertek állani s betegesre fajult izlésük termékeit ilyen nyiltan, szinte kihivóan mutogatni merik.

Kinek kell ez az általuk újnak nevezett, valójában azonban már több évtizede ugyanabban a kátyuban fetrengő állitólagos művészet? Mi magyarok, kiket az Isten egészséges szépérzékkel áldott meg, a leghatározottabban visszautasítjuk.

Nem tudjuk megérteni azokat a magyar művészeket, akik le engedték rántani magukat abba az új művészetnek nevezett szellemi pocsolyába.

Művészi szempontból nem tudjuk értékelni a kiállítás anyagát, mert amit a Nemzeti Szalonban láttunk, azt mi nem ismerjük el igaz művészetnek. A mi szemünk és lelkünk még egészséges s ilyen szemmel és lélekkel csak idegorvosi szempontból

RIMANÓCZY GÉZA (Léva)

144. Vizesárok, vízf.

145. A döntő húzás, ceruzarajz

146. Hamvazó szerda reggelén, ceruzarajz

146/a. Felvidéki táj, vízf.

Nemzeti Szalon

Felvidéki kiáll-

1940. márc-

Rimanóczy Gyula, Ybl-és Kossuth-díjas építész (1903-1958).

7. Rimanoczy Gyula: Dohánytermentáló üzem, Nyíregyháza, 1949

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 29-old.

Rimanóczy Gyula, Yób-és Korsáti-díjas építész (1903–1958).
Egylakásos családi ház, Sp. Rezeda u. 2. Építész: Finta József, Pintér Gábor

2. A telken korábban állott villa eredeti terve. Tervezte Rimanóczy Gyula 1932-ben. Elpusztult a második világháború alatt, Budapest bombázásakor.

2

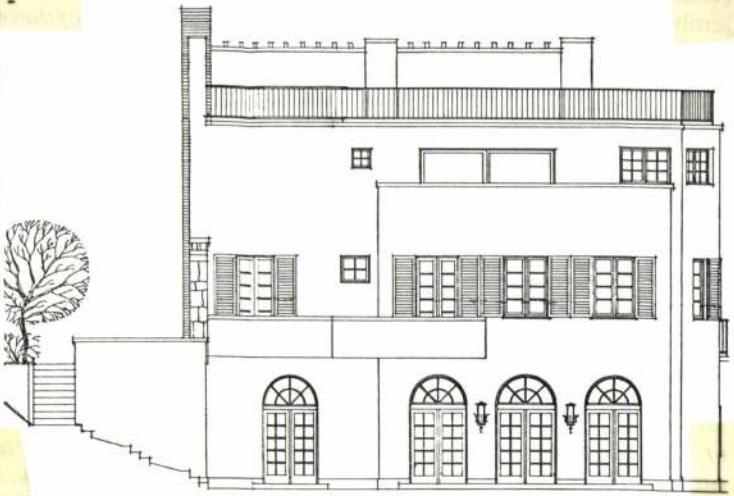

Magyar Építőművészet, 1987. 1., 20-ahl.

Rimanóczy Gyula, Vbl- és Kossuth-díjas építész /1903-1958/ 13) Folytat.

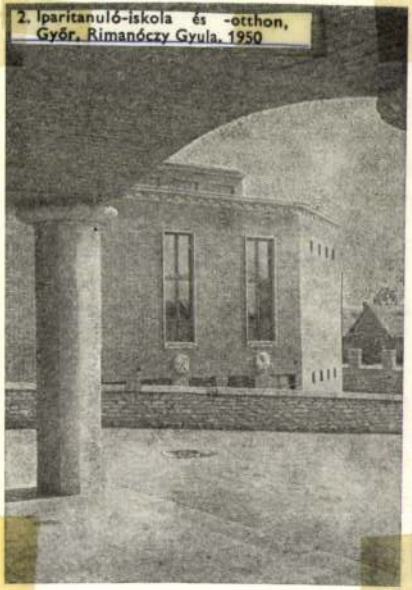

2. Iparitanuló-iskola és -otthon, Győr. Rimanóczy Gyula. 1950

2

Magyar Építőművészet, 1954. 3. XV.-old.

Rimanóczy Gyula, Ybl és Kossuth díjas építész (1903-1958) 12. folytatás

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 42-old.

3

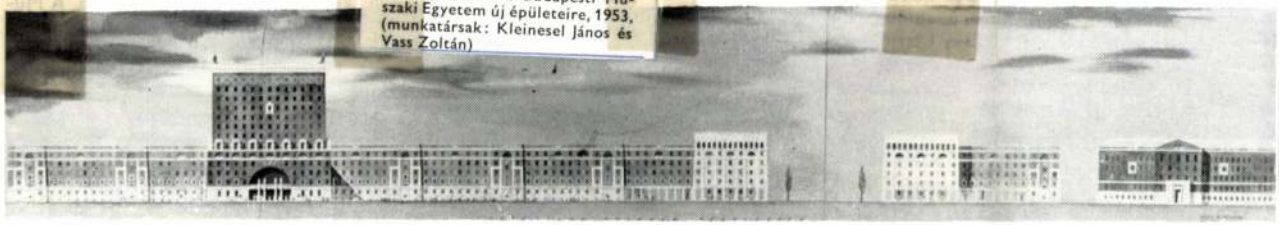

3—5. Pályatervek a Budapesti Műszaki Egyetem új épületeire, 1953, (munkatársak: Kleinesel János és Vass Zoltán)

4

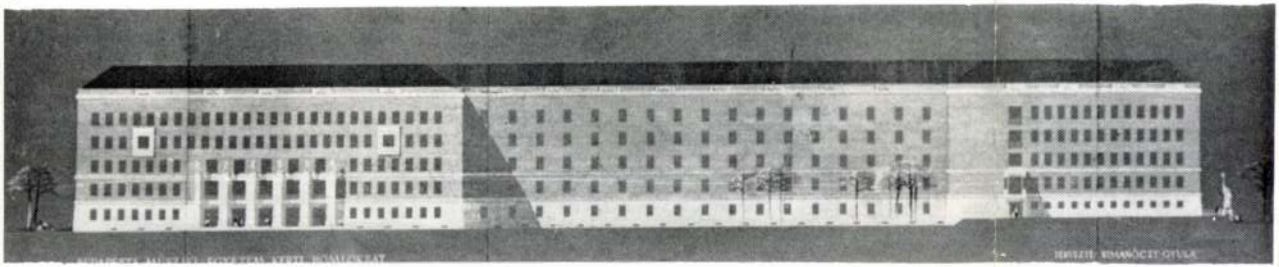

5

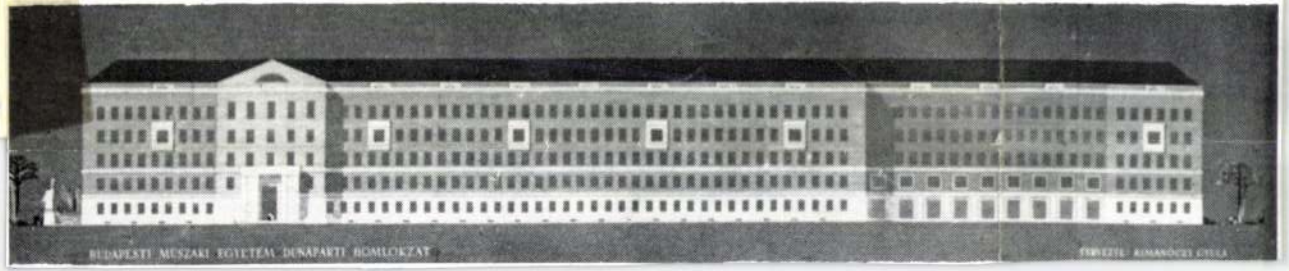

mellett szigorló építészhallgató
építészeket foglalkoztatott. Tő
irodájában dolgozott (a hát
Ivánka András, Németh Pál, Lip

Rimanóczy terveit maga sz
rajzolta, mindig tűhegyes, kem
val dolgozott. Szép, pontos ra
készültek: az első vázlatoktól
tervek teljes kidolgozásáig által
sem telt el.

Önállósodása évében igen sol
zat tervezett. Egy részük csak fo
lat volt, illetve ajánlati tervké
nagy részük azonban konkrét m
re készült és ezekből hat meg is
említett Szirtes úti villa kivét
mind modern épületek. Már kif
kotások a *Pasaréti út 96. szám a*
a *Farkas család zuglói* és *Mrs. Jay*
Amerikába férjhez ment ma
debreceni családi háza. Ez utób
lebontották, annyira felháborít
vezetőit a főútvonalnak hátat fo
álló lépcsőház-tornyú, modern
nóczy legszebb épülete ebben
kétségtelenül a *Pasaréti út 97.*
volt *Szakáts villa* (ma sajnos áta
eltorzítva). E munkáin már erős
a nemzetközi funkcionalista épí
sa, de a CIRPAC-osok német or
szemben Rimanóczy villái inkál
francia vonalba illaszkednek, Te
toris, Lurçat alkotásaival rokonok.

Középület-megbízásait szinte kivétel nélkül pályázatokkal nyerte. Így került hozzá a *székesfehérvári vágóhíd (1933), a Postás nyugdíjas otthon (1935), a Mester utcai rendelő (1936), az Erzsébet automata telefonközpont*

illeset mutatja. Nyilván a hazai „halódó nagyományokra" utalva, a főépület egy négysaroktornyos, zártudvaros várkastélyra emlékeztet, klasszicizáló homlokzatokkal. Pénz híján Gödöllőn csak a *tanári lakások* épültek meg. A háromszintes lakóházak színezése

Rimanóczy Gyula, Ybl és Kossuth-díjas építész (1903–1958)
11.) Folytatás

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 42-old.

1. Iparitanuló iskola és -otthon, Győr, 1950

2. A Budapesti Műszaki Egyetem új épületei, 1955

Minerva utcai villa-terv színvonalas neobarokk, és még az 1932-ben tervezett *Szirtes utcai villa* is barokkos formákkal épült fel, bár ennél a megbízásnál Rimanóczy már öt alternatívát készített a neobarokktól a némeres romantikuson át a lapostetős modernig.

Miután 1929-ben fölvették a Mérnöki Kamara tagjai közé és önálló terveivel is kitűnt pályázatokon, komolyabb megbízásokat is kapott. Korábbi, nagy feltűnést keltett templomtervei *(Prohászka-emléktemplom; Árpádházi szentek temploma; Négy evangélista templom)* alapján kérte fel a ferences rend *pasaréti templomuk és rendházuk* megtervezésére. Rimanóczy 1931-ben látott munkához, a terveket két változatban készítette el, melyek közül a ferencesek választása a kevésbé modernre esett. Ennek alapján készült az engedélyezési terv, azzal a változtatással, hogy a torony a bejárat mellől a szentély mellé került. Egy befolyásos, építész végzettségű politikus* kezdeményezésére a lapokban nagy vita bontakozott ki arról, hogy „szovjet stílusú-e a pasaréti templom", ami egy kissé elodázta a kivitelezés megkezdését. Az alapkőletételtől (1933. IX. 10.) számított egy év és egy hónap múlva Serédi Jusztinián hercegprímás szentelte fel a kész templomot.

A pasaréti templom és az egy évvel korábban épült városmajori (Árkay Aladár és Bertalan 1933) volt a főváros első két modern temploma. Paradox módon Rimanóczy temploma olaszosabb, holott Árkay Bertalan volt a római iskolás. A városmajori, amely mellett ekkor még nem állt a campanile és az íves-árkádos folyosó, sokkal puritánabb, markánsabb mű volt, mint a novecentos részletekkel lepuhított pasaréti.

Rimanóczy a pasaréti templom tervezése közben, 1933. január 1-én nyitott önálló irodát és 1948 októberéig magántervezőként dolgozott. Egy adminisztrátor, egy tapasztalt „*Baumeister*", egy-két feldolgozó és *Postaigazgatóság (1937), a Nemzeti Sportcsarnok (1938) és a Bosnyák téri templom (1940)* tervezése. Közvetlen egyházi megbízásra készítette el a rózsadombi Veronika kápolna mellé szánt *ferences rendház és Szentföld-múzeum*, valamint a *győri plébániatemplom és paplak* terveit. Több egyházi vonatkozású pályázaton indult *(Pestlőrinci r. kat. kultúrház; nyíregyházi és veszprémi zárda; székesfehérvári Szt. István kápolna; komáromi és csornai templom)*, de ezek nem valósultak meg. Vállalkozással is megpróbálkozott: a Pasaréti és Szilfa utca sarkán a Magyar Építő Iparosok Szövetkezetének kivitelezésében épült volna egy 6, és egy 9 öröklakást tartalmazó villa, kulcsrakészen átadva. Hasonló akció lett volna a Villányi úti „*Parkotthon*" társasházak építése is — amelyben üzletek, uszoda, sportpályák, bölcsőde, közös mosoda, játékcsarnok is készült volna — de egyik sem sikerült.

A harmincas évek második felében stílusa tovább színesedett, gazdagodott. A rózsadombi ferences rendház az assissi S. Francesco-ra utal elrendezésével és mediterrán hangulatával, az észt művészeti múzeum pályaterve Corbusier hatását mutatja; gyakran alkalmaz íves épülettömeget vagy sarkot (pl. *székesfehérvári vágóhíd; Mester utcai rendelő; pasaréti buszvégállomás*), alacsony hajlású félnyeregtetőt *(galyatetői gyógyszálló, postás-otthon)*, homlokzati anyagként pedig kőburkolatot vagy klinkertéglát. E vonások határozottan megkülönböztetik munkáit a CIAM-csoport puritánabb, kubisztikusabb épületeitől. Tervei, épületei megjelentek több külföldi építészeti szaklapban, számos kiállításon sikerrel képviselték a magyar építészetet (liège-i nemzetközi építészeti tervkiállítás 1930.; a budapesti nemzetközi építész-kongresszus tiszteletére rendezett kiállítás 1930.; páduai egyházművészeti kiállítás 1932.; brüsszeli világkiállítás 1935.; budai Szépművészeti Társulat kiállítása 1935.

Rimanóczy Gyula, Ybl- és Kossuth-díjas építész (1903–1958). 10.) Folytatás

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 39-old.

12

12. Nemzeti Sportcsarnok, Budapest, 1939—41

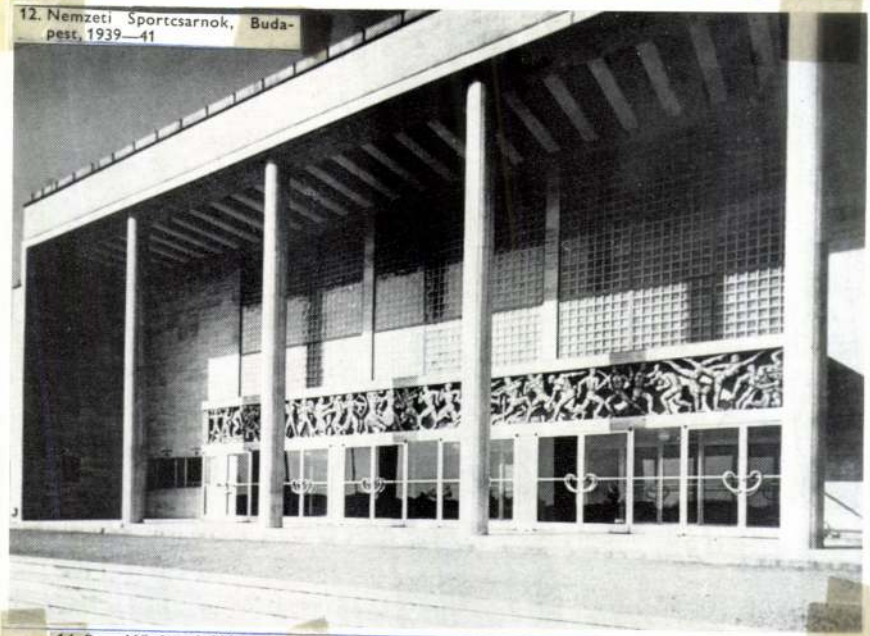

14

14. Eszt Művészeti Múzeum pályaterve, Budapest, 1937

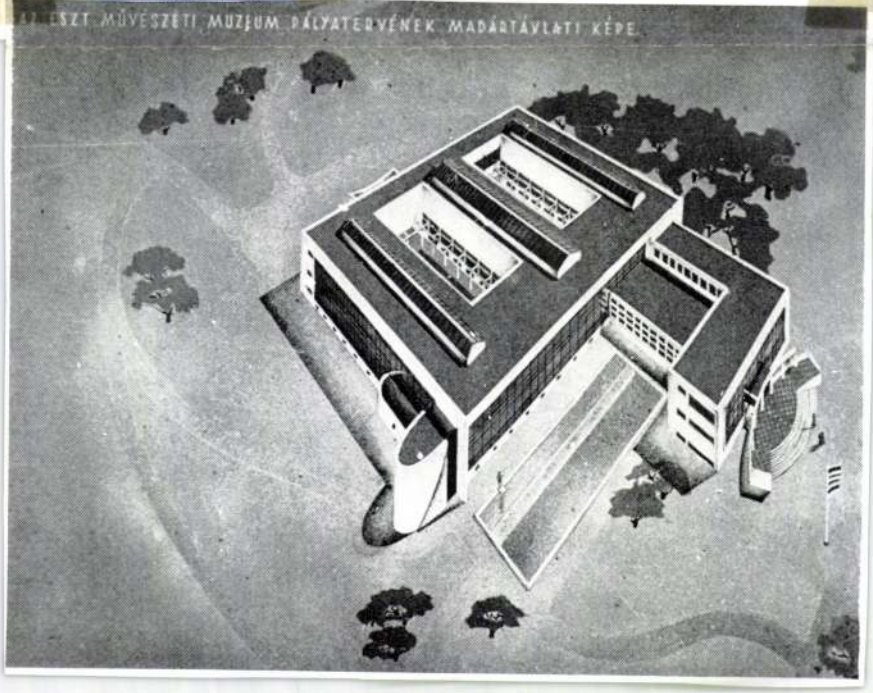

ELEKTROMOS KANDELÁBER.

11

11. OTI-rendelő terve a Mester utcában, Budapest, 1937

13

13. Standard Villamossági Rt. öltözőépülete a Fehérvári úton, Budapest 1941 (elpusztult)

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 39-old.

Rimanóczy Gyula, Mikó Kornuth-díjas építész (1903-1958). 9. Folytatás

Rimanóczy Gyula, Kol-és Kossuth-díjas építész /1903-1958/. 8.) Folytatás

Magyar Építőművészet, 1984, 3., 39-old.

9. Pályázati terv a Bosnyák téri templomra, Budapest, 1940

9

10. Szent Antal-templom és Ferences Rendház a Pasaréti téren, Budapest, 1934

10

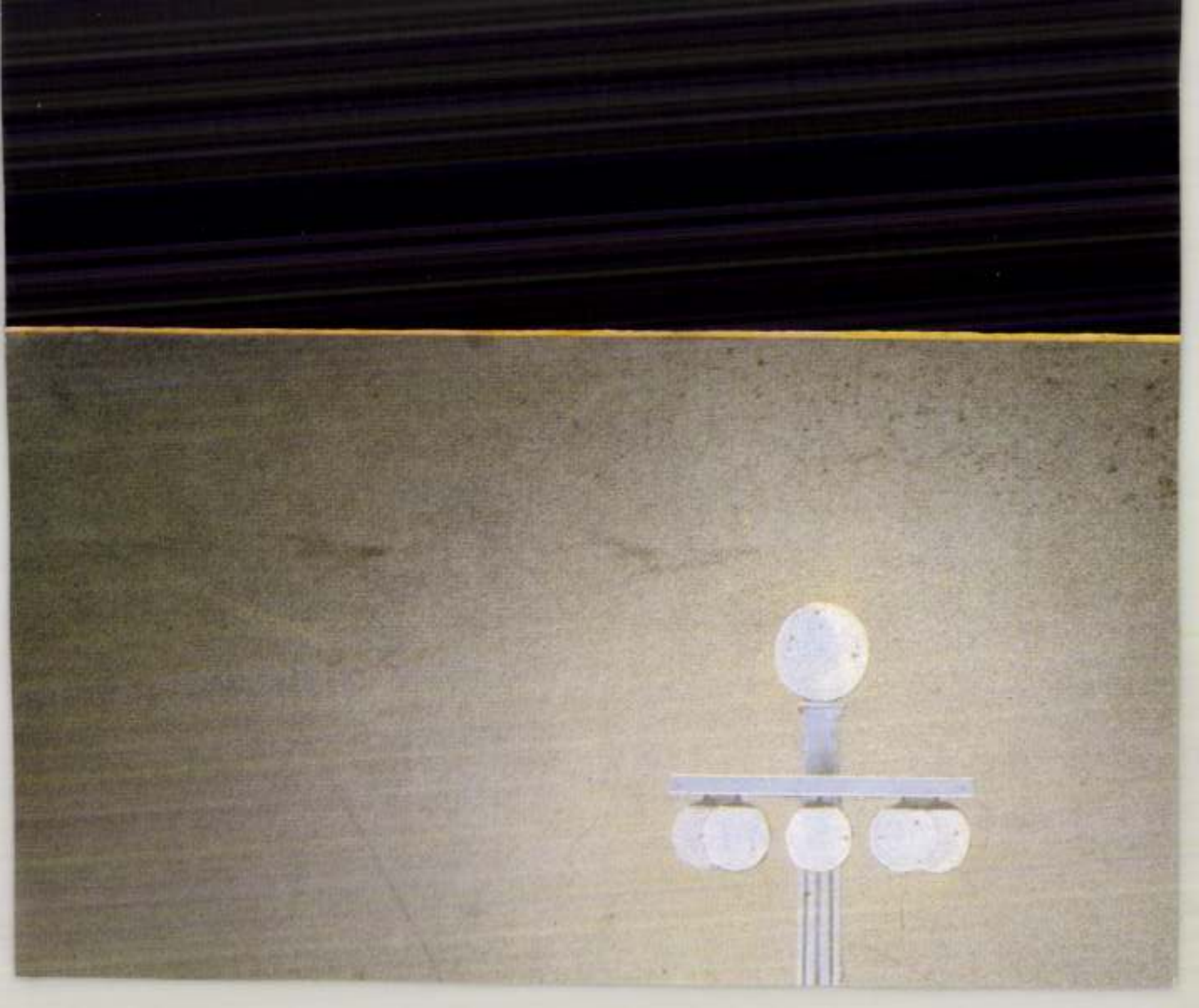

Rimanóczy Gyula, VIII-as Kossuth-díjas építész (1903-1958).

7

7. Családi ház Zugló ban

Magyar Építőművészet, 1984.3. 37-old.

Rimanóczy Gyula, Ybl- és Kossuth-díjas építész (1903-1958). 6. folytatás

5. Családi ház a Pasaréti úton, Budapest, 1934

6. Kétlakásos ikerház Pasaréten, Budapest, 1933

8. Postás nyugdíjasotthon, Budapest, 1935

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 38-dd.

Rimanóczy Gyula, Ybl- és Kossuth-díjas építész (1903-1958) (1. 4.) Folytatás

Magyar Építőművészet, 1984, 3. 38-old.

2. Tóparti nyaraló terve, 1929

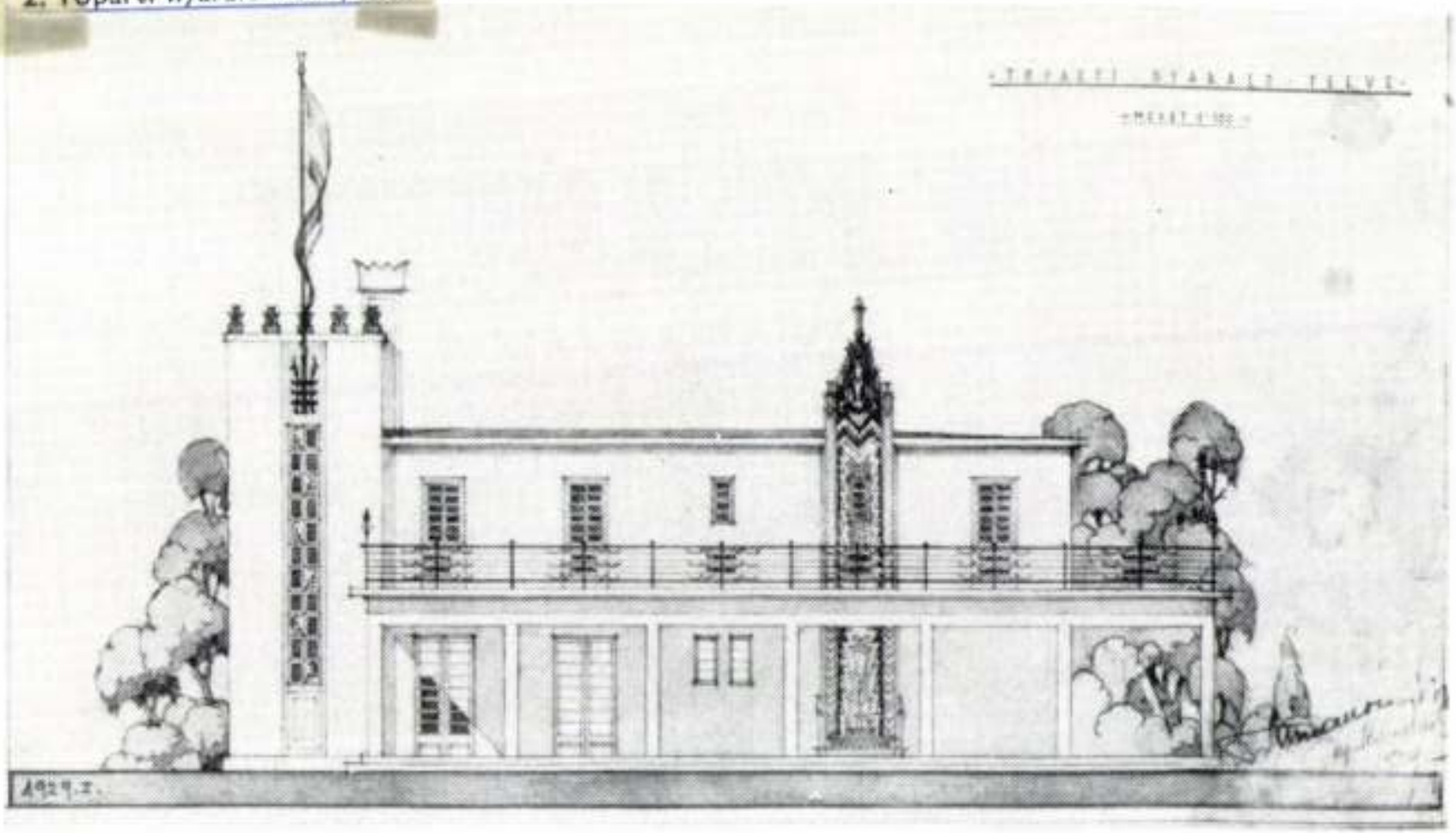

SZIGLER
PÁLYÁZAT
KÖNYVTÁR
MÉRET 1:50

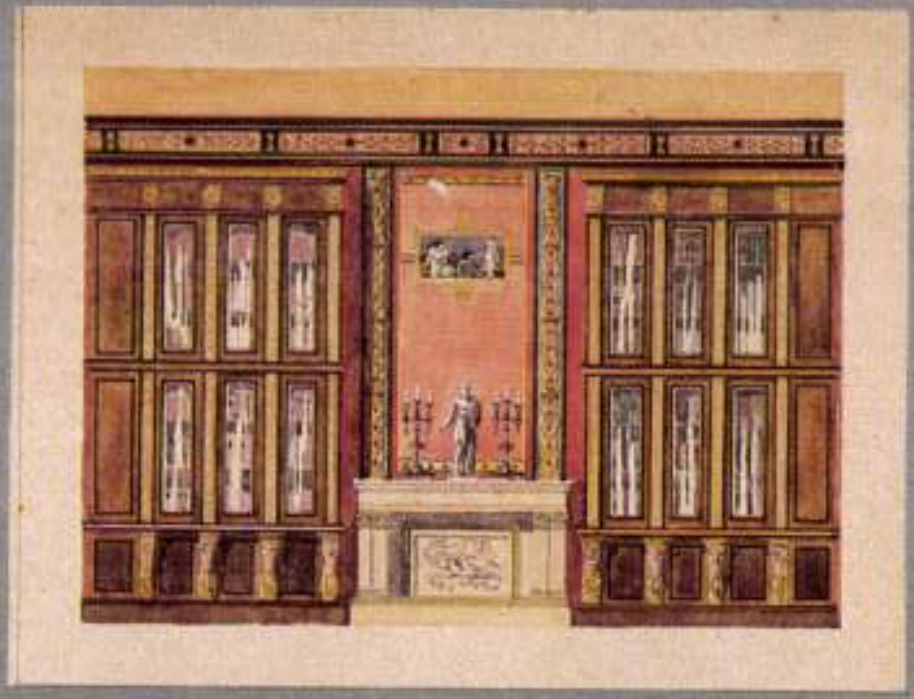

Rimanóczy Gyula, Ybl- és Kossuth-díjas építész (1903–1958). 1. Folytatás.

1–3. Római katolikus plébánia templom és plébánia terve, Győr, 1936. [repr.]

4. Római katolikus templom pályaterve, Új-Hegyvám, 1928. [repr.]

5–6. Társadalmi klub könyvtárterme, terv a Grigler-pályázatra, 1924. [repr.]

1. Elektromos kandeláber terve a Hősök terére, Budapest, 1937. [repr.]

1. Elektromos kandeláber terve a Hősök terére, Budapest, 1937

2. a Budapesti Műszaki Egyetem R. épületének előcsarnoka (munkatárs: Kleineisel János), ~~1955~~ 1956. [repr.]

2. A Budapesti Műszaki Egyetem R épületének előcsarnoka (munkatárs: Kleineisel János), 1955

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 36-old., 37-old., 40–41-old.

Rimanóczy Gyula, Yol- és Kossuth-lejas építése (1903-1958).

3.) Folytatás.

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 38-oló.

1. Mrs. Jay Poward családi háza, Debrecen, 1933

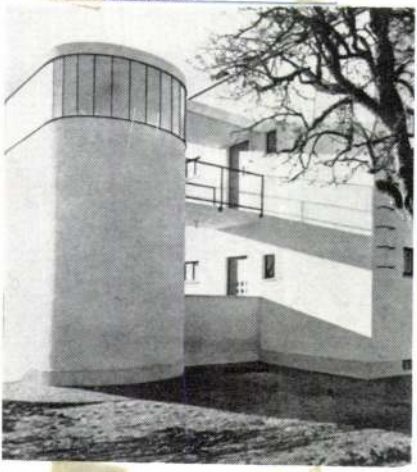

1

3

3. Részlet a Poward-villából

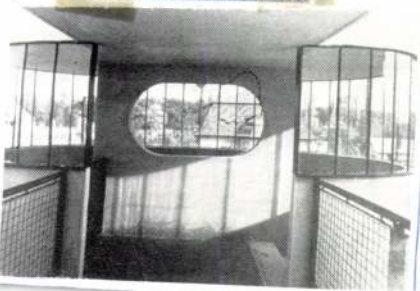

Rimanóczy Gyula (1903-1958)

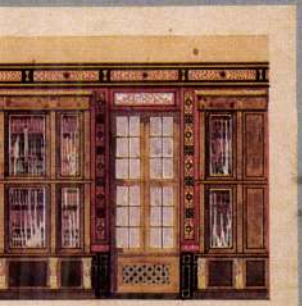

Rimanóczy Gyula, Ybl- és Kasseth-díjas építész (1903–1958) 2/7 folytatás

A margón: Vázlatok Pávai-Vajna Viktor családi házának tervére, Budapest I., Szirtes út 3/a, 1932

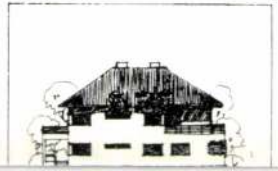

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 38-old.

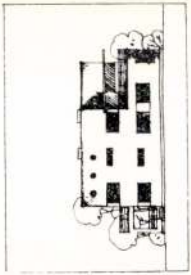

TANULMÁNY

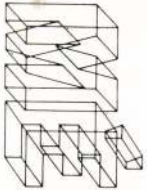

1 Rimanóczy Gyula, Ybl-és Hauszmann-díjas építész (1903-1958).
2.) Folytatás

1,2. Rimanóczy Gyula: Agrártudományi Egyetem, Gödöllő, 1953
Homlokzati vázlatok

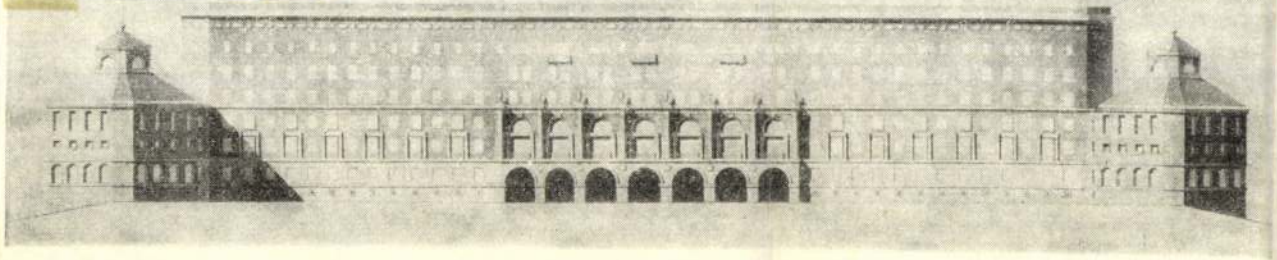

2

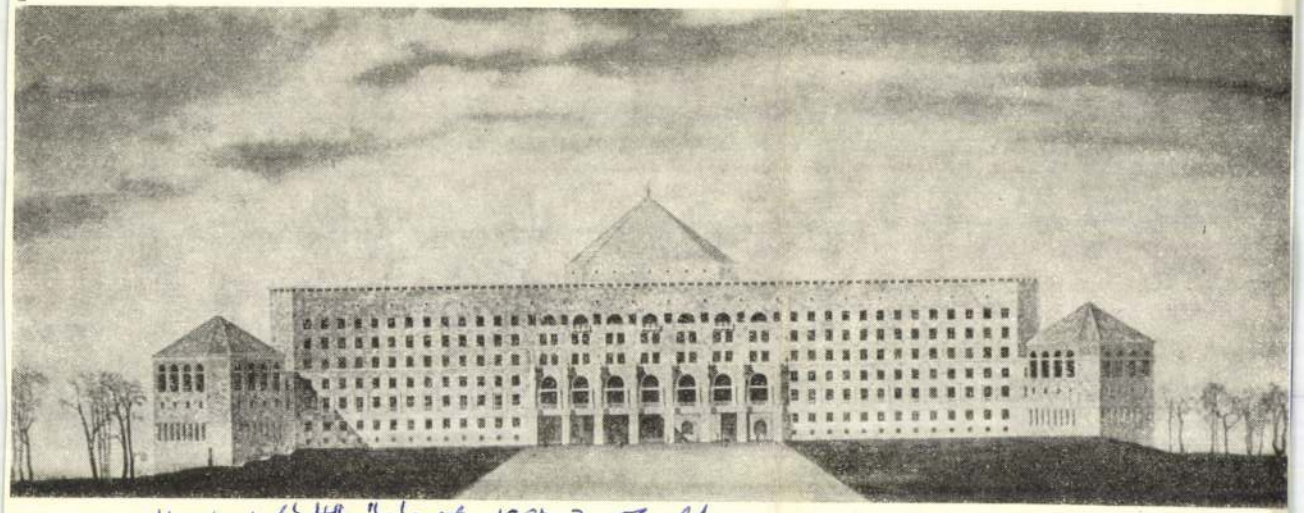

Magyar Építőművészet, 1984, 3. 5-old.

gén nagy lendülettel megindult regionális tervezést és az országrendezési kerettervet előkészítő vizsgálatokat évekre felfüggesztették. Jellemzően tükröződik ez az 1949-ben létrehozott és csakhamar az OT irányítása alá került TERINT (Területrendezési Intézet) szerepének megváltozásában. Az itt folyó regionális tervezés irányítóját, Perczel Károlyt a Rajk-per kapcsán letartóztatták, s az intézetet arra szorították rá, hogy kizárólag beruházástelepítési javaslatokat, pontosabban korábban megszületett telepítési döntések utólagos indokolását végezze. A regionális tervezést ugyanis a Népgazdasági Tanács időszerűtlennek, az OT szükségtelennek látta: „Ebben az időben kezdődött az első ötéves terv nagyarányú iparfejlesztési célkitűzéseinek megvalósítása. Ez mind sürgetőbb és égetőbb városrendezési és telepítési kérdések megoldását tette szükségessé, aminek az előfeltételei még hiányoztak. Ezt a problémát tárgyalta meg 1950 végén az akkori Népgazdasági Tanács és arra a megállapításra jutott, hogy minden fontosabb beruházás telepítését regionális tervek alapján kellene végezni. Mivel azonban nincs lehetőség arra, hogy az I. ötéves terv folyamán a szükséges regionális tervek elkészüljenek és mivel az ország természeti kincseinek feltárása, valamint az I. ötéves terv beruházási célkitűzéseinek területi bontása még nem történt meg, egyelőre a telepítések előkészítéséhez nem kell regionális terveket készíteni, hanem fontossági kategóriákra kell bontani az ország településeit és az első osztályba sorolandó településekbe kell minden I. ötéves tervi beruházást koncentrálni."[1] A települések kategórizálását a TERINT-ben végezték.

Az így létrehozott „decimális területrendezési rendszer" egyes főcsoportjain belül végzett vizsgálatok eredményét összesített értékkel fejezték ki, és ezt főcsoportonként térképre vitték. A munka második fázisaként a funkció-főcsoportok összevetésével összesítő térkép készült, amelyen meghatározták az egyes települések táji szerepét és központi szerepkörét, az említett ötfokozatú hierarchiába sorolva. Ez után következett a meglevő központi települések és a „szükségleteknek megfelelően kialakítandó városhálózat" összevetése. Ez módot adott arra, hogy településenként meghatározzák a „szükséges fejlesztés irányát, mértékét, szükségességi fokát és a gyakorlati megvalósítás sürgősségi sorrendjét és ütemét is".[3]

Csakhogy 1950-ben az ilyen vizsgálódás az ellenség aknamunkájának számított. Ek-

mazására törekedve, akkoriban szinte hisztérikus verseny bontakozott ki a földrajzosok között. A legradikálisabb e téren az országot szubtropizáló Gyenes Lajos koncepciója volt, amelyben citrusfélék, tea, gyapot, rizs, japán datolyaszilva stb., termőterületeinek kijelölésével fogalmazódott meg a mezőgazdasági importkiszorítás totális programja.[5] Ehhez képest Markos rajonizálása — bár sokat hasznosított az efféle koncepciókból — még mértéktartónak is nevezhető. Markos tizenhárom, önmagában komplex termelő-ellátó egységként működő és egyben a területi munkamegosztás országos rendszerébe illeszkedő körzetre osztotta az országot, s felvázolta az egyes körzetek hierarchikusan egymásra épülő területegységekre (al- és mikrorajonokra) bontásának alapjait is.[6] Ezzel nemcsak az ország területi

1

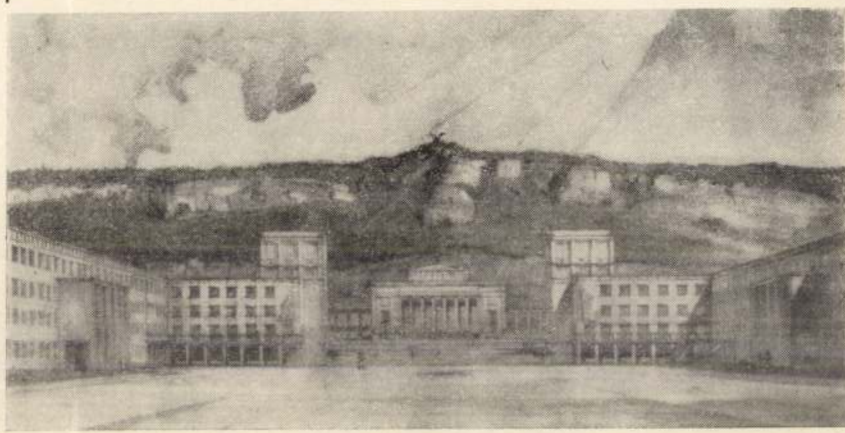

Rimanóczy Gyula Ybl- és Kossuth-díjas
építész, (1903–1958). terve a
Gödöllői Agrártudományi Egyetem
épületének homlokzatára
D. Folytatás

MÉ

1984. 3.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

Magyar Építőművészet, 1984. 3.

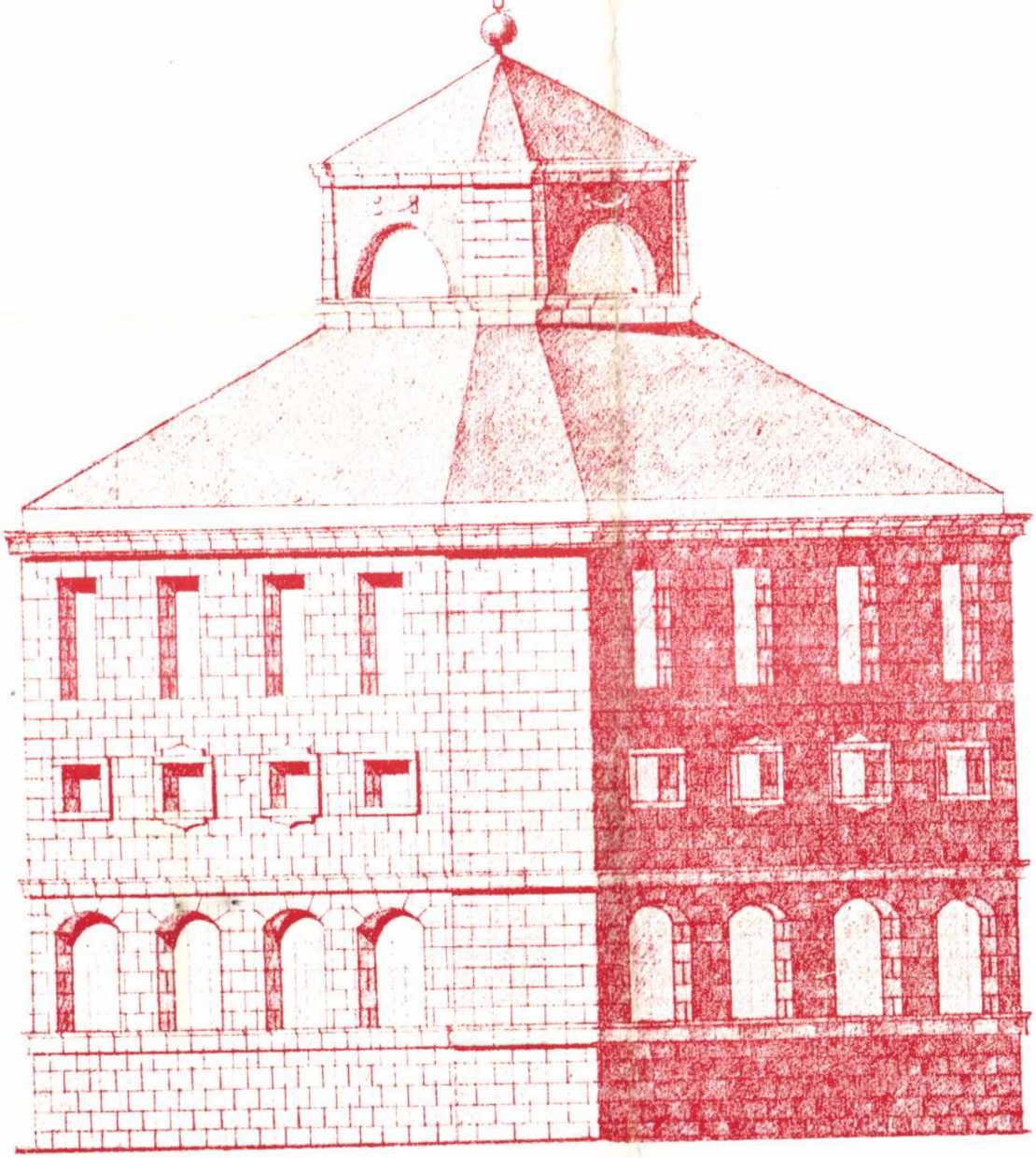

AZ ÖTVENES ÉVEK

Foreign agencies of KULTURA
AUSTRALIA: Cosmos Book and Record Shop, 145 Acland St. Kilda, Vic. 3182
Globe and Co., 694—696 George St., Sydney NSW 2000
AUSTRIA: Rudolf Novák GmbH, Köllnerhofgasse 4., A-1011 Wien I.
BELGIUM: "Du Monde Entier" S. A., Rue du Midi 162. B-1000 Bruxelles
BRASIL: Livraria D. Landy LTDA., Rua 7 de Abril, Caixa Postal 7943. 01000 São Paulo
BULGARIA: Direkzia REF 11 Pl. Slaveikov, Sofia
CANADA: Délibáb Film and Record Studio, 19, Prince Arthur Street West, Montreal 130. Que.
Pannonia Books, P.O. Box 1017 Postal Station "B" Toronto, Ontario M5T 2T8
Hungarian IKKA and Travel Service, 1234 Granville Street, Vancouver 2, B.C.
CHINA: CNPICOR Perodical Department, P.O. Box 50, Peking
CZECHOSLOVAKIA: Madarska Kultura, Narodni třida 22, 11 566 Praha 1
Postova Novinova Služba — Dovoz Tisku, Vinohradská 46, 12 043 Praha
Postova Novinova Služba — Dovoz Tisku, Leningradska 14, 80 200 Bratislava
DENMARK: Hunnia Books and Music, Norrebrogade 182. I TV. Kobenhavn
ENGLAND: The Danubia Book Company, 58. Chatsworth Road London NW2 4DD
FINLAND: Akateeminen Kirjakauppa, Keskuskatu 2. SF 00100 Helsinki 10
FRANCE: Société Balaton, 12 Rue de la Grange Batelière 75 Paris IXe
GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC: Zeitungsvertriebsamt, Strasse der Pariser Kommüne 3—4. 1004 Berlin
GERMAN FEDERAL REPUBLIC: Ujváry — Griff, 8000 München 81. Titurelstrasse 2.
Musica Hungarica, 8 München 40., Agnesstrasse 45
HOLLAND: Club Qualiton, Prinsenstraat 26. Amsterdam
ISRAEL: "Hadash", Nesz Ciona St 4., Tel-Aviv (Kod No. 63904)
Gondos Sándor, Béth Hakranot, Herzl 16, Haifa
ITALY: Libreria Commissionaria Sansoni, Via Lamarmora 45. Casella Postale 552., 50121 Firenze
JAPAN: Maruzen Co. Ltd. P.O. Box 5050, Tokyo International 100—31
NORWAY: A/S Narvesens Litteratur Tjeneste, P.O. Box 6140 Etterstad, Oslo 6
POLAND: B. K. W. Z. Ruch, Ul. Wronia 23. 00 840 Warszawa
ROMANIA: D. E. P. Bucureşti
D. E. P. Oradea
SOVIET UNION: Mezhdunarodny Pochtamt-Import, Tsch. 4. Moscow
Pochtamt-Import, Leningrad
SWEDEN: Almqvist and Wiksell, Subscription Agency, Tidskriffscentralen, Box. 62., 26. Gamla Brogatan, S-101, 20 Stockholm
SWITZERLAND: Metropolitan Verlag, Teichweg 16. CH-4142 Münchenstein
USA: Sándor Püski, C/O Corvin, 1590 2nd Ave, New York, N. Y. 10028. USA
Hungarian Books and Records, 11802 Buckeye Road, Cleveland, Ohio 44120
VENEZUELA: Luis Tarcsay, Calle Iglesia ed Villoria, Apt. 21—105. C. 24. Caracas
YUGOSLAVIA: Forum, Vojvode Mišica broj 1. 21 000 Novi Sad
Jugoslovenska Knjiga, Terazije 24. Zagreb

Felelős szerkesztő: dr. Moravánszky Ákos
Szerkesztőség címe: 1088 Budapest VIII., Dienes László u. 2. MÉSZ Székháza. Telefon: 336-532
Kiadja: Lapkiadó Vállalat, 1073 Budapest VII., Lenin krt. 9—11. Telefon: 221-285. Levélcím: 1906 Budapest, Pf. 223
Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
7376-Révai Nyomda, Budapest V., Vadász u. 16. F. v.: Horváth Józsefné dr.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál és a Posta Központi Hírlap Irodánál (postacím: Budapest V., József nádor tér 1. — 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egy szám ára 60,— Ft. Előfizetés fél évre 180,— Ft (három szám), egy évre 360,— Ft (hat szám). Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat, H—1389 Budapest, postafiók 149. (telefon: 159-450) és a Kultúra külföldi képviseletei
Folyóiratunk egyes számai a Lapkiadó Vállalat 1076 Budapest VII., Thököly út 21. szám alatti Olvasószolgálatánál (tel.: 424-543), továbbá a fővárosban és az ország nagyobb városainak központjában, a hírlapárusító pavilonokban kaphatók
Magyar Építőművészet a Magyar Építőművészek Szövetségének folyóirata. Megjelenik kéthavonként
Index: 25 534
Lapzárta: 1984. április 26.

HU — ISSN 0025 — 0082

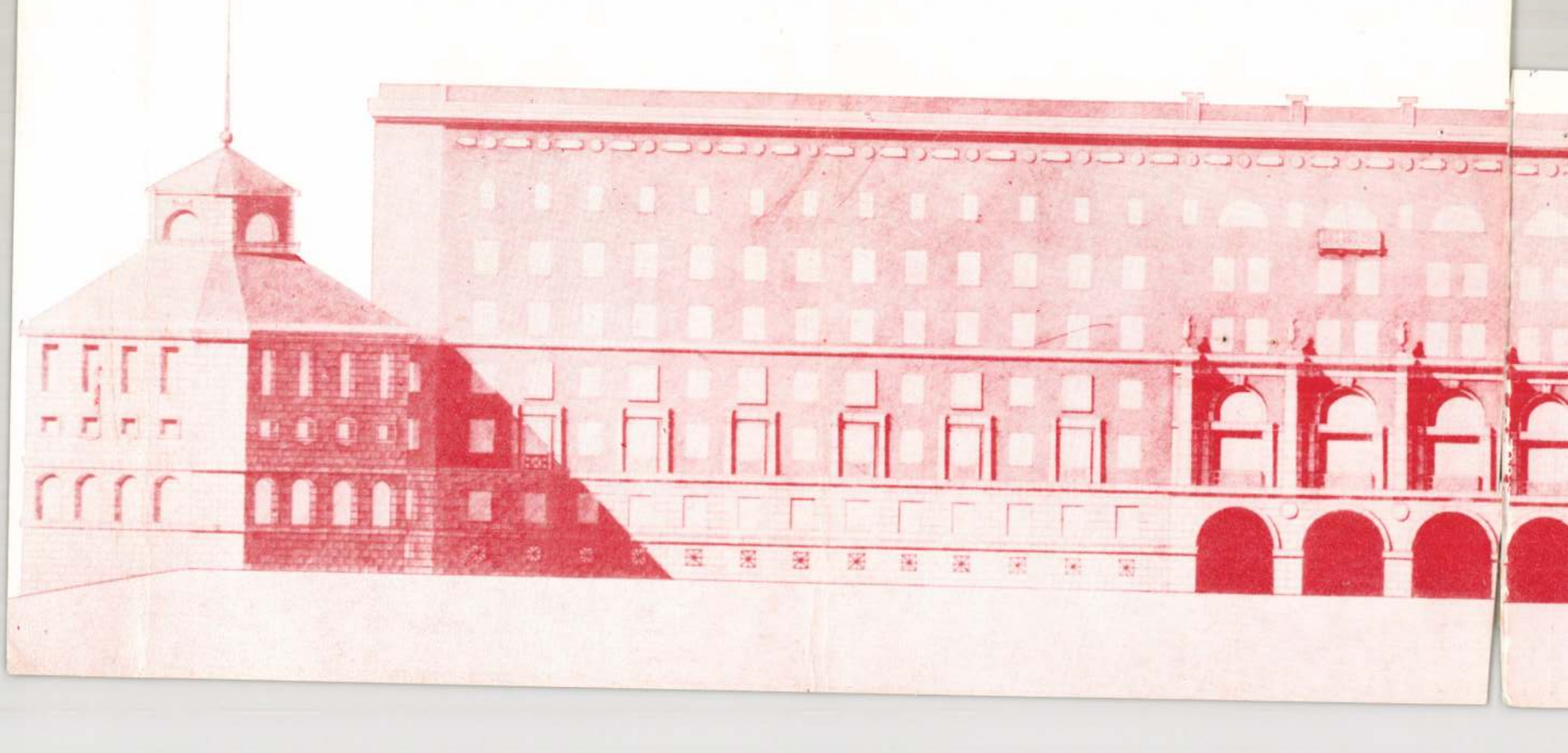

Rimanóczy Gyula, Ybl- és Kossuth-díjas építész, (1903–1958). terve a Gödöllői Agrártudományi Egyetem épületének homlokzatára. A. Folytatás

MÉ

1984. 3.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

Magyar Építőművészet, 1984. 3.

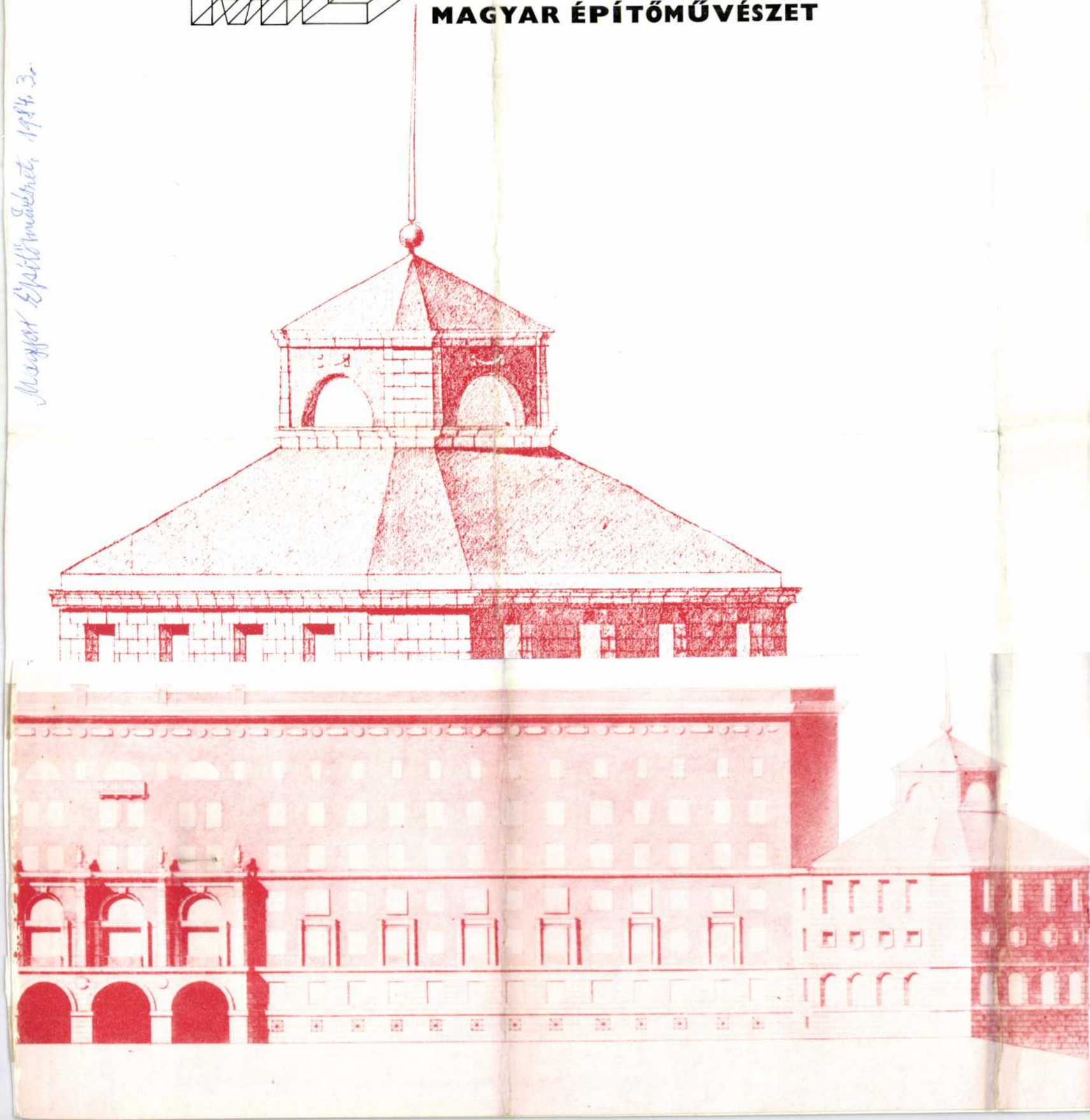

Foreign agencies of KULTURA
AUSTRALIA: Cosmos Book and Record Shop, 145 Acland St. Kilda, Vic. 3182
Globe and Co., 694—696 George St., Sydney NSW 2000
AUSTRIA: Rudolf Novák GmbH, Köllnerhofgasse 4., A-1011 Wien I.
BELGIUM: "Du Monde Entier" S. A., Rue du Midi 162. B-1000 Bruxelles
BRASIL: Livraria D. Landy LTDA., Rua 7 de Abril, Caixa Postal 7943. 01000 São Paulo
BULGARIA: Direkzia REF 11 Pl. Slaveikov, Sofia
CANADA: Délibáb Film and Record Studio, 19, Prince Arthur Street West, Montreal 130. Que.
Pannonia Books, P.O. Box 1017 Postal Station "B" Toronto, Ontario M5T 2T8
Hungarian IKKA and Travel Service, 1234 Granville Street, Vancouver 2, B.C.
CHINA: CNPICOR Perodical Department, P.O. Box 50, Peking
CZECHOSLOVAKIA: Madarska Kultura, Narodni třida 22, 11 566 Praha 1
Postova Novinova Služba — Dovoz Tisku, Vinohradská 46, 12 043 Praha
Postova Novinova Služba — Dovoz Tisku, Leningradska 14, 80 200 Bratislava
DENMARK: Hunnia Books and Music, Norrebrogade 182. I TV. Kobenhavn
ENGLAND: The Danubia Book Company, 58. Chatsworth Road London NW2 4DD
FINLAND: Akateeminen Kirjakauppa, Keskuskatu 2. SF 00100 Helsinki 10
FRANCE: Société Balaton, 12 Rue de la Grange Batelière 75 Paris IXe
GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC: Zeitungsvertriebsamt, Strasse der Pariser Kommüne 3—4. 1004 Berlin
GERMAN FEDERAL REPUBLIC: Ujváry — Griff, 8000 München 81. Titurelstrasse 2.
Musica Hungarica, 8 München 40., Agnesstrasse 45
HOLLAND: Club Qualiton, Prinsenstraat 26. Amsterdam
ISRAEL: "Hadash", Nesz Ciona St 4., Tel-Aviv (Kod No. 63904)
Gondos Sándor, Béth Hakranot, Herzl 16, Haifa
ITALY: Libreria Commissionaria Sansoni, Via Lamarmora 45. Casella Postale 552., 50121 Firenze
JAPAN: Maruzen Co. Ltd. P.O. Box 5050, Tokyo International 100—31
NORWAY: A/S Narvesens Litteratur Tjeneste, P.O. Box 6140 Etterstad, Oslo 6
POLAND: B. K. W. Z. Ruch, Ul. Wronia 23. 00 840 Warszawa
ROMANIA: D. E. P. Bucureşti
D. E. P. Oradea
SOVIET UNION: Mezhdunarodny Pochtamt-Import, Tsch. 4. Moscow
Pochtamt-Import, Leningrad
SWEDEN: Almqvist and Wiksell, Subscription Agency, Tidskriffscentralen, Box. 62., 26. Gamla Brogatan, S-101, 20 Stockholm
SWITZERLAND: Metropolitan Verlag, Teichweg 16. CH-4142 Münchenstein
USA: Sándor Püski, C/O Corvin, 1590 2nd Ave, New York, N. Y. 10028. USA
Hungarian Books and Records, 11802 Buckeye Road, Cleveland, Ohio 44120
VENEZUELA: Luis Tarcsay, Calle Iglesia ed Villoria, Apt. 21—105. C. 24. Caracas
YUGOSLAVIA: Forum, Vojvode Mišica broj 1. 21 000 Novi Sad
Jugoslovenska Knjiga, Terazije 24. Zagreb

Felelős szerkesztő: dr. Moravánszky Ákos
Szerkesztőség címe: 1088 Budapest VIII., Dienes László u. 2. MÉSZ Székháza. Telefon: 336-532
Kiadja: Lapkiadó Vállalat, 1073 Budapest VII., Lenin krt. 9—11. Telefon: 221-285. Levélcím: 1906 Budapest, Pf. 223
Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
7376 - Révai Nyomda, Budapest V., Vadász u. 16. F. v.: Horváth Józsefné dr.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál és a Posta Központi Hírlap Irodánál (postacím: Budapest V., József nádor tér 1. — 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egy szám ára 60,— Ft. Előfizetés fél évre 180,— Ft (három szám), egy évre 360,— Ft (hat szám). Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat, H—1389 Budapest, postafiók 149. (telefon: 159-450) és a Kultúra külföldi képviseletei
Folyóiratunk egyes számai a Lapkiadó Vállalat 1076 Budapest VII., Thököly út 21. szám alatti Olvasószolgálatánál (tel.: 424-543), továbbá a fővárosban és az ország nagyobb városainak központjában, a hírlapárusító pavilonokban kaphatók
Magyar Építőművészet a Magyar Építőművészek Szövetségének folyóirata. Megjelenik kéthavonként
Index: 25 534
Lapzárta: 1984. április 26.

HU — ISSN 0025 — 0082

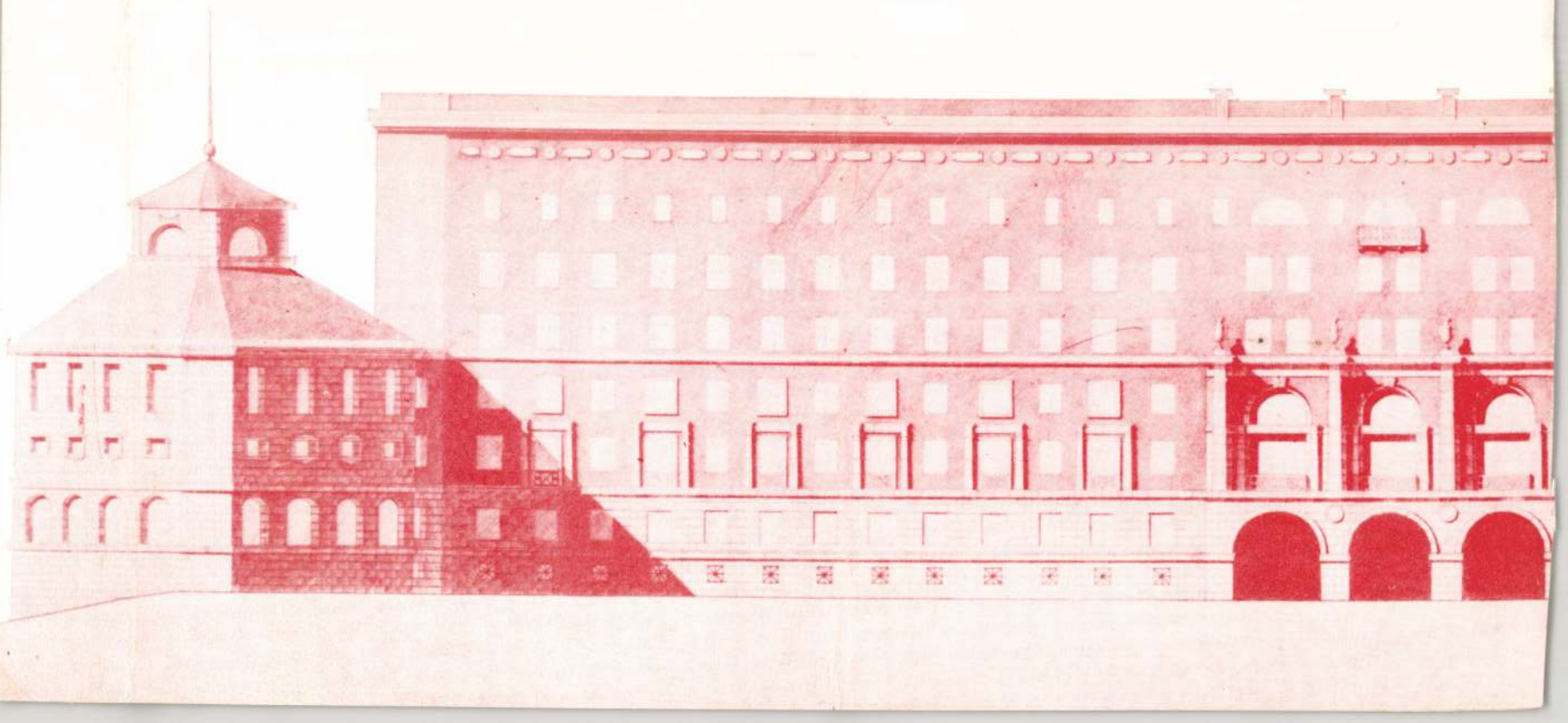

Újember LX./44 (2933). 2004. 08.31. 11.e.

KULTÚRA

Adrienn Angéla

Rimanóczy Gyula, a templomépítő

A Budapest Galéria Kiállítóháza (III. Lajos u. 158.) különös ünnepi tárlatnak ad otthont október 14-től egy hónapon át. A Fővárosi Önkormányzat képzőművészeti szakintézménye a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Építészeti Múzeumával, valamint a pasaréti Páduai Szent Antal-plébániával együttműködve mutatja be *Rimanóczy Gyula* (1903–1958) építész bő negyedszázadot felölelő pályájának leglényegesebb dokumentumait. Erre a visszaemlékezésre egyik legfontosabb műve, a pasaréti Páduai Szent Antal-templom felszentelésének hetvenedik évfordulója adott alkalmat.

A kiállítás október 14-ei megnyitóján *Ladocsi Gáspár*, az Esztergom–budapesti Főegyházmegye segédpüspöke és *Cságoly Ferenc* Kossuth-díjas építész, tanszékvezető egyetemi tanár méltatta az egykori esemény egyháztörténeti és építészeti jelentőségét.

Rimanóczy Gyula rövid alkotói pályájának Budapest városképét döntően meghatározó munkája a pasaréti templom, az ugyancsak általa tervezett autóbusz-végállomással együtt. A két épület napjainkban már műemléki védettséget élvez. Reprezentáns példái annak a felfogásnak és gyakorlatnak, amely Rimanóczy tevékenységét, illetve a harmincas-negyvenes évek építészeti gondolkodását általában jellemezte. Az építészek többsége ekkor tudatosan törekedett a történeti stílusoktól való elszakadásra, és egy új, szabadabb formanyelvet valósítottak meg. Munkáikban felhasználták az új építőanyagok, a vasbeton és a vas-üveg szerkezetek tapasztalatait. A funkció által indokolt formákat alakítottak ki. Ennek a mérnöki építészetnek a sajátosságait mutatja már az 1929-ben Székesfehérvárott Rimanóczy tervei szerint elkészült Prohászka Ottokár-emléktemplom.

A pasaréti templomot *Prakfalvi Endre* művészettörténész, a kiállítás rendezője így jellemzi: „Az épület maradéktalanul szolgálta a liturgikus funkciókat. Két centruma a szószék és az oltár: Isten igéjének hirdetése és a bemutatott áldozat asztala. Az egykorú terminológia szerint bennük és általuk fejeződik ki a templom rendeltetésszerűsége. Miként a kortársak megállapították: a Szentszék rugalmasságát bizonyítja, hogy »világnézete a legújabb kor szellemét reprezentáló modern építést« befogadta."

Rimanóczy Gyula épületei közül a legismertebbek a Szakáts-villa (Pasaréti út 97.), a Budapesti Postaigazgatóság, valamint az Erzsébet Automata Távbeszélő Központ és a Budapesti Műszaki Egyetem „R" épületegyüttese. A felsorolt világi rendeltetésű példák mellett azonban mégis a templomépítészet kérdései foglalkoztatták őt a legnagyobb intenzitással. Ezt tanúsítják a mostani kiállításon bemutatott dokumentumok. Még a pasaréti templom építése előtt pályaterveket készített a Farkasréti keresztény

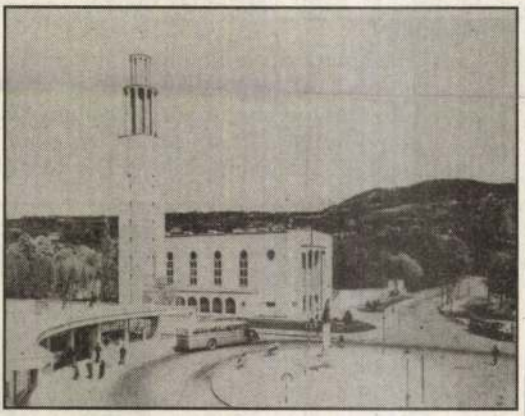

temetőkápolnával kapcsolatos kapubejárathoz (1932). A pasaréti templom felszentelésének évében a Magyarországi Kapucinus Rendtartomány veszprémi templomának és noviciátusának tervein dolgozott. 1935-ből ismertek a komáromi római katolikus plébániatemplomnak, valamint a szegedi Jézus Társasági Szemináriumnak, továbbá a rózsadombi Veronika-kápolna átépítésének, a Szentföldi Múzeumnak és a Ferenc-rendi rendháznak a tervei. 1936-ban a győri és a csornai római katolikus plébániatemplomokat tervezte, ezek felépítése azonban nem valósult meg. A pályáját záró műve azonban ugyanolyan meghatározó jelentőségű Budapest városképe szempontjából, mint a pasaréti templom: 1948. augusztus 18-án *Mindszenty József* bíboros szentelte fel a Páduai Szent Antal-plébániatemplomot a Bosnyák téren.

Rimanóczy Gyulát korai halála meggátolta életművének további kiteljesedésében.

Bakonyvári M. Ágnes

Erdély panteonja

Magyar Örökség-díjas temető

Idén márciusban Magyar Örökség-díjjal tüntették ki a kolozsvári Házsongárdi temetőt. „Neve, fogalma, immár a kultúrtáj része, darabja egy kultúra jól ismert, tisztelettel övezett tudományát jelenti" – mondta laudációjában *Lászlóffy Aladár* író, majd így folytatta: „Tört köveken és porladó kereszteken mi is a magyar és egyetemes művelődéstörténet nagy alakjainak neveit keressük, emléküket idézzük."

A Házsongárdi temetőben nyugszik többek között *Szenczi Molnár Albert* prédikátor, nyelvtudós, *Apáczai Csere János* filozófus, nyelvművelő, *Tótfalusi Kis Miklós* nyomdász, könyvművész, *Jósika Miklós* író, politikus, *Kós Károly* építész, író, *Dsida Jenő* és *Szilágyi Domokos* költők.

kát a városi tanácsnak ajándékozta. Nyoma veszett. Mint ama tízezer sírkő közül is nagyon soknak, százaknak, ezreknek. „A hálátlan utókor – hozzátartozója nem lévén – a kilakoltatandó sírok közé sorolta Knapienszky Kázmér nyugvóhelyét is."

Ha nincs élő hozzátartozója, nem lehet megőrzendő múltja se? A kegyelet törvényének helyébe a kitelepítések törvénytelensége lépett. Érintette ez az élőket is, hogyne, hiszen átrajzolta a város néprajzi arculatát, de még inkább érinti a holtakat, akiknek azért kellett eltűnniük, hogy a múltat hozzágyalulhassák a jelenkori statisztikához. Mégsem pompázhatnak kripták, sírok, szobrok, azoké, akiknek az utódai ma már a város lakosságának csak a húsz százalékát teszik ki!

Csákányokkal és ásókkal szemben szelíd fegyvert választott az öreg város, Kolozsvár: a méltó kegyeletet. Azóta másként becsülik a temetői

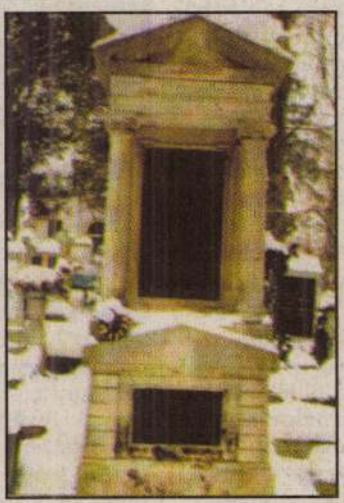

Jósika Miklós

metkezett ősöket. Még a csontjaikat is. Megindító példát mondott nekem erről *László Gyula* régészprofesszor, aki a negyvenes évek elején a kolozsvári magyar egyetem tanáraként, az akkori Zápolya utcában egy honfoglaláskori magyar lovas sírt ásott ki. „Ott riadtam meg,

szek. Kijött az ásatáshoz a kolozsvári plébános, vagy talán a Kolozsvárott látogatáson lévő *Márton Áron* püspök, már nem tudom pontosan. Arra emlékszem, hogy letérdelt a sír mellé, és a régi-régi halott lelki üdvéért imádkozott. Ő az embert látta benne. Mi, elfásult régészek a csontvázat. Ez olyan tanítás volt számomra, hogy azóta másként látom a feltárt hajdani temetőket."

Másként látja Kolozsvár is, a hűséges, a hagyományos a maga jelkép-temetőjét

A címlapon
A Páduai Szent Antal Plébániatemplom és a Pasaréti téri autóbusz-végállomás
Fotó: Seidner Zoltán, 1938.

A Budapest Galéria, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Magyar Építészeti Múzeum
és a Pasaréti Páduai Szent Antal Ferences Plébánia meghívja Önt a

RIMANÓCZY GYULA

(1903–1958)

templomtervei

(A Pasaréti Páduai Szent Antal Plébániatemplom felszentelésének 70. évfordulóján)

című kiállítás megnyitójára
a Budapest Galéria Kiállítóházába (1036 Budapest, Lajos utca 158.)

2004. október 14-én csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja

DR. LADOCSI GÁSPÁR
az Esztergom-budapesti Főegyházmegye segédpüspöke
és

CSÁGOLY FERENC
DLA, tanszékvezető egyetemi tanár

A megnyitón fellépnek a pasaréti egyházközség énekesei és zenészei.

A kiállítást rendezte a Magyar Építészeti Múzeum gyűjteményéből

PRAKFALVI ENDRE.

A kiállítás megtekinthető 2004. november 14-ig, hétfő kivételével naponta 10 – 18 óráig.

A kiállítás támogatója a Nemzeti Kulturális Alapprogram.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

AZ ÉPÍTÉSZET HÓNAPJA 2004

Budapest Galéria

RIMANÓCZY GYULA

A magyar őstehetségek problémái

A magyar őstehetségek felkarolására alkalmas megoldási módok tisztázása körül megindult vitában már megkezdtük olvasóink hozzászólásainak közlését, illetőleg ismertetését. Most folytatjuk. Három hozzászólást közlünk, amelyek mindegyike érdekesen fogja meg és elemzi a kérdés lényegét.

EGY RÉGI OLVASÓ,

vagy amint magát megnevezi, a „B. H. egy ősrégi olvasója":

1. Mi a paraszt Eötvös Kollégium végső konkrét célja. Mihez fogjanak a kiválasztandó tehetségek a kollégiumi tanulmányuk befejezése után? Menjenek vissza falusi környezetükbe és növeljék azok számát, akik betegesen vágykoznak a város után? Vagy kiemelve ebből a körből őket, a legkiválóbbakat tereljük közpályákra? Tájékozottságom birtokában merem állítani, hogy ha valakit a tervezett kollégiumban egy évig palléroznak, abból ugyan nem lesz olyan emelkedett lelkű ember, aki a kultúra magasabb szférájába bepillantva, a falusi egészséges szellem fáklyavivőjévé, az ideális falusi élet propagálójává válnék. Ehhez sokkal több és sok minden egyéb is kell, mint amit a tervezett egy éves speciális kollégium által el lehetne érni.

2. Köztudomású, hogy a meglévő intézményeink keretében kiképzett diplomások, köztük kiváló értékek, olyan nagy számban vannak, hogy az államnak külön fejtörést okoz, hogy legalább egy részüknek valahogy foglalkoztatást adjon. Van-e szükség arra, hogy ha a tervezett kollégiumban végzett fiatalok nem mennének vissza a falujukba, ezekkel az elhelyezendők száma még növeltessék? S van-e anak is reális jelentősége, hogy az ú. n. nagy tehetségek kikutatása végett a „nép" ősi elemeihez menjünk vissza? A tehetséget a népi rétegen felülemelkedett társadalmi származás sem zárja ki. A magyar középiskolák, szakiskolák és egyetemek olyan nagy lehetőségeket adnak az őstehetségek érvényesülésének és a tanulmányi ösztöndíjak még ma is meglehetősen nagy száma olyan lehetőségeket ad a valóban nagyrahivatott tehetségeknek, hogy jogosan tehető fel a kérdés, van-e szükség ezeken a nyilvános és széles keretek között mozgó tehetségbányászó intézményeken kívül egy nem hivatalos „csak azért is más úton járó" tehetségkutató intézményre?

3. Németh László hogyan fogja tervezett kollégiumába az őstehetségeket kiválasztani? Mit csinál abban az esetben, ha a falusi környezetbe szánt valódi tehetség annyira nincstelen szülők gyermeke, hogy a napszámos életsoron kívül egyéb lehetősége nincs? Tudvalevő, hogy a tehetség olyan istenáldás, amely nem válogat a szülők között anyagi helyzetük szerint.

4. A paraszt-kollégium tervében Németh László azt mondja, hogy az őstehetségek az egyéves tanfolyam alatt eredeti foglalkozáskörükben meghagyandók s e munkájuk mellett adassék nekik az általa tervezett művelődési alkalom. A továbbképzési programban az is benne van, hogy a jelöltek egy világnyelvvel is megismerkedjenek legalább annyira, hogy azon a nyelven olvasni tudjanak. Hogy micsoda anyagot lehetne a rendes napi fizikai munkával elfoglalt fiatalemberekkel megemésztetni, nem tudom, de hogy egy ilyen tanulóval egy idegen nyelvet egy év alatt a legminimálisabb mértékben sem lehet elsajátíttatni, erre elég bizonyság Magyarország összes középiskolája, amelyekben rendes tanulási keretek között, nyolc év alatt sem tanulnak meg a gyermekek egy idegen nyelvet.

KOVACS LASZLÓ,

végzett bölcsész lényegében ezeket írja:

— A magyarság e helyhez kötött hivatását csak úgy tudja betölteni, ha a nemzet egész tömege magasabb gazdasági, lelki és szellemi színvonalra tud emelkedni. A magyarság tehetetlenségi tömegét egészben felemelni — azonban ma — utópia. Tétlenül tovább várni viszont az öngyilkosság egyik fényűző fajtája volna. Marad tehát a megoldható és éppen olyan szükséges feladat elvégzése. Népi tehetségeknek kiemelése és kiművelt faluvezetőkké kiképzése, a nép szolgálatára. Németországi kóborlásom közben véletlenül elkerültem a *gyarmatos képző iskolába*. Parkban, ősi gótstílű épület. Bent hatalmas könytár, kint mindennel felszerelt mintagazdaság. Érettségi után, egy tisztán gyakorlati és, majd két inkább elméleti év következik. Nálunk szinte elképzelhetetlen bajtársi, egymást segítő szellemben folyik itt a munka, kora hajnaltól késő estig. Aki onnan kikerül, megél a jég hátán is. Valami ilyen sürített, inkább szellemi térre áttolt, *magyar gyarmatos iskolát* képzelek el, ahonnan a faluból jött tehetségek, a modern gazdálkodásba bevezetve, a szellemi tovább művelődésre megalapozva és elindulva, haza mennek a falujukba kultúrparasztnak. Ezek alkotnák a falu szellemi vitézi rendjét. Származásuk és helyzetük megóvná őket a bizalmatlanságtól, ami a falu hivatalos vezetőinek minden ténykedését kíséri. Földdel okvetlenül kell, hogy rendelkezzenek, már csak azért is, hogy korszerű gazdálkodásuk például szolgálhasson. Anyagilag független, — gondolkodó kultúrparaszt — nevelése lenne, a különös isteni tehetségek elindulása mellett a népi Eötvös kollégium feladata.

TÓTH BÉLA,

középiskolai tanár, a debreceni egyetem Népművelési Kutatóintézetének gyakornoka, aki hivatáskörében állandóan ezekkel a kérdésekkel foglalkozik, a következőket írja:

A magyar kultúrában egész történelmünk folyamán megvolt a két réteg: a műveltek és a nép rétege, s meg is lesz mindig, mert erre a két szervre szüksége van a kultúra életének. A műveltek benne tartanak bennünket a kultúra általános áramlatában, a nép pedig megőrző és asszimiláló szerként működik. S itt adódik újból a műveltek feladata: felemelni ezt a helyivé, fajivá színezett kultúrát az egyetemes műveltség magaslatára. Hatalmas circulus vitiosus ez, mint minden, ami élet. Ha ez a két réteg közelebb esnék egymáshoz, nemzeti műveltségünk ma sokkal gazdagabb és sokkal nemzetibb lenne. Mai helyzetünkben sok minden kultúrkincs elkallódik az át nem hidalt űrben.

Egy test — egy lélek! ez kelletik ide. Az egy test politikai téren talán megvan, de nincs meg gazdasági téren s szellemi téren még kevésbé. Az előbbi kettőt alapfeltételül véve, az utóbbi megvalósítását így gondolnám: Tétessék a Németh László által javasolt tehetségek iskolája az egész nép Eötvös-kollégiumává. Hasonló elgondolású, de természetesen kevésbbé gyors tanmenettel, mint így a tehetségekhez számítva. Amolyan népegyetem-féle lenne ez mezőgazdasági és ipari szakokkal, olyan iskola, mely foglalkozásuk kereteiben töltené meg ifjainkat a nemzeti műveltség elemeivel s tenné őket fogékonnyá a magas műveltség iránt. Ilyenné kellene s lehetne átalakítani a legtöbb mai „általános" műveltséget adó középiskolát.

A ferencesek modern temploma a Pasaréten

Vasárnap szentelte föl *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprimás a ferenceseknek a budai Pasaréten épült templomát, *Rimanóczy* Gyulának, a fiatal magyar építészgárda tehetséges tagjának korszerű alkotását. A templom létrejöttét nagy világnézeti harcok előzték meg, de a legfőbb egyházi hatóságok a végeredményben mégis elfogadták Rimanóczynak eredeti elgondoláson alapuló tervét. Budapest így a székesfőváros tanácsának és a ferencesek jóvoltából ujabb modern stilusú egyházzal lett gazdagabb.

A templom a kisebb méretű kolostorral épült együtt, de az utóbbi szerényen meghúzódik az Isten háza mögött; az egyébként szintén a kor racionális és higiénikus szempontjait kifejezésre juttató épület a ferencesek hagyományaihoz híven elbujik a kíváncsiak szeme elől. Egyedül a templom téglányalakú, szabályos teste és a mellette fölkiáltójelként, szabadon álló campanile hasábja érvényesül lapidáris egyszerűséggel. Mindkettő lényegében szabályos alapformákra redukálódott, az elkerülhetetlenül szükséges részletek és dekorativ ékességek nem bontják meg a testek tiszta alaphangját. A két mértani kubus derékszögben találkozik egymással, a súlyosabbik fekszik, a karcsúbb fölényesen áll a saját lábán, semmi sem homályosítja el a főirányok magától értetődő hangsúlyát. Itt láthatjuk, hogy a festészetben először jelentkező kubizmus mily jótékonyan hatott az építészetre, mennyire kihámozta a lényeget a sok ráaggatott, fölösleges függvényből, dekorációból. A figurálissal dolgozó festészetben a szerkesztő kubizmus a maga ridegségében csak átmenet lehetett, az építészetben ellenben, mely elvonatkoztatott testekkel operál, a legtermészetesebb hatást gyakorolt.

A templomnak majdnem lapos teteje is ezeknek a szempontoknak van alárendelve és az ablakok, a félköríves, karcsú, magas portikus, a templom baloldalán végigvonuló szintén félköríves ambitus s a takarékos figurális ékességek, vasrácsok is mind a templomtest uralkodó főformájának vannak alávetve. Az oldalablakok cementkereteikkel a felületen ülnek, nehogy fölösleges, árnyékvető mélyedésekkel tagolják a falsíkot. Visszatérő, szabályos mérművük a gótika hagyományait ujítja föl szerényen. A hármas portikus mögött, a hármas templombejárat fölött pedig a cementfal áttört, könnyedebb síkja nyujt változatosságot. Kétoldalt, a portikustól jobbra és balra egy-egy kődomború van a falba illesztve, a ferencesek két legnagyobb szentjének, az alapító assisi Szent Ferencnek és páduai Szent Antalnak archaizáló, lapos alakja. *Vilt* Tibor, a szobrász szintén a templom stilusához, főformáihoz alkalmazkodott, nem akarta a falsíkot megbontani erőteljes, árnyékokat vető, domború alakokkal. Viszont kifejezés szempontjából annál érthetőbben beszélnek plasztikái. Szent Ferencben a természet szépségeit felismerő, a mindenséget összes élőlényeivel keblére ölelő nagy ujítót ábrázolta, akivel tulajdonképpen az új kor embere megszületik, Szent Antalban pedig azt a férfiút, akinek szelíd prédikáló igéit még a madarak és a halak is megértették. A főhomlokzat ormán egyszerű vaskereszt, rajta körbe foglalt, keresztbe tett szimbólikus karok, melyeket aranyozás emel ki. A vasmunka is mind síkszerűen lapos és egyszerű, de mindig jelképes a jelentésük.

Áttört, beüvegezett épületrésszel kapcsolódik a campanile a templom baloldalához. Függőlegesen álló hasábszerűségét a tartózkodó tagolások, az egymás fölé helyezett ablaknyilások még jobban kiemelik. A toronysisakot két egymásra helyezett, köralakú vasbeton-galléria alkotja, közepén üvegből való maggal. Iveiben a portikus formái, hajlatai csendülnek fel újra. Fölötte egyszerű keresztben végződik a torony, a hit puritán, szinte tüntető erejét hirdeti ókeresztény jelképszerűséggel. A kereszt itt nem öltözködik artisztikus formákba, hangsúlyozott, tiszta derékszögében a templomtest és a campanile főirányai jelennek meg újra. Ugyancsak hatalmas vaskereszt tagolja a templomszentély külsejének köríves, síma felületét. A torony tövében a kereszt súlya alatt leroskadó Krisztus csoportját, Somló Sári művét helyezték el a pasaréti ferencesek előbbi otthonából.

Belül a templom világosbarna tónusú. Karcsú köríves vasbeton pillérek osztják föl három hajóba a teret; ez itt nem szerkezeti szükségszerűség, hanem hagyomány. Ilyen köríves vasbeton pillérek koszorúja foglalja körül a magasabban lévő szentélyt is, mögöttük árad be az oltárra az érdekes hatású mennyezetvilágítás tompított fénye. A mennyezetet zöldes színre festett vasbeton gerendák alkotják, melyek aranyozott alapból emelkednek ki. A mestergerendákra vannak erősítve a hosszan elnyúló világítótestek és a pillérekre a sárgarézből és tejüvegből alkotott artisztikus hatású, gyertyaszerű villanylámpák. Csak a templom jobboldalához csatlakoznak az alacsony kápolnák, bennük találjuk az egyház legművészibb díszeit, *Arkayné Sztehló* Lili színes ablakait. Mint égkövek ragyognak a középkori technikán alapuló és hitet eláruló, raffináltan primitív alkotások. A templom hajóinak ablakaiban nincsenek színes üvegek. Két kápolna fölszerelése is elkészült már, az egyik oltáron illyefalvi *Löte* Éva Krisztusával és *Molnár* Béla rendkívül finom csipke antipendiumával. A templom hajóját és szentélyét színes sgrafito képek díszítik, a főoltár mögött a kis Jézust tartó Szent Ferencet látjuk angyalok kórusával, a hajóban pedig a rend többi szentjét. Mindegyik *Unghváry* Sándor alkotása. Bár a festőművész kétségtelenül nagyvonalú idealizálásra törekedett, a mélyített körvonalakat erősen hangsúlyozta, az alakok mégis naturalisztikus hatásúak. Éppen ezért természetes súlyuk is érvényesül, nincsenek megfelelően alátámasztva. Jobb lett volna eterikusabb lényeket alkalmazni, inkább megegyeztek volna a templom stílusával is. Egyébként a templom falán még Dávid zsoltáraiból vett idézetek is olvashatók artisztikus betűkkel írva. A mai hívő értelmén keresztül fogja fel azt, amit a középkor írástudatlan embere az ábrázolásokból, *a biblia pauperumból* tanult meg.

A fölemelt szentélyt rézajtóval ellátott márványkorlát választja el a hajótól, de csak szimbolikusan, mert kétoldalt szabad az út a sárga márványból lévő főoltárhoz. Ennek formái is a mértani testek szabályos sikjait hangsúlyozzák, a keretnélküli, lapos márványdomborművek, *Ohmann* Béla stílusos alkotásai sem jelentenek illetéktelen konkurrenciát az architektonikus formáknak. Ilyen szabályosak az oltár egyéb szerelvényei is, a szentségház, a feszület, a gyertyatartók, a táblák, melyek mind hűségesen illeszkednek bele a kompozició stílusegységébe. Mindenütt alá van rendelve a figurális forma. A félköríves szószéknek egyszerű, sárga márvány mellvédjét Krisztus monogrammja és az evangélisták jelvényei díszítik szintén lapos reliefben. A templom tölgyfapadjai magyaros kötésüek, de a gyóntatószékek túlprofánok, ruhaszekrényekre emlékeztetnek.

A templom összesen 210.000 pengőbe került a kolostorépületen kívül, vagyis jelentősen kevesebbe, mint a régi, letünt stílusokat utánzó, művészietlen egyházak. Pedig ebben a templomban a mi korunk vére lüktet, a XX. század emberének hite fejeződik ki, nem kiélt építészeti formák veszik körül az Istenhez forduló imádkozót. Emellett stílusában már hazai jelleg is nyilatkozik félénken. Mennyire más, mint a robosztus germán egyházak, vagy a tiroli hagyományokban gyökerező osztrák templomok. Mintha az ősi nemzeti tradició nyilatkoznék meg benne, amelyben a magyar szellem a német expressiót a latin formaszépséggel tudta kiegyenlíteni. A higgadt, megfontolt kifejezés egyensúlyba jut a művészi megjelenés föltételeivel, a komponálás tisztaságával.

A pasaréti templom egyik első lépés a modern magyar építészeti formanyelv kialakulásának fölfelé vezető útján. Ezért örülünk oly őszintén a hit és a nemzet nevében az egyház létrejöttének.

YBL ERVIN

— **Gyomor- és bélhurut,** az emésztés hiánnyossága, erős bomlási és erjedési folyamatok a gyomorbélhuzamban, bélbaktérium- és gyomorsavtúltengés az enyhe természetes **„Ferenc József"** keserűvíz használata által legtöbbször rövidesen megszünnek. A forró égöv országaiban észlelt orvosi tapasztalatok igazolják a **Ferenc József** víz rendkívül értékes hatását vérhasnál és olyan gyomorbetegségek esetén, melyek váltólázzal együtt lépnek fel.

Töreky Géza búcsúja a törvényszéktől

Töreky Gézát, a budapesti királyi büntetőtörvényszék elnökét, mint ismeretes, a *Kúria* másodelnökévé nevezték ki. Ezzel kapcsolatban a büntetőtörvényszék szombaton teljes ülést tartott, amelyen *Töreky* Géza dr. elbucsuzott a törvényszék és az ügyészség tagjaitól.

A nagy esküdtszéki teremben tartották meg a teljes ülést. Felolvasták a tábla elnökének hivatalos iratát, amelyben közli *Töreky* Géza kinevezését és meleg szavakkal méltatja eddigi bírói működését. Ezután a távozó elnök mondott beszédet. Megköszönte a törvényszék és az ügyészség tagjainak munkáját és elbucsuzott tőlük.

Utána *Patay* István dr. a büntetőtörvényszék másodelnöke, bucsuzott tőle a bírói kar, a fogalmazók és a segédszemélyzet nevében.

Rámutatott arra, hogy a legutóbbi időben *Törekyt* bizonyos oldalról súlyos támadások érték. Akkoriban *Töreky* Gézának egyenes kívánságára a törvényszék bírói kara kitért az elől, hogy ezzel a támadással kapcsolatban állástfoglaljon, most azonban nem mulaszthatja el, hogy a távozó elnökel szemben az egész bírói kar szolidaritását ki ne fejezze és hogy sajnálkozásának ne adjon kifejezést a történtek felett. Megköszönte a maga és bírói társai nevében a volt elnök nagy jóindulatát és támogatását és komoly ígéretet tett, hogy azt az irányt, amelyet volt elnökük kijelölt, mindig követni fogják.

Baróthy Pál dr. főügyész, a budapesti királyi ügyészség elnöke az ügyészség nevében, *Avedik* Félix a büntetőjárásbíróság elnöke pedig a járásbíróság nevében bucsuztatta *Töreky* Gézát, aki végül röviden megköszönte a teljes ülés tagjainak megjelentést és ezzel az ülést bezárta.

A BUDAPESTI HIRLAP
telefonszámai:

444—04.	**444—07.**
444—05.	**444—08.**
444—06.	**444—09.**

„A középiskola nem nevel az életre!...?"

Számtalanszor hangzik a vád: „nem jó az iskola, nem nevel az életre"; „semmi olyat nem tanultam, minek később hasznát láttam volna"! Sokszor hangzik el, újból és újból felbukkanik a vád. A vádaskodásnak pedig mindig szokott lenni valami alapja. Bizonyos, hogy van valami ok, ami erre a támadásra készteti a vádaskodókat. Ha válaszolni óhajtanánk rá, úgy válaszunkat két részre kell bontanunk. Egyrészt arra, hogy ma mit tanítanak a középiskolában, másrészt arra kell kitérnünk, hogy miként tanítanak. Ez alkalommal azzal kívánok foglalkozni, hogy hogyan, milyen módszerrel folyik és kell folynia a tanításnak.

Kétségtelen, hogy amint az élet minden ágában fejlődés megy végbe, úgy a tanítás is résztvesz ebben a fejlődésben. Nem zárkózik el, igyekszik az élet követelményeinek megfelelni. Másképpen tanítanak az iskolában ma, mint a háború előtt. Akik a vádat emelik, azoknak legnagyobb része pedig a háború előtt koptatta az iskola padjait. A vádaskodás alapjai azok az emlékek, amelyek tíz-húsz év előttről kísértenek. Bizonyos, hogy *abban* a tanításban volt hiba. A tanár úr bejött az osztályba, elővette a noteszét, végigmustrálta a neveket, végre kiszólította a három delikvenst, azok izzadtak, mi, többiek, a szerencsések nagyot lélegzettünk és a jobbérzésűek elővettük az algebrát vagy a németet, mások egy-egy regényt vagy sportujságot lapozgattak, sőt néha el-elhangzott egy-egy méla „pássz' is. Azok hárman feleltek, a többi meg mással töltötte az idejét. Amikor aztán a felelésnek vége volt, a tanár úr szépen elmondta, elmagyarázta a következő órai leckét. Sok esetben szigorú volt a tanár úr, nem lehetett mással foglalkozni. Volt azutá nolyan tanár úr is, akit élvezet volt hallgatni; igen szépen tudott beszélni: lestük ajkáról a szót.

Bizony itt valamennyi esetben van egy igen nagy közös hiba. Mindig a tanár úr szerepel, a tanulók közül óránként csak hárman-négyen jutnak szóhoz. A tanuló teljes passzivitásra van kárhoztatva. Naponta ötször legalább félórát hallgatagon ülni, de nyitott szemmel és lélekkel befogadni a kötelessége. Mindent készen kap a tanuló, mindent mint kijegecesedett, megdönthetetlen igazságot kénytelen befogadni. Nincs appelláta. Amit néki adnak, azt a jövő órára fujni kell. A tanuló aktivitása kimerült abban, hogy odahaza jól-rosszul megtanulta a feladottakat. Ezt a módszert ma már a lehetőség szerint kerüljük és a fiatal tanári generáció csak kivételes alkalmakkor használja. Ma már más munka folyik az iskolában. Ma a tanár csak irányít, csak vezeti a tanulókat; a tanulók pedig maguk formálják ki, maguk alkotják meg az óra anyagát.

Hát ez hogyan lehetséges? — kérdhetné a régi iskola növendéke. Hogyan lehetséges az, hogy a tanulók valami olyat alkossanak, amit eddig még nem tudtak? Pedig ez így van, a tanulók ezt óráról-órára véghez is viszik. A tanár csak kérdéseket tesz fel, a megoldást a tanulók hajtják végre; a megoldások újabb kérdéseket vetnek felszínre, melyeket megint a tanulók oldanak meg. A tanár csak irányítja a kérdéseket, csak összefoglalja az eredményeket és az új útra mutat rá. Ez az úgynevezett kérdve kifejtő módszer. Ennek a segítségével az új anyag feldolgozására szánt kb. harminc perc alatt egy ötven főből álló osztály valamennyi tagja legalább egyszer feleletre hívható. A felelet pedig nem lesz félelmetes dolog; viszont mindenkinek dolgoznia kell s ezt mindenki szívesen teszi, mert úgy érzi, hogy az eredmény kialakításához ő is hozzájárult, az ő pár szavas felelete is továbbvitte az egész, az osztály munkáját. A kis társadalomnak, az osztálynak immár aktív tagjává válik.

Ilyen tanítás mellett nincs mód, nincs alkalom mással való foglalkozásra. Ennek a tanításnak nemcsak ez a célja. Célja elsősorban az, hogy munkához szoktassa a tanulókat, mégpedig alkotó, produktív munkához, tanuljon meg dolgozni a fejével, tanulja meg használni, alkalmazni az eszét.

Különösen a természetrajzot, a fizikát, a kémiát újabban mind és mindtöbb iskolában a cselekvő órákon sajátítják el a tanulók. Itt műszereket, kísérleti tárgyakat vesz a kezébe a tanuló s a tanári irányítás mellett használja azokat. Egykoron a mikroszkópba csak belekukkantani volt szabad. Ma a kezébe veszi a tanuló, metszeteket készít és vizsgálja azokat.

Multkoriban hallottam egy felkiáltást: „— nagyszerűek ezek a németek, a gépkocsi szerkezetét is tanítják az iskolában. Nálunk pedig...! Hol vagyunk mi innét!" Eltekintve attól, hogy a németek is bizonyára ipariskolában tanították, egyáltalán nem cél, hogy a középiskolában gépkocsiszerkezetet tanítsanak. A középiskola célja a nevelés és ismeretelnyerés. Cél olyan neveltséget, olyan ismeretanyagot adni, melyet, ha nem közvetlenül akkor közvetve alkalmazni lehet. A cél az életet közel hozni és ismertetni. A történelemben és a földrajzban már nem csatákat vagy vasuti gócpontokat tanítunk, hanem kiemeljük a gazdasági kérdéseket is. Szűk keretek között is nyílik mód és alkalom arra, hogy közgazdasági ismereteket is nyujtsunk. Ez a legújabb és mindinkább terjedő irányzat.

Befejezésül egy pillantást vessünk arra, hogy honnan eredhet ez a vádaskodás. A háború után nehéz évek szakadtak ránk. Sokan elvégezték a középiskolát abban a hiszemben, hogy majd egyetemre, főiskolára mennek. Tervük azonban nem vált valóra és zsebükben az érettségi bizonyítvánnyal keresnek állást. Ha állást nyernek, feladatukat feljebbvalóik megelégedésével fogják elvégezni. S hányan vannak olyanok, akik a küzdelmes évek során számtalan állásban voltak, villamoskalauzkodástól ügynökségig sok mindent megpróbáltak, míg révbe értek; és hogy révbe értek, rátermettségük mellett része volt abban a középiskola adta habitusnak is. Pedig ők a régi iskola növendékei voltak. A ma iskolája még több erőt tud adni fiainak. Megtanítja fiait dolgozni, megtanítja a munkát értékelni; mert a munkát csak az tudja értékelni, aki maga is dolgozik.

NEVELŐS ÁGOSTON DR.

SZEZONNYITÁS

Gáspár Antal rajza

előtt a politikus urak az utolsó gyakorlatozásokat végzik. Pallavicini szorgalmasan képezi magát a céllövészetben, Mecsér András főzni tanul, Rassay ugyancsak köti az ebet a karóhoz, míg Gál Jenő retorikai műveletben iparkodik jeleskedni. Szóval nagy a készülődés, ki-ki maga mesterségét folytatja, folytatja...

A takarmányszállitási bűnpör utójátéka

Egy rendőrfogalmazó megsértése miatt elitéltek négy vállalkozót

Régen húzódó rágalmazási pörben tartott fellebbviteli tárgyalást szombaton a tábla *Gadó*-tanácsa.

Esztendőkkel ezelőtt *Kelemen* Aurél, *Duray* Gyula, *Toplák* Ferenc és *Korább* Antal nagyvállalkozók ellen takarmányszállítási ügyből kifolyóan gyanuokok alapján bűnvádi eljárás indult. Később *kiderült, hogy a vádak alaptalanok* és a bíróság a vállalkozókat jogerősen felmentette.

A rendőrségi nyomozás idején a gyanusítottakat *Csákány* László dr. rendőrfogalmazó hallgatta ki. A vád szerint utóbb *Kelemen* Aurél az egyik minisztériumban járt és azt mondotta, a rendőrségi kihallgatások során *Csákány* fogalmazó olyasféle kijelentést tett, hogy a minisztérium egyes nagyrangú funkcionáriusai is alaposan gyanusíthatók bizonyos meg nem engedett cselekmények elkövetésével. *Kelemen* kijelentése után jelentéstételre szólították a fogalmazót. *Csákány* dr. jelentésében *tagadta, hogy ilyen kijelentést tett volna* és a négy vállalkozó ellen felhatalmazásra hivatalból üldözendő rágalmazás címén bűnvádi feljelentést tett.

A büntetőtörvényszék előtt *Kelemen* Aurél előadta, hogy kötelességszerűen hozta a minisztérium tudomására értesülését. A vádlottak különben megmaradtak állításuk mellett, hogy a rendőrfogalmazó valóban megtette az inkriminált kijelentést.

A törvényszék a vádlottakat bűnösnek mondotta ki, *Kelemen* Aurélt egyhónapi fogházra, *Duray* Gyulát és *Toplák* Ferencet 200—200 pengőre, *Korább* Antalt pedig 100 pengőre ítélte.

Másodfokon a tábla megsemmisítette az elsőfokú bíróság ítéletét és a vádlottakat a becsületvédelmi törvénybe ütköző vétségben marasztalta el, *Kelemen* Aurélt 500 pengőre, *Durayt* és *Toplákot* 200—200 pengőre, *Korábot* pedig 100 pengőre ítélte. Az utóbbi három vádlott esetében a büntetés végrehajtását felfüggesztette. Az ítélet megokolása szerint *Kelement* nyilván a fogalmazó ellen irányuló ártó szándék vezette. *Duray, Toplák* és *Korább* esetében a tábla azért függesztette fel a büntetés végrehajtását, mert ezek a vádlottak bizonyos tekintetben *„beugratás"* folytán kerültek a vádlottak padjára.

Miskolczy Ágost dr. főügyészhelyettes semmiségi panaszt jelentett be. Semmiségi panasszal éltek a vádlottak is.

A nemzeti egység vidéki szervezkedése

A *nemzeti egység bükkszenterzsébeti* szervezete tartott propagandagyűlést október 19-én. Beszédet mondott *Beniczky* Elemér kerületi elnök. *Pácin* községben szintén sikeres propagandagyűlést tartott a nemzeti egység helyi szervezete.

Képviselői beszámoló

Péchy László országgyűlési képviselő Nagydoboson beszámológyűlést tartott, amelyen a kormány munkáját és eddig elért eredményeit ismertette, nagyszámú és lelkes közönség előtt. — *Galgahéviz, Sáta* és *Tófalu* községekben a nemzeti egység helyi szervezete az elmult napokban jólsikerült propagandagyűlést tartott.

Letörtük a selyem árát!

A műselyem Crepe-Marokén méterje nálunk most **2.90** pengő és a szatinhátú egész nehéz minőségek **3.90** pengőbe kerülnek. Színes taffet estélyi ruhára méterje **2.90** pengő és a brokát kabátbélésanyag méterje csak **95** fillérbe kerül.

Fenyves Áruház
Kálvin tér 7.

Mintákat készséggel küldünk.

KÖLTÖZKÖDIK? ERMA FÜGGÖNY KELL!

LEGJOBB FORRAS: JÓZSEF-KÖRÚT 11.

300 széles gitter tüll 6.90
Függöny grenadin 150 cm 1.75
100 cmes függöny anyag ..... -.78
Indanth. függöny tüll ..... -.98
Finom svéci függöny voile ..... 1.98.

Ezen árak csak november 5-ig érvényesek.
Gitter tüllök, csipkeszövetek, marquisettek legpompásabb kivitel, óriási raktár, — Raktáron levő összes cikkekből magas költözködési engedményt adunk. A kiválasztott anyagot csekély előleggel félretesszük.
Ezen kedvezmények csak november 5-ig érvényesek

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Szabad Nép

Rimanóczy Gyula

1956 OKT

Fiatal építőművészek kiállítása

Tegnap kis, házi kiállítás keretében mutatták be az Építőművészek Szövetsége mellett működő Mesteriskola hallgatóinak új terveit. A Mesteriskolán kiváló építőművészek elméleti és gyakorlati irányításával képezik a fiatal építészek legjobbjait. A kiállítás változatos anyaga között találjuk Új-Mohács települési terveit is, amelyeket — *Rimanóczy Gyula*, Kossuth-díjas mester vezetésével —

az iskola hallgatóinak egy csoportja készített. Tagjai közül többen az emlékezetes árvíz óta a helyszínen vesznek részt az újjáépítés nagy munkájában.

A kiállítás naponta 9-től 19 óráig tekinthető meg az Építőművészek Szövetségének székházában. (Puskin utca 42.)

Rimaszécsy Gyula

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1958 SZEP 16

Három és félmilliós beruházással kultúrpalota épül Tihanyban

A Balatoni Intéző Bizottság elhatározta, hogy a régi, híres tihanyi apátság épülete alatt az úgynevezett felső központban kultúrházat épít, amely egyrészt az idegenforgalom, másrészt a község kulturéletének szolgálatában fog állni. Az új kultúrotthon terveit Rimaszécsy Gyula Ybl Miklós- és Kossuth-díjas építőművész készítette el, és azt most fogadták el kivitelre.

— Az új kultúrházban — mondja a tervező — természetének megfelelően olvasókör, társalgó, könyvtár és játékszoba, ezenkívül 250 fő befogadására alkalmas előadóterem is lesz. Itt mozielőadásokat lehet majd tartani. Tekintettel a külföldi látogatókra, a kultúrházban ideoenforgalmi üzletek, cukrászda és eszpresszó is helyet kap.

— A tervezés számára a legnagyobb feladatot az jelentette, hogy sem a monostor stilusát, sem a népi hagyományok vonalait nem lehetett átvenni az építkezés céljaira, mert egyik sem férte volna össze a másikkal. Semleges motívumokat kellett keresni, és miután az épületet az egykori tihanyi vár falába építjük be, ehhez a stílushoz alkalmazkodtunk. Kihasználtuk a mozgalmas terepviszonyokat, és úgy képeztük ki az épületet, hogy például a cukrászda terasza előtt esik szakadékszerűen a hegy vonala, és így gyönyörű, zavartalan kilátást biztosítunk a Balatonra. Úgy az épület külseiénél, mint a belső kiképzésnél számítottam a balatoni festők és szobrászok munkájára is.

A kultúrház 1959-ben épül meg, és 1960 nyarán áll majd a közönség rendelkezésére.

r. i.

Ára 60

m

sti h

POLITIKAI

Varsóban megkezdődnek kai nagyköveti

kai és csangkajsekista

A tanácskozást a Varsó keleti részében, a *Visztula* mellett elterülő *Lazienka* nevű volt királyi fürdők gyönyörű parkjában levő vadászkastélyban — a *Mysliwiecki-palotában* — tartják, amelyet a lengyel kormány bocsátott a tárgyaló felek rendelkezésére. A

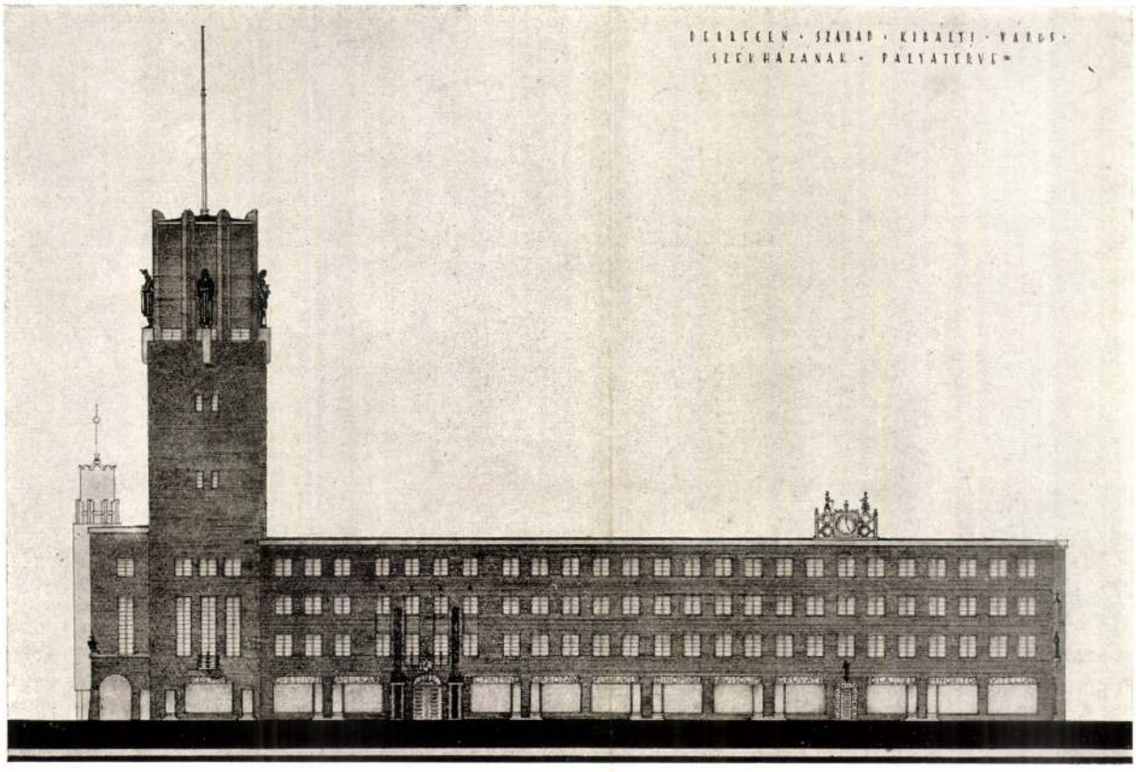

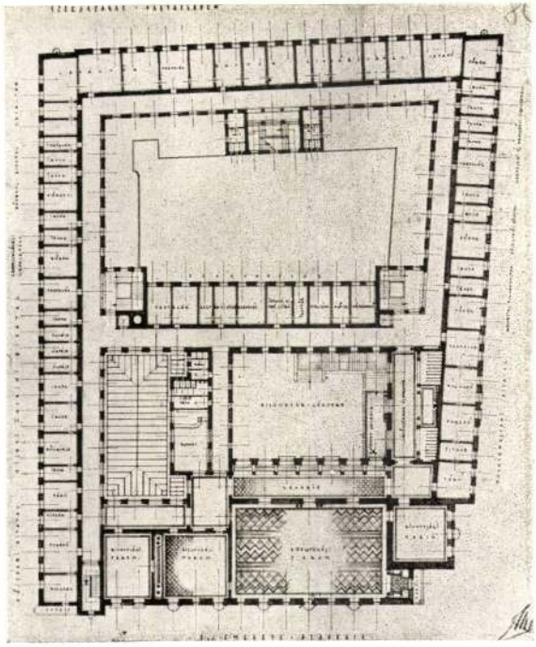

CSANAK JÓZSEF ÉS RIMANÓCZY GYULA: MEGVETT TERV

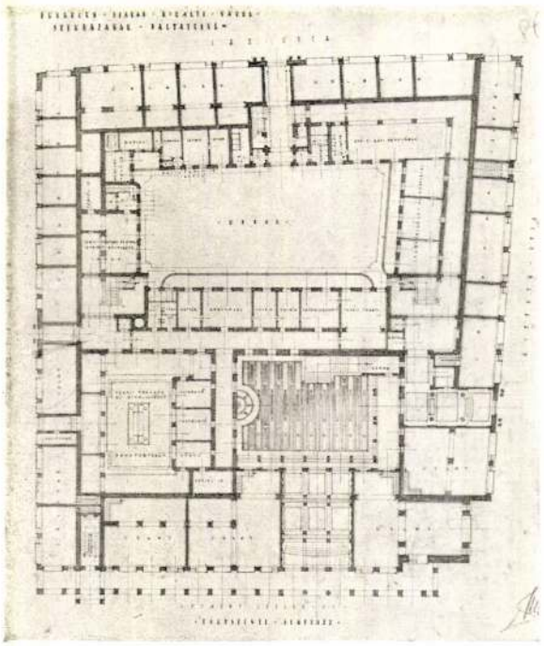

A DEBRECENI VÁROSHÁZA PÁLYATERVE

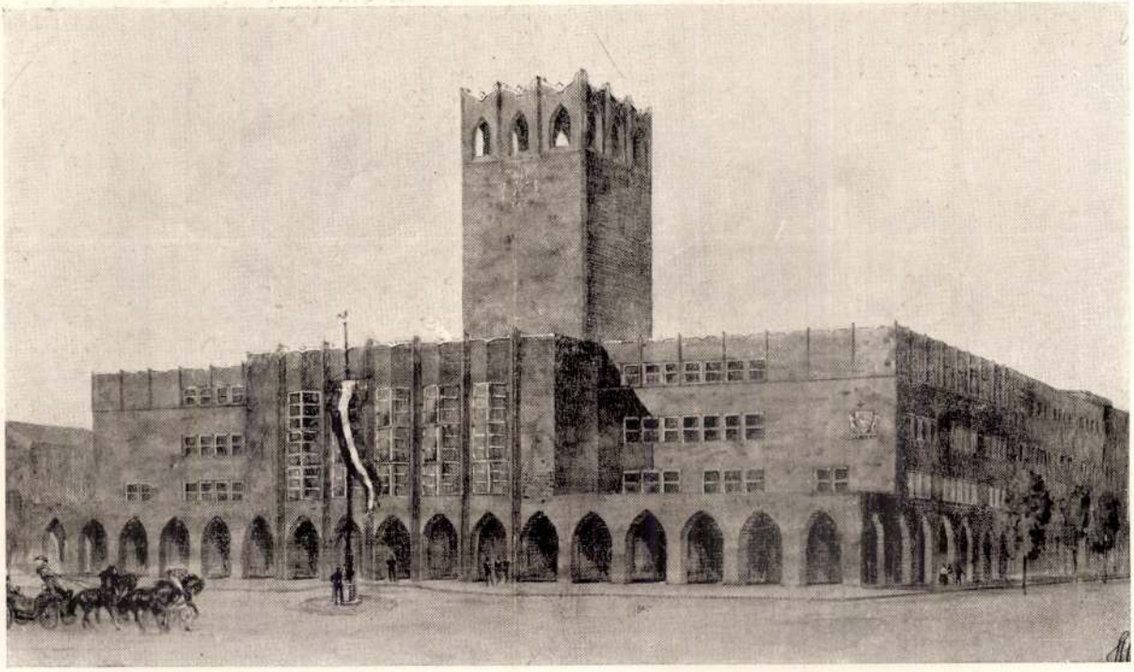

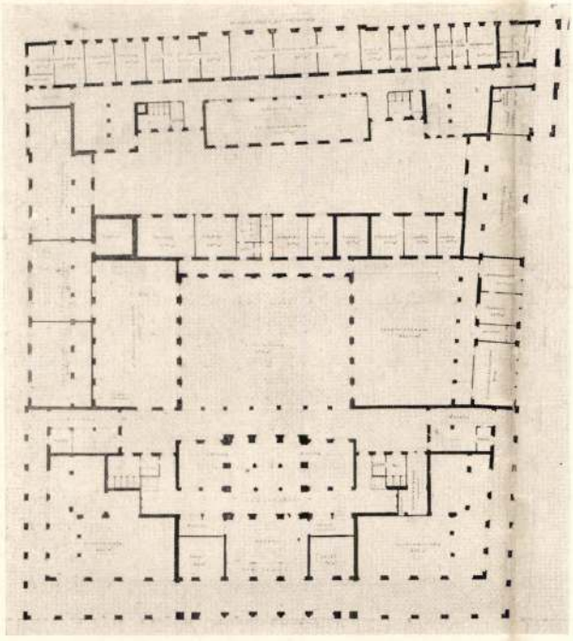

A DEBRECENI VÁROSHÁZA PÁLYATERVE
DR. LECHNER JENŐ ÉS LÓRÁNT: MEGDÍCSÉRT TERV

Rimanóczy Gyula
építész

PÁLYADIJNYERTES ÉPITÉSZEK

A budai Szépmüvészeti Társulat épitőmüvészeti kiállitásának dijkiosztó bizottsága a székesfőváros ezüst jutalomérmét *Rimanóczy* Gyulának, a bronz jutalomérmét *Kaffka* Péternek, a társulat koszorus aranyérmét a *Dávid, Szabó és Wanner* cégnek, az ezustérmet *Fischer* Józsefnek, *Kálny* Józsefnek és *Kósa* Zoltánnak, a bronzérmet *Bálint és Sándorynak* és *Hofstätter* Bélának, végül *Wossala* Sándor tanácsnok serlegét *Kozma* Lajosnak itélte oda.

10

Magyarság
1935 I. 17

A Pasaréti tér kálváriája

Az 1930-as években Rimanóczy Gyula által tervezett templom—buszvégállomás—Mária-kút Magyarország egyedülálló modernista építészeti együttese. Az egykor az autóbuszközlekedés határát jelző végállomás ma rendkívül forgalmas közlekedési csomóponttá vált anélkül, hogy ennek feltételei biztosítva lennének. Az Óbuda—Pesthidegkút—Solymár—Nagykovácsi gépkocsiforgalom jelentős része itt bonyolódik, de Budakeszin át az M1-es és M7-es autópályát is sokan ezen az útvonalon át közelítik meg.

A taxiállomás és az 5-ös autóbuszvégállomás fordulója, valamint a megnövekedett helyi gépkocsiforgalom teljes forgalomtechnikai átalakítást igényel. Természetesen ez nem csak a térre vonatkozik, hanem a hozzá kapcsolódó közutak, csomópontok rendezésére is.

Jelenleg a téren áthaladók a Pasaréti út vonalában kapnak elsőbbséget, melynek elsősorban szintén a Pasarétet csak „átközlekedőnek" használó környező települések autósai örülnek.

A Csévi utca felől olykor agresszívan betörő vezetők naponta több balesetet okoznak. Nehezíti a helyzetet, hogy a Pasaréti tér, a Csévi utca, a Kelemen László utca és a Pasaréti út város felőli szakasza fővárosi tulajdonú utak, míg a Pasaréti út kifelé vezető szakasza (itt közhasznú jármű nem közlekedik) kerületi tulajdonú.

Mivel messzé környéken jelenleg egyetlen bevásárlási lehetőség a téren van, a környező lakosok kénytelenek gyalog, kerékpárral, villamossal vagy gépkocsival idevándorolni. A templom, rendház, posta, bank, patika, trafik, rövidáruüzlet, cukrászda, virágüzlet, fodrász, az új Csévi utcai iroda-üzletház szintén forgalomnövelő.

A Pasaréti Polgárok Köre, látva a helyzet nehézségeit és hallgatva az e körzetben élő polgárok panaszait, megalakulása, 1990 óta elsőrendű céljának tekinti e probléma megoldását. Évek óta olyan átfogó megoldást sürgetünk, mely a teret, a befogadó utakat és a csomópontokat egyaránt rendezi.

A II. kerületi önkormányzat megbízásából a környéket jól ismerő, itt élő szakemberek olyan körültekintő terveket készítettek 1993-ban, melyek a helyi lakosok igényeit figyelembe véve, és a tér eredeti arculatát megőrizve igyekeztek az egyre romló közlekedési helyzetet legalább részben orvosolni. Így tervek és javaslatok készültek a Pasaréti tér rendezésére, a Kelemen László utcai parkolók megépítésére, és a Kelemen László utcai—Hűvösvölgyi úti csomópont áteresztőképességének növelésére (a PRO URBE Kft és az Építész Stúdió tervei).

Megjegyezzük, hogy 1996-ban a II. kerületi önkormányzat elkészíttette a kerület ún. *Közlekedésintézkedési tervét,* mely terv foglalkozik többek között a pasaréti közlekedési helyzet javításával is.

Ez évben a fővárosi önkormányzat egy olyan tervező cég számára adta ki a Pasaréti tér kiviteli terveinek elkészítését, amelyet nem tájékoztattak a korábbiakról, és akik a téri körforgalom megtervezésén kívül nem kaptak megbízást a becsatlakozó utak és csomópontok tervezésére.

Kérésünkre a beruházó, a Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal Közlekedési Ügyosztályának képviselője helyszíni bejárással ismertette az elkészült kiviteli terveket. A bemutatott tervekkel kapcsolatban az alábbi észrevételeket tettük:

— A Mária-kút cca. 8 méterre történő áttelepítése — bár a terv szerint forgalomtechnikailag indokolt — a meglévő templom-buszvégállomás-szobor építészeti együttesének elrendezését megváltoztatja.

— A terv kertészeti munkarésze megfelelő, mivel gondoskodik a jelenlegihez hasonló rózsatelepítésről, de célszerű lenne automata öntözőhálózat telepítése.

— A kút-szobor együttes továbbra is üzemeljen, vagyis szükséges biztosítani a meglévő négyoldali vízkifolyást a meglévő vízköpőkön.

— A templom épülete előtt nem lehet kijelölt taximegálló.

— A Kelemen L. utcai autóbuszmegállónál oszlopok kihelyezésével meg kell akadályozni, hogy a járművek felállhassanak a járdára.

— A Pasaréti Polgárok Köre továbbra is alapvetően fontosnak tartja a Kelemen L. utca—Hűvösvölgyi út jelzőlámpás csomópont rendezését, mely elősegíti a Kelemen L. utca forgalmának akadálytalanabb levezetését.

A tervező a kiviteli terveket észrevételeinknek megfelelően korrigálta, és azt a tájékoztatást kaptuk, hogy az átépítési munkák az ősszel megkezdődnek.

Mivel az elkészült kiviteli terv nem kapott lehetőséget arra, hogy a befogadó Hűvösvölgyi út—Kelemen László utcai csomóponttal, az ide irányuló gépkocsiforgalom csökkentésével, illetve a becsatlakozó utakkal foglalkozzon, félő, hogy az átépítés nem eredményez optimális megoldást, de legalább megindul a régen esedékes rendezési folyamat, amelyet mindannyian csak üdvözölni tudunk.

Neogrády Judit
Pasaréti Polgárok Köre

Továbbtanulás

Az **Alternatív Közgazdasági Gimnázium** érettségizett hallgatók számára a következő nappali képzésű képesítő kurzusokat indítja az 1997/98-as tanévben.

Gazdasági informatikus képzés közép- és felsőfokon (OKJ szerint). A tanfolyam célja olyan, gazdaságtanban járatos szakemberek képzése, akik alkalmasak arra, hogy gazdasági feladatok megoldásához számítástechnikai eszközöket alkalmazzanak. Képzési idő: középfok 1 tanév, felsőfok 0,5-1 év (előképzettségtől függően). A képzési hozzájárulás irányára félévenként 50 000 Ft.

Számviteli ügyintéző (OKJ szerint). A tanfolyam célja, hogy a hallgatók képesek legyenek az egyéni vállalkozók, gazdasági társaságok könyvelési feladatainak ellátására. Képzési idő: 1 tanév. A képzési hozzájárulás irányára félévenként 40 000 Ft.

Számítástechnikai programozó és multimédia-fejlesztő képzés felsőfokon (OKJ szerint). A tanfolyam célja olyan korszerű programozási ismeretek nyújtása és készségek kialakítása, amelynek birtokában a végzett hallgatók képesek lesznek adatfeldolgozási feladatok programjainak megírására, valamint a multimédiás rendszerek (oktatórendszer, reklámgrafika stb.) tervezésére, üzemeltetésére. Képzési idő: 1,5 tanév. A képzési hozzájárulás irányára félévenként 50 000 Ft.

Számítástechnikai szoftverüzemeltető képzés (OKJ szerint). A tanfolyam célja, hogy a hallgatók képesek legyenek a szövegszerkesztés, táblázatkezelés és adatbázis-kezelés, a számítógépes hálózatok kezelésére. Képzési idő: 1 tanév. A képzési hozzájárulás irányára félévenként 30 000 Ft.

Mindegyik meghirdetett programunkon angol nyelvű kezdő és haladó csoportot indítunk.

A kurzusainkra jelentkezők számára a felvétel feltétele: érettségi bizonyítvány. A kezdési időpont 1997. szeptember 15. Jelentkezés írásban vagy személyesen az iskola titkárságán: 1035 Raktár u. 1. Telefon: 168-8840 vagy 188-6759.

Lapunk terjesztését a Feibra Kft munkatársai végzik, akik kérik, hogy reklamációjukkal közvetlenül hozzájuk forduljanak:

Cím:
1139 Bp., Váci út 95.
Telefon:
140-9921, 140-9922,
fax: 140-9923.

1997/16

Programajánlat

Marczibányi Téri Műv. Központ

Szeptembertől újra indulnak az alábbi tanfolyamok.

Gyermekművészeti csoportok:

Kaktusz színjátszócsoport (jelentkezés Juszcák Zsuzsánál); **Bogáncs** színjátszócsoport (Szakall Juditnál); **Inkvizíció** színjátszócsoport (Sós Marinál); **Zeneóvoda** (Vörös Zsuzsánál); **Radírpók** — rajz és vizuális nevelés óvodásoknak; **Rajzszakkör; Gombfoci; Üvegképfestés; Kerámia, agyagozás** (Sós Marinál).

Tanfolyamok felnőtteknek:

Virágkötő tanfolyam szeptember végétől; **Intenzív számítástechnikai** tanfolyam; **Foltvarró (patchwork)** tanfolyam; **Flamenco** tánctanfolyam; **Jóga** tanfolyam; **Alakformáló női torna.** A felnőtt tanfolyamokra Kosztolányi Ágnesnél lehet jelentkezni. Érdeklődni a művelődési központ telefonszámain lehet: 212-2820, 212-0803.

Rendezvények:

Szeptember 12. 18.00 **Világjáró klub** — videóvetítés a Csomolungma-expedícióról.

Szeptember 13. 10.00–18.00 **Kultúr-Agora a Mechwart ligetben** — hagyományteremtő szándékkal idén először.

10.00–14.00 **Kézműves kirakodóvásár** és **programbörze** — szórólapok, tájékoztatók a különféle foglalkozásokról, tanfolyamokról, rendezvényekről.

14.00–18.00 **A szökőkút mellett** részletek az 1997. évi II. kerületi **Gyermek Művészeti Fesztivál** gálaműsorából: a *Budai Táncklub* növendékeinek bemutatója (jazzbalett, művészi torna, balett stb.); a *Budagyöngye Közösségi Ház Mozgásművészeti Stúdiójának* bemutatkozása; *zenés-verses koncertek* gyerekeknek és felnőtteknek; a *Calcutta Trió* koncertje; bepillantás *kézműves műhelyeink* munkájába.

A belépés díjtalan. Tanfolyamokra, szakkörökre, csoportokba beiratkozni a helyszínen is lehet!

Szeptember 14. 8.00–14.00 **Babaholmibörze** — Várjuk azokat a szülőket, akik jó állapotban lévő, de már kinőtt ruhákkal, játékokkal, babakocsival, járókával stb. rendelkeznek. Helyfoglalás: 250 Ft/asztal.

Koncert

Mária-énekek és trubadúrdalok — hangverseny Nagykovácsiban a római katolikus templomban *1997. szeptember 7. vasárnap 17 órától.* Közreműködők: **Butkai Enikő** (szoprán), **Bali János** (furulya), **Juhász Barna** (brácsa), **Vékony Ildikó** (cimbalom). Részletek Adam de la Halle, Binchois, Ciconia, Dunstable, Hildegard von Bingen, Hindemith, Jeney Zoltán, Machaut, Sáry László, Soós András, Webern, Stockhausen, Walter Frye műveiből.

A belépés ingyenes. Önkéntes adományát köszönettel fogadják.

A következő koncert az Óbudai Társaskörben lesz 1997. október 6-án.

Petőfi Művelődési Központ

Társastánc gyerekeknek

Kezdő: kedd 17.30–19.00 8–14 évesek a standard és latin táncok mellett a modern táncok alapjait is elsajátíthatják.

Haladó: csütörtök 17.00–18.30 Tizennégy évesig.

Versenytánc-előkészítő: csütörtök 18.30-tól a haladó tanfolyamot elvégzetteknek.

Társastánc felnőtteknek

Kedd 19.00-től standard és latin táncok; megtanult tánclépések felelevenítése. Tánctanár: *Váradi Éva.*

Női torna — callanetics *hétfő, szerda, péntek 9.30–10.30* alakformáló, kondicionáló zenés torna. Vezeti *Lippai Andrea,* a Győri Balett volt magántáncosa. Napijegy is váltható.

Táncművészképző tanfolyam 6–9 éveseknek *kedd, csütörtök 14.30–15.15;* 9–12 éveseknek *kedd, csütörtök 15.15–16.00* óráig. Tanár: *Lippai Andrea.*

Flamenco spanyol tánctanfolyam gyerekeknek és felnőtteknek. Első alkalommal *szeptember 19-én 16.00–17.00-ig* videóvetítés, beszélgetés. Tanár: *Lippai Andrea.*

Balett *hétfő, szerda 18.00–16.45* 5–8 éveseknek.

Jazzbalett *hétfő, szerda 16.45–17.30* 9–12 éveseknek.

A foglalkozásokat *Tallós Andrea* modern-tánc-pedagógus tartja.

Judo *hétfő, szerda 17.30–20.00* önvédelmi jellegű küzdősport 6–18 éveseknek. Vezeti *Bácskay Zsolt* tanár, edző.

Kobudo *kedd, csütörtök 15.30–17.00* harcművészet és személyiségfejlesztés 6 éves kortól. Vezeti *Tréfás Gábor.*

Gyógytorna és szaktanácsadás *egyéni megbeszélés szerint, Katona Enikő* mozgásterapeuta vezetésével.

Számítógépes képesség- és érdeklődésvizsgálat, pálya- és munkatanácsadás *előzetes bejelentkezés alapján, Molnár Erika* tanácsadó vezetésével.

Ifjúsági klub *kéthetenként szombaton,* pályaorientációs foglalkozássorozat.

Képzőművészeti Szabadiskola *csütörtök 16.30–19.00* felsős diákoknak, felnőtteknek, továbbtanulni kívánóknak.

Rajz *csütörtök 15.00–16.30* óvodásoknak, kisiskolásoknak. A két rajztanfolyamot *Kiss János* festőművész vezeti. Rajzeszközöket mindenki hozzon magával.

Korongozás *hétfő, szerda 17.00–19.00* gyerekeknek, felnőtteknek. Az agyagozás, a kerámiakészítés alapjai. Vezeti *Illés György* keramikus.

Kézműves kismesterségek *kéthetenként péntek 15.00–17.30* óvodásoknak, kisiskolásoknak. Textilfestés, szövés, bőrözés, nemezelés, gyöngyfűzés, bábkészítés, hímzés, csuhé-, vesszőfonás, gyékényfonás. Első alkalom: szept. 19. Vezeti *Joó Jánosné* kézműves.

Foltvarró (patchwork) tanfolyam *kedd 17.00–20.00* 5x4 óra. A napjainkban divatos technika elsajátítását vezeti *Nyiredi Judit* iparművész.

Repülőmodellezés szakkör *első alkalom: szept. 18. 16.00* ötödikesektől. Vitorlázó és szénsavmotorral működő modellek építése.

Sakktanfolyam kisiskolásoknak alapfokon, *Tóth Julianna* tanárnő vezetésével.

Videóklub *péntek délutánonként* a kamera kezelésének elsajátítására. Vezeti *Majoros Sándor.*

Sminktanfolyam havonta minden korosztálynak. *Első alkalom: szept. 15. 18.00–19.30.* Bőrmeghatározás, otthoni bőrápolás, nappali és alkalmi sminkek, egyéni tanácsadás. Vezeti *Beretvás Krisztina* kozmetikus.

Bűvészsuli 10 éves kortól. Trükkök, ügyességi feladatok, színpadi előadások. Vezeti *Moltész Gyula* bűvész (Mollini Bűvészklub).

Helytörténeti kör — *előadás szeptember 15-én 17 órától* a nyári mosbachi útról. A kör vezetője *Czaga Viktória.*

Irodalmi kör *szerda 18.00–20.00* a Marcziban. Vezeti *Majoros Sándor* író.

Hidegkúti Hangversenyek *szeptember 21. 19.00* **Lorenz Dávid** gitárestje az ófalui templomban (Templom u. 5–7.).

Hátizsákkal a Föld körül — Nepál *szeptember 19. 19.00* előadás és fotókiállítás. Tartja: *Baltay Zsombor.*

Vásár, bolhapiac *minden hónap második szombatján 9.00–13.00* a PMK-ban. Első alkalom: szept. 13.

Filmklub *minden hónap második szombatján 18.00* **Humor a filmekben** (Régi idők focija; Csapd le csacsi; Legényanya; Hulot úr közlekedik; Kisvárosi ünnep; Ivan Csonkin közkatona élete... stb.) *Szeptember 13:* Az én kis falum.

Minden hónap utolsó szombatján 18.00 **Festők életrajza** (Csontváry, Caravaggio, Rembrandt, Van Gogh, Dalí, Picasso kalandjai).

A programokról érdeklődni, beiratkozni hétköznap 11–19 óráig lehet személyesen a PMK-ban (1028 Máriaremetei út 80.), telefon: 397-4659, 176-5474. A tanfolyamok szeptembertől indulnak.

Art's Harmony Társaság és Műhely

Az *Art's Harmony Társaság* abból a célból alakult, hogy a kultúrák találkozását, a művészetek egymásra hatását és összhangját elősegítse. A társaság előadásai egy-egy téma, eszmekör művészi megfogalmazásait foglalják egységbe. A zene,

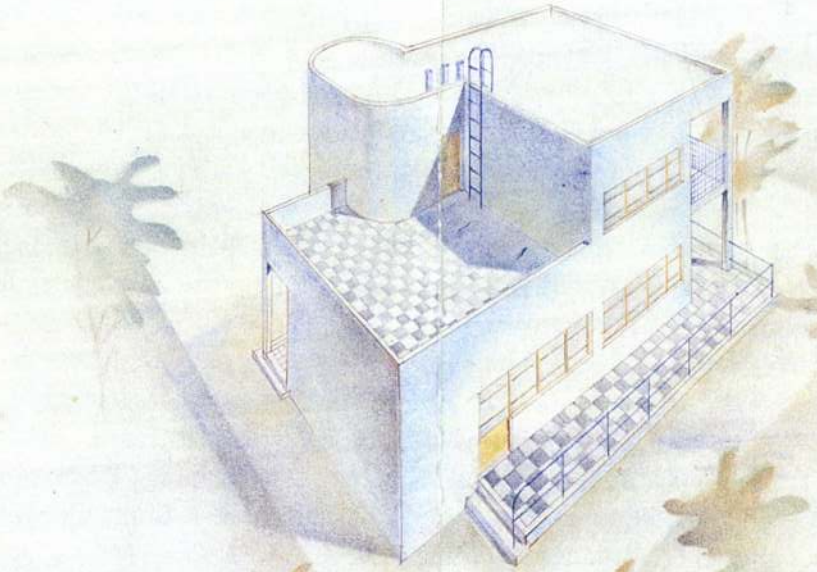

1933.VI.10

Rimanóczy Gyula: Villa madártávlati képe, 1933

A Magyar Építészeti Múzeum az elmúlt évtizedekben az európai színvonalú modern magyar építészet számos jelentős alakjának hagyatékát (avagy hagyatékának töredékét) szerezte meg a kutatók és a korszak iránt érdeklődők kielégítésére (Kotsis Iván, Nyiri István, Visy Zoltán, Winkler Oszkár, Weichinger Károly, Kósa Zoltán, Molnár Farkas, Gregersen Hugó, Györgyi Dénes stb.)

Ilyen hagyaték a korszak kiváló építészének, Rimanóczy Gyulának (1903-1958) terv-, fotó- és dokumentumanyaga, melyet a múzeum az 1994-ben rendezett kiállításán mutatott be a nagyközönségnek.

Ebből való a szakirodalom által eleddig azonosítatlan villa madártávlati képe, mely egy aszimmetrikus, lapos tetős, szalagablakos, teraszos, modern épületet mutat. A szögletes formákat oldja a hangsúlyos lépcsőház hengeres megoldása.

Az épületről készült (1933. V. 9-én) monokróm tervegyüttes (két homlokzat, három alaprajz) révén ismerjük annak belső kialakítását, mely a pincében mosókonyhát és raktárot, a földszinten előszobát, WC-t, nappali szobát, ebédlőt, konyhát, kamrát és cselédszobát, az emeleten pedig két (háló) szobát, WC-t, fürdőszobát foglalt (volna) magában, s valószínűleg Budapestre készült.

Érdekességként említendő, hogy elég ritkán találkozunk modern formavilágban megalkotott családi ház, illetve villa színezett madártávlati képével.

Rimanóczy Gyula: Villa madártávlati képe 1933
Jel. j. l.: 1933. VI. 10. Rimanóczy Gyula (kj) okl. ép.
Karton, színes ceruza. 30,5 x 40 cm.
Magyar Építészeti Múzeum, ltsz. 93.01.80/1.

Hadik András

A Pasaréti tér helyreállítása

A buszvégállomás lepusztult betontömbjéről kevesen tudták, hogy az 1930-as évek stílusában épült műemlék

A Pasaréti tér az 1930-as években nyerte el mai arculatát, ebben az időben készült el *Rimanóczy Gyula* épületegyüttese a templommal és a buszvégállomással; az 5-ös busz is ugyanazon az útvonalon közlekedett, mint ma, de gyakrabban. Azóta minden csak egyre rosszabb lett, az 5-ös ma már talán a legritkább járat Budapesten, a buszvégállomás épülete pedig teljesen lepusztult, lerobbant betontömbjéről a helyi lakosokon kívül csak a beavatottak tudták megmondani, hogy az 1930-as évek modern stílusában épült értékes műemlék.

A Pasaréti tér halaszthatatlan rehabilitációja majdnem tíz évvel ezelőtt kezdődött, amikor 1992-ben az Építész Stúdió elkészítette a terület arculattervét. Első lépésként azonban 1999-ben a forgalom rendezésére irányuló átalakítás valósult meg fővárosi kezdeményezésre, ami az autósoktól minden bizonnyal jó kritikát kapott, de kevésbé nyerte el a műemlékvédők és a pasaréti polgárok tetszését. A körforgalom és a buszvégállomás kényelmes kialakítása mindenképpen hasznos volt, mégis többen kifogásolták a Rimanóczy-féle épületegyüttesből kiszakított Mária-kút elhelyezését. A pasaréti templom és a vele összhangban épült buszvégállomás épületéhez viszonyítva ugyanis az 1937-ben felállított szobor eredeti állapotához képest jócskán elmozdult, és kis termete ellenére a körforgalom közepére került – kényszeredett Osztapenkóként –, ráadásul az eredeti kompozícióból kiragadva még el is fordult. Szintén heves ellenszenvet váltottak ki indokolatlan magasságukkal az akkor még ostornyeles lámpatestek, amelyeket azóta oda nem illő kandeláberekre cseréltek. És olyanok is akadtak, akik a körforgalmat csak tüneti kezelésnek titulálták, mivel a hegyről érkező, egyre növekvő forgalom azonnal újabb torlódási pontot talált magának a Csévi utcában.

Most már világosan látszik a harmincas évek modern stílusa

A belsőépítész kellemes összhangot teremt régi és új között FOTÓK: GÁRDI BALÁZS

A buszvégállomás épületének felújítása, amelyet *Sólyom Benedek* tervei alapján valósítottak meg, aligha számíthat ilyen kétes fogadtatásra. A nagy körültekintéssel végzett, eredeti terveken alapuló újjáépítés minden szempontból műemlékhez méltó rekonstrukciót hajtott végre. A bauxitbetonból készült épület külső szerkezeteit le kellett bontani és vasbetonból újjáépíteni, az eredeti nyílászárók nagyrészt eltűntek, csak a patikánál maradt meg néhány, a régi üvegfelületek hőszigetelt üveglapokkal való pótlása mégis jól sikerült, éppolyan vékony és elegáns üvegportálokat alakítottak ki, mint régen. Az eredeti utángyártásából készített burkolat is tökéletesen megfelel az egykori kövezetnek, a homlokzat kivilágítható üvegsávját is helyreállították, igaz, egyelőre felirat nélkül. Visszaállították az épület eredeti funkcióit: ugyanott működik a gyógyszertár, mellette kisebb dohánybolt, a sarkon pedig egy kávézó kapott helyet. Mivel a hátsó, alagsori részről nem maradt fenn rajz, ez viszonylagos szabadságot nyújtott a tervezőknek. Az alagsorban parkosított térre nyíló elegáns éttermet létesítettek az épülethez illő üvegportállal, amelyet az eredeti terveken megjelenő csigalépcsőn is meg lehet közelíteni.

Most már világosan látszik a harmincas évek modernje, amely kerüli az önkényes díszítéseket, és leplezetlenül mutatja be a szerkezetet, átvéve a hagyományos téglafaltól a teherhordó funkciót. Ebből adódóan a modernizmus az épületet többé már nem tömegként kezeli, és rendezőelvében – szimmetria helyett – a szerkezetből adódó szabályszerűségre épít. A buszmegálló tömbje a nyitott doboz elvét követi, amely egyszerű, sík falak által körülhatárolt teret jelenít meg, az alapelvnek megfelelő lapos tetővel, ezáltal a stabilitás érzete helyett inkább a könnyű rácsszerkezetet hangsúlyozva. A felületeket semmi nem töri meg, ezért az ablakok nem falba vájt lyukakként jelennek meg, hanem a homlokzat szerves részeként, annak külső felületéhez igazodva, több helyen üvegportálokká válnak. A tiszta szerkezetet és a szigorú szögletes formákat mégsem mereven értelmezi, hanem velük összhangban, az épület egészét lágyan és lendületesen hajlított ívre helyezi. Mindez persze elsősorban a kiemelkedő építész, Rimanóczy Gyula érdeme, csak másodsorban az Építész Stúdióé, amely megfelelő tisztelettel kezelte a műemléket, és lényeges pontokon nem nyúlt hozzá a buszmegálló tömbjéhez.

A kávézó és az étterem belső kialakítása már kevésbé volt ennyire magától értetődő, *Csikós Mihály* belsőépítész munkája azonban kellemes összhangot teremt régi és új között. Anyaghasználatát és színeit bármely modern vendéglátóegység megirigyelheti, a formák azonban a harmincas éveket idézik.

A buszmegálló tömbjének újjáépítése tehát határozottan jól sikerült, a tér teljes rekonstrukcióját azonban mindaddig nem lehet befejezettnek tekinteni, amíg további két sarkát nem rendezik. Bár a végállomással szemben álló virágosbódé már eltűnt, az áruház tömbje változatlanul nem illeszkedik a tér arányaihoz, és hatalmas dobozával méltatlanul hívja fel magára a figyelmet. Talán érdemes lenne újra elővenni az Építész Stúdió rendezési tervét, hogy végre teljes legyen a rend a Pasaréti téren.

Szász Katalin

az OCTOGON Építészetkritikai Műhely tagja

Kispest

RÉGI HÍRÜNK A VILÁGBAN

Az újító gondolat otthona

Terítéken az egészségügy

December elején immár harmadik alkalommal hívták meg az egészségügyi kerekasztal ülésére a kérdésben leginkább érintett XV. kerületi szakembereket. A szakmai megbeszélésen a kerület egészségügyi helyzetére vonatkozó 2000. évi statisztikai adatok, az idei esztendő gazdálkodási helyzete, valamint az orvosi körzethatárok módosítása és a privatizációs szerződések helyzete is „terítékre" került.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A kerekasztal ülésén megjelent orvosok és önkormányzati szakemberek elsőként a kerületben bevezetett egészségügyi koncepció végrehajtását tekintették át. *Dr. Neszt Kálmán,* a XV. Kerületi Önkormányzat Egészségügyi Intézményének főigazgató főorvosa beszámolójában ismertette az egészséges nemzetért népegészségügyi program kiemelt céljait és feladatait, majd ennek tükrében a kerületet érintő egészségügyi változásokról számolt be.

– A kerületben jelenleg a háziorvosok 95 százaléka privatizált, és ugyanez a tendencia a gyermekellátás területén is – mondta egyebek között. – Jelenleg egy betöltetlen körzetünk van, ezt a gondot egyelőre tartós helyettesítéssel meg tudtuk oldani. A háziorvosok kiegészítő (víz-, csatorna- és veszélyeshulladék-szállítási díj) támogatásban részesültek, és a területi pótlékuk is (4000 Ft) december 1-jétől a többszörösére, 26 ezer forintra emelkedett. 2002-ben várhatóan műszer-, rendelő- és gépjármű-hozzájárulásban is részesülni fognak. A kerület éjszakai gyermekügyeletét továbbra is a Madarász Utcai Kórház látja el, bár itt meg kell jegyeznem, hogy az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) által utalt díj nem fedezi a szolgáltatás havi összegét. A kerületi háziorvosok nagy örömére 2001. július 1-jétől a felnőtt éjszakai és hét végi ügyeletet az Európa Mentőszolgálat látja el.

A Rákos úti rendelőintézet főigazgatója kiemelte, hogy az oktatási centrumok kijelölése után újból felosztották az intézményeket, így továbbra is minden iskola és óvoda szakszerű orvosi ellátásban részesül. Ugyanakkor egyre több a panasz a fogorvosok részéről az OEP támogatásával kapcsolatban. Szerintük a kapható összeg messze nem fedezi a munkabér- és anyagköltségüket, ezért ezen a területen mindenképpen revízióra lenne szükség. Hasonlóan gondot okoz, hogy az iskolafogorvosok nem egy esetben felnőtt rendelésekre is rá vannak kényszerülve. Ez deficitként jelentkezik a kerület egészségügyi ellátásában, ezért elképzelhető, hogy a gyermekfogászati rendelést racionalizálják – ismertette.

– Idén sor került a szakorvosi ellátás tárgyi és személyi feltételeinek fejlesztésére is – mondta a felújításokkal kapcsolatban dr. Neszt Kálmán. A laboratórium automatája mellett megtörtént az informatikai rendszer cseréje. A kardiológián a szívultrahang mellett felszereltek egy nyakiverőér-áramlásmérőt, a sebészet pedig egy előkészítő kialakításával bővült. Az intézmény hardverrendszerének frissítése mellett megtörtént a mellékhelyiségek tisztasági festése és a veszélyes hulladékok elszállításának centralizálása is. A kerekasztal résztvevőinek bemutatott statisztikai adatok szerint az 1999-es számokhoz képest minden betegségfajtában nőtt a kezelésre szoruló betegek száma. Ez elsősorban az elmúlt esztendők javuló nyilvántartására vezethető vissza, de jelzésértékkel bírhat a megbetegedések számának emelkedéséről is.

Sáromi Péterné gazdasági igazgató elsősorban személyi és anyagi kérdésekről számolt be. Az átlag alapbér bruttó 61 000 Ft, az orvosoké 96 000 Ft, az asszisztenseké pótlékokkal együtt 62-75 000 Ft, védőnőként bruttó 74 000 Ft a kereseti lehetőség, míg a kiegészítő személyzet átlag bruttó 41 000 Ft-ot keres. Utóbbiak idén semmilyen béremelésben nem részesültek, ezért kompenzációként év végén egyszeri kiegészítést kapnak. Szó volt még a kerületi egészségügyi intézményekben végzett beruházásokról. Eszerint elkészült a Bezsilla utcai rendelő új tetőszerkezete és a Zsókavár utcai rendelő lépcsője; a Hősök utcai épületben most is folyamatban vannak az átalakítások. Mindenképpen szükséges a Rákos úti rendelő fogászatának a felújítása, ehhez kb. 7-8 millió Ft támogatásra lenne még szükség.

KRESZ-parkból új játszótér

Elbontották a balesetveszélyes működő csúszdákat

A Fővárosi Stratégiai Alap és a XV. kerületi önkormányzat finanszírozásával tegnap három teljesen felújított lakótelepi játszóteret adtak át Újpalotán. A Kontyfa utcában, a Hartyán közben és a Pattogós utcában ezentúl a modern szabványoknak megfelelő, színes és változatos köztéri játékokat használhatnak a gyerekek.

MUNKATÁRSUNKTÓL

A Kontyfa utcai játszópark FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

A XV. kerület közcélú zöldterületein, parkjaiban hetven különböző méretű és minőségű játszótér található. Van, amelyik szinte csak egy homokozóból, egy-két mászókából áll, és persze vannak egész parkot betöltő, nagyméretű, „dühöngővel" is ellátott játszóhelyek is közöttük. E játszóterek nagy része a lakótelepek beruházásaival együtt épült a hetvenes években, az akkori kornak megfelelő normák és előírások alapján. A fémhinták, a szintén fémcsövekből készült, jellegzetes gömb, háztető vagy rakéta formájú mászókák, a háromüléses láncos hinták sem a mai kor igényeinek, sem az EU-szabványoknak nem felelnek meg. Az újpalotai lakótelep 25-28 évvel ezelőtt épült, azóta csak a játszóterek karbantartására volt lehetőség. A kerületben új játszótér pedig legutóbb 1999-ben a Matáv felajánlásaként épült a Pestújhelyi téren.

A múlt évben elsőként a rendkívül balesetveszélyes működő csúszdák elbontásával kezdte meg a szabványok teljesítését a XV. kerületi önkormányzat. Az idén a kerület megpályázta a Fővárosi Stratégiai Alapból juttatandó, vissza nem térítendő támogatást, és a három kiválasztott lakótelepi parkra: a Kontyfa utcai, a Hartyán közi és a Pattogós utcai játszóterek felújítására több mint 75 millió forintot nyert el. Mindhárom park egy-egy nagy létszámú lakótelepi iskola közelében fekszik, így több ezer gyerek élvezheti a megújult játszótereket.

A Kontyfa utcai volt közlekedési park teljesen leromlott az évtizedek alatt. A bemutató berendezések helyreállítására, őrzésére nem volt mód, így a képviselő-testület döntése alapján játszóparkot alakítottak ki a KRESZ-park helyén. Ezt a játszóteret ivókúttal is felszerelték, díszkő burkolattal látták el: összesen több mint 28 millió forintot fordítottak a felújítására. A Hartyán közi iskola előtti repedezett betonburkolatú játszótér is megújult: a játékok alá ütéstompító gumiburkolatot építettek, és többek között izgalmas kötélpályán próbálhatják ki ügyességüket a gyerekek. Ennek a játszótérnek a felújítása 26 millió forintba került, a harmadikra, a Pattogós utcaira pedig 21 millió forintot költöttek. Újszerű játékoknak örülhetnek a gyerekek: színes, rugós állatfigurákat, fémlapos csúszdákat, a piciknek hevederes hintákat szereltek fel mindenütt. A költségek tíz százalékát a XV. kerületi önkormányzat állta, a többit pedig a Fővárosi Stratégiai Alap pályázatán nyerték el a kerületiek. A terveket a Főkert Stúdió készítette, a kivitelező a Lián Kht. volt.

A tervekről szólva *Csapó András,* a XV. kerületi önkormányzat műszaki osztályának szakértője elmondta: a következő évben is beadja a kerület a pályázatát a Fővárosi Stratégiai Alap keretére, és az Ifjúsági és Sportminisztérium által meghirdetett pályázati lehetőségeket is megpróbálja igénybe venni. A kerületi játszóterek szabványosítása, felújítása így a lehetőségek szerint folytatódik.

Sajnos a most átadott parkok bekerítésére, őrzésére nincs pénze az önkormányzatnak, pedig a tapasztalatok szerint a játszóterek hamar áldozatául eshetnek a rongálásoknak. (Összehasonlításul: egy belvárosi játszótér őrzése évente tizenkétmillió forintba kerül.) A kerületben működő két civil polgárőrszervezetet kérték fel, hogy járőrözéseik során fokozottabban figyeljenek ezekre a nagy értékű berendezésekre, hogy elejét vehessék az esetleges károkozásoknak. Az önkormányzat közterület-felügyelői is gyakrabban fogják útba ejteni ezeket a parkokat – tudtuk meg.

Cs. K. É.

A borostyánház szürke foltja

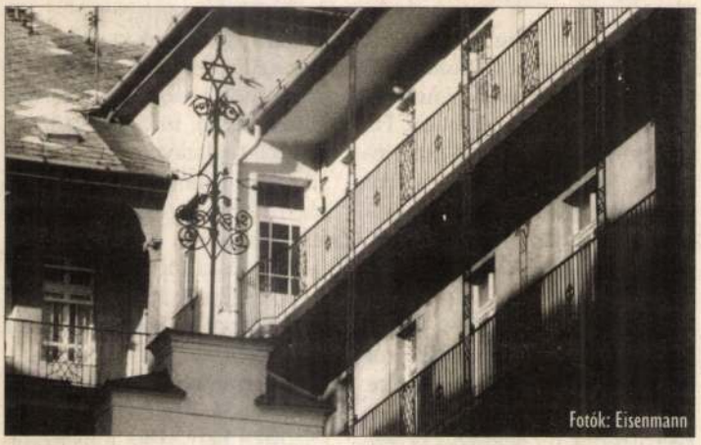

Fotók: Eisenmann

Az ember könnyen a nyakát szegi, amíg átbukdácsol a durván kiálló macskakövön a lassítani nem akaró autók között a Kavics és Harcsa utca által határolt, mindössze három házat magában foglaló tömbhöz.

Ide, a Frankel Leó út újlaki részére esik a 49-es szám. Kovácsoltvas kapuján át a sötétbe vesző oszlopok közt jutunk a szűk udvarra. Keskeny és árnyékos hát az udvar, mert a hatemeletes bérház közepén templom nyúlik az ég felé. Az 1888 óta működő zsinagóga persze mit sem tehet erről, elvégre miatta épült a ház, és azt szabták szűkre...

A budai zsidó hitközség 1927 októberében kezdte építtetni az akkori Zsigmond utcában a templom köré a házat, egyrészt, hogy elrejtsék, másrészt pedig, hogy a régi vallásgyakorlatnak megfelelően közel lakjanak a zsinagógához.

A ház kilenc hónap múlva, 1928. július 31-én már készen is állt: „A lakások jól kiállítottak, a mellékhelyiségek dúsan csempézettek. A házban központi fűtés van, amely egyúttal a templom fűtését is ellátja. A fürdőszobákban gázkályhák, illetve autogeyzerek, a konyhákban gáztakaréktűzhelyek..." — írták a korabeli újságok.

A feljegyzések szerint az első lakó Iczkovits Mór előimádkozó volt. A ház azonban, annak ellenére, hogy ott működött a hitközség, befogadott világi és más vallású lakókat egyaránt. Módos polgárok laktak itt jó viszonyban a náluknál szegényebb sorsúakkal. A második világháború idején a lakókat kitelepítették, az épületbe rendőrség költözött. Később a régi lakók egy része visszajött, mára a lakások egy kivételével magánkézbe kerültek.

Két évvel ezelőtt a bérházat felújították, ám a Dunára néző oldal, a hátsó fertály bástyaszerű faláról most is darabokban hullik a megszürkült vakolat. Itt a templomot is csak a derékig érő vaskerítés védi.

Szomorúan kullogok vissza a tiszta, díszes homlokzat elé. Eddig borostyánnak képzeltem a házat, amelyben a zsinagóga a megkövült meglepetés.

Pedig az ékszer félbemaradt ott hátul, csak sétáljanak arra a szemetes járdára hulló koszos faldarabok alatt.

Verrasztó Gábor

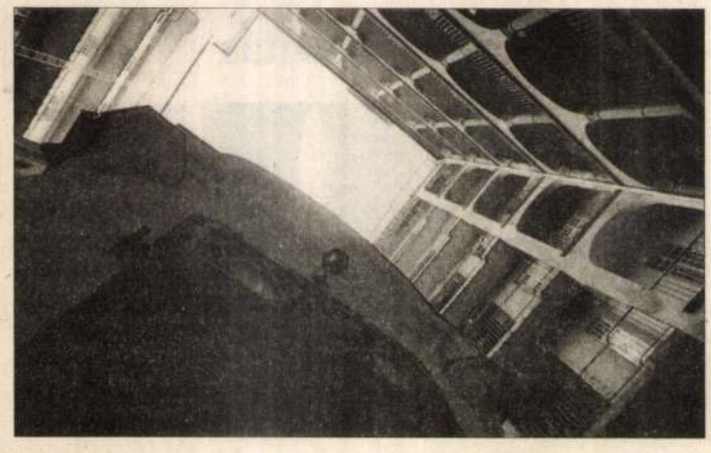

Visszapillantó tükör

Az 5-ös autóbusz története

Az 5-ös autóbusz a fővárosiak egyik legkedveltebb járata volt. Ha megkérdezték volna, mondjuk, az átlagos pestit, hogy hány buszjáratot tud felsorolni a két végállomásával együtt, akkor ez a viszonylat biztosan az elsők között szerepelt volna. Természetesen a járat ma is megvan, de a várost átszelő jellege és a meglehetősen sűrű járatkövetés már a múlté. A nagy változás 1972-ben következett be, amikor Budára áthozták a metrót, és ezért teljesen átszervezték a térség tömegközlekedését.

De kezdjük az elején. Az autóbusz 1915-ös budapesti bemutatkozása az Andrássy úthoz kötődik. Az első három vonal is lényegében ebből a tengelyből nőtt ki. A 4-es és az 5-ös járatok szintén korábbi omnibuszvonalakat váltottak fel. Az első ötös busz a Ferencz József, ma Roosevelt tér és a Marczibányi tér közötti omnibuszt váltotta fel 1927. július 19-én. A buszjáratot a Vörösmarty tér és a Dékán utca között 1930-ig járatták. Ekkor került sor a várost átszelő járat kialakítására: Budán a Pasarétig — hivatalosan Hadapród utcáig —, míg Pesten az István út és az Aréna út sarkáig hosszabbították meg. A pesti végállomás hamarosan átkerült a Dembinszky utcába, míg Budán a Pasaréti tér kialakításával modern autóbusz-végállomást alakítottak ki. A vonalat hét, egymást átfedő szakaszra bontották, amelyeket egyenként olcsóbban lehetett beutazni. A menetidő 34–36 perc volt, a járatkövetés 3–12 perc, az üzemidő Pasarétről 6.50-től 22.15-ig, ellenkező irányból 6.15-től 21.40-ig tartott. A pesti végállomás és a Széna tér között betétjáratot is szerveztek, amely később több variációban egészen 1972-ig fennmaradt. Az üzemidő is hamarosan — főleg az esti órákban — meghosszabbodott, lényegében este 11 óráig jártak a buszok. A II. világháborús fejlemények, a gumiabroncs- és az üzemanyagkorlátozások erőteljesen csökkentették a vonal teljesítményét: a háború vége felé már csak napi néhány órán át volt közlekedés, majd végleg megszűnt a járat, csakúgy, mint a többi buszvonalon.

A háború után az elsők között indult meg az 5-ös — a felrobbantott hidak miatt — csak a pesti oldalon. A Kossuth híd elkészültével lett ismét „átszelő"-viszonylat az 5-ös. Egy rövid ideig Pesten, az Erzsébet körútnál fordultak vissza a kocsik, de hamarosan visszaállt a megszokott útvonal. Az 1970-es években már gyorsjáratot is üzembe állítottak, amely még a vonalmódosítást is jócskán túlélte. Mint említettük, a metró budai szakaszának átadásával nagymértékű változás állt be. A hűvösvölgyi buszt a Moszkva térig lerövidítették, és az Attila úti vonalszakasz pótlására az 5-öst erre vitték tovább a Március 15. téren kijelölt, új végállomására. A pesti szakasz Dohány, István és Dembinszky utcai szakaszát a 74-es trolibusz járja most is be. Az egykori 5-ös végállomásánál a Dózsa György úton azonban még ma is megáll az Újpest-Megyerről érkező 30-as busz a Dembinszky utca sarkánál, a régóta megszokott átszállóhelyen.

Az ötös busz elvesztette gerincvonaljellegét, és a BKV fokozatosan csökkentette a járat teljesítményét: megszüntette a gyorsjáratot, rítkitotta a menetrendet és rövidítette az üzemidőt; ez is része annak, hogy az egykor oly modern és impozáns végállomási épületben ma már se menetirányító, se nagyobb forgalmi tartózkodó nincsen.

Kertész István

Fáj a fülem! — a középfülgyulladásról

Fotó: Eisenmann

Az őszi-téli időszak beköszöntével megszaporodnak a felső légúti hurutok. A szülők gyakran önmagukat okolják, mondván, nem elég körültekintően öltöztették fel a gyermeket. Meg szeretném nyugtatni őket, a betegségek hátterében elsősorban a kórokozó vírusok és baktériumok játsszák a főszerepet, az időjárási tényezők csak rásegítenek. A gyerekek azért betegszenek meg inkább tavasztól őszig, mert a nyirkos időnek szerepe van az immunrendszer gyengítésében, a légutakban élő ún. nem kórokozó baktériumok számának csökkenésében. Az egyensúly megbomlásával a mindig ott ólálkodó kórokozó baktériumok kiszorítják az ott élőket, és rendkívül gyorsan elszaporodnak. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy ebben az időszakban sokkal több időt töltünk összezárva, zárt ablakok mellett óvodában, iskolában, bevásárlóközpontban, autóbuszon, így a cseppfertőzés lehetősége sokszorosára emelkedik. A nagyvárosban kedvezőtlen körülmény, hogy a levegő kipufogógázzal van telítve vagy dohányfüstös. Ezek akadályozzák, sőt, átmenetileg megbénítják a légutak természetes takarítóit, a hörgőrendszert bélelő apró csillószőröket, illetve azok kifelé sepregető mozgását.

Csecsemő- és kisdedkorban a felső légúti megbetegedésekhez gyakran társulhat középfülgyulladás, mivel ebben az életkorban a garat és a dobüreg között meglévő „alagút", az Eustach-kürt még rövidebb, így a baktérium az orr- és garatmandulából hamarabb megfertőzi a dobüreget.

A csecsemők ráadásul gyakran hánynak különböző betegségek miatt, s ennek során szintén fertőződhet a középfül.

Általában öt-hat jól ismert baktériumfaj okozza a betegséget, többnyire a már vírusfertőzéssel „előkészített" talajon. A tünetek néhány napos nátha után jelentkeznek, lázzal, kifejezett éjszakai nyugtalansággal, fülhöz kapkodással, éles fölsírással. Gyakran előfordulhat kísérő hányás is. A panaszokat az okozza, hogy a gyulladás következtében gyorsan növekvő mennyiségű folyadék termelődik, és erősen nyomja a cigarettapapír-vékonyságú dobhártyát. A betegség előrehaladtával a dobhártya előbomborodik és — ha nem kezdődik el időben a megfelelő terápia — megreped és gennyes fülfolyást okoz. Ha felmerül a középfülgyulladás gyanúja, az orvos orrcseppet, gyakori orrtisztítást, orrszívást, fájdalom- és gyulladáscsökkentő gyógyszereket, antibiotikumot rendel, és fülészeti konzíliumot kér. Fontos, hogy az előírt antibiotikumot ne csak a panaszok elmúltáig, hanem több mint egy hétig — általában tíz napig — kapja a beteg. Lezajlott középfülgyulladás után fokozottabban figyejük gyermekünk hallását. Például a nekünk háttal ülő gyermeknek jól artikulálva suttogjunk egy-egy számára érdekes és izgalmas mondatot. Hallászavar gyanúja esetén azonnal keressük fel a gyermekgégészt.

Gyakori középfülgyulladás esetén szóba jöhet az orrmandulaműtét is. Előfordul, hogy a gyulladásos folyamatot nem tudjuk megállítani, ilyenkor szükségessé válhat a fül felszúrása, hogy a dobhártyát előbomborító genny a gégész által készített parányi nyíláson kiürülhessen. Ha ez nem történne meg, a gennyes izzadmány a dobhártyát szétrepesztve törne magának utat. A fül felszúrásakor készített kicsi nyílás sokkal jobban és gyorsabban gyógyul.

A középfül gyulladását, amely az emberek 90 százalékát utoléri, segít elkerülni, ha rendszeresen vagyunk szabad levegőn gyermekünkkel, vigyázva persze a szélre és az esőre. Náthás, hurutos betegség esetén nagy körültekintéssel kell kitisztítani a gyermek orrát, és lelkiismeretesen kell használni az orrcseppet. Lázzal nem társuló, elhúzódó nátha esetén érdemes az arcot 5–10 percig infralámpázni.

A külső hallójárat gyulladása szintén fülfájással jár. Több formája közül az ekcémához társuló többnyire a téli hónapokban fordul elő, és a fő panasz a fül állandó viszketése. Ilyenkor a hajas fejbőrön is pikkelyes hámlást látunk. Ezeknél a betegeknél kevesebb fülzsír termelődik, így a hallójáratot védő hatása is kisebb. A panaszok csökkenthetők a hallójárat bőrét irritáló kozmetikumok elhagyásával és speciális sampon, fülcsepp vagy kenőcs használatával.

A külső hallójárat másik gyulladási formája gombás eredetű, melynek esetén a viszketéshez fájdalom és a fül nedvedzése is társul. Leggyakrabban a rendszeresen uszodába járóknál fordul elő, különösen, ha antibiotikumot és szteroidot tartalmazó fülcseppel próbálják enyhíteni.

Szintén nem ritka a baktériumok okozta külsőhallójárat-gyulladás, amely erős — fekvő helyzetben fokozódó — fájdalommal, duzzanattal, vörösödéssel jár. Gyakori uszodalátogatóknál és lúgos kémhatású szappant használóknál. A hallójárat bőrének savas a kémhatása, ami nem kedvez a baktériumok szaporodásának. Gyógyítása fülcseppel, fülmelegítéssel, fájdalomcsillapítóval történik, szoros fülészeti kontroll mellett. Megelőzéséhez javasolt az uszodai fülldugó, illetve az úszást követően egy-egy csepp híg (!) ecet hallójáratba cseppentése.

dr. Onódy Gábor gyermekorvos

Apró az aprókért

Az UNICEF a Magyar Nemzeti Bankkal és 12 kereskedelmi bankkal együttműködve akciót hirdetett a forgalomból kivonandó EU-valuták váltópénzeinek gyűjtésére. Az alábbiakban azoknak a kerületi bankfiókoknak a listáját olvashatják, ahol az aprópénzt be lehet dobni.

BNP Paribas, Törökvész út 30/b; *Budapest Bank,* Pázsit u. 2.; *CIB,* Medve u. 4–14., Rózsakert Üzletközpont; *HBV,* Bécsi út 3–5., Hidegkúti út 167.; *Inter-Európa Bank,* Bécsi út 3–5., Hidegkúti út 167.; *Kereskedelmi és Hitelbank,* Margit körút 5/a, Margit körút 43–45., Hidegkúti út 167.; *Magyar Külkereskedelmi Bank,* Mammut Üzletház; *OTP,* Margit körút 8–10.

Az akció részleteit a *www.aproazaprokert.hu* címen olvashatják.

Helyreigazítás

Előző számunk kedves szomszédja **Barkó Judit** volt. A vele készült beszélgetésből sajnálatos módon kimaradt a neve. Tőle és olvasóinktól ezúton is elnézést kérünk.

Fotó: archív

A Pasaréti tér 1937-ben — a Rimanóczy Gyula által tervezett templom és buszvégállomás a kor egyik legjelentősebb építészeti alkotása

Eredetileg az alagsorban raktárhelyiségek, vizesblokkok, kazánház, az emeleten pedig gyógyszertár, üzletek, dohánytőzsde, a BESZKÁRT melegedőhelyisége, valamint nyitott közönségvárakozó helyezkedett el. A háború után a gyógyszertár kivételével az egész épületet átalakították, volt benne szükséglakás, nagyméretű BKV-tartózkodó és szociális blokk. Később a földszinten működött az Origó presszó, az alagsorban pedig egy háztartási bolt.

— A kilencvenes évek elejére a műemlék rendkívül rossz műszaki állapotba került — idézi fel a tíz évvel ezelőtti helyzetet Lampert Rózsa. — A rendszerváltozás utáni vagyonátadás során kezdetben a főváros és a II. kerület is igényt tartott az ingatlanra. Több mint négy évig tartó bizonytalanság után — miközben az épület tovább pusztult — a főváros lemondott az épületről a kerület javára, mely a műemléki felújítás kötelezettségét is magára vállalta.

Az idén nyárra elkészült buszvégállomást *Sólyom Benedek* (Építész Stúdió) tervei alapján újították fel. A rekonstrukció alapja a Rimanóczy-terv volt, de azt a kor követelményeihez kellett igazítani. Az épület funkciója alig változott az eredetihez képest, a különbség csak annyi, hogy az alagsorban — részben az egykori háztartási bolt helyén — egy étterem is működik.

Az épület minden elemében megfelel a műemléki helyreállítás elveinek, eredeti állapotokat idézőek a nyílászáró-szerkezetek, burkolatok, pergolák. A vendéglátóipari egységek belső terét is a külső megjelenéshez igazították a műemlékvédelmi szakemberek intenciói alapján. *Csikós Mihály* belsőépítész tervei a harmincas évek hangulatát idézik a kávézóban és az alagsorban működő étteremben is, ahol az étlapokon a novecento stílusához igazodva olasz ízeket kínálnak.

Fotó: Molnár Beatrix

A modern stílusú épületet Sólyom Benedek tervei alapján újították fel az idei évben

A tér mégis olyan, mint mi magunk: egyik részében már a megvalósult vágyak, míg a másikban énünk rosszabbik fele: bódék, oda nem illő kandeláberek, elhibázott építészeti alkotások. Remény csak arra van egyelőre, hogy a kerület a fővárossal karöltve a közeljövőben a tér szebbik feléhez illő kandeláberekre cserélje a mostaniakat.

Tóth Ildikó

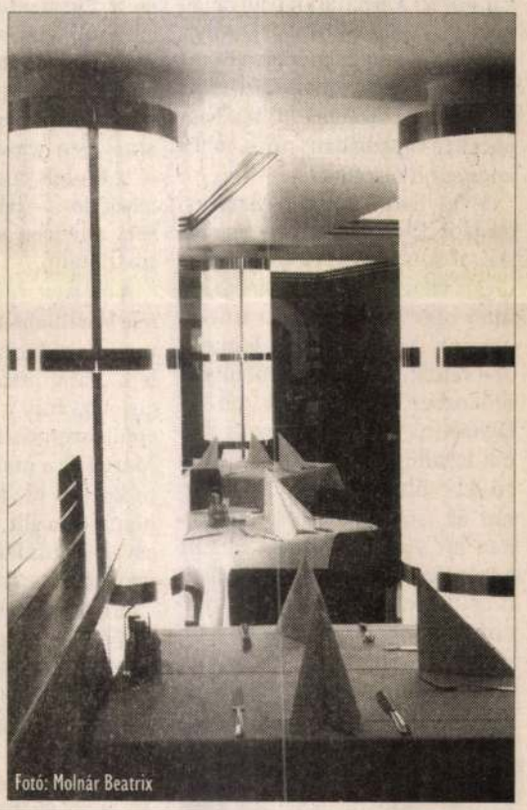
Fotó: Molnár Beatrix

Csikós Mihály belsőépítész tervei a harmincas évek hangulatát idézik a kávézóban és az alagsorban működő étteremben is

Járjunk nyitott szemmel!

Budán köztudottan kevés a közintézmény, de mindig sok olyan neves ember lakott errefelé, aki sokat tett a tudomány, a kultúra terén. Erről tanúskodnak a Keleti Károly utca emléktáblái is. A 29/a számú ház külső falán a következő emléktáblákat találhatjuk: Komor Marcell műépítészét, Sós Aladár építőművészét, Sós Júlia tanárét és Komor András íróét. Az utóbbi tábláján a következőket olvashatjuk: „E házban élt és alkotott Komor András (1898–1944) író és műfordító, film- és műkritikus."

Pályáját optimista szellemű versekkel kezdte. Ezeknek talán legszebb darabja az *Imádság tavaszi napsütésben* és az *Állomás* című. Regényeiben főleg a kispolgárokat ábrázolta *(A varázsló; Nászinduló; Fischmann S. utódai)*. Lesznai Anna írta róla: „Becsületes művész, őszinteségre és gondosságra törekvő. Csak arról beszél, amit valóban ismer, tud, átélt, és érzi, hogy gazdagsága túlszárnyalja azt, amit elmond. Könyvei kiegészítik egymást. Más-más oldalát világítják meg egyazon kispolgári életnek." Jelentősek műfordításai is. Képzőművészeti kritikáit különböző lapokban jelentette meg. A Franklin Társulatnak volt lektora.

1944 októberében, amikor már ötödször kellett volna bevonulnia munkaszolgálatra, öngyilkos lett.

Székely Imre

Emlékek a Rózsadombról

Az Apostol utcában születtem 1910 decemberében. Egyéves voltam, amikor Amudsen elérte a Déli-sarkot, kétéves, mikor a Titanic elsüllyedt. Ehhez az évhez tartozik első tiszta emlékem, amikor kétéves koromban elvittek Mai Manó Nagymező utcai műtermébe. Ma is pontosan emlékszem az épület lécsőházára és a nagy ablakos, világos stúdióra, a kerekeken guruló, fából készült, hatalmas fényképezőgépre, a fekete kendőre. Az akkor készült kiváló minőségű, immár 89 éves fényképet ma is őrzöm. Öt-hat éves lehettem, amikor apámmal a Nyugati pályaudvar körúti főbejáratánál állva láttam a lépcsőn lejövő IV. Károlyt, Zita királynét, és megcsodáltam a velem nagyjából egyidős Ottó trónörököst hófehér ruhájában, bocskai sapkájában, amit fehér kócsagtoll díszített.

Még nem voltam hatéves, amikor 1916 őszén szüleim beírattak a nemrég épült, modern, tágas, világos Áldás iskolába. Miután már akkor tudtam írni és olvasni, az iskolaévek könnyedén teltek, kitűnő eredménnyel. Időközben már tombolt az I. világháború, kórházaink nem tudták fogadni a vonatszámra érkező sebesülteket, ezért 1917 nyarán az iskolaépületből hadikórház lett. A kisdiákokat a Margit körúti ferences templom melletti épületbe helyezték át. Ott jártam az utolsó három évet, kitűnő osztályzatokkal, kivéve az utolsót, amikor az év végi bizonyítványban a következő szöveg volt olvasható: „A Magyar Tanácsköztársaság ... számú rendelete alapján: megfelelt." Ekkor már tanultunk hittant; oktatónk, pater Schneider Vencel készített fel az elsőáldozásra is. A képen középen ő látható, én a balján ülök, kezemben gyertyával. Körben a korombeli rózsadombi srácok, aki közül Potyondi Béla és Csordás István barátomra emlékszem.

Képünk — Ujfalussy Andrásné ajándéka — a Veronika-kápolnát ábrázolja

Az iskolán kívüli idő sétálással, olvasással és sportolással telt. Tavasztól őszig német nevelőnőmmel bejártuk a Rózsadombot. „Körzethatárunk" az Áldás utcai kőkereszt, a Vérhalom tér és a Pusztaszeri út volt, mert ezen túl már alig voltak házak. Az Apostol utca bal oldalán a dombon állt egy kis kápolna (Veronika-kápolna — a szerk.), amelyben vasárnaponként egy — a Margit körúti ferencesektől felsétáló — páter mondott misét, amelyen rendszeresen miniszt ráltam.

A Margit utcában lévő Pejerl féle kocsmában mindig én cseréltem a szódásüvegeket. Visszafelé a „falu" utcáján mentem végig. Ugyanis a már akkor megépült szerpentinek, valamint a Margit és a mai Római Flóris utca közötti kis fennsíkon egy miniatűr falu állt, egyetlen rövid utcával, mindkét oldalán hatnyolc parasztházzal.

A nyári programok közé tartozott az úszás is, anyámmal hetente háromszor lementünk a régi Császár-fürdőbe. Az akkori illetékesek vigyáztak a közerkölcsökre, külön napokon látogathatták a nők, és külön a férfiak az uszodát. Én mint hat éven aluli a női napokon jártam úszni tanulni. A hölgyek többsége nyaktól csuklóig, illetve bokáig érő, általában fekete, ronda fürdőruhát hordott, hasonló, talán még pocsékabb kalapokkal a fején. Máig sem felejtem, hogy rendszeresen láttam itt Csillag Annát, akinek szabadon lógó haja a földig ért, sőt egy araszynit még húzott is maga után. Ezért aztán joggal hirdethette az akkori lapokban — Tolnai Világlapja, Új Idők — az ismert reklámszöveget: „Én, Csillag Anna, a 183 centiméter hosszú hajamat a ... csodakenőcsnek és hajszesznek köszönhetem..."

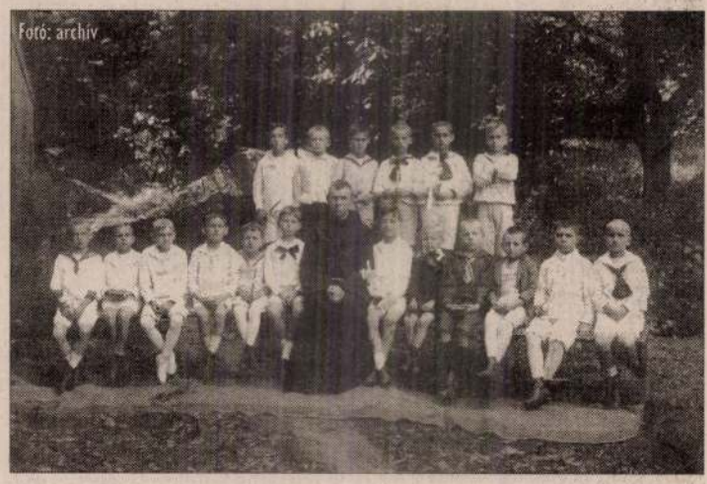

Fotó: archív

Télen az úgynevezett Duna-réten szánkóztunk, amely a Szemlőhegy utca felső végén volt, ahol alig voltak házak. Innen indultunk a meredek lejtőn sokáig ródlizva a Gül Baba türbe felé. Erős teleken a Széna téren korcsolyáztunk. A pályára a domb tetején lévő bejárati épületen át lehetett lejutni az alsó részre, ahol a csatolók „dolgoztak". Hajdan mindenki maga csavarozta fel a magával hozott korcsolyát kis csavarkulcsokkal. Én mint fázós kisfiú a legkülönfélébb trükkökkel igyekeztem a legtöbb időt a melegedőben tölteni, ahol a nevelőnőm üldögélt. A nagy, körülkerített jégpálya helyén nyáron teniszezni lehetett.

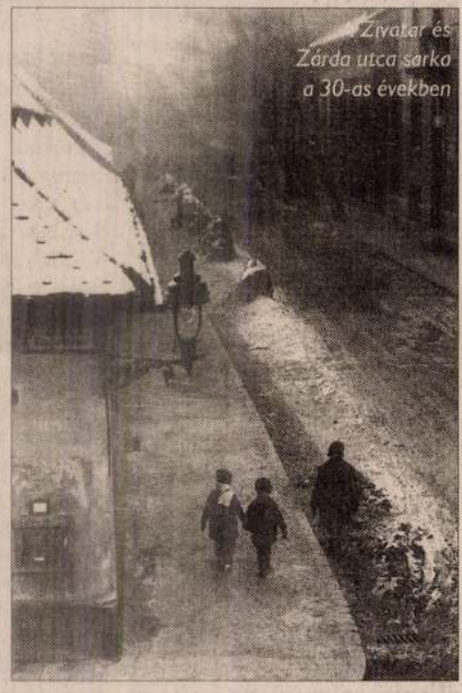

Zivatar és Zárda utca sarka a 30-as években

A szabadidő eltöltéséhez kezdett hozzátartozni a mozi, az új csoda. A Bem mozi, úgy emlékszem, akkor Hélios, egy hatrészes kalandfilmet hirdetett, melynek címére ma is pontosan emlékszem: Cesarina. A szüleim elvittek, és én bámultam a csodát: dzsungel, üldözés, elfogás, szökés, megmenekülés. A legizgalmasabb részeknél a zongorista vadul játszotta a Tell Vilmos-nyitányt.

Talán már nem sokan emlékeznek a vagonlakókra, én még saját szememmel láttam őket. Az I. világháború elvesztése és Trianon után a szomszédos országokból részben kényszerből, részben szabad akaratából sok ezer család indult el a megcsonkított anyaország felé. A menekülők nagy része ún. marhavagonokban (hat ló vagy negyven ember) érkezett a budapesti pályaudvarokra. Elhelyezésük megoldatlansága miatt hosszú ideig kénytelenek voltak a vagonokban lakni. Így a Margit híd budai hídfőjének északi oldalán — ma a 17-es végállomása — a szentendrei HÉV-végállomás két vakvágányára is egy-egy tíz vagonból álló szerelvény érkezett. Bennük öregek, betegek, gyerekek éltek víz, fűtés, világítás nélkül. Emlékezetem szerint nagyjából két év alatt sikerült megoldani a magyar menekültek helyzetét.

Egy öregember kisfiúkori szemüvegén keresztül írta:

dr. Pavlovits Miklós

§ A jegyző jegyzete §

Tájékoztató a hagyatéki eljárással kapcsolatos igazgatási feladatokról

A jegyző hagyatéki eljárás során felmerülő feladatait a hagyatéki eljárásról szóló, többször módosított 6/1958. (VII. 4.) IM. rendelet rendelkezései szabályozzák.

Hagyaték: az örökhagyónak az a vagyona, amely halálakor az örökösökre száll át.

A hagyatéki eljárás során a Polgármesteri Hivatal által megbízott leltárelőadó a hagyaték tárgyát képező vagyontárgyakat, illetve az örökös ismert adatait leltárba veszi, és az erről szóló jegyzéket (leltárt) az illetékes közjegyző felé továbbítja, aki a hagyaték átadásáról végzéssel határoz.

A Polgármesteri Hivatal által elvégzett hagyatéki leltározás tulajdonképpen egy előkészítő eljárás a közjegyzői eljárás előtt, ami a hagyaték tárgyalását és a hagyaték átadását készíti elő a közjegyző számára.

A közigazgatási eljárás a *halottvizsgálati bizonyítvány* beérkezésével kezdődik. A halálesetet akár a jegyzőnek, akár a közjegyzőnek az is bejelentheti, akinek a hagyatéki eljárás megindításához jogi érdeke fűződik. A bejelentő a halálesetet anyakönyvi kivonattal, holtnak nyilvánító, vagy a halál tényét megállapító bírói határozattal, illetőleg egyéb hitelt érdemlő módon igazolhatja.

Amennyiben a halálesetet közvetlenül a közjegyzőnél jelentik be, a hagyatéki leltárt maga a közjegyző is elkészítheti, illetőleg — ha minden adat rendelkezésre áll — leltározással egyidejűleg a hagyatéki tárgyalást is meg lehet tartani.

Belföldi hagyaték leltározására a meghalt személy utolsó belföldi lakóhelye, ha pedig belföldön lakóhelye nem volt, vagy az nem állapítható meg, a hagyatéki vagyon fekvésének helye szerinti jegyző intézkedik. Magyar állampolgár után belföldön maradt ingatlanvagyont minden esetben leltározni kell. A belföldön maradt ingóságokat csak akkor kell leltározni, ha azok értéke a 300 000 Ft-ot meghaladja, és nincs ismert örökös, vagy az örökösök között külföldi személy is van, vagy ha a hagyatékban szülői felügyelet alatt nem álló kiskorú, avagy cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett, vagy ismeretlen helyen távollévő személy érdekelt.

A **leltárfelvétel** a Polgármesteri Hivatal hivatalos helyiségében a szükséges adatok beszerzése, illetőleg az érdekeltek meghallgatása alapján történik.

A jogszabályban előírt esetekben ingóvagyonra vonatkozó leltárt (értékes festmények, bútorok, szőfek, stb. esetén) a vagyon fekvésének a helyén (helyszínen) kell elkészíteni. A leltárfelvétel általános — a rendelet szerinti — elintézési határideje **30 nap.** A hagyatéki leltárban feltüntetett hagyatéki ingatlanokat és ingóságokat külön-külön értékelni kell.

A hagyatéki ingatlan értékelése helyszíni szemle keretében történik, ahol az értékelő figyelembe veszi az ingatlan fekvését, megközelíthetőségét, az épület korát, állapotát, felszereltségét, komfortfokozatát, nagyságát.

Az ingóságok értékét a megjelent örökösökkel egyetértésben szintén a Polgármesteri Hivatal ügyintézője állapítja meg.

Itt hívom fel a figyelmet, hogy a Polgármesteri Hivatal által — a hagyatéki vagyon vonatkozásában — megállapított forgalmi érték nem képezi a későbbi öröklési illeték alapját.

Az öröklési illeték alapjául szolgáló forgalmi értéket az illetékhivatal állapítja meg.

A hagyatéki leltárt a leltározás befejezése után a hozzá csatolt iratokkal meg kell küldeni annak a közjegyzőnek, aki a hagyatéki eljárásra illetékes.

A II. kerületben az alábbi közjegyzők illetékesek hagyatéki ügyekben:

— *dr. Asbóth Margit*, Bp. II., Keleti K. u. 8., Tel.: 212-5144
— *dr. Bókai Judit*, Bp. II., Kapás u. 31., Tel.: 212-4275
— *dr. Várkonyi Vera*, Bp. II., Csalogány u. 21., I/3., Tel: 213-9433

Tuel dr. Bellény Elek

Számítógép civil szervezeteknek

A Miniszterelnöki Hivatal Informatikai Kormánybiztossága II. kerületi székhelyű civil szervezetnek adott át számítógépvételre jogosító szerződést november 14-én a Polgármesteri Hivatalban. A Széchenyi-terv pályázatán hetven, városrészünkben bejegyzett szervezet jutott háromszázezer forint értékű komputerhez.

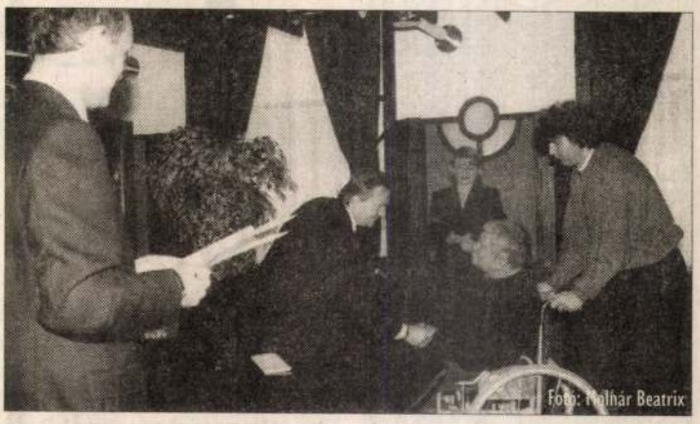

Foto: Polhár Beatrix

Bencze B. György polgármester üdvözlő beszédében örömét fejezte ki, hogy a kerületben bejegyzett szervezetek ilyen nagy számban vehetik át az információs kor ma már elengedhetetlen eszközét, a számítógépet.

— Jó olyan kerületben, közösségben élni, ahol az ott lakóknak fontos a környezetük, aktívan alakítják életüket. A sokszínűség, a civil jelenlét nélkül elképzelhetetlen a polgári társadalom — mondta a polgármester. — Sokan jelentkeztek két másik pályázatra is. Az önkormányzat 88 pedagógusnak tette lehetővé, hogy bekapcsolódjon a szintén a Széchenyi-terv keretében meghirdetett távoktatási programba, és mintegy hetven köztisztviselőt támogat hasonló programban való részvételben.

Sík Zoltán kormánybiztos a hivatalos iratok átadása előtt elmondta, hogy a kormány az idén háromezer civil szervezetnek juttatott számítógépet, ez volt az egyik legsikeresebb pályázatuk, melyet a jövőben is mindenképpen folytatnak.

— Összesen 1,6 milliárd forintba került a program. Hogy jól működjön az információs társadalom, három dolog elengedhetetlen: az infrastruktúra, az ember és a tudás. A felhasználói szintű ismeretek átadása folyamatos, és legalább annyira lényeges, mint maga a gép.

Kérdésünkre Sík Zoltán elmondta, hogy a jelenlévő szervezetek képviselői egyenként háromszázezer forint értékben a hivatal által kijelölt negyven cég bármelyikétől vásárolhatnak gépet. A KSH adatait használják föl, mikor egy-egy társadalmi réteg, célcsoport számára pályázatot hirdetnek. Az úgynevezett elmaradottsági index alapján hirdettek pályázatot pedagógusoknak, köztisztviselőknek és a társadalmi szervezeteknek is. *th*

Hivatali munkaszünet

A Polgármesteri Hivatal *december 27–29. között zárva tart.* A fenti napokon a hivatal alábbi irodái — kizárólag a sürgős és azonnali ügyintézést igénylő ügyekben — 8–13 óráig ügyeleti rend szerint dolgoznak. Az *Igazgatási Iroda* anyakönyvvezetői az elhunytak anyakönyvezése céljából, a *Szociális és Gyermekvédelmi Iroda* munkatársai pedig valamennyi ügykörükben tartanak ügyeletet. Az *Okmányiroda* csak december 28-án, pénteken 8–13 óra között tart ügyeletet, kizárólag a II. kerületben lakóhellyel rendelkező ügyfelek részére, az alábbi okmányok elvesztése esetén: személyazonosító igazolvány, lakcímkártya, gépjármű-vezetői engedély, gépjárműforgalmi engedély. Az ügyelet alatt a hivatalban okmánybélyeg vásárlására nem lesz lehetőség, ezért annak beszerzéséhez a postahivatalt kell felkeresni.

Adyliget — Budakeszi-Erdő — Budaliget — Csatárka — Erzsébetliget — Erzsébettelek — Felhévíz — Gercse — Hársakalja — Hárshegy — Hűvösvölgy — Kővár
Kurucles — Lipótmező — Máriaremete — Nyék — Országút — Pálvölgy — Pasaréti — Pesthidegkút-Ófalu — Petneházy-rét — Remete-kertváros — Rézmál
Rózsadomb — Szemlő-hegy — Széphalom — Szépilona — Szépvölgy — Törökvész — Újlak — Vérhalom — Víziváros — Zöldmál

BUDAI POLGÁR

X. ÉVFOLYAM 24. SZÁM
2001. NOVEMBER 29.

A II. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT LAPJA

A testület tízmilliós úgynevezett „Zöld Alapot" hozott létre — beszámoló a képviselő-testület novemberi üléséről
3. OLDAL

A családunkban mindig is érték volt a tanulás, a tudás — ünnepélyes tanulmányi szerződéskötés fiatalokkal
5. OLDAL

A Bem mozi, úgy emlékszem, akkor Hélios, egy hatrészes kalandfilmet hirdetett — dr. Pavlovits Miklós emlékezik
13. OLDAL

Ilyen korú vagy ennél idősebb cédrus hazánkban összesen csak három van — Erdőjáró túraajánlat
16. OLDAL

Akik ismernek, tudják, hogy nem egykönnyen mondunk le valamiről, amit a fejünkbe vettünk — beszélgetés Mécs Lászlóval a Himalája-expedícióról
17. OLDAL

Új életre kelt a buszvégállomás

A múlt század első évtizedeiben a budai hegyvidék már nem csak kedvelt kirándulóhely. Egyre többen választják lakóhelyül, egyre több ház épül, s a tömegközlekedés eszközei is megjelennek. Az egykori Aréna és István út sarkáról induló, a Pasaréti térre érkező 5-ös busz már 1930 óta szállítja az utasokat. Fontos közlekedési csomópont lett a Pasaréti tér, ahol Rimanóczy Gyula tervei alapján 1937-ben megépült a buszvégállomás. Az önkormányzat hetvenöt millió forintot költött az épület felújítására.

Lampert Rózsa, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal munkatársa a most felújított műemléket Budapest egyik legszebb épületének tartja: — A budai hegyvidék beépítésének felgyorsulásával a század első évtizedeiben kialakultak a forgalom gyorsítását és zavartalanságát biztosító közlekedési csomópontok. Ezek építészetileg is jelentős alkotások voltak, de a lakosság alapellátását biztosító központokká is váltak. Buda egyik legszebb és legérdekesebb ilyen tere a Pasaréti tér, amelynek két meghatározó épületét — a ferences templomot és rendházat, valamint az autóbusz-végállomást — Rimanóczy Gyula tervezte.

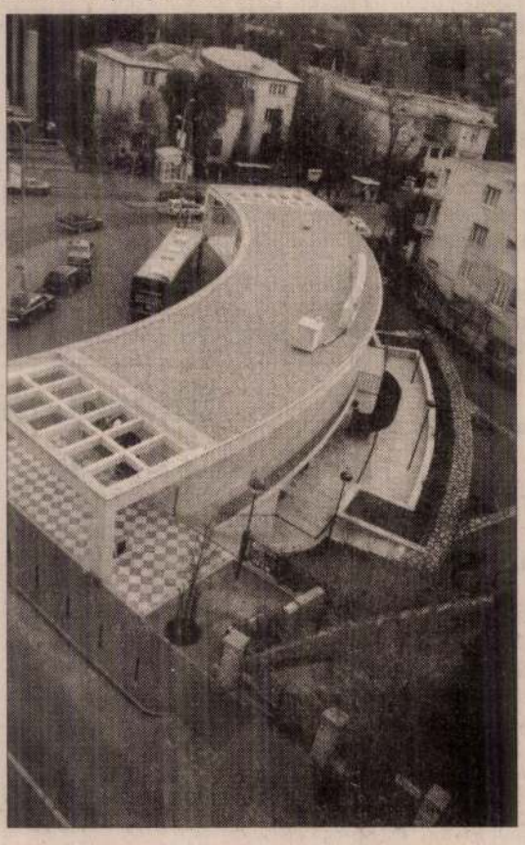

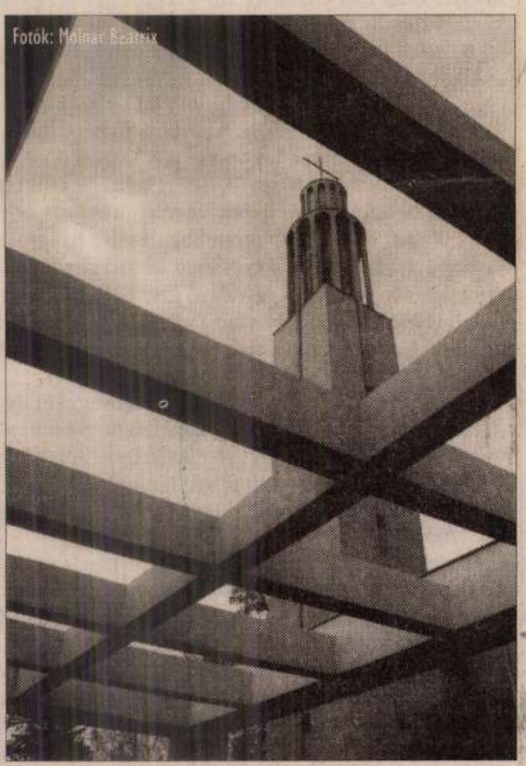

Fotók: Molnár Beatrix

Rimanóczy Gyula

A modern egyházi építészet úttörő alkotása, a Páduai Szent Antal-templom 1931–1937 között épült. A délolasz, korai román stílus hangulatát idéző épületegyüttes a modern építészet novecento irányzatához köthető a leginkább. Az egyházi épületekkel rokon stílusban 1937-ben megépült buszvégállomás félkaréjban öleli a teret, a tér felől egy-, míg a hátsó kert felől kétszintes.

— Egyszerű íves formája — mondja Lampert Rózsa —, a korábban tervezett templommal és rendházzal való kapcsolata és modern építészeti kialakítása sejtetni engedi a tervező elképzelését a téralakítás végleges formájáról.

(Folytatás a 14. oldalon)

Rimanóczy Gyula: A pasarétiúti templom (Foto: Seidner)

Rimanóczy Gyula

Bornemisza Géza:
» K e r t b e n «
Tamás Henrik gyüjt.

Makovecz Imre műhelye

Óbuda-Újlakon az Amphiteatrum fölött, a Remetehegy lábánál kanyarog a hangulatos kis utcácska, a Kecske utca. A Makovecz Imre által tervezett háromszintes, tetőtér-beépítéses épület magán viseli az organikus stílusjegyeket: természetes és hagyományos anyagok használata (kő, fa, vakolat, cserépfedés), homlokzati arányok és motívumok, tömegalakítás. Az utcafronton felkúszó vadszőlő a homlokzat nagy részét már beborította. Az új

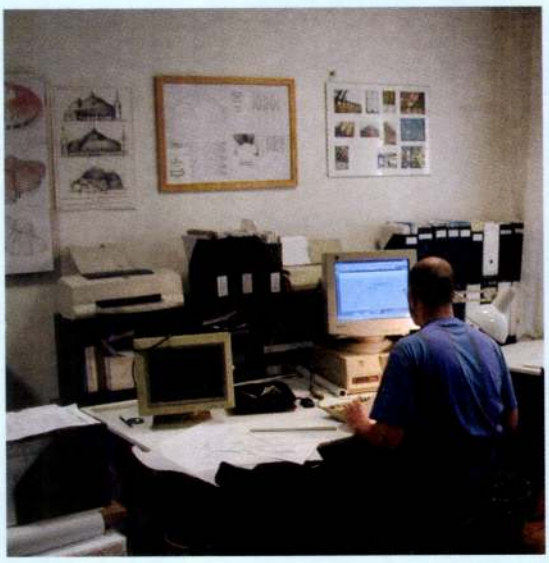

házon, mint egy idézőjelként a múltra visszatekintve régi épület kőfaragásai díszelegnek. A tervező a kőmaradványokra a Budapesti Történeti Múzeum Aquincum melletti üres telkén bukkant rá építési törmelékek között. Kiderült, hogy az oszlopfők, a párkány és kaputagozatok a budai vár felújítása során elbontott és ideszállított épületdíszítő elemek. A biztos enyészettől menekültek meg azzal, hogy a tervező kitartásának és közbenjárásának eredményeképpen felkerülhettek a Kecske utcai ház homlokzatára. Az épület a magyar organikus építészet fellegvára. Itt dolgozik a mozgalom egyik szülőatyja és legmarkánsabb zászlóvivője, Makovecz Imre. Neve fémjelzi a külföldön is ismert és elismert magyar organikus építészeti stílust. Több oldalon át sorolhatnánk a publikációk, pályázatok, műalkotások, és épületek listáját, érdekesebb azonban, hogy hol, hogyan és milyen körülmények között tevékenykedik és alkot a mester, a kollégák, a tanítványok, a munkatársak.

A külső hangulat folytatódik a belsőben: szobrok, festmények, faragások fogadják a látogatót, mintha egy képzőművészeti kiállításon sétálna. A belső teret az utcaira merőleges udvari szárny félszinteltolása teszi még izgalmasabbá. Másfél szinttel lejjebb, a gyönyörű növényekkel körbeültetett, gyepszőnyeggel beborított, ápolt és gondozott kis kert sarkában szőlővel befuttatott, pergolával fedett társalgó található; padozata egymás mellé levert farönkökből áll, az egyedileg faragott kerti bútorok mindegyike egy-egy remekmű. Az épület mellett muskátlival és rózsabokrokkal körbeültetett természetes kőből épített csobogóból vékony vízsugár csordogál.

Ezen a legalsó szinten működik a Magyar Művészeti Akadémia. Az 1992-ben alakult független társadalmi szervezet fórumot biztosít azoknak az általánosan is elismert alkotóművészeknek, akik különösen fontosnak tartják a magyar kultúra folyamatosságát, a történelmi hagyományok újrateremtését, a magyar szellemi élet legjelentősebb értékeinek védelmét. A tanácsterem, a társalgó, vagy éppenséggel az udvar a színtere az évi rendes közgyűléseknek, illetve a fontosabb vagy rendkívüli események és az ünnepek alkalmából rendezett egyéb összejöveteleknek, ahol a szervezeti, működési kérdéseken túl lehetőség nyílik az eszmék, gondolatok, vélemények, gondok megvitatására. A padlón, a falakon, a mennyezeten szebbnél szebb képzőművészeti alkotások: festmények, szobrok, domborművek, kerámiák, fafaragások, továbbá egyedi bútorok és berendezések díszítik a tereket.

A második, azaz a bejárati szinten működik Makovecz Imre „építészműhelye". Dolgozószobája a lenti helyiségekhez hasonlóan tele egyedi képző- és iparművészeti alkotásokkal. Kis irodájában három munkahelyet alakítottak ki, két állandó és közvetlen kolléganőjén kívül további egy fő tud itt dolgozni. Két munkahelyen hagyományosan, kézzel terveznek és dolgozzák fel a terveket, a harmadik munkahelyre telepített számítógéppel „szoftveres feldolgozás" is lehetséges. Az építészirodán kívül ezen a szinten üzemel még egy külső, független cég, amely az irodaépület beruházásában részt vállalt.

Az emeletekre továbbhaladva a Makona zászló, Kós Károly mellszobra, közös emlékek fotói, tárgyai, képzőművész barátok alkotásai kísérik a látogatót. Az építész társirodák szobái 3-5 fősek, mindegyik jól felszerelt a modern tervezés és feldolgozás kellékeivel: számítógépek, nyomtatók, scannerek stb. Különböző statikai számításokat és modellezéseket segítő (pl. Nemetschek), valamint építésztervezést és modellezést segítő (pl. ArchiCAD alapú, AutoCAD alapú, 3D Stúdió alapú stb.) szoftvereket alkalmaznak. A munkahelyek 30-40 százalékában hagyományos szabadkézi rajzolással zajlik a tervezés és a feldolgozás. A tetőtérben nagyterű irodahelyiséget alakítottak ki, ahol akár 8-10 fő is dolgozni tud. A fa ácsszerkezetek, burkolatok, térbe állított bútorok emberivé teszik a nagy teret, nem érezni azt a személytelenséget, ami egy ilyen típusú helyiségben sokszor tapasztalható.

Az építészműhelyek állandó munkatársakkal dolgoznak, amit változó létszámban és időszakonként vándoriskolások, valamint külföldi gyakornokok munkája egészít ki. A tervezett épületek feldolgozása és dokumentálása teljes egészében itt történik, kivéve a szakági terveket, melyeket szerződéses altervezők készítenek. A vezető tervezők tárgyalnak és egyeztetnek a megrendelőkkel, a hatóságokkal, valamint kooperálnak a beruházókkal, kivitelezőkkel.

Fazekas Artur

Lektorálta: Koris János

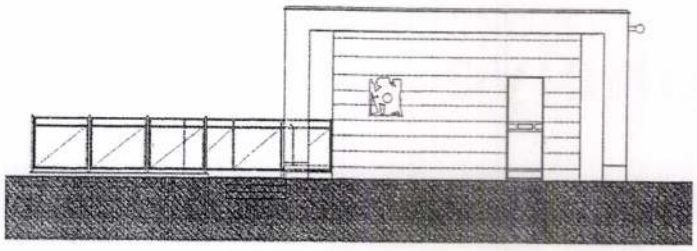

4

rendeltetését, az ide elhelyezett, visszafogott megjelenésű kültéri acél csigalépcsőn az épület tengelyében is le lehet jutni a kerthelyiségbe.

A tér felőli homlokzat helyreállítása a legapróbb részleteket is figyelembe véve történt, ezzel tükrözve az eredeti állapotot. Az épület bauxitbeton hosszvázas szerkezetű, tégla vázkitöltő falakkal és idomtestes födémmel készült. Az eredeti építőanyagok nagy része igen lepusztult állapotba került az idő múlásával. A bauxitbeton tönkremenetele következtében az összes külső monolit szerkezetet, a pergolákat és a konzolos lemezeket újjá kellett építeni nagy szilárdságú vasbetonból.

A tervezőknek igen jól sikerült rekonstruálniuk az egykori, jórészt elpusztult portálokat. A régi egyrétegű üvegezésre méretezett acélportálok helyett – az eredeti struktúrát teljesen hűen tükröző, a hőszigetelő üvegezés befogadására is alkalmas egyedi profilok szerkesztésével – a korabeli karcsú üvegosztó bordákhoz hasonló keresztmetszetű, melegen hengerelt acél nyílászárók készültek.

A tervezők ragaszkodtak az eredeti terazzo térburkolatok utángyártásához, és a külső homokkő burkolat helyben történő felújításához. Nem kapnánk autentikus képet az épületről, ha ezeket a burkolatokat a ma használatos anyagokkal pótolták volna.

Ez az épülethelyreállítás példás választ ad a modern műemlékek felújításánál felmerülő kérdésre: milyen arányban rekonstruáljuk, illetve gondoljuk újra mind a részleteket, mind pedig az épület egészét.

Sajtos Gábor

5

6

1

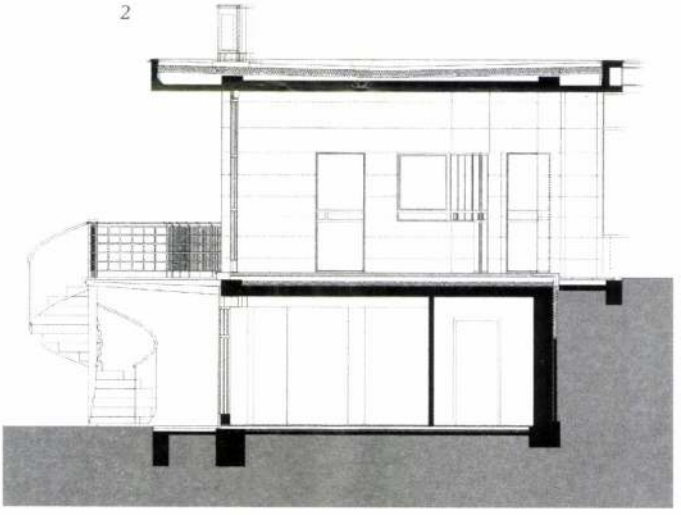

2

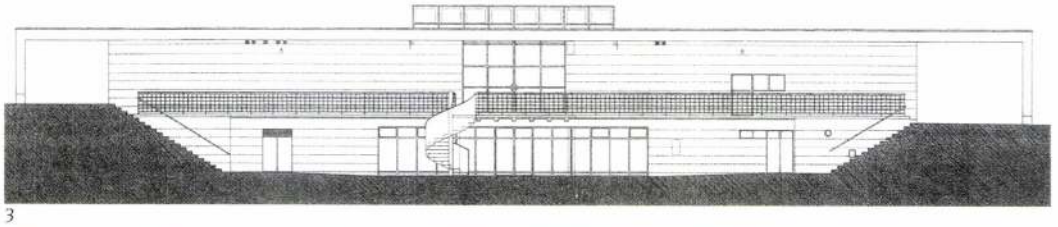

3

1. Új elemek a hátsó homlokzaton: az étterem üvegfelülete és a csigalépcső

2. Metszet

3. Kert felőli terv és összkép

4. Nézet a patika felől a Szt. Kristóf-relieffel, és ennek tervi megfelelője

5. A fedett-nyitott buszváró az eltolható üvegfallal

6. Az utángyártott terazzo burkolat a buszsofőrpihenő előtt

ron kívül a vizeshelyiségek, a kazánház és szénraktár. A háború utáni időkben kisebb átalakítások történtek, a gyógyszertár és a szomszédos trafik azonban az épület átadása óta eredeti helyükön és eredeti helyiségbeosztással működnek.

A harmincas években a mély fekvésű hátsó udvar nem képviselt komolyabb értéket, s úgy tűnik, Rimanóczy sem tekintette fontosnak a hátsó homlokzat kimunkálását. A helyreállítás során a tervezőknek ez a „befejezetlenség" nyújtott lehetőséget – az új igényekre reagálva – némi továbbgondolásra, ami kétségkívül az épület előnyére vált. Az egykor elhanyagolt hátsó kert mára felértékelődött, „zöld sziget"-ként működik a forgalmas környéken, kellemes kerthelységnek nyújtva helyet.

Az alagsorban a patika megmaradó raktára melletti szenespince és kazánház helyreállítását semmi sem indokolta, az itt működő háztartási bolt helyére a tervezők presszót képzeltek kertkapcsolattal, az eredetileg is alápincézetlen részt meghagyva eredeti állapotában. Megrendelői igényre a tervezés során ez módosult, és a presszó helyett éttermet alakítottak ki, melynek konyharészéhez az eredetileg alápincézetlen részt is beépítették. Ennek a bővítésnek a belsőépítészeti terveit, ahogyan a földszinti kávézóét is, Csikós Mihály készítette. A hátsó, megváltozott „új" homlokzat tartja az épület karakterét, szerkesztési elveit, szervesen illeszkedik az épülethez.

A kert rekonstrukciója, melynek terveit Árvai Iván készítette, a kerthelyiséges étteremnek az épülethez méltóbb használati módot biztosít. A fedett-nyitott várón keresztül megközelíthető „kilátóterasz" is megkapta új

2

Rimanóczy Gyula 1937-ben – nem sokkal a ferences templom átadása után – kapott megbízást az autóbusz-állomás megtervezésére. Így jött létre a tér meghatározó karakterét adó épületegyüttes: a templom – az úttengelybe állított tornyával –, az autóbusz-végállomás – horizontális tömegével – és a tér gyújtópontjában elhelyezett Mária-kút.

Míg a templom és közvetlen környezete a következetes karbantartásnak köszönhetően megőrizte méltóságát, addig az autóbusz-állomás a teret is eluraló rendetlenséggel és elhanyagoltsággal a fizikai pusztulás felé sodródott. A műemléki védettségű épület és a hátsó kert rekonstrukciója a kilencvenes évek végére igen időszerűvé vált.

Az autóbusz-végállomás íves alaprajzú, szimmetrikus szerkesztettségű, vasbeton rácsos pergolákkal végződő lapostetejű épülete a tér felől földszintes, a hátsó kert felől egyemeletes képet mutat.

Az autóbusz-végállomás helyreállítási terveit Sólyom Benedek és Cságoly Ferenc építészek készítették 1999-ben, az eredeti Rimanóczy-féle kiviteli tervdokumentációt alapul véve. Bár az épület igen rossz műszaki állapotban volt már, eredeti funkcióját még őrizte, és ez a helyreállítással sem változott.

A fennmaradt kivitelezési dokumentációk alapján pontosan lehet tudni, hogy az épület déli harmadában, a földszinten gyógyszertár létesült alagsori raktár-helyiségekkel, a középen elhelyezkedő fedett-nyitott várakozó egyik oldalán trafikot, a másikon a buszsofőrök szolgálati helyiségét alakították ki. Az épület északi harmadában két üzlet kapott helyet. Az alagsorban voltak a gyógyszertári raktá-

Építész: Sólyom Benedek és Cságoly Ferenc DLA

Statikus tervező: Farkasházi Edit és Nagy András

Épületgépész: Oltvay András

Elektromos tervező: Oláh Andor

Generálkivitelező: Baucont Rt.

Beruházó: Bp. Főváros II. kerületi Önkormányzata

Fotó: Polgár Attila

1. A felújított presszó terasszal és pergolával

2. Az épület összképe a templom felőli térnegyedről

3. Tér felőli homlokzat

4. Földszinti alaprajz

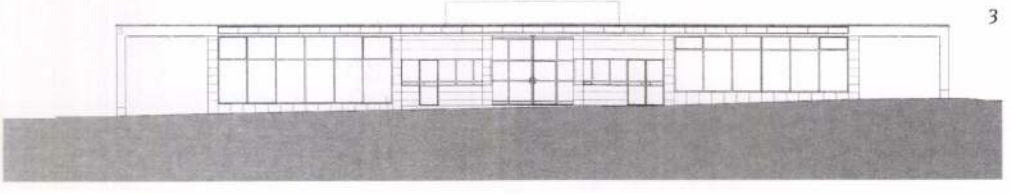

3

1. *Patika*
2. *Dohánybolt*
3. *Fedett váró*
4. *Terasz, lejáró a kertbe*
5. *Buszsofőr pihenő*
6. *Üzlet*

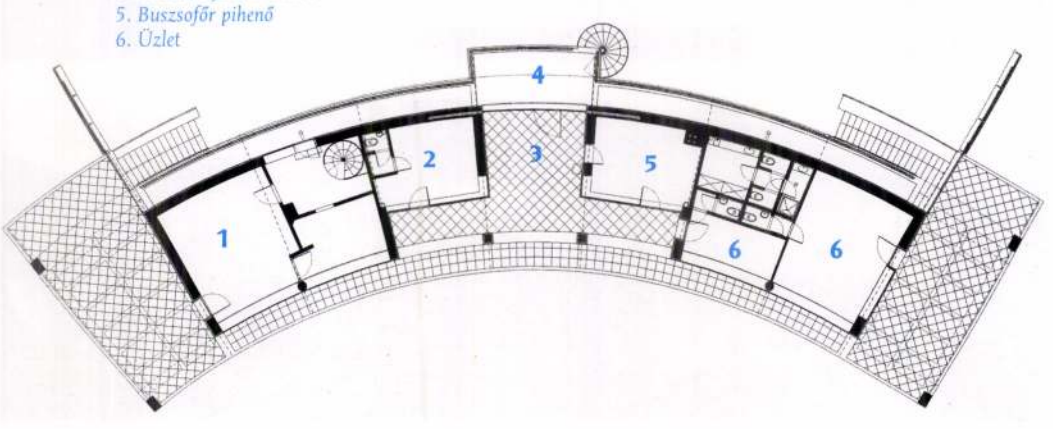

Eredeti modern

A Pasaréti téri autóbusz-végállomás újjáépülése

A környéket különös szellemiség hatja át. Pasarét nagyjából egy korszak alatt, a két világháború között épült be, és ma is több, különböző állapotban fennmaradt modernista épülettel találkozhat az arra járó. A Pasaréti tér az észak-budai városrész központjává lett, nemcsak geometriai, hanem szellemi értelemben is: a Rimanóczy Gyula által tervezett templomával, autóbusz-végállomásával és a tér egészének egyedülálló megkomponáltságával

1

Alapap 8, 2001/8

1. *Ross Lovegrove: Vorm, hőformázott ABS, alumínium kerettel*
2. *Shiro Kuramata: Miss Blanche, 1989, papír virágformák akrilgyantában, alumíniumcső lábakkal*
3. *Jasper Morrison: Air-chair (légszék) (magis, 2000)*
4. *Philippe Starck: Ero/s (Kartell, 2001)*

gosan érzékelhető az a vásárlói attitűd, amely a személyiségjegyek bútorban, vagy egyéb használati tárgyakban történő megmutatását célozza meg. E vágy tökéletes megtestesítője lehet egy-egy attraktív műanyag kiegészítő, vagy mobília, melyet az önmaga útját legkövetkezetesebben járó Capellini modelljei példáznak.

Plasztikszótár

ABS (Arilonitril Butadin Sztirén) nagy keménységű és hajlítószilárdságú, kiváló nedvesség- és kopásállóságú, antisztatikus, magas fáradási szilárdságú anyag. Ellenáll a szervetlen sóknak, alkálisóknak, és számos savnak.

A légbefecskendezéses öntés üreges elemek gyártására alkalmas eljárás. Az öntőformát részben megtöltik plasztikkal, majd egy fúvókán levegőt fecskendeznek bele. Mivel a műanyag az öntőformához simuló felületen hűthető a leggyorsabban, a levegő középütt marad és kitölti az üregeket.

Az üvegszál mesterségesen előállított ásványi szál. Először a húszas években gyártották, majd az ötvenes években a hasonló szálszerkezetű azbesztet helyettesítették vele, a hatvanas években pedig hajóépítéshez használták.

A Krilon az olasz bútorgyár, a Pierantonio Bonacina saját fejlesztésű anyaga. Szálszerkezetét nylon erősítőszálak szövik át, állandó rugalmasságot és formatartást biztosítva. A Krilon nem mérgező, mosható, hő hatására nem deformálódó, gyakorlatilag elévülhetetlen anyag. Beépített UVA-szűrők gondoskodnak arról, hogy színei erős napfény hatására se fakuljanak meg. A Krilon bel- és kültéri használatra egyaránt alkalmas.

RIM (Reakciós Befecskendezéses Öntés) révén kettő vagy több vegyi összetevő keverésével és kémiai reakciójával az összetett plasztikrészeket lehet gyorsan legyártani. Ezeket az összetevőket (izocianátot és poliolt) adagolják, keverik és befecskendezik az öntőformába, vagy üregbe, ahol a lejátszódó kémiai reakció hatására formát ölt a tömör vagy habszerű anyag.

A rotációs öntést üreges plasztik termékek készítésére használják. A folyamat három fő szakaszból áll: a fém öntőhéjpárt megtöltik polimer porokkal, majd melegítik, miközben lassan forgatják két derékszögű tengely körül, hogy a viszkózmassza elterüljön az oldalakon, végül lehűtik. Az öntött darabok lehetnek tömörek vagy szendvicsszerkezetűek és fémbetét befoglalására is alkalmasak.

A szendvics típusú befecskendezést olyan, geometriailag egyszerű darabok gyártásakor használják, amelyeknél különleges tulajdonságokra van szükség, mint például kis súly nagy teherbírás mellett. Hasonló a légbefecskendezéses öntéshez, csakhogy itt levegő helyett egy másfajta plasztikot fecskendeznek be. Ez az anyag lehet újrahasznosított plasztik is.

3

A lap öntőkeverék (SMC) technológiáját az autóipar fejlesztette ki. Ez az eljárás lehetővé teszi, hogy minimális mennyiségű nyersanyag felhasználásával a pontosan tervezett öntőformának köszönhetően stabil szerkezetű bútorok szülessenek. Négy, javarészt gépesíthető munkafázisból áll: a keveréket behelyezik az öntőformába, megformázzák, a széleket megvágják, végül sorjázzák. Ez a technika azt is lehetővé teszi, hogy az öntőformában a keveréket különböző módon pozicionálják, és a munkadarabot robotkarok segítségével könnyedén mozgassák a gyártósoron.

A Technogel olyan high-tech poliuretán, amelyet eredetileg műszaki célokra és sporteszközök gyártására fejlesztettek ki. Kivételes kényelmet, stabilitást és lengéscsillapítást biztosít. Két uretánbázisú összetevő polimerizációjával állítják elő, melyek megkeményednek, amint kapcsolatba kerülnek egymással. Ez lehetővé teszi, hogy a poliuretán költséges berendezések nélkül is sokáig stabil maradjon és szobahőmérsékleten is megmunkálható legyen. Az anyagösszetétel a kívánt felhasználás szerinti különféle rugalmasságot, illetve tömörséget biztosítja.

Jelen írás a Design Therapy gondozásában kiadott kiállításkatalógus szerkesztett és bővített változata. Áldozatkész munkájukért köszönettel tartozunk Lovas Cecíliának és Zágor Líviának.

Wesselényi-Garay Andor

4

RIMANÓCZY Gyula

nyomában

arestben?

igazgatóját, aki határozottan cáfolta laptársunknak ezen állítását. Ön kint járt? – kérdeztük. A válasz: – Ezt nem cáfolom.

Mindemellett Zoltai Gusztáv azt állította, hogy a műkincsek azonosításának dolgában a maga módján eljárt, és kijelentette: sikerült számos ellopott műtárgyat azonosítania. A nyomozás érdekében azonban – hangsúlyozta - egyelőre többet nem hajlandó elárulni a küldetéséről.

Itthon egyelőre – feltehetően okkal - még tart a teljes hírzárlat, a rendőrségi szervek nem nyilatkoznak, az ügy további fejleményeiről valószínűleg a jövő hét végén kaphat érdemi tájékoztatást a közvélemény.

(bartal)

ló

gegyezés

szemszögéből az ÁV Rt.-vel kötött szerződést, hiszen a vagyonkezelő *kötelezettséget vállalt* arra, hogy a Mahirnek – adott esetben – időarányos résszel csökkentett összegben kifizeti a három lap vételárát. Tóth Béla továbbá ismertette *a három lap jövőjét* érintő terveit. Kérdésre válaszolva a Mahir elnöke kijelentette, hogy a *Magyar Nemzetnél öt éve „pazarló gazdálkodás"* folyik, amit szeretne mielőbb felszámolni.

Csepi Lajos, az Állami Vagyonkezelő Rt. vezérigazgatója elmondta, hogy a Mahirrel kötött szerződés nem jelenti a Hírlapkiadó és a Mahir között júniusban megkötött szerződés elismerését, és *kizárólag a Hírlapkiadó zökkenőmentes privatizációjának érdekében* hajlott a kompromisszumra.

(békés)

Végi nélküli konfliktus patikaügyben

Most a TÖOSZ sírdogál...

Csupán vágyaira és nem a tényekre alapozott az Állami Vagyonügynökség (ÁVÜ) Igazgatótanácsa akkor, amikor az Alkotmánybíróság június 22-i határozatát úgy értelmezte: a gyógyszertári központok és a hozzájuk tartozó patikák tulajdonlásáról az állam és az önkormányzatok közötti vitát a testület *az állam javára döntötte el* véglegesen. Így vélekedik a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége, melynek főtitkára csütörtökön sajtótájékoztatóján ismertette a szervezet álláspontját.

Köllner Ferenc elmondta: a Legfelsőbb Bíróság, illetve a megyei bíróságok döntésével immár *nyolc megyében az önkormányzatok javára* dőlt el a patikavagyon-tulajdonlási vita. Úgy tűnt, hogy az ebből fakadó következményeket a Belügyminisztérium és az Állami Vagyon-ügynökség is tudomásul vette, hiszen néhány héttel ezelőtt megállapodást kötöttek a TÖOSZ-szal a patikaprivatizáció *azonnali felfüggesztéséről*. Az Alkotmánybíróság ezt követően hozott döntésében pedig - a TÖOSZ szerint a határozat szövegéből egyértelműen megállapítható - a tulajdonlás kérdésében nem tekintette magát illetékesnek.

Köllner Ferenc úgy véli, hogy a közvéleményt téveszti meg, és egyben *a velük kötött megállapodást is felrúgja az ÁVÜ*, ha az Alkotmánybíróság döntésére hivatkozva folytatja a gyógyszertári központok részvénytársasággá alakítását, és újabb pályázatokat ír ki a patikaprivatizációra. A TÖOSZ szerint nemcsak megalapozatlan, de *felelőtlen* is az ÁVÜ Igazgatótanácsának ez a lépése, valamint azon állítása, amely a bíróságok végleges döntésével *lezárt jogvita újrakezdése lehetőségének látszatát* kelti – mondta Köllner Ferenc.

Elhunyt Csapláros István professzor, nyugalmazott egyetemi tanár, a varsói egyetem magyar tanszékének egykori vezetője. A tudóst 84 éves korában, hosszú betegség után Varsóban érte a halál. Csapláros 1910-ben született, Baján. 1948–1955 a varsói Magyar Kulturális Intézet igazgatója volt, de emellett 1949-ben elkezdett tanítani a varsói egyetem magyar tanszékén. 1980-ban vonult nyugdíjba.

TŰHEGYEN

Kapossarc

Az önkormányzatnak bevétel kell. Ez vitathatatlan alapigazság az ország valamennyi településén.

Helyes tehát, ha egy város igyekszik önerőből pénzhez jutni. Például – polgárainak tűrőképességét figyelembe véve – helyi adókat vet ki, pénzt kér a parkolóhelyeken az autósoktól...

Az ilyesmit a józan polgár zokszó nélkül veszi tudomásul, hiszen a pénzből saját lakóhelye, szűkebb pátriája gyarapodik.

A kaposvári önkormányzatnak azonban sikerült a fizető parkolók működtetését úgy megoldania, hogy még a legbőkezűbb lokálpatrióta is a zsugoriság bűnébe kényszerül esni.

A bölcs városháza ugyanis vállalkozóknak adta ki a parkolók üzemeltetését. Ráadásul elég sok vállalkozónak. Van olyan utca, amelyen két maszek osztozik.

Kaposvár viszonylag kicsi város, így előfordulhat az autóssal, hogy néhány száz méteren és egy órán belül négyszer-ötször is fizetnie kell a parkolási díjat, például bevásárlókörút alkalmával. S ekkor a polgár bizony már úgy érzi, hogy őt itt rendesen megsarcolják...

(luthár)

0 Rt.

t vízről!

A fejlesztés ütemén a jövőben sem lassít a cég. Jövő áprilisban, a kereskedelmi szolgáltatás megindításának első évfordulóján az ország lakosságának 85 százaléka veheti igénybe a Westel szolgáltató hálózatát. A közeljövőben várható, hogy *az ország valamennyi egy számjeggyel jelölt útja mentén is* megteremtik a használat lehetőségét. Rövidesen pedig Ausztriában, Finnországban, Franciaországban és Nagy-Britanniában is használhatják az előfizetők saját mobil telefonjukat, illetve előfizetői kártyájukat.

(h. k. j.)

sszel folytatódik az akció

tlási cserebere

k, Hajdútej, Pannon Gabona és a többiek

– je azonban csak *200–250 milliárd forint*, és az eddigi tapasztalatok alapján a Vagyonügynökség várhatóan 60-70 százalékos árfolyamon tudja ezt értékesíteni. Emellett az ÁVÜ kezében lévő cégek jelentős részének alaptőkéje nem éri el a százmillió forintot, így esetükben *nem kerülhet sor a részvények nyilvános* forgalomba hozatalára.

A kárpótlási jegyek beváltására az államot törvény kötelezi, és a jegyekkel szembeni kínálatot az állami vagyonkezelő szervezeteknek kell biztosítani – mondta Kovács Kálmán. Mivel az ÁVÜ vagyona erre nem elegendő és más vagyonátadási kötelezettségük is van, ezért a kínálat kialakítása várhatóan főleg az ÁV Rt.-re hárul.

Kovács Kálmán lapunk kérdésére elmondta, hogy *az ÁVÜ a kárpótlási jegy–részvény csereakciókat az ősszel folytatni* készül. Augusztus 10. után kerülhet sor a Hajdúsági Sütödék, a Hajdútej és a Pannon Gabona részvényeinek egyenkénti, 100 millió forint körüli részvénycsomagjának forgalomba hozatalára kárpótlási jegyek ellenében. Emellett az ÁVÜ *Váltó néven egy 1-1,5 milliárd forint alaptőkéjű* portfolió társaságot tervez, melynek részvényeit szintén kárpótlási jegyért lehet megvásárolni.

Az ÁVÜ igazgatója szerint a kárpótlási jegyek által kiváltott keresletet az állam teljes mértékben ki tudja elégíteni, amennyiben az olyan nagyvállalatok részvényeit is felkínálja, mint a Magyar Villamosipari Művek és a Matáv.

G. J.

1994. július 1.

IV. ÉVFOLYAM, 152. SZÁM Új MAGYAR

KULT

Bauhaus és szocreál

A harmincas évek építészetét, annak architekturális örökségét napjaink aktuális építészetszemlélete, divatja jobbára elutasítja vagy közömbös iránta. A velünk élő épületeket, melyek létét bár tudomásul vesszük, nem övezi különösebb szeretet, s e szeretetlenségben gyakran az elhanyagoltság, a megkopottság jut számukra osztályrészül. Mindennek az is oka lehet, hogy a harmincas évek épített „lenyomatai" még nem léptek műemlékvédelmi korba, így a nosztalgia fel-felcsapó hullámai még nem érintették szirtjeit, ugyanakkor az aktualitás, a korszerűség élményét sem igazán képesek nyújtani. Lehet ez is válasz a dolog miértjére, de lényegesebb okot tárna fel egy olyan elemzés, mely esztétikai szempontok alapján közelítené meg a kérdést. A kritika ma ritkán teszi nagyítólencséje fókuszába ennek, a mára megszürkült korszaknak, korstílusnak produktumait. Annál inkább figyelemre méltó az a kiállítás, mely két neves magyar építész, *Rimanóczy Gyula* (1903–1958) és *Weichinger Károly* (1893–1982) munkásságáról emlékezik meg az OMvH Magyar Építészeti Múzeumában, mert mindkettőjük számára a harmincas évek jelentették munkásságuk kiteljesedésének időszakát. Terveik és megvalósult épületeik stílusa egy ellentmondásos történelmi korszakot reprezentálnak. Talán éppen azért, amiért e vészjósló időszakot bizonyos szempontból borzongva tanulmányozzuk, éppen azért idegenkedünk építészeti stílusától is. Az építőművészet más művészeti ágakhoz viszonyítva – ha lehet ezt mondani – még inkább tükrözi a kort, melyben született, hiszen a tervező sokkal inkább ki van szolgáltatva a megrendelőnek, aki pénzét csak arra adja, ami elvárásainak megfelel.

A korszak két fiatal építésze porosnak és túlhaladottnak ítélve a korábban domináns historikus, szecessziós stb. irányzatokat, az azóta is nagy hatású német, Walter Gropius nevével fémjelzett Bauhaus funkcionalizmusában látta a jövő építészetét. Mint ahogy e vakmerően modern, a „kubusra", a sallangmentes díszítetlenségre, a könyörtelen racionalizmusra alapozott stílus fogadtatása Európa-szerte vegyes volt, úgy ezzel magyar követőinek is számolniuk kellett. Jó példa erre Rimanóczynak a pasaréti Szent Antal ferences templom és rendház 1933-as terve, melyet többéves viták és többszöri visszautasítás után sikerült csak elfogadtatnia a hivatal konzervatívabb ízlésű vezetőivel, akik az akkor legsúlyosabbal, a „szovjet stílus" vádjával illették a tervet. Ezen avantgardizmusnak azonban inkább volt kapcsolata a korabeli Német-, illetve Olaszországban megfigyelhetőkkel, mint a szovjetunióbelivel. Leginkább útkeresés volt, mely végső soron azért nyerhetett elismerést, mert kivitelezése olcsóbb volt bármi korábbinál. „Ez az új építészet először egy gyönyörű megnyúzott állat tetemére emlékeztetett" – írta *E. J. Kuusik* észt építész Rimanóczynak az Észt Művészeti Múzeumról szóló funkcionalista tervpályázatát látva. Tallinnban nem is őt, hanem Kuusikot bízták meg historista monumentális, reprezentatív „érthetőbb, melegebb, szavakkal jobban kifejezhető" tervének megvalósításával. A sors tragikuma, hogy végül minden terv meghiúsult Észtország szovjet lerohanása és megszállása következtében.

Idehaza azonban a magánirodát működtető Rimanóczy villák, középületek és templomok tucatjait álmodhatta papírra, míg kollégájának, Weichingernek egyetemi tanárként is számos középület, templom és rendezési terv fűződhetett nevéhez, mint a pécsi pálos templom, temetőkápolna, a gellérthegyi Sziklatemplomhoz épített kolostor vagy a Szilágyi Erzsébet Leánylíceum is. Weichingernek végül nem sikerült tervezői életművét kiteljesíteni, mert mint visszaemlékezéséből kitűnik, a „fordulat évét" követően illetékesek minduntalan visszaküldték a katedra mellé, mikor tervezői munkát próbált szerezni magának. A szocialista felsőoktatás szellemében, ahogy **Polónyi Károly** írja visszaemlékezésében Weichingerről: „Igaz, feladathoz sem juthatott, hisz a bürokrácia szakított azzal a gyakorlattal, hogy azok tanítsák az építészetet, akik csinálják, mint Hauszmann, Schulek, Steindl idejében. Azóta nem az számít az egyetemen, ki mit épített, hanem ki hány doktorátust, Ph. D.-t szerzett. Nálunk ezt ráadásul mind a mai napig a szentpétervári akadémia Moszkván keresztül a Magyar Akadémiára importált szabályai szerint teszik kötelezővé."

Rimanóczy sorsa annyiban más, hogy 1948-ban bezárni kényszerült magánirodáját, s az államilag létrehozott hatalmas tervezőintézetek egyikébe, a Középülettervező Vállalathoz (KÖZTI) került. Itt azonban már nyoma sem volt korábbi alkotói szabadságának, hiszen a szocialista-realista alapelveknek kellett megfelelnie. Rimanóczy, aki egyébként nem tartozott a „jó elvtársak" közé, szakmailag olyan elismerésnek örvendett, amelynek alapján mégis jelentős feladatokat kapott. Mint ahogy a Budapesti Műszaki Egyetem általa tervezett épületeinek architektúráján megfigyelhető, kísérletet tett a modern építészetnek a sztálini archaizmussal való ötvözésére, ez már csak árnyéka a harmincas évek avantgárd szellemű Rimanóczyjának.

Mindkét építész, Weichinger és Rimanóczy építészeti hagyatéka egy korszak méltó reprezentánsa.

Bertók László Attila

A sirályok Finnországba repülnek

Eredetileg a svédországi finnek számára alakult, ám harminc év után, napjainkra, nemzetközi szerveződéssé fejlődött Finnországban a *nyári gimnázium* (Kesälukio) rendszere.

Amint azt *Katri Yli-Viikari* igazgató lapunknak elmondta: a nyaranta 40 helyszínen megrendezett tíznapos–egy hónapos foglalkozások ma is az eredeti gondolatot tartják szem előtt. Erősíteni az identitástudatot, az anyaországhoz, az anyanyelvhez kötődést a határokon kívül élő finn fiatalokban – Dél-Afrikától Kínáig.

Az oktatómozgalom az élet szükségletei szerint terebélyesedett. Előbb a tétlenkedésre kárhoztatott finn fiataloknak adott viszonylag olcsó nyári elfoglaltságot a fiatalok érdeklődése szerint alakítva a tanulható témákat a nyelvektől a néprajzon át a természet ismeretéig.

Később, ahogyan északon megjelentek a menekültek, úgy vált fontossá számukra is a finn nyelv, s ugyanakkor saját anyanyelvük oktatása. Ma már rendszeresen szerveznek nyári tanfolyamokat szomáli, kurd, arab, vietnami, kínai gyerekeknek, fiataloknak.

A Kesälukio táboriskoláinak egy részét külföldön tartja: Európa számos országába, s a tengerentúlra, az Egyesült Államokba jutnak el ily módon a finn fiatalok. A nyári gimnázium történetében először a múlt nyáron Magyarországon is tanultak finn fiatalok. Húsz magyar diák pedig – a Finnair készséges együttműködésével – július 8-ától részesül e különös rendszerű oktatásban, a finn oktatási minisztérium rautavaarai erdészeti központjában.

A nyári gimnázium hazai szervezője a Lokki-Sirály Magyar–Finn Ifjúsági és Gyermek Egyesület, amely másfél éve alakult az Újpesti Gyermek- és Ifjúsági Házban. Az ötletadó, alapító egyesületi elnök, *Kerekes György* a hagyományos finn–magyar barátságot kívánta a legfogékonyabb korosztály számára is élővé tenni. E nemes barátság kereteit tágítva igyekeznek tizenéves magyar és finn fiatalok számára igazi gyerekes, fiatalos programokat nyújtani.

Másfél év alatt az újpesti ház, s a Lokki (Sirály) a finn–magyar ifjúsági és gyerekkapcsolatok központjává vált. Az elmúlt őszön már a magyarországi finn iskolahét megnyitójának házigazdái voltak, s megrendezték a Kalevala rajzpályázat anyagából készült kiállítást.

Tavaly fogadták a turkui Luomus kórust. A vendéglátás fejében utazhatott a Nyár utcai általános iskola Napsugár kórusa Finnországba. Vendégül látták a finn főváros Pihjalamaki városrészének ifjúsági házi gyerekcsapatát. Viszonzásul húsz magyar fiatal táborozik Helsinki tengerpartján ezekben a napokban. Megszervezték a porvooi Svéd Akadémia végzős újságírócsoportjának magyarországi tanulmányútját, a tamperei Hikivuori Alsó Tagozat budapesti és nagykőrösi kirándulását, s legutóbb három helsinki zeneiskola diákjaiból álló kórusnak rendeztek hangversenyeket hazánkban.

Utóbbi látogatáson vetődött föl budapesti és helsinki zeneiskolák cseréjének gondolata. A tervek szerint a finn és a magyar diákok jövő évi útjai mellett ének- és zenetanárok kölcsönös tanulmányútjára is sor kerülhet. Az egyesület fogadott már felnőtt küldöttségeket is, így a finn főváros ifjúsági házainak vezetőit, emellett segédkezett *Xantus Géza* grafikus finnországi kiállításának lebonyolításában. A budafoki Budai Nagy Antal Gimnázium kérésére megszervezték *dr. Pusztayné Németh Angéla* tanárnő és diákjai tíznapos finnországi útját, a diákzsebek számára is elérhető, 10–20 finn márkás szálláshellyel (iskolákban).

Augusztusra tiszai kajaktúrára várják a helsinki Lassjasalo ifjúsági házának leánycsapatát. Ennek viszonzásául az újpesti ifjúsági ház fiú-kajakcsapata utazik jövőre finnországi vízi túrára.

A Lokki a Kesälukióval kötött szerződése alapján fogad kétévente finn fiatalokat magyarországi táboriskolában, s juttat el kétévente magyar fiatalokat finnországi tanulásra. A most kiutazó csapat tavaly már együtt tanult itthon a finnekkel. A lelkesebbek azóta is foglalkoznak a finn nyelvvel. A nyári gimnázium tíz napja alatt Finnországban is folytatják a finn nyelv tanulását, idegenforgalmi alapismereteket kapnak, belekóstolhatnak a finn természetbe, s képet kaphatnak az ottani természet- és környezetvédelemről. Megtanulhatják a természetfotózás fogásait, s egy helyben készített angol–finn magyar nyelvű újságban azonnal ki is próbálhatják képességeiket.

A velük tanuló finn diákok a magyar nyelvvel, néphagyományokkal, kultúrával ismerkedhetnek, *Bohony Nándor* egri gimnazista angol nyelvű előadásában pedig a finn és a magyar történelem eseményeit vethetik össze. A tíznapos tábor végén két napig Helsinkiben a Finn–Magyar Baráti Társaság tagjainak vendégszeretetét élvezhetik a magyar fiatalok.

A nyári találkozás alkalmat ad a kapcsolatok továbbgondolására is. A tervek szerint a Kesälukio két magyar, a Lokki pedig két finn diák számára ír ki ösztöndíjat. A finn nyári gimnázium újabb magyarországi partneréül már jelentkeztek a szankiak. *Falk Katalin* képzőművészeti táborába a visszatérő marosvásárhelyi és magyarországi művészeti szakiskolások mellett szívesen látna hasonló érdeklődésű finn fiatalokat is.

A Lokki többszázas tagságában az újpesti és a fővárosi fiatalok és gyerekek mellett megtalálhatók a vidékiek is. Az idén balmazújvárosiak, egriek és kistelekiek is találhatók a kiutazók sorában. A nagykőrösi Kossuth Lajos Általános Iskola jelezte: belépnek a Lokkiba. Az egyesület már szervezi a nagykőrösiek jövő évi, tamperei látogatását.

Major Árvácska

Lengyel Zoltán

Észak, északkelet

Vannak helyek a világon, melyekre gyakran emlékezünk vissza, bár nevüket megmondani már soha nem tudjuk. Mennyi emlék és mennyi fáradtság vész kárba, mikor az emlékeket nevekre cseréljük. Legyen a te neved *Felejtés*, boldogságom, ha az vagy, aki a reggeleket hozza nekem, aki oly egyszerűen, világrahagyottan üldögél egy kicsit délután a teraszon. Nézd, milyen távoli a porfelhő, pedig itt támadt sötét szívemben, itt, ahol álmok jönnek-mennek szüntelen, hozzák és viszik a nappalokat, a világ tündöklő napjait. –

Valahol itt élhetsz te is... Délen talán, hol időtlenek a városok, és névtelenek az utcák. Vagy északon hol belep a hó, mint egy eszkimó kutyát és mégsem fagysz meg reggelig. Kelet és nyugat pedig nincs, csak utak e két irányba, melyek a glóbusz másik oldalán összefutnak és pont ott találkoznak, amely irányba szíved terhét húzza a föld iszonyú ereje. A helynek, ott a másik oldalon persze nincs neve.

Bányász J. István

Kávé habbal

Meret Oppenheim: Prémteríték 1936

Szó se róla, hallgatózni nem illek. S bár akaratlanul történt, hogy harmadik s egyben illetéktelen hallgatója lettem egy társalgásnak, motoszkál bennem némi szégyen. Némi, mondom, mert a történet, amit kötelességemnek tartok továbbadni, úgy érzem, jelentősen enyhíti modortalanságom bűnét. De lássuk a beszélgetést, mely e hét reggelén zajlott le két hölgy között a trolin.

– Ide figyelj Zsuzsa, te el sem tudod képzelni, hogy én régen mennyire szerettem a kávét. Volt, hogy egy nap megittam hatot. Nem az élénkítő hatása miatt, hanem az illata, a zamata miatt. Állítólag több mint kétszáz féle ízt tartalmaz. Ahány fajtára csak rábukkantam, mind megkóstoltam. A kávézás valóságos kultuszként nőtt az életemhez. Bármi bajom volt, egy cigi mellett elkortyolni egy feketét, ez mindig rendbehozott. Ma meg? Amióta én főzöm a kávét az üzletben, napjában több százat, megutáltam. Meggyűlöltem. Egész nap rángatom azt a rohadt kart, tömöm a kávét, rakosgatom a forró poharakat, szemben velem meg sorbaáll az a sok púpos szemű, lógó nyelvű s csak bámul és csorog a nyáluk, hogy mikor nyúlhatnak már a poharukért. Mikor meg végre megkapják, csak beöntik a fejükbe, mint reménykedő alkoholista a kocsmai mosogatólevet, jó, ha nem böfögnek utána. És ez ment óráról órára, napról napra. Mígnem egyszer, miközben tömtem a kávét, a cigimről belepottyant egy jó nagy darab hamu a szűrőbe. Nem látta senki, ott rohadjon meg, gondoltam, lefőztem az adagot, és valahogy nagyon megnyugodtam. Azóta minden rendben. Mindennap viszek valami pótló anyagot a kávéba. Hol egy kis sütőport, hol valami fűszert, esetleg darált kutyaeledelt, homokot, vagy éppen a papagájunk ürülékét. Mindig mást. Időközben megdicsért a főnök, hogy kevesebb kávé fogy nagyobb forgalom mellett, én pedig nagyon kedves vagyok a kávézókhoz és mosolyogva nézegetem őket, amint nagy élvezettel viszszataszítóan szürcsölnek. Egész jól elszórakozom rajtuk, a munkaidőm is gyorsabban eltelik. Visszatért a munkakedvem is.

Körülbelül ennyi volt a beszélgetés lényege, nagy hiányossága azonban az, hogy nem derült ki belőle, hol is dolgozik az illető hölgy.

Kolozsi László

Előzmények: Vera

Ölelés (Fotó: Jung Zseni)

Akkoriban történt, amikor még minden cukrászdában ugyanolyan semleges ízű, de szimpatikus fagylaltot lehetett kapni. Fajtájukat egyértelműen be lehetett azonosítani a színükből is: a vanília enyhe vaníliaszínű volt, a csokoládé csokoládébarna, a puncs gyengéd lila és néhol mazsolás. Én a puncsot szerettem a legjobban, éppen a mazsolák miatt.

Még minden ilyen egyértelmű volt, hiszen alig voltam ötéves. Az eget nem fakónak láttam vagy szürkés árnyalatúnak, hanem egyértelműen kéknek, ahogy egyértelműen zöldnek a füvet, és Verát, amikor csontszínű puplinblúzban, combközépig érő sortban búcsúzni jött, egyértelműen fehérnek.

Majdnem tíz év múlva a dologok már kegyetlenül elvesztették megnyugtató egyértelműségüket, szép és csúnya már nem különbözött olyan mérhetetlenül, így Verát sem mertem már egyértelműen szépnek nevezni. Ahogy természetesen fehérnek sem.

Az a Vera maradt, aki durcásan jött felém. Nyeglén megpuszilta az arcomat, jobbról is, balról is, vagyis megcsókolt, mert mi ezt hívtuk csóknak, bár annál tapintatosabb gesztus volt ez, sőt a legtapintatosabb és a legkomolyabb. Én is megérintettem őt, a szemét és az orrát. Esze ágában sem volt, hogy elhúzódjon, könnyedén a mellemnek dőlt.

– Busszal megyünk – mondta komolyan, mintha bántaná. Szegedi volt ő is, akárcsak én és persze anyám, és Siófok–Szeged közt akkoriban az egyértelműen barna, faros Ikaruszok jártak, amelyeknek hátsó ülésén igazi tengeribetegséget lehetett kapni. Vonattal kerülni kellett volna Pest felé. Mi is busszal jártunk, bár a vonat ott ment el az üdülőnk előtt, gyakran kiszaladtam megnézni a fékező esti gyorsot.

Veráék a szomszédos üdülőben laktak. Azt is a szegedi tanács bérelte. Szürke, eklektikus épület volt.

Kertjeink egybenyíltak.

Karcsú ezüstfenyőkre emlékszem és sudár píneaszerű fákra, néhány mókusra, szürt, kecses fényre. A mi házunk oldalát benőtte a repkény.

Állt előtte egy hintaágy. Verával ott ismerkedtem meg. A kerten szaladt át, lomhán követtem tekintetemmel tovaillanó, fehér alakját, amint elfutott mellettem, fel a teraszunkra, ahol anyám mellett, de komor barátnőjével reggelizett. Én már ettem. Mézes kenyeret. A Nők Lapját nézegettem a hintaágyban. Az újság hátoldalán a Heted-hét országból rovatot, ahol borzasztó állatokat mutattak, torzszülötteket, méter magas kártyavárat, laza hippiket, ötösikreket. Pont az újzélandi ötös ikrek fotóját néztem. Mivel akkoriban észleltem a nemek közti bizonytalan különbséget, azt próbáltam megkülönböztetni, hogy melyik fiú és melyik lány. Valószínűleg sejtelmem sem volt, mert ma is csak megsaccolni tudom a csecsemők nemét. Akkor még rondának és iszonyúnak láttam valamennyit. Jobban megbabonáztak, mint felettük az örvös tatu remek képe.

Elrévedeztem.

Vera mellettem állt, fejét kissé balra billentve. Kíváncsian, sőt szemérmetlenül az arcomba bámult, majd minden kedvesség nélkül megkérdezte, hogy mit olvasok.

Olvasni csak egy év múlva tanultam meg, rendes körülmények között, tehát nem is méltattam válaszra, amitől kissé tétovább lett, de azért megkérdezte, hogy odaülhete mellém.

Ezt megengedtem.

Megítéltem magamban, megfelelően csinosnak találom-e. Annak találtam.

Ezért.

– Azt mondta anyu, hogy ezek testvérek – rámutattam a képre. Vera közelebb húzódott.

– Ikrek – mondtam. – Egy időben születtek.

– Tudom mik azok az ikrek – felelte durcásan.

– Ti laktok a szomszédban?

– Ott! – Felmutatott a szemközti villa második emeletére. – Anyu küldött, mert ma este együtt fogunk vacsorázni, mert a szüleink régóta ismerik egymást.

– Nem is ismerik..., akkor már mi is találkoztunk volna, vagy nálatok vagy nálunk.

A fejét csóválta.

– Nem. Amikor az anyukáink megismerkedtek, mi még nem léteztünk. De régen egy iskolába jártak, együtt, meg egy osztályba is.

– A te anyukád micsoda?

– Bíró.

– Az enyém jogász – mondtam.

– Akkor ő is bírónő.

– Nem. Az enyém ügyvéd.

Bólintott. Nagyon komolyan.

– Olyan is van – mondta.

– Mókus – kiáltottam és leugrottam az ágyról.

Vera óvatosan hintázott tovább, miközben a fák felé futottam. Este megtudtam a nevét is, mert anyám bemutatott bennünket egymásnak. Ámulatba ejtett a neve, tulajdonképpen ez segített átlépnem a szimpátiából a szerelembe, amennyiben szerelemnek nevezhető az az egyszerű és egyértelmű vágy, hogy úgy akartam élni tovább: arcom meleg arcához szorítva, mozdulatlanul. A szerelem akkor még nem gyötört, csak volt. Mint a tarka virágos hintaágyra eső, kecses fény. Eszembe sem jutott legyűrni, a sátáni rosszindulat legkétségbeejtőbb megnyilvánulásának nevezni. Maradt tisztán ragaszkodás.

– Szobrász Vera – mondta halkan.

Borzasztóan mosolyoghattam.

Este vihar volt. Erőtlen, de látványos.

Kint sétáltunk, a langyos esőben, néha elszabadulva a szülőktől, elfutva előlük, de mindig visszatérve hozzájuk, hiszen féltünk, főleg a víz közelébe menni, mert a víz először tűnt barátságtalannak, akkor vettem észre, hogy a Balaton is van, ahogy Vera is van, s ez egy semleges, élettelen tó esetében felettébb különös volt. Fákra és emberekre egyaránt alkalmazni tudtam a létigét, de folyó- és állóvizekre egy kivétellel nem. Ez a kivétel, a Tisza volt. De a Tiszát minden este láttam, naplementekor, ismertem viharban is, fürödtem is benne, de legfőképpen azért létezett, mert apám néha levitt kajakozni. A rizsföldekről vastagon úszott le a békalencse, rátapadt a kezemre, ha a folyóba lógattam.

Úgy mondta apám is, amikor evezett: megint jóban vagyok a vízzel, mintha régebben békíthetetlennek tetsző haragot érzett volna iránta, pedig csak arról volt szó, hogy évekkel azelőtt lejárt kajakedzésekre.

Egyértelmű volt, hogy a Tiszával én is jóban vagyok, ahogy a kert egyetlen nagy fájával, a platánnal is. A természethez való viszonyom, a színekhez való viszonyomhoz hasonlított.

Egyedül a vihar, amikor Verával vissza-visszamenekültem anyámhoz, az zavart meg.

Ezért féltem.

Egyébként is egyre sötétebb volt, és egyre hidegebb. Bent, a szobánkban anyám törölközővel dörzsölte a fejem.

– A végén még megfázol – mondta. – Nem tudom mit mondunk majd apádnak, ha betegen viszlek haza, hogy mi az ördögöt csináltunk, hogy ennyire megfáztál.

Nem éreztem betegnek magam.

Reggel, szokatlanul, anyám felrázott. Olyan óvatosan, ahogy csak az anyák tudnak.

– A Jutka néni barátja – Jutka néni Vera anyja volt – elvisz benneteket vitorlázni, ha akarod. A Verácska már vár téged, úgyhogy gyorsan fel kell öltözni, vegyél fel egy könnyű pulóvert is, meg a széldzsekit, mert a vízen elég hideg van, főleg ilyen reggeli órában.

Hét óra volt.

Lassan, álmosan öltöztem, Verácskáék már tűkön ültek. A hajót Hortobágynak hívták.

Jutka néni barátja megsimogatta a fejem és megszorította enyhén a tarkómat.

– Vitorláztál már?

– Csak kajakkal voltunk kint a Tiszán, apával, ilyen nagy hajóval még nem – a férfi bemutatkozott, Mártonnak hívták, aztán elmagyarázta a tőkesúlyos és a jolle közti fő különbségeket, meg a vitorlás részeit:

– Az a nagy, dagadó paplan, a spinakker, a vitorlarudat bummnak nevezik, ha kanyarodunk, vigyázni kell rá, mert nagyon fejbe tud vágni, ahol ülünk, az a kokpit, ott lent van a kabin.

Ennyi volt az első vitorlásoktatásom.

Kimanővereztünk a vízre. Vera palacsintát evett.

Váratlanul, zsíros, kakaós szájjal megpuszilta az arcomat.

– Hajoljatok le! – kiáltotta a férfi, és az elszabadult bumm elsuhogott a fejünk felett.

Kuporogtunk a kokpit alján, és Vera újra, már erőszakosan megcsókolt.

Tehát unalmában először, másodszor pedig félelmében.

Attl kezdve lett szokásunk. Én merészeltem először a pofiján kívül megcsókolni arca más részeit is, illetve a haját, először hosszú vörösesbarna, alul lomhán kunkorodó, de nem göndör haját, aztán csak a szemét, homlokát, s mikor elbúcsúztunk: az orrát.

Mi még maradtunk egy napot.

Vera már nem volt, amikor kimentem megnézni, hogyan jön be az esti gyors.

Számban aszparágusszlevelekkel – azzal szórakoztam, hogy megrágtam a szobanövényeket – álltam az üdülő kerítésénél, fejem a rácsnak szorítva, ami olyan rideg volt, mint egy orvos tapogató keze, néztem a vonatot.

Este volt, a fülkék kivilágítva.

Emlékszem az üdülni érkező, csomagjukat levevő, Kőbányai sörük maradékát megivó, sztaniolpapírból szendvicset kicsomagoló, a Lányok, asszonyok keresztrejtvényét fejtő, vagy egyértelműen bamba utasokra, sőt leginkább csak erre emlékszem, Verára, még a viharra, a puszijára is alig, mintha Vera emlékét is csak azért idéztem volna fel, hogy arra az estére, pontosabban arra a néhány percre visszarévedjek, amikor beérkezett az esti gyors.

Mert hiába is próbálom: nem tudom azt mondani, hogy Vera volt oka boldogságomnak.

(„...Ahogy a szép nő, aki hozzászokott a gazdag társasághoz, a Place Vendome is közönyös a hozzá közeledők iránt, hacsak nem jómódú az, aki ismerkedni kíván")

A meghódítandó tér

Párizs egyik különleges teréről, a Vendome-ról írták ezeket a sorokat. Azért kerestem elő a szöveget, mert néhány hete a szegedi Dóm tér pár napra újra szabadon megmutatkozott. A tér falai sugallta váratlan atmoszféra rövid párizsi emlékeimet juttatta eszembe.

A Tuileriák-tól északra lévő utcákban bolyongva és betévedve a – térbeli előkészítés nélküli – Vendome térre, a látvány ugyanolyan meglepetéssel, bénító szótlansággal hat az emberre, mint itthon a régi-új Dóm tér felfedezése. Persze a hasonlat mindig rossz egy kicsit, hiszen a párizsi egy zárt centrális tér, míg az itthoni irányított. Ott önmagában a tér, mint elvont fogalom megtestesülését véljük érezni, mint valami palakcból kiszabadult óriás, néma szellemet, amely láthatatlanul szorít bennünket a térfal tövébe. Szegeden a tér – eredeti szándékai szerint is – alárendeltje a templomnak, és az anyaghasználat sem azonos. Mégis, a környező városképhez viszonyított mássága, nyakkendős, szótlan tartózkodása, higgadt, kemény felületei, tekintélyt sugalló összefogottsága azonnal hasonlatosságot ébreszt.

Az alföldi város itt-ott málladozó vakolat-eklektikájában ezek a térfalak több mint 60 éve változatlanok. Az általuk alkotott tér mikrovilágának megteremtésére, a befogadható rendezvények, funkciók kialakítására nem sok idő volt. Alig tíz évvel a mai térrész elkészülte után háborús évek következtek, majd a felszabadult korszak diktált szabadsága, mely legelemibb funkcióját, a székesegyház ünnepi előterekénti működését is lehetetlenné tette. Végül az alkalmi térszínházból állandó nézőtér lett, kolbászillattal és Kukorica Jancsival.

Talán ez volt a mélypont.

Ki tudja, hogy valóban pénz és technikai kérdés, vagy burkolt ideológia nyilvánult meg a székraktárrá minősítésben. Egy biztos, ahogy fogyott a politikai erő, szinte úgy csökkent a vurstli az árkádok körül. Végül itt is megszületett a változást hozó döntés: a nézőtér alkalmi ügy lesz!

Ma, amikor már újból észrevettük, de még csak környékezzük és figyelmünkkel próbálunk közelebb férkőzni ehhez az elegáns jelenséghez, talán érdemes elemezni a látványt, hogy további gesztusaink, városépítési szándékaink befogadásra találjanak.

✳

A Dóm tér – ahogyan a neve is jelzi – a templomhoz rendelt tér. Szinte díszlet jellegű. Egy épülettest mélységű térfalak, és nem zárt tömbök határolják. Oka, hogy új, léptékváltó elemként került a városszerkezetbe, együtemű átépítés eredményeként. Nem a meglévő tömbök cseréjével, továbbfejlesztésével jött létre új minőség.

(Mai ésszel szinte hihetetlen, hogy egy össznépi fogadalom – a hálatemplom megépítése – ilyen városformáló erővel tudjon megvalósulni...)

További városszerkezeti kapcsolatait vizsgálva megállapítható, hogy áthajtó árkádjai ellenére is, „U"-alakú térformájával inkább zár déli irányban, mintsem a városközpont egyik kapuja volna Alsóváros felé.

Ennek a gondolatnak a kapcsán érdemes egy pillantást vetnünk a tér elődjére, az árvíz után megmaradt térkép alapján.

A Dömötör-templom homlokzatának, sajnálatosan ferde koordinájával határolt tér, folytatása a Búza térnek, a mai Aradi vértanúk terének. Ez a természetes módon kialakult térkapcsolat megfelelő távlatú előteret nyitott a tornyos, barokk templom előtt, mintegy húza-terelve a Palánk felé az érkezőt. A mai téregyüttes ezt a lehetőséget nem adja meg. A Rerrich-féle zárt beépítés az Aradi vértanúk tere felől nézve, inkább kettévágva engedi láttatni a tornyokat, mintsem előkészítené a teret.

A templom és terének elhelyezésével kapcsolatosan az előzőeket erősítő, sokszor már fel sem tűnő furcsaság, hogy a székesegyház a Belváros felől érkezőknek csak hátulról megközelíthető. Ezért válhatott szinte főbejárattá a nyugati oldal kiskapuja, mint a leghamarabb elérhető ajtó. Tapasztalható tény, hogy a városközpont szélére került, szimmetrikus szerkesztésű templomnak csupán a nyugati, a Kárász utca felőli oldala kapcsolódik a mai városi mozgásokhoz.

A téren játszódó eddigi események után kutatva érdekes, hogy nem található olyan fénykép – a nagy egyházi ünnepek eseményeitől eltekintve –, amely ne üres, jórészt emberek nélküli együttest mutatna. Ezek a képeslapok is, mintha a tér feszes eleganciájától, akadémikus rendjétől megbabonázva, szinte megbénítva készültek volna. Nézve ezeket döbben rá az ember, hogy mit jelent az akadémizmus, az elméletek, az egyközpontú elméletek mindenekfölé, még a történelem teremtette, látható értékeknek is fölléhelyezése (eredeti térszerkezet, a Szentháromság-szobor és a Rozália-kápolna helye, a szerb templom megléte...).

Talán a szegedi tér kapcsán is érthetővé válik a modern utáni (posztmodern) művészeti – így építészeti – irányzatok látványos törekvése, a megszokottá vált, sokszor észrevétlenül unalmas rend kibillentésére. Egy-egy „csavarral, kacsintással" húzva alá az életnek, így bármiféle alkotásnak, látható vagy láthatatlan keretet adó rendezettség szükségességét. A kontraszttal ismét élvezhetővé téve, fölmagasztalva a rend méltóságát. Gondoljunk a Párizs kulturális központjává vált színes „gépházra", a Myró-szobrokra, vagy a Louvre üvegpiramisaira.

✳

Rerrich feladata – a már kiválasztott és épülő templomterv ismeretében – a rendteremtés volt a lebontott városszerkezet közepén, legalább az elsődleges, legszűkebb környezetben. Ez sikerült, bár ára egy, a már tervezett városszerkezetből sem következő, rendkívüli építészeti

Fotó: Gyenes Kálmán

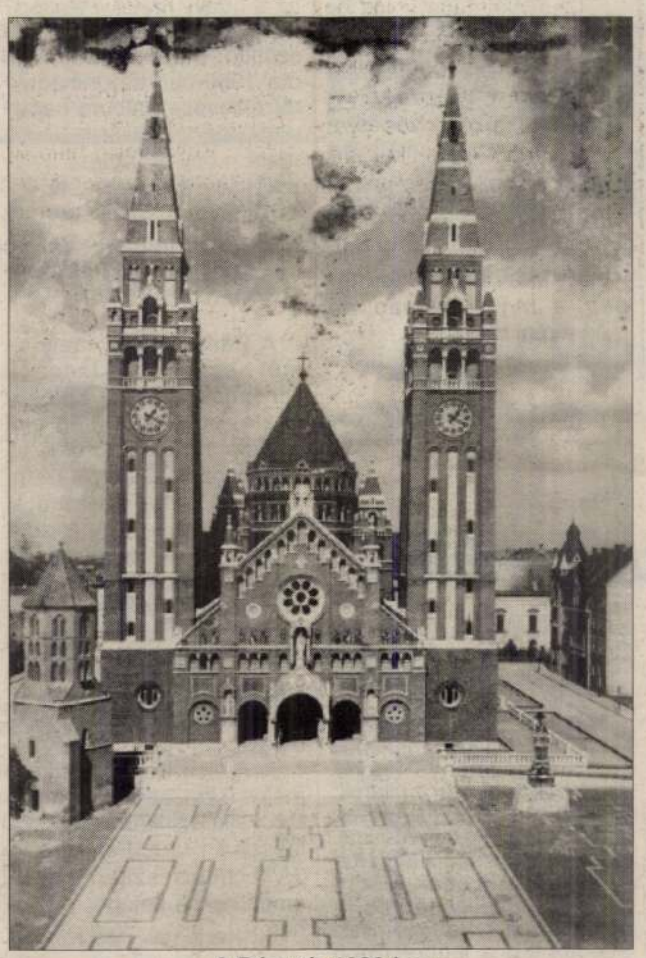

A Dóm tér 1930-ban

sterilitás lett volna, ha a teljes terv megvalósul. Talán mindenki által belátható, hogy szerencsésnek mondható a város a teljes, keretes beépítés elmaradása miatt. Csupán találgatni lehet, hogy a pénzhiánynak, vagy a városi főmérnökök építészeti érzékenységének köszönhetően.

Ma a téregyüttes „U"-alakú beépítése – a korábban elemzett zárást adó karakterénél fogva – mintegy végpontja a Tiszával párhuzamos első, észak–déli irányú városszerkezeti húrnak. (Stefánia és az Oskola utca alkotta tengely.) Ebben a városszerkezet adta lehetőségben keresendő az immár fölszabadult tér – mint meglévő életţér-keret – jövőbeni sorsa, belakásának reménye is. A cél, a térnek – mint általában a találkozások helyének – ismételt, vagy talán életében először megtörténő felkínálása a hétköznapi ember, a városlakók részére. Ez azért hangsúlyozandó, mert a székesegyházból kilépő egyházi rítusoknak, körmeneteknek, különleges ünnepeknek eddig is kézenfekvő akciótere volt.

A napi érdeklődés, vonzás megteremtésének első lépéseiként viszont, városépítészeti és építészeti eszközökre van szükség.

A feladat kettős. Egyrészt meg kell valósítani az említett nyers városszerkezeti kapcsolatok kínálta lehetőségek kibontását, annak a jórészt forgalommentesítendő térsorozatnak a berendezésével, amelyet a Stefánia, a Várkert és a múzeum előtti tér, illetve a Hungáriát és a színházat magában foglaló Tisza-parti palotasor képvisel.

A városépítészeti eszközök mellett, a tér építészeti kiegészítéseinek, a sokat emlegetett háttér-eleganciát magasabb szintre emelő, diszkrét beavatkozások lehetőségét kell keresni. (Jó lett volna a szabadtéri lelátórendszer pályázata előtt ezekről a kérdésekről gondolkodni.)

✳

Bennem elsőként a Szentháromság-szobor történeti helyének visszaadása, a restaurálással egybekötött visszaállítás merül föl. A templom és a tér falainak közösen teremtett végletes szimmetriája igényelhette a kor mestereiben a szoborcsoport eredeti helyének megváltoztatását, az előkerült csonkatorony „egyensúlyt bontó" ellensúlyozásaként. A templom építésekor készült fotók remek bizonyítékai annak a különleges, véletlen adta kompozíciós feszültségnek, melyet a templom, a Dömötör-torony és az előtte még eredetí helyén álló szoborcsoport aszimmetriája képviselt, a körvonalazódó nagy rend megbillentésével, a „tablókép" bemozdításával.

A további építészeti lehetőségeket kutatva megállapítható, hogy a tér eddigi élettelenségének egyik oka, hogy a templomnak, mint szakrális funkciójú épületnek teremt előteret. Ez az ünnepek, különleges események ritka alkalmi befogadását jelenti. Oka továbbá, hogy a térfalak hordozta funkciók (tudományos intézetek) nem igénylik a hétköznapi nyitottságot, nem jelentenek vonzást az utca embere számára. A földszintek zártak, egy-egy intézmény mellékbejáratáként működő főbejárata jelenik csak meg. Sajátos ellentmondás ez, hiszen az egyetemek a tudomány mellett a fiatalok bázisai is. Ennek semmiféle életjele – a zenélőóra figuráin kívül – nem található a téren. Az egyetemi polgárok szétszórt elhelyezésével, sokszor oktalan mozgatásával keserves gondot hurcolnak magukkal a karok évtizedek óta. A lassan érlelődő Universitas-gondolatnak is ez a tény az egyik mozgatóeleme.

Most, amikor tétován keressük az egységes egyetem tényleges értelmét, az általa igényelt új létesítmények helyét a városban, és az egész rendszernek mintegy szimbólum értékű központját, talán érdemes lenne a Dóm teret és környékét jobban szemügyre venni.

A szabadtéri játékok évi négyhetes rendezvényének fogadása ma a tér egyedüli feladata. Erre készül tavasztól nyárig, és ezt várja ősztől tavaszig. Ez talán luxus ezen a városképi tényezővé érlelődött, elegáns központi helyen. Abban bízvást reménykedni lehet csupán, hogy az „ünnepi játékok" vezetése is újragondolja a tér és színházának viszonyát, azaz a játéktérrel kapcsolatos jövőbeni szándékait. Bárhogyan is lesz, úgy gondolom, ez továbbra is alkalmi programként kezelhető.

A tér állandó szerepét az eredeti szándékok (a szegedi első egyetem bázisa) mai és a jövőbeni igényeknek megfelelő kibontásával, azaz talán éppen az Universitas központjának reprezentatív megjelenítésével kaphatná meg. Az egyetemek jövőjével kapcsolatosan lassan beinduló közös gondolkodás során érdemes lenne megvizsgálni, hogy a Dóm tér mai épületeiben működő intézetek mennyire felelnek meg a jövőre kivetíthető műszaki és térbeli igényeknek. Feltételezhető, hogy ezek, egy magas technikai szinten kiszolgált, rugalmasan átrendezhető laboratóriumi épületegyüttesben – netán a technológiai park részeként – jobb működési körülményeket kapnának. A mai hely pedig a központi irányítás székhelyévé válhatna.

Ehhez kapcsolódóan a tér mint fátlan, burkolt felület, sugallja a felszín alatti hasznosítást. Ebben az összefüggésben, ennek egészen új, reálisnak mondható távlatai nyílhatnak meg. Olyan összegyetemi, közösségi nagy terek, akár könyvtár és olvasó teremthető meg, amelyek a térfelületen megjelenő bevilágítóival, üvegezett megnyitásaikkal diszkrét kiegészítést adhatnak a feszes építészeti együttesnek, magába foglalva a lelátó felépítésének lehetőségét is. Nem zajos „Dugonics teret", diszkót, vagy szórakozóhelyek lehetőségét keresve, hanem a sokak által hiányzónak ítélt csöndes, elmélyült tanulási lehetőségnek kínálva helyet, műemléki rangú, városközponti környezetben.

A javasolt fejlesztésekkel egyidejűleg, mintegy a Rerrich-féle új térszerkezet folytatásaként, megvizsgálható a Hittudományi Főiskola telkének Zrínyi utca felőli beépítése is.

✳

A téregyüttes városszerkezetbe illesztésének, és annak életébe való aktívabb bekapcsolásának felvetett lehetősége – mint a városszerkezeti léptékben való gondolkodás általában – nagyobb távlatokat céloz meg, javasolva mindezt egy építész szemével nézve.

Talán nem teljesen elrugaszkodott gondolatok ezek, hiszen Szeged város fejlődése jó száz év után, arra a szintre jutott, hogy újabb hosszú évtizedekre meghatározó városfejlesztési döntések előtt áll. Ezek megkönnyítéséhez is segítséget nyújthat, ha a fentiekhez hasonló alapvető kérdésekben mielőbb elindul a közös gondolkozás. Így a többek által gazdagított, kiérlelt megoldás megvalósítása méltó gesztus lehet, akár a Dóm tér meghódítására is.

Koczor György

ajább értesítést
ölte tegnap dél-
oviselőivel Eig-
ottság soros el-
yébként a meg-
csak anynyit
azok nyomán
ntés született.
re válaszolva
vét fejezte ki,
otmánybíróság
n várható dön-
olytathatják az
végrehajtását.

december 23-ára tervezik, amikor további mintegy tíz képviselőt várnak. Úgy tudjuk, hogy a szigorú betűrendtől már most is eltértek, és nem kizárólag a névsorban az első tíz között található személyt értesítették. Így legközelebb sem a sorban következő körülbelül tíz képviselőt tervezik meghallgatni. Ennek oka részben az, hogy a nem szabályszerűen értesített képviselőket újból tájékoztatni

nisztérium, illetve a Belügyminisztérium számára, így az archívumokban elvégezhetik az első mintegy száz honatya ellenőrzését. A tervek szerint a jövő esztendőben hetente lesznek meghallgatások, s ha a munkát ebben az ütemben folytatják, s nem lesznek elhúzódó jogviták, nyárig talán befejeződhet a képviselők átvilágítása.

• L. K.

Televízió Alapítkart átcsoportosítani ót a hátrányos helymekek oktatására. A t kulturális bizottsági ülésén azonban aslatot sem támogatogatta viszont azt az lést, hogy a közlekeca rovására kapjon öt-

képzeléset támogatta arról, hogy a játékalaptól százmillió forintot kapjon a Nemzeti Kulturális Alap.

A kulturális bizottság úgy határozott – önálló képviselői átcsoportosítási indítványokra –, nem bolygatja meg a színházi támogatási rendszert.

utáni első rendőrfőkapitányának sírjánál
dás mellett róták le kegyeletüket a Honvédelmi Minisztérium, a Magyar Honvédség, a Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia képviselői. Koszorút helyeztek el a sírnál a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének és a Bajtársi Egyesületek Országos Szövetségének vezetői is.

csomagtervet a szövetkezeteknek

nem az emelés, enzáció kérdéses

angokat", me-
arra utalnak,
ormány kisebb
se miatt van
ni jelentősebb
ó Iván emlé-
ogy az Antall-
a nyolcvanas
lében megho-
ociálpolitikai"
ett megfordí-
tt szüntetni a
s az ipari ár
ságot. – Meg-
ő gazdaságok-

ban a lakossági fogyasztói díjak mindig magasabbak, mint az ipari árak – mondotta. A sajtóbeszélgetésen Raskó György, a földművelésügyi minisztérium volt államtitkára a szövetkezeti törvény módosítása kapcsán kifejtette: a termelőszövetkezeteknek nem törvényre lenne szükségük, hanem a kormány komplex gazdasági csomagtervére. A fajsúlyos problémák – mint a külső üzletrész rendezése, a kárpótlási jegyek felhasználása, a felgyülemlett adóssá
rendezése vagy a szövetkeze
tek aktív és passzív tagjai kö
zött felgyülemlett ellentétek
ugyanis nem jogi természe
tűek, s így nem kezelhetők
törvény alapján. Pozitív diszk
riminációban kell részesíten
a termelőszövetkezeteket, h
a kormány azt akarja, hog
gazdaságilag megerősödjenel
– hangoztatta Raskó.

• Cs. I

ág: előbb új hang, azután új gazda

Pest Megyei Hírek

atizáció azon-
létőre halasz-
ges döntést az
tőkeinjekció-
sokat folytató
apban 61 szá-
tulajdoni há-
ző Magyaror-
ny kuratóriu-
yanis jelenleg
odik.
rgy üzletem-
n jelentős köl-
ozzá az újság
oz, kérdésünk-
ogy jelenleg
omoly külföldi
zai ajánlkozó
valamennyien
bboldali poli-
erint kezelnék
az Új Magyar-
mérsékelt pol-
lenne esély
a.

levelet. A vezetőség ígérete szerint azonban megbízásos alapon tovább folytathatják munkájukat. A privatizáció alatt álló Hírlapkiadó pozícióit tovább gyengítheti legnagyobb bevételt hozó lapja, az Express hirdetésfelvevő irodáinak elvesztése. A helyiségek tulajdonjoga ráadásul egy olyan kft. kezébe került nemrég, amely Kék Express néven legkésőbb egy hónap múlva komoly konkurenciát kíván állítani a hirdetési újságnak.

A Kék Express Kft., amelynek tíz százalékban a Pelikán kiadó a tulajdonosa, a fennmaradó részben pedig Wossala György üzletember és Hargitai Gábor ügyvéd (a Juventus Rádió korábbi tulajdonosai), néhány héttel ezelőtt jutott hozzá
József körúti helyiségek bér-
ogához, majd azon nyom-
xpress udvar tulajdon-
vásárolta az ön-
Miután a kft. a
smert irodá-
ánja hasz-
öltözni

kényszerül, megfogalmazása szerint a „hirdetőknek még kulturáltabb, kényelmesebb kiszolgálása érdekében". A kft. pedig Kék Express címmel legkésőbb január közepétől egy újabb, „kicsit színesebb", ráadásul a tervek szerint valamivel olcsóbb hirdetési újságot indít.

Az irodák tulajdonváltási ügyletében ellenérdekelt fél a jelek szerint igen elégedetlen a fejleményekkel. Mint Urbán Balázs kerületi jegyzőtől megtudtuk, a szerződést úgynevezett birtokvédelmet kérve valaki (a nevet személyiségi jogokra hivatkozva nem árulta el a jegyző) megtámadta a bíróságon.

Az Express lapigazgatója a történtekről nem kívánt nyilatkozni, a jelenlegi tulajdonos Mahir, illetve a Hírlapkiadó illetékeseitől pedig csaknem egy hete hiába vártunk választ, így álláspontjukat nem ismerhettük meg.

• Szü. L.

Panasonic

Televízió ...csak azért, hogy lássa:

a TEST magazin novemberi számából:

Képminőség	NAGYON JÓ
Nézőteszt	NAGYON JÓ
Hangminőség	JÓ
Kezelhetőség	JÓ
Távvezérlő	KIVÁLÓ
VÉGMINŐSÍTÉS	JÓ

CSAK a szakboltokban kapható

CSAK amíg a készlet tart

CSAK: 74 900 Ft

TX 21S1 TCP

Már csak ezért is Panasonic

Panasonic/Technics

Bemutatóterem és mintabolt: Budapest, VIII., Rákóczi út 1-3.

Buenos Dias C.T.

Magyar Hirlap 1994 dec 17

Végveszélyben a Pasaréti téri autóbusz-végállomás

MH-információ

A Pasaréti téri BKV buszvégállomás a harmincas évek magyar építészetének egyik meghatározó darabja. Építészeti jellegzetességei ma már szinte felismerhetetlenek a pressző, a virágosbolt, a gyógyszertár, az üdítőautomaták és a felhalmozódott papírdobozok árnyékában. A fővárosi tulajdonú, és a BKV kezelésében lévő épület felújítását szeretné kezdeményezni a Fővárosi Önkormányzat Települési Értékvédelmi Ügyosztálya.

Az épület műszaki állapota nagyon rossz – teljes körű felújítást igényel, ellenkező esetben félő, hogy összedől –, holott a legszigorúbb műemléki védettséget élvező épület. Lebontani is csak két miniszter engedélyével lehetne – hangsúlyozza Kiss Katalin, az ügyosztály vezetője. A helyreállítás a BKV feladata, a tervek elkészítésben, a szakmai és műszaki ellenőrzésben segíthet az ügyosztály. Az aládúcolt épület megmentése érdekében jövőre szeretnék elkezdeni a terveztetést.

• J. K. B.

Sikere voltak a kerületekben civilszervezetek

A civilszervezetek összefogása nyomán megsokszorozódott önkormányzati képviselőik száma a fővárosi kerületekben. Legnagyobb választási sikereiket mégis ott érték el, ahol a pártokkal együtt indultak a választáson. Az immár hivatalosan is kialakult képviselő-testületekben, sok helyütt akár a mérleg nyelvének szerepét is betölthetik.

A különféle lok
egyesületek, polgári
egyéb érdekvédelmi
gek a megszerezh
mandátumból 23 ön
viselőt tudhatnak ma
a kerületi testületek
előrelépést jelent a né
ezelőtti állapothoz,
1990-ben mindössze
lyen, a XV. kerületbe
mandátumhoz civil jelö

A városrészek többs
nem játszanak ugyan n
tározó szerepet, de So
ron a leválást kezdemé
Polgári Szövetség az ö
mányzatba került négy
selőjével maga mögé u
a legtöbb palamenti p
Nem lehet oka panaszra
dafok–Tétény Baráti K
Egyesületének sem, m
képviselőt adnak a 24
XXII. kerületi „parlan
nek".

Néhány hónappal ez
alakult a Polgári Kereka
Kispestért és Wekerléér
nevezésű XIX. kerületi
vezet. Ők a Fidesz–KD
MDF alkotta ellenzéki
mashoz csatlakoztak, így
általuk támogatott ön
mányzati képviselők abs
többséget szereztek Kispes-
ten.

A régi-új polgármester,
Derce Tamás köré szervező-
dött a IV. kerületi Újpestért
Egyesület, amely külön és az
ellenzéki pártokkal közösen
állított jelöltjeik számára 5
képviselői helyre tarthatnak
igényt választási eredményeik
alapján, de egy, az MSZP-vel
közös testületi tagja lett a Szi-
laspataksor Szépészeti Egye-
sületnek is.

A XV. kerületben a Polgári
Érdek-képviseleti Egyesület
és a Rákospalotai Gazdakör
–Ipartestület, a XVI. kerület-
ben az Egyesület a XVI. kerü-
letért, illetve az Ingatlantulaj-
donosok Egyesülete, a Belvá-
rosban pedig a Társadalmi
Kamara és az Egyesület a Bel-
város Jövőjéért elnevezésű
szervezetnek is sikerült képvi-
selőt juttatni a testületekbe.

Kuriózum, hogy a II. kerü-
let egyetlen, nem pártok által
támogatott képviselője hat
társulás, a Budapesti II. kerü-
leti Ipartestület, a Jószolgálati
Alapítvány, a Mártírok útja
Környezetvédő Egyesület, a
Nyék-Kurucles Egyesület, a
Pasaréti Polgárok Köre és a
Pesthidegkút Alapítvány ösz-
szefogásával került be.

Mivel jó néhány kerületben
kiegyenlítettek az erőviszo-
nyok a pártok között, ezért el-
képzelhető, hogy a civilszer-
vezeteknek komoly szerepük
lesz egy-egy fontos, a kerüle-
tek sorsát is érintő kérdés el-
döntésénél.

• Szabó Zsolt

az biztos, hogy me
csökken a fő
mellett eddig m
netrendszer szere

Ma ül össze
közgyűlés MS
ahol előreláthat
lasztják a vezető
teseket. Lapunk
hogy a frakcióve
ra Ajkay Zoltán
múlt négy évbe
képviselő volt – a

Kritikusan figy
lásokat a többi pá
meter Ervin, a F
kormányzat MD
csoportjának ügy
ciővezetője elm
mokrácia ala
megfelelően az

Inc

MH-információ

Április elsején in
mely elképzelés
órán keresztül n
kommentárokka
műsorokat és z
sugároz – jelen
bói Tamás, a vá
vezető igazgatój
A példaképnek
sic Television si
sára Európa-sz
tak a nemzeti
adók, az alapít
hogy Magyaro

Július 1-December 24.

FIGYELJE A **KLAPKA VIDEOMATRIX** táblát a NYUGATI TÉREN!

FŐNYEREMÉNY: 1db több millió Ft értékű **BUDAPESTI építési telek !**

Havonta egy személyautót és számos értékes nyereményt sorsolunk ki !!!

a Klapka videomatrix tábla
amok között minden nap más
nelyezünk el.
szelvényre írva beküldenie a címünkre.
(Ügyezett postai levelezőlapon)
21 BP,Normafa út 23/a "KLAPKA LOTTÓ"

video matrix tábla

KLAPKA LOTTÓ

INGYENES

SORSOLÁS havonta a Klapka Sztárszínházban ami a Televízió "HÁZIPÉNZTÁR" műsorában látható

JÁTÉKOS NEVE:
CÍME:

A LOTTÓ SZÓ:

MIKOR LÁTTA A TÁBLÁT?
DÁTUM: ÓRA: perc:

A **BÁV Rt.** Hetedhét játék az értékek birc
december 15-én a sorsolási bizottság előtt me
közöljük a nyertesek névs

1. Papp Györgyné, 5000 Szolnok, Czakó
Nyereménye: Aiwa NSX —230 mi
2. Gál Hajnalka, 1118 Budapest, Dayk
Nyereménye: 14 karátos, 7,2 g-os ar
3. Kurucz László, 1118 Budapest, Ménes
Nyereménye: 18 karátos, 5,9 g-os ar
4. Harmatné Puskás Erika, 1031 Budapest,
Nyereménye: kristályváza.
5. Jeck Etelka, 2093 Telki, Pipac
Nyereménye: kristályváza.
6. Kis Mihályné, 5052 Újszász, Csil
Nyereménye: kristályváza.
7. Németh Antal, 5000 Szolnok, Zá
Nyereménye: kristályváza.

Gratulálunk!

Minden nyertesünket levélben értesítünk a ny
Nyerteseinknek és minden kedves vásárlónknak k

Bizományi Kereskedőház és Z
az értékek birodal

MH 18 356

Pecz Samu és a fasori tervpályázat

NÉPSZABADSÁG, 2000. 07. 03. - 28. o.

Talán ennyi év elteltével már elárulhatom, hogy bizony én is azok közé tartoztam, akik egy-egy vészterhesebb történelemszigorlat előtt, végső kétségbeesésükben nem restelltek a Panoráma-útikönyvek bevezető történeti összefoglalóira támaszkodni. Rájöttünk ugyanis, hogy ezekben a feszes, mégis adatgazdag fejezetekben benne van minden, ami fontos, és ennél többet valószínűleg a tankönyvek bő lére eresztett magyarázataiból sem jegyeznénk meg.

Ma már persze egy szót sem tudnék felmondani az életmentő történelmi zanzákból, viszont mindig ezek jutnak eszembe, ha a Tájak Korok Múzeumok kiskönyvtárának egy-egy újabb darabja a kezembe kerül. Kitűnő művészettörténészek, történettudósok és más szakemberek írják őket, tömören, de mégis élvezetes stílusban, és nemcsak arra alkalmasak, hogy eligazítsák a helyszínre látogató turistát, hanem összegyűjtve egyfajta „országregiszterként" is használhatók. A budapesti tárgyúak például részletesebb és szakszerűbb tájékoztatást adnak, mint sok városrész-monográfia.

A TKM egyesület és a fővárosi önkormányzat turisztikai bizottsága által nemrégiben kiadott négy füzet arra is jó példa egyébként, hogy nemcsak a legismertebb emlékekről, például a Mátyás-templomról vagy a Szent István-bazilikáról szóló ismertetők tarthatnak számot a látogatók érdeklődésére. Minden fővárosi középületnek – s persze jó néhány lakóháznak is – lehet a történetében, esetleg a mai megjelenésében olyasmi, amit mindenképp meg kell óvni a feledéstől.

A nemrégiben megjelent négy ismertető közül a 637-es sorszámot viselő TKM-füzet a Kiscelli Múzeum újkori várostörténeti gyűjteményének tárgycsoportjait, a 636-os és a 641-es pedig a pasaréti Páduai Szent Antal-plébániatemplom, illetve az országúti ferences templom és kolostor történetét idézi fel. Az utóbbi érdekessége például, hogy az 1720-as évektől máig szinte folyamatosan alakították, formálták: hol a nagy lendülettel folyó fővárosi építkezések miatt, hol a háborús károk helyreállítása következtében kellett változtatni rajta. Rimanóczy Gyula pasaréti épülete viszont egészen más sorsot tudhat magáénak. Egy éppen csak formálódó, csöndes városrésznek a modern építészet iránti fogékonysága – s persze a takarékosságra való hajlama – tette lehetővé, hogy megszülessék a rendkívüli kompozíció, mégpedig annak dacára, hogy az ellenlábasok még az utolsó pillanatban is igyekeztek megakadályozni a mű felépültét. Petrovácz Gyula építész, képviselő és tanácstag magához a hercegprímáshoz fordult az engedély letiltása érdekében, és ez – idézi a Historia Domust a szerző, H. Vladár Ágnes – egy ideig eredménnyel is járt, hiszen egy hónappal sikerült elhalasztatnia az alapkőletételt.

Talán még ennél is cifrább történet bontakozik ki Sisa Józsefnek a Fasori evangélikus templom és gimnázium épületegyüttesérőll írott ismertetőjéből. Még száz év elteltével is sok tanulsággal szolgálhat, ha felidézzük a tervpályázat körüli viszontagságokat. Történt ugyanis, hogy az evangélikus egyház Pecz Samut kérte fel, készítse el a két épület terveit, az építész pedig be is nyújtotta a szükséges rajzokat. Két évvel később mégis pályázatot írtak ki, melyre kilenc munka érkezett, ám Pecz maga úgy nyilatkozott, hogy nem kíván indulni a versengésben. (A szerző szerint „megalázónak érezte az eljárást, a pályázati processzust, de tervének beadásával mégis ki akarta nyilvánítani készségét a végső, a kiviteli tervek elkészítésére".) A pályázatot ezután elbírálták, a díjakat annak rendje és módja szerint odaítélték. Végül, két évvel a huzavona megkezdése után felkérték Pecz Samut, készítse el a végleges terveket.

N. K. J.

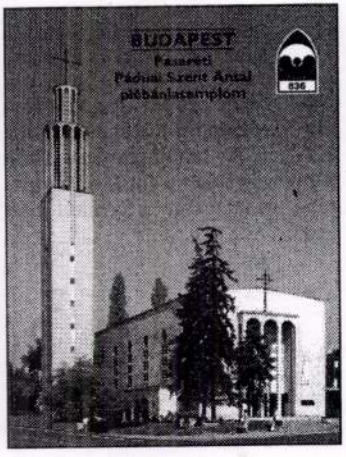

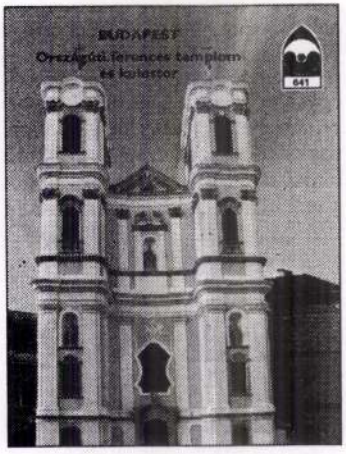

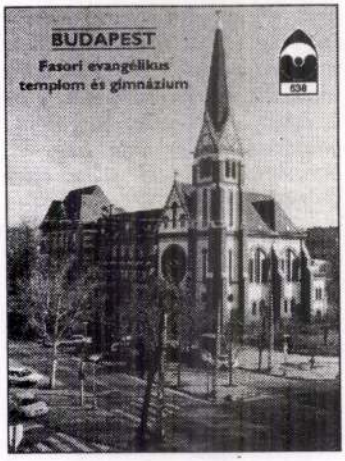

RIMANÓCZY GYULA

Rimanóczy Jenő, építész
Lakóhely: Budapest XII., Maros u. 13.

Magyar Építőművészet, 1982. 3. 41-old.

Az említett ház tervezése két fázisban zajlott. 1959-ben készítettem el az épület vázlatterveit, majd 1961-ben — lényegében az 1959-es terv alapján — két hónap alatt kellett kiadnom a kiviteli tervet. Építészeti felfogásom az volt — ma is az — hogy funkcionálisan jól működő, környezetét szét nem robbantó, önmagában harmonikus épületet tervezzek, kevés anyagfajta használatával.

Az idő múlásával sem tudom önmagam megtagadni. Munkahelyemről hazafelé menve nap mint nap látom az épületet, mely nem ártott az utca beépítésének, a városmajori templom tornyával kellő összhangot mutat. Úgy érzem, hogy ez talán a legidőtállóbb épületem. Nem hiszem, hogy valami különöset alkottam, bár ezt sohasem akartam.

Egyszerűen jó épület született, összhangban az utca léptékével, beépítésével, mely több mint „az egyszerűen szürke", de nem akar hivalkodó, építészeti ideológiát hirdető épület lenni. Azt hittem és ma is azt hiszem, hogy az építész elsődleges célja csakis ez lehet. Keveseknek jut az az „isteni" adottság, hogy stílusformálók és előremutatók legyenek.

Rimanóczy Jenő

Rimanóczy Jenő, építész

OTP társasház, Budapest, 1966.

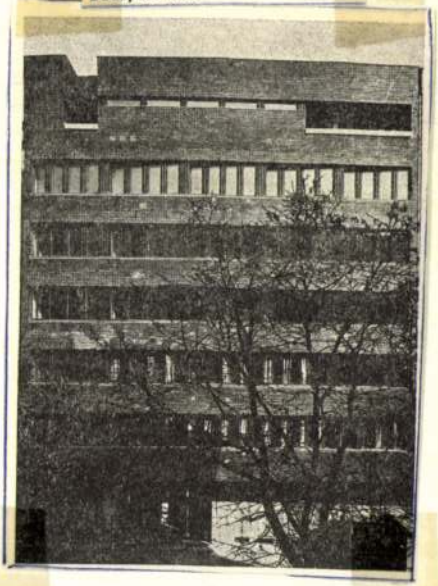

Rimanóczy Jenő: OTP társasház, Budapest 1966

Magyar Építőművészet, 1984. 1. TX- old.

Patartics Zorán

Csendesen, jól, ízesen

TRAUMATOLÓGIAI KÖZPONT | **PÉCS**

ÉPÍTÉSZEK Csikós Zoltán
Rimanóczy Jenő

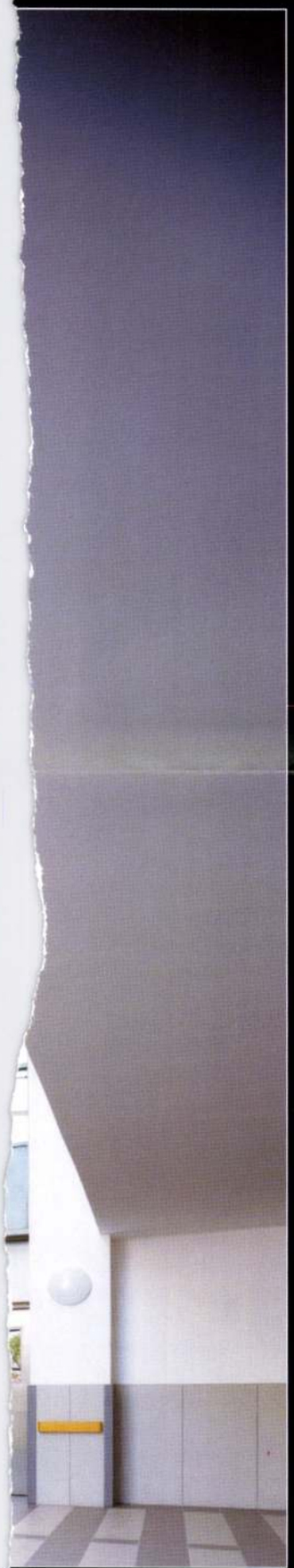

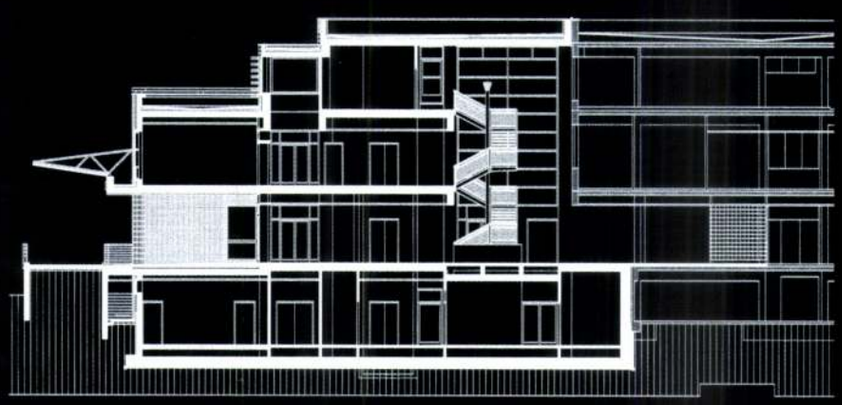

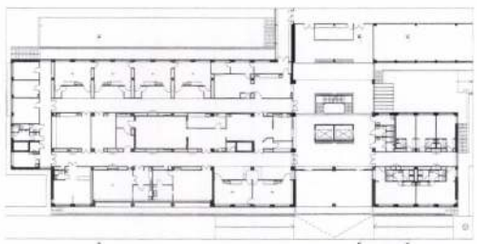

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ · **GROUND FLOOR PLAN**

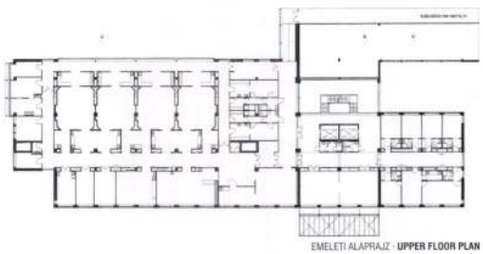

EMELETI ALAPRAJZ · **UPPER FLOOR PLAN**

PÉCS LÉPTÉKE ÉS TRADÍCIÓI okán egy kórházépület átadása rendesen a város jelentős eseményei közé tartozna. A város köztudottan erős lokálpatriotizmusában egy-egy középület vagy köztér átadása hosszabb-rövidebb ideig téma. Szűk körben még a minőség és az esztétikai kérdések is felmerülnek. Igazi fórumon már nem, a város művészeti közéletében az egymásra figyelés, az elemző értékelés nem divat, és a kommunikációs képesség szinte teljesen leépült. Csikós Zoltán (és Varga Levente) három éve átadott Szívcentruma után most a Honvéd Kórház együttesében, de az egyetem beruházásában készült el a Traumatológiai Központ. Pontosabban maga a ház már ugyancsak évek óta készen áll, de a nyitását még bizonytalanság övezi, talán az ősszel esedékes. Használaton kívüli házként nem is lehetne beszédtéma a közönség számára, de elgondolkodtató, hogy nem az a szakma számára sem, kik előtt pedig alighanem ismert már ez az egyébként megbújó épület. Mint ahogyan a publikált és szem előtt lévő említett Szívcentrum sem az. Olyan mértékben semmiképpen sem, ahogyan súlya és ereje alapján lennie kellene. Meggyőződésem, hogy ennek okai nem a házakban, és nem az alkotókban keresendők.

Budapest léptékében 5–10 évnyi ambiciózus építészeti tevékenység – különösen az utóbbi évtized felpörgött beruházási időszakában – látványos eredménnyel jár. Ilyen mértékű, a városképben jelentős változásokat hozó építés ebben az időszakban Pécsre nem jellemző, illetve ami ehhez fogható, annak minősége inkább teher (Rákóczi úti beépítés, különböző üzletházak), mintsem a regionális és építészeti szellemi központ tanúbizonysága. A fővárosban az elmúlt néhány évnek a nemzetközi építészeti áramlatokkal jól kommunikáló, de saját minőséget teremtő épületei kirajzolják azt az építészeti gondolkodást, az építészethez való azon viszonyt,

amelynek egyik evidens alapvetése a korszerűség. A jelentős munkákban (csak a példa kedvéért: Kertész András, Szász László, az Építész Stúdió lágymányosi épületei, Balázs Mihály Matáv Székháza, vagy az Alkotás Point épületei, Dévényi Tamás munkái) az értő számára nyilvánvaló a gondolat és a készség viszonya, vagy a szuverenitás.

A felhozott példák is jól szemléltetik, hogy a személyes viszony a házaknak lényegesen fontosabb rétegét adja, mint a törvényszerűen alkalmazott azonos, vagy hasonló technikai, technológiai eszközrendszer. Éppen ebben van ezeknek a házaknak az erénye: hogy a tipizált rendszerek, technológiák alkalmazásánál mélyebben található lényegük, az eszközök a jellegnek nem elsődleges olvasatai. Ezek az épületek egy lényegesen szebb, nemesebb, személyesebb viszonyban születnek meg, mint a korábbiak. Így létrehoznak egy mai építészeti környezetet, és ez az erőszak- és ideológiamentes közeg a sokféleség létjogosultsága mellett is viszonyítási rendszer, szemléletformáló érték, jellemző nyelv.

Csikós Zoltánék mindkét épülete az általam figyelt és magamnak felépített világ egy-egy jelentős eleme. Az előbbiek pedig két szempontból is fontosak. Egyik, hogy a két ház ugyanazon vidéki városba „vitte" el ezt az építészeti magatartást, a másik, hogy mindkét épület tervei 1996-ban készültek el. Ami azt jelenti, hogy Csikós Zoltánék épületei időben az elsők közé tartoztak a fent leírt hazai nyelv megteremtésében. Manapság pedig, amikor a megvalósulás és a médiaközlések az építészeti műfaj tradicionális és természetes sebességéhez viszonyítva túlhajtottak, nem árt tudatosítani a tervezés idejét. Az eredetiség ugyanis ma alapvető kérdés, bár az építészet számára nem veszíthető el a kapcsolat a megelőző épületekkel – ez egyik lényegi viszonya. Hiszem, hogy a két Csikós Zoltán és szerzőtársaik által tervezett épület építészeti értékeit nem kérdőjelezi meg az idő, de emellett bármily fura, a házak értékei tovább erősödnek, ha tudjuk, hogy a tervek

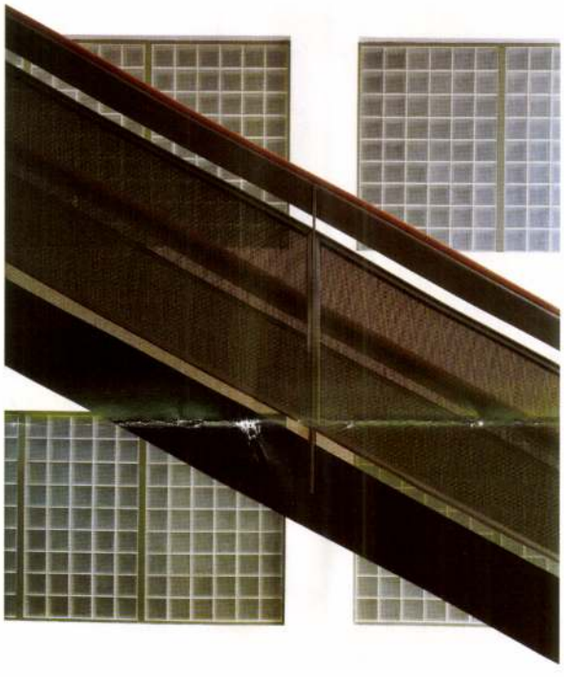

születése idején környezetükben némely eszköz mennyire volt bejáratott.

A Traumatológia első észlelésben merőben különbözik a Szívcentrumtól. Mindkét épületet erőteljesen jellemzi telepítése, a térben neki szánt helyzete, arányrendje. Ennél fogva különbözőségük adott. Elemzőbb megfigyelő számára azonban ott van az építész ezen problémákhoz való viszonya, amely mindkét esetben kiegyensúlyozott, és azonos irányba mutatnak. Érzékelhetők továbbá az anyaghasználat kihívásának szépségei, és a funkció alapos ismerete, végletekig lelkiismeretes megoldásai. Az ismétlődő funkciók korrekt egységekbe foglaltak, de az épületek nem válnak szárazzá, a középületek rangját csak az indokolt mennyiségben és léptékben szép arányú, és szépen világított terek adják. A belső terek világa az építészet eszközeivel útkeresés a kórház izolált valósága és a nyitás szándéka között. A teljes nyitás nem építészeti, hanem orvosi szemléleti kérdés.

A Traumatológia – miképpen a Szívcentrum is – csak a választott homlokzati anyag alkalmazásában, megjelenítésében hordoz feszültséget. Lehet, hogy a feszültség alapvetően bennem van, hiszen a két házon alkalmazott technológiák valóságos részét képezik a homlokzatburkolati innovációnak. Bennem mégis a kő és a tégla nem csak technológiaként, de anyagként, sőt alapvető építési magatartásként is él. A szemöldökök, a dilatációk a kéregszerűség megkerülhetetlen és könyörtelen épületfizikai jegyeiként jelentkeznek. E problémára éppen az Építész Stúdió által tervezett pécsi Barbakán téri épület ad szélsőséges, ám felszabadító választ: a követ és téglát szinte felületbevonóként, mint csempét a fürdőben, vagy tapétát alkalmazza. Ez már olyan mértékben átlényegíti a használt anyagot, hogy a tektonikai elvárások elveszítik létjogosultságukat, és az anyag más értelmű esztétikája jön létre. Érdekes, hogy éppen a Cságoly-Keller páros korábbi munkái, a Graphisoft épületek a tégla kéregszerűségéhez jellemzően társították azokat az acél kiváltókat, vasbeton szerkezeti elemeket, amelyektől a téglából való építés, burkolás egy másik számomra elfogadott módját testesítik meg. A kérdéskör azonban talán személyes, és szemléletfüggő. Elvitathatatlan, hogy a maga rendjében az anyaghasználat részletei – miként a házak minden részlete – a végletekig kidolgozottak.

A Traumatológia jelentős épület. Szinte láthatatlanul ízesül hozzá a meglévő épületszárnyakhoz, tegyelmezett és érzéki egyaránt. Arányrendjében, homlokzati történéseiben, rendszerében, térszerkezetében, részleteiben. Látszik: minden kérdés, részterület alapos, és az egészbe ízesülő. Nagyon erős építészet ez, mert helyénvaló. Jó irány, éri szeretem. Nem kommunikálnak róla? Csak amennyire az élet bármely területén kommunikálnak a helyénvalóságról. ■

Pécsi Tudományegyetem Traumatológiai Központ / University of Pécs, Traumatology, 2002 **Építész** / Architect ▸ Csikós Zoltán – Atlant Kft., Rimanóczy Jenő **Építész munkatársak** / Fellow architects ▸ Szabó László, Fodor Julianna – Atlant Kft. **Bútorozás** / Furniture ▸ Tildi Béla – DT Bt. **Orvostechnológia** / Medical technology ▸ Kerese János – Kortex Kft. **Statika** / Structure ▸ Nagy András, Marót Balázs – Atlant Kft. **Épületgépészet** / Plumbing ▸ Búzási István, Zöld Béla – Thermo-Lux Kft. **Légtechnika** / Climate ▸ Németh István – Climaster Gmk. **Elektromos tervezés** / Electrical planning ▸ Szalay Sándor – Thermo-Lux Kft. **Környezet** / Environment ▸ Szántó Eszter – Borbolya Bt. **Akusztika** / Acoustics ▸ Kotschy András – Kotschy Bt. **Kivitezezés** / Main contractor ▸ Magyar Építő (I. ütem), ZÁÉV (II. ütem)

Zorán Patartics

Quietly, well and jointly

Traumatology Center, Pécs

Rimanóczy Jenő

FIVE OR TEN YEARS of architectural activity has a spectacular effect in the scale of Budapest, especially during the rapid investment period of the last decade. In this period, such a number of building projects producing a significant effect in the townscape is not typical in Pécs. In the capital, the buildings communicating well with international architectural streams meanwhile creating their own quality draw the outline of the architectural way of thinking, the relationship the evident essence of which is modernity. Idea, relationship of idea and skill, or suverenity is evident for the expert when looking at important workpieces (for example András Kertész; László Száz; the buildings of Építész Stúdió /Architect Studio/ in Lágymányos; the MATÁV premises of Mihály Balázs; the buildings of Alkotás Point; or by Tamás Dévényi). Personal relationship provides a definitely more important layer of these houses than the identical or similar technical or technological methods adopted from architectural law. This is exactly where the virtue of these houses lie: we can find their essence deeper than the adoption of these typical methods and technologies, so the tools are not the primary readings of the character. These houses are born from a substantially more beautiful and noble relationship. This way they produce a contemporary architectural environment, and this medium free from violence and ideology is a system of reference, an approach-forming value and a characteristic language, giving a reason for the existence of great variety.

The Traumatology Center of Zoltán Csikós and Jenő Rimanóczy is an important element of the world I observe and build for myself. At first sight it is completely different from the Heart Center also designed by Csikós and Rimanóczy. Both buildings are powerfully characterized by their placement, their location in space and their proportion order. For this reason, their dissimilarity is evident. For a more analizing observer the relationship of the architect to these problems can be seen, which is well balanced in both cases and which points to the same direction. Moreover, the beauty of the challenge

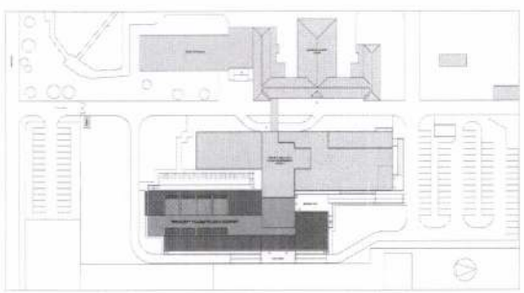

Zorán Patartics

Quietly, well and jointly

Traumatology Center, Pécs

FIVE OR TEN YEARS of architectural activity has a spectacular effect in the scale of Budapest, especially during the rapid investment period of the last decade. In this period, such a number of building projects producing a significant effect in the townscape is not typical in Pécs. In the capital, the buildings communicating well with international architectural streams meanwhile creating their own quality draw the outline of the architectural way of thinking, the relationship the evident essence of which is modernity. Idea, relationship of idea and skill, or suverenity is evident for the expert when looking at important workpieces (for example András Kertész; László Száz; the buildings of Építész Stúdió /Architect Studio/ in Lágymányos; the MATÁV premises of Mihály Balázs; the buildings of Alkotás Point; or by Tamás Dévényi). Personal relationship provides a definitely more important layer of these houses than the identical or similar technical or technological methods adopted from architectural law. This is exactly where the virtue of these houses lie: we can find their essence deeper than the adoption of these typical methods and technologies, so the tools are not the primary readings of the character. These houses are born from a substantially more beautiful and noble relationship. This way they produce a contemporary architectural environment, and this medium free from violence and ideology is a system of reference, an approach-forming value and a characteristic language, giving a reason for the existence of great variety.

The Traumatology Center of Zoltán Csikós and Jenő Rimanóczy is an important element of the world I observe and build for myself. At first sight it is completely different from the Heart Center also designed by Csikós and Rimanóczy. Both buildings are powerfully characterized by their placement, their location in space and their proportion order. For this reason, their dissimilarity is evident. For a more analizing observer the relationship of the architect to these problems can be seen, which is well balanced in both cases and which points to the same direction. Moreover, the beauty of the challenge

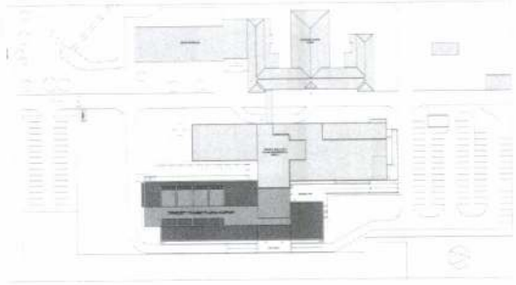

amelynek egyik evidens alapvetése a korszerűség. A jelentős munkákban (csak a példa kedvéért: Kertész András, Szász László, az Építész Stúdió lágymányosi épületei, Balázs Mihály Matáv Székháza, vagy az Alkotás Point épületei, Dévényi Tamás munkái) az értő számára nyilvánvaló a gondolat és a készség viszonya, vagy a szuverenitás.

A felhozott példák is jól szemléltetik, hogy a személyes viszony a házaknak lényegesen fontosabb rétegét adja, mint a törvényszerűen alkalmazott azonos, vagy hasonló technikai, technológiai eszközrendszer. Éppen ebben van ezeknek a házaknak az erénye: hogy a tipizált rendszerek, technológiák alkalmazásánál mélyebben található lényegük, az eszközök a jellegnek nem elsődleges olvasatai. Ezek az épületek egy lényegesen szebb, nemesebb, személyesebb viszonyban születnek meg, mint a korábbiak. Így létrehoznak egy mai építészeti környezetet, és ez az erőszak- és ideológiamentes közeg a sokféleség létjogosultsága mellett is viszonyítási rendszer, szemléletformáló érték, jellemző nyelv.

Csikós Zoltánék mindkét épülete az általam figyelt és magamnak felépített világ egy-egy jelentős eleme. Az előbbiek pedig két szempontból is fontosak. Egyik, hogy a két ház ugyanazon vidéki városba „vitte" el ezt az építészeti magatartást, a másik, hogy mindkét épület tervei 1996-ban készültek el. Ami azt jelenti, hogy Csikós Zoltánék épületei időben az elsők közé tartoztak a fent leírt hazai nyelv megteremtésében. Manapság pedig, amikor a megvalósulás és a médiaközlések az építészeti műfaj tradicionális és természetes sebességéhez viszonyítva túlhajtottak, nem árt tudatosítani a tervezés idejét. Az eredetiség ugyanis ma alapvető kérdés, bár az építészet számára nem veszíthető el a kapcsolat a megelőző épületekkel – ez egyik lényegi viszonya. Hiszem, hogy a két Csikós Zoltán és szerzőtársaik által tervezett épület építészeti értékeit nem kérdőjelezi meg az idő, de emellett bármily fura, a házak értékei tovább erősödnek, ha tudjuk, hogy a tervek

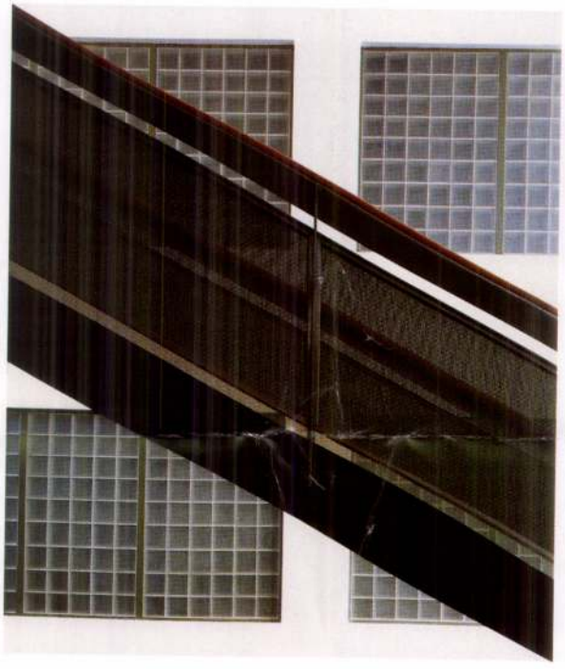

születése idején környezetükben némely eszköz mennyire volt bejáratott.

A Traumatológia első észlelésben merőben különbözik a Szívcentrumtól. Mindkét épületet erőteljesen jellemzi telepítése, a térben neki szánt helyzete, arányrendje. Ennél fogva különbözőségük adott. Elemzőbb megfigyelő számára azonban ott van az építész ezen problémákhoz való viszonya, amely mindkét esetben kiegyensúlyozott, és azonos irányba mutatnak. Érzékelhetők továbbá az anyaghasználat kihívásának szépségei, és a funkció alapos ismerete, végletekig lelkiismeretes megoldásai. Az ismétlődő funkciók korrekt egységekbe foglaltak, de az épületek nem válnak szárazzá, a középületek rangját csak az indokolt mennyiségben és léptékben szép arányú, és szépen világított terek adják. A belső terek világa az építészet eszközeivel útkeresés a kórház izolált valósága és a nyitás szándéka között. A teljes nyitás nem építészeti, hanem orvosi szemléleti kérdés.

A Traumatológia – miképpen a Szívcentrum is – csak a választott homlokzati anyag alkalmazásában, megjelenítésében hordoz feszültséget. Lehet, hogy a feszültség alapvetően bennem van, hiszen a két házon alkalmazott technológiák valóságos részét képezik a homlokzatburkolati innovációnak. Bennem mégis a kő és a tégla nem csak technológiaként, de anyagként, sőt alapvető építési magatartásként is él. A szemöldökök, a dilatációk a kéregszerűség megkerülhetetlen és könyörtelen épületfizikai jegyeiként jelentkeznek. E problémára éppen az Építész Stúdió által tervezett pécsi Barbakán téri épület ad szélsőséges, ám felszabadító választ: a követ és téglát szinte felületbevonóként, mint csempét a fürdőben, vagy tapétát alkalmazza. Ez már olyan mértékben átlényegíti a használt anyagot, hogy a tektonikai elvárások elveszítik létjogosultságukat, és az anyag más értelmű esztétikája jön létre. Érdekes, hogy éppen a Cságoly-Keller páros korábbi munkái, a Graphisoft épületek a tégla kéregszerűségéhez jellemzően társították azokat az acél kiváltókat, vasbeton szerkezeti elemeket, amelyektől a téglából való építés, burkolás egy másik számomra elfogadott módját testesítik meg. A kérdéskör azonban talán személyes, és szemléletfüggő. Elvitathatatlan, hogy a maga rendjében az anyaghasználat részletei – miként a házak minden részlete – a végletekig kidolgozottak.

A Traumatológia jelentős épület. Szinte láthatatlanul ízesül hozzá a meglévő épületszárnyakhoz, fegyelmezett és érzéki egyaránt. Arányrendjében, homlokzati történéseiben, rendszerében, térszerkezetében, részleteiben. Látszik: minden kérdés, részterület alapos, és az egészbe ízesülő. Nagyon erős építészet ez, mert helyénvaló. Jó irány, én szeretem. Nem kommunikálnak róla? Csak amennyire az élet bármely területén kommunikálnak a helyénvalóságról. ■

Pécsi Tudományegyetem Traumatológiai Központ / University of Pécs, Traumatology, 2002 ▸▸ **Építész** / Architect ▸ Csikós Zoltán – Atlant Kft., Rimanóczy Jenő ▸▸ **Építész munkatársak** / Fellow architects ▸ Szabó László, Fodor Julianna – Atlant Kft. ▸▸ **Bútorozás** / Furniture ▸ Tildi Béla – DT Bt. ▸▸ **Orvostechnológia** / Medical technology ▸ Kerese János – Kortex Kft. ▸▸ **Statika** / Structure ▸ Nagy András, Marót Balázs – Atlant Kft. ▸▸ **Épületgépészet** / Plumbing ▸ Búzási István, Zöld Béla – Thermo-Lux Kft. ▸▸ **Légtechnika** / Climate ▸ Németh István – Climaster Gmk. ▸▸ **Elektromos tervezés** / Electrical planning ▸ Szalay Sándor – Thermo-Lux Kft. ▸▸ **Környezet** / Environment ▸ Szántó Eszter – Borbolya Bt. ▸▸ **Akusztika** / Acoustics ▸ Kotschy András – Kotschy Bt. ▸▸ **Kivitezés** / Main contractor ▸ Magyar Építő (I. ütem), ZÁÉV (II. ütem)

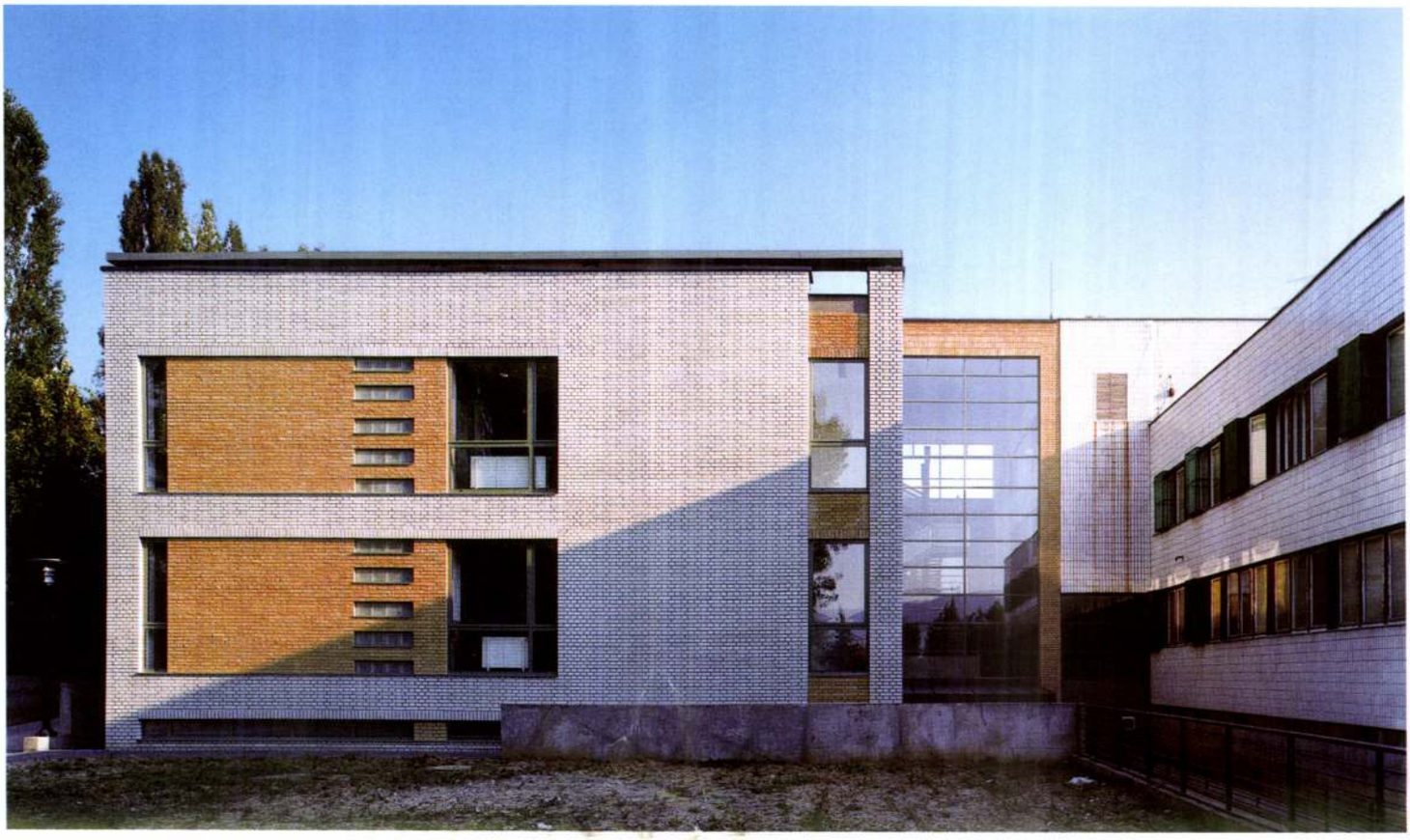

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ · **GROUND FLOOR PLAN**

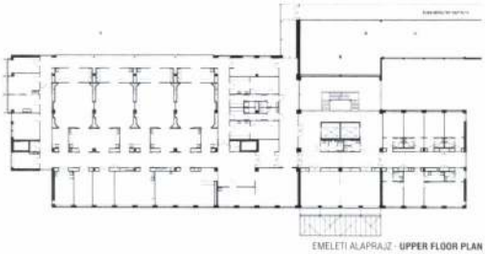

EMELETI ALAPRAJZ · **UPPER FLOOR PLAN**

PÉCS LÉPTÉKE ÉS TRADÍCIÓI okán egy kórházépület átadása rendesen a város jelentős eseményei közé tartozna. A város köztudottan erős lokálpatriotizmusában egy-egy középület vagy köztér átadása hosszabb-rövidebb ideig téma. Szűk körben még a minőség és az esztétikai kérdések is felmerülnek. Igazi fórumon már nem, a város művészeti közéletében az egymásra figyelés, az elemző értékelés nem divat, és a kommunikációs képesség szinte teljesen leépült. Csikós Zoltán (és Varga Levente) három éve átadott Szívcentruma után most a Honvéd Kórház együttesében, de az egyetem beruházásában készült el a Traumatológiai Központ. Pontosabban maga a ház már ugyancsak évek óta készen áll, de a nyitását még bizonytalanság övezi, talán az ősszel esedékes. Használaton kívüli házként nem is lehetne beszédtéma a közönség számára, de elgondolkodtató, hogy nem az a szakma számára sem, kik előtt pedig alighanem ismert már ez az egyébként megbújó épület. Mint ahogyan a publikált és szem előtt lévő említett Szívcentrum sem az. Olyan mértékben semmiképpen sem, ahogyan súlya és ereje alapján lennie kellene. Meggyőződésem, hogy ennek okai nem a házakban, és nem az alkotókban keresendők.

Budapest léptékében 5–10 évnyi ambiciózus építészeti tevékenység – különösen az utóbbi évtized felpörgött beruházási időszakában – látványos eredménnyel jár. Ilyen mértékű, a városképben jelentős változásokat hozó építés ebben az időszakban Pécsre nem jellemző, illetve ami ehhez fogható, annak minősége inkább teher (Rákóczi úti beépítés, különböző üzletházak), mintsem a regionális és építészeti szellemi központ tanúbizonysága. A fővárosban az elmúlt néhány évnek a nemzetközi építészeti áramlatokkal jól kommunikáló, de saját minőséget teremtő épületei kirajzolják azt az építészeti gondolkodást, az építészethez való azon viszonyt,

Patartics Zorán

Csendesen, jól, ízesen

TRAUMATOLÓGIAI KÖZPONT | **PÉCS**

ÉPÍTÉSZEK Csikós Zoltán
Rimanóczy Jenő

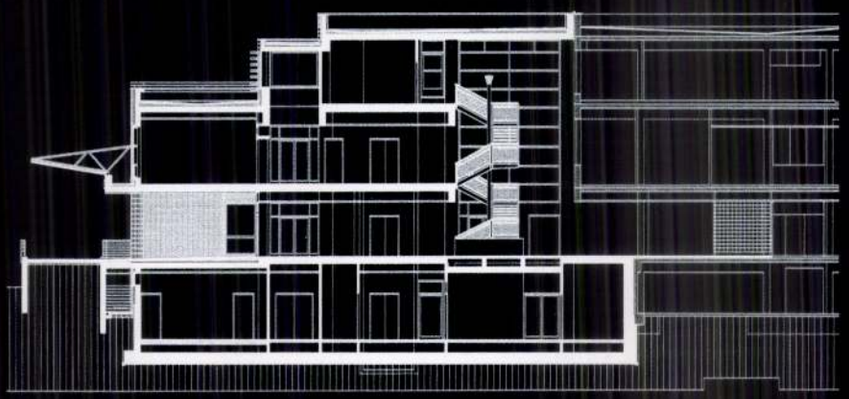

FOTÓK · **PICTURES** · HIROYUKI HIRAI

Új Magyar Építőművészet
Hungarian Architecture Today 2002 | 5
www.magyarepitomuveszet.hu

2002/5. tartalom

Az Új Magyar Építőművészet

2002/5. száma elé • Preface

Kilátó • View

Páholy • Lodge

4 Csendesen, jól, ízesen. Pécsi Traumatológiai Intézet – Patartics Zorán
Quietly, well and jointly. Traumatology Center, Pécs – Zorán Patartics
10 Megőrzött és rendezett. Dorottya Udvar – Bán András
Preserved and Organized. Dorottya Court – András Bán

Design

16 Párhuzamos interjúk. Csavarga Rózsa belsőépítész, Ekler Dezső építész
Parallel interviews. Rózsa Csavarga interior designer, Dezső Ekler architect

Csarnok • Hall

22 NEXT. 8. Velencei Nemzetközi Építészeti Biennálé II. – Szegő György
NEXT. 8th Venice International Architectural Biennial II – György Szegő

História • History

30 Kereszt a város felett – Boros Géza
Cross above the town – Géza Boros
32 Gellérthegy: Thébai kápolna – G.E.
Gellért Hill, Thebaian chapel – E. G.
34 Taposiris Magna – Vörös Győző
37 A többszólamú csend – Szabó Levente
Silence in multison – Levente Szabó

Ökotár • Eco-Store

40 Greenpoint 7 – G. E.
41 Tartsuk fenn – Fazekas Zsuzsa
Sustaining – Zsuzsa Fazekas

42 Sötétkék építészet – Jároli József
Architecture in deep blue – József Jároli
43 Ajánlások Budapestért
References for Budapest

Profil • Profile

44 Rétegek. Kapy Jenő 60 éves
Strata. Jenő Kapy 60 years old

Passzázs • Passage

50 Eltűnő víziók. Berlini építészeti kiállítások – Haba Péter
Visions disappearing – Architectural exhibitions in Berlin – Péter Haba
54 Az UIA berlini kongresszusa és közgyűlése – Böhönyey János
Berlin, UIA congress and general assembly – János Böhönyey
55 Az elmúlt 10 év... A Lukács és Vikár építészstúdió kiállítása – H. P.
Past 10 years... – Exhibition of Lukács and Vikár Architects – P. H.
56 9:12. Új lakóházak Bécsben – Wosobe Éva
9:12 New housing in Vienna – Éva Wosobe
57 Velence és Bécs között – H. P.
Between Venice and Vienna – P. H.
58 N. Kósa Judit – Szablyár Péter: Föld alatti Pest / Föld alatti Buda – Sz. Gy.
58 Boros Géza: Szoborpark – H. P
Géza Boros: Statue Park – P. H.
59 Jørn Utzon – Sz. Gy.
59 Buza Péter: Túlparti látomás – Sz. Gy.
Pest under ground / Buda under ground; Vision of the other side – Gy. Sz.
60 Jaki – György Péter
61 Budapest, a művészek városa – H. P.
Budapest, a city of artists – P. H.
62 Mentés másként – H. P.
Save as... – P. H.
62 Adatbank az európai szecesszióról – G. E.
Databank of the European Secession – E. G.

Hídfő • Bridge-head

63 A Mesteriskola felvételi ötletpályázata – H. P.
Idea competition for Masters' School entrance examination – P. H.

A borítón a Kapy Jenő tervei szerint épült családi ház látható látható. • Fotó: Bujnovszky Tamás

Új Magyar Építőművészet
A Magyar Építészek Szövetségének kulturális folyóirata. 2002. 5. szám

Megjelenik kéthavonta
ISSN 1417 – 9288
Kiadja: © TERC Kft.
Laptulajdonos: Molnár Miklós

Szerkesztőbizottság és kiadóhivatal:
1075 Budapest, Rumbach Sebestyén u. 14.
Tel./Fax: 344-5147

Új Magyar Építőművészet:
e-mail: epiac@axelero.hu

Szerkesztőségi napok: hétfő, szerda, péntek

Szerkesztőbizottság elnöke: Turányi Gábor

Főszerkesztő: Szegő György

Olvasószerkesztő: Götz Eszter

Szerkesztő: Haba Péter

Vendégszerkesztők:
Lukács István
Kunszt György
Turányi Gábor

Internetes megjelenés:
Borbás Andrea

Munkatársak:
Makádi Lászlóné
Tukarcs Jánosné

Fordítás: Thury Katalin

Lapterv és nyomdai előkészítés: PartGroup

Logó: Kálmán Tünde

Nyomtatás: Reálszisztéma Dabasi Nyomda Rt.
Mádi Lajos v. ig.

Terjesztés: Benyó Kft. Budaörs,
tel./fax: 06-23-420-477

Előfizethető a szerkesztőségben vagy átutalással a Gyorsjelentés kiadó Kft. Budapest Bank 10102244-05983206-00000003 számú egyszámlájára, továbbá a hírlapkézbesítőknél és a Hírlap-előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatóságnál (1089 Budapest, VIII. Orczy tér 1., **levélcím:** 1900 Budapest, Orczy tér 1.), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Üzleti és Logisztikai Központ (rövidítve: ÜLK), Budapest, VII. Vörösmarty u. 16-18., Budapest, 1946, kerületi ügyfélszolgálati irodáiban, vidéken a postahivatalokban.

Egyes példányok beszerezhetők:
A Magyar Építészek Szövetségében (1088 Budapest, Ötpacsirta u. 2., Tel: 318-24-44, fax: 318-46-99), a nagyobb könyvesboltokban és az Új Magyar Építőművészet szerkesztőségében.

Előfizetési díj egy évre (ÁFÁ-val): 5.874.-
•**Külföldre:** 13.400 .- vagy 100 DM
Fél évre (ÁFÁ-val): 2.937.-
•**Külföldre:** 6.700.- vagy 50 DM
Egy példány ára: 979.-

Az Új Magyar Építőművészet alapítói: Magyar Építészek Szövetsége, Építési Vállalkozók Szövetsége, „Az Építés Fejlődéséért" Alapítvány
A folyóirat megjelenését támogatja: Nemzeti Kulturális Alapprogram, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA
TERC Kft.
Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője az »OBSERVER«
BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738, Fax: 303-4744
E-mail: marketing@observer.hu
http://www.obserer.hu

Rimanóczy Jenő

Pernye Edit: Kórház, Tatabánya. Építészek: Rimanóczy Jenő, Lehoczky Ödön, belsőépitész Király József, statikus dr. Ruzicska Béla, út- és tereprendezés: Réz Dezsőné, parkositás: Tassi Ilona. - Tervismertetés.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 12-15.l.

Rikchan, Mathis l. Gigelhaum M.

Rikchan M.

Rikchan Mathis

ötvös 1749

Said

Mik. Pozs. 129

P 114

Finom
Feines

PÉTERFALVAI (Erdély)

famentes irodai
holzfrei Kanzlei

RIKER, Johann, pozsonyi kőművesmester

J. R., Maurergesell, 4 éves fia meghalt. (1849, 626/1)

Preßburger Zeitung
(Gentilia)

Rikesz Mihály MDK.

nyomdász

1621-1631 ig Rikesz Mihály Becsből származó nyomdász működött a pozsonyi kath. nyomdában

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói.
Grafikai Szemle 1892. 12 z. 198 l.

RIKKER Mathias, ötvösegért Pozsonyban

M. R. Goldarbeitergesell † 20 éves korában, Pozsony, 1846 jan. 15. (1846, 132 l)

(Mihalik J. Múz és Kt. Ért. 1911, nem ismeri)

Preßburger Zeitung
(Gunthan)

Rikoti Károly, porcellánigazgató

184o-ben házassági tanúja volt Desszler Károly porcellán festőnek a pápai gyárban. Részese volt az ott folyó porcellángyártásnak. 183.o.

Mihalik Sándor: Pápai kőedény és porcelán kisérletek. 169.o.

Folia Archaeologica. V.1963. Az Egyet. Régészeti Alap Kiadóvál. Bp

M.D.K.

Rikóti Károl/Rikotty/,keramákus/?/

A pápai kerámiagyárban dolgotott,mint könyvelő.1840. ben ,mint"porczellán-gyárigazgató"bejegyezve egy eskűvőn. 271.o.

Móry Bertalan: A pápai kemónycserépgyár története. 235.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém.1965

Rikótzy

MNK

Eldöllt az óbudai hídfeljáróra kiírt pályázat.
Pesti Napló 1937. ápr. 25.

Riktarich János

ötvös

1828 Pársega

Kapmagyarorszagötvösök 93

[illegible] fromár [illegible]-én.

[illegible]-én.

[bokrétát

[illegible]brázol, [illegible] és [illegible] abrosznal le [illegible] (takart [illegible]),
[illegible] és a melyre egy szines diszedényben [illegible],
fedeles kannát, négy finom csészét, egy czu-
és egy fél czitromot tettek. A [illegible]
[illegible]il van. A háttér csikos fal, a melyen diszes
[illegible] Jelzése alól balra: „P. Bergeret".

[illegible]tartót, a melyeknek egyike üres,

– Lelt. sz. 4458. -- Értéke 100 K. --
12 márczius 9-én [621-913]. -- A
[1381-913]. -- ~~Átvétetett 1913 ápri-~~
tett 1914 márczius 30-án [245-914].

Kill Imre

építőmester

1871. Pesten.

PKC. 217 l.

Ferdinand, II-ik, osztrák főhercz

arcsk. II. 214. — cseh ki-

rálylyá koronáztatása 1617-

ben (rézmetszet) II. 214. —

római császárrá koronáztatása

1619-ben (rézmetszet) II. 214.

Rill Imre

építőmester

† 1904 máj 15.

Budapesti építőmesterek stb.
ipartestülete I. évkönyve.
Bp. 1905. 232 l.

Radisics Jenő VI. 70.

Rill Imre

Lepesti orsos

XX st.

l

Pritz

33. l

8388/1932.szám.

III.

Mult évi

jesztése mellől a pécsi egy

munkálatok költségeinek fel

küldöm vissza a t. Bizottság

teleket tételenkint feltünte

tételhez tartozó és még hián

ujból terjessze fel, mert a

összegek elszámolása gyanánt

Budapest

Rill Károly, tanuló

A nemzetközi gyermekrajz kiállításon a magyar gyerekek szép eredményeket értek el. — A sikersorozat első dátuma 1968. Veres László V. oszt. tanuló megyei első helyezett az úttörők képzőművészeti versenyén. Egy évre va Rill Károly és Mozey Cecilia hasonló eredményért Balatonedericsre utazhattak a gyermek képzőművészek alkotótáborába.

Ozakó Sándor: Hogyész-Új-Delhi.
Népújság (Tolna), 1978. júl. 9.

Rill Mária, tanuló

A zánkai gyermekalkotások galériájában sorban a falra kerülnek a hőgyészi pajtások képei: Rill Mária, Kompa Gabriella, stb. képei szerepelnek, a jutalom zánkai üdülés.

Czakó Sándor: Hőgyész-Új-Delhi. Népújság, /Tolna/, 1978. júl. 9.

Rima József MDK

Póttartalékos, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Rill & Schomann épitész és épitőmester

terveik szerint épült az alábbi ház Budapesten

Bauzeitung für Ungarn. 1876. 18. sz. /Neubauten 1876. III. Der Wilhelm Romeiser,sche Neubau, Theresienstadt, Trommelgasse/.

M. D. K.

RILL és SCHOMANN építőmesterek

Bartóksutca 10 és Puskin utca sarkán
álló bérház

Ybl Ervin: Ybl Miklós 143.

Rill & Schomann K

épilen ci. épitomaster

tervei szerint épült az alabbi

hiz Budapesten.

Bauzeitung für Ungarn

1876. 18. sz. (Neubauten 1876.

III. Der Wilhelm Romeiser'sche

Neubau, Theresienstadt, Trom-

melgasse.)

Rima József

Pechán József
festő álneve!

1903. a néven
szerepelt a Nincsen
~~[illegible]~~

Rima József festő

Műcsarnok, Ujverbász

1903. tav. Eiall. 636.

Pecham

cr

épe.

ül és balra tekint. Előtte nyitott könyv
egyik felén nyugtatja és baljával a ~~[illegible]~~ lelógó
tteje és bal vállára vetett köpenyege piros,
juszat hegyesre pödött, szakálla leberetvált.
lőben ~~végződik~~, hasitott újjú barna kabát-
ül (wak) négyes ~~be~~gombolt, (be) ~~és~~ az asztalon kalamá-
tetőt veszünk észre. ~~Mögötte fák diszlenek~~

: 19·5 cm.
18-án. Ára 4000 Kán (303/900)

az 1900: VIII. 2-án kelt 2636 eln. számot

k. ajánlásoraival.

művészete. I—IV. kötet. 4r. Diszkötések. Minden kötet

s 1849. évfolyam. 1-től 247., illetőleg 1—67. szám (1849
ozzájárul : Der vierzehnte April. 1849. 1., 2. szám. *Hozzá-*
82. szám, továbbá ugyanennek uj folyamából az 1—8. és
49 jul. 7.) Igen ritka sorozat, diszes félbőrkötésben.

eák lexikon. Béts, 1823. 8r. 2 köt. Vktsek.

és szertartásai. Pétsett, 1783. 4r. Egykoru kötésben. *Igen*
yzés szerint ajándékozta a forditó, Lethenyei János.

ıtecheticus. Tyrnaviae, 1748. 16r. Félpgkötés.

GI LEVELEI. Emlékkiadás. Bpest, Franklin Társ. 1906.

. Bpest, Légrády Testvérek. Nagy 4r. Ered. diszkts.

ete és kora. Budapest, 1907. 8r. 2 köt. Fvkötések. Szerző

állama felé. Politikai tanulmány. Szerző sk. ajánlásával és
evelével, amelynek utóirata egy névjegyre van irva.

347. KINSKYNÉ PÁLMAY ILKA, Emlé

348. KIRÁLY KÖNYVE. Eredeti disz

349. KISS JÁNOS ÉS SZIKLAY JÁNOS
Diszes vászonkötések.

350. KISS JÓZSEF, Levelek hullása.

351. KISS JÓZSEF KÖLTEMÉNYEI.

352. KISS JÓZSEF, Legendák a nagy

353. KISS JÓZSEF HÁBORUS VERSE
Szerző sk. ajánlósoraival.

354. KISS JÓZSEF, Avar. Budapest,

355. KISS JÓZSEF KÖLTEMÉNYEI. N
Éred. diszkötés.

356. KOLOZSVÁRI NEMZETI SZINH
Rákosi Jenő urnak Ditrói Mór."

357. KOSSUTH. Report of the special
of New-York, to make arrangeme
1852. 8r. Eredeti vkts. Érdekes ké

Rimaalbányai falképek II. mestere

A XIV. sz. végén készíti az északi fal különálló, monumentális igényű munkálatait.

Prokopp Mária: Gömöri falképek a XIV. században.
/Művtört.Ért., 1969. 2. sz., p. 128-147./
p. 141-142.

példány „Rákóczy-kötésben". Szerző s

370. MALONYAY DEZSŐ, A magyar nép a szerző sk. ajánlósoraival.

371. MÁRCIUS TIZENÖTÖDIKE, 1848. é jul. 6.). Közben több szám hiányzik. *H járul:* az Esti Lapok 1849-iki 61., 64., a junius—julius havi 1—26. szám. (18

372. MÁRTON JÓZSEF, Német-magyar-d

373. MEDICEI PÁL, A zsidóknak szokási *ritka!* A tábláján levő 1790. évi feljeg

374. MERCATOR, BERNARD, Nucleus ca

375. MIKES KELEMEN TÖRÖKORSZÁ Nagy 4r. Ered. fbőrkts.

376. MIKSZÁTH KÁLMÁN, A jó palócok

377. MIKSZÁTH KÁLMÁN, Jókai Mór él sk. ajánlásával Rákosi Jenőhöz.

378. MIKSZÁTH KÁLMÁN, A kötelesség egy hozzácsatolt hosszu, igen érdekes l

kiratami. Budapest, 1912. 8r. Vkts. Szerző sk. ajánlásával.

kötésben.

, A katolikus Magyarország. Budapest, 1902. 4r. 2 kötet.

Bpest, 1908. 4r. Diszkötésben. Szerző sk. szép ajánlásával.

Bpest, 1882. 12r. Fbkts. Szerző sk. ajánlásával.

apámról. Budapest, 1911. Szép skezü ajánlósorokkal.

I. Váradi Albert rajzaival. Budapest, 1915. Kis 4r. Fvkts.

Athenaeum. Szerző igen kedves ajánlósoraival.

Magyar művészek képeivel. Budapest, Révai Testvérek. 2r.

ÁZ KISSZINLAPJAI 1891-BŐL. „Emlékül Nagyságos
8r. Fvkts.

commitee appointed by the Common Council of the City
nts for the reception of Gov. Louis Kossuth. Newyork,
pekkel. Ritka.

Rimaszécsi ev. templom

Középkori freskói

Vas. Lajos

1887. 405. l.

(Régi freskók.)

Nagy

Dr. Szentiváncsi Gyula
in

Lágymányos

Lágymányosi ut 16

Kimabrezó

Gömörnyze.

ex. templom.

Möller Istv. 1888.

1) felmérési vázlatok 8 db

(falkép ek alatt a többi) hktkr. ~~1895~~ 1895-2

16.

17.

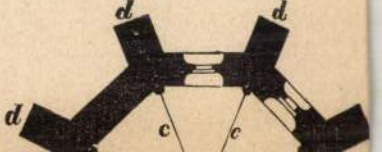

Kenessey-féle ház Debreczenben

VIII. 122

Rimai Tóth Sándor

Mucsarnok, festő Harsfa u. 59/6

1926 téli kiáll. 575

Rimaszécsi falképek mestere

Kitűnően komponál, biztos ecsettel rendezi el alakjait; a térábrázolás ügyes (perspektivikus rajz) is megtalálható. A sienai művészet távoli visszhangja mellett a firenzei trecento ~~hatása~~ bizonyos hatása érezhető.

Prokopp Mária: Gömöri falképek a XIV. században. /Művtört. Ért., 1969. 2. sz., p. 128-147./

p. 143.

MDK

Rimanóczy Géza

Almafa, of.

Képzőművészetünk a felszab. után kiáll. Szeged, 196o. jul.

MDK

Rimanóczy Géza

Szőke Győző arcképe, repr.

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll.
1945-58. Móra F. Muz.

MDK

Rimanóczy Géza

Sz. Gy. arcképe, of.

Szegedi képzőművészek retrospektiv kiáll.
1945-58. Móra F.Múz.

MDK

Rómanóczy Géza

Zalamegyei táj

KMTárs 1938. őszi kiáll. 28 l.

MDK

Rimanóczy Géza, graf.

rajzait pompás megfigyelő képesség, jóizü humor teszik vonzóvá.

Felvidéki kiállitás.
Magyar Kulturszemle. 1940. 4.sz. 98-100.l.

MDK

Rimanóczy Géza

Halászbástya, vf. Repr.

Kiállitásokról. Magyar Nemzeti Müvészet 1938.
4. sz. 79.l.

Rimanóczy Géza
festő

M.D.K.

Szegeden vett részt a Móra Ferenc
Múzeumban lévő kiállitáson.

Kiállitások. — 39 lap.
Művészet, 1960. augusztus.

MDK

Rimanóczy Géza (festő)

Szerepelt hat szegedi festő illetve grafikus legutóbb tartott kiállításán.

(Szűcs): Beszélgetés Vinkler Tászlóval képzőművészeti életünkről.

Tiszatáj, Szeged, 1960. április 14. l.

MDA

Rimanóczy Géza festőművész

Szerepelt a Móra Ferenc Múzeumban a Hazafias Népfront által hat festő képeiből összeállított kiállításon.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1960. április 2. 2.

M.Dh.

Rimanóczy Géza festő

szegedi művész. Optimista nagyapás jellemzi.

Dr Harcos Ottó – „Rajztanárok képkiállítása".

Dunántúli Napló. 1954. XI. évf. aug. 15. 6. l.

MDK

Rimanóczy Géza festőművész

Hét szegedi festőművész – köztük Rimanóczy Géza – műveiből kiállítás nyílt a szegedi Kábel- és Sodronykötélgyárban.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1961. január 2. l.

MDK

Rimanóczy Géza festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs. 38 l.

Rimanóczy Géza festő M.D.K.

Önálló kiállitás Szegeden

Szelesi Zoltán: Szeged uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962.

Szeged, 1962. 174.l.

Rimanóczy Géza festő M.D.K.

Esztergapadnál. repr.

Szelesi Zoltán: Szeged új képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1960-1962, Szeged, 1962. 201.1.

MDK

Rimanóczy Géza (festőművész)

Vízfestményekkel vett részt a Demokrácia Kultúrnapjai Szegeden keretében a Magyar Művészhetek rendezésében a múlt év októberében megnyílt képzőművészeti kiállításon. Szegedi művész.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállítások.
Tiszatáj, Szeged, 1947. március. I. évf. 1. sz.
57–58. l.

Rimanóczy Géza

a szegedi festők
között

of

Férfi fej
Kultúrpalota
Férfi arckép
Szegedi városháza
Szegedi városi fürdő
Csodavirág
Kazinczy-utca
Felkeltett emlékek

Szeged 1946 okt

ORSZÁGOS MAGYAR GYÜJTEMÉNYEGYETEM

231 / 1934. szám.

Nagyságos

Dr. SZŐNYI OTTÓ

urnak, a Müemlékek Országos Bizottsága

előadójának,

Helyben.

Rimanóczy Géza

szegedi festo

Of
- Meglesett ártatlanság
- Hétvég házak
- udvar
- Tájkép
- Gyöngyök

Szeged 1947. febr.–márc

Betrag umgehendst zu überweisen,
unmöglich ist, die Zeitschrift v
gebühren ausbleiben.

Mit dem Ausdruc

KUNS
VERLAG DER ZEITSC

1 Erlagschein

MDK

Rimanóczy Géza

"Női arckép" c. olajfestménye repr. 76.l.

Magyar Nemzeti Művészet,1938. 4.sz. 76.l.

MDK

Rimanóczy Géza

Női arckép, of.,repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz.
76.l.

MDK

Rimanóczy Géza, Léva

felvették a Rajztanárok Egyesületébe

Rajzoktatás 1941. II. évf. 4. sz. 37.l.

MDK

Rimanóczy Géza

Női arckép, of.,repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz.

MDK

Rimanóczy Géza

Halászbástya, vf.,repr.

Kfj.: Kiállitásokról. Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz. 79.l.

tovább

Rimanóczy Géza

Léva

Roisz Vilmos

Bpest

Sebestyén Ferenc

Bpest

B. Simon Pál

Tótkomlós

Szigeti (Süle) Iván

Tiszafüred

Szlabóczky Emil

Ráckeve

Szörényi Lux Géza

Esztergom

felvételüket kérték a Rajztanárok Egyesületébe

Rajzoktatás

1941. II. évf. 3. n. 24. l

Valamennyit felvétték

Rajzoktatás. 1941. II. évf. 4. n. 37. l

21.évi február hó 11-én.-

aligazgató.-

Rimanóczy Géza

Szegedi Képzőművészeti Egyesület
társalatán Szegeden szerepelt.

Sz.M.N.934.IV.1.

Rimanóczy Géza

"Szegedi Képzőművészeti Egyesület" kiállításán Szegeden szerepelt.

Cz. U. N. 934. IV. 25.

Rimanóczy Géza

(n. 1894)

Reprod.: Szőke Györö arc lépe

Szeged mai képromüvénete (Reprodukciók) szek.: Krajkó András, Szabolcsi Gábor. Bev.: Horváth Mihály, 1959. Tinatáj Szod. Kiskönyvtár.

53 l.

Rimanóczy Géza

			Kat.
19. Önarckép	lemp	2000.	Ft.
20. Pizoszukás nő	olaj	2000	—
21. Zöldblúzos lány	"	1800	
22. Formázót a vasöntödében,	olaj	-	1500
23. Kalapos nő	"		1500
24. Kirándulót	"		1200
25. Műtermben	"		1300
26. Ülépítő	"		1000-
27. Dér Endre arcképe	"		——

Hat szegedi festőm. Kiáll. Szeged 1960. kat. összeáll. Vincze András, Bev. Szelesi Zoltán. Szeged 1960.

Rimanóczy Géza: Gyömörey Boriska arcképe.

Rimanóczy Géza

Műcsarnok Kurír
1938. 3. n. 36. l.

Lengyelország.

Igen szépek Mehoffer József üvegablakai. It helyén van az a dekoratív stílus, mely függő képe ken annyira keresetté válik.

Gimes Lajos: Falurészlet.

(Műcsarn

Rimaróczy Géza

Virágok, 100 P
Cigánylány, 40 P

Szeged 1934

MAGYAR NEMZETI BANK
Pénzforgalmi osztály

BUDAPEST 49 VIII 19 15 54

147620

Műemlékek orsz. bizottsága
ellátmányszámla,

Budapest
IX. Hőgyes Endre-u. 10.

Hivatalból
Díj átalányozva

Rimanóczy Géza

Rimanóczy Géza; Önarckép.

Művész Kurír

1939. 3. 36. l.

36

szobrászat körébe tartozik.

Végül Jan Matejko mesteri megoldású nagy kompozíciója, melyre nézve már régen kialakult a kritika véleménye.

A szobrászati részben Kuna Hensik faszobraival Dunikowski Kaswery elnagyolt evangélistáival és egy pár újszerű törekvéssel mutatja a lengyel szobrászat mai törekvéseit.

A Nemzeti Szalon svédkiállításán

vannak művek, melyek kevéssel akarnak sokat mondani, de hangjuk erőtlenül vesz el a nagy zürzavarban, mely a kiállításon uralkodik.

A darabosság még nem művészi kifejező erő, a slendriánság még nem hangulat, a torzítás lehet olykor érdekes, de ehez megfelelő torzlelkületű „művelvező" is kellene. A festékhalmozás még nem művészet.

Legközelebb áll a valósághoz Oszkar Hullgren tengerképe leszűrt igazságaival. Berbil Damm öregasszonya, Schwalb tájképe, Martin Edmond hólapátolója a valóságfestés határai között mozognak. Igen ötletesen jellemezte az egész irányzatot E. Vahlskag, aki merev fababákat festett. N. Möllerberg női aktja és Olaf Ahlberg fából faragott két feje azok a művek, melyek a kiállításnak némi sikert biztosítanak.

...nok, 1937.)

Rímanóczy Géza

festő

Műcs. kiáll. 1938 tól

Pipics 119. l.

KOMÁROM

Vár

Komárom. VV 1867, 325 l.

Rimanóczy Géza

Mat

1945-ben Zerült Szegedre, ettől Zerdve rendszeresen Ziállít ott.
1929-35-ig a Zeczleméti művésztelepen Révén Imre társaságában működött.
1923-ban nagymarosi ünnepi-díjat zapot. utána Berlin hosszabb idei. Ott arcképe miniaturázat festett. Hazatérve Bpestre portrézat zénített. Műcsarnokban gyakan szerepelt. Kiállított még Pozsonban, Eperjesen, Kassán, Komárombau, Lévain.

Hat szegedi fotóm. Kiáll. Szeged, 1960.
Kat. Összeáll. Vincze András, Bév. szelesi Zoltán
Szeged 1960.

6 l.

Rimanoczy Géza

MDK

Kiállitott a szegedi Széchenyi tér 3. sz alatt megnyilt kiállitáson.

Sopront és környékét ábrázoló képei.

--:Hasznos kezdeményezés.

Délmagyarország, Szeged.
1957. nov. 2.

Rimanóczy Géza

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz. 63.l.

Rimanóczi Géza, festőművész

Szegeden, a Tábor u.-i kollektív műteremben festette a szép fekete aktmodellt, Verzsikét, Rimanóczi Géza is.

Tandi Lajos: Zoltánfy Istvánnál.
~~Kritt~~ Tiszatáj, 1979. 5. 92. old.

Rimanóczi Gézay festő

L: Zoltánfy István

Tandi L: Zoltánfy Istvánnál 9-96.

Tiszatáj, Szeged, 1979. máj. XXXIII/5

Rimanóczy Géza

MDK

Önarckép gitárral

Műcsarnok 1939. téli tárlat

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, épitész

a Kiállitási bizottság tagja

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp.1931. 20.old.

Rimanóczy Géza

festő

Női portré

repr.

Magyar Sors

1937. 4. 4.

Rimanóczy (Hetre)

Géza

Foto

Szeged

Fodor u. 24.

MKSz 1947

HDG

Rimanóczi Géza festő

Szerepelt a Dél-alföldi Képzőművészek Kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Képző-művészek Kiállítása Szegeden.

Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.

MDK

Rimanóczi Géza

Tszapart, festm.
Csidavirág, "

Szegedi művészek a pécsi Városi Muz.ban. M.Képzm. Szabadszervezete XLVII. pécsi kiáll. 1948. dec.

MDK

Rámanóczi Géza

Csányi: A szegedi festők kiáll. Független Néplap. Pécs. 1948. dec.5.

Rimanóczy Géza

MDK

Önarckép gitárral

Mücsarnok 1939 Téli tárlat

Rimanóczy Géza

Zalamegyei táj

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Rimanóczy Géza festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm.kiáll. szegedi Móra F.
Muz. 1961. jul.

MDK

Rimanóczi Géza

Tiszapart

Nikelszky G: Szegedi festők tárlata a Városi Muz.ban
Dunántuli Napló 1948. dec. 7.

M. D. K.

RIMANÓCZY Gyula építész

Templomok

Granasztói Pál: A magyar építészet
Kilenc évszázada
Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 6. sz.
194. l.

Maradandóság és változás (Művésze
Ráckeve 2000). 2004

Színezett régi levegő. A NahTe be
herceg fényképmunkáit digitális r
ezüstzselatin című, a Magyar Foto
24. és 2003 július 8. között ren
melléklettel. Szerk. Beke László

Beke László-Dékei Krisztina: Alt
kiállításához). 2003

Kállai, Enrst: Schriften in deut
Herausgegeben von Monika Wucher
írások/Gesammelte Werke, 4). 200

Kállai Ernő: Mednyánszky László,
konstruktív művészete, [1944]; P
Árpád (Összegyűjtött írások, 8).

Kállai Ernő: Magyar nyelvű cikke
Szerk. Tímár Árpád (Összegyűjtöt

Beke lászló (Szerk.): Képkorbács
készített munkái. 2004

Kolta Magdolna-Kincses Károly: H
Út a Munka-körül a zen-buddhizm

Rimanóczy Jenő: építész
a MÉSZ Mesteriskola előadásai.
VII. ciklus 1982–84.

Rimanóczy Jenő: Rimanóczy Gyula munkásságáról.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2. szám, 5-old.

Pámándy Gyula, YBL-i Kossuth-díjas építész (1903-1958).
YBL Miklós-díjasok, 1986.

V. Tárnándi Margit YBL-díjas építész 1953-ban került a Középülettervező Vállalathoz, itt Schömmer Ervin, Protich János és Pámándy Gyula műtermében dolgozott.

Magyar Építőművészet, 1986. 4., 49-old.

Rimanóczy Gyula, Ybl- és Kossuth-díjas építész (1903-1958).
KÖZTI Emléktár

Farkasdy Zoltán 1986-ban nyitotta meg a Közti Emléktárának bemutatkozó kiállítását, melyet azzal a szándékkal hoztak létre, hogy megőrizze, folyamatosan gyűjtse a vállalatnál dolgozó építészek terveit, vázlatait, dokumentumait. Az első kiállítás a vállalat „hőskorának" nagy egyeniségeit mutatja be: Dávid Károly, – Hidasi Lajos, – Janáky István, – Kalsz Gyula, – id. dr. Kotsis Iván, – és Rimanóczy Gyulát.

Magyar Építőművészet, 1986. 4., 64-old.

RIMANÓCZY Gyula épitész

Pályázati tervéről a Sztálin téri állomáshoz

PRAKFALVI Endre: A budapesti földalatti gyorsvasút tervei és épitése.= Pavilon 6(1991) 71-72.p.

noz az írókhoz,
és orvosokhoz,
megvallották ke-
üket, hűségesek
igazság követel-
s lelkiismeretük
g ha ezért súlyo-
s megkülönböz-
elszenvedniük.
örömmel tapasz-
megszűnnek az
nonopóliumok, s
sadalom van ki-
amely tiszteletben
az alapvető ér-
udományok és a
épviselői, akik kü-
lási és politikai
t vallanak, ma
yesülhetnek abban
szítésben, hogy az
jóságot és a szép-
k és szolgálják, a
z emberiség igazi
ára – mondta az
. János Pál.

• • •

RIMANÓCZI GYULA épitész

Pasaréti uti buszvégállomás és a Sodrás u.20. alatti villa állapotáról és átépitéseiről

KISS Katalin: Néhány példa a legujabb kori müemlékek müszaki állapotáról Budapesten. = Müemlékvédelem, XXXV. évf.1.sz. 1991 32-33.p. és ill.

De a király megához ve
hiven hitt, amelyet eg
az erények teljességév
Úrhoz."

Szent László a vára
mának szánta. Mégis, e
mették el, majd innen
ték Váradra. A rendkiv
tésekor elkezdődtek, é
latok szinhelye lett.

A nép kezdte szentk
megerősitése Róma közb
az eseményeket a követ

"Ebben az időben a

RIMANÓCZY Gyula épitész

debreceni épülete

RÁCZ Zoltán: Borsos József és Debrecen korai modern épitészete. Debrecen : Hajdu-Bihar m. Tcs., 1990
45, 127.p.ill.

RIMANÓCZY Gyula építész

KÖRMÖCZY Katalin: Lakáspolitikai törekvédek a fővá
rosban a két világháboru között. = Folia Historica
, 14.1989 86.p

RIMANÓCZY Gyula

Kumer Béla: Példaképünk R. mester. =
Magyar Nemzet, XLVII. évf. 34. sz. 1984. febr. 10. 6. p.

7. Munkaértekezletek

a/ A Kutatócsoport munkaér értekezletek/

A munkaértekezletek cél rozott időnként áttekin a Kutatócsoport előtt á végzett munkáról. Össze ismertetni a Kutatócsop

Rimanóczy Gyula

K

céd és Hönsch László

Tér és Forma. 1938. 59–66. l.

(Poslás Nyugdíjas Otthon [Budapest XIV. Szent Domonkos-utca 6. n], képekkel).

Tervezték fentiek.

Rimanóczy Gyula

Céd és Csanak József

az alabbi pályázaton megvett terv.

Weichinger Karoly:

A debreceni városháza. Tér és Forma

1931 - 186. l.

képpel -

Rimanóczy Gyula építész

Terverőcsoportjának tervét 40.000 ft-ért megvették az alábbi pályázatou

Kovács Ferenc: A tabáni rácz gyógyfürdő terv pályázata 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

Rimanóczy Gyula

M.L. Budapest, IV. Ujpest, Bajcsy-Zsilinszky úti lakótelep. Tervező: Mező Lajos, épitészek: Rostás Margit, Rimanóczy Gyula, Fábián István. /Terv-ismertetés/.

Magyar Épitőművészet, 1968. 5.sz.

23.l.

Rimanóczy Gyula MDK
épitész

A Váci uti iparostanuló iskolát tervezte

Epitészetünkről (Perényi Imre cikke)

Szabad Nép,195o,szept.13 7 l.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula

Épitőművész tervezte a székesfehérvári Ország zászlót amit juni.24.-én lelepleztek.

Városok Lapja 1936. XXXI.évf. 11.szám. 361.o.Hirek

MDK

Rimanóczy Gyula

v. Nagy Zoltán: Modern monumentális művészet.
Magyar Szemle, 1937. 3e.kötet. 4.sz. 329-336. l.

Rimanóczy Gyula MDK

Kossuth-dijas és Ybl-dijas épitész váratlanul elhunyt.

Népszava 1958. dec. 24.

Rimanóczy Gyula

A budai Palota Janáky István és társai újjáépitési tervének birálata során és részben a terv alapján 1950-ben szervezett szakértőbizottság vezetője: Papp Imre, tagja: Granasztói Pál, Kardos György, Pogány Frigyes , Rimanóczy Gyula.

Granasztói Pál - Poldányi Károly:Budapest.holnap. Bp. 1959.

114.l.

Rimanóczy Gyula

MDK

Az 1950ében , a kiállitási terület beépitési tervére I. dijat nyert Vass Antal, és Németh István terve, Valamint Gebhardt Béla terve.

Kiss László, Vass Antal és Rimanóczy Gyula javasolták a kiállitási terület ~~xxx~~ tervezése kapcsán ennek céljaira az Obudai - szigetet.

Granasztói Pál - Polónyi Károly:Budapest holnap. Bp. 1959. 115-116.1.

MEK

Rimanóczy Gyula

Müszaki Egyetem épületcsoportja.

Granasztói pál - Polónyi Károly: Budapest holnap.
Bp. 1959.

115-116.1.

MDK

Rimanóczy Gyula és Hoepfner Guidó épitészek

világszálloda a Gellérthegyen, terv

Fiala Ferenc: Müvészek álmai...amelyek álmok maradnak.
Uj Magyarság 1936.dec. 25. kép.

Rimanóczy Gyula MDK

Csemegi József ifj.:
Az Erzsébet automata távbeszélő központ épülete.
Magyar Kulturszemle 1940. 2.sz 48.o.

RIMANÓCZY GYULA

Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp.1938.
4o.,79.lap

Rimanóczy Gyula és

Hoepfner Guidó

tervezték az alábbi
szállodát, amely azon-
ban nem valósult
meg.

Tér és Forma

1935. 12. sz.
(Szálloda a Gellértheggen.)
képekkel

Amin nem is
csodálkozom!

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

terverte a Bpesti Szent Domonkos utcai Nyugdíjas Póstás üdülőt és a Központi Póstapalotát (Hársfa utca) [? tudtommal Dob-utca, Brié], mely épületek mindegyikére Boda épület szobrászi díszt került.

Szij Rezső: Boda Gábor, a szobrász

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVII.évf. 10. sz. 84-86 old.

Rimonóczy Gyula

Műszaki egyetem, Budafoki út, 1952-54 terve

A felszabadult Budapest művészete, Budapest, 1960. kiállítás-katalógus, 14 l.

Rímanóczy Gyulát

a mjíregyházi dohánygyár tervező jeként említi

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

2671

Rimanóczy [ ], épitész MDG

A szerző bemutatja könyvében.

Jajczay János: Mai magyar egyházmű-
vészet 8

A Könyv, bp. 1938. ápr.-máj. IV/4-5.

Rimanóczy Gyula

— **Építőművészek kitüntetése.** A Budai Szép művészeti Társulat építőművészeti tárlatának dijkiosztó bizottsága a székesfőváros ezüstérmét: *Rimanóczy* Gyulának, a székesfőváros bronzérmét: *Kaffka* Péternek és a Budai Szépművészeti Társulat koszorus aranyérmét: *Dávid, Szabó* és *Wannwer* építészeknek itélte.

Ujság, 935.I.11.

P.H.935.I.11.

MDK

Rimanóczy Gyula, Károlyi Antal és Bauer Gyula

tervezték az alábbi épületet

A Szőlő-utcai kislakásos bérház. Tér és Forma 1942. 36,37.l. képekkel.

Rimanóczy Gyula épitész M.D.K.

Budapesti uj Sporcsarnok tervpályázat
I. dij
Társtervező: Gulyás Zoltán- Rimanóczy Jenő

Magyar Épitőművészet 1966/6. 2-3.l.

MDK

Rimanóczy Gyula

A ferencesek uj temploma a Pasaréten. Magyar Iparmüvészet 1934. 175.l.

MDK

Rimanóczy Gyula

Dr.B.V.: A Liége-i nemzetk. épitészeti tervkiáll. Tér és Forma 1930. 7. sz. 302.l.

MDK

Rimanóczy Gyula

Negyvennyolc pályázó...a Közp.Városháza ujjáépitésére. Magyarország 1940. márc. 13. 10.1.

Rimanóczy Gyula

A modern építészeti irányzat egyik úttörője, a két világháború között.

(Postaügyi Minisztérium a Csengery utcában)

Gerő László „Magyar Építészet"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol IV No. 10. 1963
166 l.

MDK

Rimanóczy Gyula és Szabó Lajos épitészmérnök

közösen készitett tervük a székesfehérvári uj vágóhid tervpályázatán II. dijat nyert

Schmiedl F.: A székesfehérvári uj közvágóhid. Tér és Forma 1935. lo. sz.

Rimanóczy Gyula

Modern templomot épitett Budán a Ferencesek részére.

Az uj Posta Igazgatóság Irodájának tervezője.

The Hungarian Quarterly, Vol. VII No. 1. 1941

(Bierbauer Virgil)

Rimanóczy Gyula

Vövös Hadszerep u 22-24 sz.
bérház (vegyes)

A képzőművészeti Debrecenben
1961

47 kép

Rimanóczy Gyula

Pasaréti templom (repr.)

The Hungarian Quarterly, Vol. VII No. 1 1941
(Bierbauer Virgil)

MDK

Rimanóczy Gyula

építész
xxxxxxxx, az iskola v. növ.

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 15. 1.

Eötvös József gimn. loo éves fennállása

MDK

Rimanóczy Gyula

Kossuth dijas müépitész tervei szerint alakitják a müvész sétányt.

Esti Hirlap 73 sz. 1958. márc 27 2 old.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula

Épitőművész és Kerényi Jenő szobrászmüvész "Mártir-emlékmü" pályázata kiállitva a Műcsarnok VI.képzőművészeti kiállitáson.

Noszlopy Gy:A VI.képzőművészeti kiállitás szobrairól. Népszava 1956. I.7. 6.szám. 6.old.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, épitész

Modern tervező. Közlekedés és Postaügyi Miniszterium
Dob-és Hársfa u.sarok. 552.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva, 1960. Budapest

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész (1901-1958)

nevét a 30-as évek második felében épült és heves vitákat kiváltó modern templomok tervezői közt említi a szerző (Pasaréti téri templom. O tervezte a Posta és Közlekedésügyi Minisztérium Dob-utcai épületét is.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

359. old.

Rimanóczy Gyula

vett részt az Építésügyi Minisztérium által 1950-ben a budai palota főhomlokzatára meghirdetett pályázaton. Kupolás megoldást javasolt.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

138. l.

Rimanóczy Gyula (1903-1958)

Budapesten, a Pasaréten épitette a Ferencrendiek templomat (1933-1934).
(3 hajós csarnok, a mellékhajók csak rekeny közlekedő folyosók, megnyújtott apszist falhoz közelállitott pillérsor keretesi. A harcin, felül áttört torony külön áll a templom baloldalán, jobb-ról kisméretű rendhás a mentély mellett)

Major Máté: Építészettörténet. Tőkés és szocializmust épitő társadalmak építészete. Bp. 1960. Műszaki k., 589 l., 388 kép.

Rimanóczy Gyula

műve a Posta – ma Minisztérium – Budapesten a Dob utcában
(1936-1939).

Major Máté: Építészettörténet. Tőkés és szocializmust építő társadalmak építészete. Bp. 1960. Müszaki k., 589 l., 388 képe

500. l.

Rimanóczy Gyula (1933-1934)

Ferencvárosi templom, Budapest,
1933-1934. (fénykép).

Major Máté: Építészet története. Tőkés és szocializmust építő társadalmak építészete. Bp. 1960. Müszaki k., 589 l., 388 képp.

503. l.

Rimanóczy Gyula

Milyen pályázatokon vett részt: Rk. templom a Pasaréten

Milyen megbizásai voltak (vannak): Építési

Jelentősebb müvei: Kubinszky Béla: A legújabbkori műemlé-
kei? veszélyeztetett néhány értékelése
Műemlékvédelem 1963 2 sz. 98. l.

dőiv

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

ok müvészetéről: . . . . . .

MDK

Rimanóczy Gyula és Hönsch László

Postás Nyugdijas Otthon. Tér és Forma 1938. 59-66.l. képekkel.

Rimanóczi Gyula

pasaréti templom /1935/.

215.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1969.

M. D. K.

RIMANÓCZY Gy. építész

Bn. VII. Dob u. Postavezérigazgatóság (1938-1939)

Bn. II. Pasaréti út Ferences templom és rolostor

Gerő László: Építészeti stílusok.

Bn. 1954. 136. l.

M.D.K

RIMANÓCZY Gy. építész

Szabnak Irodaház

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 136. l.

Rimanóczy Gy. épitész

Kiss Tivadar dr.: A budapesti városháza 194o.évi tezvpályázata. Technika, 1941. 24 l.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

a Szegeden építendő központi rendőrségi épület pályázatán első díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1940. 74. köt. 130. old.

MDK

Rimanóczy Gyula

Tér és Forma 1934. 2. sz. 46,47.l.

MDK

Rimanóczy Gyula

Gerevich T.: Uj magyar templomépitészet. Magya
Épitőművészet 1941. 12. sz. 377.l.

MDK

Rimanóczy Gyula

építész

Szállóda a Gellérthegyen. Tér és Forma 1935. 12.sz. 362-65. l. Képekkel.

MDK

Rimanóczy Gyula

Ybl E.: A ferencesek modern temploma a Pasaréten. Budapesti Hirlap 1934. okt. 21.

Kárpáti A.: A történeti modern fogalom és tanul-
ság. Budapest, 1961. okt. 15.

MDK

Rimanóczy Gyula és Csanak József

pályatervét az alábbi tervpályázaton megvették

A debreceni városháza tervpályázata. Magyar Építőművészet. 1931. 4-6. sz.

MDK

Rimanóczy Gyula MDK

építész

Pályázat a kertészeti kiáll. épületére. Ujság 1938, márc. 27.

MDK

Rimanóczy. Gyula

A pasaréti uj róm.kath. templom. Vasárnapi Ujság. A Budapesti Hirlap képes mell. 1934. okt.28.

MDK

Rimanóczy Gyula és Csanak József

az alábbi pályázaton tervüket megvették

Weichinger K.: A debreceni városháza. Tér és Forma 1931. 186.l. képpel.

MDK

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

a Fővárosi Közmunkatanács Hunyor-utcai kislakásos bérház-pályázatán első díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1941. 75. köt. 48. old.

MDK

Rimanóczy Gyula és Hoepfner Guidó

tervezték az alábbi szállodát, amely azonban nem valósult meg

Szálloda a Gellérthegyen, képekkel. Tér és Forma 1935. 12. sz.

MDK

Rimanóczy Gyula

Brestyánszky T.: A passaréti uj templom. Tér és Forma 1934. 12.sz. 349.l.

Rimanóczy Gyula, építész MDK

A Széna téri toronyház egyik tervezője.

Pakots György: Két toronyház épül Budán 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. febr. 17.

Rimanóczy Gyula, építész M.D.K.

a Budai Szépművészeti Társulat építőművészeti kiállításán a főváros érmét jutalom-érmet nyerte el

Vállalkozók Lapja, Bp. 1935. LVI. évf.
jan. 16. sz. 8. old.

MDK

Rimanóczy Gyula épitész

Müvészet, 1941. 39.sz. 54. l.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

a Nemzeti Sportcsarnok tervpályázatán első díjat nyert. [Az épület a ő tervei szerint épült fel.]

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1938. 72. köt. 121. old.

MDK

Rimanóczy Gyula és Simkovits Lajos

Nemzeti Sportcsarnok I. dij

MMÉEKözl. 1938. 121.l.

Rimanóczy Gyula
épitész

M.D.K.

A Postapalota tervezője

Kisdéginé Kerimi Irén: Boda Gábor
Művészet, 1962. augusztus — 31 lap

MDK

Rimanóczy Gyula, Bauer Gyula, Károlyi Antal
tervezték az alábbi épületet:

A Szőlő-utcai kislakásos bérház, képekkel

Tér és Forma 1942. 36,37.l.

ca. D. K

RIMANÓCZY Gyula építész

(1901–
1903 – 1958)

Pasaréti temetőben

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 374.

MDK

Rimanóczy Gyula

2000 pengős I. dij

A Bosnyák-téri templom tervezésére a főváros által kiirt pályázat...Pesti Hirlap 1941. ápr.lo.

Rimanóczy Gyula.

Hüttl Dezső dr. újkori tanszékről.

A Műegyetenen megnyíló építészkiállítá-son magyar-barokkstilusban tervezett vidéki templomát, paplakját, valamint ugyancsak vidékre szánt barokkba hajló renaissance-stilusu múzeum-épület tervét látjuk. A kiállítás keretében rendezett akvarell-verseny III. díjával jutalmazták.

Magyarság, 1925. Máj. 31.

H.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

terve első díjat
nyert az Erzsébet autonóma-
la körpont pályázatán

Vállalkozók Lapja, BP. 1937. LVIII. évf.
jun. 10. sz. 3. old.

Rimanóczy Gyula építész

† Bosnyák téri templom tervezője

(1943-45)

Vigília, 1962. 3 sz., 181 old.

MDK

Rimanóczy Gyula, Sándy Gyula és Kriszta /Kisdi/ Pál építészmérnökök

megbizást nyertek a Hunor utcai épületcsoport tervezésére

A Főváros Közmunkák Tanácsa óbudai kislakásos bérházépitkezései.
Magyar Építőművészet 1943. 103,104.l.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

és Urbányi terveit fogadtár el a fővárosnak a dunahidak művészi díszítésére kürt sűkebb körű pályázatán. Rimanóczyt a Margit- és Boráros-téri hidakkal – Urbányit az Erzsébet- és Ferenc József hidakkal bízták meg. A Lánchidra közösen fognak tervet készíteni.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1936. LVII. évf.

dec. 23. sz. 18. old.

N.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész M.D.K.

terve megvételben
részesült a debreceni
városháza pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1931. LII. évf.
jun. 17. sz. 3. old.

MDK

Rimanóczy Gyula

A magy. épitészet elvi és gyakorlati problémáiról . . .
Magy. Nemzet 1954. márc. 13. 5 l.

Rimanóczy Gyula, építész M.D.K.

Králik László és Szabó Lajos közös tervei szerint felépült székesfehérvári új közvágóhidat jun. 30-án ünnepélyesen felavatták.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

jul. 3. sz. 5 old.

Rimanóczy Gyula, építész M.D.K.

Hönser Lászlóval
közös terve 400 pengős
megvételben részesült a
Szilágyi Erzsébet leány
liceum pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.
máj. 8. sz. 10. old.

RIMANÓCZY GYULA

építész

a Müszaki egyetem épitője

Pogány Frigyes: Belső terek müvészete, Budapest 1955. Müszaki könyvkiadó 226. lap

Rimanóczy Gyula építész M.~.K.

Postavezérigazgatóság épülete.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 770.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

Rimanóczy Gyula, építész

M.D.K.

pályadíjat nyert a budapesti városháza terapályázatán, melyről, mint az Építőművészek Szövetsége tagjának sikeréről emlékeztek meg a Szövetség ülésén.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

jun. 27. sz. 3. old.

Rimanóczy Gyula, építész M.D.K.

3000 pengős első díjat nyert a pósfásor Szent Domonkos utcában felépítendő „Nyugdíjas Otthona" tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf. jún. 19. sz. 8. old.

Rimanóczy Gyula épitész M.D.K .

Résztvett a pályázaton

4 000 Ft-os megvétel /sorelás nélkül /

Társtervező: Rimanóczy Jenő

Kathy Imre:Várpaletai tervpályázat

Magyar Épitőmüvészet 1962 /1. 49.1.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építésznek

pasaréti ferencrendi templomával kapcsolatosan a Magyar Építőmesterek Szövetsége Fészerbeli körgyűlésén átadta a Szövetség mesterdíját.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

jul. 10. sz. 5. old.

M.D.M.

ifj. Rimanóczy Gyula, építész M Dk

18000 ft-tal jutalmazták egyik tervét, egy másikat – feleségével együttes munkája – megvásárolták.

– : Milyenek lesznek az új főiskolai kollegiumok?

L. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. máj. 18.

Rimanóczy Gyula, építész M.D.K.

500 p-ös harmadik díjat nyert a csornai rom. kath. plébánia templom pályázatán

VállalkozóK Lapja, Bp. 1936. LVII. évf.

febr. 12. sz. 8. old.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építén

és Simkovits Lajos körös terve az egyik 3000 p-ös első díjat nyerte el a Nemzeti Sportcsarnok pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

ápr. 14. sz. 8. old.

M.D.K.

.376 .XII .8581 .qq .1838 .XIX .ϕAT.

.blo .se .olq.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, épitéz

a négy egyenként 2650 p-ös díjak egyikét nyerte el a MÁV. Podmaniczky [ma Rudas László] utcai kórháza terepényázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

szept. 7. sz. 8. old.

ifj. Rimanóczy Gyuláné, építész 7 Dk

férjével együtt készített tervét megvették.

– : Milyenek lesznek az új főiskolai kollégiumok?

2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. máj. 18.

Rimanóczy Gyula építész M.D.K.

A 30-as évek elején modern családi házaival tünt fel

Pasarét, rk. templom.

p. Deb utcai postaigazgatóság

Még a felszabadulás után is élénk tevékenységet

fejtett ki.

Dr. Kubinszky Mihály: a modern magyar építészet kibontakozása /1890-1944/

Magyar Építőművészet 1963/3. .41.

Rimanóczy Gyula, építész.

A székesfehérvári Prohászka-templom belsejének terve.

Templom terve. Két kép 399.l.

Tér és Forma. 1936. 9.sz. 399.l.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

2000 p-ös első díjat nyert a Bosnyák téren építendő róm. kath. templom tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.
máj. 21. sz. 4. old.

ifj. Rimanóczy Gyula [építész] MDK

A Duna parti sétányok kiépítését fontosnak tartja.

Pakots György: Legfontosabb a Dunapart rendezése 3

ESTI HIRLAP Bp. 1963. júl. 2.

MDK

Rimanóczy Gyula, építész

emelte a ferencesek pasaréti templomát. Négy üveg ablakat Sztehló Lili művészetének harmadik fontos állomása.

Nagy Zoltán: Árkayné Sztehló Lili üvegablakai.
Magyar Iparművészet. 1935. 4.sz. 105,110,111.l.

Rimanóczy Gyula, építész M.D.K.

Gerlóczy Gedeon, Müller Miksa, Simonovics Lajos és Toll Imre tervei szerint felépült Nemzeti Sportcsarnokról ismertetik a lap, felavatása alkalmából, egy modell-fényképpel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

dec. 23. sz. 8. old.

M.D.K.

Rimanóczy Gula, építés

és Simkovits Lajos
közös terve a hat első díjazok
között 3000 p.-ös jutalmak ha-
pott a Nemzeti Sportcsar-
nok pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

ápr. 24. sz. 8. old. +
" 28. " 4. "

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

egyik második díjat nyerte el a főváros Szőlő-utca és Timár-utca sarkán építendő bislakásos bérház pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

aug. 3. sz. 4. old.

M.D.Z.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

Első díjat nyert a Fővárosi Közmunkatanács Hunyadi-utcai kislakásos bérházaira kiírt építészeti pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.
márc. 27 sz. 6. old.

Rimanóczy Gyula, ifj. épitész M.D.K.

Résztvett a pesti Duna-part beépitésére kiirt tervpályázaton

Rangsorlás nélküli 6 000 Ft-os megvétel

Társtervező: Gulyás Zoltán. Rimanóczy Jenő

G.J.:Kihirdették a Duna-part tervpályázat eredményét

Magyar Nemzet 1963. julius 2. 5.l.

Rimanóczy Gyula épitész M.D.K.

Részt vett a városi transzformátorállomások tervezésére kiirt tervpályázaton

16 ezer forinttal dijazva

Két tervpályázatról döntött az Épitésügyi Minisztérium

Magyar Nemzet 1963. junius 11. 3.1.

M.D.K.

Rimanóczy Gyula, építész

terve 5000 p-ös megvételben részesült az uj Központi Városháza pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

jun. 27 sz. 4. old.

+ jul. 4. " 3. "

Rimanóczy Gyula M.D.K.
építén

A pasaréti tyrlom építője
Közlekedés és Postaügyi miniszterium

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 552

Rimanoczy Gyula épitész M.D.K.

/1903-1958/

Pasaréti ferences templom. /1933-34/

Deb utcai posta épület

Körner Éva: Magyar müvészet a két világháboru között Bp. 1963. 25.1. 26.1.

Rimanóczy Gula, M.D.K. épitéz

4000 p-ös első díjat nyert a szegedi rendőrségi palota terepályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

aug. 29. sz. 5. old.

Rimanóczy Gyula
épitész

Kossuth-díj III-
fokozat.

Szabad Művészet
1955. 148. l.

le D. K.

RIHANÓCZY Gyula építész

Nyíregyházán, dohánybeváltó és fermentáló (Rest.)

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 1/3. sz.

~~11-14. e.~~

11-14. e.

Rimanóczy Gyula
építész

RIMANÓCZY GYULA
építőművész
a budapesti Műegyetem belső
építészeti kiképzéséért,

Szabad Nép
1955. március 26.
(1955. évi Kossuth-
díjasok.)

Rimanóczy Gyula, épitész MDK

Hyiregyházi dohányfermentáló tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

MDK

Rimanóczy Gyula

Erdélyi Árpád: A Madách-szoborpályázat.

Művészet, 1938. 59.l.

LEHEL Ferenc RIMANÓCZY GYULA

Negyven év ipítézete

Nemzeti művészet Bp. 1934(?), 2 sz.
17-24. o.
(Gerlóczy Gedeon, terve, Bierbauer Virgil, Kozma Lajos, Fischer József, Molnár Farkas, Rimanóczy Gyula műveiner fotói)

RIMANÓCZY Gyula

- Bp. Dob u. M. Kir. Postaig.,
- Postai Nyugdíjas Otthon, 1937

Postaep 67-68. ill
76. és ill.

RIMANÓCZY GYULA

M a j o r Máté:
RIMANÓCZY Gyula, M.ép.müv. 1959. 1-2.sz.

RIMANÓCZY GYULA, építész

Dr Császár László

Egy építkezés története 1936-ban
(A XII. Lejtő út 22 építése az iratok
tükrében)

Ap-Ept. 1975. 1-2, 209-227 old.

RIMANÓCZY Gyula alkotásaiból:

2 lakásos ikerház, Pasaréti ut és Udvarhelyi u. sarok	T.és F. 1934. 46.o.
Családi ház, Zugló	T.és F. 1934. 47.o.
" " Debrecen	T.és F. 1934. 49.o.
A pasaréti uj templom	T.és F. 1934. 345.o
A székesfehérvári uj közvágóhid /Králik Lászlóval és Szabó Lajossal	T.és F.1935.283-o
Pasaréti uti családi ház	T.és F. 1935.339.o.
Postás Nyugdijas Otthon Bp.	T.és F. 1938. 59.o.
Beszkárt autóbusz végállomás, Pasaréti ut, Bp.	T.és F. 1939.258.o.
Bp.Póstaigazg./Hidasi Lajos és Pap és	I/T.és F.1941.47.o. Ép. 1942.1.füzet
Nemzeti Sportcsarnok /Gerlóczy G. és másokkal/	M.Ép.müv. 1942.251.o.
Csévi uti templom	M.Ép.müv. 1942.301.o.
Bp.Müsz.Egy. uj épületei	M.Ép.müv. 1952.3.sz.
Nyiregyházi dohánybeváltó-fermentáló	" " 1958.1-3.sz.

Tér és Forma

PAPTERV

RIMANÓCZY Gyula

Pasaréti templom

26. Egri Nyári Egyetem.
Bp. 1997. 135–145.

vidékre. Ahumánus v
ni akart, hanem új érv
ezekre az új területek
van-e ennél emberibl

Ez volt az első lépés
azonban csak parcell
tőlünk. Ez volt a rene
a természettel. Az eg
példájára, holott a g
polgárai és szövetség

Ma különben haso
nünket a természetről
találkozzunk ismét ve
jelenthet tágulást, s
kellő érzékkel, a termé
az univerzum egy dar
más, mint az egész. V
egésszel kötelezi el
univerzumig. A szert
univerzum a mi legsz

RIMANÓCZI Gyula

M. Tudáslexikon A–tól Z–ig
I. köt. 1997. 682–683.

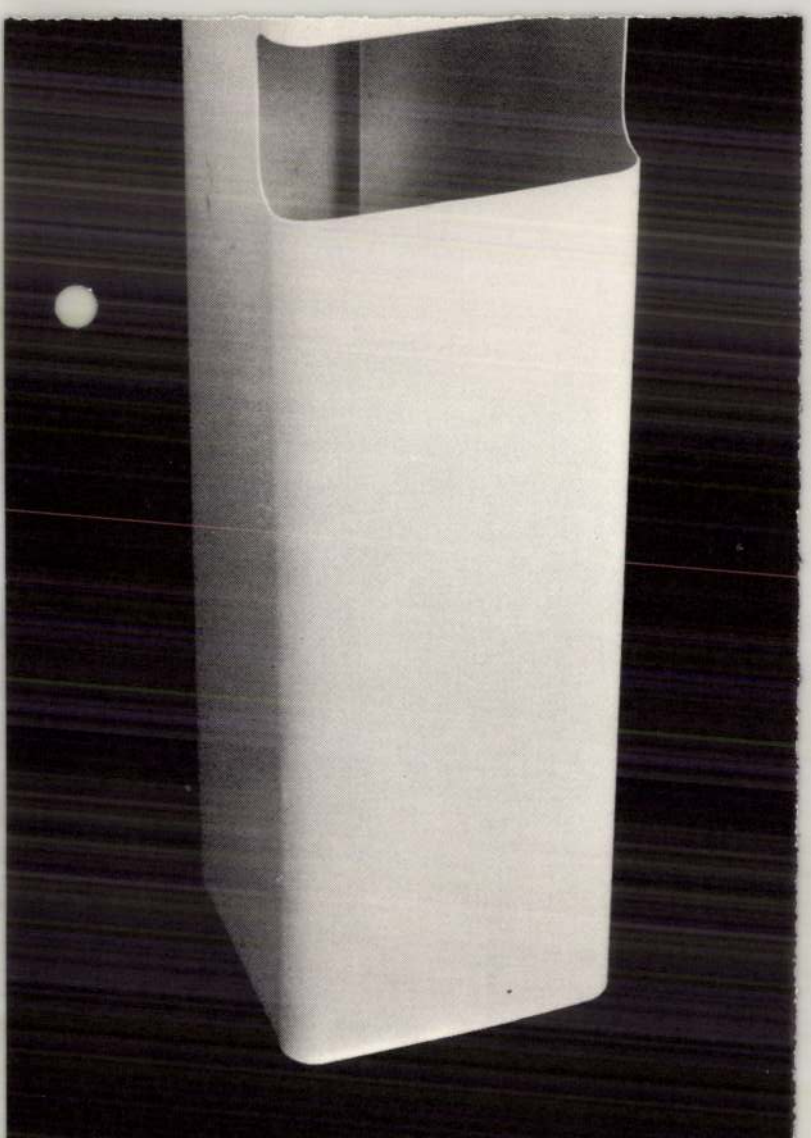

RIMANÓCZY Gyula épülete

A várpalotai klasszicista zsinagógát (1839) 1950-ben belekomponálta az általa tervezett vájásiskola épületébe.

ld. Prakfalvi Endre: Két egyka volt zsinagógáról: Várpalota, Veszprém. = MvSz, 1997/1-2. 141. szk. + ill.

m á i t h i v a t o t t
I T T i s . Melyek azok
zaurusz a természetes nyelv-
an lehet ezeket hasznosita-
nformáció területén?

USZ

sztés egyik legfontosabb
endezés: a szakkifejezések
"Ahol lehet, a tezauruszok

RIMANÓCZY Gyula

– 1944-ben: Nádas-tó – Lágymányos – sportkomplexum tér.

TBM 26. 1997 55. ei. ill.

R.k. templom
Markóth Ferenc u. 1-3.
Knézich Károly u. 1.
hrsz: 4846

1840

Kórház
Markóth Ferenc u. 1-3.
hrsz: 4846

1726 - 1843

Székesegyház
Pyrker tér
hrsz: 4561
klasszicista
1831-1837

Szabadonálló, oszlopcsarnoko
keresztházas templom, a négye
kupolával, két Ny-i toronnyal,
és D-i oldalán mellékbejáratok
oszlopcsarnokhoz vezető lépcs

Rimanóczy Gyula ~~festő~~ építész

Magyar Müvészet 1925.69-71.o.
Y.E.:A Müegyetem épitészhallgatóinak kiállitása.

Rechnitz Elza festő

Népszava XXXVIII.1910 márc. 19.

66 sz. 6 lap.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata.

Rimanóczy Gyula építész

Budapesti Szemle CCXXXVI. 1935. 361-368. Ybl Ervin: Képzőművészet

ifj. Marhó Károly festő

313, 403, 404,

Rimanóczy Gyula épitész

Budapesti Szemle CCLX. 1941.
273-282.Ybl Ervin: Képzőmüvé -
szet

Rimanóczy Gyula építész

XX. sz.

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, LII. tome,
392-395. l.

Ybl Ervin: a franciskánusok új budapesti temploma.

Rimanóczy Gyula, építész XX. 4.

Nouvelle Revue de Hongrie

1935. XXVIII. année, LII. tome,
392-395. l.

Ybl Ervin: A franciskánusok új budapesti temploma.

Rimanóczy Gyula építész

p. ház tervek

Tér és Forma, 1934 VII. 37

Rimanóczy Gyula

Bpest, Pasarét, templ.

Tér és Forma, 1934 VII. 345

Rimanóczy Gyula épitész

Bp.Gellérthegyi szálló

Tér és Forma, 1935 VIII. 362

Rimanóczy Gyula épitész

Bp. Pasaréti uti ház

Tér és Forma, 1935 VIII. 339

Rimanóczy Gyula építén

Tér és Forma, 1929

II. évf. 297-303.
dr. Bierbauer Virgil: A hékesfehérvári Prohászka emléktemplom terupályázatából.

Rimanóczy Gyula építész

Tér és Forma 1938. 258-59.

A pasaréti-úti BESZKÁRT
autóbusz végállomás

Rimanóczy Gyula építész

Tér és Forma 1939. 221.

Könyv az 1936-ési milanói Triennaleról

Rimanóczy Gyula épített

Tér és Forma 1941. 48-56.

Posta igazgatóság a Deb utcában

Rimanóczy Gyula építész

Tér és Forma, 1930. III. évf.

382-420. o.

A XII Nemzetközi Építész-
kongresszus alkalmával
bemutatott magyar munkák

Rimanóczy Gyula építén

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 183-190.o.

Weichinger károly: A debreceni vázeshára. Egy bercpályázat és annak tanulságai.

MDK.

Rimanóczy Gyula = Kerényi Jenő szobrászok

"Martir emlékmü pályázat"

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 48.1.

MDK

Rimanóczy Gyula

Sz M.1955. 148-49.l. /Kitüntettjeink./

ifj.RIMANÓCZY Gyula

BEÖTHY Mária: ifj.Rimanóczy Gyula 1932-1992. =
Magyar Építőművészet, 83,1992,4. 58. ill.

RIMANÓCZY Gyula

Ép. Min Tiáll.
ism. Szij Rező = Havi M. Forum,
1994, 5. 73.

A **SANTA MONICA-*i* KAMA**

az MTA KONGRESS

(Budapest, I ker. O

2004. Július 29

Műsor: *MOZART: "La finta giardinera", K*
J.S.BACH: 1. Brandenburgi versen
MARIA NEWMAN: "Lux Aetern

J.M.MOLTER: 2. Trombitaversen
DVORAK:"Two Cypresses" (vonós
J.HAYDN: C-dúr Szimfónia No.6

Szólisták: *MICHAEL EMERY, Hegedűmű*
MARK WAMHOF, Trombitamű

Vezényel: *ALLEN ROBERT GROSS*

Sz

Belépés ingyenes!

RIMANÓCZY Gyula

Rátkai Gitta: Épült 1944-ben.
A rendőrségpalotája. = Szeged,
1994/9. 40-41., ill

RIMANÓCZY HERTZER GÉZA

Festő-művész. 1934-ben a kecskeméti Művésztelepen él.

Bodri Imre: A kecskeméti Művésztelep múltjáról.

Petőfi Népe, 1970. okt. 18.

Rimanóczy Yvonne

Galsai Pongrác: "A Tragédia Pásztón" c. kritikájában ir az Állami Déryné Szinház társulatának előadásában bemutatott müről, amelynek jelmezeit tervezte a művész.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. dec. 5.
XIV. évf. 49. sz. 13. lap

Rimanóczy Yvonne

"Világra szóló lakodalom" c. darabhoz tervezett jelmezeket, -közli az "Ez történt még a héten.." c. rovat,

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. okt. 11.
XIII. évf. 41. sz. 18. lap

Rimonóczy Yvonne

Született Budapesten 1930. július hó 14-én jelmeztervező, Jászai díjas: Pólya-futósát 1932-ben a Nemzeti Színházban kezdte. 1955 óta az Állami Déryné Színház tagja.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

3751

Rimanóczy Yvonne

2

Jelentősebb tervezései: Szofoklész: Antigoné, Bánk bán; Shakespeare: A makrancos hölgy, Hamlet, Othello: Kálmán: Marica grófnő; Tabi: Enyhitő körülmény.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969

3751

MDK

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Déryné Színház Madách-előadásához a jelmezeket tervezte.

M. Gy. P.: Az ember tragédiája — falun 4.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 18.

MDK

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Déryné Színház előadásához
a jelmezeket tervezte.

— : Az ember tragédiája 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 14.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező MD4

Illyés Gyula Kópé – játékához a jelmezeket tervezte.

Pándi Pál: Bolhabál 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. febr. 22.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Horváth László: Két bemutató a Déryné Szinházban cimmel ir Edmund Morris: "Álom és valóság" c. drámájáról, amelyhez a jelmezeket tervezte a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. dec. 17.
IX. évf. 51. sz. 15. lap

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Felkai Ferenc: "A király balladája" c. történelmi vigjátékához tervezett jelmezeket az Állami Déryné Szinház előadásához.

"Aktuális" c. rovat hiradása
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. márc. 12. IX. évf. 11. sz. 2o. lap

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Felkai Ferenc: A király bolondja c. vígjáték/nak/ a Déryné Szinházban bemutatott előadásához tervezett jelmezeit a kritika dicséri.

I.J.: A király bolondja c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. juli 9. IX. évf. 28. sz. 23. lap

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne jelmeztervező

A Jászai Mari-dij III. fokozatával tüntették ki, irja a lap "Müvészeti dijak 1964"-cimmel.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1964. ápr. 3. VIII. évf. 14. sz. 12. lap

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A Déryné Szinházban bemutatott Scribe: "Egy pohár viz" c. darabjának előadásához tervezett jelmezeket.

D.L.:"Egy pohár viz" c. kritikája
Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. dec. 13. VII. évf. 50. sz. 9. lap.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A Déryné Szinház előadásában bemutatott Ibsen: Nórá-ja c. darabjához készitett jelmezterveket.

Lenkei Lajos: Babaotthon c.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. márc. 30. VI. évf. 13. sz. 17. lap.

Rimanóczy Ivonne, gelmeztervező. MDG

A Váci utcai gyermekszínpad előadásához a kostümöket tervezte.

f.f.: Bűvös erdő a Váci utcában 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. okt. 22

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A Déryné Színház Shakespeare bemutatójához a kostümöket tervezte.

(bel): Othello a Kulich Gyula Téren 2

ESTI HIRLAP 1956. dec. 6.

MDK

MDK

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Jászai Mari-díj III. fokozatát kapta.

–: Kiosztották az idei művészeti díjakat 9.

NÉPSZABADSÁG, dec. 1964. aug. 3.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Varázskalap című gyermekdarab jelmezeit tervezte, stilusosan.

H. Gy.: Varázskalap

Az Állami Déryné Színház ifjúsági előadása

Népszabadság BP. 1960. febr. 24. 6.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező 17 Dk

A Déryné Színházban előadott Heltai-darab:
A néma levente jelmezeit tervezte

——: A néma levente
[Albel Péter]

Népszabadság BP. 1960. márc. 18. 9.l

M. D. K.

RIMANÓCZY Yvonne

Jelmezek a Déryné Koldus és Királyfi előadásához

Sós Endre: Koldus és királyfi László Anna szénmüve Mark Twain regénye alapján

Magyar Nemzet 1961. febr. 3. 4. l.

R. D. K.

RIMANÓCZY Yvonne

Jelmezek az Hárytoz

Gábor István: A Déryné Rintrén.

két bemutója Háry János

Magyar Nemzet 1961. ápr. 14. 4. l.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Az Állami Déryné Szinházban bemutatott, Leonid Rahmanov: Viharos alkonyat c. darabjának ruhaterveit készitette.

/dl/: Viharos alkonyat. c. beszámolója. Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. ápr. 1. IV. évf. 14. sz. 21. l.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező MDK

A Déryné Színház előadásához a jelmezeket tervezte.

Fabri Róbert: Az Antigoné falun 9. l.

NÉPSZABADSÁG

1963. jún. 4.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

és Sostarics Zsuzsa díszlet és jelmeztervezőket említi az Örsi Ferenc: "Aranylakodalom" c. drámájáról szóló cikk, amely nem jelöli meg külön, hogy két művész közül melyik készíti a jelmez és melyik a szinpadképterveket.

Déryné Szinház előadása.

Kertész László: Vizkereszttől - Aranylakodalomig c. beszámoló
Film Szinház Muzsika, Bp. 1962. január 19. VI. évf. 3. sz. 28-29. lap.

Μ.Ο.Τ.

ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΥΛΙΚΟΝ

Η ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΗ ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΟΦΡΟΝΗΣΕΩΣ

Δ. Ο.: "ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ", Ο.
ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΥΣ
ΤΟΥ ΠΛΟΙΟΥ. ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΑΛΛΗ ΧΡΗΣΙΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ
ΚΑΘΕ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΜΕΡΟΥΣ ΑΥΤΟΥ ή ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ.

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήναι τη 28 Μαΐου 1917.

Αριθ. Πρωτ. 1567.

Βιβλιοθήκη Βουλευτικών Εκλογών και Δημοκρατίας - Ιστορικό Αρχείο Ελλάδος

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A Déryné Szinház előadásában bemutatott -Örsi Ferenc szinművéhez készitett jelmezeket.

Geszti Pál: Vizkeresztẗől - Aranylakodalomig
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. márc. 2. VI.
évf. 8. sz. 26-27. lap.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A Katona József Szinházban bemutatott-Illyés Gyula: -"Tüvé-tevők" c. parasztkomédiájához tervezett jelmezeket.

Szinház és Mozi. Bp. 1953. május 22-28. VI. évf. 21. sz. 10. l.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

közreműködésével Laczkovich Piroska tervezőművész készitette a jelmezterveket Nagy Lajos: "Uj vendég érkezett" c., Déry Tibor: "A talpsimogató" c. és Urbán Ernő: "Párviadal" c. egyfelvonásos darabjaihoz.
Az előadások a Katona József Szinházban kerülnek bemutatásra.

Szinház és Mozi. Bp. 1954. május 28. VII. évf. 22. sz. 26. l.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Jakobi-Darvas: "Leányvásár" c. darabjához készitett ruhaterveket.
A kecskeméti Katona József Szinház előadása.

Szinház és Mozi. Bp. 1954. julius 2. VII. évf. 27. sz. 8. lap.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

/i.j./: „Déryné Szinház: VIII. Henrik és hat felesége" c. kritikájában megdicséri a müvés által tervezett kosztümöket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. febr. 3.
XI. évf. 5. sz. 22. lap

Rimanóczy Ivanna

A Bartók gyermekminház jelmezeit tervezi.

Négnava 1968 I. 9n. 2 old.

MDK

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

Tamási Áron: Énekes madárhoz
a jelmezeket tervezi. (Dénymé
felvétele.)

—: Hallottuk 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. márc. 12.

MDK

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A jelmezeket tervezte.

K.T.: A Csongor és Tünde a Déryné Szinházban 7.

Népszabadság. Bp. 1968. dec. 12.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

/gy.a./: "Párizsi élet" c. kritikájában kiemeli a müvésznek a Déryné Szinház előadásához tervezett jelmezeit.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. febr. 3.
5. sz. 23. lap

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

"Dandin György a Déryné Szinházban" cimmel /n.j./ir a darabról és kiemeli kritikájában a müvész által tervezett kosztümöket.

Film Szinh áz Muzsika, Bp. 1968. május 18. 2o. ~~ixp~~ sz. 29. lap

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A "Csongor és Tünde" előadásához tervezett jelmezeit a kritika kiemeli.
Déryné Szinház előadása Vörösmarty szülőhelyén, Kápolnásnyéken.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. dec. 7.
49. sz.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A Déryné Szinház a körmendi Müvelődési Otthonban a Faluszinház előadásában mutatta be Tizenöt füzér pénz c. drámáját. Ehez tervezett stilusos jelmezeket Rimanóczy Yvonne.
A drámát 1650-ben irta Csou Su-csuan.

Illés Jenő: Tizenöt füzér pénz. c. kritikája. Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. nov. 25. IV. évf. 48. sz. 26-27. l.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Schiller: Ármány és szerelem c. müvéhez készitett jelmeztervei-dr. Székely György kritikája szerint pontosan képviselték a kort.
Faluszinház előadása.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. május 13. IV. évf. 20. sz. 35. l.
dr. Székely György: Ármány és szerelem c. kritikája.

M.D.K.

Rimóczy Yvonne

Beaumarchais: Sevillai borbély c. előadásához tervezett jelmezeit dicséri a kritika.

/i - 1./: Falusi szinházi esték c. kritika-sorozat Beaumarchais falun c. részlete.
Film Színház Muzsika. Bp. 1959. május 29. III. évf. 22. sz. 23. l.

H. D. K

RIHANÓCZY Yvonne

Az előadás jelmezei

Mátrai - Betegh Béla. Babarethon

Ibsen szinmüve a Déryné Szinkarban

Magyar Nemzet 1962. március

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A Déryné Szinházban bemutatott Rácz György: Csókot kérek cimü előadásához tervezett jelmezeit dicséri a kritika.

- - -

A Déryné Szinház: Jókai:Lőcsei fehérasszonyának előadásához tervezett jelmezeit a kritika elismeri.

- - -

Illés Jenő: Csókot kérek c. kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1959. szept. 18. III. évf. 38. sz. 16. l.

/-i/: Két premier a Déryné Szinházban c. kritika.
Bp. 1959. okt. 23. III. évf. 43. sz. 22. l.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Kodály: "Háry János" c. daljátékának előadásához tervezett jelmezeket.
A Déryné Szinház előadása.

- - - - - - - -

Heinrich von Kleist: „Az eltört korsó" c. vigjáték jelmezeit tervezte. A darabot a Déryné Szinház mutatta be Seregélyesen.

- - - - - - - -

H i r e k c. rovat hiradása.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. ápr. 14. V. évf. 15. sz. 38. l. --- Illés Jenő: Az eltört korsó c. kritikája. Bp. 1961. szept. 8. V. évf. 36. sz. 11. l.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Victor Eftimiu: A csavargó c. vigjátékához tervezett "szellemes jelmezeket".
A darabot az Állami Déryné Szinház mutatta be Székesfehérvárott.

- - - - - - - -

Bródy Sándor: A tanitónő c. szinmüvét mutatta be az Állami Déryné Szinház. Az előadáshoz tervezett jelmezeit megdicséri a kritika.

- - - - - - - -

/ó/: A csavargó có kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. junius 16. V. évf. 24. sz. 26. l. --- -u-: A Tanitónő.
Bp. 1961. nov. 17. V. évf. 46. sz. 9. l.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A Bartók teremben bemutatott-Hárs László és Ránki György: Ki a győztes c.- előadáshoz tervezett jellemezeket.

/1-ó/: Kis a győztes c. kritikája
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. dec. 1. V. évf. 48. sz. 32. l.

M. D. K.

RIMANÓCZY Yvonne

k előadás jelmezei

Mátrai Betegh Béla: Aranylakodalom
Őrsy Ferenc szinmüve a Déryné Szinházban

Magyar N emzet 1962. február 24. 4.1.

M. D. K.

RIMANÓCZY Yvonne

Az előadás jelmezei

Bihari László: Bűnügyi aráma a Déryné Szinházban

Frederick Knott: Éjféli nyomozás

Magyar Nemzet 1962. junius 7. 4. l.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

A "Koldus és királyfi" bemutatójára készitett jelmezterveket az Állami Déryné Szinház előadásához.

- - - - - - -

A Déryné Szinházban a Háry János előadásához tervezett a kritika által megdicsért jelmezeket.

- - - - - - -

Földes Tamás: Koldus és királyfi c. kritika
Film Szinház muzsika. Bp. 1961. febr. 10. V. évf. 6. sz. 28. l.
Potoczky Julia:Háry János c. kiritkája. Bp. 1961. ápr. 28.V. évf. 17. sz. 39. l.

MDK

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

Majoros Istvánnak a Déryné kiskázban előadott művéhez a jelmezeket tervezte.

L. Gy.: Vakvágány 7.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 30.

MDK

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

Jókai drámájához a jelmezeket terverte.

A.: Új Könyves Kálmán 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. ápr. 29.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező. MDK

„Jelmezei jól szolgáltak az előadást."

Bársony Éva: A Varsói melódia a Déryné Színházban

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. márc. 16. 2.

Rimanóczy Yvonne

Láng Tamás: A kaktusz virága előadásáról ir az "Ez történt még a héten..." c. rovatban és kiemeli a müvész által tervezett jelmezeket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. febr. 2o.
XV. évf. 8. sz. 18. lap

Rimanóczy Yvonne

A Déryné Szinház előadásához, -Szakonyi Károly: "Adáshiba" c. darabja számára- készitett kosztümöket.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. szept. 19. XIV. évf. 38. sz. 22. lap

MDK

Rimanóczy Yvonne, zeneszerző

A Déryné Színházban bemutatott operához a zenéket szerezte.

S. J.: A windsori víg nők 7.

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 20.

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Szophoklész: Antigoné-jának előadásához tervezett
jelmezeit a kritika megdicséri.
Déryné Szinház bemutató előadása.

D.L.: Antigoné c. kritikája.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. dec. 7. VI. évf.
49. sz. 32-33. lap.

Rimianó czy Yvonne
terverő

M.D.K

„Tom urfi", „Hamlet" és a „Koldus
opera" jelmezeit terveri.

Révész Isuzsa: Húsz év szinpadképei
Művészet, 1965. szept. – 39 lap.

MOK

Rimanóczky Ivonne, jelmeztervező

Munkásságáért a Jászai Mari-díj

III. fokozatát kapta.

– : Ma délelőtt kiosztották az 1964-es 2.

művészeti díjakat

ESTI HIRLAP

– 1964. dec. 2.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező MDh

A Déryné Színházban bemutatott Kleist-szinmű jelmezeit tervezte.

–: Az eltört korsó 2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. nov. 5.

Rimanóczy Yvonne M.D.K.

Az előadás jelmezei

Két bemutató a Déryné Színházban
..Olympia

Magyar Nemzet 1963. április 13.4.1.

Rimanóczy Yvonne M.D.K.

Az előadás jelmezei

Z.L.:Twist Olivér. A Jéryné Szinház ifjusági bemutatója

Magyar Nemzet 1963. február 15. 4.l.

MDK

Rimóczy Yvonne

négy jelmezterve (Illyés Gyula: Tüvé-fevők című egyfelvonásos színdarabjához) repr.

(Osvát Katalin: Özvegy Karnyóné és a tüvé-fevők.)

Nők Lapja, Bp. 1953. június 4. [9. l.]

M.D.K.

Rimanóczy Yvonne

Az Állami Déryné Szinházban kerül előadásra a "VIII. Henrik és hat felesége" c. történelmi játék, -adja hirül a "Krónika" c. rovat. Jelmezeit tervezte a művész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. dec. 2.
X. évf. 48. sz. 23. lap

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Déryné Színház Csehov előadásához a ruhákat tervezte.

Zs. J.: A Színház

2

ESTI HÍRLAP, Bp. 1966. máj. 3.

MDK

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Déryné Színház új darabjaihoz
a jelmezeket tervezte.

V. M.: Napkeleti királykisasszony 7.

Népszabadság. Bp. 1969. dec. 6.

Rimaszécsy Yvonne, jelmeztervező

MDK

A Déryné Színházban bemutatásra
kerülő játékhoz a jelmezeket tervezte.

(ol.t.): Napkeleti királykisasszony

2.

ESTI HIRLAP, B. n. 1969. nov. 27.

Rimanóczy Ivonne jelmeckerverő

Kárpáti A.: Dérynné, Megyeri, Szentpétery utódai

Irodalmi Ujság 1956 Mért. 1. n. jan. 7. 3 l

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A kiöltetés a szerájból jelmezeit tervezte.

–: Mozart-bemutató a Dérynè Szinházban

Z.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 11.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A Déryné kinház előadásához a jelmezeket tervezte.

Havas Erwin: Folytassa Éva és Ádám 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 28.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A meridián expressz előadásához a jelmezeket tervezte.

— :□ Jan Solovic

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. máj. 6.

Rimanóczy Ivonne

Izléses jelmezeket tervezett Solohov: Csendes Don c. regényének szinpadi változatához, mely a Kecskeméti Katona József Szinházban került bemutatásra.
Szekrényesy Julia: "Regényszinpad" cimmel ismerteti az előadást.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 1.
XX. évf. 18. sz. 12. lap.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Déryné Szinház előadásához a jelmezeket tervezte.

–: Zenés mesejáték 2.

Esti Hirlap, Bp. 1976. szept. 14.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A Déryné Színház előadásához

a jelmezeket tervezte

(monay) - Meze a halálalányról 2.

ESTI HIRLAP,

Bn. 1976. jan. 24.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Déryné Színház Smetana-előadásához a jelmezeket tervezte

(firon): Eladott menyasszony 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. dec. 30.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A Déryné Szinház zalaszentgróti bemutatójához a jelmezeket tervezte.

— : Újházasok 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jún. 24.

Rimanóczy Ivonne, jelmez tervező

A Déryné Színház előadásához a jelmezeket tervezte.

(Kristóf): A richmondi vázár – falun 2.

ESTI HIRLAP. Bp. 1976. márc. 31.

1

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

a Sevillai borbély jelmezeit készítette

(Déryné színház)

– Rossini – opera vidéken

2.

Esti Hirlap, Bp. 1976. nov. 11.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A Déryné Színház előadásához a jelmezeket tervezte.

(monogr.): Szerencz, Peti

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 3

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A jelmezeket tervezte a Déryné Színház előadásához.

Tamás István: Jerde ház 7.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 12.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Pomádé királyfi előadásához a jelmezeket tervezte.

Kónyi János: Operai találkozó Debrecenben 7.

Népszabadság, Bp. 1973. jún. 30.

Rimanóczy Ivonne, jelmezter vező

A jelmezeket tervezte.

Haras Ervin: Rab Rály a Déryné
Színház színpadán 7.

Népszabadság, Bp 1972. nov. 10.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező-

t Déryné kinház előadásához

a jelmezeket tervezte.

Tamás István: Boldogságkeresők 7.

Népszabadság, Bp. 1972. nov. 29.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

A Déryné Színház Szirmai-Emőd operett-
jéhez a jelmezeket tervezte

M. S. P.: Mészáros László

7.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 21.

Reinanóczy Yvonne, jelmeztervező

Zelk Zoltán mesejátékához a

jelmezeket tervezte.

Hajdu Róbis Gábor: A kölyök és a gyerekek. 7.
Népszabadság, Bp. 1977 szept. 23

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

a Déryné kiníház előadásához a

jelmezeket tervezte.

Ézsiás Erzsébet: Az ezernevű lány 2.

Esti Hirlap B. 1977 szept. 22.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

a Népszínház előadásainak

a jelmezeit tervezte

Morvay Judit: Bűbos utca 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978 febr. 9.

Rimanóczy Yvonne

A "Szöktetés a szerályból" c. előadáshoz tervezett "beszédes jelmezei"-t "Mozart a Déryné Szinházban" cimmel Kroó György elismeréssel kiemeli.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 19.
XIX. évf. 16. sz. 13. lap.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A Déryné Szinház előadásához a jelmezeket tervezte.

Bányai Gábor: Tartuffe 7.

Népszabadság, Bp. 1973. okt. 12.

Rimanóczy Ivonne, jelmeztervező

A „Kilépek a történelemből" c. darab előadásához a jelmezeket tervezte.
(Dérynné Szinkár.)

— : Premier

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. aug. 15.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

a Várszínkóz elő a dásának

a jelmezeit tervezte

Morvay István: Margarida asszony 2.

Esti Hírlap, Bp. 1981. febr. 7.

Rimanóczy Yvonne, jelmeztervező

a Józsefvárosi Színház előadásának

a jelmezeit tervezte.

2.

Barabás Tamás: Inkább csak csengő, mint harang...

Esti Hírlap Br 1081 obt. 7.

RIMANÓCZY YVONNE

SZÍNÉSZ SZÍNÉSZ

76.0.
82.0.

dulatos embernél, amilyen én
a következmény az a posterio
jektiv, sőt, amint pesti ujsá
is engedhetek belőle egy iot
nem lehet; az életben pe
tényekről van szó, hanem érte
"van", még nem mond semmit a
danom. S hogy az értékitélet
legjobb példa rá az evangeli
tátalan publikánusnak s a he
jótevő, "mindenkinek, főként
zeusnak.

Rimanóczy Jenö M.D.K.

Részt vett a pályázaton II. dij, 30ooo Ft
Társtervezö: Földes Lajos, Szekeres József, Busch Béla, Egyedi András

Pernye Edit: 240 féröhelyes csecsemöotthon tervpályázat
Magyar Épitömüvészet 1964/3. 2-5.l.

Rimanóczy Jenő

Nyírségi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet központi telepe (Rimanóczy Jenő épülete) – Magyar építőipar, 1966. 15. évf. 1. sz., 44-45. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Lt. 1969. 3. sz. 243-283. l./ 249. l.

Rimanóczy Jenő

A 6. sorszámú terv/építészek: Gulyás Zoltán, Rimanóczy Jenő, Lehoczky Ödön, Ványai Róbert/ az alábbi pályázaton IV. díjat nyert /ismertetés, képpel/:

Vázsony Péter: A szolnoki területi vezető egészségügyi központ tervpályázata, 1970.
Magyar építőművészet, 1971. 1.sz. 8-16. l.

Rimanóczy Jenő

R[imanóczy] J[enő]: Uzemi irodalház (Rimanóczy Jenő épitész.) - Müszaki Tervezés, 1967. 10. sz. 14-15. l.

R/imanóczy/ J/enő/: Bőripari Vállalat, Budapest. /Rimanóczy Jenő, Ványai Róbert épitészek/. - Magyar Épitőmüvészet, 1967. 16.évf. 4.sz. 24-25. l.

R/imanóczy/ J/enő/: Uj megyei kórház, Tatabánya. /Rimanóczy Jenő, Ványai Róbert épitészek./ - Magyar Épitőmüvészet, 1967. 16.évf. 6.sz. 18-21. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

75. l.

Rimanóczy Jenő

R/imanóczy/ J/enő/: Uj Sportcsarnok, Budapest. /Rimanóczy Jenő, Gulyás Zoltán épitészek, Busch Béla iparmüvész./ - Magyar Epitőmüvészet, 1967. 16.évf. 6.sz. 14-17. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

75. l.

Rimanóczy Jenő, építész MDh

Az Ybl-díj II. fokozatát kapta.

– : Kiosztották az idei Ybl Miklós-díjakat 6

NÉPSZABADSÁG 1[illegible]. [illegible]. ápr. 3.

Rimanóczy Jenő, építész MDM

I. díjas tervezőcsoport tagja.

– : 1968-ban kezdik meg az új sport-
csarnok építését 9.

NÉPSZABADSÁG. Bp. 1966. szept. 9.

M.D.V.

Rimanóczy Jenő
építész

1966-ban van Jbl díj II fokozatát
nyerte el.

— : —

Művészet, 1966. május – 48 lap.

Rimanóczy Jenő épitész M.D.K.

Résztvett a pesti Duna-part beépitésére kiirt tervpályázaton

Rangsorlás nélküli 6 000 Ft-os megvétel

Társtervező: Gulyás Zoltán, Ifj. Rimanóczy Gyu.

G.J.:Kihirdették a Duna-part tervpályázat eredményét

Magyar Nemzet 1963. julius 2. 5.l.

Rimanóczy Jenő épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton

4 000 Ft-os megvétel /sorolás nélkül /

Társtervező: Romanóczy Gyula

Kathy Imre:Várpalotai tervpályázat

Magyar Épitőmüvészet 1962 /1. 49.1.

Rimanóczy Jenő építész M.D.K.

Résztvett a pályázaton

Társte vező: Föld Lajso, Szekeres József, Busch Béla, Egyedi András

138 ezer forintot kaptak a csecsemőotthon pályázat nyertesei

Magyar Nemzet 1963. augusztus 8. 5.1.

Rimanóczy Jenő építész TDK

A Duna parti sétányok kiépítését fontosnak tartja.

Pakots György: Legfontosabb a Dunapart rendezése 3.

ESTI HIRLAP Bp. 1963. júl. 2.

Rimanóczy Jenő építész M.D.K.

Részt vett a pályázaton I. dij. /40 000 Ft /

Társtervező: Gulyás Zoltán, Nagy József, Egyedi András

rEpr.:Helyszinrajz, alaprajzok

A Budapesti Nemzetközi Vásár Főpavillon tervpályázatról. 2-3.l.

Magyar Építőművészet 1963/5. 2-3.l.

M.D.K.

RIMANÓCZY Jenő építész

Szendrői Jenőnek dolgozott

Bp. Batthyany u. 6. iroda és export-raktár

Szendrői Jenő: A mesteriskola III. ciklusa

Magyar Építőművészet 1960. 4. 37. 24. l.

38. l.

K. P. K.

RIMANÓCZY Jenő építész

Pécs Rákóczi út és környéke rendezési pályázata (II. díj)

Társszerző: Rimanóczy Gyula
ifj. Rimanóczy Gyula

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. K.

RIMANÓCZY Jenő építész

Ózd városközpont rendezési pályázata (makett)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

de. D. K.

RIMANÓCZY Jenő építész

Országos lakáspályázat 4. Épület – kategória (I. díj)

Társterveső: Radnai Lóránd

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. h.

M. D. K

RIMANÓCZY Jenő épitész

Résztvesz a Szövetség Mesterisztolája

II. ciklusán

Mestere: Szendrői Jenő dr

Magyar Épitő művészet 1959. 1/2. 4. 79. b

le. D. K

RIMANÓCZY Jenő építész

Országos lakáspályázat 6. Épület-kategória (III. díj)

Társtervező: Rimanóczy Gyula
ifj Rimanóczy Gyula

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. K.

RIMANÓCZY Jenő építész

Tatai-üdülőtelep-pályázaton díjazva

Magyar Nemzet, 1960 (XVI.) 168. sz. 5. l.
G. J. 20 üdülőház, 2000 személyes szabadféri szinpad és művelődési otthon épül a Tatai Nagy-tó körül. Sikerrel zárult az építőművész növekedés mesteriskolájának pályázata.

M.D.K.

Rimanóczy Jenő épitész Rimanóczy Jenő

Ybl Miklós -díjjel kitüntetve 2. f.

Kiosztották az 1966. évi Ybl Miklós -díjakat

Magyar Nemzet 1966. ápr. 3. 5.l.

Rimanóczy Jenő, építész MDh

Az 50000 ft-s első díjat nyerte. Gulyás Zoltánnal s Rimanóczy Gyulával közösen készítette el az új Sportcsarnok tervét.

Bajázati oldal. Rajz. Repr. 4.

– : Az új sportcsarnok

ESTI HIRLAP

Dn. 1966. okt. 11

A. D. V.

RIMANÓCZY Jenő építész

620. sz. 3 emeletes épület 2 bérőhely

garzon lakása

Társtervező: Rimanóczy Gyula

Rimanóczy Jenő

Pest (Alapr.)

Egressy Imre. Kiserleti lakások, díj berendezések az óbudai kisarlett lakótelepen

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 6. l.

H.D.U

RIMANÓCZY Jenő építész

4.000 forinttal díjazott terv

társtervező: Rimanóczy Gyula

Döntött a Zsivori Vásparoda fejlesztési

pályázatáról

Magyar Nemzet 1961. aug. 30. 6. l.

Rimanóczy Jenő, építész MDH

II. f.-t kapott.

–: Kiosztották az 1966. évi Ybl M. díjakat 6.

ESTI HIRLAP, Dp. 1966. ápr. 2.

RIMANÓCZY Jenő épitész M.D.K .

Résztvett a pályázaton I. dij 45 000 Ft

Társtervező: Fischer József-Rimanóczy Gyula-Vadász György-Vély Albert

Döntöttek a tatabányai megyei kórház épitési pályázatáról

Magyar Nemzet 1962. december 24. 15.1.

MDk

Rimanóczy Jenő, építész

Gulyás Zoltán építésszel közösen tervezte a budapesti új sport-csarnokot. (Makett. – fényképen)

–: Budapest egyik élcsúcsa lesz az új sportcsarnok 12

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. márc. 3.

Rimanóczy Jenő épitész M.D.K.

Budapesti uj Sportcsarnok tervpályázat

I. dij

Társtervező: Gulyás Zoltán- Rimanóczy Gyula

Magyar Epitőművészet 1966/6. 2-3.l.

M.D.K.

Rimanóczy Jenő épitész

IPARTERV

Bp. Bőripari Váll. irodaháza, /L964, 1965/66/ repr.

Munkatárs: Ványai Róbert

Magyar Épitőművészet 1967/4. 24-25.l.

Rimanóczy Jenő építész

Az erdei Ybl díj II. fokozatát

kapta

Népnava 1966 IV. 3 5 old.

Rimanóczy Jenő épitész

MÉ D. K.

VERTESZ irodaház, Bp. repr.
tervezés 1960-61, épités : 1961-1963
Épitésvezető : Rossz István

Magyar Epitőművészet 1963/6. 26-30. l.
1963/6

Rimanóczy Jenő épitész M.D.K.

IPARTERV

Uj Sportcsarnok, [illegible]p.
Társtervező: Gulyás Zoltán
az 1966-ban kiirt nyilvános tervpályázat xxx I. dijas terve.

Magyar Epitőművészet 1967/6. 14-17.1.

M.D.K.

Rimanóczy Jenő épitész

Uj megyei kórház, Tatabánya,
Munkatárs: Ványai Róbert

Magyar Epitőművészet 1967/6. 18-21.1.

M.D.K.

Rimanóczy Jenő épitész

IPARTERV

Nyirségi Mezőgazdasági Kisérleti Intézet központi telepe Nyiregyháza

Tervezés: k962-63

Épités: 1963-65

repr.

Épitésvezető: Száraz Károly

Magyar Építőművészet 1966/2. 42- 46.l .

M.D.K.

Rimanóczy Jenő épitész

Ipari és Mezőgazdasági T.V.

Ybl- dijjal kitüntetve

a Nyirségi Mezőgazdasági Kisérleti Intézet épitészeti kialakitásáért

Kitüntetések

Magyar Épitőmüvészet 1966/5. 9.1.

Rimanóczy Jenő, építész MDh

A VERTESZ új üzemi épületét tervezte a fiatal építész.

Granasztói Pál: Séták Budapesten 8. C.

NÉPSZABADSÁG, bn. 1963. jan. 13.

Rimanóczy Jenő, [építész] MDh

Gulyás Zoltánnal, Nagy Józseffel, Egyedi Andrással együtt készített terve I. díjat — 40000 ft jutalmat — nyert.

-: Odaitélték a BNV lágymányosi főparilonjának tervezésére kiírt pályázat díjait

1.0.1.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. ápr. 30.

Rimanóczy Jenő

R.J.: OTP társasház, Budapest, XII. Maros utca.
Építész: Rimanóczy Jenő. /Fotók: Bognár János
és Lelkes László/

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.

42-43.l.

Rimanóczy Jenő

(IPARTERV)

OTP Társaskás Bpest XII. Maros-utca. tervezője. Tervezés éve: 1961. Kivitelezés: 1964-1966.

Magyar Építőművészet 1968. 5. n. 42. l.

Rimanóczy Jenő, építén

h. Csikós Zoltán

– : Mesterisholáti 16

Magyar
Építőművészet, Br. 1983. 83/5

Rimanóczy Jenő, építén

L: Farkasdy Z.

– : Szövetségi kérch

6

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

83/3

Rimanóczy Jenő, építész

L: Tischler József

—: Vélemények az építészeti kritikáról 2-3

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983. 83/1

Rimanóczy Jenő, építész

L. Földesi Lajos

— Észak-déli Metró kőér utcai járműtelepe Bp. 42-49

Magyar

Építőművészet Bp. 1983. 83/1

Rimanóczy Jenő, építész

L: Noll Tamás

díjak

–: Vál Miklós, 1983

64-65

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

83/4

Rimanóczy Jenő

műve: OTP-székház, Bp. XII. Maros utca. - Magyar Építőművészet, 1968.5.sz.42-43.l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

154. l.

Rimanóczy Jenő építész

A Maros utcai OTP társasház
tervezőjének neve emlékbe

Magyar építészet 1945-70
44old.

Rimanóczy Jenő

a nyíregyházi mezőgazdasági
Kísérleti Intézet építője - emlékei

Magyar Építészet 1945-70
228. old.

Rimanóczy József

A másik nagy középület

az Erzsébet telefonközpont.

Ez, mint ismeretes, a Dob uccában levő és évek óta üresen álló telken épül, tervezője *Rimanóczy* József műépítész és az építés a különleges módon szerkesztett tervek alapján *1938. elején* megkezdődik.

Az Est. 1937. nov. 20

Rimanóczy Kálmán
Vas. Ujs. 1896. 17. + 450, 451 l.

A BIHARMEGYEI ÉS NAGYVÁRADI MÚZEUM.

Junius 27-ikén, Szent László király napján, a város védszentje ünnepén avatták fel Nagy-Váradon az új történelmi múzeumot. Hazánk ez új múzeummal ismét oly műkincsek tulajdonába jutott, a melyek nemcsak itthon, de a külföldön is nagy hirnévre jutottak.

A biharmegyei és nagyváradi történelmi és régészeti egyesület a legelső hazai ilynemű intézetek közé tartozik. Kezdetben *Gyalokay* Lajos törvényszéki elnök buzgó elnöksége alatt, kevés műtárgyaival, melyek többnyire a megye történetére vonatkozó oklevelekből s leletekből állottak, szerényen huzódott meg először a vármegyeház két szobájában, később mikor a város előkelői kezdték fölkarolni czéljait, 1885-ben átköltözködött apáczautczai bérházába. Az egyesület fejlődése s az állandó múzeum eszméje tulajdonkép csak itt

kezdtek a megvalósulás útjára lépni. 1875-ben vette kezébe ügyét ismert hazafias buzgóságával a feledhetetlen emlékü *Römer* Flóris tudós kanonok. A szétszórt műkincseket, történelmi emlékü darabokat e fáradhatatlan és avatott kéz rendezte s történelmi jelentőségüket az egyesület szakközlönye ismertette. Az 1888. évben már tagokban is megszaporodott egyesület a megye és város nagyobb pártfogásában részesült. Gyalokay Lajos, kinek érdemei az egyesület fejlődésével együtt nőttek, fölvetette az eszmét, hogy állandó múzeum építtessék. Ugyanez időbe esik a város nagy müveltségü püspökének *Ipolyi* Arnoldnak halála, a ki százezreket érő műkincseit a latin szertartású nagyváradi káptalannak hagyta ama kikötéssel, hogy azok egy Nagy-Váradon alapitandó múzeum alapját képezzék. Általános örömmel fogadta a város a hirt, hogy ily müértékü kincsek birtokába jutott, mert a remek kelyheken, ötvösmüremekeken, nagy jelentőségü régi okleveleken s

könyveken kivül mintegy 400 darab kép is van az Ipolyi féle gyüjteményben. A szerény anyagi körülmények közöttlevő egyesület lassanként összeszedte a nemes czélra gyüjtött adományokat, a melyeknél elől jár Ő felsége a király, Pável Mihály püspök, a káptalan, Biharmegye és Nagy-Várad város s négy év alatt összegyült húszezer frt. Ezalatt elhunyt az egyesület vezére, Römer Flóris, s a rendezés megkezdett munkáját *Cséplő* Péter és *Barlangi* Adorján folytatták nagy buzgalommal, *Némethy* József segédkezése mellett. Ekkor előállt a város jótékony tudós biboros püspöke *Schlauch* Lőrincz s úgy pénzbeli segélyével, mint egy ingyen telek adományozásával megteremtette az állandó múzeumot, mely *Rimanóczy* épitész terve szerint 1895 novemberben el is készült.

Ipolyi Arnold drága műkincseit, melyek ez ideig a nagyváradi székesegyház karzatán voltak elhelyezve, átköltöztették az új múzeumi épületbe s egyesiték a régi történelmi s régészeti egylet gyüjteményével, melynek rendezésében kiváló érdemei vannak az egyesület jelenlegi titkárának, dr. *Karácsonyi* Jánosnak.

Az újonnan épült múzeum-épületet, mely a város fő látnivalója, ezúttal mutatjuk be képünkön. Nagy-Várad város, a mely fényes múlt-

jában történelme lapjain emlegeti László király nevét, e szent királynak napját választotta arra, hogy új múzeumát fölavassa. Az egyesület pedig, a mely semmiből ilyen kincses múzeumot teremtett, megérdemelné az országos támogatást dicséretre méltó működéséért. *Paur Géza.*

A Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tagjai az alapszabályok értelmében: *pártfogók, alapítók és rendes tagok.* (Művészek és műpártolók.)

Pártfogók azok, a kik a társulat céljaira legalább *2000 koronát* adományoznak; *alapítók* azok, a kik e célokra legalább *400 koronát* alaptanak. A pártfogói alapítványok 4, az alapítványi díjak pedig 2 év alatt törleszthetők.

A társulat *rendes tagjai* azok, kik kötelezik magukat legalább 3 éven át *évenkint 20 korona* tagsági díjat fizetni. Azon rendes tagok, kik egyszersmind a Magyar Képzőművészek Egyesületének is tagjai (művészlagok), a megállapított évdíjnak csak felét, 10 koronát fizetnek.

A társulat tagjait a **Követező kedvezményekben** részesíti:

1. A tagok a társulat által rendezett *minden tárlatot ingyen látogathatnak* s ezenkívül *évente 5 belépőjegyet kapnak a családtagok számára.*

A MŰPÁRTOLÓ KÖZÖNSÉG FIGYELMÉBE

Jó Királyevits Márkó — az édes anyjával
Iszsza a vörös bort, ősz Jevroszimával;
S mikor mindkettőnek elég volt a borból,
Királyevits Márkóhoz édes anyja így szól:
«Jó Királyevits Márkó — lelkem, büszkeségem,
Ne teljék már kedved harczban, öldöklésben!
Rossz dolog az, rossz ám: hagyd abba e rosszat
Mert hiszen, a mi rossz [illegible]

Édes anyádnak és tenéked kenyeret!»
Szót fogadott Márkó az édes anyjának . . .
Igát vet nyakába a szarvas jószágnak;
Eke elé fogja, kihajtja jó kedvvel,
Megmutatja itt is, ki a derék ember!?
Szánt, szánt — de haj! nem a halmokat, völgyeket,
De felforgatja az országút-köveket.
Törökök, jancsárok arra jönnek épen:
Hoznak aranyt, kincset három nagy szekéren,
Szórják Márkó felé káromkodásukat:
«Hallod, Márkó, ne szántsd fel az országutat!»
«Gaz török, ne gázold el a szántásomat!»
«Hallod, Márkó, ne szántsd fel az országutat!»
«Eb török, ne taposd el a szántásomat!»
Megunja Királyevits Márk a török lármát,
Kifogja ökreit, kapja azok jármát,
És a sok törököt sorban agyon veri,
És a három teher aranyat elszedi.
Viszi haza vigan öreg ősz anyjának . . .
«Itt van a termése fiad szántásának!»

Ötven kötet Jókai műveinek nemzeti kiadásából. Ismét tíz újabb kötet hagyta el a sajtót Jókai műveinek nemzeti kiadásából. A költő ötvenéves jubileuma alkalmából rendezett kiadásnak az ötö-

[illegible] prépostsággal tüntette ki a kiváló egyházi férfiút; a következő évben már mint esperes végezte, hanyatló egészséggel, de nagy buzgósággal bokros hivatalos teendőit, melyek azonban nem lankasztották szépirodalmi munkásságát. «Életének utolsó tizenhét hónapja — mondja Lévay

1307. *Huzóczy Dénes*

Mellig van ábrázolva, l
néz. Balról elválasztott haj
és körszakálla fekete. Sze
desi egyenruha zsinórzáss
két kitüntetés jelvénye di

Vászon, méretei 55·5 : 42
tett az 1911 április 7-iki felterj
100 K-án (638–911). — Kifize
számoltatott 1911 május 10-é
nézve lásd a 26101–911 szvsz

Rimanóczy Kálmán

Épitesz

+ Bécsben, 1912

pil. 11. 42 éves Eova-

ban.

Tiszántul

1912 pil. 13.

U. 311.

Rimanóczy Kálmán

nagyváradi építész

+ 1912. junius 15én

Béesben.

Épitő Ipar

1912. 283. l.

kissé balrafordult, de szembe
a, szemöldöke, hosszú bajusza
me barna. Öltözete: alezre-
al és somgombokkal. Mellét
szíti.

cm. — Lelt. sz. 1307. — Véte-
esztés szerint gróf Kreith Bélától
ttetett 1911 április 11-én. — El-
n (1356–911). — Az elszámolásra
előadmányt.

ifj. Rimanóczy Kálmán

Erőd

Nagyvárad

1912. jul. 13

Építette a Cirkvenicai Miramare szállót. Berlini tanulmányai után Budapesten Czigler Győző építész irodájában dolgozott Nagyváradon építette a barátok templomát, a Moskovits-palotát, a Rimanóczy-fele Rákóczi uti és Uri utcai házakat, a Debreceni Takarékpenztár palotáját, a fehetebátori Lovasy, a gyantai Tisza-, a szilási Bölönyi, a nagyszenási gróf Károlyi-kas fordítás

A GÖRÖG KATHOLIKUS PÜSPÖK ÚJ PALOTÁJA NAGYVÁRADON.

kormánytól kapott. Tippu-Tip azonban csak részben felelt meg kötelezettségének s mikor a Kongo-állam kormánya elhatározta, hogy megtöri az arabok uralmát és véget vet a rabszolgakereskedésnek, hirtelen otthagyta kormányzósága székhelyét és Zanzibárban telepedett meg. Kormányzóságát unokaöcscsének, Rasidnak, állomásait pedig két fiának adta át. Fiai harczba keveredtek a Kongo-állam csapataival, Rasid is hozzájuk csatlakozott, de vereséget szenvedtek s Rasid el is esett. Tippu-Tip ekkor belátta, hogy az európaiakkal nem jó kikötni s azóta csendes ember lett. Afrikának az egyenlítő körüli vidékein azonban mindvégig óriási tekintélye volt a ravasz, eszes, kiméletlen erélyű embernek.

Stanley így írta le Tippu-Tipet: «Nagy termetű, fekete szakállú ember, a testszine olyan, mint a négereké, tartása merev, mozdulatai élénkek. Szép, intelligens arcza volt, a szemei gyakran idegesen rángatóztak. Arra a meggyőződésre jutottam, hogy ez az afrikai jelentékeny ember, a legjelentékenyebb mindazok közt a benszülöttek közt, a kikkel találkoztam. Külseje előkelő volt, egész megjelenése az arab gentlemanre vallott, a ki nagy vagyonnak ura». Stanley később, mikor Tippu-Tip elárulta őt, már sokkal kevésbbé kedvezően ítélt róla.

A NAGYVÁRADI GÖRÖG KATHOLIKUS PÜSPÖK ÚJ PALOTÁJA.

Radu Demeter görög katholikus püspök, a kit mintegy két esztendeje neveztek ki a nagyváradi görög katholikus egyházmegye főpásztorává, néhai Pável Mihály püspök utódjául, fényes új palotát építtetett székvárosának főterén, a nagyváradi Szent László-téren.

A pompás saroképület, a mely román stilusban van tartva, az óriás tér épületeinek sorából érdekesen válik ki kőből épült homlokzatával, szines angol palával fedett, magas tetőzetével és czifra tornyával. Mindjárt a lépcsőház is kimutatja az épület díszes voltát márványszobraival, a melyek anyaga mind hazai bányák terméke. A lépcsőház körül erkélyes üvegfedelű loggia fut a magasban. Látványosság számba megy az emeleti előcsarnok bejárata, a melynek stilszerűen és gazdagon diszített felső részén a püspöki czimer van elhelyezve. A hatalmas díszterem eredeti velenczei bútorzatával, az óriási ebédlő, mind kiváló izléssel vannak berendezve. Egy szoba bútorzatán kívül, minden az utolsó szögig hazai ipar műve, s építőmesterének, ifj. *Rimanóczy* Kálmánnak becsületére válik. A palotában negyven szoba van; a földszintet az egyházmegyei hivatalok foglalják el; első emeletén van a püspök lakosztálya és a vendégszobák.

Az új püspöki székházat pünkösd vasárnapján avatták föl fényes ünnepségek keretében, a mikor lelkes szónoklatokban hirdették a román-magyar testvériséget. A régi, rozoga püspöki széképület most már csak emlékezetben él; de az emlékezés érdekes dolgokat tud róla. A lebontott ház egyik ablakából szólott *Kossuth* Lajos 1849 junius 19-ikén a néphez, a haza védelmére szólítván föl Nagyvárad lakosait is. Viharos jelenetek is tomboltak a palota körül: tüntetések is zajlottak le régi gazdái ellen; míg a mostani gazdája, *Radu* Demeter püspök, a magyar társadalomnak is általános rokonszenvében él.

EGYVELEG.

* **A panamakalapról.** Ez a rendkívül könnyű és tartós kalap a divatvilágban legújabban nagy szerepet játszik, még pedig Edvárd király kezdeményezésére, a ki az idén leginkább ilyen kalapot szeret viselni, nagy örömére a gyárosoknak, a kik az utóbbi években sajnosan tapasztalták, hogy az egykor oly hires panamakalap, napról-napra tért veszít. Most azonban ismét egyik «vezető» lett a kalapdivatban Ezt a kalapot különben tévesen mondják «szalmá»-nak és helytelenül nevezik panamának. Mert nem szalmából, hanem bizonyos füvekből, vagy pálmalevél rostjaiból készül. A más néven világhirre jutott Panamához azonban semmi köze, mert itt soha nem készítették, hanem igenis a dél-amerikai Ecuadorban, Portoricóban, de főkép Monte-Christiben, St-Domingo egyik városkájában. Itt egy pálmafaj levélrostjait használják hozzá anyagul. Ezen pálma elvetett magvai már hónap mulva 2—3 láb átmérőjü leveleket fejlesztenek, a mikor aztán levágatnak, mert ilyen fiatalon adják a legjobb rostokat. A valódi panama ára igen nagy levén, sok helyen utánozták és hamisították már rég idő óta s e tekintetben az olaszországi toskánaiak jártak legelől, a kik oly ügyesen és titokban működtek, hogy sokáig még a szakértők is valódiaknak hitték gyártmányaikat.

* **Állatok barátsága.** Bármily különösnek látszik is, de épen nem ritkaság, hogy egyes, fajra, nagyságra nézve nagyon különböző állatok tartós barátságot kötnek egymással. Volt rá példa, hogy egy igen mérges kutya egy vén lúddal lépett olyan barátságra, hogy sem éjjel, sem nappal el nem hagyták egymást; macskát, tengeri nyulat, menyétet, papagályt, stb. szintén ismertek, a melyek nagyon ragaszkodtak egymáshoz, de talán legkülönösebb egy oroszlán és egy medve barátsága, a melyet egy új-orleansi állatseregletben észleltek. Mindkét állat szerfelett vad és erős példány volt, kivált az oroszlán féktelenségre és dühösségre nézve ritkította párját. Egyszer egy előadás után valamikép beszabadult a medve az oroszlán ketreczébe, a melytől csak egy csapó ajtó választotta el. Az őrök el voltak rá készülve, hogy a két állat rögtön összemarczangolja egymást, ámde nem ez történt. A medve hajlandóságot mutatott ugyan az oroszlánra rohanni, de ez mindenki legnagyobb csodálkozására csak egyik első lábát nyujtotta ki s szép csendesen ráeresztette azt a medve fejére, mintha azzal barátságos indulatát akarná jelezni. S a medve elértette a jó szándékot, megszünt morogni s pár percz mulva már békén hevertek egymás mellett. Ettől fogva oly nagy lett köztük a barátság, hogy többé nem is lehetett őket elválasztani, mert egyik sem akart enni. Jobbnak látták tehát őket ugyanazon ketreczben tartani, hol még az eleségen is minden marakodás nélkül megosztoztak. Midőn pedig leheveredtek, az oroszlán egyik lábát gondosan a medvére tette, mintha óvni akarná azt minden veszedelemtől.

* **Oroszországban a háború kitörése óta** szinházi vagy mulatóhelyi belépti jegyek után bizonyos pótlékot szednek, mely a sebesültek segélyezésére szolgál. E czímen eddig már másfél millió rubel került össze.

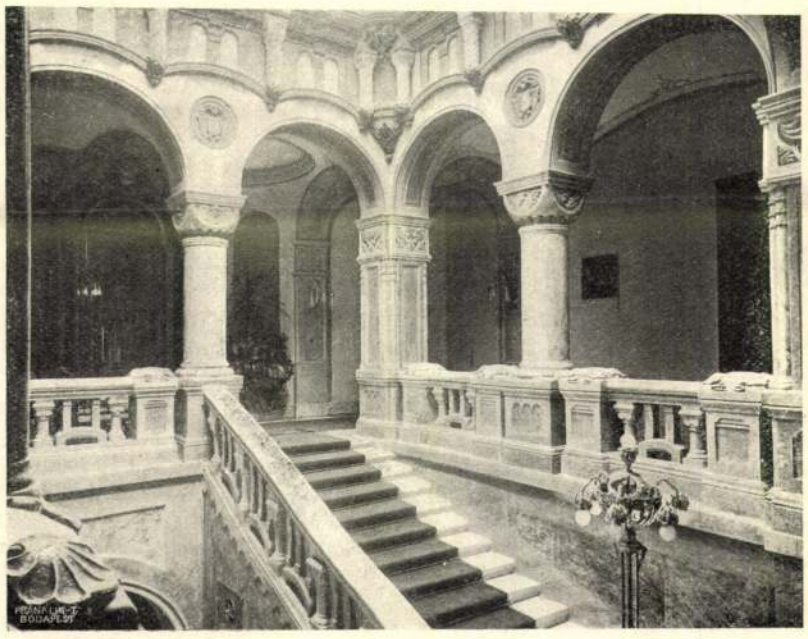

A LÉPCSŐHÁZ.

A DISZTEREM.

A NAGYVÁRADI GÖRÖG-KATHOLIKUS PÜSPÖK ÚJ PALOTÁJA.

büszkén terjeszti a nótákat s innét van, hogy az új legénység már ismeri azokat, ha pedig más ezredhez kerül, buzgón honosítja a dalokat.

A katona leginkább masirozás közben énekel. A ki katona volt, tudja, hogy az egyforma lépés betartása sokkal könnyebb énekszóra, mint dob- vagy trombitaszóra. A baka kitartóban is gyalogol, szinte észrevétlenül hagyja hátra a kilométereket. Mars közben maguk a tisztek biztatják a legénységet, hogy énekeljen. A «bornyu»-ból és a kenyérzsákból ilyenkor előkerülnek a pipák, s gondtalan füstölgetés mellett, vidám nótázással haladnak az emberek. Ritkaság, hogy valaki elfáradjon vagy épen kidüljön a sorból.

Munka közben a kaszárnya folyosóján meg a legénységi szobákban énekel a katona. Mig künn a szabad ég alatt csak vidám nóta járja, addig a fehérre meszelt falak között rendesen bánatos, busongó dalokkal könnyit hazasóvárgó lelkén a katona. Ha gyalogol, a szeretőjére, a menyasszonyára gondol vagy dévaj humorral, szinte öngunyolással beszél a szabadulásról. A kaszárnyában eszébe jut édesanyja, szülei háza, földje, szerelme, búja-baja, fájdalma.

Hadd álljon itt néhány szép mutató a katonadalokból. Ime, néhány *szabadságos-nóta:*

Kapitány ur, az Istenért, mit csinál
Éjjel-nappal mindig mundért vizitál.
Vizitálja kapitány úr, — nem bánom,
Csak engemet szabadságra bocsásson.

Ezredes ur kiadta a parancsot:
Minden honvéd baka kapjon bakkancsot,
A talpára negyven szöget veressen,
Minden kislány honvéd bakát szeressen.

—

Azt mondja a kapitány a bakának:
«Maradj vissza, kedves fiam, zupásnak.
Három csillagot varrsz a gallérodra,
Harmincz baka hallgat a komandódra.»

«Kapitány ur, köszönöm a jóságát,
Adja másnak azt a három csillagát.
Van már nekem odahaza galambom,
Annak a szemébe van a csillagom.»

—

Isten veled csákó, bornyu,
Bakancs, patrontáska,
Én elmegyek szabadságra,
Ti meg a raktárba.
Fölteszem a kiskalapom
Nem is szalutálok,
Várnak engem odahaza
Bogárszemű lányok.

Százados ur kiadta a parancsot:
Öreg bakák tegyék föl a kalapot,
Kalap mellé szabadságos virágot, —
Hadd sirjanak a városi leányok.

Kitöltöttem három évet, hat napot,
Már én többet szalutálni nem fogok.
Szalutáljon az a bundás regruta,
A kinek van harminczhat kis hónapja.

A magyar ember hagyományos hódolata és hűsége királyához talán a katona lelkében él a legerősebben. A katonadaloknak egyik hőse *Ferencz Jóska* (mindenütt igy mondják), a kiről azt tartja a baka, hogy ép úgy megszenvedte a rekruta-hónapokat, mint ő. Közös ezredekben *császár*-nak nevezik a főhadurat, a kinek mindenek fölött való hatalmát néhány mesterkéletlen szóban tudja kifejezni a katona. Itt van egy-két dal Ferencz Józsefről:

Ferencz Jóska édesapám,
Felesége édesanyám,
Akkor fogadott fiának,
Mikor bevett katonának.

—

Ferencz Jóska ha fölül a lovára,
Visszagondol a rekruta korára,
Elkezdenek a könnyei hullani, —
De sokat kell a bakának szenvedni!

Ferencz Jóska aranyos ládája,
Benne van a kis könyvem bezárva.
Majd kiadja aztat nemsokára,
Szeptembernek huszadik napjára.

Ferencz Jóska új zászlót csináltatott,
Közepébe arany betűt rakatott,
Rózsafából csináltatta a nyelét,
Rávágatta öreg baka idejét.

TIPPU-TIP.

Sej haj, Ferencz Jóska téli, nyári pokrócza,
Három évig húzogattam magamra,
De már mostan kijutottam alóla,
Sej, haj, huzogassa az a bundás regruta.

Én az éjjel azt az álmot álmodtam,
Ferencz Jóskát komisz ruhába láttam.
Fényes kardját balfelére kötötte,
A fiait a csatába vezette.

Ferencz Jóska azt adta ki parancsba:
Ágyúszóval ébreszszenek hajnalba.
Szól az ágyú, ropognak a fegyverek,
Most válik el, mit ér a magyar gyerek?

Legszebb lirai hajtásai a kaszárnyának azok a dalok, a melyek az anyáról és a szerelmes leányról szólnak. Ezekből is bemutatunk néhányat:

Gyönge szeme van a kukoriczának,
Gyönge szive van az édesanyámnak.
Gyönge szive fájdalmába meghasad,
Hogy a fia katonának benmarad.

Édesanyám, én is katona vagyok,
Nyiregyházi kaszárnyába hervadok.
Úgy hervadok, mint a fügefalevél,
Édes anyám, katonának neveltél.

—

De szeretnék a császárral beszélni,
De még inkább szobájába belépni.
Megmondanám a császárnak magának:
Lányokat is sorozzon be huszárnak.

De a király azt irta a levélbe:
Nem illik a csákó a lány fejébe,
Mert a lánynak szoknya kell,
Az aljára harminczhárom fodor kell.

—

Huszár vagyok, édesanyám, nem baka,
Mert a bornyú nem illik a hátamra,
Nem hordom én senki Riska
Tehenének a súlyát.
Huszár vagyok, kis angyalom,
Lovon járok tehozzád.

—

Rászállott a vadgalamb a tiszta búza-
[kalászra,
Még ezelőtt két kis évvel rá se néztem
[a lányra.
De mióta a vadgalamb rászállott,
Elszeretném én az egész világot.

Ez a kis lány, barna kis lány ha be-
[megy a templomba,
Fehér szoknya, vasalt szoknya vágódik
[ki alóla.
Az asszonyok azt beszélik felőle:
Honvédbaka ennek a szeretője.

—

Magas a kaszárnya,
Előtte a strázsa.
«Strázsa uram, az egekre kérem,
Honvédbaka a szeretőm nékem,
Ereszszen hozzája.»

«Nem illik a lánynak
Kaszárnyába járni.»
«Tudom én is, de mikor a rózsám,
Honvédbaka ritkán jön el hozzám,
Nehéz azt bevárni.»

«Strázsa uram, kérem,
Egy csókkal beérem.
Nem lesz abba' senkinek se kára,
Ereszszen be csak egy minutára, —
Szentül megigérem.»

A huszárok természetesen a lovukról is nótákat faragnak és bizonyos fensőbbséggel beszélnek a «komisz baká»-ról, a ki gyalogosan jár. Ime, egy-két ilyen huszárnóta:

Én Istenem, jaj de jó a huszárnak,
A csizmáját kipucczolja magának,
Ballábát teszi a kengyelbe,
Maga pedig büszkén ül a nyeregbe.

És Istenem, jaj de rosz a bakának,
A bakkancsát kipucczolja magának,
Bornyuját teszi a hátára,
Maga pedig térdig úszik a sárba.

—

Iszik a huszár a csapon,
Sir a kislány az ablakon.
Ne sirj' kis lány olyan nagyon,
Nem ütik a huszárt agyon.

—

Megjöttek a szabadságos huszárok,
Örülnek is a menyecskék, a lányok,
Mert a huszár a menyecskék virága,
Édes csókkal kinálja.

—

Mikor a huszárnak el kell masirozni,
Elkezdi a lovát szépen fölnyergelni,
Szépen fölnyergeli, föl is kantározza,
Ballábát teszi a lánczos kengyelvasba.

Mikor a bakának el kell masirozni,
Kiáll a kapuba, elkezd káromkodni,
Szidja a suszternek minden jó angyalát,
Mért csinált a bakának rövid szárú csizmát?

—

Szép a huszár, ha fölül a lovára,
Fényes kardot köt az oldalára.
Fényes karddal védelmezi hazáját,
Két karjával ölelgeti babáját.

Végül följegyezzük, hogy csaknem az összes honvédezredekben énekelnek egy nótát Kossuth Lajosról. Ez a nóta igy szól:

Kossuth lova megérdemli a zabot,
Kétszer körüljárta Magyarországot.
Ha még egyszer körüljárhatta volna
Magyar fiú osztrák baka nem volna.

Az összes magyar ezredeknél divó katonadalokat az őszszel kötetbe gyüjtve sajtó alá rendezi e sorok irója, a kinek munkáját megkönnyitette a parancsnokságok szives készsége, a melylyel az anyagot rendelkezésére bocsátották. *Molnár Jenő.*

TIPPU-TIP.

Afrika egyik legérdekesebb és legnevezetesebb alakja halt meg junius közepén *Tippu-Tip*, az elefántcsont- és rabszolgakereskedő személyében. Igazi neve Mohammed ben Djuma volt s hire egy időben el volt terjedve az egész világon. Arab apa és néger anya fia volt s világhirét az Afrika-utazóknak köszönheti — köztük főleg Stanleynek, — a kik utjaikon gyakran jutottak érintkezésbe a feketebőrű hatalmas emberrel s örültek, ha jó szolgálatait biztositani tudták maguknak.

Talán senki sem vivott annyi harczot, nem ontott és ontatott annyi vért s nem szerzett akkora vagyont és hatalmat Afrika mélyében, mint Tippu-Tip. Néger rabszolgákkal és elefántcsonttal kereskedett, számos rablóhadjáratot vezetett a néger törzsek ellen s már jelentékeny vagyona volt, mikor megismerkedett az Afrika-utazó Cameronnal, a kit 1874-ben a Kongó-folyón át egész Afrikán keresztül vezető útján elkisért egész Utotoráig. Két évvel később Stanleynek lett hasznos támogatója a Kongón lefelé vezető első útján. 1887-ben a német Wissmant kisérte. Stanley 1887-ben másod izben használta fel szolgálatait az Emin basa felszabadítása czéljából vezetett expedicióban. Két szerződést kötött Tippu-Tippel. Az egyiket Lipót belga király nevében a Kongo-állam szuverénitásának megőrzése végett a Kongo felső folyásánál, a másodikat a felszabadítási expedició érdekében. Tippu-Tipet tetemes fizetéssel, melyet a Kongo-államtól kapott, a felső Kongo vizesései körüli tartomány kormányzójává nevezték ki, a Kongo-állam egy hivatalnokának támogatása és ellenőrzése mellett. Tippu-Tip arra kötelezte magát, hogy a gondjaira bizott tartományt megvédi minden támadás ellen s Stanleynek 600 teherhordó embert bocsát rendelkezésére fejenkint hat font sterling árért. Ez a hatszáz ember volt hivatva annak a 75 tonna sulyu, s mintegy másfél millió korona értékű elefántcsontnak a tengerpartig szállítására, melyet Emin basa halmozott fel. Ennek árából akarta Stanley azt az előleget törleszteni, melyet utazására az egyiptomi

Rimanóczy Kálmán

K

A nagyváradi központi takarékpénztár pályatervei (Rimanóczy Kálmán, Rendes Vilmos, Sebestyén Artúr, Löbl Ferenc, Bloch Alfréd, Kaiser Hugó, Katona János & Müller József pályaművei). U. ott, 12.

Magyar Pályaratok IV. 10.

(Művészet. 1907. 71. l.)

mis cód

Kovasilánk, pattintgatott

IX. 17.

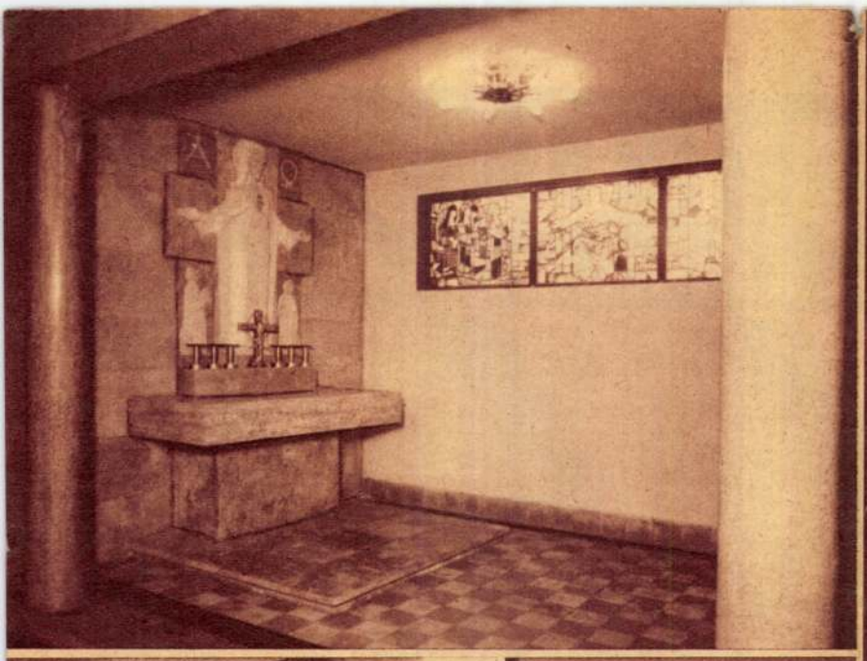

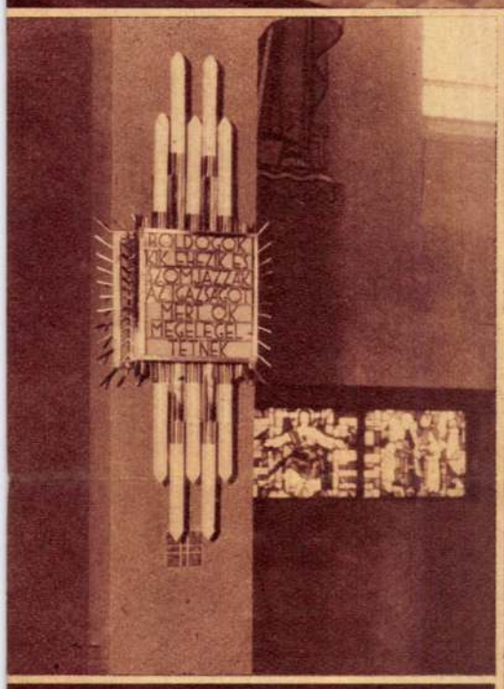

A templomot Rimanóczy Gyula, a fiatal magyar épitésznemzedék tehetséges tagja tervezte, szines sgraffito képeit Unghváry Sándor, a gyönyörü szines ablakokat Árkayné Stehlo Lilly, a mellékoltár Krisztusát illyefalvi Löte Éva alkotta. A főhomlokzat két domborműve, Vilt Tibor müvészi munkája.
(Seidner felv.)

A pasaréti uj róm. kath. templom

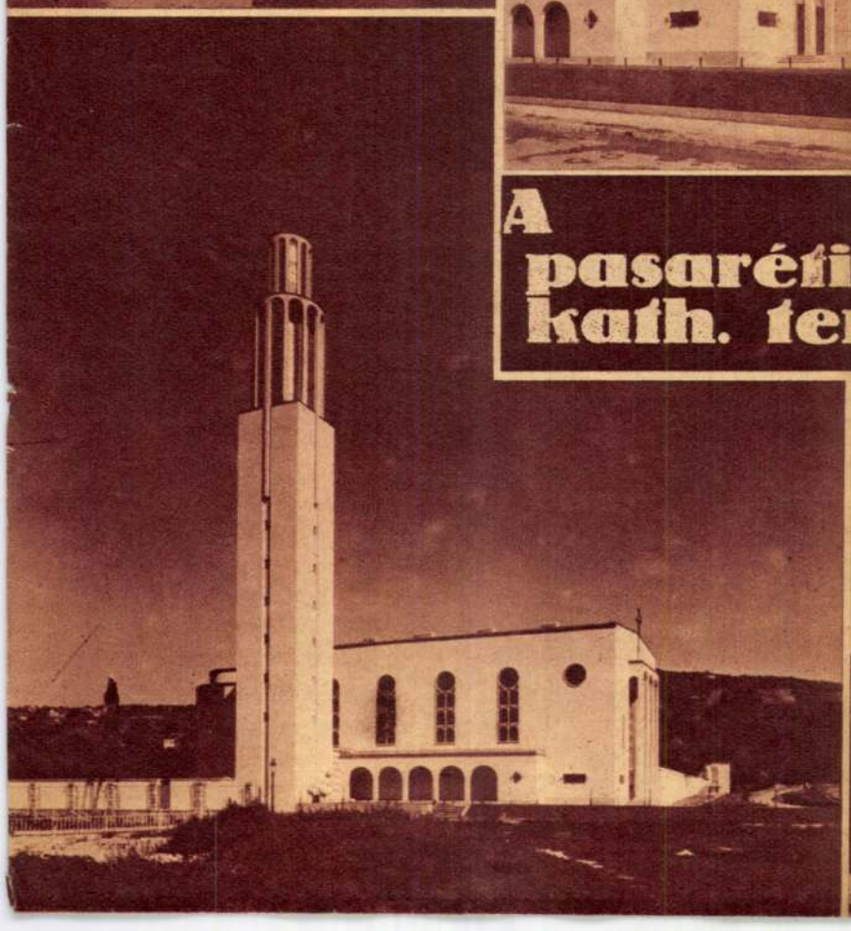

Rimanóczy Kálmán

1934 október 28

VASÁRNAPI UJSÁG

A BUDAPESTI HIRLAP KÉPES MELLÉKLETE

HÖLZEL GYULA:

„Kócsag". A BH amatőrfénykép-pályázatán negyedik dijat nyert

3. ifj. Rimanóczy Kálmán építész 1.) Folytatás

A magyar századfordulós építészet emlékei II. kötet. Arad és Nagyvárad (Oradea) századfordulós épületei.

4. Nagyvárad (Oradea) Rka. Republicii, Központi takarékpénztár, (ifj. Rimanóczy Kálmán) 1907. | vesz. |

publicii, Központi takarékpénz-
tár (ifj. Rimanóczy Kálmán) 1907

Magyar Építőművészet, 1986. 3., 56-old.

Ifj. Rimanóczy Kálmán építész 2.) Folytatás.

A magyar századfordulós épületet emlékei. II. rész. Arad és Nagyvárad (Oradea) századfordulós épületei.

Magyar Építőművészet, 1986, 3., 58-ad.

9. Nagyvárad (Oradea), Cal. Republicii 13., Moskovits palota (ifj. Rimanóczy Kálmán) 1905

12

12. Nagyvárad (Oradea), Cal. Republicii 10., Apolló Palota (ifj. Rimanóczy Kálmán és Krausze Tivadar) 1912—14

Rimár István

Rimár István okl. építészmérnök,
építőmester. VII. Erzsébet-krt 36.
422-385

Bptávb 1940 szept.

eg.
automatikusan történik, mivel
n van elhelyezve, ahonnan az

éget használ-fel, ha a csomag-

nwallin Ferdinánd

Budapest,
VII., Rózsa-ucca 29.
Telefon: 37-0-09.

Rimaszécs vár

Gömör Kishont vm

l.

Hadtört. Közl

1914. 613. l.

janak egy bankot. A banditák álszakállt és bajuszt viseltek, mert mialatt beszéltek, a szakálluk mozgott. Fantasztikus találgatások kaptak szárnyra, az volt az általános vélemény, hogy bankrablást spanyol anarchisták hajtották végre. Néhány nappal azelőtt látogatta ugyanis meg Budapestet Alfonz spanyol király és a rendőrség olyan bizalmas értesüléseket kapott, hogy Alfonzzal egyidejüleg anarchisták is érkeznek Budapestre, akik itt akarnak merényletet végrehajtani az uralkodó ellen. Alfonznak ugyan a hajaszála sem görbült meg, de mert a banditák idegen kiejtéssel beszéltek, biztosra vették, hogy ők a bankrablók.

A tettesek 24 óra mulva már rendőrkézen voltak. Igaz, hogy elfogatásukban több szerepe volt a véletlennek, mint a rendelkezésre álló nyomoknak. Az esti órákban Szekeres József gödöllői csendőrőrmester örsével őrjáraton volt és a község határában két gyanus férfit látott. Órák mulva olvasta csak a lapokban az ujpesti bankrablást és a személyleirásból megállapitotta, hogy a tettesekkel találkozott Gödöllő határában. Időközben a pesti főkapitányságon is jelentkezett egy bérkocsis, aki elmondotta,

Rimaszombat

Rádiselet

1939 márc. 17

Mnies céd!

takoztak, hogy a mozdonyok fütyülése megzavarja a nyugalmukat. Az utolsó kisérlet Rimaszombat érdekében akkor történt, amikor valaki közel ezer munkással zománcedény gyárat akart alapítani. Erre is felzudultak a derék rimaszombatiak, és azzal az indokolással utasították vissza, hogy gyár nem kell, mert füstöt csinál. Mindez pedig nem anekdota, hanem történeti valóság.

*

Viszont tudok olyasmiről is, ami legenda.

A török hódoltság idejében a közelben élő török basa megháborodott és kifutott a szabadkai pusztába. (Ugyanis itt is van egy Szabadka, nemcsak lent délen.) Derék barátunk gyökéren élt itt mindaddig, amig néhány rimaszombati polgár rá nem talált és el nem határozta, hogy hazaviszi családjához Törökországba. A polgárokat a török szultán megjutalmazta és nekik ajándékozott egy sipot. Kijelentette, hogyha veszély esetén a rimaszombatiak ebbe a sípba belefújnak akár most, akár évszázadok mulva, bármilyen

Megállapítottam, hogy a rimaszombatiak sohasem próbálták ki a sípot, pedig jó néhányszor veszélyben forogtak, de óvatos emberek voltak mindig, tudva, hogy a szultán sokat igér, de keveset tart meg.

Ma ez a síp a múzeum vitrinjében pihen. Haynik Géza múzeumi felügyelő fel is ajánlotta, hogy belefujhatok, de őszintén szólva nem mertem, mert csak két dolog történhetett volna. A hangjára vagy megjelentek volna a török seregek és ezzel kellemetlen élelmezési problémákat zúdítottam volna Rimaszombat polgáraira, vagy nem jött volna senki és akkor meg szegény török szultánt hoztam volna szégyenbe örök időkre.

*

A múzeumban egyébként is sok érdekes dolgot találtam. Legelsősorban is egy Árpád-kori keresztelő medencét, valamint háromnégyezer éves emlékeket a kőkorszakból. Mammuthcsontok, Rákóczi-kori és 1848-as emlékek, különböző népviseletek, néprajzi gyűjtések, pénz- és éremgyűjtemények hevernek itt tarka összevisszaságban. Az egyik

tette.)

szom-

hu-

énzes

utasokat kólintotta főbe tőle megszokott nemes egyszerűséggel, míg a túloldalon fagyökerekből kifaragott kakas és kutya, amelyet Jókai Mór készített sajátkezűleg Pákh Albertnek. Az egyik falat Holló Barnabás eredeti reliefje fedi be, amelyet az Akadémia megalapításáról készített és amelynek mását Budapesten láthatjuk. Martinelli neves olasz festő, Neogrády László, Rudnay Gyula festményeit, Izsó szoboralkotásait, mereven szemléli egy háromezer éves múmia, amelynek lábujját valaki egyszer kiváncsiságból kibontotta.

Külön szobában helyezték el Ferenczy István ruháit, szobrait, rajzait, pipatoriumát, valamint Tompa Mihály kedvenc íróasztalát, karosszékét és a Tizenkét jóbarát poharat. Valamenynyibe Tompa egy-egy barátjának a neve van belevésve, akik együtt poharazgattak vele vidám pipaszó mellett. Ugyancsak külön terembon nyertek elhelyezést a legkiválóbb magyar ötvösművész, a rimaszombati Szentpétery József remekbeszabott munkái.

Szilágyi Ödön.

amelynek padjai között valamikor olyan kis diákok ültek, mint Tompa Mihály, Mikszáth Kálmán, Pósa Lajos, Kis József és nem utolsó sorban a szintén itt született tudós professzor Hatvany.

De jártam egyszerű kis házakban is, ahol tölgyfából készült mestergerendákba ütközik be az ember feje. Sok közöttük több mint kétszázesztendős, de a szakértők szerint, akár egy évezred mulva is ugyanolyan tartós lesz, mint amikor építették. Valamennyin rejtélyes rövidítések, amelyek azonban csak az én számomra azok, mert például kedves Ciceroném, Márkus László bátyám, a Gömör szerkesztője, mind megfejtette őket. Ott van például egy, amelyen ez áll: »Ab. Mi. Fe. Nye. Er. 767.« Ez kiegészítve így hangzik: Abai Mihály felesége, Nyerges Erzsébet 1767.

*

Na aztán láttam még valakit, akinek a fényképe azt hiszem, rövidesen be fogja járni az egész világsajtót. A neve Rábely Miklós, az itteni nyomdatulajdonos, aki ezelőtt nyolcvan esztendővel, mint szedő, a Landerer nyomdában kezdte. Ma kilencvennégy esztendős, de minden nap elsőnek

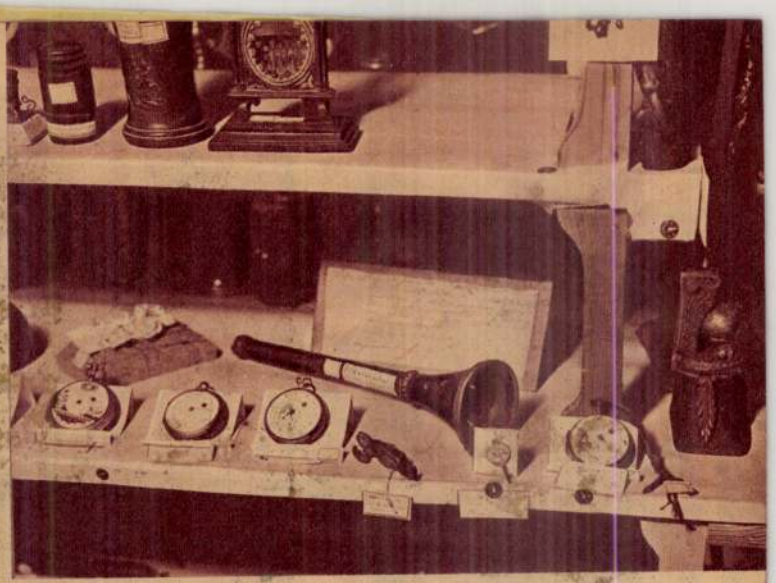

A legendás hírű török sip a városi múzeum egyik vitrinjében

jelenik meg a nyomdában és utolsónak hagyja el azt. A fontosabb cikkeket még ma is ő szedi — vigyázat! Szemüveg nélkül! — Teljesen hiba nélkül, gyorsan és jaj volna annak a nyomdásznak, aki neki segíteni akarna. Még Ferenc József idejében arany érdemkereszttel tüntették ki, mint legöregebb nyomdászt, pedig azóta harminc esztendő telt el és Rimaszombat már nagyban készül az idén nyárra megünnepelni nyomdászságának nyolcvanéves évfordulóját. Velem nagyon kedves volt mindaddig, amíg meg nem mutatta az akkor szedett kéziratot és hogy jól lássam, feltettem a szemüvegemet. Csodálkozva nézett rám, aztán megvetően legyintve elfordult. — Az ilyen öreg ember minek megy ujságírónak — mondotta és hátam mögött harminchat esztendőmmel nagyon szégyeltem magam.

*

Még egy érdekes rimaszombati férfiról kell megemlékeznem. Az illetőt Telek A. Sándornak hívják. Valamikor, — nem is olyan régen, mindössze húsz esztendővel ezelőtt — egyike volt a város legvagyonosabb iparosainak. Azután ott hagyta a műhelyét és semmi mással nem törődött, mint azzal, hogy Rimaszombat az legyen, ami ma. Sok keserűséggel, vagyona feláldozásával, meghurcoltatással járt ez és ma a valamikor jómódú polgár bizony nagyon rossz sorsban él. Nincs más vagyona, csak néhány kötetnyi vers, amelynek minden egyes sora kivételes tehetségét hirdeti. Remélem, rövidesen sikerrel tudjuk a magyar kiadók figyelmét felhívni rá.

*

Volt idő, amikor Rimaszombaton a régi jó békevilágban laktanyát akartak építeni. A város tiltakozott ellene, mert féltette a haja-

Szentpétery József, a legkiválóbb magyar ötvösművész 1795-ben készült áldozási kelyhei

RIMASZOMBATI KÉPESKÖNYV

Ahol a költő és a csalogány született — Rimaszombaton van-e Rozsnyó, vagy Rozsnyón Rimaszombat? — Az első magyar szobrász élete — Az utolsó alkotás — A mestergerenda rejtélye — A világ legöregebb nyomdásza — Rimaszombat sípja — A múmia lábujja — A Tizenkét jóbarát pohara.

— Bácsi hova megy?
— Batyiba.
— Milyen Batyiba?
— Szombatyiba.
— Milyen Szombatyiba?
— Rimaszombatyiba.

*

Hát eddig ennél a kis tréfás párbeszédnél bizony nemigen tudtam többet Rimaszombatról. Ezt azonban annál többször hallottam. Legutóbb Rudnay Gyulától, a kiváló rimaszombati születésű festőművésztől. Amikor elmesélte, először nevetett, aztán könnyes lett a szeme. Őszintén szólva, kissé érthetetlenül álltam a két jelenséggel szemben. Most, hogy ott jártam, már értem mind a kettőt, csak éppen megmagyarázni nem tudom. Ehhez végig kell járni Rimaszombat kedves utcáit, beszélgetni különböző rendű és rangú emberekkel, megfigyelni szokásaikat, palócos beszédüket. Valamennyien büszkék arra, hogy ebben a kis városban születtek és élnek. A Városháza homlokzatán díszelgő S. P. R. S. betűk is ezt hirdetik, azaz Senatus Populusque Rimasombatiensis.

*

Büszkék is lehetnek a derék polgárok, mert talán egy magyar város sem adott annyi neves embert a hazájának, mint Rimaszombat.

A Málé-utcában például a 26-os szám alatt született 1817-ben egy tekintélyes csizmadiamester fia, akit később Tompa Mihály néven tisztelt az egész ország.

Közel hozzá egy másik ház is emléktáblával van megjelölve. Ez szintén egy csizmadiamesteré volt, akit Manczel Józsefnek hívtak. 1850 szeptember 8-at írtak akkor, amikor egy kétségbeesett férfi tért be a házába. Egy ekhós szekérről szállt le, tehát már biztos volt, hogy theatrista az illető. Két évvel azelőtt még főhadnagy volt Görgey seregében, akkor azonban már énekes színész. Várai-Reindl Sándor néven ünnepelték a máskor oly mosolygós arcú, vidám fiatal-

Tompa Mihály szülőháza

embert. E napon azonban feldúlt volt az ábrázata, mert a felesége, Ponti Lujza társalgási színésznő néhány perccel azelőtt egy egészséges leánygyermeknek adott életet. A majszterné szeretettel vette gondozásba a pöttömnyi jószágot és a szenvedő anyát és ma ez az emléktábla áll a házon: »1850. szeptember 8-án innen kelt szárnyra Blaha Lujza, a nemzet csalogánya.«

Az itteni templom őrzi a keresztlevelét és még megvan A három rózsa, — ma Hungária-szálloda — ahol

Itt került első fedél alá Blaha Lujza

Idősebb Ráboly Miklós, a világ legidősebb még mindig dolgozó nyomdásza

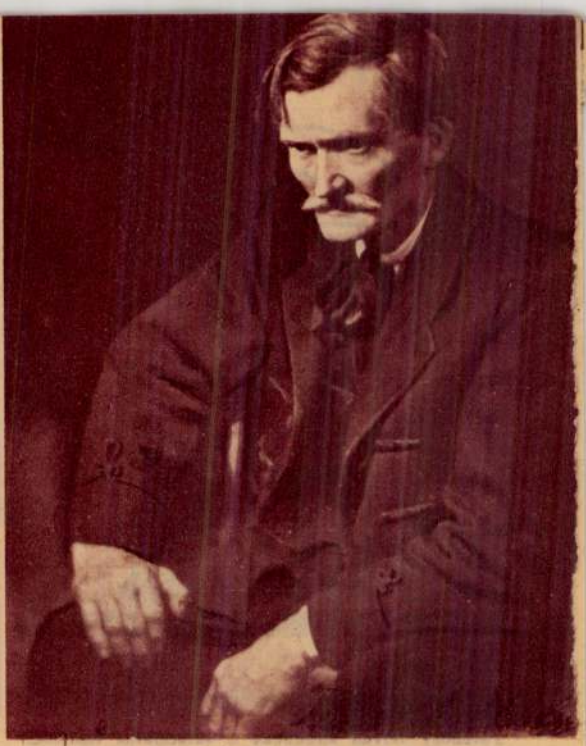

Telek A. Sándor

tűnést keltettek. Canova szerint ő volt az a bizonyos tanítvány, aki túlszárnyalta mesterét. Vay Ábrahám háromezerforintos ösztöndíjat adott a számára, Rudnay hercegprímás pedig egész sereg szobrot rendelt tőle. Ferenczy István minden siker ellenére hazavágyott és rövidesen Budán telepedett le a saját házában. Addig carrarai márványból készítette munkáit, de a fejébe vette, hogy ezentúl csak magyar márvánnyal dolgozik. Sokáig kutatott ilyen után, míg végül Ruskicán felfedezte az első faragásra alkalmas magyar márványt.

És azután máról holnapra megváltozott minden Ferenczy körül. Országos mozgalom indult ugyanis, hogy készítse el Mátyás király hatalmas emlékművét. Megindult a gyűjtés és Ferenczy saját költségén öntőműhelyt rendezett be — amely szintén első volt a hazánkban — és véglegesen megmintázta a szobortalapzat valamennyi reliefjét. A gyűjtés azonban nem járt eredménnyel. Sőt egyes ujságok magát Ferenczyt is megtámadták, hogy ki akarja sajátítani Magyarország legnagyobb szobrának elkészítését.

Egy este Ferenczy nem bírta tovább. Kezébe vette a kalapácsot és minden művét szilánkokká törte. Eladta budai házát és vagyona roncsaival Rimaszombatra költözött. Megfogadta, hogy soha többet nem nyúl a vésőhöz, csak még egyetlenegyszer — a síremlékét elkészíteni. Így született meg a kígyótól megmart Eurydike, amely mai napig is a legértékesebb magyar műemlék. A művész életét szimbolizáló síremlék Ferenczy végrendeletében is szerepel, kikötve benne, hogy azt vele temessék el. A végrendelet tanui nem kisebb emberek voltak, mint Toldy Ferenc, Fáy András, Bajza József és Vörösmarty Mihály.

Az utolsó kívánsága az volt, hogy napnyugta után temessék el fáklyafény mellett és lehetőleg ne kísérje őt ki senki az utolsó útjára. 1856 július 4-én indult el a temetési menet kísérteties sötétségben, zuhogo eső és villámlások közepette.

Ma a református templom oldalához épített kis mauzoleumban fekszik. Parányi kertes, kéküveges előrészét mellszobra díszíti. Belül apró térség közepén piheni örök álmát Ferenczy István, a kissé megrongálódott, de most is gyönyörű Eurydike síremléke alatt. Körülötte koszorúk és valóságos zászlóerdő, bizonyítékául annak, hogy ha a kortársak nem is, de az utódok kegyelettel őrzik emlékét.

*

Itt ismerkedtem meg a fényképek »költőjével« is, Korányi Zoltánnal. Nem akartam a szemeimnek hinni, amikor műveit a műtermében végignézegettem. Egy-egy fényképe olyan, mint a festmény. Húsz-harminc alak szerepel művészi elgondolásain, mindegyik külön-külön mesteri tanulmány. Az arckifejezések, a mozdulatok, a beállítás annyira új, annyira más, mint az eddig látott legszebb művészi fényképen, hogy órákig tudtam volna nézegetni őket. A legérdekesebb, hogy a képek modelljeit Korányi Zoltán maga készíti. Nem embereket, hanem apró kis babákat állít be saját tervezésű díszletei közé olyan élethűséggel, hogy a legjobb szemű ember sem veszi észre.

*

Végigjártam a közel háromszázesztendős református gimnázium tantermeit,

Rimaszombat

Rádiósélet 1938. okt. 28

Elmegyünk így gondolatban Rimaszombat egy bájos régi háza előtt.

Igy szokás ez, h
olyanokat keresü
fel, akiknél ott m
radt a szívünk eg
egy kis darabja.

Emlékszem, am
kor először indu
tam el ilyen útr
nehéz volt a szíve
és sűrű-könnyes
szemem. Sok-sok
mult el azóta
lassanként elm
radt ez a fél
met fakasztó érz
amely azelőtt a t
komat szorongat

Ha átlépem a k
put, feltárul el
tem egy más vil
En itt vagyok
hon és nem a l
falon túl.

Anyám vár en
úgy mosolyog f
régen Ő, ha hos
Örömkönny ült

Kulcsár és Kuppe

Rimaszombat

Vármegyeház

Rimaszombat. A vármegyeház régi épülete

Vasárnapi Ujság az Uj Magyarság képes Hetilapja. 1938. Okt. 16.

Byzanz. *Pantheon*, 1930/1. 39— l.

272 SEMPER, HANS: Korakeresztény elefánt- és egyéb csontdomborművek a Magyar Nemzeti Múzeumban. *Arch. Ért.*, 1896. 208— l. Az eredetileg összetartozott két kis tábla együttes mérete: 6·7 cm széles és 13·4 cm magas. Eredetileg talán egy evangeliarium tábláját díszítették.

273 SEMPER, id. m. 213— l.

274 BOCK, id. m. 117. l.

275 FEJÉR, Cod. Dipl. IX. 7. 693.

276 A templomot 1202-ben Imre király egyik adománylevele említi. — KNAUZ, Monum. Eccl. Strigon. I. 163. — V. ö.: RÉCSEY VIKTOR: Az esztergomi Szent Lőrinc-templom maradványai. Esztergom, 1893. — BALOGH ALBIN: Mindennapi élet Szent István korában. *Szent István Emlékkönyv.* id. m. III. 579. l. — A Szent Lőrinc-templom helyén talált padlótéglák az esztergomi káptalani könyvtár épületében elhelyezett Múzeumba kerültek.

Rimaszombati Gergely,
ötvös (Gregorius Hungarus
aurifaber de Rimaszabbati)
l. Magyar Gergely.

Rimaszombati Múzeum

Ötvös

Ötvös. 1603.

Roman Flóris F. A kassai ötvöscéhek szabályai. Kassa 1877 évf

7981

Utalásat f. évi okt. hó 11-én 885/929 sz. a
pelt angzb. átiratára, a muszemi kremőrök
befizetéséd javatása iránt a nejjóleti és munka-
ügyi minisztér ustnak intézett beadvány sz. vonat-
kozóan a következőkben van szerencsém vélemé-
nyem et előterjesztemi.

< Rimaszombati

Ötvösék >

Mihalik Sándor:

A [ ] 8-r. 95

l. Bp 1919.

Gent (1548)

10-én 552. szám alatt kelt s közvet-
t iratára, a belgrádi, szendrői és
npontból történt műszaki felvételével
számvevőségem részéről Möller István
K-ra, Oltay Károly műegyetemi ny. r.
k Kálmán bizottsági tagnak 466 K
ajzolónak 205 K 30 f-re, Károly Andor
lóknak 404 K 80 f-re és Hollenzer
f-re érvényesitett utiszámlát további

RIMASZOMBAT

RIMAVSKÁ SOBOTA

A rimaszombati ötvösök, kovácsok, lakatosok, szíjgyártók, nyereggyártók és fegyvercsiszárok már az 1479. évben megalakították a plébániai templom Szent Mihály-oltára körül alakult vallásos társulatukat. Ennek szabályait földesuraiktól, Losonczy Lászlótól és Istvántól nyerték.[1] A szabályok az 1506-i tűzben elégtek s azokat Guti Ország Ferenc Budán 1516-ban újólag kiadta, I. Ferdinánd pedig 1553-ban megerősítette.[2] 1606-ban az ötvösök külön szabályokat kapnak Zechy Tamás gömöri főispántól.[3] 1631-ben II. Ferdinánd ismét a régi vegyes céh szabadalmait újítja meg.[4] 1698-ban Forgách Ádám nógrádi főispán Losoncra és Szécsényre vonatkozólag is felruházza a rimaszombati ötvösöket azzal a joggal, hogyha ott találnának mestereket, „akik nem igazán élnének mesterségeokkel," azokat megbírságolják.[5]

A céh életéről a XVII. század elejétől 1870-ig vannak bővebb adataink a fennmaradt céhnaplókban, amelyeket a szakirodalomban már kivonatosan és részletesen is feldolgoztak.[6] Ez adatok szerint a céh igen tekintélyes és népes volt. 1597-től 1870-ig 70-nél több helybenlakó mester neve ismeretes. A XVII. század közepén 10 mester is dolgozott egyszerre s füleki, jolsvai, losonci, miskolci és rozsnyói vidéki mesterek is tartoztak a céhbe. A XVIII. században 7—8, a XIX.-ben 4—5 a mesterek átlagos száma.

Die Goldschmiede, Schmiede, Schlosser, Riemer, Sattler und Schwertfeger ~~von Rimaszombat~~ haben schon in 1479 eine religiöse Genossenschaft gebildet, die die Pflege des St. Michael-Altares in der Pfarrkirche übernahm. Die Artikel, die diese Gemeinschaft von den dortigen Grundherren Ladislaus und Stefan de Losoncz bekommen hat,[1] wurden, da sie verbrannt sind, von Franz Ország de Guth in Ofen 1516 neuerdings herausgegeben in 1553 ~~aber~~ von Ferdinand I bekräftigt.[2] 1606 erhalten die Goldschmiede v. Obergespan Zechy ihre eigenen Artikel.[3] In 1631 schenkt Ferdinand II wieder der alten gemischten Zunft Privilegien.[4] In 1698 erhalten die hiesigen Goldschmiede sogar das Recht, auch im Nachbarkomitate solche Goldschmiede zu bestrafen, die ihr Handwerk nicht richtig ausüben.[5]

Von dem Leben in der Zunft haben wir vom Anfang d. XVII. Jh. bis zu 1870 ausführlichere Daten in den Zunftprotokollen, von denen schon Bearbeitungen in der Fachliteratur vorhanden sind.[6] Laut dieser Daten war die Zunft gut bevölkert. Aus 1597—1870 sind über 70 hierorts tätige Meister bekannt. Um die Mitte d. XVII. Jh. arbeiten gleichzeitig 10 Meister und die Zunft hat auch mehrorts Landmeister. Im XVIII. Jh. waren durchschnittlich 7—8, im XIX. Jh. 4—5 Meister tätig.

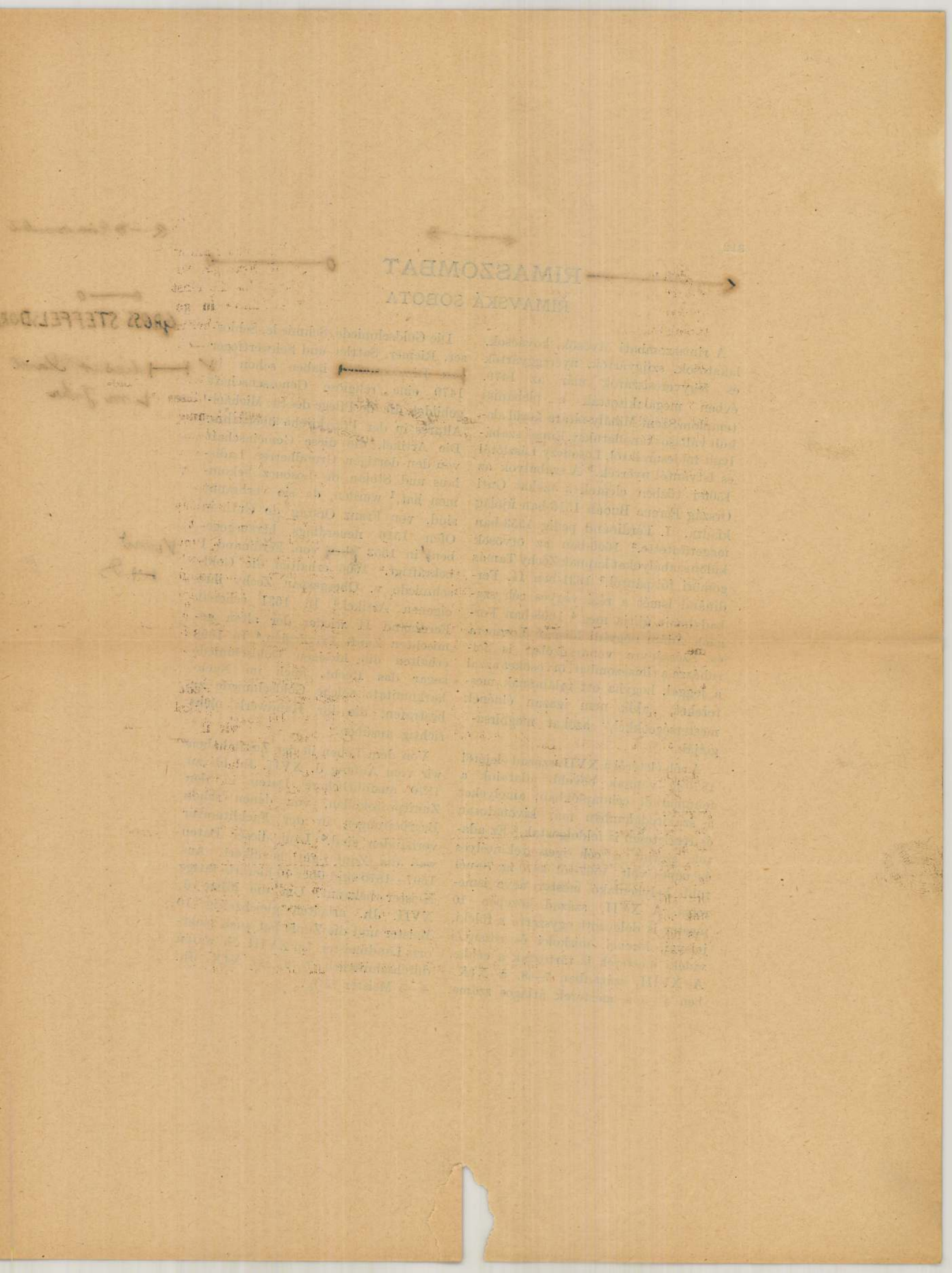

1606-ból való a Szent Mihály-társulatnak pecsétje, amelyet az egykor közös társulatban állott céhek közös ügyeikben használtak még abban az időben is, amikor már az önállósult ötvöscéhnek megvolt a saját pecsétje is, amelyet az 1631. évből ismerünk.[7]

A céh ládája a XVII. század közepe tájáról maradt fenn. A Rimaszombatban lévő Gömöri Múzeumban őrzik. Nagy érdekessége, hogy fedelének belső oldalára 10 vagy 11 monogrammot festettek annak idején olajfestékkel (egyet vagy kettőt eltakar a későbbi zár) s ezek kétségtelenül a céhláda készítése idején működő mesterek neveinek kezdőbetűit (sőt valószínűleg akkor használt jegyeik alakját is) megőrizték.

Az ötvöstárgyak bélyegzéséről és a bélyegzéshez használt jelről szó van az 1606-i szabályzatban. Sajnos, e szabályok szövege hiányos s így csak ezt olvashatjuk ki belőlük:

„*Mynden myvre fel Gyratol foghva myndenre feol ewtessek az yel, de elseoben az Ceh Mester tartozik meghprobalny es ha fol ery, hogy ewtessek . . .*"

A jel alakját a szabályok nem írják le, de a helyszínén végzett kutatás azt igazolta, hogy az csak a város címerének megfelelően kiterjesztett szárnyú sas lehetett.[8] A XVII. század közepétől kezdve a sas magában, a XIX.-ben a 13-as számmal együtt s közben kivételesen a mesterjegybe belefoglaltan

Aus dem J. 1606 stammt das Siegel d. Erzengel Michael-Innung, das die einst vereinigten Zünfte in gemeinsamen Angelegenheiten auch noch damals gebrauchten, als die selbständig gewordene Goldschmiedezunft schon ihr eigenes Siegel besaß. Dieses kennen wir aus dem J. 1601[7].

Die Zunftlade ist aus d. Mitte des XVII. Jh. erhalten und ist im Gömörer Museum zu Rimaszombat aufbewahrt. Sie ist ein besonders wichtiges Denkmal darum, weil an der Innenseite des Deckels 10 oder 11 Monogramme abgemalt sind, (eins oder zwei sind durch das spätere Schloß verdeckt) die jedenfalls die Anfangsbuchstaben der zur Zeit der Anfertigung der Lade tätigen Meister bewahrt haben.

Von einem Anbringen des Zeichens an Goldschmiedearbeiten ist schon in den Artikeln v. 1606 die Rede. Leider ist der Text dieser Artikel lückenhaft und so können wir ihnen nur so viel entnehmen, daß auf jedes Werk über ½ Gyra das Zeichen anzubringen war, aber zuvor hatte der Zunftvorsteher es zu probieren.

Das Zeichen selbst wird in den Artikeln nicht beschrieben, doch die örtlichen Forschungen haben bestätigt, daß dieses Zeichen dem Stadtwappen entsprechend ein Adler mit ausgebreiteten Flügeln war.[8] Von d. Mitte d. XVII. Jh. kommt der Adler allein, im XIX. Jh. mit der Zahl 13 vor.

is előfordult, ahogy azt a XVII—XVIII. században másfelé is látjuk.

Inzwischen wird er ausnahmsweise in das Meisterzeichen eingefügt.

[1] Történelmi Tár, 1877, 242—245 (Szilágyi S.). [2—5] Orsz. Levéltár — *Staatsarchiv, Bp.* [6] Századok 1877, 411—424 (Rómer F.). — Mihalik Sándor: op. cit. [7] Múzeumi és Könyvt. Értesítő 1912, 292 (Kőszeghy E.). — Arch. Értesítő 1892, 430 [Mihalik J.] 1912, 49 (Kőszeghy E.).

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*	F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*	F. sz. *Lf. Nr.*	Fémfinomsági jel *Feingehaltszeichen*	Kor *Zeit*
1871		XVII. sz. *XVII. Jh.*	1874		Ca 1830—1840	1877	13	Ca 1850
1872		XVII. sz. vége *XVII. Jh. Ende*			Fémfinomsági jel *Feingehaltszeichen* Kor *Zeit*	1878	13	Ca 1860
1873		Ca 1845	1875	13	Ca 1800	1879	3	Aranypróbák *Goldpunzen*
			1876	13	Ca 1820	1880	9	Ca 1850—1860

Az 1881—1889. folyószámok alatt közölt jelek az 1640—1650 tájáról való céhláda belső lapján látható monogramok körülbelül $^1/_{12}$ nagyságban, abban a sorrendben, ahogy a ládán láthatók, a hozzájuk illő nevű mesterektől ismert adatokkal.

Unter lf. Nr. 1881—1889 sind die, an der Innenseite der Zunftlade sichtbaren Monogramme in ungefähr $^1/_{12}$ Größe wiedergegeben, und zwar in dieser Reihenfolge, wie sie dort zu sehen sind, mit den Daten, die über die Meister bekannt sind, deren Namen zu ihnen passen.

1881 GB **Georgius Bodzási,** e. 1620—1648, MC 1633, 1640, 1642.

1882 MB **Michaël Barsi,** e. 1613—1634, MC 1621, 1632, 1634.

1883 G **Gregorius Aurifaber (Eötvös Gergely),** e. 1633—70, MC 1646, 1647, 1652, 1666.

1884 A **Andreas Eötvös (Aurifaber),** e. 1646—1659, MC 1649.

1885 P **? Paulus Eötvös (Aurifaber),** e. 1646—1659, MC 1651.

1886 FB **Franciscus Bodzási,** e. 1648—1676.

1887 C **Stephanus (István) Csontos,** e. 1649—1668.

1888 F **Franciscus Farkas,** e 1647—1660, MC 1654—1657.

1889 S **Stephanus Pataki,** e. 1633—1634.

Rimaszombati
Eötvös ich

< Rímer Pál, gravnasztói >

cikke

< > Uj lakótelepek szervezése és esztétikája.

Tér és Forma. 1943.

157 – 160. l. képekkel –

Rimer Pál

Az 1940/41. tanévben kiosztott különböző ösztöndíjak, pálya- és jutalomdíjak, tanulmányi segélyek.

I. Belföldi tudományos kutatási ösztöndíjak.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr az Országos Ösztöndíjtanács javaslata alapján *belföldi tudományos kutató ösztöndíjat* adományozott:

800 pengős ösztöndíjat kaptak: Hajpál Gyula gazdaságkutató intézeti gyakornok, Rimer Pál szőv. segédmérnök, Sápy Béla egyetemi gyakornok;

József nádor 1940/41

158. l.

A gépészmérnöki oktatásban keletkezett eme alapvető változásnak éppen úgy, mint a gazdasági problémák kidomborítására irányuló törekvés nyomait hiába keressük a műegyetemi programmban, mert a változás nem az előadásnak a programmban ismertetett tárgykörében, hanem abban a szellemben nyilvánult meg, amellyel a professzor az előadás tárgyát feldolgozza. Aki az előadásokat nem hallgatja és csak a programm után ítél, az a változást nem láthatja.

Tisztelt Közgyűlés! A magyar mérnököt az utolsó évtizedekben külföldön is nagyon keresik. Ez a Műegyetem oktatási rendjét teljesen igazolja. Nem kétséges, hogy ez az eredmény nagyrészt a Műegyetem tanárai nagy buzgalmának és áldozatkészségének volt a következménye. Nem kétséges, hogy ezt a tanári munkát a Műegyetem a mai kitüntetéssel általánosan is elismerésben részesíti.

Az engem ért nagy kitüntetésért már köszönetet mondtam a mai Műegyetemnek, de nagy köszönettel tartozom a régi Műegyetemnek, régi volt tanáraimnak is, akik a matematika, a természettudományok és a technikai tudományok iránti szeretetet belém oltották. Ezek közül sajnos csak *Rados Gusztáv* van még közöttünk és ezért neki fejezem ki őszinte és mély hálámat.

Rimner

Nebrás

Gentmüend

457.1-

1234/1916.kb.sz.

A „Müemlékek Ors
resésével megküldi a fentarta
tervezetét. -

A közigazgatási b
re vonatkozó részét a beérkeze
tudomásul veszi és arra vonatk

Erről a Müemlékek

Kelt Békésvármegye közig
évi augusztus h

Rimner Károly

"Vigadó"

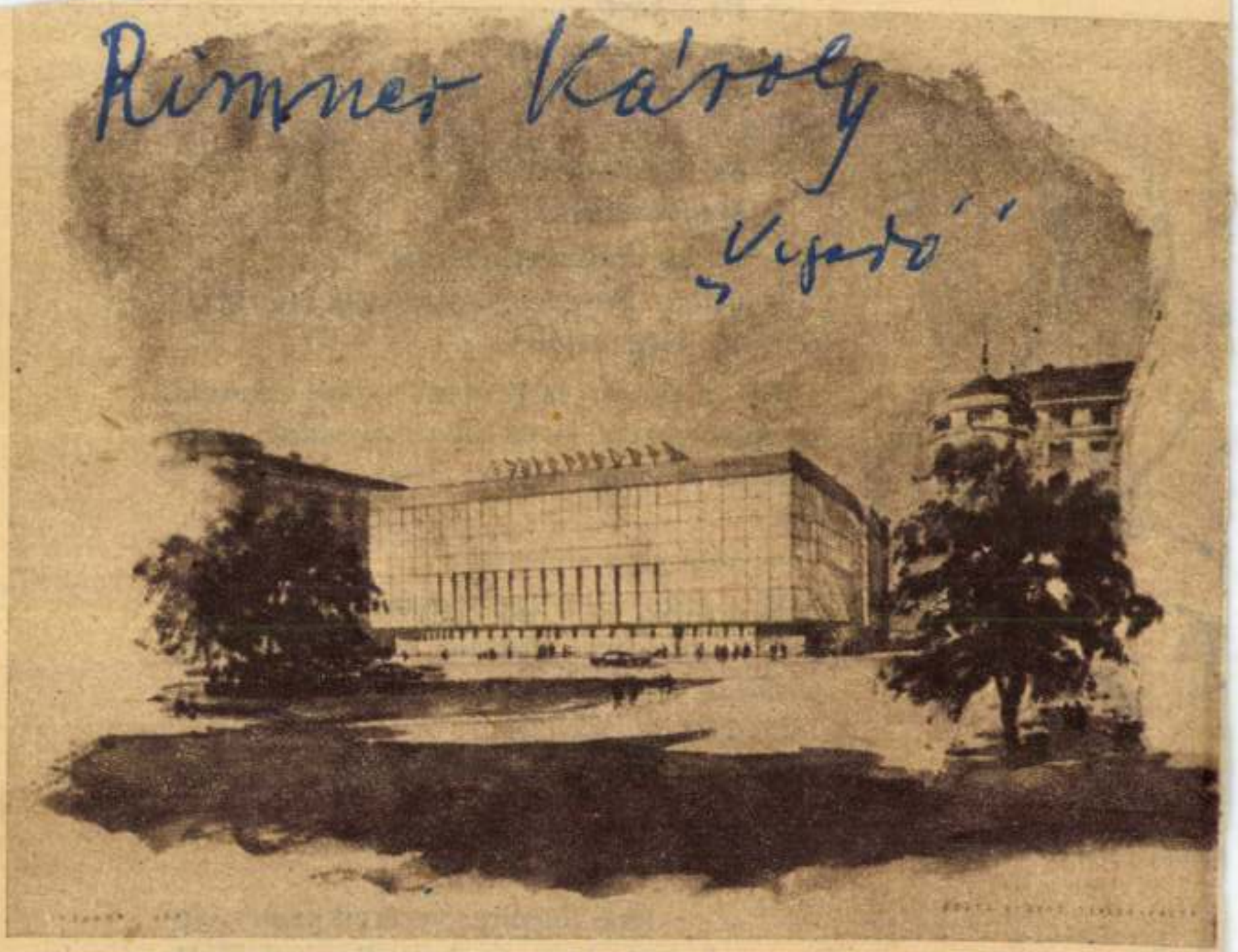

Rimner János megvásárolt pályaműve szintén tetőteraszt tervez a Vörösmarty téri új épületre. A homlokzatot acélburkolatú hálózattal kiképzett füstszínű üveggel és emaillrozott patinázott könnyű fémlemezekkel burkolnák

Építés Urbanizmus 1957 okt.-5

— Új lakást.

— És ha ötvenet?

— Jaj, te bolond, akkor talán egy kocsit is!

— És ki vezetné?

— Megtanulnék.

— És ha százezret nyernél?

— Villát Füreden. Talán egy vitorlásra is futná még belőle.

Jön a pincér és fizetnek — két szimpla, az négy forint — és még maradnak, hallgatnak és még egyszer azért megkérdi a fiú:

— Már nem szeretsz?

És a lány, mint egy kedvesnővér a ledolgozott nyolcórai szolgálat után, kedvesen, fáradtan, sietősen:

— De buta vagy te...

Kőbányai György

(Korda Edit rajza)

lenő folyóirat vezércikkének egy részletét és két illusztrációját. A címsor szó szerint így hangzik: „Most követeljük magunk-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rimner János

az esztergomi Széchenyi és Rákóczi-tér rendezésére kiírt terv-pi megvétel

MMÉBKÖZI

1943. 192. l.

RIMÓCZI GÁBOR

Magyar Nemzet, 1991. dec.4.

A gyászoló család fájdalommal tudatja, hogy **RIMÓCZI GÁBOR** gépészmérnök, MÁV-főtanácsos, tájak, hangulatok érző rajzolója hosszú betegség után, november 28-án, 58 éves korában megbékélten elpihent. Kívánsága szerint hamvai a felsődobszai Bárczay-őskertben nyugszanak. Felesége: Hamar Márta és a gyászoló család. (X)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Rimóczi J.
Hajdubiharmegyei Népujság
1964 FEB - 2

1021

KAZÁNKOVÁCSOK

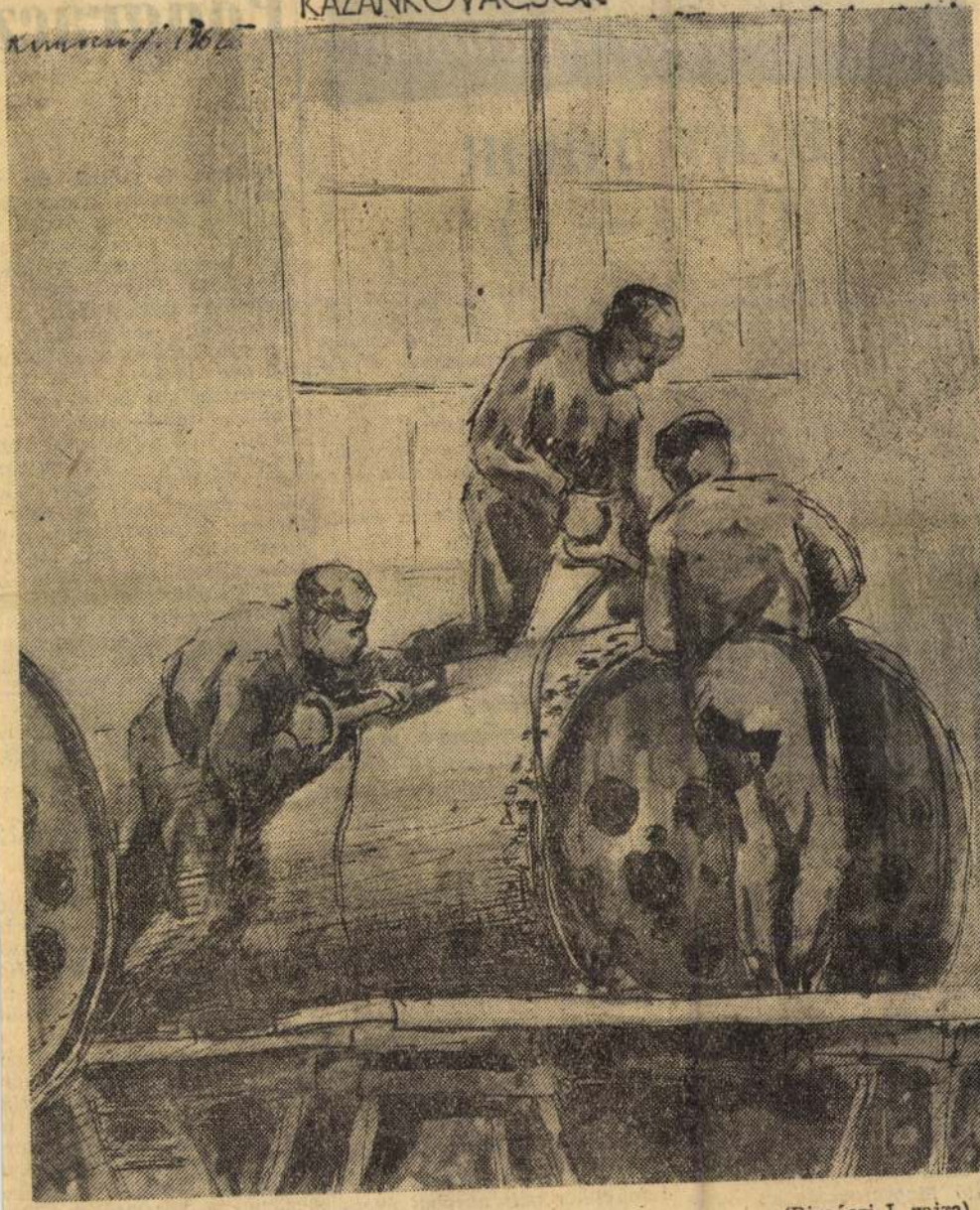

(Rimóczi J. rajza)

Élő magyar irodalom

DÉRY TIBOR
(1894—)

Déry legjelentékenyebb prózairónk egyike. Kalandos és szerteágazó, mégis történelmileg jellegzetes emberi és művészi út áll mögötte. Irói pályáját a Nyugat c. folyóiratban kezdte; első novellája mindjárt bírósági eljárást vont maga után. Ma elérkezett a világhírig. Alig van nyelv, amelyen műveit ne olvasnák Európában és Amerikában.

Igazi prózaíró, bár verseket is publikált. Ezek a versek azonban az útkeresés termékei és állomásai voltak. Déry, miközben kereste a maga emberi útját, művészi hangját, és témáját, gondolkozói világnézetét, hosszú évtizedeken át az állandó belső bizonytalanság és csapongás állapotában élt s alkotott.

Életével, tapasztalataival megegyezően, legmélyebb és legtartósabb írói témája: a polgárság szétzilálódása, társadalmi és erkölcsi lesüllyedése, ugyanakkor a magukban erőt és alkotó kedvet érző polgárok belső válsága, osztálytagadása, útkeresése, eljutása a munkásmozgalomig, a szocializmusig. Ezzel párhuzamosan pedig: a munkásság s a munkásmozgalom felemelkedése, erőrekapása, társadalmi és erkölcsi fölénybekerülése. Mindennek hátterében: a változó, forrongó, lassan és fájdalmasan megújuló Magyarország és Európa.

Nagyjából két részre osz-

de nem egyértelműen előrelépő, hanem a tagadás, a zűrzavar felé is csábuló, a vadságban és a kuszaságban is valami vonzót látó-sejtő ember és művész ide-oda hajlása ideiglenes útvesztése. Ámde Déry gyakran, egyre gyakrabban rátalált a neki való útra, hangra. Ilyenkor kitűnő izgalmas, eredeti alkotások kerültek ki a tolla alól.

Végül is ez a rátalálás győzedelmeskedett. A harmincas években egyszercsak hozzáfogott a társadalmi valóságba mélyen gyökerező, alapjában realista művek megírásához. Nevéhez fűződik az első és egyetlen nagy magyar polgárregény, amely európai távlatokban és szinten számol le a polgársággal, egyszersmind történelmi igazságában ábrázolja a munkásságot, a szocialista mozgalmat. Ettől kezdve Déry nem tért le a realizmus útjáról. Nyiltan baloldali, majd kommunista magatartást tanúsított; szakított a polgári társadalommal; az is vele. Ebből a magatartásból és állapotból fakadtak új, mind érettebb alkotásai. Kíméletlenül éles, drámai elbeszélésekben ábrázolta a fasizmust; igazában ekkor vált európai jelentőségű humanista íróvá.

Máskor is voltak új, ma
művek műsoron, bemutatók
legutóbbi évek, évtizedek ter
méséből. Ez alkalommal azon
ban hangsúlyozottan kifeje
zésre jutott, hogy a műsor ösz
szeállítása szellemében és tö
rekvésében előremutató. A
legrégebbi műsorszám bemuta
tási éve is 1919. (De Falla
Háromszögletű kalap szvit). A
többiek mind újabbak — F
Martin *Hegedűversenye* 1951
ből, Pongrácz Z. *Három zene
kari etüdje* pedig éppen a leg
utolsó évből való. Egyedül F
Strauss: *Metamorfózisok* c. vo
nószenekari darabja inkább
visszapillantó, bár 1945-ben ke
szült. Aktualitást az ad nek
hogy ez évben lesz a *Rózsalo
vag* szerzője születésének szá
zadik évfordulója. A partitúr
utolsó ütemei alá sajátkezüle
ezt jegyezte: „In memoriam ...
(Emlékeztetőnek ...) Feltehe
tőleg ennek szánták a műso
összeállítói is.

PONGRÁCZ ZOLTÁN ÚJ MŰVE

A hangversenyt Pongrác
Zoltánnak a legmoderneb
szerkesztési elvek és eszközö
felhasználásával készült *Há
rom zenekari etüdje* vezett
be. Mintegy tíz nappal ezelő
Budapesten is bemutatták. A
szerző hosszú évek óta elmé
lyülten tanulmányozta az úgy
nevezett dodekafon és szeriá
lis zeneszerzői technikát, é
sikerült is egészen figyelemr
méltó, újszerű, hangzásokba
bővelkedő zenekari műve
meglepni a közönséget. Ter
mészetesen, míg ezzel egyfelő
kiváltotta a zenei avangardiz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1967 NOV 20.

Rimóczi József képei

A debreceni képzőművészgárda egyik kiemelkedő alakja *Rimóczi József*, a kiváló pedagógus-festő.

Budapesten született, de még gyermek volt, amikor szülei egy Hajdú megyei faluba költöztek. Itt ismerkedett meg a falusi élettel, munkásságának legfőbb ihletőjével.

Főiskolai tanulmányait mestere, Rudnay Gyula keze alatt végezte el. Egyéni kifejezésmódja hamarosan kialakult. A hajlamainak megfelelő művészi igazságot mindig a környező valóság jelenségeinek elmélyült tanulmányozásában találta meg, s a formakeresésben soha nem közeledett a szélsőségek felé.

Művei létrehozásában mindig a látványból indul ki, de nem elégszik meg a látvány egyszerű visszaadásával: minden művét lágy líra hatja át. Egész életművén végigvonul a mezők és a mezei munka ábrázolása. Többször megihleti az aratás és a cséplés. Egyik újabb képén, a »Kaszások« címűn a munka ritmusát a formák és színek ritmusa tolmácsolja. Mint vérbeli pedagógus több képének tárgyát az iskolás gyermek életéből veszi. Számos képe örökíti meg a Hajdú megyei tájak, valamint a debreceni Nagyerdő szépségeit.

Rimóczi már nem tartózik a fiatalok generációjához, de ma is töretlen erővel és kedvvel neveli a jövő nemzedék rajzpedagógusait.

Fényes Kálmán

Kaszások

MM. számú utasítás rendelkezik. Az utasítás *egyszerűsítette* a korábbi eljárást, így megkönnyítette az igazgatók adminisztrációs munkáját. A vita, a panasz azonban azt mutatja, hogy ez az új eljárás még nem vált általánossá. Az utasítás megszüntette a Tü. 13. r. sz. »Tanköteles nyilvántartó lap« című nyomtatványt. Ez a lap korábban végigkísérte a tanuló iskolaváltozásait, és mindig a fogadó iskolának kellett igényelnie a tanuló jelentkezése után a régi iskolától. Az új utasítás bevezette a Tü. 7. sz. »Értesítés az iskolaváltozásról« című nyomtatványt, melyet az iskolából eltávozó tanuló a bizonyítvánnyal egyidőben visz magával az új iskolába. A fogadó iskolának a nyomtatvány 2. számú szelvényét — annak igazolására, hogy a tanuló jelentkezett — vissza kell küldenie a

A nyilvánt
igazgatója k
ni. A feladat
nisztrátora,
hiányában a
gondnokság
közös gondn
dolgozója vé
ban ilyen m
nyilvántartás vezetésével az egyik pedagógust kell megbízni, aki e munkáért — a 110/1966. (M. K. 2/A) MM. számú utasítás 67. §-ának (3) bekezdésében foglalt kivétellel — az iskola költségvetésében biztosított díjazásban részesül. Ennek összege tankötelesenként és tanévenként 1,20 Ft. A bérutasításban felsorolt kivételek azon alapulnak, hogy ha e feladatot a felsoroltak munkaköri feladatként látják el, részükre a nyilvántartási díj külön díjazásként nem folyósítható.

iztosító rejtvénypályázata

V. forduló

108., valamint a függőleges 1. sorok
ig a szerkesztőség címére: Budapest
levelezőlapon kell beküldeni, és a
V. szelvényt.

	7	8	9	10	11		12	13	14		15			

Matt 2 lépésben

79. SZ. FELADVÁNY. FIRBÁS NÁNDOR (Budapest). — Eredeti: Vil.: Ka1, Vf5, Fg8. Hc5, He3, b4, d2, f2. (8). — Söt.: Kd4, Bd7, Fd8, Fg2, Hb8, Hg5, a6, c7, e4, f7. (10). — **Matt 2 lépésben.**

80. SZ. FELADVÁNY. FIRBÁS NÁNDOR (Budapest). — Eredeti: Vil.: Kg6, Vf3, Bc3, Be4, Fg8, He8, Hg5, b4, f5. (9). — Söt.: Kd5, Vb6, Bb7, Bf2, Fb1, Hc1, a6, d7, e6. (9). — **Matt 2 lépésben.**

Nagy örömmel közlünk ismét egy új nevet rovatunk munkatársai között. Firbás Nándor nevét a feladványszerzők már jól ismerték, de rovatunkban eddig még nem mutatkozott be. Most azonban három művét is rendelkezésünkre bocsátotta.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

a Pedagógusok Szakszervezetének lapja

Megjelenik havonta kétszer

Szerkeszti a szerkesztőbizottság

Felelős szerkesztő:
G. Timár György

Szerkesztőség:

Budapest, VI., Gorkij fasor 10.

Hajdubiharmegyei Népujság
1965 MÁR 28.

1021

A NAPLÓ tárcája

Rimóczi József

Jelentős művészi ambícióval elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát, négy évig a temperamentumos magyar festői hagyományokat őrző Rudnay Gyulánál tanult. Azután tanár lett, tanította a civis és kereskedő gyerekeket, magyaros motívumokat, kockákat hasábokat, kávédarálót rajzoltatott, közben őrlődött saját művészi problémáin műterem nélkül, családdal.

Két évi tanárkodás után fellobban, 1929-ben összekuporgatott pénzéből Münchenbe megy, több hónapot Párizsban tölt. Megismeri Európa festészetét, de nem változik. Természetelvű festő marad.

Jól érzi magát a debreceni emberek között. Ők töltik ki képzeletvilágát, környezetük szolgál témául a művésznek. Nyaranként a vakációk idején a Hernád partjára jár, a természetből ihletet meríteni. Gyakran festi a Hortobágyot. A több évtizedes tanári munka leköti energiáit, fékezi is.

Színvilága, csendéletei, tájképei közel férkőznek a közönség szívéhez.

1931-ig a Debreceni Műpártoló Egyesület kiállításain szerepel. Fiatalon sokat állít ki, de 14 évre visszahúzódik. Talán valami nagyobb alkotásra gyüjtötte erejét vagy elégedetlen volt önmagával? Nem tudni. Ezalatt is sokat fest, és csak a felszabadulás után kezd újra kiállítani. 1950-ben az első magyar képzőművészeti kiállításon az állam meg is veszi egyik olajfestményét. A Déri Múzeum is vásárol képeiből.

Lehet, hogy többet várt az élettől, nagyobb művészi álmokat rejtett szívében; lehet, hogy elégedetlen. Szerette a hazai valóságot, jól tanította tanítványait, és gyönyörködtette közönségét alkotásaival. Művész és tanár. Kevés embernek jut két élet.

(M. Á.)

hatod-e már, hogy számodra itt a jövő, a valamikor kigondolt jövő?

Meghökken, majd tanáros közvetlenséggel visszakérdez:

— Engem is vizsgáztatsz?

— Nem, de érdekel a véleményed.

— Azt hiszem, nem valósult meg. Vagy mégis?... Elmondom, aztán a végén majd megállapítjuk közösen.

ÁLTALÁNOS ISKOLÁS korától mindig magyar szakos tanár szeretett volna lenni. A középiskolában önképzőkörbe járt, irodalommal foglalkozott, mi sem természetesebb hát, minthogy a vágy megvalósult, célját elérte, felvették az egyetemre. Előtte volt a lehetőség, hogy tanár legyen.

Aztán az egyetemen módosultak a vágyak, differenciáltabbak lettek. Az egyetem megismertette vele a tudományos kutatómunka szépségeit, a könyvtári kutatás csodálatos rejtelmeit. Feltámadtak a tudományos ambiciók, dolgozott, s egyre gyakrabban jutott eszébe a tudományos munka mint cél, mint perspektíva. Aztán elvégezte az egyetemet, vidékre került tanítani.

— Kétségbe estél akkor?

— Nem is tudom már... Azt hiszem, nem örültem túlságosan, sőt bosszankodtam is.

— És most?

— Mit akarsz? Teljesült a vágyam, tanár lettem.

— S ez elég?

— Miért ne lenne elég? Ne vedd nagyképűségnek, de én úgy hiszem, a tanári munká-

pesség [illegible]
De ez elég? A[illegible]
Ugyanis sok vo[illegible]
ban az önzés,[illegible]
pont, sok volt [illegible]
lan, konkrét t[illegible]
vágy. Az em[illegible]
valósághoz kell[illegible]
gyait, céljait.[illegible]
hisznek, *általá*[illegible]
általában bíznak a jövőben, de az első rossz példa, amit hallanak, az első elkeserítő mozzanat kilendíti őket a problémátlan életből, és megakadnak, panaszkodnak, menekülnek, vagy magukba fordulnak. Legalábbis én így látom. Hát akkor mi a hit, mi az igény? Talán egy agrármérnök-jelölt mondta, hogy ő is elmenekülne bizonyos körülmények közül. Kinek használna ezzel? Önmagának? A közösségnek? Világcsavargó lenne belőle, gyenge ember, aki nem edződik a problémák tüzében, csak hajlik, mint a gyenge vessző.

— Mi kell akkor a kiegyensúlyozott élethez, a jövő tudatos megépítéséhez?

— **ÁTÉRTÉKELÉSI KÉPESSÉG.** Az ember egyetemen nagyon sokat gondol magáról, többet, mint amennyire reális alapja van. Ha aztán valami nem sikerül, hibáztatja a világot, az életet, a körülményeket.

— Nem lemondás ez a nézeted, nem megalkuvás?

— Nem, az átértékelés más. Összhangteremtés céljaim és a feladatok, szándékaim és a lehetőségek között. Mi a cél? Az ember értelmes, saját magának is a [illegible]

— Ha az ember becsületes munkát végez, olyan munkát, amely számára öröm, a társadalomnak hasznos, akkor anélkül, hogy tudna róla, változtatja a körülményeket is. És a körülmények ilyen formában mégis az embertől függenek, aki maga körül tud kialakítani jó vagy rossz körülményt. Hiszek a munkámban, ezért nem értem meg minden esetben a mostani egyetemistákat. Mit akarnak? Miért elégedetlenek? Dolgozni kell. Ak dolgozni szeret, az előtt végeláthatatlan jövő áll.

Rágyujtunk.

— Jövőjéért az ember mag felelős. Te azt a címet adta ennek a sorozatnak: *45 per a jövőről.* Nyilván azt akarta megmutatni, hogyan látják mai fiatalok saját jövőjüket S mi lett belőle? Az általáno iskolások és középiskolások tisztában és szebben gondol koznak, mint az egyetemisták pedig az egyetemeken is a régi középiskolások tanulnak Hol tévesztették el az utat Eltévesztették egyáltalán? Nem tudom, de engem néh megsütött a hideg, amikor a elhangzott véleményeket olvas

Rimóczy József
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1965 MÁR 28.
Hajdubiharmegyei Népujság

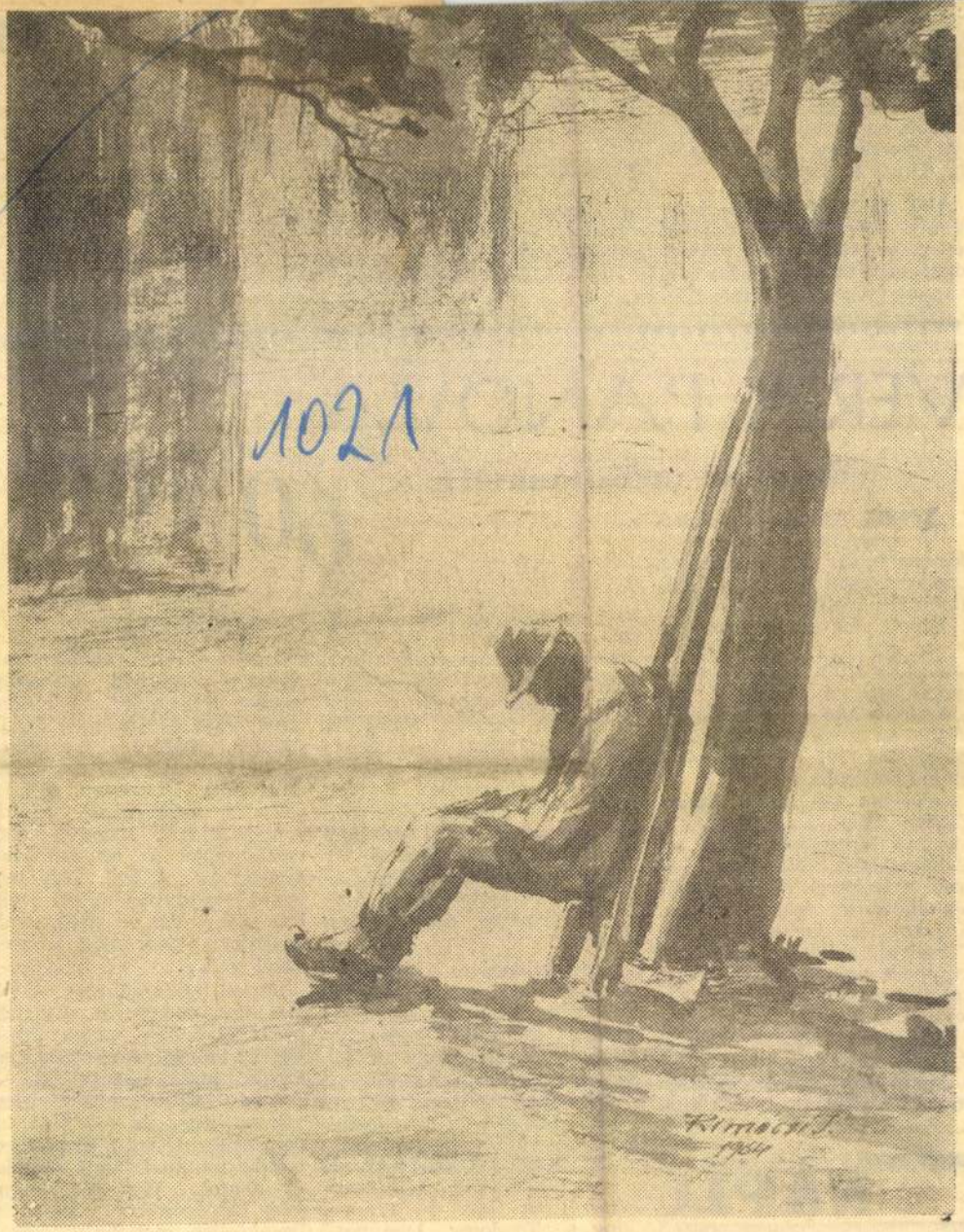

Rimóczi József: **FAVÁGÓ**

úgy hiszem, a tanári munkában megtaláltam magamat. Egyéni céljaimat is. Az az életem célja, értelme, hogy embereket nevelek, megtanítom őket az anyanyelv és az irodalom szeretetére. Jól, rosszul? Ők döntik el, nem én.

AZT IS ELMONDJA, hogy mennyi népművelési munkát végez, szakkört vezet, előadásokat tart; mennyi pedagógiai munkát végez különböző bi-

nak is, a közösségr
nos életet akar él
lábbis ezt akarom
dom ezt jobban me
Ha felmérem, me
átfogni, megvalósít
mérem, hány vi
fel előttem úgy, h
ismerjem, vagy h
belekapok, ha tö
vállalni, mint an
pességeimtől futja? Szerintem
z első módszer a jobb. Én ezt
sinálom.

került megjelenésre. Hajnal Anna verseskötete *Szertelen*

VERA PANOVA 60 éves

(Moszkvai tudósítónktól)

VERA PANOVA szovjetorosz írónő a napokban ünnepelte 60. születésnapját. Legjelentősebb művei, a Szentimentális regény az *Utitársak*, a *Távoli utca* című kisregény és az annak alapján készült nagy sikerű film Magyarországon is ismertek és népszerűek.

Az évforduló alkalmából közöljük az írónő vallomásainak egyes részleteit — önmagáról és munkájáról.

„1905-ben születtem. Apám, Fjodor Ivanovics Panov a rosztovi önsegélyző egylet segédpénztárosa volt. Ezzel kereste a kenyeret, de szíve más foglalkozások felé vonzotta. Kajakot és jachtot épített. Társaival, akiknek szintén a vízisport volt a szenvedélye, két jachtklubot alapított Rosztovban...

Harmincéves korában apám a Donba fulladt.

Apám után maradt egy szekrény. Az alsó polcokat különböző szerszámok és összetekert rajzok foglalták el. A két felső polcon könyvek álltak, köztük Puskin, Gogol, Turganyev: korai táplálóim, mint igazi apai örökség. Nyolcéves koromban olvastam az *Este a tanyánt* és a *Tavaszi vizeket*, kilencéves koromban a *Holt lelkeket*, és tizenegy éves voltam, amikor kívülről tanultam az *Anyegin* egyes fejezeteit.

Taníttatásomkor hiányoztak a szükséges eszközök: beadtak a gimnáziumba, de rövidesen kivettek.

Nyolc-kilencéves koromban verseket és prózát írtam, és hol egyik, hol másik írót igyekeztem utánozni. Mindez nagyon mulatságos volt. A felnőttek olvasták és nevettek...

Már akkor tudtam, hogy író leszek. Semmilyen más foglalkozás nem ötlött az eszembe..."

NEHÉZ MUNKÁVAL eltöltött évek, nélkülözézések után lett a 17 éves lány a Trudojov Don nevű lap munkatársa, s 1946-ig újságírással foglalkozott.

„A Trudojov Don munkatársai, az „elitek" között volt Nyikolaj Pogogyin, a későbbiekben dramaturg, *A Kreml toronyórája* és sok más darab szerzője. Tőlünk, semmihez nem értő fiataloktól azt követelte, hogy komolyan sajátítsuk el a mesterséget, és ne kontárkodjunk. Mondta, hogy nem újságíró az, aki nem tud gyorsan és jól írni... A legutolsó Rosztovban töltött évekban jelent meg ott Alekszandr Fagyejev; akkor még egészen fiatal volt...

1933-tól színműveket kezdtem írni. Néhányat díjaztak, néhányat színre vittek közülük, az idő folyamán csaknem mindet kinyomtatták, de a drámai forma zavart. Nem voltam képes és ma sem tudom beleszorítani a dráma kereteibe mindazt, amit mondani akarok. Úgy döntöttem, jobb, ha regényben, elbeszélésben közlöm mondanivalómat.

1944-ben az Uralban, Perm-

HAJDÚ-BIHARI NAPL
6. oldal — 1965. március 28.

A nők szociálkaritatív munkatere

Megalakult Pécsett a fogházmisszió

Pécs, jun. 2. — A letünt korszak ideálja fantomnak bizonyult, mert az észnek kizárólagos uralma, az absztrakt racionalizmus csődbe jutott. Értelmünk vágyódik ugyan a megismerésre, szomjuhozza azt, de a puszta ismeret egymagában még a legridegebb racionalistát sem elégiti ki. A rendszeres tudáson, az értelem kristálytiszta, de jéghideg világán tul is vannak ellenállhatatlan vonzó erők, bár értéküket, ható erejüket sem megmérni, sem atomizálni vagy számokban kifejezni nem lehet. Értem azt a sok ezer bájos semmiséget, meghatározhatatlan, ideális lelki vonatkozást, az imponderábiliákat, melyek megédesitik az életünket, hangulatot, szint, fényt, jóleső meleget, szivet derítő, lelket felemelő motivumokat jelentenek számunkra. A kedély és a szív világa elszakithatatlan tartozéka az egységes, harmonikus életnek, mint ahogy a zöldelő mezőt nem lehet elképzelni pacsirtadal és a fenyvest kristályvizü források nélkül.

Sivataggá válik a mező, ha harmat soha nem öntözi; szikkadt földjét nem szegélyezi a vörös pipacs vagy a buzavirág szelid kékje és nem veri vissza a fürjek pitypalatyát — messziről elkerüli az élet. Sivár és rideg lesz az emberi szív is, ha semmi sem ringatja át szelid hangulatokba, ha soha sem érzi a gondoskodó szeretet melegét, a vonzalom édességét, az önfeláldozó odaadást, részvétet, kegyeletet, ha nem akar tudni gyengéd kötelékekről család, társadalom, haza, vallás iránt. Fölveri az ilyen szivet csakhamar a dudva és a bünök bojtorjánját fogja teremni. Bünökét, melyeknek pályája az elzüllés szédületesen meredek lejtője.

E lejtő mellé az irgalom odaállitotta a melegszivü nőt, hogy segitségére legyen azoknak, kiknek agyát a hipermodern racionális filozófia megtöltötte agyrémekkel, számitással, embergyülölettel és határtalan bizalmatlansággal. Fegyházak és börtöncellák ajtaján kopogtat az irgalom, hogy az eldurvult szivekből kiüzze a pesszimizmust. A társadalom sürgeti, az igazságügyi kormány pedig elvárja, hogy a nők szociálkaritativ programmjukba felvegyék a társadalom megbélyegzett szerencsétlenjeit is. Mert a modern törvény uj utakon halad, mikor felfüggesztve a *laisser-faire* elvét nemcsak pusztán a megtorlásra gondol, hanem különös sulyt helyez a bünös ethikai talpraállitására is. Embert akar nevelni a fegyencből, mig módjában lesz megfelelő szociálpolitikai preventiv intézkedésekkel megelőzni a bünt. E regeneráló munkához a nők segitségét kéri, mert a léleknemesités speciálisan női feladat és a szép léleknek kialakitása a nőnek legmagasztosabb hivatása.

A pécsi hölgyek hosszas gondolkodás után a Szociális Missziószövetség keretében megalakitották a fogházmisszió szakosztályt. Működésüket az önként vállalt szeretetmunkához méltóan a legnagyobb csendben már meg is kezdték. A Papnövelde-utcai sárga házba, a vaspántos ajtók és ablakok mögé, szuronyos fogházőrök sorfalán bevonult tehát a megértő és megbocsátó női léleknek áldást jelentő napsugara.

Nehéz, kemény munkát vállaltak a hölgyek a munkakör szokatlanságánál fogva. A nőt természetes hivatása a családhoz köti. Családjának éltető lelke, őrző angyala ő. De már megszoktuk, hogy a szivében felhalmozódott érzelmeket, energiafölöslegét hozzátartozóin kivül pazar módon szórja, mint tanitónő idegen gyermekek, mint ápolónő ismeretlen beteg emberek, mint a karitasz szolgálatában működő egyén aggok és gyámoltalanok közé. A korszellem megkivánja továbbá azt is, hogy a szellemes, okos nő közügyekben is érvényesitse egyéni befolyását és szociális, sőt politikai kérdésekben is irányitó lendületet adjon, de... szinte... emberfeletti vállalkozásnak tetszik, hogy napsugaras, meleg lényével, liliomos lelkületével börtöncellák sötétjébe kivánkozik.

Kérdjük: eredményes lesz-e vállalkozása? A fegyenc világnézeti és erkölcsi ujjászületését illetőleg feltétlenül. Az irgalom csodát müvelhet azon az éltévelyedett, bilincsekbe vert rablelken. Visszaadhatja önmagának és a társadalomnak. Bizalmat és reményt, munkakedvet és törvénytiszteletet ébreszthet benne, megállithatja a züllés lejtőjén, felkeltheti fogékonyságát a finomabb nüánszok, az etikai értékek iránt, ujra kivánatossá, kedvessé és széppé varázsolhatja számára az életet. De ismerjük a bünös lélekrajzát Hans Hyan regényéből. Nemcsak a bünös, hanem a társadalom és a hivatalos világ lelkületét is gyökeresen meg kellene változtatni, évezredes előitéleteket kellene ledönteni, hogy a *„delinquente nato"* büntetésének kitöltése után a munka és a megbecsülés utjára visszatérhessen.

Am az emberszeretet, ha türelem, tapintat és céltudatos akaraterő irányitja minden akadályt legyőz — *omnia vincit caritas* — és ha a Lombroso-tipusokból erkölcsi egyéniségeket tud nevelni, akkor kétségkivül porba fog dönteni indokolatlan előitéleteket és meg fogja reformálni a közvéleményt is.

Vad Erzsébet.

Megérkeztek a székesegyház harangjai

8 napig kiállitják a harangokat - Ahol a harangok készülnek

Pécs, jun. 2. — A tegnapi nap folyamán megérkeztek Pécsre a székesegyház uj harangjai. A székesegyház előtti téren ma állitották fel a haranglábat, amelyen ideiglenesen elhelyezik s a közönségnek bemutatják a négy uj harangot. A harangok nyolc napig lesznek kiállitva, hogy a közönség alaposan megszemlélhesse, mielőtt végleges helyükre, a székesegyház tornyaiba elhelyeznék. Munkatársunknak alkalma volt végignézni a pécsi harangok öntési helyét és körülményeit, amelyekről a következőkben számol be a Dunántúl olvasóinak:

Leánykacajtól volt hangos a mult hét egyik napján délben a budapesti Eötvös-téri MFTR hajókikötő. Fiatal leányok dévajkodtak egymással szórakozásképen s közben kivánesian, talán türelmetlenül is, az öreg Duna habjait vizsgálgatták, amelynek hátán nemsokára Csepelszigetre hajóznak. A leányok a fővárosi Zrinyi Ilona leánygimnázium növendékei, mintegy kétszázan s az Ecclesia r. t. vendégei, akikhez én is csatlakozom. Kirándulnak Csepelszigetre, megnézni, hogyan öntik a harangokat. Közelebb menyünk a csoporthoz, a gimnázium tanárait és a kisérő szülőket közrefogja a leánysereg. Kérdést-kérdésre halmoznak, a tanárok nem győznek válaszolni a sok kivánesinak. Minden kérdésbe bele van foglalva a harang. Idéznek Schiller költeményéből is. Közben megérkezik az Ecclesia r. t. igazgatósága és megkezdődik a beszállás a MFTR II. jelzésü külön hajójára, amely a Harangművek vendégeit szállitja Csepelszigetre.

A leányok, akiket *Lieber* Endréné városi tanácsos nejo és *Párkányi* Norbert tanár vezettek, nem a legcsöndesebben helyezkedtek el a hajón. Minden helyet elfoglaltak, a födélzeten és a hajó belsejében. A tanárok csak nehezen tudtak helyet teremteni az Ecclesia r. t. igazgatóságának és vendégeinek. Ugyanis az Ecclesia minden alkalommal visz ki a harangöntés bemutatásához vedégeket. Kimentek Rihmer Gyula, az Ecclesia r. t. vezérigazgatója, Rejőd Tiborc dr., a Harangművek igazgatója, Petri Pál államtitkár, családjával, Ignátz József, a Pannonia szövetkezet igazgatója, valamint főtisztviselői családjaikkal.

Fél egy órakor megindult a hajó Csepel felé. Félórai hajózás után feltünnek a csepeli gépgyár hatalmas épületei. A hajó lassitani kezd, végre kiköt s megkezdődik a kiszállás. Öt perces séta után megérkezünk.

Egy hatalmas terembe lépünk, ahol megleheiős meleg van. Erthető, hiszen itt olvasztják a harangércet, amely kb. 1000° C-nál olvad. Elszállitásra és kidolgozásra váró harangok nagy számban állnak egy sarokban. A terem tulsó végében agyagból készülő harangminták sorakoznak egymás mellé. A minták alatt lassu tüz ég. A középen áll a kemence, előtte a földbe ásva az öntésre kerülő mintàk, köztük a pécsi székesegyház négy harangjának a formái is. A bejárattal szemben egy asztalon a harangöntés szemléltetéséhez szükséges gipszmodellek állanak.

Mielőtt az öntéshez hozzákezdenek, Rejőd dr. igazgató elmondja, hogyan öntik a harangokat. A formák több hónapig készülnek. Igy a pécsi székesegyház harangjainak mintáit is három hónapig készitették s most egy negyedóra alatt megöntik.

Izgatottan lessük az előadó minden szavát, hisz minket is közelről érint: a pécsi harangok sorsa is ma dől el. Két méter mélyen a föld alatt várják a folyékony ércet. A munkások sürögnek az olvasztókemence körül. A pécsi harangokkal együtt összesen 23 harangot öntenek mintegy 7000 kilogramm sulyban. *Rincker* Frigyes öntömester utasitásai nyomán rövid idő alatt hozzákészülnek az öntéshez. Mielőtt azonban megnyitanák a kemence száját, Rejőd dr. rövid imát mond, amelyben kéri a Teremtőt, adjon szép, melegzengésü hangot az öntésre kerülő harangoknak, hogy áhitatra, megelégedésre keltsék s békés munkára serkentsék azokat, akik hallgatják.

Adott jelre az egyik munkás megnyitja a kemencét, amelyből hatalmas tüzoszlop csap ki, majd a csatornában lassan, lomhán, tüzvörösen kigyózik az érc. Odaér az első harang nyilásához s befolyik. Mintegy 3 perc mulva egy méter-magas kékes-lila láng tör föl a földből. Az első, a legnagyobb pécsi harang meg van öntve. Az érc izzóvörösen tovább folyik, bele a másik formába. Mikor tele van a minta, ott is megjelenik a kékes-lila lángnyelv. Ugyanez ismétlődik még huszonegyszer, csak a láng lesz kisebb, mert a harangok is fokozatosan kisebbednek.

Mire mind a 23 harangot megöntik, a teremben pokoli hőség támad. Az izzadság gyöngyözik a vendégek homlokán. S lám az átázott ruhák is teljesen megszáradnak. Mikor az utolsó harangmintából előtörő láng ellobbant, a vendégek és a munkások közösen elénekelik a Himnuszt.

Még egyszer körülnézünk az öntődében, még egyszer rátekintünk az öntőformákra, melyek most már magukban rejtik a mi harangjainkat is. Elbucsuzunk tőlük gondolatban, de nem végleg, csak a pécsi viszontlátásig. Majd elindulunk a hajókikötő felé. Beszállunk, a gép bugni kezd s a hajó visz Budapest felé. Most felkeressük Rejőd dr. igazgatót, aki kérdésünkre mindenről ad felvilágositást.

— Az öntődét *Rincker* Frigyes öntőmester vezeti. Rincker a németországi Sinn városból származik, ahol családja már 600 év óta foglalkozik harangöntéssel. Nagyon sok harang került már ki Csepelről Rincker mester keze alól. A legnagyobb egy 27 métermázsás harang volt, amit a kalocsai érseki templom részére öntöttünk.

— Mi a harangokat 78 százalék vörösrézből és 22 százalék angol ónból öntjük. Ez aránylag nagyon megdrágitja a harangokat, mert a vörösrezet Franeia- és Olaszországból, az angol ónt pedig közvetlenül Londonból hozatjuk. El kell azonban ma már mindenkinek ismerni, hogy az Ecclesia harangjai Magyarországon versenyen kivül állanak.

Kérdésünkre elmondja Rejőd dr., hogy a megöntött harangok két napig maradnak a földben, akkor kiássák s felszerelés után átadják a megrendelőnek. A pécsi székesegyház harangjai különös gonddal készülnek, mert kiállitják Budapesten és Pécsett is.

Elhallgatunk. Friss impressziók támadnak. Hallani véljük már a pécsi harangok lágy, dallamos zenéjét. Látjuk az ünnepélyes felszentelés megható mozzanatait. Mintha a háboruból tértek volna vissza elszállt harangjaink, hogy a harci zaj csillapultával tovább is a békét hirdessék.

A hajó sipol. Most haladunk át a vasuti összekötő hid alatt. A leányok énekelnek, gondtalanul tréfálóznak. Majd feltünik a szines Duna-korzó s mi ismét Budapesten vagyunk. A nagy város prózai lármája fölrázott bennünket. Elbucsuztunk az Ecclesia igazgatóitól s egy gazdag, tanulságos nap emlékeivel hagytuk el utitársainkat.

Holnap, hétfőn Pécsett is megkondulnak az uj harangok, amelyeknek öntését az Ecclesia igazgatóságának jóvoltából végigszemlélhettük.

(W.)

Néprajzi tudósok

vándorgyülése Mohácson junius 10-én és 11-én

Pécs, jun. 2. — Baranyavármegye első nagyközségének: Mohácsnak, jelentős kultureseményben lesz része junius 10—11én, amikor a „Magyar Néprajzi Társaság" tagjai Mohácsra érkeznek, hogy ez évi országos vándorgyülésüket megtartsák.

A tudósok, ugy látszik a tragikus multu nagyközségre való tekintettel, rendkivül tekintélyes számmal rándulnak le az ország minden részéből Mohácsra, Tagányi Károly orsz. főlevéltárnok, a M. Tud. Akadémia tagja és a Magyar Néprajzi Társaság elnökének vezetése mellett.

Mohács társadalma, élén a közigazgatási hatósággal és a nagyközség előljáróságával, magyaros vendégszeretettel készül fogadni az ötven-hatvan személlyel lelátogató tudós társaságot és a város minden polgára lelkes magyar ünneppé kivánja tenni e napot a tudós vendégek szivesláttásával.

Mohács intelligenciája százas intézőbizottságot alakitott a vándorgyüléssel kapcsolatos ünnepségek rendezésére, a vendégek fogadására, elszállásolására, továbbá egy néprajzi alkalmi kiállitás megszervezésére. Ezek a bizottságok állandó permanenciában vannak és munkálkodásukat a legteljesebb siker kiséri A mohácsi tudósjárás napjainak programmja a következő:

Vasárnap, f. hó 10-én reggel 8 órakor érkeznek a Magyar Folyamhajózás hajójával a tudós férfiak. A hajóállomásnál nagy fogadó bizottságnak és a város társadalmának élén: Leovits János biró fogja az érkező vendégeket üdvözölni.

Ismerkedés céljából az Iparosok Olvasóköréhez hajtatnak, majd szállásaikra kisérik el vendégeiket. Délelőtt 10 órakor gyülekezés a kaszinóban s onnét elsétálnak a kastélyban levő „császár-emléktáblához", majd meg a barátok templomához, hogy megszemléljék a templomjáró sokaságot.

Délben 1 órakor ebéd. Félháromkor gyülekezés a kaszinóban, ahonnét egy csoportban mennek át a négy percnyi távolságra eső csatatéri kápolnához, ahol egy kortörténész fog előadást tartani. Négy órakor megtekintése az alkalmi néprajzi kiállitásnak, 5—6-ig a tudósok vándorgyülése, 6—7-ig két rövidlélegzetü népies tudományos előadás az Iparos Olvasókörben. Este 8 órakor ugyanott nagy társasvacsora.

Hétfőn, 11-én délelőtt 9 órakor a II. Lajos csavargőzösön kirándulás a „Csele patak"-hoz és a II. Lajos emlékoszlophoz. Délben visszautazás Budapestre a Dunagőzhajós társaság hajójával. A tudományos előadásokat vetitett képek kiséretében tartják meg a következő kérdésekről: 1. A néprajzi kutatások céljáról. 2. A magyar nép őskoráról. 3. Mohács helyzetéről a magyar folkloreban. 4. A mohácsi vész két egykoru cseh históriás énekéről. 5. A népmüvészetről a népiparban, különös tekintettel a keramikára. 6. A sárközi néphagyományokról. 7. A magyar népdal történetéből fejezeteket mutatnak be. Az

PÁLL ÖDÖN
Széchenyi-tér 18. szám. PÉCS. Földszint és első emelet.
Megérkeztek a tavaszi ujdonságok!
Óriási nagy szövetraktár angol- és honi gyártmányokban.
Saját készitményü kész férfi, fiu, gyermekruhák, felöltök, raglanok, fregoli kabátok, esőköppenyek, nagy választékban.
Dunántul legnagyobb férfi szabó üzeme! Szigoruan szabott szolid árak

XIII évfolyam. 123. szám. Ára 60 korona Pécs, 1923. junius 3. Vasárnap

Előfizetési ár házhoz szállitva vagy postán:
Egy hóra . . . 650 K

DUNÁNTÚL

Szerkesztőség:
Lyceum-utca 4. szám.
Szerkesztőség telefonja
650. szám.
Kiadóhivatal:
Lyceum-utca 4. szám
Kiadóhivatal telefonja:
222. szám.
Hirdetés dijszabás szerint.

7
DUNÁNTÚL
Nagys.
Dr. Szőnyi Ottó urnak
VI., Állatkert-u. 1. Szépm. muzeum Budapest
visszá.

Zichy Gyula gróf

megyéspüspök a pécsi katolikus napról

Interjú a főpásztorral

Pécs, jun. 2. — A Pécsett junius 29-én tartandó országos katolikus kongresszus széles körökben, sőt országszerte keltett érdeklődést. A tervbe vett pécsi katolikus nappal kapcsolatban meginterjuvoltuk gróf Zichy Gyula dr. megyéspüspökőt, aki a Dunántul olvasóközönsége részére az alábbiakban volt kegyes nyilatkozni:

— Milyen arányu volna a pécsi katolikus nap?

— Minden pécsi katolikus lelkében felejthetetlen emlékként él az első pécsi katolikus nagygyülés, amelyen ugy a vidék, mint az ország katolicizmusa igen tekintélyes számban volt képviselve. Azóta évről-évre megismétlődtek a nagygyülések, legtöbbször Budapesten s mindig fényes keretek között. Az országos nagygyülésekre, bármily fényesek legyenek is, minden katolikus még sem tud eljutni, különösen a mai nehéz viszonyok között; másrészt az öntudatos hitélet igen nagy előnyére szolgál az, ha egyes nagy vidéki városok és környékük rendeznek katolikus napot. Ez a két szempont inditotta a magyar katolikus társadalmat, élén az Orsz. Kat. Szövetséggel, arra, hogy az országos nagygyülések mellett vidéki nagygyüléseket is rendezzen. Az ország egy-két városában rendeztek is már ilyen katolikus vidéki nagygyülést, igy Szegeden, Debrecenben, Székesfehérvárt, amelyek mind igen jól sikerültek.

— Tehát csak a pécsi egyházmegyére terjedő volna e gyülés?

— A leghelyesebb, ha azt mondjuk, hogy vidéki nagygyülés anélkül, hogy más egyházmegyét kizárnánk belőle. A dolog természetéből azonban önként folyik, hogy elsősorban a pécsi egyházmegyének szól. Hiszen más egyházmegyék sem akarnak lemondani azon nagy előnyökről, amelyeket egy-egy katolikus nap jelent s ők is saját központi városukban fognak nagygyülést tartani. Ami kivánatos is. Mert ilyenformán nemcsak egy-egy nagyobb város kapcsolódik be, hanem annak egész vidéke. Hadd érezze meg a falvak népe is az egység és összetartozandóság nagy gondolatát.

— Lehetséges igy az is, hogy a vidék bekapcsolódjék?

— Az volna az óhajunk, ha minél többen jöhetnének be a falvakról. Tekintettel arra, hogy csak egy napról van szó, az elhelyezés nem okozhat gondot, költséget sem igényel többet, mint magát az utazást. Reméljük, hogy szivesen és sokan fognak a falvakról közénk jönni.

— Kik lennének a szónokai?

— A vezetőség gondolata az, hogy lehetőleg szakgyüléseken végeztessék el a legfőbb munka s ezért ugy határozott, hogy Pécs legnagyobb termeiben szakgyüléseket tart a délelőtti órákban, mig az igazi nagygyülést délután a székesegyház terén tartja meg, amelynek befejezése a Szentséges körmenet lesz. A szónokokat az Orsz. Kat. Szövetséggel együtt kérik fel. Pécs és a vidék szónokai is szóhoz fognak jutni. Ez a Szövetség szándéka és a miénk is.

— Mikor tartatnék meg?

— Junius 29-én, Péter és Pál napján s igy előkészületül egy hónap áll rendelkezésünkre. Katolikus intézményeink bizonyára jól felhasználják ezt az időt az előkészületre. Az előkészités munkáját, a rendezést és szervezést a pécsi kat. egyesületek és intézmények központi választmánya vezeti, amely egy-két előzetes

Hírek néhány sorban

A kormányzó ma délben fogadta a közalkalmazottak és a velük volt társadalmi egyesületek együttes küldöttségét, biztositotta őket jóindulatáról, azután Bethlennél tisztelegtek. — Lókiviteli vásárok lesznek junius 14—16. Szombathelyen, 23—25-én Nyiregyházán, julius 2—4 Sopronban és 20—22. Budapesten. — A bpesti Kommerc klubban kártyarazziánál 15 milliót foglaltak le és 10 millió értékü külföldi dohányárut is találtak. — Franciaország külkereskedelmi mérlege a 9534 milljó franknyi bevitellel szemben 572 millió franknyi passzivitást mutat. — A Nemzeti Szinház tagjai kegyelettel ünnepelték meg Tóth József szinmüvész születése százéves fordulóját. — Keszőhidegkuton leleplezték a község 34 hősének emléktábláját a templom falának márványtábláján. — Pasteur centennáriumán Párisban Huzella Tivadar dr. és Preisz Hugó dr. egyetemi tanárok képviselték Magyarországot. — 120.000 felszólalás érkezett be a fővárosban a választói névjegyzék ellen. — A csavargőzös átkelési diját 40, a helyi járatokon a menetdijat 80 koronára emelték. — A sajt és vaj kivitelét a kormány megengedte. — Bécsben nagy viharban egy villámcsapás megrongálta a villamvezetéket és több városrész egy napig világitás nélkül volt. — Sopron nádasaiért árverésen 20 millió bért igértek. — Ausztráliában oly kevesen vannak a nők, hogy kivándorlásra hivják a 30 éven aluli 50 font hozománnyal biró európai nőket. — A Simplon-vasut összeköttetése megszakadt, mert a forgó szél több hidat elpusztitott, eddig 4 ember haláláról tudnak. — Melillában 2000 felkelő megtámadta a spanyolokat, a kik közül 2 tiszt és 100 közember elesett. — Időjóslás: Változékonyan hüvös idő várható helyenkint esővel. — Robert Cecil lord lemondott az angol népszövetségi liga elnöki állásáról, mert miniszter lett. — Aszódon a javitó intézet 20 növendéke megbetegedett a dohos burgonyától. — Zita királyné és családja jun. 6-án [illegible] a lequeitói kastélyba. — A bőr ára 15—20 százalékkal olcsóbb lett. — Magyaróváron a Központi sajtóvállalat két napos sajtónapja impozánsan sikerült. — A terméskilátások gyengültek a szárazság miatt. —

Angol-francia tárgyalás a Ruhr vidékről

London, jun. 2. — A francia nagykövet tanácskozást folytatott lord Curzonnal az angol javaslat francia elutasitásáról. Az angol javaslat azt ajánlotta, hogy a Ruhr-vidék közigazgatását a népszövetség vizsgálja felül. A tanácskozáson megegyezés jött létre, amelynek értelmében a francia kormány kész kijelenteni, hogy az a március 7-iki rendelet, a mely szerint a versaillesi békeszerződés a népszövetségi bizottság elleni minden izgatást fogház és elzárással büntet, olyképen módosittatik, ahogy azt az angol parlamentben ennek a kérdésnek megbeszélése során kivánták.

Általános sztrájk Kölnben

Köln, jun. 2. — A vasutasoknak ugynevezett „vad"-sztrájkjához tegnap valamennyi munkáskategória csatlakozott. A sztrájk kiterjed a villamos, gáz és vizmüvekre, sőt a temetőkre is. A viz- és a villamossági müveknél azonban a legszükségesebb munkát mégis elvégzik a munkások. A temetői munkások tegnap nem akartak átvenni több koporsót. A vágóhid munkásai még a jószág etetésére sem voltak hajlandók. Az angol hatóság a sztrájkvezetőség négy tagját letartóztatta, mert a rajnai bizottság sztrájkot csak akkor enged meg, ha az egyeztető hivatal már nyilatkozott béremelésről. A sztrájk továbbterjedésének megakadályozására szigoru rendszabályokat léptetnek életbe.

20 koronával olcsóbb lett a tej Pécsett és Baranyában

A liszt és a sör árát is leszállitják

Pécs, jun. 2. — A pécsi és baranyamegyei törvényhatósági árvizsgáló bizottság ma délután teljes ülést tartott, amelyen a tej irányárának megállapitásánál követendő elvekről tárgyaltak. Jelen voltak Szabon István elnök, Hamerli Imre helyettes elnök, Tichy Ferenc dr., Könyöky József dr., Gebhardt József dr., a gazdák részéről Tyószits Sándor, a gazdasági egyesület részéről pedig Stein Lajos dr.

Az elnök ismertette a tej termelői irányárának fentartásáról szóló határozatra az országos központi árvizsgáló bizottság válaszirátát, amely elfogadta a pécsi árvizsgáló bizottság álláspontját és határozatát. Erre valamennyi tag hozzászólása után a következő határozatot hozták:

— Az árvizsgáló bizottság örömmel és megelégedéssel állapitotta meg az OKAB leiratából, hogy nem kiván akadályt görditeni a pécsi árvizsgáló bizottság munkája elé, az elsőrendü közszükségleti és élelmi cikkek árainak a szükséghez képest való megállapitásánál. A pécsi árvizsgáló bizottság erre való jogosultságának ujból való hangsulyozása mellett tehát egyuttal megállapitja, hogy a tejhozam a megyében már annyira fokozódott, hogy a mai magas (termelőnél 100 koronás) irányár fenmaradása azáltal, hogymereven megrögziti a tej árát, esetleg utját állhatja a tejárak egészséges lemorzsolódásának. Emiatt tehát a tej termelői irányárának megállapitását egyelőre szünetelteti abban a jogos reményben, hogy a tej ára a termelés nagymérvü fokozódása folytán jelentékenyen csökkenni fog.

— Ha azonban az árvizsgáló bizottság azt tapasztalná, hogy a tejárak a legrövidebb időn belül nemcsak helyenkint, mint eddig, hanem megyeszerte általánosan legalább is a termelőnél 80 koronára le nem szállnak, kénytelen lesz a tejre vonatkozólag ujból irányárat megállapitani, természetszerüleg az eddiginél jóval alacsonyabban és azokat, akik továbbra is az eddigi, immár tulmagasnak bizonyult irányárakat követelnék, ezután is az uzsorabiróság elé fogja állitani.

Ez a határozat végre egyszer örömet kelthet a városi fogyasztó közönség körében is, mert a tej árát a termelőnél 100-ról 80, a kereskedőknél pedig Pécsett 120-ról 100 koronára csökkenti és igy némi reményt nyujt arra, hogy a drágulás terén nemcsak némi szünet vagy megállás, de helyenkint olcsóbbodás is következik be.

Hétfőn a bizottság ujból ülést tart és ekkor a liszt, valamint a sörárak ugy a gyárakban, mint a vendéglőkben való leszállitását fogja tárgyalni.

Curzon és Poincaré megegyeztek Trácia kiürítésében

Elhatározták Trácia azonnal való kiürítését, de a törökök csak egy hónap multva vonulhatnak be

A békekonferencia november 7-ikén kezdődik

A Párisból napok óta elhangzó *angolellenes fenyegetőzések* tüzijátéka közben érkezett meg pénteken éjjel *Curzon* lord külügyminiszter a francia fővárosba, hogy *Poincaréval tisztázza a helyzetet*, amelyet *Izmed* basa energikus viselkedése, sőt állitólag *ultimátumszerü bejelentése* a végsőig kiélezett. Az angol külügyminiszter mindenekelőtt azt kifogásolta, hogy *Franklin Bouillon*, a polgáremher beleszól a mudániai katonai értekezletbe, biztatja a törököket, hogy ne engedjenek követeléseikből, sőt állitólag ő vette rá Izmed basát arra is, hogy *háboruval fenyegesse meg a szövetségeseket*, ha a török kivánságokat nem teljesitik. Másik feladata az volt Curzon lordnak, hogy megállapitsa: szövetségesnek tekinti-e még magát Franciaország, s ha igen, milyen állást foglal el a tráciai kérdésben s miképpen óhajt viselkedni, ha a törökök valóban beváltanák fenyegetésüket.

A két államférfiu pénteken éjjel két óra hosszáig tárgyalt, szombaton délelőtt pedig folytatták a tanácskozást. Tanácskozásuknak lázas gyorsasága, ideje és módja eléggé meggyőzően mutatja, hogy a törökök valóban *biztositékot* követelnek, biztositékot nemcsak a tráciai kérdésben, hanem *mindenben, ami Törökország európai birtokállományát és állami szuverénitását vitán kivül helyezi.*

Jellemző, hogy a párisi értekezlet kritikus pillanatában ismét elhangzik angol részről a keresztények védelmének frázisa, ez a képmutatóan előráncigált himes takaró, amelyet Törökország nemzetiségi kérdésére, tehát egy tisztán *belpolitikai kérdésre* akarnak ráboritani, hogy félrevezessék a világot s eltereljék a figyelmét arról, hogy Trácia birtokbavétele, a nemzeti kisebbségek védelme, a tengerszorosok vidékének és Konstantinápolynak idegen csapatoktól való megtisztitása s általában *a török kérdés egész komplexuma* csak azért olyan kinos Angliára, mert a brit politikának most kell bebizonyitania, hogy igazán és őszintén akarja-e a békét s kiengedi-e a kezéből a tengerszorosokat, amelyeket görög kiszolgálás mellett világhatalmi állásának korlátlan eszközévé, vagy amint a franciák mondják: második Gibraltárrá akart berendezni.

Nem a részletekben, hanem a török kérdés *egész komplexumában* rejtőzködött eddig az a nehézség, amely a mudániai értekezletet meghiusitotta s az egész anyagra vonatkozóan kellett *ujabb megegyezést keresni* a párisi tanácskozáson, ha arra törekedtek, hogy a mudániai értekezlet folytatásának végre sikere legyen. De a tráciai- és Dardanella-kérdés mellett egy nem kisebb jelentőségü kérdésben, *Oroszország meghivása dolgában* is világos megállapodásra kellett jutnia Curzon lordnak Poincaréval, mert az orosz kérdés lesz a török-görög békét megkoronázó keleti értekezlet egyik kimagasló eseménye. Valószinünek is kell tartanunk, hogy a két államférfiu találkozása alkalmával erről beszéltek a legtöbbet, annyival is inkább, mert Londonban igen jól tudják, hogy Franciaország már hetek óta tárgyal suba alatt Moszkvával s azon az uton van, hogy nemcsak kereskedelmi szerződést köt vele, hanem esetleg el is ismeri az orosz kormányt, ami nélkül Moszkvának a keleti értekezleten való megjelenése alig lehetséges. Anglia, mint tudjuk, szintén nem irtózik ettől a lépéstől s igy lehetséges, hogy a mai párisi értekezlet egyik eredményeképpen Lloyd-George nemsokára abban a helyzetben lesz, hogy Oroszország legutóbbi három jegyzékére — megadja a választ.

Francia jelentés Curzon lord és Poincaré megegyezéséről

Párisból jelenti a *Havas*-ügynökség: A szövetségesek ma délelőtti konferenciájukon *elvben megállapodtak Trácia kiürítésében.* A kiürités három részletben történik:

1. A görög lakosság és a görög hadsereg *haladéktalanul kiüriti Tráciát.*

2. *Egy hónappal a kiürités megtörténte után* a török csendőrség és a török közigazgatás birtokába veszi a török területet.

3. *A béke megkötése után* az ottomán hadseregnek joga van a tengerszorosokon átkelni és *bevonulni Tráciába*, amely ebben a pillanatban *teljesen visszakerül a török fennhatóság alá.*

Poincaré a megegyezést elő is terjesztette már a francia miniszteriánácsnak, amely *jóváhagyta* a feltételeket. *Curzon* lord és *Poincaré* délután két órakor folytatták tanácskozásukat, mivel *Curzon* lord is megkapta közben Londonból az ujabb utasitásokat.

Junktim a semleges zóna respektálása és Trácia kiürítése közt

Londonból jelentik: *Poincaré* az olasz kormány képviselője és *Curzon* lord között hosszantartó tárgyalások után megegyezés jött létre, amelynek alapján remény van arra, hogy a mudániai konferenciát eredményesen lehet befejezni.

Megállapodtak abban, hogy a törökökhöz felszólitást intéznek, hogy a semleges zónát respektálják, másrészt pedig a görög kormányt is felhivják, hogy csapatait *a Marica-vonalra vonja vissza.* Ezt a két feltételt a legteljesebb mértékben *kölcsönösen egymástól függővé teszik.* Tehát a szövetségesek ama lépése, hogy a görög haderők visszavonását biztositsák, attól fog függni, hogy a törökök hajlandók lesznek-e a semleges zónát respektálni.

Az angol közvélemény nagy jelentőséget tulajdonit ennek a megegyezésnek s remélik, hogy a törökök a semleges zónára vonatkozó feltételt el fogják fogadni és a szövetségeseknek ezáltal módot fognak adni arra, hogy felszólitást intézzenek a görög kormányhoz Kelet-Trácia kiürítésére vonatkozólag.

Ma folytatták a mudániai értekezletet

Párisi távirat szerint *Curzon* lord, *Poincaré*, valamint *Galli* olasz ügyvivő ma délelőtti tanácskozásán *olyan megegyezés jött létre, amely lehetővé teszi a mudániai értekezlet folytatását.* Megerősitik azt a hirt is, hogy Törökország *a görög kiürítéstől számitott egyhónapon belül* — kivánsága szerint — *visszakapja Tráciát.* Konstantinápolyi távirat már azt jelenti, hogy a *mudániai értekezletet ma, szombaton ujból meg is kezdték. A helyzet feszültsége azonban még nem szünt meg*, mert a szövetségesek nem akarják megengedni a török nemzeti hadseregnek, hogy a *békeszerződés megkötése előtt* vonuljon át Konstantinápolyba vagy Tráciába.

Az angol kormány jóváhagyta a párisi megállapodást

Párisból jelentik: *Curzon* lord délután 3 órakor megkapta a hozzájárulást a londoni kormánytól ahhoz a megállapodáshoz, amely a délelőtt folyamán létrejött.

November 7-ikén kezdődik a békekonferencia

Párisból jelenti a *Havas*-ügynökség: A szövetségesek között létrejött megállapodás ujabb részletei a következők: A békekötésig a szövetségesek csapatai megmaradnak ott, ahol most vannak, tehát Konstantinápolyban, Csataldzsában, Gallipoliban, Csanakban és a Marica mentén. A semleges zónát ismét helyreállitják ugy, hogy az angol haderők a kemalista csapatoktól eltávolodnak. A *békekonferenciát november 7-ikén nyitják* meg és pedig valószinüleg nem Szmirnában, hanem *Szkutariban* vagy Prinkipóban.

Az orosz flottát mozgósitották

Moszkvából jelentik: A Fekete-tengeri flotta *utasitást kapott a mozgósitásra.* A parancs értelmében a szabadságolásokat mind visszavonták.

Asquith — Oroszország meghivása mellett

Londonból jelentik: *Asquith* Dumfriesben tartott beszédében éles hangon birálta az angol kormánynak a közeli keleten követett politikáját és kijelentette, hogy a tengerszorosok szabadsága nem kizárólag, vagy legalább is nem főleg az angolok érdeke. *A Fekete-tengeri államoknak, elsősorban Oroszországnak ahhoz ugyanannyi érdeke fűződik, mint Angliának.*

Mr Peacak, az angol közvitéz aranyélete Budapesten

— A Magyarság tudósitójától —

A kormány szédítő adatokat közölt az ántánt-katonaság magyarországi zsoldjáról. Régen tudtuk róluk, hogy fényesen élnek, de hogy egy angol közlegény *havi százötvenezer korona fizetést kap* a magyar államtól: ezt álmodni sem mertük. Hiszen a miniszterelnöknek is csak havi huszonötezer korona fizetése van.

Igyekeztem közelébe férkőzni egy ilyen angol közlegénynek, aki igy a hónap elején még százezreket hord a zsebében. Kiválasztottunk egyet *Márton* Ferenccel, csak ugy találomra s megkértük, hogy egy pillanatra tegye le a nagyhatalmi gőgöt, amit állandóan hordott és álljon szóba velünk.

— O yes! mosolygott Albion vitéz fia, miért ne! Most letelt a szolgálat, mehetek élni egy kicsit.

— Hát nem a kaszárnyába méltóztatik menni?

— Én?... kaszárnyába?... Ó nem, nem! Az Intim Télikertben szoktam leereszkedni a nőkhöz, ha ugy parancsolják: legyenek vendégeim.

Utközben csöndes dühvel emlegettük Márton Ferenccel, hogy mi annak idején, közlegény korunkban, a nyolc krajcár zsoldból csak a Városligetbe mertünk kimenni. Ez meg itt a Télikertbe jár!..

Barátunk, a közlegény, aki mellékesen megjegyezve kutyamosó a missziónál, megállitott egy taxit s azon röpültünk a Télikert felé. A kapuban megállitunk egy pillanatra. A kócsagos portás diszmagyarban üdvözlő beszédet tartott a drága Mister számára, aki monokliját fölcsapva, elragadó közönnyel hallgatta a dikciót. A portás földig borult előtte s beléptünk a »lokál«-ba.

Madarak serege rajzott fel. Nyakába borultak a meztelenkaru nők és kórusban zengték:

— Ah, Mister *Peacak* (olvasd: Pikok, ami annyit jelent, mint Pávakakas), ah Mister Peacak, csak itt vagy ujra!...

Bennünket észre sem vettek. A pincérek jégért szaladtak a szomszédba, a tulajdonos örjöngve hordta fel a pezsgőt a pincéből és Mr. Peacak lábait gyönyörü mozdulattal felrakta az asztalra, egész közönségesen dorbézolni kezdett.

Hajnal felé, hazamenet, a keblünkön sirt.

— Nana, kedves Peacak! Nem érdemes azért a hütlen szökéért... Lesz Londonban elég ilyen grófnő...

— Londonban?... Ne emlegessétek előttem azt a borzasztó várost!... Hiszen ott visszakerülök a gazdám előszobájába és egész nap pucolhatom a sáros csizmákat!... Csak itt vagyok én gróf, itt ti köztetek. Mig ez a jó kis miszszió tart.

Ömlött a könnye és végigbömbölte a Rákóczi-utat.

— Csak ne kellene itthagyni ezt a drága szép Budapestet! Csizmakefélés közben könnyek közt fogok visszagondolni rátok... Ó, milyen bókezüek is vagytok ti, milyen vendégszeretők, egy ilyen pávakakassal szemben, mint én vagyok...

P. J.

Zsuffa István és Társai

angol gyapjuszövetek kereskedése, Budapest, IV, Váci-u. 25. Tel. 14-73

Tisztelettel értesitjük N. B. vevőinket, hogy a gyapjuszövetekre is kiterjesztett behozatali korlátozás folytán a vámhivataloknál óriási mennyiségben felhalmozódott angol- és egyéb finom gyapjuszöveteink nagy részére sikerült behozatali engedélyt nyernünk és igy módunkban van a közismerten legelsőrendü angolszövetek páratlanul álló választékát a legelőnyösebb árak mellett rendelkezésre bocsátani. **Tekintettel a ruhaszövetek rendkivüli drágulására, különös kedvezményként ajánlunk egy több ezer méternyi különálló tételt, amig a készlet tart** u. m.: 140-150 cm szélességü tiszta gyapju, angol öltönykelmék 3500—5800 K-ig. 140-150 cm széles tiszta gyapju raglán- és köpenykelmék 6500—9300 K-ig. 140 cm széles tükörposztó, kosztümre és ruhára 4700 K. 140 cm széles tiszta gyapju foule- és covercoat, kosztümre 2500 és 3000 kor.

Elegáns autó- és kocsitakarók és utipaidok nagy választékban.

Harmincegy uj harang születése

Látogatás a harangöntő-mühelyben

— A Magyarság tudósitójától —

A csepeli gyártelep egyik épületében, melyben ezelőtt pár évvel még talán éppen a templomokból elrekvirált harangokat dolgozták fel shrapnellhüvelyekké, ma délben harmincegy uj harang születését ünnepelték meg. Itt rendezték be az összes keresztény felekezetek közös harangöntő mühelyét, hogy apránként pótolják azt a sok száz harangot, amit a háboruban hadi célokra használtak fel s ebben a rideg hodályban szinte templomi áhitat ömlik szét, valahányszor elkészül egy-egy csoport uj harang. Az öntőmühelyt a hatszáz év óta fennálló világhirü német harangöntő-család hagyományos titkaival *Rincker* Ferenc és János vezetik, akik már betanitották a magyar munkások seregét s most csodálatosan biztosan és precizen készitik el a hevenyészett mühelyben ugyanazokat a harangokat, melyek otthon Németországban oly nagy hirnevet szereztek a régi céhnek.

Háromhónapi munka előzi meg azt a pillanatot, mikor az olvasztókemence ajtaja megnyilik és a harangok öntése megkezdődik. Gondos számitások alapján épitik fel agyagból, téglából a harang mintáját, minek három hónapig kell száradnia, hogy a kész harang pontosan azokat a hangokat adja, mikre hangolták s az aprólékos gonddal készült formák kiöntése a legizgalmasabb próbája annak, hogy a mester jól tervezett-e s nem kell-e ujrakezdeni az egész munkát.

A hatalmas olvasztókemencében *kilenczezer kilogram fehéren izzó fém forr* — ennyi kell a kiöntésre váró harmincegy, kisebb-nagyobb haranghoz. A kemence szája előtt a földbe süllyesztve, homokkal befödve várnak a formák, keskeny csatornák kötik össze az egyes harangformákhoz vezető nyilásokat, bennük izzó faszén, hogy az olvadt fém ki ne hüljön utközben.

A munkások kitisztitják a formák nyilását, mindegyik nyilásba farudat állitanak, hogy közben valami szemét ne kerüljön bele az üres formába s mikor feláll az alig tiz négyszögméternyi területen a harmincegy munkás, *Rincker* mester maga megy a hosszu emelő ruddal a kemence szájához, hogy megnyissa az olvadt fém utját.

Minden figyelmeztetés nélkül egyszerre áhitatos siri csend lesz. A munkások szemmel látható izgatottsággal állnak a farudak mellett s várják a kommandót. Mielőtt megnyilna a kemence szája, előáll *Kuliffay* László, református lelkész, aki az abai egyházközség küldöttségének élén jött megnézni a templomuk számára megrendelt harangok megszületését. Rövid imát mond, aztán *Rincker* mester felfesziti a kemence vasajtaját.

Sisteregve ömlik ki a csatornába az izzó fém s odafolyik az első, a legnagyobb harang formájának szájához. A munkás leszoritja a fadugót, mig a tüzfolyadék felemeli a csatornában izzó szenet és odafolyik a nyiláshoz.

— Föl! — hangzik a mester parancsszava s az első munkás kikapja a farudat, melyet már meggyullasztott az izzó fém.

A folyékony fém beömlik a krajcárnyi nyiláson s lassanként betölti a harang formáját. Mellette a szelelő nyiláson méternyi magasra sugárzik fel az égő gázok füstje és lángja, mindaddig, mig a forma teljesen meg nem telik.

A mester feszült figyelemmel nézi a sistergést, bugyborékolást s mikor megállapitja, hogy az első harang készen van, kiadja a parancsot, hogy tegyék szabaddá az utat a csatornában a második forma felé. Az egyik munkás hosszu vasfogóval kiemeli a gátat, az izzó folyam szikrázva, szerteszét freccsenve folyik tovább a következő formához, ahol a második munkás még hősiesen őrzi a fadugóval annak nyilását. A parancsszóra ő is kingrik a lángtengerből s ujra felszökik a forma szelelő-nyilásából a tüzszökőkut.

A kemence szájához most odaáll a mester helyére az egyetlen germán munkás és átveszi a hosszu rudat, mellyel szabályozza a tüzfolyamot. Ugy áll ott a sistergő lángok közt, mint egy szobor, homlokán ragyognak a verejtékcsöppek, az ember szinte várja, hogy mikor lobban ő is lángra a tüz és láng közepette.

A tüzkigyó tovább hömpölyög a keskeny csatornában. Alig egy perc kell hozzá, hogy elkészüljön egy-egy harang. A harmincegy munkás sorban egymásután ugrik ki a kacskaringós csatorna tüzvonalából s megáll kivül, nézi a munka további folyását, el nem mozdulva helyéről, mig az utolsó harang is ki nincs öntve.

Most ez is elkészült. Az utolsó lángoszlop felsüvit a magasba, az öntönyiláson kibugyborékol, szétfreccsen a felesleges fém s most megnyitják a csatornát, hogy a maradék befolyhasson a tartalékgödörbe.

A harmincegy harang készen van.

A munkások ebben a pillanatban nekiramodnak az ajtónak, sietnek ki a mühely előtt levő oszlopokhoz, melyeken tizenkét kész harang lóg. Nekiesnek a köteleknek s tizenkét csengő, zugó harang szava köszönti az ujszülött harmincegy harangot... *Sz. K.*

EGYÉNI AKCIÓ...

A korona életrajza

(Történelmi értekezés 1923-ból)

Született Körmöcbányán a régi Egyforintosnak az Osztrák Magyar Bankkal történt vadházasságából. A fiatal gyermek nem tudta, mit cselekszik, amikor keresztszülőjéül az öreg Arany Valutát választotta, aki pár évvel ezelőtt angolkórban elhalálozott. Az ifju Koronának gyors fejlődését az édesanyának puritán erkölcseihez szokott ismerősök rossz szemmel nézték és nehezen tudtak beletörődni. Már csecsemő korában kitünően beszélt németül és magyarul, — sajnos több nyelvre nem tanitották meg és ez az oka, hogy Ausztrián kivül más országban nem tudott boldogulni.

Az elemit a körmöcbányai népiskolában végezte, a gimnáziumi tanulmányok azonban nehezen mentek neki. A *Viribus unitis* kifejezést például igy forditotta le: *Bizalmam az ősi erényben.* Ennek következtében gyámhatósága a negyedik osztály elvégzése után kereskedelmibe adta. Mikor az érettségit letette, mostohaapja, Lukács László a sóhivatalban szerzett neki napidijas állást.

Azután végigharcolja a világháborut, többizben kitünteti magát, végre a Doberdóra kerül és itt éri utól a forradalom.

Mint szabadkőmüves nagymester tevékeny részt vesz az októberi eseményekben. Ő lesz az összekötő miniszter Nagyatádi és Károlyiék között. A kommunizmus alatt már annyira lerongyolódik, hogy könnyü magyarban kénytelen megjelenni, egyelőre azonban csak a háta fehér.

Liberális elvei visszatartják a keresztény irányzattól, csupán a földmivelésügyi minisztériumban foglal el h. államtitkári állást, mint a kiviteli ügyek vezetője.

A Korona ezután züllésnek adja magát és Jellinek Mortonnal megszökik, majd visszatér szülőföldjére. Hegedüs Loránttal kötött szerencsétlen házassága rövid ideig tartott. A mézes hetek alatt ugyan igyekezett rendes életmódot folytatni, de végre is a jónevü Rotschild-családhoz szegődött inasnak.

Kicsapongó természetét paralizissel büntette a sors. Költekező életmódot folytatott és betegen szállitották be a Kállay-féle szemináriumba. Minden betegség végigment rajta, kivéve az aranyeret.

21 vagy 21½ éves korában (nem tudni biztosan) halt meg Zürichben. Gyászbeszédet Franc főrabbi tartott fölötte. Temetése után névértékének megfelelő törv. ércpénzt fizetett ki az állam bárki kivánságára.

Két gyermeket hagyott maga után: a kretén 50 és 20 fillérest. Cikkünk irója mostohaapját gyászolja benne. ***Lisztius***

INTIM-TÉLIKERT
DOHÁNY-U. 66. DISZESEN ÁTALAKITVA
Naponta művészestek
Boross Géza
vendégfelléptével
Kezdete 10 órakor. Meleg konyha, kitünő borok.

UJ MAGYAR ANEKDOTAKINCS

II. JÓZSEF CSÁSZÁR meglátogatta egyszer *Festetich* György grófot. Festetich nagy előkészületet tett a fogadtatásra s a tervezett ünnepély fénypontja egy nagy tüzijáték lett volna. A gróf e célra rengeteg fenyőfát hordatott össze az uradalomból, felhalmoztatta a parkban s ugy volt, hogy a császár bevonulásának estéjén óriási máglyába gyujtatja az egészet.

A császár meg is érkezett, de a tüzijátékból semmisem lett, mivel estefelé valóságos felhőszakadás indult meg. Vacsora után Festetich gróf személyesen kalauzolta a császárt a hálószobája felé s mialatt karos-gyertyatartóval világitott a császár előtt, hirtelen igy szólt:

— A nagy tüzijátékot elmosta az eső, de hogy lássa Felséged, mily lobogóan hódoló tisztelője vagyok, ime, semmi áldozatot nem kimélek...

S hirtelen a zsebébe nyulván, kihuzott onnét egy csomó bankjegyet s odatartotta a gyertyák lángjához... Szerencsére alig gyult még meg két-három bankó, mikor a császár a grófhoz ugrott s a legnagyobb papirpénzeket az utolsó pillanatban kikapta a kezéből és a — saját zsebébe vágta.

A császár másnap jókedvüen jegyezte meg a kisérete előtt:

— Der Festetich ist ein Narr, aber ein guter Kerl!

Vagyis: hogy Festetich bolond, de azért jó fiu. Mivel a zsebredugott pénzt nem kérte vissza.

(Sz. K. közlése.)

◆◆◆

ROTHFUCHS JÁNOS gyógyszerész egyik leglelkiismeretesebb exportőrje volt a világhirü tokaji bornak. Hogy nem éppen magyaros hangzásu nevét illetőleg minden kételyt eloszlasson, igy irta a nevét:

»Rothfuchs *Evang.* János.«

Ráth Endre volt országgyülési képviselő egy összejövetel alkalmával felköszöntötte a jeles borgazdát s a dikcióját igy fejezte be:

— Nem használ itt semmit az az *Evang.*, ha *Jakab*-nak hivják az öcsédet!

(Kazay Endre közlése.)

◆◆◆

KRENNER JÓZSEF dr., az elhunyt hires mineralógus egyetemi előadásai alatt ismert volt sajátságos humoráról, ami az előadásokat, különösen németes kiejtése miatt, gyakran viharos derültségbe fullasztotta. Saját kijelentése szerint erre a módszerre taktikai okokból volt szüksége, mert hallgatóit a legalkalmatlanabb időpontban (délután 1—2) tartott óráira csak igy tudta odacsalogatni. Álljon itt mutatóul néhány ilyen »Krenneriáda«.

»Az ásványtan az a tudomány, melyet én adok elő.«

»A turmalin egy sötétszinü fráter.«

»A gránit boldogtalan, mert megmérgezi magát a káliluggal.«

»A sónak olyan ize van, mint a sósperecnek.«

A későnjövőktől udvariasan volt szokása megkérdezni:

— Későn adták föl a feketekávéját?

Ha rossz kedve volt, ezzel fogadta a lekésett diákot:

— Mielőtt bejött volna, maradt volna künn!

(Kazay Endre közlése.)

■■■

A BÉCSI ROTSCHILD-HÁZ feje sulyos beteg volt a hetvenes években. Egyik tudós tanár a másiknak adta a kilincset, de a beteg állapota nem javult.

Egyik délelőtt egy nagymartoni zsidó szatócs kért hozzá bebocsáttatást. Megkérdezték, mit akar?

— Meg akarom gyógyitani a báró urat, — volt a felelet.

Persze kidobták.

Tudni kell, hogy Nagymartonban, amely tavaly osztrák uralom alá került, még mindig megvan a gettó. Toprongyos, *szegény* zsidók lakják. Ha valaki nagyobb vagyonra tett szert, nyomban Bécsbe költözik.

Mikor a nagymartoni hitsorsos ötödször is jelentkezett, végül Rotschild elé engedték.

— Mitkiván? — kérdezte a báró.

— Megakarom gyógyitani!

— Hogyan? — nézett föl csodálkozva Rotschild.

— Jöjjön Nagymartonba lakni.

— Olyan jó a levegő maguknál?

— Nagyon jó. De meg nálunk soha még *gazdag* zsidó meg nem halt. Hát csak jöjjön le a bárólében.

DOLLINGER GYULA, a hires sebésztanár volt a magyar orvosok és természetvizsgálók keszthelyi vándorgyülésének az elnöke. Rengeteg tudós utazott le erre a gyülésre s természetesen csaknem valamennyi esernyővel indult el hasulról. Lévén azonban a tudósok szórakozott emberek, amikor Keszthelyen kiszálltak a vonatból, nyolc esernyőt hagytak hátra a vonatban. A kálauzok persze mind a nyolcat átadták a keszthelyi állomás főnökének.

Néhány pillanattal rá egy zavart öregur rontott be ijedten az állomásfőnökhöz:

— Kérem, a vonaton felejtettem az esernyőmet! Megvan?

A főnök rámutatott a nyolc esernyőre:

— Tessék kiválasztani!

— Csakhogy baj van, könyörgöm, — s megvakarta a fejét. — Nem tudom, melyik az enyém...

— Hogy-hogy? — csudálkozott a főnök.

— Ugy, kérem, hogy közvetlenül az elutazásom előtt láttam, esik az eső. Erre hirtelen a nővérem uj esernyőjét kértem el, aki megesketett, hogy a fejemet veszi le, ha el merem hagyni valahol. Sajnos, nem néztem meg jól az esernyőt...

A szórakozott öregur persze Dollinger Gyula, a vándorgyülés elnöke volt.

(Molnár Imre közlése.)

▼▼▼

SCHUSTER KONSTANTIN, a takarékosságáról és jótékonyságáról országhires egyházfejedelem, kassai püspök korában megfordult egyszer az osztrák császárvárosban, Bécsben is. Belső titkos tanácsosi esküjét kellett letennie az uralkodó kezébe, különben talán ez alkalommal is takarékpénztárba rakta volna az utiköltséget. Bécsben természetesen egy külvárosi szerény fogadóba szállt, hogy ne kelljen sokat költenie. Mikor a portás a bejelentőlap kitöltésére kérte, a püspök igy irta be a nevét:

— Bischof Constantin Schuster, von Kassau.

A portás maliciájából vagy ártatlan sajtóhibából történt-e, ma sem tudják, de másnap a *Fremdenblatt* idegenforgalmi rovatában a következő bejelentés volt olvasható:

— Bischof Constantin, *Schuster von Kassau.*

Mondják, hogy az uralkodó nevetett legjobban a különben találó sajtóhibán.

(Clair Vilmos közlése.)

●●●

IV. KÁROLY KIRÁLY koronázásakor emlékbélyegeket adott ki az állam, amelyekért valóságos csatákat vivtak akkor a bélyeggyüjtőink.

Ekkor történt, hogy *L. V.* báró, a kereskedelmi minisztérium egyik nagyrangu tisztviselője, aki szép karriért futott meg a ranglétrán, egy nap vastag levelet talált a hivatalszobája asztalán. Felbontja s látja, hogy mindkétfajta koronázási bélyegből ezer-ezer darab van a boritékban. Módfelett meglepődött s mivel szeretett minden dolognak a nyitjára jönni és nem kedvelte, ha állásánál fogva különleges elbirálásban részesitik, a titkárját hivatta. S ekkor a következő párbeszéd folyt le köztük:

— Ki küldte nekem ezeket a bélyegeket?

— A posta- és távirdavezérigazgatóság, — felelte a titkár.

— S miért?

— A postakincstár e ritka állami nyomtatványok megküldésével figyelmességét akarta nyilvánitani a nagyobb állami funkcionáriusokkal szemben.

— Hát akkor küldje csak vissza, fiam! Hiszen ennyi jóindulattal Wekerle is küldhetne az ő ezerkoronás nyomtatványaiból s mégsem teszi. Pedig ez utóbbiak ritkasága nálam sokkal inkább esik latba...

(Bóna J. közlése.)

◆◆◆

GORKIJ MAXIM, a világhirü orosz ifjú békeidőben többször irt tárcát az *Aradi Hiradó*-ba. Persze ezt Gorkij nem tudta, mivel a tárcáját egyszerüen kiollózták valamelyik német lapból, leforditották és annak rendje szerint leközölték. Azelőtt könnyen ment az ilyesmi, mert akkor még nem volt semmiféle szerzői jog.

Tudni kell, hogy a tizenhárom vértanu városának másik nagy lapja az *Aradi Közlöny*. Egy napon a *Hiradó* szerkesztője megint Gorkij-tárcát adott le, mire a nyomdai tördelő annyit jegyzett meg szerényen:

— Kérem, szerkesztő ur, ez a Gorkij a *Közlöny* munkatársa.

MÁLNÁSI SICULIA-GYÓGYVIZ ISMÉT KAPHATÓ: BRÁZAY-RAKTÁRBAN (Üllői-ut 66/a), Édeskutynál és minden jobb ásványviz- és füszerkereskedésben

SPORT

Ferencváros: három változás, WMFC: egy változás

A vasárnapi *Ferencváros—WMFC* futballderby előkészületei mind a két oldalon befejeződtek, úgy, hogy **a *vasárnapi valószínű csapatok*** a következők:

Ferencváros: Csikós — Rudas, Tátrai — Nagy II., Polgár, Lázár — Lukács, Füstös, Jakab, dr. Sárosi, Gyetvai.

WMFC: Dósai — Kállai, Szalai — Kapta, Olajkár II., Dudás — Kiss II., Marosvári, Szabadkai, Jávor II., Pintér.

A *Ferencváros* csatársorában ***három változás*** van a multhetihez képest. A formán kívüli *Finta* kikerült a csapatból, — eltekintve attól, hogy bokazúzódással beteget is jelentett — *Kiszelynek* a térde fáj, míg dr. *Sárosi* a multheti ***jobb-összekötő játék után*** vasárnap ***ismét balösszekötőt*** játszik. A hátsó részben nem lehetett változás, mert *Sárosi III.* torokgyulladása után még nem jött teljesen rendbe, míg ***a gyengébb formát mutató többi játékos formajavulásában biznak a Ferencvárosban,*** különösen abban, hogy a nagy ellenfél kihozza a játékosokból a nagyobb formát.

A *WMFC-ben* a Nagyvárad elleni csapathoz képest ***csak egy változás*** lesz, az, hogy a sérült *Váradi* helyett a tehetséges *Kiss II.* játszik a jobbszélen. Váradi pihentetését az MLSz-ben is szükségesnek tartják, hogy az olasz 21 évesek ellen teljes erőben vehesse fel a küzdelmet.

Dr. Papp László: A birkózásban ma is az „öregek" vezetnek

Vasárnap *Budapest birkózóbajnokságainak* második részévei ***a Nemzeti Sportcsarnokban*** befejeződik a birkózók nemzetközi előkészülete. Dr. *Papp* László birkózókapitány azonban már az eddigi versenyekből is *érdekes következtetéseket* vont le.

— Megállapítom, hogy ***a birkózósportban ma is a régebbi, rutinos versenyzők vezetnek,*** Tóth, Sóvári, Ferenc, Finyák, Kovács és Bóbis. Szerencsére ***ott vannak közvetlenül mögöttük a fiatalok,*** elsősorban Balogh, Gaál, Kinizsi, Bencze. Kíváncsi leszek idei ***első nemzetközi erőpróbánkra,*** az április 14-én *Milánóban* megrendezendő ***nemzetközi versenyen*** való szereplésünkre. Elgondolásom szerint itt *Tóth I., Balogh* és *Kovács* lesz a magyar színek képviselője. Véglegesen azonban csak a vasárnapi Budapest-bajnokságok után fogok dönteni.

A bajnok BSzKRT is résztvesz az ökölvívó villámtornán

Dobránszky István, a MÖSz szakfelügyelője és szövetségi trénere ***életrevaló indítványt*** tett, hogy *viszonzó mérkőzésre hozza össze az ökölvívó csapatbajnokság első négy helyezettjét.* Azt indítványozta, hogy ***egy este vívjon villámtornát a négy csapat,*** úgyhogy minden ökölvívó csak egy háromperces menetet vívjon a másikkal.

A MÖSz elfogadta a tervet, eleinte azonban, meghiusultnak látszott az elgondolás, mert *a bajnok BSzKRT hir szerint nem akarta indítani csapatát.* Most azonban sikerült rávenni a BSzKRT-t is az indulásra, úgyhogy *március 25-én* este a Nemzeti Sportcsarnokban a *BSzKRT, BVSC, BTK* és *WMTK* részvételével tartják meg a villámtornát.

A Hitler Jugend a Nemzeti Sportcsarnokban

A Hitler Jugend bécsi rádiójátszó csoportja, amely mintegy 50 tagból áll, szombaton a budai Vigadóban rendez előadást, vasárnap délelőtt pedig a Nemzeti Sportcsarnokban mutatkozik be a budapesti leventék meghivására. Ugyanakkor szerepel először a vendéglátó leventék szimfonikus zenekara is.

KÖZÉPISKOLAI DÍSZTORNÁT rendez a **KISOK** március 28—29.-én a Nemzeti Sportcsarnokban.

A VASÁRNAPI PÁRBAJTÖRVÍVÓ CSAPATBAJNOKSÁGBAN a BEAC nem indítja csapatát, mert **Rerrich** és **Ritter**, a csapat két erőssége beteg.

AZ OLASZ LABDARÚGÓ UTÁNPÓTLÁS tréningmérkőzésén 7:0 (4:0) arányban győzött Firenzében a Fiorentina ellen.

A honvédvezérkar főnökének jelentése

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A m. kir. honvédvezérkar főnöke közli:

Megszálló csapataink egyes elől lévő részei, német csapatokkal vállvetve, az ellenségnek súlyos veszteséget okozva, sikeresen vesznek részt a szovjet támadások elhárításában és ezek során kisebb veszteséget szenvedtek.

Megszálló csapataink más részei az arcvonal mögötti területeket tisztítják meg a bolsevista orvlövészektől. *(MTI)*

A SOVÁNY EMBER TOVÁBB ÉL, MINT A KÖVÉR

Berlin, március 20. A nép általában azt hiszi, hogy az a hosszúéletű ember, aki »majd kicsattan az egészségtől«. Az életbiztosítási statisztikák azonban kétségtelenül bizonyítják, hogy *egyáltalán nem a kövérek a hosszúéletű emberek,* sőt éppen ellenkezőleg, a kövér emberek huszonötödik életévüktől kezdve ***sokkal kevesebb ideig élnek, mint a soványak.*** Ettől az időponttól kezdve ugyanis a statisztikák szerint a halálozási arányszám a kövér embereknél sokkal nagyobb.

A kövér ember fogalmánál azonban nem szabad csupán azokra gondolni, akik annyira elhíztak, hogy minden mozdulatuk szenvedést okoz, hanem *általában minden emberre, akinek testsúlya az átlagot meghaladja.* Megállapították, hogy a 40. és 44. életév között, tehát az úgynevezett legszebb korban ***10 százalékos átlagon felüli testsúly 20 százalékkal növeli a halandóság gyakoriságát,*** a 20 százalékos testsúly pedig már 36 százalékkal. Még azoknak a halandósága is 8 százalékkal magasabb a rendesnél, akiknek testsúlya csak 5 százalékkal múlja felül az átlagot. Leszögezhető, hogy ***minden kilogram átlagon felüli testsúly a halandóságot 2 százalékkal növeli.***

Érdekes a statisztikának az a megállapítása is, hogy ***nem a rendes testsúlyú ember él a legtovább, hanem a kimondottan sovány ember,*** akinek testsúlya legalább 12 százalékkal alatta marad az átlagnak. A sovány emberek a műtéteket is jobban viselik el. A kövéreknek egyetlen előnyük az, hogy *több tartalékkal rendelkeznek hosszabb lesoványító betegségek esetére.*

Árja, félárja vagy zsidó-e Goÿ András?

Régóta húzódó, rendkívül bonyolult ügyben hozott ítéletet a büntetőtörvényszék *Vályi-Nagy* tanácsa. Az ügy előzményeihez tartozik, hogy a szélsőjobboldali lapok éveken keresztül valóságos támadás-sorozatot folytattak a *Goÿ és Kovalszky* írógépkereskedés tulajdonosa, *Goÿ* András ellen. A lapok azt állították, hogy Goÿ mindenütt keresztényként szerepel, ***holott nem is árja, nevét is jogtalanul írja Goÿnak, mert valódi neve Weisz Andor.***

A meg-megismétlődő sajtótámadásokkal szemben Goÿ ***elárasztotta a napilapokat nyilatkozataival,*** sőt körleveleket bocsátott ki, amelyekben közölte születési anyakönyvi kivonatát, annak az állításának igazolására, hogy a szélsőjobboldali lapok őt ok nélkül hurcolják meg. A nyilatkozatháború azonban nem ért véget, mert ekkor még a lapok azt állították, hogy a Goÿ által közzétett anyakönyvi kivonat ***megcsonkítva látott napvilágot.***

Ilyen támadó cikkek jelentek meg többek között a *Pesti Ujság*-ban is. A cikkeket *Katona* Lajos írta, aki Goynak a különböző nyilatkozatokban foglalt állításai miatt hétrendbeli, sajtó útján elkövetett rágalmazás címén indított eljárást Goÿ ellen és egy újabb cikkben kifejtette, hogy Goynak rá vonatkozó állításai ***hitelrontók, rágalmazók és minden erősködése ellenére, Goÿ nem árja származású.***

Az ujságiró vádjaival szemben Goy terjedelmes bizonyítási indítványt terjesztett elő.

A sértett képviselője, dr. *Bánhegyi* Tihamér ellenbizonyítást ajánlott fel, amelynek a bíróság helytadott. Ennek során dr. *Bánhegyi* csatolta *Goÿ* születési anyakönyvi kivonatát és leszármazási okmányait. A bíróság részletesen ismertette ezeket az iratokat.

Az ismertetés során érdekes fény derült *Goÿ bonyolult származására.* Az iratokból ugyanis megállapítható volt, hogy Goj Ilona törvénytelen gyereket hozott a világra, akit *Andor* névre kereszteltek. A gyermek születése után megjelent az illetékes anyakönyvi hivatalban *Weisz* Emánuel evangélikus vallású kereskedőségéd, igazolta, hogy Goj Ilonával ***házasságot kötött*** és a gyermeket ***a magáénak elismerte.*** Ezt követően a gyermek atyjával együtt ***a kommunizmus idején a belügyi népbiztosság engedélyével nevét Weiszről Vámosra változtatta.*** A kommün bukása után a névmagyarosítást, mint érvénytelent, *hivatalból törölték.*

Később a gyermeket nagybátyja, *Goÿ* Boldizsár örökbefogadta, az anyakönyvben azonban ezzel az örökbefogadással kapcsolatban az a megjegyzés áll, hogy ***a gyermek családi neve nem változott.*** A bíróság ismertette a Goj Ilona és Weisz Emánuel házassági ayakönyvi kivonatát is és *Weisz* Emánuel születési bizonyítványát, amelyből viszont az tűnik ki, hogy *Weisz* Emánuel voltaképpen Weisz Manó, ***az izraelita hitfelekezet tagjaként született és csak házasságkötésekor tért ki.***

Mindezek alapján *Bánhegyi* Tihamér a főmagánvádló képviseletében kifejtette, hogy a vádlott ***helytelen néven állt a törvényszék előtt,*** mert valódi neve az iratokból kétségen kívül megállapíthatóan *Weisz Andor,* azonkívül nem tekinthető árjának sem, mert vérszerinti atyja Weisz Manó, aki az utólagos házasságkötéssel a gyermeket törvényesítette. Kifejtette még, hogy a törvényesítés után *Goÿ* András neve automatikusan *Weisz* lett, amit az is bizonyít, hogy később a *Weisz* nevet szükségesnek látták *Vámosra* magyarosítani. Az anyakönyvbe bejegyzett örökbefogadás ténye sem változtathatta meg ezt a nevet, mert ha az örökbefogadás alkalmával ***névváltoztatást*** is el akarnak érni, ahhoz a belügyminiszternek kifejezett ***engedélye*** szükséges, itt pedig ezt az engedélyt nem kérték, tehát a belügyminiszter a névváltoztatásra engedélyt nem adott.

Végül — hangzott az ügyvéd felszólalása — az sem vitás, hogy a zsidós hangzású *Andor* nevet önkényesen változtatta *Andrásra,* márpedig ez a két név nem azonos.

Goÿ védője mindezekkel szemben rámutatott arra, hogy *Weisz* Emánuel az utólagos házasságkötéssel nem törvényesíthette gyermekét, mert abban az időben már más nővel élt házasságban.

A bíróság hosszas tanácskozás után hozott ítéletet a rendkívül bonyolult sajtóperben. ***Az ítéletnek külön érdekessége, hogy a Vályi-Nagy tanács az ítéletre és annak rendelkező részére vonatkozóan sajtóközlési tilalmat rendelt el, mivel családjogi érdekekről van szó.***

Goÿ az ítéletet ***megfellebbezte,*** a főmagánvádló és jogi képviselője tudomásul vették. **(ky. e.)**

MIT FŐZZEK?

Szombaton

Ebéd: *Májrizsleves, vadas pácolt hús, makaróni, áfonya.*

Vacsora: *Babosrántotta, gyümölcs.*

Tanács. A levesben főtt babot használjuk fel este a babosrántottához.

A vadasan készülő marhahúst már előzőleg bepácoljuk.

Áfonya helyett kitűnő a ribizke is.

Gyümölcs helyett citromlimonádét is lehet adni.

Recept: *Májrizsleves.* 10 dg marhamájat finoman megkaparunk. Diónagyságú zsírt 1 egész tojással habosra keverünk, belekeverjük a májat, sóval-borssal ízesítjük és annyi morzsát keverük bele, hogy egész lágy maradjon. Este jól megmosott, éjszakára beáztatott szárazbabot (4 személy számára ½ kg) puhára megfőzünk, a babot leszűrjük és zöldséget főzünk bele. Amikor a zöldség is puha, a májat megfordított reszelőn, vagy tésztaszűrőn át a levesbe csepegtetjük.

Vadas, pácolt hús. Az előzőleg bepácolt húst a páclében puhára főzzük, ha puha, a zöldséget szitán áttörjük és a páclével és tejfellel felereszt jük. Ha nem volna elég ízletes, cukorral, sóval, ecettel ízesítjük.

Babosrántotta. Zsíron átsütjük a délben levesben főtt babot. Minden személyre 1 vagy 2 tojást számítunk, sóval, kis tejjel vagy vízzel elhabarjuk és a zsírban sülő babra ráöntjük. A rántotta így nagyon kiadóssá, laktatóvá válik.

Az Elektromos Művek tervpályázatának nyertesei

A főváros Elektromos Művei a mátravidéki erőmű üzemi épületeinek homlokzati tervvázlataira nyilvános tervpályázatot tartott. A tervpályázaton a bírálóbizottság döntése szerint díjat nyertek, illetve megvételre kerültek a következő pályázók tervei: I. díj: *Ring* Kálmán építészmérnök, II. díj: *Keli* Gyula építészmérnök, III. díj: *Tömböly* Dénes építészmérnök, IV. díj: *Eock* Aladár, *Schmidhofer* István és *Füstöss Guidó* építészmérnökök közös terve. Megvételre kerültek: *Hanák* Pál építészmérnök, *Molnár* Farkas építészmérnök, *Módos* Ferenc építészmérnök, szörényi *Reischl* Antal építészmérnök, szentmihályi *Tichtl* Győry ny. postaműszaki főigazgató tervei. A pályatervek a polgármesteri XIII. ügyosztály üléstermében kiállításra kerültek.

— Sztranyavszky Sándor gyógyultan elhagyta a szanatóriumot. A politikai és egyházi közélet kiválósága, a volt Házelnök és miniszter, dr. *Sztranyavszky* Sándor m. kir. titkos tanácsos, evangélikus egyházkerületi felügyelő több mint két hónapja, rendkívül fájdalmas betegséggel egy budai szanatóriumban gyógykezelés alatt állott. Idegtokgyulladás jelentkezett a bal lábában s a ritka, de annál makacsabb bántalom alig elviselhető kínokat okozott Sztranyavszkynak. Csupán sorozatos injekciókkal és röntgensugárral lehetett enyhíteni a beteg gyötrelmein. A veszély azonban most már végkép elmúltnak tekinthető és *Sztranyavszky* Sándor felgyógyulva hazautazott vidéki birtokára. *(MÉ)*

Dr. Diem: Már a görögök is sporttal erősítették a gyermekeket

Az 1936. évi berlini olimpiász rendezője, dr. Diem Károly tegnap előadást tartott a Testnevelési Főiskolán, amelyen összehasonlította az ókori és modern sportokat. Az előadáson ott voltak az Ifjúság Országos Vezetőjével élükön a magyar sport és testnevelés vezetői és von Jagow német követ. Az előadás előtt dr. Misángyi Ottó köszöntötte a magyar sport előkelő vendégét. Diem Plátóból indult ki, aki a gyermekeket sporttal kívánta megerősíteni s csak azután az iskolába engedni. Ismertette a római testnevelést, majd megállapította, hogy a modern sportolók nem önmagukért, hanem nemzetükért sportolnak.

A szovjet távirati iroda volt szófiai tudósítóját a török rendőrség letartóztatta

Szófia, március 20. *(Stefani)* Az »Utro« ankarai jelentése szerint **Moroszovot, a Tass-iroda volt szófiai tudósítóját az ankarai rendőrség a vonaton letartóztatta.**

A jelek szerint Moroszov azzal gyanusítható, hogy szerepe volt a Papen ellen megkísérelt merényletben.

Parajt szállítanak a kertészek

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: nyári rózsaburgonya 17.25, Gülbaba 16.20, őszi rózsa 15.15, Ella 14.10, étkezési Woltmann 12, Krüger 11.45, kifliburgonya 22.50 pengő mázsánkint. Vöröshagyma 27.03, fokhagyma 55.37—89.61, fejeskáposzta 28—50, kelkáposzta 40—86, vöröskáposzta 40—80, kalarábé 40—60, sárgarépa 30—40, petrezselyem 60—80, kevertzöldség 50—60, zeller 40—60, saláta 50—110, hónaposretek 50—120, csiperkegomba 460—580 fillér.

A gyümölcspiacon az alma 80—450, körte 370, sárgabélű narancs 200—210, vörösbélű 240—280, mandarin 200—220 fillér.

A baromfipiacon az árak nagyban így alakultak: *Előpiac:* tyúk 270, csirke 350, ruca 300, lúd 330, pulyka, 260 fillér kg-ként. *Vágottpiac:* tyúk 300—310, csirke 400—410, ruca 340, lúd 370, pulyka 300—310 fillér kg-ként.

A tojáspiacon a friss teatojás 372—378, főzőtojás 344—350 fillér kg-ként nagyban.

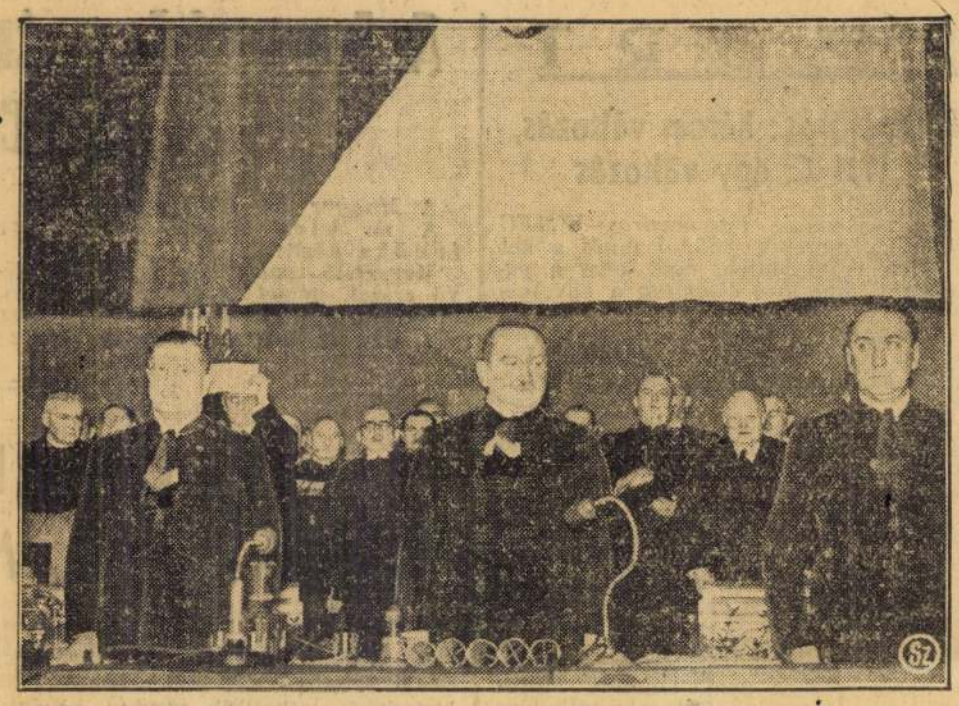

A BAROSS-SZÖVETSÉG CSÜTÖRTÖKESTI ÜNNEPI ZÁRÓÜLÉSE A PESTI VIGADÓBAN. BALRÓL JOBBRA: VARGA JÓZSEF KERESKEDELMI ÉS IPARÜGYI MINISZTER, ILOVSZKY JÁNOS, A BAROSS-SZÖVETSEG ELNÖKE ÉS REMÉNYI-SCHNELLER LAJOS PÉNZÜGYMINISZTER

Varga József nagy beszéde a Baross Szövetség közgyűlésén

A *Baross Szövetség* csütörtök este tartotta gyüléssorozatának ünnepélyes záró közgyűlését, melyen a magyar közélet számos vezetője jelent meg. *Ilovszky* János megnyitó beszédében köszöntötte a kormányzót, akit a gyűlés közönsége helyéről felállva, perceken keresztül tomboló lelkesedéssel ünnepelt. Dr. *Varga* József kereskedelmi miniszter nagyobb beszédet mondott.

— Hazánk gazdasági helyzetét — úgymond — földrajzi adottságainál fogva az állapítja meg a kontinensen, hogy *miként képes összekötni a Keletet a Nyugattal.* Első nemzeti érdek tehát, hogy ezeket az összekötő szálakat szövögető kereskedelem felfogásában és lelkében *magyar és magyarságában keresztény legyen.*

— A rendelkezésre álló költségvetési eszközökkel különös gondot fordítok a művelt, széles látókörű, megfelelő tapasztalatokkal és szaktudásokkal rendelkező kereskedő- és iparosgeneráció felnevelésére. Amennyiben a háborús viszonyok megengedik, azt akarom, hogy *a kereskedelmi pályára készülő ifjúság európai látókörre tegyen szert, ismerje meg a külföldet és pedig ne csak a Nyugatot, hanem a Keletet is.*

— Minden eszközzel elő kell segítenünk a felnevelődő keresztény kereskedőosztály érvényesülését, de másfelől minden eszközzel meg kell akadályoznunk, hogy a kereskedelmet jó összeköttetéssel rendelkező nyugdíjas tisztviselők, tisztviselők feleségei, vagy más olyan elemek lepjék el alkalmi vállalkozásokkal, akiket *nem a komoly hivatás visz erre a pályára, hanem a munka nélkül való meggazdagodás hamis képzete.*

— Az új magyar kereskedőgárdától fokozott munkát kérek és megértést. Jól tudom, hogy nem egy új egzisztenciának küzdelmes az élete, de meggyőződésem, hogy ha a mai helyzet nyujtotta előnyök segítségével és a régi *magyar* kereskedőtársadalom szorgalmával, szerénységével és kitartásával fognak munkához, célt érnek.

A miniszter hosszas tapssal fogadott beszéde után *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter, vitéz *Lukács* Béla, a MÉP országos elnöke, vitéz *Marton* Béla országgyűlési képviselő és még többen szólaltak fel.

Kormányrendelet a részletfizetési rendszer szabályozására

A hivatalos lap mai száma a közellátásügyi miniszter rendeletét közli, amely megállapítja, hogy a kereskedő milyen legmagasabb haszonkulcsot állapíthat meg, ha *részletfizetésre* ad el bútort, lábbelit, textilárut, ruhaneműt, továbbá a ruházatot kiegészítő konfekcionált textil- és bőrárut.

Részletkereskedőnek a rendelet szerint azt a kereskedőt kell tekinteni, aki ezeket a cikkeket a fogyasztónak havi, vagy heti részletekben törleszthető hitelre, *a lábbelinél legalább 4, egyéb cikkeknél legalább 6 hónapig terjedő részletekben adja el* és ha az utolsó években a részletüzlet forgalma *az évi teljes üzleti forgalmának legalább 70 százalékát teszi ki.*

Hathavi hitelnyujtás esetén a részletkereskedő az önköltségi árhoz *bútornál 40 százalék,* ennél hosszabb időre szóló hitelnyujtás esetén *45 százalék bruttó hasznot számíthat hozzá.* Egyéb cikkeknél ha az egész évi üzleti forgalom meghaladja a 100.000 pengőt 50 százalékot, ha meghaladja az 50.000 pengőt 45 százalékot, ha a forgalom ennél alacsonyabb, 40 százalékot.

A továbbiakban a rendelet részletekbemenően megállapítja, hogy *milyen esetekben számíthatja fel a részletkereskedő a legmagasabb bruttó hasznot.*

Az a kereskedő, aki a rendelet szerint *nem tekinthető részletkereskedőnek,* részleteladás esetén *a készpénzeladásra vonatkozólag megállapított árat 5 százalékkal növelheti.*

A részletfizetésre történő eladásnál a lábbelinél havi részletekben történő fizetés esetén legfeljebb a vételár *ötödrészét,* heti részletekben történő fizetés esetén *tizenhetedrészét,* egyéb cikkeknél havi részletekben történő fizetés esetén *huszonötödrészét* szabad a vevőtől követelni. A további részletek fizetésének a lábbelinél legalább négy, egyéb cikkeknél legalább hathónapi, egyenlő havi, vagy heti részletekben kell történnie.

A részletkereskedők készpénzfizetésnél az eladási árból bútornál *legalább 10 százalék,* egyéb cikknél ügynöki közvetítés nélkül történt eladásnál 14, 10, illetve 6 százalék engedményt kötelesek nyujtani, *ha a vevő tartozását az eladás napjától számított 30 napon belül kiegyenliti, legalább 10 százalék engedményt.*

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 9 óráig fogadunk el hirdetést.
A legkisebb hirdetés ára 1 pengő. — Állást keresők és oktatók részére 2 pengő.

KÜLFÖLDI
BALLON
KABÁTOK
Molnár Gyula
VII., Káro.y-körút 3/c.
Saroküzlet T.: 427-575.

Használt ruhákért
csodálatos árakat fizet
Flechbein, Dob-utca 25. Tel 423-582

Házfelügyelő urak!
Garzonlakást vagy 1 szoba hallos lakást keresek, költségtérítéssel. Frank, Eva-u. 22, II. 1.

Használt férfi és női **ruhákért**
EGYENRUHÁKÉRT, szőnyegért cipőkért legtöbbet fizetek **Freund,** Rökk-u. 27. T: **349-860**
Hívásra jövök.

5 mm köris, jávor és cseresznye
nyvezett lemez kapható
T: 346-988 és 346-937 10—5-ig.

Használt férfi, női ruháért
egyenruháért szenzációs **árat fizetek**
Gerstl István-út 28. Telefon 426-547

Keresek 1 szoba konyhát
Április 1-re belterületen. Közvetítőt díjazom. S. I., II., Szemlőhegy-út 10.

Szépilonánál 400 □-öles
telek eladó
Autobusz, villamos 100 méter. Élőkelő környék. T: 364-253.

ÚRILAK
bádoment.: 3 és 1 szob. mod. lakás 47.000. 2 szob. 30.000. 3 szob. 27.000. Iroda. Telefon: 186—647.

SZKIFF
prima állapotban **ELADÓ.** Megtekinthető: vasárnap 11—1 óráig, Rómaipart, »Corvin«-csónakház.

Címírást és minden egyéb **írásmunkát VÁLLALOK.**
Zitromné, VII., Rottenbiller-utca 37/F. I. em. 12. (Odeon-mozi ház)

Zöldkeresztes védőnő
szociális, egészségügyi vagy asszisztensnői munkakört elvállal. Jelige »Agilis« a kiadóba.

Államilag képzett oklevelés
zongoratanárnő
vállalja kezdőknek és haladóknak zongora tanítását elsőrangú módszerrel és felvételi vizsgákra való előkészítésre. Tel.: 122—088.

ELVESZTETTEM
aktatáskámat
személyi okmányaimmal. Kérném illő jutalom ellenében leadni: Kis Péter János, Bécsi-út 98.

VISELT RUHÁIT
legmagasabb áron **megveszem**
Wertheimer Teréz-körút 29. T **426-727**

Aranyat, briliánst
ÉKSZERT
VESZEK. TAUB. THÖKÖLY-ÚT 18.

Használt férfiruhákért
egyenruhákért óriási árat fizetek. **Spiegel,** Teréz-krt 2. I. 9. T. **224-842**

Használt férfi- **ruhákért**
legtöbbet fizet **GRUN,** Népszínház-utca 20. sz. Telefon: 342-957.

VENDÉGLŐI BERENDEZÉSEK
székek, asztalok, jégszekrények, pultok, mérlegek olcsón, **ROSENFELD,** Népszínház-u. 31.

Uj 1—2 szoba hallos **LUXUS LAKÁSOK** azonnali beköltözéssel **KIADÓK.** Jurisich Miklós-u. 18/b (Stefánia-útnál). 2000, 2200 és 2700 évi bér, + 12.5% fütés.

Bérbeadók május 1-re
3 szobás, összkomf. lakások. III., Pusztaszeri-út 16. Érdeklődés: dr. Erdős István, V., Szent István-körút 5. Telefon: 118-932.

NERZ kulikabát hosszujjú, kifogástalan perzsabunda **alkalmi áron eladó.** Ker, Bezerédi-u. 19. III. 3.

Állami altiszt
villában keres házmesterséget április 1-re. Feleség szakácsnő. S. I., II., Szemlőhegy-út 10. sz.

Elcserélném kassai belvárosi
a múzeum melletti 560 öles kertben álló családiházban lévő 3 szobás lakásomat, 3 szobás
budapesti, belvárosi
régibérű lakással. Ajánlatokat »Mielőbbi 333« jeligére a kiadóhivatalba kérek.

Telefonáljon a leggyorsabb taxigépirónőnek!
Telefon **226-136**

BALLON
lóden-, raglán- és esőkabát
Márton és Szász
Gróf Teleki Pál (Bálvány) **u. 3.**

FIGYELEM!
Használt **ruhákért egyenruhákért** legmagasabb árat fizet **Schulcz,** Népszínház-utca 21. Telefon 140-667.

600.000 pengő őskeresztény tőke
komoly adósságmentes vállalatba kellő garancia mellett
betársulna.
»Mobil tőke« jeligére Balogh hirdetőbe, Szt. István-krt 9.

Nádor penzió
V. Báthory-u. 5. Szobák elsőrendű ellátással **kiadók.** T.: 126-649.

OROSZ
fűzőszalón
Tökéletes fűzők, haskötők, melltartók.
VII., Erzsébet-körút 18, udvarban jobbra. Telefon: 422—777.

BÚTORÉRT, ruháért, tollért, háztartásáért, régiségért legtöbbet fizet. Steingiszer, Dobozi-u. 17. Tel.-hívó: **336-735.** Vidéken is.

BÉRHÁZ
nagyadóment. budai: 1 emeletes 87.000, 3 lakásos 34.000 P. 2 em. új 135.000. 3 em 240.000. 4 em. 385.000. 5 em. 550.000, fiz. felt. Iroda. Telefon 186—647.

ELVESZETT 100 lit. benzinjegy, B. M. 068., Mészáros-utca 12. ház előtti telefonfülkében. Megtalálót kérem jutalomért Pápai sofőrnek, Pálya-utca 9. leadni.

Társul
20.000—50.000 P-ig. Tel.: 186-647.

Amerikai angol és német oktatás, fordítás, levelezés
Vilmos császár-út 76 II. emelet 3

Azonnalra kiadó
különbejáratú **2 személyes szoba** fürdőszobával, XIV., Rákospatak-u. 68., földszint 1.

Kémia-, fizikaszakos
németül, angolul
perfektül beszélő és tanító egyetemi hallgatónő nyelvórákat és korrepetálást vállal Múzeum-körút 27., IV. em. 3. T.: 389-096.

PEST
POLITIKAI NAPILAP
Megjelenik minden hétköznap délben
Felelős szerkesztő:
BAKOS ÁKOS
Felelős kiadó:
VITÉZ HORVÁTH JÁNOS
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54
TELEFON: *222-630 *222-220, 222-683, 222-636
Előfizetési ár 1 hóra 2.60, 3 hóra 7.30 pengő
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

Ringeisen József
festő"

201. RINGEISEN JÓZSEF: Mosó leány (olajf.). Ára 260 kor.

Nemzeti Szalon
1900. tav. kiáll.

RINGEISEN *József*, festő. * Steierlak (Krassó-Szörény vm.) 1863 jan. 6. A bpesti mintarajziskolában tanult. 1900 óta figurális képeket állított ki bpesti és vidéki kiállításokon (Mosó leány, Merengés stb.).

E. G. II. 368 l

Ringeisen F

Merengés. A szegedi képzőmű-
vészeti egyesület 1903 kiállí-
tásán megvette Fajka Margit.
Szeged.
Művészet, 1903. 354

Ringer Erzsébet

191. VII. Kelemen ellenpápa sírja. Palma di Mallorca. Tollrajz. 1000.
192. San Francisco-klastrom udvara. Palma di Mallorca. Tollrajz. 1000.
193. A malorcai katedrális belseje. Tollrajz. 1000.
194. A lequeitioi templom oldalhajója. Olajf. Magt.

Nemzeti Szalon
Egyházm. kiáll.
1926.

1288

1288. Firenz

A XV. szá

Diptychon.

E kis oltárkép bal szárn
közül az egyiknek lábainál c
kinyúló és egymást fogva ta
a *Kálváriát* (Lukács 23. r.
Krisztus, kinek sebeiből a vér
ben öten állnak, míg a hatodi
rok egyikénél angyal és másik
le figyelmünket. Kissé odább r
nák távoznak. A háttér hegy
pedig szt. Lőrincz, szt. Jáno
képei felett a *pásztorok imád*
lélhetjük. (Az istállón innen,
szamár áll, fekszik a kezeit
Jézus. Lábainál a térdelő M
kezekkel, fejénél szent József
ereszkedett pásztorok egyike
tök borzas kutya van. A h
nyájjal).

Fa, méretei a kerettel 18·8
Vétetett 1894 szeptember 13-án M
— Elszámoltatott 1895 augusztu
molásra nézve lásd az 54347–9
61301 sz. min. előadmányi ivet.
1900 november 28-iki 4561 (63
26-iki 373 eln. sz. leirat (464-
Jegyzet. L. az 1896-iki lajs
— Preisliste № 120.

III

Vét. 1894

Ringer Erzsébet

1932 febr.

22-én *Ringer Erzsébet* gyüjteményes kiállítása Bernheim-Jeune-nél Párizsban, a Salle Claude Monet-ban.

Magyar Művészet

1932. 196. l.

TÁRGYMUTATÓ

A kiállított művek nagy része részletfizetésre is kapható. Felvilágosítást ebben a tekintetben a társulat ügyvivője ad.

Ringer Erzsébet

Műcsarnok festő Bpest

1924. tav. Kiáll. 447. 480

Ringer Erzsébet szül. Bpesten 1903. márcz. 1.

magan tanítványa Pörge Erzsébet Templiny Tivadarnak.

(Szepmív. Mus.-ban 1922. marcha a Rafael (?) fele Fesharchipet)

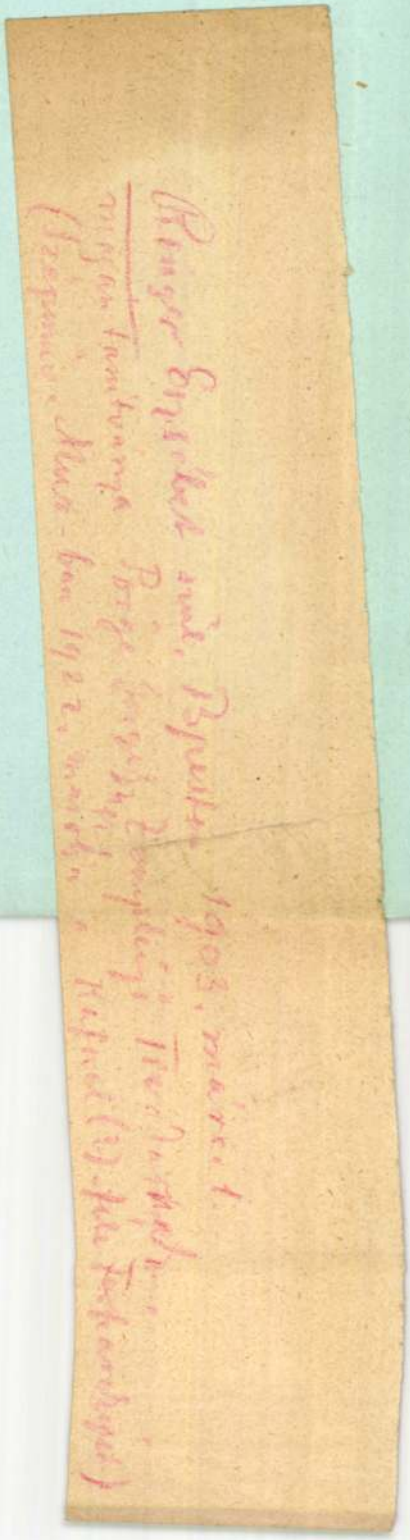

Igazságügyminiszter m. Ei.

VI. 69

Ringer Erzsébet

MH.931.III.8.

— **Ringer Erzsébet festőművésznő londoni kiállítása.** *Ringer* Erzsébet festőművésznő legutóbb kiállítást rendezett Londonban. A magyar festőművésznőnek nagy sikere volt és a lapok rokonszenvesen emlékeztek meg a kiállításról. A *Times* a következőket írta: Nem könnyű feladat szavakkal kifejezni *Ringer* Erzsébet tollrajzainak a báját és finomságát, melyet a Twenty One Gallery, 15 Mill-street, Conduit-street-ben állítottak ki. Első pillanatra nem lep meg a nagyságuk, mert térben inkább kisebb méretűek, de a művészi biztonságot mutatják. Talán leghelyesebben „nyugodt elmélyedés" volna legméltóbb kifejezése annak a megható és áthatő értéknek amit kvalitásuk ad. Némelyik rajz tárgya sorozatba sorakozik egymás mellé, ilyen *Jézus Krisztus élete*, az *Apocalypsis* és a La Fontaine *Cupido és Psyche* sorozata. Ezeket elegáns barokk rajzoknak mondanám, érzésben és elképzelésben egyáltalán nem szentimentálisak és elképzelésben annál gazdagabbak. Érzik rajtuk, hogy a művészt egészen lekötötte a téma, hogy egészen alárendelte művészetét a kifejezés méltóságának és minden egyes epizódot lelkes egész nyugalmával, a vonalak festői lehetőségeivel és művészete meglepő biztonságával fejezte ki, aminél fogva igen változatosak ezek a sorozatok. Ringer Erzsébet magyar, de már évek óta Spanyolországban, Palmában él. A rajzok legnagyobb része a Baleári szigetekről valók. Különösen meglepőek az architekturális tárgyúak, amelyek kicsiségük dacára a legtelibesebb és a részletekben is hatásos illúziót keltik. Ebből látszik, hogy a művész olyan biztos magában, hogy a részletek részletes kidolgozásától sem fél és nem is kell, mert nincsenek az összhatás rovására. A sok közül, mert valamennyi gyönyörű rajz, talán a palmai „Truyol"-kastélyt emelem ki.

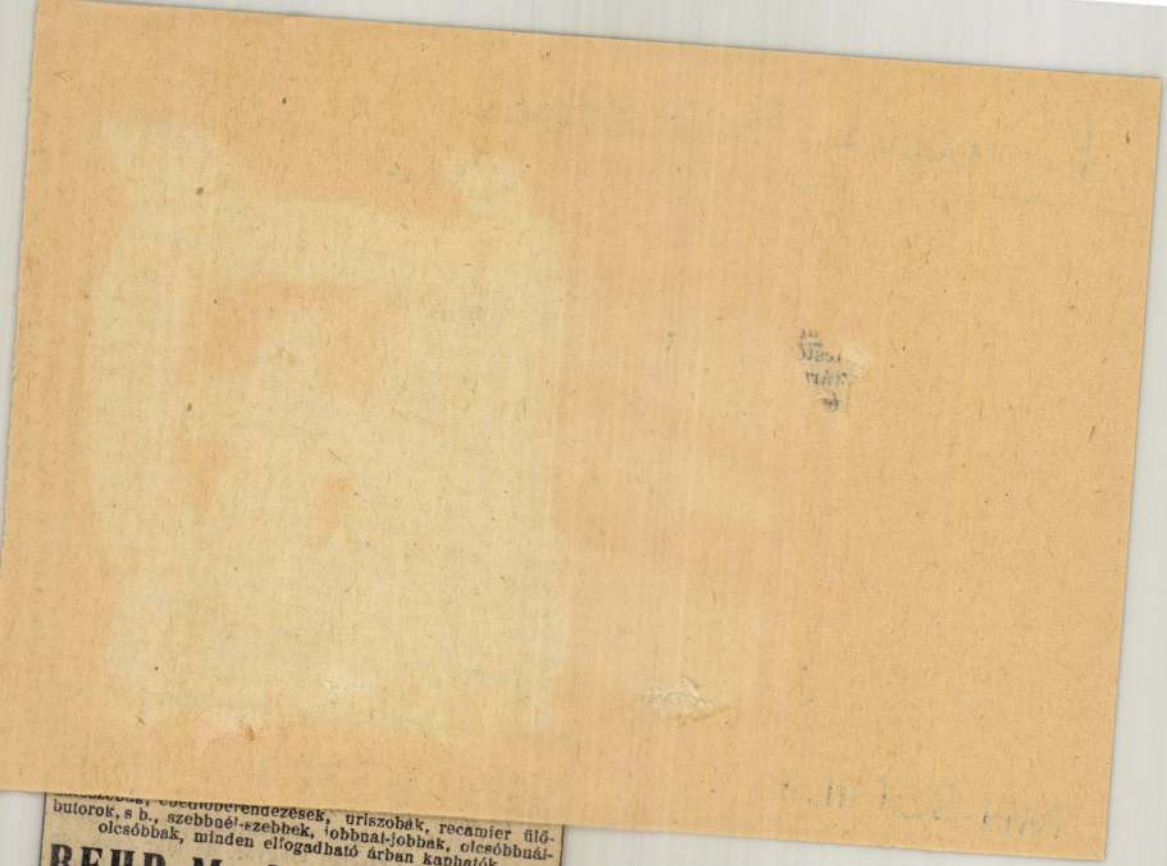

butorok, s b., szebbnél-szebbek, jobbnál-jobbak, olcsóbbnál-olcsóbbak, minden elfogadható árban kaphatók.

BEHR M. butoráruháza

Budapest, Andrássy-ut 60. (Csengery-utca sarok)

Butort legjobban

az évtizedek óta közismert **BOG-MIL** rt.-nél, **Vilmos császár-ut 43.** (saját ház) **vásárolhat** Legkedvezőbb fizetési feltételek. Mintatermek földszint I. és II. em.

Ringer Erzsébet

— **Magyar festőművésznő londoni sikere.** A napokban nyílt meg Londonban a *Twenty One Gallery*-ben *Ringer* Erzsébetnek, a Spanyolországban élő magyar festőművésznőnek kiállítása. A művésznő főleg spanyolországyú képeket állított ki és a kiállításnak szép sajtó- és közönségsikere volt. A *Times* hosszabb cikkben ismerteti a magyar festőnő kiállítását. Különösen a grafikai lapokat dicséri, kiemeli tiszta vonalvezetésüket, finom művészi árnyalataikat. »Ez a művész nem szentimentális, de erős a fantáziája és rengeteg meglepő invenció van benne« — írja a Times kritikusa.

P. N. 931. II. 22

PN. 931. II. 22.

Ringer Erzsébet festőművésznő

— **Egy magyar művésznő kiállítása Spanyolországban.** Valenciából irják lapunknak, hogy ott feltünést kelt *Ringer Erzsébet* festőművésznő kollektiv kiállitása, mely május hó 17-én nyilt meg. A művésznőt Budapesten is jól ismerik, többször szerepelt kiállitásainkon és a Nemzeti Szalonban. Ujabban állandóan *Mallorca* szigetén, Pálmában él. Festészetében az olasz renaissance-mesterek hatása alatt áll, festményei igen finomak, de még finomabbak grafikai munkái, főleg tollrajzai. Ezekből legutóbb Londonban rendezett nagysikerü kiállitást, most ezt mutatja be Spanyolország egyik legszebb városában, Valenciában. Rajzai közt külön sorozat készült az Apocalipsis, külön a Szt. Kereszt és a Halál poémáiból. A festmények főleg Mallorca szigeti és genovai motivumok s néhány budapesti részlet (köztük a Római-fürdő).

Pesti Hirlap 1931.V.

Ringer Erzsébet festőművész

P.H. 931. V. 27

— **Egy magyar művésznő kiállítása Spanyolországban.** Valenciából irják lapunknak, hogy ott feltünést kelt *Ringer Erzsébet* festőművésznő kollektiv kiállitása, mely május hó 17-én nyilt meg. A művésznőt Budapesten is jól ismerik, többször szerepelt kiállításainkon és a Nemzeti Szalonban. Ujabban állandóan *Mallorca* szigetén, Pálmában él. Festészetében az olasz renaissance-mesterek hatása alatt áll, festményei igen finomak, de még finomabbak grafikai munkái, főleg tollrajzai. Ezekből legutóbb Londonban rendezett nagysikerü kiállitást, most ezt mutatja be Spanyolország egyik legszebb városában, Valenciában. Rajzai közt külön sorozat készült az Apocalipsis, külön a Szt. Kereszt és a Halál poémáiból. A festmények főleg Mallorca szigeti és genovai motivumok s néhány budapesti részlet (köztük a Római-fürdő).

Pesti Hirlap 1931.V.27.

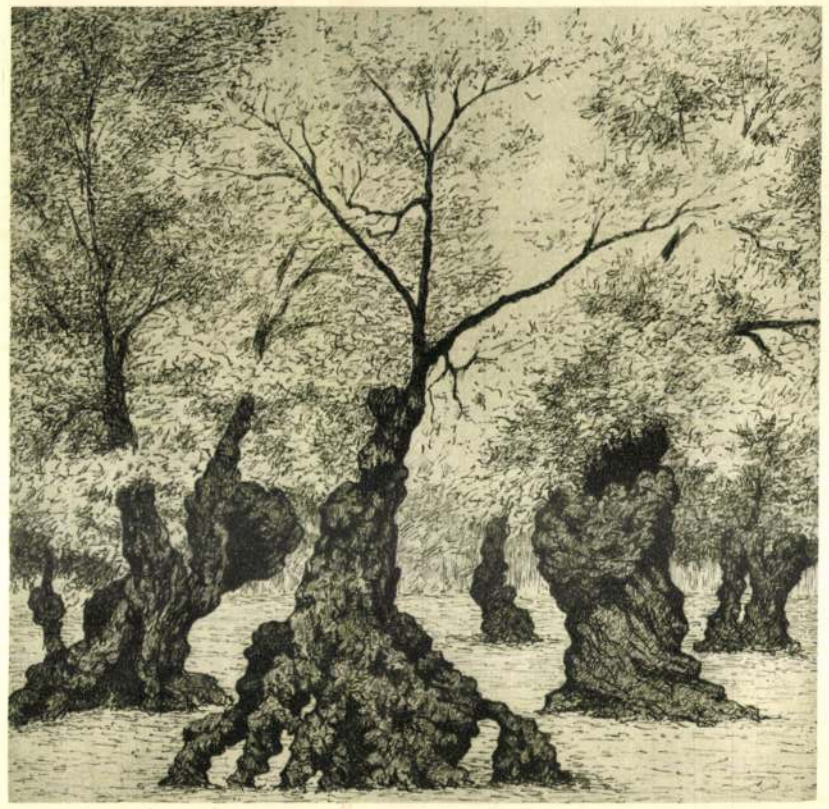

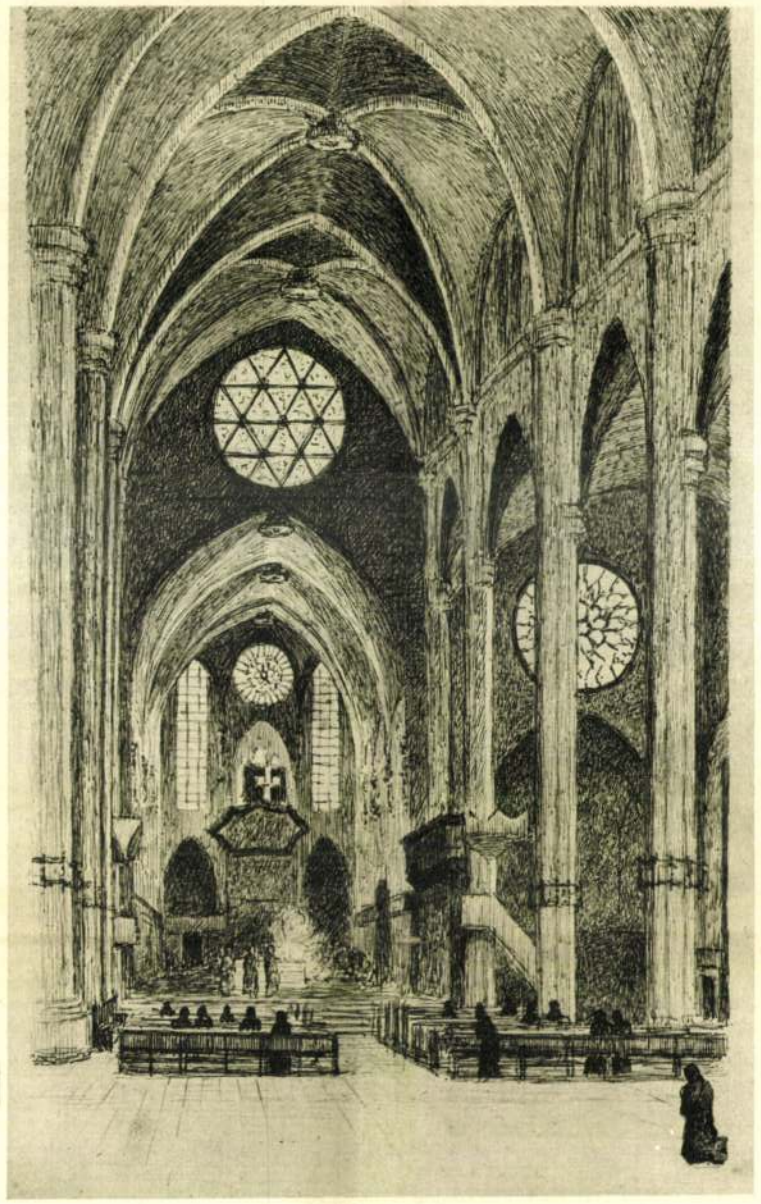

kiáltotta: Narancsot, narancsot vegyenek! . . . És meglett az álmodott ház ott a szülőfalu ölén; egyszerű, nagyobbacska, akár kényelmes úrilak. Alapja mindnek furcsa mesealap . . .: egyszer volt, hol nem volt, egy szegény parasztgyerek elindult egy guruló aranylabda után, és addig űzte, addig kergette, ő maga addig futott, addig fáradott, míg téglácska, ajtócska, ablakocska szép rendén fel nem sorakozott . . . És ezért van olyan jó, zamatos álomíze annak a „Bon dia tenga"-nak, amivel a vendégre a „narancsfák völgyében" az őszülő emberkék ráköszöntenek.

Hát ezek a különös szörnyek itt meg mit jelentenek? Kárhozott lelkek kínvonaglásai, bibliás fantáziájú művész bátor alkotásai vagy csupán vén, százados olajfák különc alakulásai? Mit véthettek, hogy így eltorzultak? Vagy csak örök-kutató szemlélődés megmeredett homlokráncait viselik? Szentírásból ránkszakadt hatalmas képzelet hadserege-e ők? Vagy csak az a jó, házias, mindennapi kenyeret adó olajfa, mely békén tűri, hogy szerény kis olajbogyóit leszedegessék róla? És mikor a begyűjtés gondos sürgés-forgása nyüzsög és hallik a szedők jókedvű, békességes da-

nája, még el se csodálkoznánk oly nagyon, ha felkapva egy maroknyi szüretet az ott ácsorgó szakajtóból, olajbogyók helyett bibliaízű parabolák csúsznának vissza lassan ujjaink közül.

De van olyan fa is, mely gyümölcsöt nem, csak díszt ád. És a költőnek emberre húzható allegóriát. A rejtett öblöcskék meghitt társa, a merész sziklaszakadékok büszke őre: a fenyő. Nyugodt méltósággal terjeszti ki koronáját, dacol a viharral, vésszel, förgeteggel, bízik lombjának örökzöldjével . . . és a költő rámutat: Ember, kövesd!

És midőn az ujjmutatás nyomán rátekintünk és képzeletünk ott időz ágépítménye közt, mintha már más fát látnánk; ez is büszke, ez is sudár . . . a sziget fája, a pálma. A hit fája, a kőpálma; a templom, a gótika karcsú oszlopai.

Hódító Jakab, mikor átjött legyűrni a mórokat a szigetre, elhozta magával a kőpálmák rejtelmes magvát és odaültette Mallorca Pálmájának, a sziget fővárosának szívébe. A mag termő, gazdag talajra talált. Egész erdő lett belőle: Mallorca katedrálisa. Különös, százados őserdő, melynek árnyékában mindenki meghatva, szorongva, felindult lélekkel halad. Minden levél, minden rózsa, minden oszlopos pálmatörzs életet lehel. Ennek a misztikus kőnövényzetnek mozgása, hangja, zöngése van. És az imák, a számanélküli fohászok olyan biztos bizakodással kapaszkodnak fel a törzseken, és olyan jólesőn húzódszkodnak meg a magasban az ágívezetek lombsátora alatt. Ez a katedrális nem is födött épület, mely elzárja az eget a hívő elől; itt az ágak és lombok sűrűjén át az ég néz alá, az ég beszél.

És a mallorcai ember azért érzi a sajátjának, az otthonának még a templomot is, mert amint a megélhetést, úgy a hitet is a természeten, a fáin keresztül szívja.

És ha már odakünn a fáiból él, itt bent jólesik neki a fáiért élni . . . Tud számítani, szüretelni, álmodni, hinni és imádkozni.

. . . És amit mi már oly régen elfelejtettünk, a mallorcai ember azt még mindig tudja: tud melegen, egyszerűen, őszintén mosolyogni.

RINGER ERZSÉBET

SPANYOL FÖLDRŐL

(LEVÉL A SZERKESZTŐHÖZ)

Palma de Mallorca.

Szerkesztő Uram!

És csakugyan igaz!

Jól emlékszem, azt kérdezte tőlem odahaza, miből, hogyan élnek a mallorcaiak. És én önkéntelenül máris válaszoltam: a fáikból, a fáiknak, csaknem a fáikért élnek a mallorcaiak.

Azóta ismét találkoztam a mallorcai éggel, a mallorcai léggel, a mallorcai fénnyel . . . és Szerkesztő Uram, csakugyan igaz!

. . . A fáikból, a fáiknak, igazán a fáikért élnek itt a mallorcaiak . . .

Mallorcán a fa az élet valósága és poézise. Ő itt a politika. Virágzása az élet halk, lassú, forró lüktetése és engesztelő, szelíd mosolya. Gyümölcsígérete a titkos életvágyak biztosraváltása. Van itt fa mindenki számára, legyen bár az költő, festő, prózai kereskedő. És van természettől való szent ihletés gazdag bőséggel még azok számára is, kik lelküket hideg gonddal őrzik, zárják ellene. A táj sehol nem markol úgy bele a mindennapi életbe, mint itt a szigeten. Nem külső kép már, dekoráció, de kerülhetlen élettárs az itt. Helyet kap a társaságok meghitt összejövetelein, helyet vesz a magányos órák takart álomképeiben. A sziget, a táj, a természet itt él, kísér, kísért. Jót, rosszat sugall. Tanácsol, rábeszél, visszaint. És mintha még nem elégedne meg ezzel, még testiebben lép az emberek elé, mikor felsarjad a fák különbkülönb törzsökeiben.

Kitűzi tavaszi mosolyát, mint valami kacér fiatal leány. A mandulafát választja ki arra. És ontja a fehér-rózsaszín lehelletszirmokat és gúnyosan figyeli mint engednek fel mosolya láttán még öreg, szigorú, rideg emberek is. Tavasz van, mikor a mandulafa virágzik, az emberek szívében! Csupa csokor, csupa virág minden: völgyek, dombok és a levegő. Azután egy napon nagyot dobban a sziget szíve, és a fehér szirmocskák mint csöndes könnyek pörögnek alá a föld felé. Éppúgy, mint mikor a kacér leány megsejti, hogy feldobbant az ő szíve is. És a könnyű csodapompa helyén, mely eddig a mandulafát takarta, megindul a komoly küzdés a gyümölcs kitermelésére. A poézisból élet lett. És mikor a mandula kemény tokja ott ropog hántás közben a tanyai nép kezében, a késő, pislogó fényű estéken, szinte alig hinné az ember, hogy a gazda kapzsi, elégedett becslőpillantása mégis, mégis csak virágból fakadt.

És ott van a narancsfa az ő menyasszonyi koszorújának díszében. A narancsvirág! „Flor de azahar" . . . és amint kimondja az ember nyujtva a szót, keleti tündérregék sok viszontagsággal járó titokzatos esküvőjén képzeli már magát, „La flor de azahar" . . . és ez a varázsvirág a nap csókjától telni, ragyogni, gömbölyödni kezd. Mint könnyen guruló labda leszakad fájáról, és gurul, gurul messze át tengereken. És ha egy szegény parasztgyerek egy ilyen szaladó csodalabda után nyúl, annak csak álmodnia kell. Felpattan a gyümölcs és dús gerezdjei közül kiemelkedik az áhitott házacska ott a falu során. A gyerek közben megőszült, bejárta Európát, Amerikát. Az aranylabda ott gurult előtte, hajtotta, unszolta őt, — és ő egyre lázasabban, egyre mohóbban

Magyar Művészet
1931.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A *MODIANO* S. D. Szivarkapapírgyár Rt., Budapest, VII., Miksa ucca 4. sz., pályázatot hirdet kizárólag *fototypia-klisékkel* való sokszorosításra alkalmas *reklámrajzok* készítésére, mely pályázaton való részvételre felhívja a Magyarországon élő magyar művészeket.

A rajzok fehér alapon fekete színben állítandók elő, legalább tizenöt, legfeljebb azonban huszonöt centiméter szélességben, míg a magasságot a szélesség arányában a rajz természete adja meg.

Minden művész legfeljebb húsz rajzzal pályázhat, melyeket címének pontos megjelölésével *1931. évi március hó 20-ától 1931. évi március hó 31-éig* bezárólag a *MODIANO*-gyárba postán kell beküldenie. A külső borítólapon a „Pályázat" szó legyen feltüntetve.

A *MODIANO*-gyár a beérkezett rajzokat 1931. évi március hó 31-éig felbontatlanul fogja megőrizni.

A kitűzött díjak a következők:

I. díj	. . . . .	1500 pengő,
II. díj	. . . . .	1200 pengő,
III. díj	. . . . .	900 pengő,
IV. díj	. . . . .	600 pengő,
Összesen	. . .	4200 pengő.

Az első díjat az a művész kapja, aki az engedélyezett húsz rajz keretében a *MODIANO*-gyár ítélete szerint a legtöbb *legjobb* rajzot küldte be; a többi díjat pedig az a három művész, kinek rajzai az első díj nyertesének rajzai után a második, harmadik, illetve negyedik helyen állanak.

A *MODIANO*-gyár minden díjat egészben, felosztás nélkül ad ki, úgy hogy összesen csak négy művész nyerhet díjat.

A felfogás és stílus nincs korlátozva. Viszont kizárólag azok a rajzok jönnek tekintetbe, melyeknek kivitele magas művészi nívón álló, melyek ötletesek és eredetiek, valamint a megadott célnak tökéletesen megfelelnek. A rajzok humoros tárgyúak és szellemes szövegűek is lehetnek.

A *MODIANO* - cigarettapapír és *MODIANO* - cigarettahüvely kiváló minőségének kiemelését a művészek szíves figyelmébe ajánljuk.

A „*MODIANO*" szót feltűnően és jól olvashatóan kell elhelyezni.

Minden díjazott tervrajz a közlési joggal együtt a pályázatot hirdető *MODIANO*-gyár kizárólagos tulajdonába megy át.

A *MODIANO*-gyár fenntartja magának a jogot, hogy a díjat nem nyert tervek közül tetszés szerinti mennyiséget, a közlési joggal együtt, darabonként ötven pengőért megvásárolhasson.

A pályázat eredményét *1931. évi április hó 15-éig* fogja a *MODIANO*-gyár ujságok útján nyilvánosságra hozni, mely időpontig a díjak is szétosztásra kerülnek.

A díjat nyert és megvásárolt rajzokat a *MODIANO*-gyár 1931. évi április hó 15-étől kezdődőleg folytatólagosan fogja közölni, míg a többi rajzot a megadott címre postán visszaküldi.

Minden pályázó aláveti magát a *MODIANO*-gyár pártatlan döntésének és a pályázat feltételeit magára kötelezőnek elismeri.

További felvilágosításokkal a *MODIANO*-gyár kizárólag telefón útján készséggel szolgál.

Budapest, 1931. évi január hó 24-én.

MODIANO S. D.
Szivarkapapírgyár Rt.

földön és idehaza is.[1] Annál erősebben hangsúlyozzuk az „Apollo" érdemeit, amely fölismerte ennek a nagyszerű anyagnak a fontosságát, több oldalról és gazdag képanyaggal mutatva azt be olvasóinak. Miután bő illusztrációk kíséretében felvonultatja a kiállítás legfontosabb darabjait, rátér azokra a magánkézen levő művészeti alkotásokra, amelyek egybegyüjtése és bemutatása a kiállítás rendezőségének legfőbb érdemei közé tartozik. Így Wittgens az olasz magángyüjteményekből vett képekkel foglalkozik, míg Borrenius az angol és amerikai magángyüjtemények gyöngyszemeit vonultatja fel az olvasó előtt. Aki tudja, minő féltett és hozzáférhetetlen kincsek ezek, az értékelheti e bemutatás tudományos fontosságát is. Az „Apollo" cikkei révén nemcsak a nagyközönség szerez tudomást róluk, hanem a kiváló illusztrációk által behatóbb szakkutatásnak is eszközeivé válnak, főleg, amíg az ígért nagy katalógus hiányzik. A XIX. század olasz művészetével Maraini foglalkozik, míg a kiállítás nagyértékű rajz- és szobrászati anyagából Gibson és Brinton nyujtanak gazdag ízelítőt. Ha az első félév tartama alatt a régi olasz művészet foglalja is el a legtöbb helyet, a továbbiakban sor kerül a többi ismert rovat folytatására is. Különös figyelemmel kísérik úgy a legfontosabb külföldi kiállításokat, mint az értékes kisebb-nagyobb gyüjteményeket. Így beszámolót ad a velencei Settecento, a bécsi flamand és az Albertina-beli francia grafikai, a schönbrunni Mária Terézia és a porosz királyi várkastélyok művészeti anyagának berlini kiállításáról, a Figdor-aukciókról, a legnagyobb angol és amerikai műkereskedők kiállításairól és új szerzeményeiről. Igen behatóan folytatja a bel- és külföldi magángyüjtemények már régebben megkezdett ismertetését, amelyek közül ezúttal főleg a római Villa Albani és P. Barberini, továbbá a spanyol Alba hercegnek főleg olasz és spanyol mesterekben gazdag gyüjteménye, nagyszerű anyaga emelkedik ki. Az újabb keletkezésű magángyüjteményeket is felvonultatja olvasói előtt. Mayer, a müncheni Pinakothek-ben kiállított híres rohonci Bornemisza—Thyssen-gyüjteményt mutatja be, melynek rendkívül gazdag anyagát, sajnos, már a német gyüjtemények közé sorozzák. Poghayen-Neuwall W. Ofenheim osztrák gyüjtő nagyon jelentős gyüjteményével foglalkozik, melynek anyagából magyar szempontból kiemeljük Borsos női arcképét. Az angol középkori kiállítás anyagából Wardrop a korai illuminált kéziratok, Thorpe a középkori keramika legfontosabb darabjait mutatják be. A jelenlegi londoni perzsa kiállítás bevezetéseként Ackermann Perzsia kertjeiről, Ross a korai perzsa festészetről, Pope a perzsa üvegművészetről, Tattersall szőnyegekről és textiliákról értekeznek és e ritka becsű anyagot kitünő és jórészt színes reprodukciókon mutatják be. A multnak erős térfoglalása mellett a modern művészetnek is jut hely, nemcsak összefoglaló beszámolók, hanem önálló tanulmányok alakjában is. E szempontból különösen gazdag a Kineton Parkes-tól szerkesztett szobrászati rovat. Bő és jó bibliografia, — melyben örömmel találunk magyar munkákat is, így többek közt Hoffmann Edith: Régi magyar bibliofilek c. kötetének méltató ismertetését, — és személyi rovatok teszik teljessé az igazán dúsgazdag anyagot. *Zádor Anna.*

[1] L. a *Magyar Művészet* 1930. IV. sz. 198. s k. l.

KIÁLLÍTÁSOK:

1931. évi január hó 1-én nyílt meg *Soós Elemérné, báró Korányi Anna* festőművésznő gyüjteményes kiállítása a *Nemzeti Szalónban;*

ugyanezen hó 3-án *Márffy Ödön* festőművész gyüjteményes kiállítása a *Tamás*-galériában;

11-én a *Szinyei-Merse Pál Társaság III. kiállítása az Ernst*-múzeumban ;

18-án a *Nemzeti Szalónnak Bokros Vilmos, Büky Béla, Halvax Gyula, László László* festőművészek, valamint *Páris Ila* festőművésznő és *Illyefalvi Lőte Éva* szobrászművésznő műveiből álló LXIX. csoportkiállítása;

21-én a „*Fészek*"-ben *Gedő Lipót* festőművész kiállítása;

24-én *Czóbel Béla* festményeinek és *Mokry-Mészáros Dezső* szobrainak gyüjteményes kiállítása a *Tamás*-galériában;

30-án *Ringer Erzsébet* festőművésznő rajzokból álló kiállítása a *londoni „Twenty One Gallery"* szalónjaiban;

február hó 1-én az *Új Művészek Egyesületének III. kiállítása* a *Nemzeti Szalón*ban;

ugyanezen hó 6-án *Kmetty János* festőművész és *Csorba Géza* szobrászművész kiállítása a *Tamás*-galériában.

Értelemzavaró sajtóhibák csúsztak multévi utolsó, kettős füzetünkbe. A 634. oldalon, a második hasáb alulról számított 11. sorában festő szerint helyett: szerző szerint olvasandó. A 635. oldalon pedig ugyancsak a második hasáb alulról számított 10. sorában társuk helyett társá-, a 8. sorban másolók, kik férfiak, helyett: másolók, kik férfiak, nők, olvasandó.

Felelős szerkesztő: Dr. Majovszky Pál

Főmunkatárs: Dr. Lázár Béla

Kiadó: Ormos György

Magyar Művészet. 1931. 1. szám

Szerkesztőség: VII., Erzsébet-körút 7. II.

Nyomatott a Lorilleux Ch. és Tsa gyár festékével.

Az Athenaeum r.-t. mély- és könyvnyomása.

Magyar Művészet
1931. 59. l.

Ringer József I.

kőmüvesm.

szül. 1726. k. Kriegernban (Csehornág). 1756 óta tevékeny Kismartonban. 1781. még ett.

Csatkózl

Ringer József építész (?)

Magyar Művészet, 1927

293-298.o.

Csatkai Endre: Magyar festők művei a kismartni művészettörténeti kiállitáson.

hogy egy hajlékot a lelki megújulás óhajtott lakhelyéül; a fentnevezett kegyesrendi áldozár a nemes budai tanácshoz folyamodott, kijelentvén: miszerint ő, a nemes budai tanács által már régen kijelölt helyen, az istenhegyi birtokosok és a t. közönség hozzájárulásával egy kápolna létrehozatalát megkísérleni szándékozik."

A templom építészeti tervét az olasz származású *J. J. Romano von Ringe* bécsi építész készítette 1854-ben. Nem először dolgozott Magyarországon; hírnevét azonban a bécsi Nagykörút tervezésénél szerezte. Ybl Miklós nem volt elégedett a tervvel, az ő változtatásai szerint épült fel 1855-re, s Szent Lászlóról nyerte nevét. Az oltárképet *Than Mór* festette: Szent László vizet fakaszt a kősziklából szomjazó harcosai számára. 1855 azonban nem olyan időszaka volt a magyar történelemnek, hogy a templom illő fölszentelése megtörténhessék. Csak a Bach-korszak elmúltával, 1860-ban került sor a fölszentelésre, de ekkor olyan ünnepléssel, mintha az ország felszabadulását jelképezné. Szcitocszky János hercegprímás végezte a fölszentelést 1860. október 7-én. Az egykorú tudósítás szerint:

„Már kora reggel tódult a nép a hegyre, hol Buda város tanácsa s a hegyi birtokosság díszes magyar ruhában várta a négyes fogatán fényes kísérettel érkezett főpapot, kit a tisztelgők élén báró Eötvös József hazafias beszéddel üdvözölt. A hegy utain zászlók lobogtak, hol őeminenciáját az ezrekre menő tömeg sokáig tartó éljen rivalgásokkal fogadá... A szertartás befejeztével őeminenciája megáldá a körüle összeseregleti híveket, aztán lelkes éljenzések közt a szomszéd lakba vonult reggelizni, mialatt a nép a Szózatot éneklé s a hazát s a primást élteté... Azután az ifjúság nemzeti zászlókat lobogtatva Pestre jött át, s örömittasan vonult végig a Dorottya- és Váci-utcán egész a Városházáig."

Az ünneplésben tehát nem volt hiba, annál inkább a torony faszerkezetében, amely néhány évtized alatt teljesen elkorhadt. 1884-ben újabb gyűjtés segítségével renoválták; ekkor nyerte el jelenlegi formáját és különlegesen szép magas tornyát .Oltárképét viszont elveszítette: Than Mór festményét az építkezés idejére átvitték a krisztinavárosi plébániára, honnan vissza többé nem kapták. A jelenlegi oltárképet Stetka Gyula festette, derekas Benczur-tanítvány, akinek a Bazilikában is látható festménye.

Építész szaknyelven a templom „romantikus neogótikus" stílusban épült. Megnyerő szépségét egyszerűsége és szinte valószínűtlen karcsúsága adja. Támpillérei nem rontanak karcsúságán, és tűhegyű toronysisakja végletig fokozza légies hatását.

Az előző közleményben idéztem 1884-ből egy újságírónak azt a panaszát, hogy van ugyan a Svábhegyen kápolna, de „többnyire zárva áll, még vasárnapokon is". Ezt a furcsa szokását a templom az azóta eltelt kilencven esztendőben is megtartotta: miért, miért nem, de szinte lehetetlen nyitva találni. Hosszú évek során mindössze egyszer sikerült belsejébe bejutnom, pedig nagyon kíváncsi voltam, milyen lehet belülről. Ez alkalommal a mindszenti gyászszertartásra készítették elő a kápolnát, és a sekrestyés — gondolom az lehetett — eltűrte, hogy munkája közben szemlélődjem a templomban. A szokásos berendezés mellett ekkor fedeztem fel Szent Rita szobrát a bal sarokban. Nem tudom, ott van-e még; azóta csak kívülről sikerült belesnem, és Rität nem tudtam többé fölfedezni, pedig többször is szükségem lett volna rá. Tudnivaló ugyanis, hogy Szent Rita az, aki a valószínűtlen dolgok teljesítésében segédkezik az embernek. Akkoriban éppen egy állást szerettem volna elnyerni, de egészen különleges állás volt, és nagyon valószínűtlen, hogy megkapom.

— No, kedves Rita — súgtam oda a szentnek, bizalmas, de éppenséggel nem bizakodó modorban —, most mutasd meg, mit tudsz.

Megmutatta. Az állást megkaptam. Igaz, inkább a tanácselnöknek köszönhettem, mint Ritának, de az ilyesmit sohasem lehet tudni. Sürgősen utánanéztem: ki hát ez a Szent Rita? Megtudtam róla, hogy Umbriában élt, akárcsak Raffaelo, 1381-ben született, férjének halála után apáca lett Cascia ágostonrendi kolostorában. Hosszú és istenes életet élt, 1457-ben halt meg. Hogy életében mit csinált, azt nem tudom, de a hagyomány azt tartja róla, hogy eredményesen tudott reménytelen dolgokért imádkozni — méghozzá oly eredményesen, hogy ezért később szentté avatták, és Spanyolországban (ahol úgy látszik sok a reménytelen dolog) ma is nagy becsben tartják.

Most, hogy nyugdíjazásom időpontja közeledik, szeretnék sokkal magasabb nyugdíjat kapni, mint amennyi megillet; minden bizalmamat Ritába vetem, és ezért sűrűn fel-felszaladok a Diana utca névtelen terére, lerakom a kocsit a pikkelyes házikó mellett (mert ilyen is van itt: faoszlopos tornácú ház, öreg zsindely borítja a falát; valaha székelykapu is tartozott hozzá, de az már nyomtalanul eltűnt), és reménykedve megyek Szent László templomához: hátha egyszer szót érthetnék Ritával. De a templomajtó makacsul zárva; talán Szent Rita meg is unta a magányosságot, és elköltözött tőlünk, azt gondolva, hogy itt már nincsenek is reménytelen dolgok, vagy ha vannak: olyan reménytelenek, hogy azokon ő sem segíthet.

Ám most a tavaszon nagy meglepetés ért. Nem, nem a kapu volt nyitva, hanem már messziről látszott, hogy frissen renoválták a templomot. Mégiscsak megnézem belülről, gondoltam, s fölkerestem a Diana utca 15-ös számában a plébániát. Iszonyúan romos épületet találtam, de klasszikus szépségű oromzattal a völgy felé, s történelmi hagyományokkal: Buda ostrománál itt is székelt a vezérkar, nemcsak az Óra villában, s állítólag a Kossuth-bankó prését az itteni pincében rejtegették. Mindezt a plébánostól tudom meg, aki készséggel kinyitja a templom ajtaját, s egyben magyarázatát adja annak, miért tartják mindig zárva: játszótér van körülötte, s bizony a játszadozó gyerekek sokszor megrongálják, ami a kezük ügyébe kerül — őrt pedig nem ültethetnek oda.

Sikerült hát viszontlátnom Szent Rität, nem szökött meg. Szép kép, *Feszty Masa* festette, s *Lyka Károly nevelt lánya* ajándékozta a templomnak. Le is fényképeztettem, közben bizalmasan odasúgtam kérésemet, de elutasítóan nézett rám: nyugdíj-ügyekkel nem foglalkozik.

Van egy új szerzeménye is a templomnak: *Hincz Gyula* festménye, Szent Józsefet ábrázolja, modernebb stílusban. József azonban nem volt híve a modernségnek, ezért a festményen nagyon mérges arcot vág.

Most tűnt fel, milyen szépek a templomocska gótikus üvegablakai, élénk színei sziporkáznak a tavaszi ragyogásban. Csak ahol egy-egy pajkos futball-labda betörte a régi üveget, nem tudták a rubin pirosat és égszínkéket eredeti csillogásával pótolni.

A templom előtt a 14-es világháború elesett katonáinak emlékszobra is megérdemel egy pillantást; ezt az ezerszer feldolgozott témát oly ritkán tudják szépen megoldani, hogy érdemes megjegyezni *Bellatininé Hadzsy Flóra* nevét: az ő műve igazi szép alkotás.

Dianna úti templom

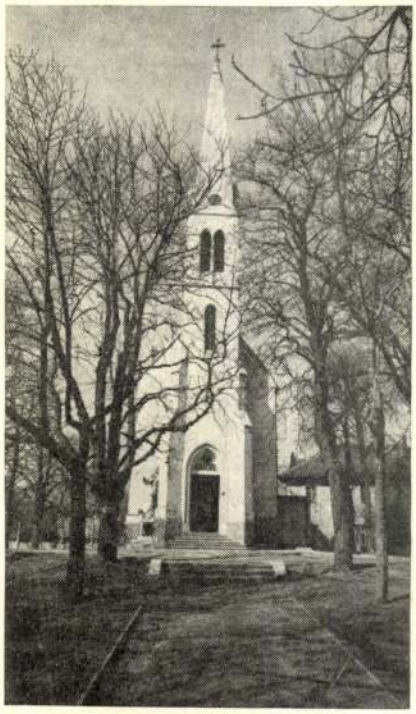

Kerületünk életéből

Rovatvezető: Kahlich Endre

A Tanács V. B. Lakásosztálya és az osztály mellett működő Társadalmi Bizottság javaslata alapján a Végrehajtó Bizottság február 26-i ülésén döntött a lakáskiutalások 1974. I. ütemére vonatkozóan. A tanácsi bérlakások 88%-át fizikai dolgozók és a termelést közvetlenül irányító műszakiak, 34%-át fiatal házasok kapták. Hasonló arányú az elosztás a szövetkezeti lakásokat illetően is. (78%, illetve 32%).

Az alábbiakban az 1974. I. ütemben szereplők névsorát és lakcímét közöljük:

Tanács (bér) lakások:

Banka Lászlóné, Kázmér u. 37.
Benyó Miklós, Margaréta u. 19.
Berényi József, Kiss János alt. u. 3.
Bóka Imréné, Pagony u. 11.
Csizmadia József, Kázmér u. 6—8.
Gattyán Györgyné, Ráth György u. 16.
Gregor Róbert, Márvány u. 27.
Gratzer Károlyné, Nagyenyed u. 12.
Hegedüs Mihály, Varázs u. 1.
Holub Béla, Márvány u. 21.
Kanalovics Sándorné, Szendi u. 7.
Keresztes Béla, Mártonhegyi u. 7/b.
Klein Károlyné, Krisztina krt. 35.
Kurcz Márton, Hajnóczi J. u. 24.
Major Jánosné, Királyhágó u. 5.
Majer György, Szilágyi Erzsébet fasor 28.
Németh Péter, Maros u. 29.
Óberitter Károly, Kiss János altb. u. 59.
Pigrinczky Gyula, Kiss János altb. u. 26.
Sugár Imre, Konkoly Thege u. 18.
Takács Andrásné, Bíró u. 6/c.
Takács József, Korompai u. 20.
Tóth Ferencné, Városmajor u. 28/b.
Várady Károly, Táltos u. 7—9.
Wagensommer Ferenc, Csillaghegy u. 4.
Zakariás József, Márvány u. 25.

Tanácsi értékesítésű (szövetkezeti) lakás:

Aranyossy Zoltánné, Németvölgyi út 31.
Babnigg Gézáné, Kiss János altb. u. 44.
Id. Bakos Antal, Németvölgyi út 95/b.
Balázs Pál, Nárcisz u. 37.
Barna Péter, Evetke u. 1.
Bálint Sándor, Melinda u. 16.
Bónis László, Margaréta u. 19.
Borkics Béla, Zugligeti út 51—53.
Buzás Ferenc, Böszörményi út 30—32.
Cselkovics János, Deres u. 7.
Dévits István, Csaba u. 30.
Farkas József, Városmajor u. 28/c.
Fenyves Márton, Béla király út 19.
Forgács Miklós, Márvány u. 42.
Futó József, Rege u. 5.
Fürész László, Hajnóczy J. u. 22.
Gaál Sándor, Márvány u. 44.
Godányi Ákos, Győri út 20.
Hack Elemér, Joliot Curie tér 6—7.
Hajek János, Lejtő u. 17.
Halász Géza, Zugligeti út 100.
Hidasi Józsefné, Ugocsa u. 2.
Hujber Gyuláné, Budakeszi út 36.
Jakab Sándor, Hajnóczy J. u. 8.
Keszely Imre, Kiss János altb. u. 45.
Özv. Kondás Miklósné, Derkovits u. 7/a.
Laibl Sándor, Kálló esperes u. 3.
Lehoczki László, Őzike u. 13.
Machát Lászlóné, Tartsay Vilmos u. 26.
Mádai Tamás, György Aladár u. 27/a.
Marjai Etelka, Agancs u. 30—32.
Markó Sándorné, Városmajor u. 28/b.
Mikula István, Alkotás u. 1/a.
Hóder Györgyné, Hegyalja út 158.
Ifj. Mohl István, Galántai u. 9.
Muzslai János, Beethoven u. 4.
Nagy Gergely, Matyó u. 1/c.
Nagy Lászlóné, Rege u. 17.
Pál Róbert, Krisztina krt. 31.
Palotai Lajos, Lékai tér 13.
Petró András, Mese köz 4.
Blóderer Dezső, Zsigmondi V. u. 11/a.
Raffai János, Nagyenyed u. 4.
Rajcsányi Géza, Őzike u. 31.
Rajzó Andrásné, Mátyás kir. u. 24.
Schmidt Péterné, Költő u. 21—23.
Schramek Béla, Nagyenyed u. 8.
Simon Dánielné, Mese u. 6.
Sipos Gyula, Táltos u. 6.
Spitzer Imréné, Csaba u. 25.
Szabó Gyula, Böszörményi út 30—32.
Szabó József, Városmajor u. 28/b.
Szabó Károly, Németvölgyi út 12.
Szegedi Imréné, Böszörményi út 34/b.
Szegő Sándor, Ugocsa u. 3.
Szente Lajos, Csermely u. 7/a.
Szentklárai Ervinné, Csaba u. 6.
Székely István, Törpe u. 3/a.
Ifj. Tapasztó Lajos, Fodor u. 6.
Tapolczai István, Csermely u. 7/s.
Téglás Iván, Dolgos u. 19.
Toldi Miklós, Alkotás u. 19.
Tornyai Pál, Rácz Aladár u. 80.
Tóth Józsefné, Álom u. 4.
Tóth Kása Pál, Szilágyi Erzsébet fasor 2.
Varga Lajos, Alkotás u. 41.
Özv. Varga Sándorné, Böszörményi u. 44—46.

VEZETŐI LÁTOGATÁSOK

Gáspár Sándor, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára február 20-án **dr. Péter Jánosnak,** a budapesti Pártbizottság osztályvezetőjének társaságában látogatást tett kerületünkben.

A vendégeket a kerületi pártbizottság székházában **dr. Tóth János** első titkár és **Pozsonyi Vilmos** tanácselnök fogadta, és tájékoztatta a városrész politikai, gazdasági életéről, fejlődéséről, a helyi gondokról, tennivalókról. Ezután Gáspár Sándor a Postavezérigazgatóságra látogatott. A vendégeket itt **Horn Dezső** Közlekedés- és Postaügyi miniszterhelyettes, a posta vezérigazgatója, **Petrák Lajos,** a helyi pártbizottság titkára és **Besenyei Miklós,** a Postás Szakszervezet főtitkára fogadta. A posta párt-, állami és tömegszervezeti vezetői vázolták a magyar posta jelenlegi helyzetét és fejlesztésének feladatait.

Ezt követően Gáspár Sándor megtekintett több kerületi létesítményt, pl. a Szabadsághegyi tv-állomást, majd délután a Magyar Optikai Művek Szakasits Árpád Művelődési Házban aktívaértekezleten találkozott a kerület párt-, állami, tömegszervezeti vezetőivel, szocialista brigádvezetőkkel, és tájékoztatást adott a párt- és a szakszervezetek előtt álló időszerű feladatokról.

A BIZTONSÁGOS KÖZLEKEDÉSÉRT

A Fővárosi Közlekedésbiztonsági Tanács XII. kerületi vezetőségének január végén volt az alakuló ülése. E szerv feladata széleskörű társadalmi összefogással biztonságosabbá tenni a hegyvidék közlekedését. Kerületünk fekvésénél fogva a kanyargós hegyi utak, az úthálózat, az utak állapota fokozott figyelmet kívánnak a gépkocsivezetőktől és a gyalogosoktól. Éppen ezért nagyon fontos a lakosság tudati formálása, az ifjúság ilyen irányú helyes nevelése és oktatása az óvodai kortól az iskola végeztéig. A gépkocsi állomány megtízszereződött. Állandóan s különösen a hét végén több ember fordul meg nálunk, mint a kerület egész lakossága. Az úthálózat túlzsúfolt pl. a Krisztina körúton, az Istenhegyi úton, a Mártonhegyi úton, a Szilágyi Erzsébet fasorban és másutt. Mindez szükségessé teszi a társadalmi aktívák bevonását a közlekedés biztonságosabbá tételébe.

A kerület közlekedési helyzetének értékelése, az albizottság működési szabályzatának ismertetése után került sor az elnökség és a bizottsági tagok megválasztására.

A NÉPFRONT JELENTI:

A Hazafias Népfont kerületi Bizottsága kibővített ülésén fontos kérdéseket tárgyalt. **Pozsonyi Vilmos,** a kerületi Tanács elnöke tájékoztatta a megjelenteket a Népfront és Tanács együttműködésének elvi és gyakorlati kérdéseiről. **Szegner László,** a kerületi pártbizottság titkára a területi politikai munka feltételeit, módszereit és tartalmát ismertette. A Népfront munkabizottságai saját munkatervük elkészítésében már az ülésen elhangzottakat veszik figyelembe.

Megalakult a kerületi Közlekedésbiztonsági Tanács, amelyben a Hazafias Népfrontot **Torjai Béla,** a Várospolitikai Munkabizottság tagja képviseli.

A Nyugdíjasok Klubja havi klubnapján márciusban, a Nemzetközi Nőnap alkalmából műsort szerveztek. A Nőbizottság aktivistái minden csütörtökön találkoznak a Népfront helyiségében.

A kiskerttulajdonosoknak a növényvédő albizottsággal rendezett összejövetelén ünnepélyesen kiosztották a kerttulajdonosok közötti verseny díjait. Megalakult a kerületi kertbarátok klubja, s a jövőben havonta tart megbeszéléseket, amelyeken szakelőadások is elhangzanak.

A Szabadság-hegyi Népfront csoport és a Jókai Klub vezetősége a párkörzettel együttműködve, a lakóbizottsági tagok részére műsoros ismerkedési estet rendezett a Jókai Klubban nagy érdeklődés és siker mellett.

Pozsonyi Vilmos, a XII. kerületi Tanács elnöke és **Tamási Lajosné,** a kerületi Hazafias Népfrontbizottság titkára találkozott a kerület lelkészeivel. Barátságos beszélgetésen tárgyalták meg a kerületi tanács előtt álló feladatokat.

A Nemzetközi Nőnap alkalmával a Népfrontbizottság elnöksége és Nőbizottsága vendégül látta a hazánkban ideiglenesen állomásozó szovjet déli hadseregcsoport légierejének női hozzátartozóit.

Varga Domokos a Hazafias Népfront Szabadsághegyi körzeti csoportja felkérésére, a helyi pártszervezettel közös rendezésben előadást tartott a Jókai klubban „Gyermek a családban" címmel.

A Hazafias Népfront Helytörténeti Munkabizottsága márciusi ülésén megvitatta további terveit. A tagok megismerkedtek a Népfront Elnökségének javaslatára a kerületi Tanács elé kerülő anyaggal; a helytörténeti kutatások és a gyűjtés kérdéseivel. A kerület lakóinak széles körű összefogásával kezdődik meg a helytörténeti gyűjtemény összeállítása.

Dr. Pál Lénárd akadémikus, az MTA Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatója márciusban a Hazafias Népfront vendégeként a Békemozgalom helyzetéről s a további feladatokról tartott előadást.

★

Szociálpolitika. A kerületi tanács a múlt évben felemelte a szociális gondozás előirányzatát és erre a célra egy év alatt 1,1 millió forintot fordított.

RIDGE, J. J. epitón Hegyvidéki 1974/II.

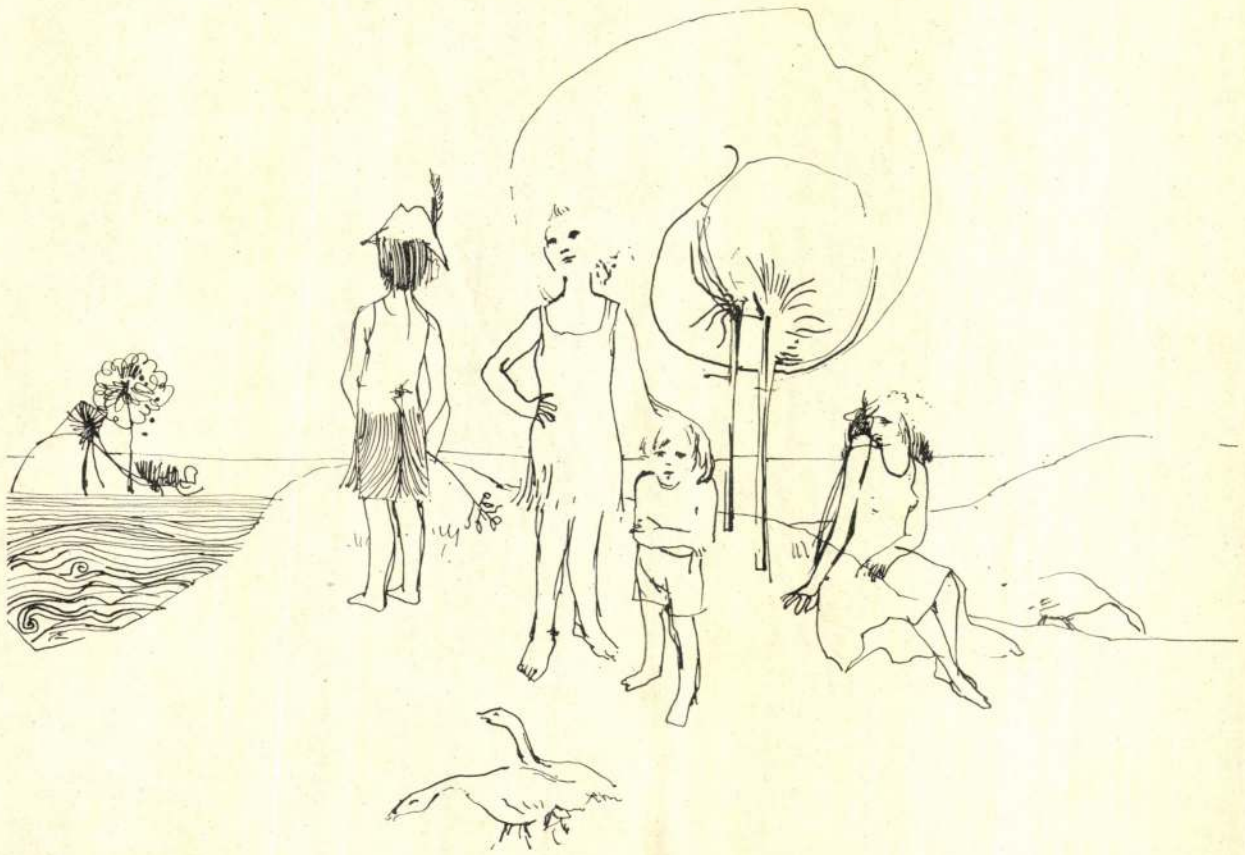

Sándor Miklós grafikája

ládok anyagi-erkölcsi helyzetének állandó javulása, életnívójának növekedése mellett emelkedjék a gyermekek száma.

Fontos gondolatot mondott ki ezzel kapcsolatban — amint arra a bevezetőben utaltunk. Nem szabad a népesedéspolitikát kampányszerűen felfogni, távlatokban kell megteremteni a több gyermek születésének kulturált feltételeit, s a felnövekvő generációról minden vonatkozásban tervszerűen kell gondoskodni! Tisztelet, megbecsülés illeti a gyermeket vállaló nőket s azokat is, akik távollétükben munkahelyükön ellátják a feladatokat. A jó értelemben vett gyermekkultusz csakis összefogáson, társadalmi egyetértésen alapulhat, s ehhez helyesen kell értelmezni a férfiak és nők hivatását, szerepét a társadalmi munkamegosztásban.

A rendkívül érdekes, nagy figyelemmel kísért előadásért *dr. Keszler Pál*, a bizottság elnöke mondott köszönetet. Felhívta a figyelmet a születések várható emelkedésével szükségessé váló intézkedésekre(szülőhelyek, bölcsődei, óvodai és iskolai férőhelyek biztosítása stb.), amiben, társadalmi munka formájában s egyébként is — a felvilágosító tevékenységen túlmenően — a Hazafias Népfrontra is fontos feladatok várnak.

Számos felszólalás hangzott el a továbbiakban. *dr. Sirály Ferenc*, a társadalompolitikai bizottság elnöke beszélt a Népfront teendőiről, majd számos tanácstag, Népfrontbizottsági tag és meghívott szólt hozzá a kérdésekhez. *Magyar Pál*

Megkezdte munkáját a Lakóbizottságok Vezetősége

A lakóbizottságok új feladatai, új szerepköre új testület megválasztását tették szükségessé. Az erről intézkedő 3/1973. Fővárosi Tanácsi rendelet értelmében még decemberben megalakult a Budapesti XII. kerületi Lakóbizottságok Vezetősége. A Hazafias Népfront javaslata alapján kialakított vezetőségben vannak lakóbizottsági elnökök és felelősök, képviseltetik magukat a tömegszervezetek (Népfront, Vöröskereszt), és részt vesz a munkában egy tanácstag, aki egyben a vezetőség elnöke: *Zsadányi József*.

Az összeállítás biztosítja, hogy a testület a lakosság valóságos problémáit ismerj, és azokkal tud is majd foglalkozni. Első ülésükön elosztották a feladatokat: kire tartoznak az egyes körzetek lakóbizottságai és felelősei, s azóta valamennyi felelőssel és számos elnökkel felvették a kapcsolatot. Mások egészségügyi és szociálpolitikai kérdésekkel, ingatlankezelési, illetve tájékoztatási problémákkal foglalkoznak, az elnök pedig kapcsolatot tart a kerületi partnerekkel: a Népfronttal és a tanáccsal.

Havonta tanácskoznak, az első ülések napirendjén máris sok fontos kérdés szerepelt. Az Ingatlankezelő Vállalat igazgatójával megállapodtak az együttműködés formáiban, a kerületi egészségügyi osztály vezetőjétől tájékoztatást kaptak az időszerű egészségügyi ellátási, körzetorvosi stb. ügyekről; a kereskedelmi osztály vezetőjétől a közellátás problémáiról, s az e területen szervezhető társadalmi munkáról.

A vezetőség kivizsgált és elrendezett a választásokkal kapcsolatos két óvást, s a lakóbizottsági felelősöknek és elnököknek kiadta új igazolványaikat. Elkészítették az ezévi munkatervet, amelynek lényeges része, hogy rendszeresen figyelemmel kísérik: mikor, hol történik valami változás, elköltözés vagy egyéb okból a lakóbizottságok összetételében — s ahol szükség van rá, idejekorán gondoskodnak az újabb „időközi választások" kiírásáról.

Tárgyalnak az illetékesekkel, hogy a lakóbizottsági felelősök és a bizottságok tagjait külső szervek, intézmények bármiféle munkára csakis a vezetőség révén vehessék igénybe. Ezzel kívánják elérni, hogy szét ne forgácsolódjanak az erők, viszont kellő összpontosítással a bizottságok munkáját valóban hasznosítani lehessen.

A munkaterv értelmében az első félévben a lakóbizottsági felelősök találkozni fognak a kerület két országgyűlési képviselőjével és tájékoztatást kapnak a most életbe lépett lakóbizottsági rendeletből reájuk háruló feladatokról.

Hasonló tájékoztatást kapnak a lakóbizottságok elnökei és tagjai is decentralizáltan — a pártkörzetek szerint. *(m)*

Dianna úti iskola

Benedek István:

SZÉPKILÁTÁS

X.

Valamikor a *Diana út* volt a Svábhegy legforgalmasabb közlekedési vonala, később elhódította tőle az Istenhegyi út ezt a dicsőséget — s ma talán egyik legelhagyatottabb része a hegynek. Nemcsak elhagyatott, hanem elhanyagolt is, hajdan büszke villái szinte a szemünk láttára porladnak el, foszlanak semmivé, vagy vádoló romjaikkal figyelmeztetik az enyészetre a körülöttük gyors ütemben épülő lakóházakat: ne reménykedjenek, rátok is ez a sors vár!

Eredetileg nem is Diana útnak hívták, hanem az alsó részét Paradicsom útnak, a fölsőt Nyaraló útnak. Ma inkább az „Elveszett paradicsom" elnevezés illenék hozzá. A Paradicsom — úgy látszik — már a múlt század közepén visszatetsző volt: a meredek kapaszkodó azt szimbolizálhatta, milyen nehéz eljutni a mennyei paradicsomba... A klasszicizáló korszakhoz jobban illet az ősi itáliai istennő neve, Diana. Vajon a nőket segítő istenasszonyt tisztelték benne, aki nemcsak a szülési fajdalmakban támogatja az elgyengülő nőket, hanem a hegyre mászás fáradalmaiban is? Vagy az erdők, ligetek, vadászat és sport nemtőjét, a görög Artemisz mását, a Hold istennőjét? Ne firtassuk; a közönség megszokta és megszerette a klasszikus nevet.

1886-ban hozzákeresztelték a Nyaraló utat is. Bár ez az útszakasz egyenes folytatása az előbbinek, s egészen az Eötvös útig hosszabbítja meg a Diana utat — vagyis addig a névtelen térig, amelyet önkényesen Szépkilátás térnek kereszteltünk el —, mégsem volt szerencsés ez a névadás: ugyanis egy újabb névtelen tér született a hajdani Nyaraló út, a Cédrus utca és a Felhő utca háromszögében. Még templom is áll ennek a térnek a közepén, több mint száz éve már, s elesett honvédek emlékszobra, szép parkját újabban gyermekjátszótérré képezték ki, a Felhő utca felől impozáns iskolaépület határolja — bizony megérdemelne önálló nevet.

De ha névtelen is a tér, mégis ér annyit, hogy körbesétáljunk öreg fái közt. Felső csücske éppen oda nyílik, ahol hajdan csak hét ház állott — ez a hét ház volt a Svábhegy-falu magva, a Költő utca torkolásánál. Ma több a ház, de ez az egyetlen része a hegynek, amely máig megőrizte falusias jellegét. Még a Diana út első épületei is, amelyekbe már száz éve nyaralni jártak a pesti polgárok, falusias jellegű kis házak, noha akad köztük olyan kuria, amelyen az antik építészet elemei keverednek a falusias jelleggel. Ilyen például az a földszintes házikó a 7-es szám alatt, amelynek rendszeres nyaraló-vendége *Erkel Ferenc* volt.

Szemben, a tér túlsó-felső oldalán a kétemeletes iskola tűzfalát napóra díszíti. Ez az iskola is megérdemel egy-két szó. Kereken hetven esztendeje épült, 1904-ben, kétszázezer korona költséggel. Volt a hegynek korábban is iskolája, előbb csupán egyetlen termes „tanháza", ahol a helybeli kertészek és majorosok gyermekei elemi ismereteiket szerezhették, de már 1877-ben épült egy nagyobb iskola, négy tanteremmel. A kilencszázas években Budapest egész területén nagyot lendült az iskola-építkezés, és ekkor már a Svábhegy állandó lakosainak száma indokolttá tette a kétemeletes, akkori viszonyokhoz mérten jól felszerelt iskolaépületet. Nem tudom, van-e szakszerű neve annak a stílusnak, amelyben ez az iskola épült; „iskola-stílusnak" nevezném, mert ebben az időben a város több pontján emelkedtek hasonló iskolák. Különkülön semmi sem szép rajta, egészében mégis megkapó, imponáló, a környezetéhez jól illeszkedő épület, hullámos vonalaival a szecesszióra emlékeztet, de annak szentimentális túlzásai nélkül.

A tér közepén áll a katolikus temploma — vagy kápolna, hol így, hol úgy nevezik —, amelyről részletesebben szólok, mert megkapó egyszerűségében különösen szép, és nagyon kevéssé ismert.

Meglepő, hogy milyen régi. Ennél ugyan sokkal régebbi templomok akadnak sokfelé, ám, hogy itt a hegytetőn már a múlt század közepén érdemes volt egy neves bécsi építész tervei alapján építkezni, majd ehhez *Ybl Miklós* segítségét is igénybe venni — ez meglepő.

A telket már a múlt század ötvenes évei előtt kijelölték a templom számára, a költségeket nyilvános gyűjtési mozgalommal szedték össze 1852 után. A gyűjtési mozgalom élén természetesen *Eötvös József* állt, akinek nevével már annyiszor találkoztunk a heggyel kapcsolatban; a gyűjtési bizottságban található Frivaldszky Imre neves természettudósunk, Jókai Mór, Emich Gusztáv, Zlamál Vilmos állatorvos egyetemi tanár, Úrményi József cs. kir. kamarás neve, az adakozók közt pedig Ferenc Józsefé és Erzsébet királynőé. Az írók és művészek a Fácánban tartott előadásaik jövedelmét adták az építkezéshez. A mozgalom lelke Halványi Ev. János piarista tanár volt, a pesti vakok intézetének igazgatója, aki az alábbi buzdító sorokkal szorgalmazta a a templom építését:

„...azon meggyőződésből indulván ki, mily hathatós befolyást gyakorol a buzgó szívből eredő ima a csöndes magányban az emberi kedélyre... s látván azt, hogy testvérvárosunk e kies tájékra pár évtized alatt kedvenc helyévé vált a lakosságnak, miszerint az szüntelen emelkedő épületeivel már szinte egy *saját városrészt* képez, mely gyógyerejű levegője, kellemes fekvése és természeti szépségei által méltán megérdemelte a lakosságnak e ragaszkodását; végre indíttatván azáltal, hogy a buzgó vallásos közönség világi örömeinek közepette se feledkezzék meg Istenről itt, hol az éltető és gyógyító természet minden fűben és fában az ő nevére emlékeztet,

Rimóczy József

1923/24 – 1926/27

Ferkèpzomfoiskèvk

127. C.

ábrázoló képei, nagyszerű architektúrával és jellegzetes alakokkal: a Kánai menyegző (1652—63), Az ameusi lakoma (1560—70), Simon farizeus lakomája (valamennyi Louvre, az utóbbi Torinóban is); a Kánai menyegző másik pompás feldolgozása (Drezda); Lévi lakomája, három boltíves architektúrájával (1573, Velence, Akadémia); Nagy Szent Gergely lakomája (1572, Vicenza, Monte Berico). Egyéb vallásos képei részint santa conversationék: a ragyogó fülkében trónoló Madonna szentekkel (Velence, Akad.), a szinte pompázó ceremóniaként földolgozott Szt. család (Louvre, Bécs) és még inkább a Madonna ki oszlopos csarnokban biztosítja védelméről a Cuccina-család tagjait (Drezda), mások ismét elbeszélő jellegűek: Krisztus passiójában a tájkép hangulata kíséri a tragédiát. Krisztus a kereszten (Louvre, Uffizi, Budapest, Szépműv. Múz.), ismét máshol drámailag mozgalmas, mint a Keresztvitel (Drezda), nagyszerűen ünnepélyes a Királyok imádása (Drezda, Bécs, München), lírikusan megható Krisztus búcsúja anyjától (Pitti), valamint a kissé ünnepélyesebb Krisztus és a kapernaumi kapitány, Krisztus és a házasságtörő nő (mindkettő München) és a drámai Lázár föltámasztása (Uffizi), passzívabban hat az előkelően felfogott Angyali üdvözlet (Uffizi). Bibliai és szent történetei, majd finom, érzelmes női alakjai kapnak meg: Szt. Jusztina mártírhalála, Szt. Katalin (mindkettő Uffizi), Szt. Heléna keresztlátomása (London), majd előkelő szertartásossága: Mózes megtalálása (Drezda, Madrid), Eszter Ahasverusnál (Uffizi), vagy érzéki bujasága: Zsuzsánna a fürdőben (Drezda, Madrid). Mitológiai képei egész modernül és szabadon domborítják ki az emberi tartalmat: a már említett Európa

Rimanóczy József
jegyző
Debrecen
Bocskay-tér III.

MKSz 1947

Rimóczy József

rajztanár

Lásd

Evk Deri 1942

79. l.

Meghívó

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-u. 13) 1937. évi november hó 10-én este 6 órakor

Augustus császár születésének kétezeréves fordulója alkalmából

tartandó

ÜNNEPÉLYES EMLÉKÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az augustusi béke szimbolikája a primaportai Augustus-szobor páncélján. Dr. ALFÖLDI ANDRÁS előadása.

Gerevich Tibor
elnök.

Az ülés előtt fél hatkor választmányi ülés a decemberi közgyűlés előkészítése tárgyában.

Vendégeket a Társulat szívesen lát.

Rimanóczy József
építész
és
Illyefalvi Lőte Éva

Budapest

NYOMTATVÁNY

Közös tervvel
vettek részt a
bpesti Madách-
szobor előpályá-
zatán 1938 febr.

Rimanóczy, Julius MDK

magyar építész

A passaréti premontrei templom építője

Bierbauer, Virgil: Modern Architecture in Hungary
Hungarian Quarterly, 1941. I. 138.

MDK

Rimanóczy, Julius

magyar építész
a budapesti posta hivatal
igazgatóság épületeit tervezte

Bierbauer, Virgil: Modern Architecture in Hungary
Hungarian Quarterly, 1941 I.

13910

Rimanóczy, Julius MDK

magyar építész

a modern magyar építészet

egyik úttörője

Bierbauer, Virgil: Modern
Architecture in Hungary
Hungarian Quarterly, 1941, I.
137 o.

id. RIMANÓCZY Kálmán építész

1884-ben tervezi a templom tornyát

Péter I. Zoltán: Nagyvárad - Olaszi.
Ref. tpl Kolozsvár, 1996 5-6. sz. ill

RIMANÓCZY Kálmán, ifj. építész (Nagyvárad, 1870-Bécs, 1912.VII. 11.)

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 **168-169.p. és ill.**

Rímanóczy Kálmán id

Az 1860 + az évek elején Kaposvárról telepedett le Nagyváradon. Nagy része volt itt az építési kedv fellendítésében. Ő építette az első emeletes házat, a Cion templomot, az első nagyvárosi szállót és kávéházat, mely tulajdona volt, s melyet a város szigény alapjának hagyományozott.

Nagyváradi Napló

1912. jul. 13

1911

1912
50
1862
12

ordultan, de szembenézve van ábra-
kalapot és baljában, a melyet jobb-
tart. Rövid haja, szeműldöke és
kék, arcza leberetvált. Öltözete:
m nyakkendő, vállravetett csikos
bát lehajtott gallérral.

cm.--
1911 április 11-én
(638-911).-- Kifizettetett 1911 áp-
t 1911 május 10-én (1356-911).

30

id. Rimanóczy Kálmán

mnépito

68 éves Eoraba megh.

Nagyváradon

1908. január elejen

csód

Vas. Nyj. 1908. 36. l.

Rimanočy Kálmán

epitest

Lásd

Vas lyp 1905. 448 l

Rimanóczy

gutén.

~~IROD.~~

laid

Vastyp 1896. 451 l.

ЦКБП

Rimanóczy Kálmán id

műépítész

† Nagyváradon 68 éves

korában

Vas. Ujs. 1908. 36 l.

1940
Szalon

A BIHARMEGYEI ÉS NAGYVÁRADI MÚZEUM.

piskolai és egyetemi tanárt egymással érint-sbe törekedett hozni; hogy a nemzeti tan- szerves egységét folyton hirdette. E szem-tból alakította meg a Paedagogiai Társa-t, melynek elnöke, mely az összes nevelés- munkásait, felekezeti vagy rangbeli különb-nélkül, magában foglalja és a tanügy egész vezetére irányult együttes tevékenységre alja.

einrich Gusztávban a tudós és tanférfiú ittesen fejlődött. Ép oly kedvvel, kitartással ehetséggel foglalkozott a német és magyar alomnak főleg oly kérdéseivel, a melyeknek erítése alapos világirodalmi jártasságot és árlatot kiván, mint a mily élénk figyelem- és fáradhatatlan érdeklődéssel kisérte a i és külföldi iskolaügyi mozgalmakat, me-et folyton behatóan ismertetett és önálló oly sikerrel mutatta ki számos magyar irodalmi terméknek, pl. Dugonics drámáinak forrásait, mint a milyennel összeszedte Bánk bán tragikus sorsának német földolgozásait, Hans Sachs kezdetleges színművétől Grillparzer kétes hatású tragédiájáig.

De van igen sok dolgozata, melyek kizárólag a magyar irodalom termékeivel foglalkoznak, így a magyar-hun mondáról, Kisfaludy Sándor regéiről, Árgirusról, Aranyos-Rákosi Székely Sándorról irt tanulmányai, melyeket alapos kutatás, önálló fölfogás és szellemes előadás jellemeznek. És igen nagy úgy a magyar, mint a német philologia termékeiről irt birálatainak száma, melyekkel sok ellenfelet szerzett magának. Mert Heinrich bátor, szókimondó kritikus, a ki meggyőződését soha sem tagadja meg és nem nézi a személyt, ha azt hiszi, hogy az ügy van veszélyeztetve. Különösen tankönyvbirálatai vertek

Rimanóczy Kálmán

épitész

l.

Papp Nagyvárad

29. l.

szemben nem elvek alapján, hanem
akikkel szemben sohasem volt lo-
s, mint művészi megjelenése. Siamo
t a mondást az ő életére is. Tuda-
yeleket azzal lehet menteni, hogy
te, ez volt első parancsa. Így az
ben, művésztársaival való kapcsola-
Sötét világnézete harcba keverte
ával a pápával, II. Gyulával, X. Leó-
önmagával is folyt. Művészetét és
k, hogy tisztán lássunk és a tudo-
k be. Helytelen lenne őt álromanti-
i, amelyen nem állott. Helytelen v
leplezte azokat. Nagy irodalmi ha-
gáról, hibáiról őszintén beszél. Is-
l, mint költeményeiben, leveleiben
tunk belőle szinpadi hőst, tiszta
bemutatni. Az életismertetésnek
mbereket hibáikkal és erényeikkel
m ember volt, finoman, előkelően öl-
megrendelőivel, s a nőlgyekkel is,
n állott, nem élt társadalmi életet.
lt, zsugoriskodott, s ugy élt, mint
és művészetével nagyon sokan fog-
rávonatkozó munkáknak a felsorolá-
valami ünnepélyes, reneszánsz ala-
le életét és érti meg hibáit is
it találja el, s mikor rámutat em-
vvel teszi, nem pedig farizeusi eli-
családból származott, atyja, ki közhi-
lt. Büszke volt családjára. Magát e-
csak szellemi arisztokratának, de
tatta. Életét nagyon pontosan ismer-
el, Leonardoval, Bramanteval állandó-

Idősb Rimanoczy Kálmán

nagyváradi épitész

1908. jan. 2-án 68 évés

Erdőban megh.

erőd

Épitő Spar

1908. 8. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

r.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Rimanóczy Kálmán

Műveszet 1904. 68, 350
–1905. 277
–1907. 71

Kardos Gyula: Arczképtanulmány
247 (620), 1766 (199). — Férfiact 247 (62
1666 (163). — Idomitás 247 (620), 217
(302). — Istenfélő Jób 247 (620), 1892
(220), 3801 (513). — Mézes hetek 247
3208 (421). — Tanulmányfej 247 (62
3893 (546).

Rimanóczy Kálmán

újulás

u. 311. 312, 313

314

A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK
ORSZÁGOS
FŐFELÜGYELŐSÉGE
BUDAPEST, VIII., FŐH. SÁNDOR-U. 13. SZ.

22/922

Tekintetes

Szentiványi Gyula tol

A vallás és közoktatási
b.sz. rendeletének másolatát t

Budapest 1922 január 2

Rimanóczy Kálmán

U. 594

Plaszt.

1907

Rimanóczy Kálmán

U. 660

Plaszt.
910
i
május

Rimanóczy Kálmán

Fellner és Helmer tervei
alapján épi ítette a
nagyváradi kirúlarat

A nagyváradi Szigli-
ligeti szintár. Vasszig
Cs. 00. 677

Rimanóczy Kálmán

† a Bécs melletti rekanvinkeli (?) szanatoriumban 1912. jul. 11.

Szül. 1872-ben Nagyváradon. Apja Rimanóczy Kálmán ugyanott épített. A reáliskolát Nagyváradon járta, majd a berlini műegyetemen folytatta tanulmányait. 1892 ben nyert oklevelet. Hazatérte után átvette atyja vállalatának vezetését. Fontosabb művei közül épült a nagyváradi városháza, a nagyváradi pénzügyi palota, az Olasz rk. templom, a nagyváradi Szent Vince internek, a nagyváradi görög kath. püspöki rezidencia, a Központi Takarékpénztár.

tár, az Ugyvédi Kamara
palotái ugyancsak
Nagyváradon és számos
magán épület. A Rima-
nóczy nimbutorgyárat
szintén ő vezette. Városi
bizottsági tag volt, s a
helybeli politikai életben
is jelentős szerepet játszott.

Szabadság

1912 jul. 13

U. 312

ifj. Rimanóczy Kálmán
erod

Némethy Gyula dr. az
ify (nagyváradi) városház.
Tiszántúl (Nagyvárad)
1904. jan. 10.

(Művészet 1904. 68. l.)

Carolj Péter: Az eg igaz Istenreol.

Várad, 1570. IX. 183

Rímanóczy Kálmán
épitész (néhai)

cród

Magyar Kulturélet.
1913. febr.
(Az Egyesült Bihar-
megyei Kereskedelmi
Bank és Központi Ta-
karékpénztár új for-
galmi terme.)

Terverte fenti -

Rimanóczy Kálmán

épitész (viéhai)

iród

Nagyváradi Napló,

1913. febr. 15 (A nagyváradi épitő-
művészet uj alkotása.)

660. sz.

Rimanóczy Kálmán

irod

a

Magyar Pályázatok

1906. 12. n. (A nagy-
váradi Központi Taka-
rékpénztár pályater-
vei, műszaki rajzok-
kal)

I. dij.

Zuszavarts necessziós
terv

Rimanóczy Kálmán, 4/7

Szód

Fehér Dezső: Rimanóczy Kálmán – Nagyváradi Napló

1912. júl. 13.

U. 314.

A más cédulákon említetteken kívül fenti épitette Nagyváradon a Szigligeti szinházat, az igazságügyi palotát, a honvéd laktanyát, a bihar-megyei elmegyógyintézetet, ő vezette a nagyváradi vasuti pályaudvar bővítési munkálatait, épitette fordítás

a máramaros szigeti elme-
egyőgyintézet. Épitette
Lovassy Fe-
renc ujbá-
tori, Nagy
Bölöny Jó-
zsef pusztá-
stilasi, gróf
Tisza István
gyantéi,
gróf Karolyi
Julia nagy-
szemási és dr. Schwartz
István dobaji kastélyát.
Már nem tudta befe-
jezni a nagyváradi
Apollo palotát és Elek
Gusztáv nagyváradi Tisza
Kálmán-téri három emeletes
palotáját

1306. —1309.) ~~Ismeretlen festő.~~
A XIX. századból.

1306. Gróf Majláth Kálmán.

van ábrázolva

Mellig, kissé jobbraf
~~zolva.~~ Jobb kezében karimás
ján nyugtat, égő czigarettát
bajusza őszbevegyült, szeme
ing kézelővel, virágos selye
plaid és szük ujjú fekete ka

Vászon, méretei 71:58
Vétetett ~~gróf Kreith~~
gróf Kreith Bélától 100 K-án
rilis 12-én. -- Elszámoltatot

Rimanóczy Kálmán ifj

épitész

1903

l.

Papp Nagyvárad

82. l. 106-l.

Nyilhegy, neolithkori VI. 138.

Hj. Rimanóczy Kálmán

[illegible]

lásd

Lakos. 61. 62. 284.
303. 385.

Ifj. Rimanóczy Kálmán

egy. Nagyvárad

csak

M. Pásztató

1904/5. 6 ff. 16-18 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

MDK

Rimanóczy Kálmán

A nagyváradi közp. takptár pályatervei. Magyar Pályázatok IV.lo. Müvészet 1907. 71.l.

ifj. Rimanóczy Kálmán M.D.K.

nagváradi épitez
tervei alapján a mármaros-
sigeti közkórházzal kapcsolat-
ban 300 ágas elmebetegy gyó-
gintézet épül pavillon rend-
szerben.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904.XXV. évf.

febr. 10. sz. 7 old.

Rimanóczy Kálmán M.D.K.

nagyváradi építész (1870-1912)

ügyis mint vállalkozó, Nagyvárad építészeti életének lelkes, önzetlen és energikus mozgatója - 42-éves korában meghalt. Számos munkája közül a lap vezércikke felsorolja: a város házát, pénzügyi palotát, kath. és görög kath. templomot, püspöki rezidenciát, takarékpénztárt, ügyvédi kamarát és számos nagyszabásu épületet

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

jul. 17. szl 7. old.

M.D.K.

ifj. Rimanóczy Kálmán

nagváradi építész nyert megbízást a Kármaros sugéten építendő elmegyógyintézet terveinek elkészítésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

jun. 29. sz. 6. old.

ifj. Rimanóczy Kálmán M.D.K.

(nagyváradi) építés
több tervezetet készített
a nagyváradi új város háza
részére. Ezek egyikét a tanács
elfogadta s a részletterver és
költségvetés elkészítésére a
megbízást kiadta. Előirány-
zat: 560.000 korona.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

jul. 4. sz. 6. old.

MDK

Rimanóczy Kálmán épitész

Nagyváradon az Apolló-épületet Rimanóczy Kalman nagyváradi épitész tervei szerint épult.

Cikk: Nyugdijintézeti ház épitése Nagyváradon.

Vállalkozók Közlönye, 1909.apr.14. 5.l.

M.D.K.

ifj. Rimanóczy Kálmán, építész

vállalta a nagváradi „Korona" vendéglő helyében felépítendő hőrségi iskola hivitelét 26.131 frt. 38 kr. költséggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX évf.

febr. 15. sz. 6. old.

ifj. Rimanóczy Kálmán M,D.K.

(nagváradi) építész

terveit, a nagváradi vásár-
csarnok épületére, a körgülés
elfogadta.

Vállalkoók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

jan. 18. sz. 5. old.

ifj. Rimanóczy Kálmán, M.D.K.

építész

elkészült a nagyváradi

új városháza tervével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.

jul. 6. sz. 5. old.

M.D.K.

ifj. Rimanóczy Kálmán

nagyváradi épitész

Első dijat nyert a nagyváradi központi takarékpénztár uj kétemeletes palotájának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.
nov. 14. sz. 11. old.

M.D.K.

Rimanóczy Kálmán,
(nagyváradi) építész

elhészítette a nagyváradi ág. ev. hitközség uj temp-lomának terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

dec. 19. sz. 8. old.

ifj. Rimanóczy Kálmán. M.D.K.

nagváradi építész

tervei szerint a mármaros-
sigeti közkórházzal kapcsola-
tosan elmegógintézet épül.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

febr. 22. sz. 9. old.

M.D.K.

Rimanóczy Kálmán, építész

Elkészítette a nagyváradi
uj városháza terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901. XXII. évf.
febr. 27. sz. 6. old.

M.D.K.

Rimanóczy Kálmán,

nagyváradi építész

elkészítette az Ujvárosban

épülendő ág. ev. templom

terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

jun. 18. sz. 7 old.

M.D.K.

Rimanóczy Kálmán, építész

tervei alapján a nagyváradi
Nőegylet női menházat épített.

Vállalkozók Lapja, Bp. évf.

aug. 6. sz, 5. old.

ifj. Rimanóczy Kélmén N.D.K.

nagváradi építész

nyert megbízást a nagváradi gör. kath. templom tornyának ujjá-építésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

ápr. 22. sz. 11. old.

M.D.K.

Rimanóczy Kálmán, (nagyváradi) építész

készítette a kaposvári uj kath. templom terveit (díjtalanul). Az építés kivitelével is valószínűleg ő lesz megbízva.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.

apr. 13. sz. 5. old.

ifj. Rimanóczy Kálmán

M.D.K.

nagyváradi építész

terei szerint épült görög kath. püspökség új székházát Nagyváradon felavatták.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

jun. 14. sz. 4. old.

Rima nóczy Kálmán M.D.K.
nagyváradi épitész

Terv a kaposvári Szt. Imre kápolnához XIX. sz.
v.

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 221.l.

M.D.K.

ifj. Rimanóczy Kálmán, nagyváradi építész.

tervezte és építette fel a nagyvárad-olaszii uj fürdő-telepeket.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1905. XXVI. évf.

jul. 19. sz. 6. old.

M.D.K.

Rimanóczy Kálmán

(nagváradi) építés
nyert megbízást, a nagváradi
történelmi- és régész egyesület rési-
ről, az Ipolyi-múzeum terveinek
elhészítésére s az építkezés végre-
hajtására. Ugyanezek öt bízták meg
a püspökség a tulajdonát képező
„Püspök-fürdő" nagszabásu átalakí-
tásának, uj fürdőház- s egy uj nép-
fürdőnek terveivel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

febr. 13. sz. 1. old.

Rimanóczy Kálmán, (nagyvárad) épitész M.D.K.

a nagyvárad Kereskedelmi Kamarának a kereskedelmi akadémiát is magában foglaló ~~pelotájának~~ épitését megkezdte és hőteles ort 5 hó alatt bevégezni.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

márc. 13. sz. 2 old.

Rimanóczy Kálmán M.D.K.

építész

Nagyváradon, a fő-utcai háza helyén „díszes palotát szándékozik építeni... / melyre a tanács az engedélyt megadta."

Vállalkozók Lapja, Bp. 1895.XVI .évf.

dec. 24. sz. 4. old.

MDK

ifj.Rimanóczy Kálmán épitész

a nagyváradi gör.kat.püspöki székház

Müvészet, 1905. 4.sz. 277 l.

MDK

Rimanóczy Kálmán nagyváradi épitész + 1912.
jul.15.Béc

Vegyesek. Épitő Ipar. 1912. 29.sz. jul. 21. 283 l.

ifj Rimanóczky Kálmán.

Neve az erdélyi építészek között említve.

A Hét, 1973. máj. 11. 4. évf. 19 sz. 15 r.

RIMANÓCZY Kálmán epitem
Lefi, id.

Péter I. Lantó: A Zit
Rimanóczy. = Omágepítő, 2000/4.
33-35., ill

—Nagyvarad

RIMANÓCZY Kálmán id. és ifi.

Péter I. Zoltán: A Zét Rimanóczi.
= Partium, 7, 2000, 2. 8-9., ill

Nagyváradi emlékezet

Rimanóczy Livia

Iszlai Zoltán: "Pinokkió a Népszinházban" cimmel ismerteti az előadást és kiemeli a müvész "remek jelmezterveit". Ezután leirja a darab eredetét: "Petőfi előtt egy évvel született Carlo Lorenzini. Fiatal korában forradalmár s az olaszok egyesüléséért és szabadságáért harcol. A Risorgimento c. lapnál ujságiróként dolgozik. 1848-ban mazzinianus, 1859-ben garibaldista, 1870 után kezd gyermekirodalommal foglalkozni és Collodi néven 1882-ben megirja a Pinokkiót "Le avventure di Pinocchio" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. okt. 7. XXII. évf. 13. lap.

MDK

Rimár Gábor

V. Orsz. Iparm. kiáll. Május. 1965.

MDK

Rimaszéki Richter A. ladár, ip.müv.
könyvkötéseiért diszoklevelet nyert.

"39 dijat nyertek a magyar iparmüvészek Milanoban."
"Nemzeti Ujság" 1940 jun. 29. /3. l

RIMÁR István epitom

Csorvápi, Ferencz Kolostor, 1936

CSMÉE 61-62.

kkal való tagolása,
ok tagolatlanok,
inkább élszerűen van
eroszlopának lábazatán
aposan félreértett,
z - a saroklevelek helyett
sonló csigavonalak is
rő pajzsok mindenütt
ése, kőkiosztása, a
ltésmódja szempontjából
esegyház környezetében és
korú ikernyílások.[25]
rabokkal közös
rkesztésen alapuló,
yomait árulják el. Ennek
k oldalán található, igen

özött egy fejezet *(15. kép)*
rője megfelel a figurák
978-ban, Székesfehérvárott
is ki.[26] *(17. kép)* A
hely alakú magot majdnem
sarkait támasztó, keskeny,
tileg valószínűleg
b hasonló, jobb állapotban
lapján lehet
kori az oszlopfő

Rimaszécs

Gömör m.

ref. templom

Stahls 1905.

1). alaprajz keresztmetszet és részletek 1:100

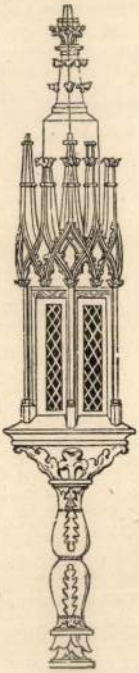

16.

17.

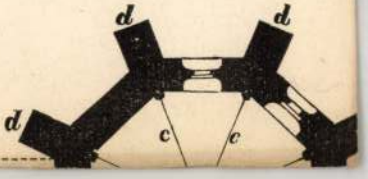

(Rímaszéki Richter Aladár)

l. cikke

( ) Herend. Europa

1943. I. évf. 4.

n. Képekkel

s Bizottságának

Budapest.

Elnök Úr!

nagy csodálkozással vettem
minthogy annak előzménye,
édő Egyesület felhívása hoz-
tt. Így nem vagyok tájékoz-
ól, bár ilyennek létrejöttét a
l üdvözölném.

Rimaszéki Richter-

Aladár

grafikus

A Székesfővarosi Szabó Ervin Könyvtár szignetje, fametszet

Repr.

Évkönyve. A Fővarosi Könyvtár — XIII. 1943-1945. A Székesfővarosi Szabó Ervin Könyvtár Évkönyve. I. 1946. Bp. 1947. 50. l. után-

A m. kir. postatakarékpénztártól

16136

BUDAPEST 44 IV. 4 B 54

MŰEMLEKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hügyes Endre u. 10.

(24) 26.

Hivatalbó
Díj átalányozva

Hussár 400.
Gauzel + 220.
Genthon 2000.

3.700.—
3.70

Sobitch

Rimaszeki Richter
Aladár

l.

Hungary 1937
56 l.

ister 1914.junius 25-én 59952.sz.a.
tárhoz intézett rendeletének mása:

szti ásatások költségeire/:1000:/
én, utasitom az állampénztárt,
k Orsz.Bizottsága elnökének hiva-
s kötelezettsége mellett fizesse
alnaplójában kiadáskép számolja

t hiteléül:

. k

Rimaszombat

(Gömör vm.)

Kaszinó 188, 196,
352. l.
Megyeház 193-194.
195. l.

Zádor-Rado

Olasz festő," XVIII. század: A gyermek Jézus. Körirattal, ovális. Kéz, 25 x 19 cm.

Mazzlaghy II. 563. szám.

Rimaszombat

Szilágyi Sándor:
Adatok az ipar és
kereskedelem történe-
téhez Rimaszombaton
a XVI. és XVII. században.
Századok 1876.
Kivonat. 27. l.

Rímaszombat

Findura J.

Rímaszombat szabadalmas
város története.

Petrik 1886–1900

Rimaszombat

Bodor J.

A rimaszombati egyesült protestáns fögymn. története.

Petrik 1886–1900

Rimaszombati előfizetők

Mihalik Sándor: A rimaszombati ötvösség

80, 0 K, 95 L, Budapest, 1919.

VI. 292.—

Ötvöscréh, rimaszombati, pecsétje 1606-ból

VI. 292

Murc. Kvt. Ep

Rimaszombati ötvösök

Rímaszombati város-
hára

Szelencze, Franczia zománczos, a rímaszombati
városházán, XVIII. sz.

VIII. 43, 47, 48

Múz és Kvt. Ést

Rimaszombat

Mihalik Sándor:

A rimaszombati ötvösich. Bpest, 1919.

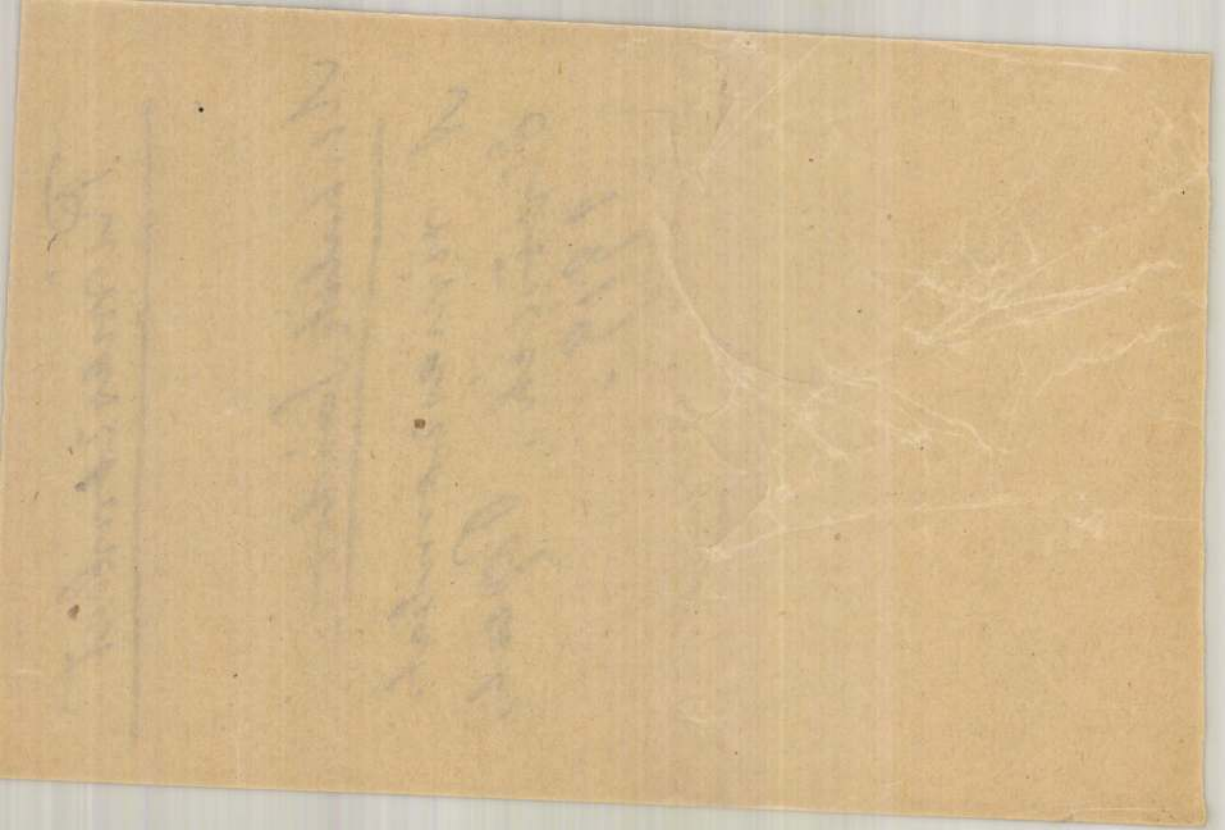

Rímaszombati ref. templom

XVIII. sz.

l.

Ravasz Boriska:

A magyar állam és a protestántizmus Mária Terézia uralkodásának második felében.

Bpest, 1935.

86, 87, 88 l. 89 l. 90. l.

Rimaszombati rk. templom

1744-ben épült

l.

Ravasz Boriska:
A magyar állam és a protestantizmus Mária Terézia uralkodásának második felében.
Bpest, 1935.

90/

Rimaszombati ötvös

Mitelesítő jegy

repr.

Arch. Ért. 1911.

49. l.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, eze
gitimizmus lánglelkű apostola: Griger M
királyság megváltó eszméjének. És feg
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hivei
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomi
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszi
nek semmit, amig igazolt emberein
Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában,

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Rimaszombati ötvösék

~~1606 [illegible]~~

Pecsét, rimaszombati ötvösczéhé

Muz. Kos. Ért VI. 292

— 1606-ból VI. 292.

Rimaszombati rk.

pléb. templom

barok

képe repr.

Kiss Sikelkath Magy

989. l.

990 l.

Nagypécska, tpl

2

M.D.K.

Rimaszombati Farekas András

fazerasmestertől

1712-ben az egri ispotályhár számára hályhákat vásárolnak.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391. old.

RIMASZOMBATI FAZEKAS András rimaszombati fazekas. 1712-ben az egri ispotály-ház számára tőle kályhákat vásárolnak.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

dr. Rimanombati Jenő, [építész ?] MDG

Nívódíjat kapott.

– : Nívódíjat kaptak a legjobb regionális s városrendezési tervek alkotói 9

Népszabadság, Bp. 1967 máj. 5.

(cima)

R. Szombati Ferenc

Otvös

Miskolcz 1750

lásd

Creghe 6351.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191 ...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Rimaszombati Miklós ötvösmester

gyűri Lemle 1936.99.

Cikk a gyűri ötvösökről

XL

1690

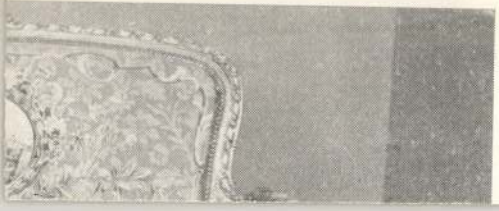

Rimaszombati Nicolaus

ötvös 1603. nem Györött

l.

Jankógyöriötv. 7. l.

Rimaszombati
ötvöscek

Rimaszombati hitelesítőjegy VIII. 47.

Muz. és Kat. Est.

Rimaszombati
városháza

Rimaszombati városháza VIII. 43, 44, 47

Mur. és Kot.-Ért.

Rimaszombati Tamás

rimaszombati hyöntő

M. Nemzeti Muzeum lapidarium

Harang 1601-ből

Tml

Barna: Árpádhází templomok

Rimer Károly és

Márton

Operai épületek

1902-ben a pozsonyi ker. posta igazgatósági és 1. r. városi posta-hivatal épületének első és második terv-pályázatán III. díj.

Pierbposta

65, 66. l.

MDK

Rimer Károly és Márton

19o2-ben a pozsonyi ker. postaig. és l. sz. városi postahiv. épületének első és második tervpályázatán III. dij.

Bierbposta 65,66.l.

MDK

Rimer Márta

festő , eozin kivitelező

A Zsolnay-gyár müvészeti munkáiban közre-
müködött
1923 körül.

67.o.
NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár müvészete.
Pécs. 1959.

MDK

Rimer Márton és Károly

1902-ben a pozsonyi ker. postaig. és l. sz. városi postahiv. épületének első és második tervpályázatán III. dij.

Bierbposta 65,66.l.

MDK

Rimey Viktor, Zágráb

Elismerő-oklevelet kapott a párisi világkiállitáson. /Művészi bronz- és vasöntvények oszt./

Cikk: Kitüntetések a parisi világkiallitason.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

Rimholcz József kőművesmester M.D.K.

a komáromi királyi középületek " moderátorának" pallérja

A majki xxx kamalduli remeteség épitékezésén dolgozott

1734-ben vezeti a mjki épitékezéseket özvegyét 1746. szept. 26-án a 23 éves Fellner Jakab nőül veszi

Magyar müemlékvédelem 1961-1962. Bp. 1966. 205.1.

M. D. K

RIMMER János építész

Részvétel a pályázaton Repr. (957)

Munkatársak: Komondy Z. és Kriska Gy

Borosnyai Pál: A pesti Vigadó bérv-pályázata

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 1-3. sz.

100 l.

Rimmer János, dr. épitész M.D.K.

a Közlekedési -és Épitőipari Müszaki Egyetem docense /középülettervezési tsz.

Az ajkai kórház egyik tervezője.

Romániában is tervezett kórházazat.

Tóth Erzsébet: Az eltünt ötszázmillió nyomában

Hogyan lehetne meggyorsitani a kórházak épitését

Magyar Nemzet 1963. augusztus 10. 5.1.

MDK

Rimmer János és Zsitva Tibor

a Darányi K. diákház tervp. megvétel

MMÉEKözl. 1943. 46.l.

MDK

MDK

Rimmer János építész

Borb-Fabr. 56.1.

Rimmer Károly F.M.19.2.

Nagyszombaton gimn.rajzt. /Ly.N.r.1oo./

Rimmer János, építész

M.D.K.

terve megvételben rá-
szesült az esztergomi Széchényi
- és Rákóczi tér rendezésére
kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

dec. 2. sz. 5. old.

M.D.K

Rimer[x)] János, építész

harmadik díjat nyert a székely huszárezred lahtanyájának homlokzati kiképzésére kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1943. LXIV.évf.

jan. 28. sz. 6. old.

x) helyesen: Rimner

~~M.D.K.~~

Rimnach,Hans Georg,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegények jegyzéke:"Rimnach,Hans Georg,Győr,1697."
119.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967.
A Győri Múz.Évkönyve

M.D.K.

Rimner János, építész

terve megvételben
részesült a „Ferenc" - tár-
beszélő központ pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1944. LXV. évf.

febr. 3. sz. 6. old.

M.D.K.

Rimner Tárcos, építész

második díjat nyert a kolozsvári Darmata cipőgyár munkás-lakóházépítés tervpályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1944. LXV, évf.

ápr. 20. sz. 4. old.

Rimner János

építőművész - adjunktus,
részt vett a pesti Vigadó pályázaton.

R.J. tervét fogadták el.

A nemzeret a célvázas rendszerű -
a nagy előadótermen fnt. 1356, a galé-
rián 974 nézőt fér el. (Részletesen
az 59, 60. old. — 13, 14, 15, 16 ábra,
61 és 62 old.

Bonta János, Vigadó - koncerthely építése
1958/59 [Klny: Építőipari és Közlekedési 59.
Műszaki Egyetem Tud. Közleményei) 96.

MDK

Rimner János

Tervét megvették 7000 forintért, a Vigadó újjaépítési tervpályázatan.

Cikk: Milyen lesz a Vigadó?

Népszabadság, 1957. szept. 18. (Képpel.)

ll.D.K

RIMNER János építész

Weichinger K. munkatársa a Terve-
zésben (Repr.)

Komondy Lajos: A sztálinvárosi für-
dőről
Magyar Építőművészet 1960. 4 sz. 45-55. l.

M. D. K.

RIMNER János építési

Mezőgazdasági Kiállítás: Növény-Termeszlési pavillon

Tarsterveső: Jurcsik Károly

Helyesbítés (1959. 9-10 számlre)

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 63. l.

M.D.K.

Rimmer János, építész

terve megvételben része-
sült a pesti Vigadó 1857-évi
pályázatán.

Borsa János: Vigadó Koncertház-építése

Az Építőipari és Közlekedési Müszaki Egyetem Tudo-
mányos Közleményei, Bp.1958. IV.köt.2.sz. 59-63.old.
+ 4 á.

M.D.K.

Rimmer János, épitész

Terve megvételhez hozzá vált a festi Vigadó 1857-évi pályázatán.

Bartha János: Vigadó Koncertlíra-épitése

Az Épitőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Tudományos Közleményei, Bp.1958. IV.köt.4.sz. 91-63old.

MDK

Rimmer János

pályamüvét megvásárolták a Pesti Vigadó koncerthermének megtervezésére kiirt pályázatom. (repr.)

G.J.: Vita a Vigadóról.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. október 5. 12-13. l.

MDK

Rimner János, ép.

I. díjjal kitüntetett pálya terv:

Budapesti Építőipari Egyetem munkatársai:

Weichinger Károly, dr. Rados Jenő,
Bonta János, Komondi Zoltán,
Krizka György, Polónyi Károly,
Jurcsik Károly, Kapsza Miklós.

Műcs.-IV.M. Képzm. Kiáll. 1954. jan.-febr. Kat. 23.1.

Rimnér János és

Zsitva Tibor

K

[illegible]

a Darányi Kálmán

diákházterop.

megvétel

MMÉEKÖZI

1943. 46 l.

Rimner János, építész
4. ábrá korház, (Rimner János. 1975.

Magyar Építőművészet, 1974. 4., 23-old.

Egészségügyi tervezés a Déldunántúli Terv

A Déldunántúl központjában, Pécsett működő regionális tervező vállalatnál az egészségügyi épületek tervezése mintegy huszonöt éves múltra tekint vissza.

A kezdetet a 20, 40 és 60 fős, hagyományos szerkezetű *típus-bölcsődék* családja jelentette. Ezeket a szerény épületeket mindenfelé megtaláljuk Budapesttől szinte az egész ország legkisebb falujáig. Elmondhatjuk róluk, hogy ha építészeti korszerűségüket meg is haladta az idő, feladatukat 25 év után is jól szolgálják.

A kórháztervezést, mint a legmagasabb rendű és legösszetettebb egészségügyi tervezési feladatot, már ugyancsak ezekben a korai időkben, a hatvanas évek elején megcélozták a témakör iránt érdeklődő tervezőink.

A műfaj kezdeteit ez időben a vezésben. Ott tudniillik mindannak, amit a nagyatádi „patriarchális" kórháztervezésről mondottunk, éppen az ellenkezőjét kellett — méghozzá exportképes szinten — gyakorolnunk. Ha meg akarnánk kísérelni ezt a gyakorlatot röviden jellemezni, a következőket mondhatnánk:

Az NDK-ban — szakmai körökben ismeretes — már abban az időben a legkisebb részletekig meghatározóak voltak a tervezés számára a kivitelezés kizárólag önérdekű szempontjai, amelyek nálunk az állami lakásépítésben paneles, illetve házgyári építési technológia alkalmazására jellemzőek. Elképzelhető, hogy az előgyártott vasbeton válaszfalak és a 60 cm lelógású vasbeton gerendák milyen ballasztot jelentettek az amúgy is agyonkomplikált kórháztechnológia számára.

Rimler, Bericht (?) Lew.

XVII. 4.

Kolozsvári asztalosok

1. l.

Rimholcz József

építőpallér

l.

Luveszprüspvár

198–199. l.

Rimler János

fordás Alsólászló-
ról (Unterloisdorf)
1883.

lásd
=
Soproni Szemle
1941. 231. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rimmer

l.

Lykanemzromantika
100.l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest V

Rimnach H.G./Hanss Georg/asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Győr:Rimnach
H.G." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosművességé-
nek történetéhez 9[illegible].old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz. Évkönyve

Rimner János

a székely huszárezred
laktanyájának hom-
lokzati kiképzése
terop. III. díj

MMÉEKözl

1943. 16. l.

MEZOTÚR

MEZOTÚR

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rimner János

a Bpest. 2. z. m. Kir.
kerbesítő postahivatal
vaktumfolyam és in-
ternátus épületére kiírt
terop.
megvétel

MMÉEKözl

1943. 184. C.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rimner János

Autotervező

1927

Éimisk 1930. 87. l.

Viselet.

A balra haladó törzstiszt
visszanéz és jobb kezében kivo
ben pedig tüzérek láthatok az

Szines rm., mér. 12.

140-91-8.

MDK

Rimóczy Géza (festőművész)

Egy cirkusztábort ábrázoló vízfestményével szerepel a szegedi képzőművészek a Móra Ferenc Múzeum Képtárában rendezett kiállításain.

Szelesi Zoltán: A szegedi képzőművészek kiállítása.
Tiszatáj, Szeged, 1958. márc. [3. l.]

MDK

Rimmóczy Géza festőművésszé

Részt vett az öt szegedi festő által a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége kiállító helyiségében rendezett kollektív tárlatom.

Képzőművészeti figyelő.
Tiszatáj, Szeged, 1957. november.
[Z. L.]

MDK.

Rimóczy Géza

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1965 ápr.3o.lap -

Rimóczi József

a gyfanon

belépett a Rajzlemá-
rok Egyesületébe

Rajzoltatás

1939. 57 l.

IV.

vugta

[illegible] pengerol,

Bizottsága által rendezett előadássoro-
előadásának bevételeképpen az Uránia
sz.Bizottsága pénztárába befizetett.

[illegible]

URÁNIA
MAGYAR TUDOMÁNYOS SZÍNHÁZ
EGYLET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

MDK

Rimóczi Géza (festőművész)

Előkészületek május 1-re c. képe szerepelt a közelmultban Szegeden rendezett Tavaszi Tárlaton. (Negatív példaként említve.)

Szeleczi Zoltán: Szeged új képzőművészete.
Tükör, Szeged, 1955. dec. IX. évf. 5-6. sz.
376. l.

MDK

Rimóczi Gyula festőművész

Akvarellekat fest. (A mai szegedi festők között felsorolva.)

Szeleri Zoltán: Szeged új képzőművészete.

Tiszatáj, Szeged, 1955. dec. IX. évf. 5-6. sz. 379. l.

Rimóczi József

Debreceni festő, az
időrabb nemzedék tagja

Alföld, 1965, 4 n., 136 old.

MDK

Rimóczi József (festőművész)

— Debreceni művész. Első beszolgáltatók c. olajfestménye szerepelt az I. magyar képzőművészeti kiállításon.

M. J.: Képzőművészeti életünk. Építünk, Debrecen, 1951. tavasz. II. évf. 1. sz. 62. l.

Rimóczi József.

Debrecenben, a Déri Múzeumban rendezett a Megyei Képzőművészek Kiállításán műrei szerepeltek.

Hajdu-Biharmegyei Vezlap, Debrecen 1952. Nov. 16.

Rimóczi József (1905 - Budapest

Néhány grafikai művet
kémit. A főiskolán Rudnayvál
tanult, s 1925/24-ben tanársegéde volt.

A képzőművészetek Debrecenben
1961

84 oldal

Rimóczi fórsej

Reggel (festmény vapro)

A képzőművészeti Debrecenben, 1961

82 Kép

Rimóczi József

MDK

Részt.1 a debreceni művészek őszi tárlatára /1956 okt.7- Déri Múzeumban/.

"Reggel az Április 4 uton"
"Buzakeresztek Ebesben"
"Mezei ut reggel"
Gyermektanulmányfejek

Kapusi Erzsébet, Fábián Sándor: Az őszi tárlat előtt. Látogatás a debreceni képzőművészek műtermeiben.
Hajdu-Biharmegyei Néplap. Debrecen, 1956.okt.3.

Rimóczi József MDK

Szerepelt a debreceni képzőművészek őszi kiállitásán.

Kocka László: Még egyszer az őszi tárlatról.
HAJDU- BIHARI NAPLO, 1957. nov. 3.

MDK

Rimoczi József, festö

Elsö beszolgáltatók. Olf.

Mücsarnok.-I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat. 6.l.

Rimóczi József

MdK

Szerepelt a Déri Muzeumban 1957 dec. 15-én megnyilt kiállitáson

"Hortobágyi táj."

Dr. Tóth Ervin: A Hajdu-Bihar megyei képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiállitásáról.
HAJDU-BIHARI NAPLO, 1957. dec. 25.

Rimóczi József

MDK

Képei jan. 1-ig megtekinthetők a Déri Muzeumban.

--: Megnyilt a tiszántuli képzőművészek grafikai kiállitása.

HAJDU- BIHARI NAPLO. 1957. dec. 17.

Rimóczi József

MDK

A Hajdu-Bihar megyei képzőművészeknek 1957 okt. 20-án megnyílt őszi kiállításán szerepelt.

HAJDU-BIHARI NAPLO, 1957 okt. 20. és okt. 16
/kiragyag/

Rimóczi József

Táj lovakkal, olaj
Tájkép, vizf.
Notre Dame, vizf.
Olajütő, vizf.

Debreceni Műpártoló Egyesület kiáll. 1929.

Rimóczi József, Kath. polgári isk.

Nagyerdei részlet, olaj
Cséplés, olaj
Jön a vihar, olaj

Nagy. Képzőművészek Szabadszervezete debreceni csoportjának kiáll. 1946. jun. Déri Mus.

MDK

Rimóczy J. [festőművész?]

Építkerés c. műve szerepelt az 1949 decemberében rendezett debreceni képzőművészeti kiállításon.

Kádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után.

Alföld, Debrecen, 1955 tavaszán, VI. évf. 1-2. sz. 48. l.

Rimóczy József

Részvét a Képzőművészek
Szabadszervezete debreceni
csoportjának Erdélyből 1946 ban.

A képzőművészetek Debrecenben. 1961.

5 oldal

MDK

Rimóczy József (festőművész)

Hárifeladat c. életalakos kompozíciója szerepelt a debreceni Déri Múzeumban 1955 októberében rendezett képzőművészeti kiállításon.

Kádár Zoltán: Debreceni képzőművészek kiállítása.
Alföld, Debrecen, 1955. 6. és 1956. 1. összevont szám. VII. évf. (1956. jan–febr.) 76. l.

HDK

Rimóczy József [festőművész]

1950-ben tagja lett a Képző- és Iparművészek Szövetsége akkor létrejött Hajdú-Biharmegyei Munkacsoportjának.

Uádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után. Alföld, Debrecen, 1955 tavaszán, VI. évf. 1-2. sz. 48. l.

MDK

Rimóczy József (festőművész)

A (debreceni) Hajnal utcát ábrázoló művével részesedett az 1954-ben rendezett megyei kiállításon.

Kádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után.
Alföld, Debrecen, 1955 tavaszán, VI. évf. 1-2. sz. 49. l.

MDK

Rimóczy József

Hordás, toll

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

21. l.

MDK

Rimóczy József

Vörösmarty-pincék, toll.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Brast Muz;.1924.

22. l.

MDK

Rimóczy József (festő)

Részt vett a Déri Múzeumban októ-
ber végén (1958) megnyílt őszi tár-
laton.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművé-
szeti életéről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec.
111. l.

Rimóczi József
/1913 — /

Debrecenben működő művész.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bőgel József/
1961. Debrecen. 61.l

R

MDK

Rimóczy József [festőművész]

Szerepelt az 1950-ben Budapesten rendezett I. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Kádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után.
Alföld Debrecen, 1955. januárban, VI. évf. 1-2. sz. 48. l.

MDK

Rimóczy József (festő)

Virágcsendéletekkel, nagyerdei részletekkel, portréval szerepelt a Hajdú-Bihar megyei képzőművészeti munkacsoport 1957 őszén a Déri Múzeumban rendezett kiállításán.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről
Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 106. l.

MDK

Rimóczy József [festő]

Festette 1955-ben a Diószeghy Sámuel által készítetett arckép alapján Fazekas Mihálynak a Fazekas ~~[illegible]~~ Általános Iskola előcsarnokában lévő olajképét.

A Fazekas-kultusz története Debrecenben.

Alföld, Debrecen, 1959. 2. sz. 139. l.

MDK

Rimóczy József /festő/

Említve: néhány grafikai műve.
Zőleg fest.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéből.

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 204. l.

404

Rimóczy József (festő)

A Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula osztályába került, ahol az 1924/25. évben tanársegéd volt. Pontosan, természetelvűen rajzol.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéről.

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 204. l.

Rimóczi József

Reggel /repr./

- A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961. Debrecen Képjegyzék 82.

Rimóczi József

1905 Budapest –

Debreceni művészéletben festményein kívül néhány grafikát készített
Főiskolán Rudnay Gyulánál tanult, 1924-25. tanársegéd.
Természetelvű.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bögel József/
1961. Debrecen 84. l.

Rimóczi József

1946.jun.22-30. "Debreceni Napok" kapcsán rendezett kollektiv kiállitáson szerepelt

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen 58.l.

Rimóczy József

MDK

Szerepelt a tárlaton.

Csendéletek, nagyerdei részletek.

Dr. Tóth Ervin: A Hajdu-bihar megyei képzőművészek munkacsoportjának Őszi Tárlatáról.

HAJDU-BIHARI NAPLÓ. 1957. okt. 27.

MDK.

Rimóczy József

Utalások Debrecen képzőművészeti

életével kapcsolatban.

Alföld 1965.4. 131-142 lap.

Rimoczi József MDK

Első beszolgáltatók, olf.

Mücsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Rimóczy József.

Barátnőnk tanítványa.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnok-ban.

Nemzeti Ujság, 1924. Máj. 20.

Rimóczy József festő

Szövegben említett mű:

Waplemente (pastell)

Lázár István

Murakózi Ágota

Két kritika a XX. őszi tárlatról

Hajdúbiharm. Népújság. 1964. dec. 13.

Rimóczy József
Vörösmarti-pincék, toll

O.M.Kir. Képzőművv. Főisk. kiáll. 1924. 22 l.

Rimócsy József
Hordás, toll

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 21 l.

RIMÓCZI József

Kiállít: Debrecen, Kossuth Lajos Tudományegyetem díszudvara. „Megújítsa őrzik a művészeti hagyományokat" LÁSD: BAKOSS TIBOR

Hajdú-Bihari Napló: 1996. aug. 6 hétfő.

Zsigmond 1405-ös városi dekrétuma: DRH 191. skk.

A Budai Jogkönyv az aranyművesekről, az aranyverőkről és a pénzverőkről: Ofner Stadtrecht 98–99.

Chawczath (Csaucsach?) Miklós pénzverő. Buda. 1427. VIII. 16: Dl. 11.924. Vö.: Horváth: i. m. 99.

Mihály pénzverő: Horváth 1937. 195.

Ulrich der Fünfkircher: Genthon 1927. 7; Gál. St.: Ungarn und die Nachbarvölker. Bp. é. n. 38.

Nicolaus Ungar: Lepszy L.: A magyar sodronyos zománc Lengyelországban. AÉ Ú. F. X(1980) 57 és Horváth 1937. 192.

Gunther szász pénzverő: Bártfay Szabó L.: Pest megye történetének okleveles emlékei 1002–1599. Bp. 1938. 66.

A Gallicus családról: Károly Róbert 1331-ben. Visegrádon kelt adományozó levelének közlései: Wagner, C.: Analecta Scepusii sacri et profani. I. Viennae 1774. 131. valamint CD VIII/3. 529 – Gárdonyi A.: I. Károly király nagypecsétjei. T XXV(1907) 30. 54; Berwaldszky K.: A sienai eredetű Gallicus család és művészete. Igló 1908; Horváth 1925; Mihalik 1927.

Csói Sebestyén fia, György mester: Dercsényi 1941. 17. 18.

Rimóczy Marianna, gyermekrajzoló

Debreceni.

Díjat nyert.

— : Július vitéz — gyermekrajzok

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. júl. 4.

Rimóczy Rudolf, szobrász

A Fóti Gyermekvárosban, 1972. óta vezeti a gyermekváros szobrászati szakkörét. Maga is mintáz, felhasználja a pásztormüvészet tanulságait finoman karcolt lapótokjeiben (említve és repr.) és fafaragásaiban: „Várakozás" (repr.)

Losonci Miklós: A szépség a beszélgetőtárs.

Magyar Ifjúság, 1976. szept. 24.

Rimóczy Rudolf

Prokop Gyula, Rimóczy Rudolf/Fót/,
Somogyi György résztvettek a Pest
megyei pedagógus képzőművészek rácke-
vei tárlatán

Rajtanitás 1975/2/3o

Rimóczy Rudolf (Fót) rajztanár

Pedagógus képzőművészek második tárlatát Ráckevén rendezték, melyen művei szerepelnek.

Losonci Miklós: Pedagógus képzőművészek Pest megyei tárlata.
Pestmegyei Hírlap, 1975. jan. 26.

Rimóczi Rudolf, szobrász

L: Németh Kálmán

Borics Kotalin: Kis ház Alagon: O- nyugalom nigett 4.

Esti Hirlap, Bn. 1979 jún. 11.

Rinaldus budai aranymíves
italiai származása, 1440.

Archaeologiai Értesítő
XXXVIII. 1918–1919. 140.
Erdélyi József könyvismertetése.

Rinaldus Italicus

budai ötvös

l.

Balogh Erdélyi ren

I. 159/10. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **MÁJUS** 22. hét

25 Vasárnap		Exaudi *Orbán*
26 Hétfő		Nérei Fülöp *Fülöp*
27 Kedd		Béda *Béda*
28 Szerda		Ágoston *Emil*
29 Csütörtök		Pazzi Magd. *Maxim*
30 Péntek		Árki Janka *Sándor*
31 Szombat		K. o. B. A. *Petronella*

Rinaldus Italicus

XV. s. Ervo
ongo li conte del
e Vl. libro I.

ind 37,
Budinis 160-l.

Rinaldus Italicus

Ötvös

Budinis

37, 1600 l.

zen fenti számla összegét is átutalni.

Teljes tisztelettel

RIGLER JÓZSEF EDE
PAPIRNEMŰGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Rinaldus Italicus

udvari ötvös Budán 1440.

Lásd

Flóra Zsigmond

193. l.

Rinaldus Italicus

budai aranyünnep

1440.

l.

Arch. Ert

1918 – 1919. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rinck harangöntö

pécsi szőrescsphár dél-
nyugati és délkeleti
tornyaba lévő 2–2
harang, 1923-ból.

Szőpécs 52. l.

Rinaldus Italicus

budai polgár, udvari ötvös

Gerevich L.:Budapest művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig

Budapest története II.Kp.Fővárosi Tanács 1973

286.old.

Rince Hermann átvő

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

177. old.

MDK

Rincker Ferenc

Sz.K.: Harmincegy harang születése. Magyarság 1922.okt.8.

MDK

Rincker János

Sz.K.: Harmincegy harang születése. Magyarság 1922.okt.8.

Rinca János

1909/10

Ferkèpzomfoiskèvk
127.l.

MDK

Rindemann Mihály kőmives
résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

RING ANTAL, gombkötőmes

44.-Laythner Mihály műhelyében tanulták ki a mestersé get:Herffler Mihály,1763.jún.12-1766.máj.24.-Daller Já nos,1766.szept.5.-a társpohár fizetése miatt 6 évre segédött.-Ring Antal,1767.jan,22.-?.- 405.old

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszünéséig 395.old

SAVARIA? A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

Ring Gyula

M.D.K.

halvani épitési

dolgozta ki a Halvan-
ban épitendő emeletes
bérház terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

aug. 14. sz. 10. old.

MDK

Ring Gyula, építömester

Hatvan.

Rendes tag.

Az építöipar jelöltjei az O.T.I.önkormányzatába.
MPIP-MPMÜV.1929.máj.1. 68.l.

M. D. K.

RING Gyula érítész

Városmajor u. 24. lakóház át-
alakítása (1921.)

Budapest müemlékei II. Ep. 1962. 572. l.

MDK

Hermann Tom Ring, grafikus
münszteri Wesztfáliai

Van egy budapesti rajza, "A hitetlen Tamás, állapitja meg Parker K.T. 1549 körül./ HM. monogrammot a gyürüvel, az 1549-es évszám közben, tévesen MO.-nak nézve Michael Ostendorfer-nek tulajdonitották a rajzot. A HM. magyarázata, hogy a müvész münsteri Wesztfáliai./Hermann Ring Monasteriensis./

V.: /Müvészet történészek feljegyzései./
Magyar Müvészet, 1927, 487.1.

7r.

Rinea János

szül. Herszényben (Fogaras m.) 1875. dec. 21.
gör. kath. keresk. érettségit
tett, m. kir. honvéd-
főhadnagy volt (tényleges)
1909/10 I. első osztágbeli
rendkiv. műveszmovendék
a Kepz. főiskolán -
1909/10. II. félév. 1 osztág -
Több tantárgyra járt.

MDK

Ring Gyula és Kálmán hatvani épitőmesterek

Szontagh Pál bpesti épitészmérnök tervei alapján kivitelezték az alábbi templomot.

Figus Béla dr.: A salgótarjáni ferencrendi templom épitésének tört. Salgótarján 1936.

MDK

MDK

Ring Kálmán és Gyula hatvani építőmesterek

Szontagh Pál bpesti építészmérnök tervei alapján kivitelezték az alábbi templomot.

Figus Béla dr.: A salgótarjáni ferencrendi templom építésének tört. Salgótarján 1936.

Ring Gyula és Kálmán

hatvani építőmesterek

Szontagh Pál bpesti

építészmérnik tervei,

alapján kivitelezték

az alábbi templomot.

Figus Béla dr.

A salgótarjáni ferenc-

rendi templom épí-

tésének története.

Salgótarján, 1936.

35 és kv. ll.

Ring J. festőművész.

Archaeologiai Értesítő

1915., 115–134.

Koltai Lajos: Debrecen város
muzeuma.

Ring Jenő

fertő

Mit. 1873 Okt. 5

Marcaliban

lásd

Fleischer Bécs

79. l.

M.D.K.

Ring Kálmán, építész

4500 p-ös első díjat nyert a Mátravidéki centrála épületére kiírt tervpályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.
márc. 19 sz. 5. old.

MDK

Ring Kálmán, 1927

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Épitő Ipar - Épitő Művészet 1931. jun. 1. 89.l.

MDK

Ring János, festöm.

Holdvilágos táj. Olf. J.1.j.

M.D.K.

Ring József, hatvani építőmester

elkészíttette a hatvani templom terveit és költségvetését.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

márc. 19. sz. 8. old.

M.D.K.

Ring József, hatvani építőmester

készítette a hatvani hősvácóhíd terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

máj. 13. sz. 9. old.

Ring Kálmán

építész

Szül: Hatvan 1899

Oklevelet nyert 1927

Műegyetem 17. l

T. 5644.

egy térdelő leány a kötémig a hazatért két honvédeégett templom látszik. Az elkelő holdat látjuk. Felirata:

f den Gräbern ihrer gefallenen Brüder.

: 25.6 cm.

9.
0.

Ring Kálmán

Budapest Hekesfov. Elektromos Művei mátravideki erőmű üzemi épületeinek homlokrati terv. várlatainak kiírt terv. I díj

MMELKözl

1942. 56. l

753	751	788
752	787	754
760	760	759

MDK

Ring Kálmán épitészmérnök

I. dij

Az Elektromos Müvek tervpályázatának nyertesei.
Pest 1942. márc. 20.

Ring Kálmán

építész

l.

Szendy K. Bpest

Nekrol. közig. évk.

1942. Bp. 1943. 391. l.

érencsém dr. Éber László bizottsági

.31 K.40 f.-re érvényesitve, tiszte-

pest, 1911. április 7-n.

számv. igazgató.

Ringbauer Géza

minaritatos

Tatatóváros

l.

Ezredévi kiáll

XII. csop. 33. l.

T. 43.

ait és a csapatok elhelyezését
a türckisches Lager van, mig
gyelmünket. Felirata a fölül

. Armee

gert

der Buchstaben-nek kezdete: A.
befejezése: V. mit vielen Canonen
tzung der K.K. Verschanzungen.

16.9: 20.7 cm.

Ringbauer Ödön
Győr 1836 – 1841.

l.

Yankó Ötvös apródok

13:l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MDK

Ringe R. épitész

1854. Diana u. R.k. templomot épitette

GenZak Bpest.

RINGE, Romano von

a templom tervezője

DOMONKOS János: Diana uti Szent László
római katolikus templom. = Tizenkettedik,
I.évf.5.sz. 1990. 7.p.

RINGE, Johann Romano de épitész

KOPPÁNY Tibor - DERCSÉNYI Balázs - ÖRSI Károly:
Magyar kastélyok. Bp. : Officina Nova, 1991
32.p.

A vépi kastély átépítője

Ringe, J.J. Romano von

MDK

Bp. XII. Diana ut. 4. R.k. templom

1854-ben J.J. Romano von Ringe bécsi épitész kezdte, 1860-ban Ybl Miklós befejezte.
Átépitette Pfaff Ferenc 1886-ban
Oltárképe Szt. László Stettka Gyulától.

Zakariás G. Sándor: Budapest. B. n. 1961.
179.1.

Ringeisen József

Mücsarnok 19oo. 19.sz. 27o l.

Ringeisen József

szül. Steierlakon (Krassóm)

1863 jan. 6. 5 reál

Szegeden.

művésznőrendék

1882/83 I- I. szakosztat

Helst, Barth van der, női arcképe

VII. 202

2.

A Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa és Orsz. Főfelügyelősége egyesített hivatalának Szolgálati Szabályzata és Ügyrendje.

Elfogadtatott az Orsz. Főfelügyelőségnek 1909. április hó 20-án és a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsának 1909. évi április hó 30-án tartott ülései által.

Ringelsen József

1882/83

Ferkèpzomfoiskèvk

127.l.

Ringeisen József

festő.
rigy látszik magyar
Nemzeti szalon 1900 tavaszi
kiáll.
Mosó leány, olajf. 260 kor.

Verseczi városi Közkönyvtár

X. 4.

Ringeisen József

stud. Steyerlakon (Krassó m.)

1863-ban

1882/83 II. vendéglát.

Hodony h. n. II. 204.

Ringel Désiré

francia vobrait

A. Rákóczi - indulo

c. vobra 1880-ból

Repr.

Rákóczi emlékkönyv

II. k. Bp. ć n. 245. l.

Nagy Károly falvai élet IX. 127

Ringeldiscs M.D.K.

tiroli szobrász

a kaposvári Kálvária ~~-kápolnának~~ két fafaragásos reliefje.

Zádor Mihály: Kaposvár, Bp. 1964. 181.l.

K.D.K.

Ringelhoffer András ötvösmester

1779 és 1780-ban Zólyom-ban működött. (Hajnik-i születésű volt.)

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesebs im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom. VII. Fasc. 3-4. 281. ds

FRANZ R I N G E L S B E R G E R, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 496.- Herr FRANZ R I N G E L S B E R G E R
Felvétel Ideje: 1852. 14. Nov.
Hová vették fel: Keszthely. 164.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Ringer Erzsébet

Kiáll.

Nemzeti Salon

1923. jan.

Fővr. Képt.

Ringer Erzsébet

művei a szélső-jobb szürketeremben.

„Kedves Déry Igazgató Ur! Ön kedvesen rámüzent, hogy kiállitásomhoz „curriculum vitae"-t irjak. Olyanforma érzésem van, mintha nagy utra készen a pályaadvaron az indulás előtt már le kellene adnom az utleirást. Hisz én legfeljebb csak programmot adhatnék. Ámde a programm csak a politikában megy cselekedet számba; a művészetben a programm üres igéretnél nem egyéb.

Kivánságát mégis teljesiteni akarom:

Tanitóm volt több, de mesterem csak egy: a valóság.

Ezt igyekeztem megfogni eddigi képeimben, ez az én életem története visszafelé. Ezt fogom keresni ezután; ez az én programmom előre.

A közönség itélni fog multam és jövőm felett.

Hálás tisztelője Ringer Erzsébet."

Olajfestmények.

168 Bánya-tó Tatán
169 Ürömi hegy
170 Tatai táj
171 A Rádl malom
172 Hegyi ut
173 Pötörke malom Tatán
174 Guggoló akt
175 Putifárné
176 Borju
177 Tatai tó

Nemzeti Szalon 1923. jan. 37. coop. kiay

fordítás

178 Tatai táj (Berta malom)
179 Deszkametsző-köz Tatán
180 Táj jegenyével
181 Tóparti temető
182 Nepomuki Szt. János szobra Tatán
183 Sziklaparton
184 Viserliang, magántul.
185 A budai Flórián-templom szószéke,
186 Tükörképem, magántul.
187 Pacsirta néző akt, magántul.
188 Madonna, magántul.
189 Mais ou sont les neiges d'auton!
magántul.
190 Lovaglóruhás nő ,,
191 Római leány ,,
192 A prise, eladó
193 A király asztala. (Rabelais racontant son quart d'heure.) Eladó.
194 Szent könyvek ,,
195 Kódex-másoló, magántul.
196 Ősszel, ,,
197 Mi ujság odaát? ,,
198 Férfi arckép ,,
199 Csendélet ,,
200 Férfi bundában ,,

Ringer Erzsébet

1924. jan. 32 művéből
koll. kiállítása volt a Nemzeti
Szalonban. Életrajz helyett üres
smonca. Tajképek, figurális
képek.

~~Árpád Kori érem VIII 125~~

RINGER *Erzsébet*, festő és grafikus, * Budapest 1903 márc 1. Pörge Gergelynél és Zemplényi Tivadarnál tanult. Táj- és figurális képeket fest, számos tollrajzát is kiállította. 1924. a Nemzeti Szalónban, 1931. Londonban a Twenty Orne Galleryben s ugyancsak ez évben a spanyolországi Valenciában, 1932. Párizsban rendezett kollektív kiállítást műveiből. Az utóbbi három tárlaton kiállított rajzainak nagyobb része a Baleári szigeteken készült s különösen az architekturális tárgyúak keltettek feltűnést.

K-G II. 368 l

Ringes Erzsébet

MAGYAR MUVESZET

1932. 195.

17 párizsi kiállítása.

DAS BUCH DER FERNEN WELT. Asien, A
296 Bilder i. Kupferti

ELKAN SPANIEN. Gesehen v. ein
zeichnungen

DAS EUROPA BUCH. 296 Bilder i. Kup
Ross.

GORILLAJäGER. Leben u. Abenteuer d
Chaillu. Mit 12 Bildta

HäUPTLING STANDHAFTER BäR. Mein V
tafeln. Leinen 1930.

PFIZENMAYER, JAGD UND VOLKSBILDER
feln.

SEABROOK DURCH AFRIKANISCHEN

WEGENER MIT MOTORBOOT UND SC
Abb. u. 1. Karte 1930.

MU

HAYDN UND SEINE SENDUNG. Eine Bi
Abb.

REINITZ, M. BEETHOVEN IM KAMPF M

SCHERZHAFTE WEISEN. Zärtliche u.
lanter Zeit. Hrsg. v. G
kannten Liedern v. H
mit Noten u. alten St

SPECHT BILDNIS BEETHOVENS.

Ringer Erzsébet

1926. egyházminv. kiáll. a
Nemzeti Halomban
VII. Kelemen ellenpápa sírja.
Palma di Malorca, tollrajz

San Francisco-klastrom
udvara. Palma di Ma-
lorca, tollrajz
A malorcai katedrá-
lis belseje, tollrajz
A lequeitioi templom
oldalhajója, tláff

Kelta vaslelet, Kaposmérői VI. 129

Ringer Erzsébet

élet

Nemzeti Szalony

1924 jan. 7

Itália V. 249

Ringer Erzsébet

MAGYAR MUVESZET

1931. 7, 239-242
312

1932. 196.

Ringer Erzsébet

MAGYAR MUVESZET

1931 239-242

L. J. Spanyol

földről.

Repülő lapok 65 szám.

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

KAHANE	DAS JUDENBUCH.1931.K
MUCKLE,Fr.	DER GEIST DER JÜDISC Aus dem Inhalt:Gesch Geiste d.indischen u Zeitalter d.Prophete 660 Seiten Leinen
DER KORAN	/El Koran,d.heisst d d.Mohamed ibn Abdall Schrift gebracht dur Bekr.Dünndruck-Ausga
DER TALMUD	Übersetzt und ausgew künstler.Ausstattung gedruckten Seiten.Le
DIE LIEBESSCHULE	DER KELINEN JAPANERI Ostens.In 2 Bänden i rativem Leinen.Einba
EDLE NACKTHEIT	IN CHINA. 32 photograp Quartformat.Auf Japa
GLASER,Dr.H.	LESEBUCH DES LEBENS. Leinen 1931
PAPP,Desider	WAS LIEBT AUF DEN ST neten und ihre Rätze Leinenband.1931
SWEDENBORG,E.	HIMMEL, HÖLLE, GEIST "Der Buddha des Nor

Ringer Erzsébet (1

Ringer Erzsébet festőművésznő londoni kiállítása. Magyar Hírlap. 1931, márc. 8.

1931-ben kollektív kiállítást rendezett Londonban tollrajzaiból a Twenty One Gallery-ben. Kiválik ezek közül a Times szerint Jézus Krisztus élete, az Apocalypsis és a La Fontaine Cupido és Psyche sorozata. Elegáns barokk vajzok, érzésben és elképzelésben nem szentimentálisak, és elképzelésben gazdagok. Ringer E. évek óta Spanyolországban, Palmaban él.

oda hatni, - hogy őt
ly más valahol egy
t. —
kr, - kivés jóindulatét
n, - hogy kérésemmel

etem kifejezéséel ma-
k
és barátja

Manno Kerry

Ringer Erzsébet (2

A rajzok legnagyobb része a Baleari szigetekről valók. Különösen meglepőek az architekturális tárgynak. A sok közül a palmai Truyol-kastélyt emelik ki.

U. 3046.

Alcsút 1933. IX. 1.

... hé!

...a, - egy fiatal festő, -
...tanár, mnoha öcsém
...ou kérném Doktor Urat,
...r fiú ügyét pártolni,
...íténi jó Anna. —
...ait nullékelve, - nagyon
..., - ha a népművészeti
...mét értő emberre rükse...

Rüger Erzsébet

MAGYAR MŰVÉSZET

1931. 312.

<7 spanyolországi, va-
lenciai Kiállítása.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszté

szám.

A

Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

MDK

Ringer E.

az anyagban grafikával szerepel

Nemzetk.velencei kiáll. Képzőművészet, 1930.
31.sz. 145. l.

Ringer Erzsébet MDK

Aratás, olf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Ringer Erzsébet

MDK

Kerner István arcképek olf.

MIcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Ringer Erzsébet

Velencei Biennale 1930. 170.l.

Ringer Erzsébet.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1924-ben.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Ringer Erzsébet festő

Műveivel résztvett a Nemzeti Szalon tav. tárlatán.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.tárlata.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.l.

MDK.

Ringer Erz sébet festőművésznő

A Nemzeti Szalon Tavaszi Tárlat.

Képzőművészet 1929. 21. 144. l.

MDK

Ringer Erzsébet,

a N.Sz. által rend. 63.csop.kiáll. egyikén müveivel szerepelt. 1924.

A Nemz. Szal 1.dec-ik jub.és a KÉVE XX-ik kiáll.-a.

Ringer Erzsébet MDK

Kerner István arcképe

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Ringer Erzsébet MDK

Aratás

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Ringer Elisabeth MDK

Kreuzweg
Friedhof

Wien, Kunstlerhaus 1924. Mai-Juni

MDK

Ringer Erzsébet

Női portrait, sz.rajz

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll. N.Szal.

1925. febr. 16 l.

Ringer Erzsébet festő

Pesti Hirlap. 1924. jan. 1. 6

Csoporthiállítása Ugyszeti Szalonban

Ringer Erzsébet festönö.

Népszava.1924.I.11. 6.l.

Ringer Ernsétet festő

Pesti Hirlap. 1926. márc. 6-9

Magyar festők hulfoldi sikerei

MDK

Ringer Erzsébet

Don Antonio Sancho Magistralis kanonok arcképe /Palma de Mallorco/

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.

11 1.

Ringer Erzsébet

/d.i./: "Képek és szobrok" cimmel beszámol a Nemzeti Szalon kiállitásáról, amelyen hat gyüjteményt, öt festő és egy szobrásznő kollekcióját mutatták be. Az öt müvész: Ripszám Henrik, Udvary Pál, Kotász Károly, Bardócz Árpád, Ringer Erzsébet és Telcsné Stricker Gina szobrásznő müveit.

Ringer Erzsébet képeiből " a dilettáns elemeket ki kell szitálni". Jelenleg képeinek társasága csak egy kérdőjelet rajzol a levegőbe,- mondja szószerint a kritika.

A HÉT, Bp. 1924. január 6.
XXXIV. évf. 2. sz. 12. lap.

Ringer Erzsébet

A barcelonai Arte Moderné-ban rendezett nemzetközi mütárlaton a metszetek és grafikai müvek részére kitüzött bronzérmet nyerte.

Magyar Hirlap
1930.II.9.

Ringer Erzsébet

festőmüvész

Barcelonai világkiállitás - képzőmüvészeti kiállitása - kiállitási palotában - képével szerepel.

Grafika

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Ringer Ernőhöt

A barcelonai Arte Moderno-ban rendezett nemzetközi műtárlaton a metszetek és grafikai műveknek szánt bronzérmet nyert.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

Ringel Ernőnek

A barcelonai Arte Moderna-ban rendezett nemzetközi műtárlaton a metszetek és grafikai művek részére szánt bronzérmet nyerte.

Ringer Erzsébet

festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Klasszikus hatásu mellkéje Don Antonio Sancho Magistralis kanonokról, milyet Palma de Mallorcoban festett, ahola kiváló tehetségű fiatal művésznő évek óta él.

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

Ringer Árpád

festőművész

Tavaszi tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.- Figyelemreméltó munkásnak

Budapesti Hirlap
1929.VI.16.

Ringer Erzsébet

festőművész

Nemzeti Szalon tárlata - képével szerepel.

Egyre szebben teljesülő

Szegerdig
1939.VI.16.

Ringer, Franz

épitaf.

l.

Csat-Frey Öst. Kunstt.

XXIV. k.

XXIII, 189-l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
Gr 41

Kretschmer, Albert. Die Trachten der Völker

Gr.

Id.

Ringer Ferenc.

építész
volt 1763.

Laid
2

Csatkai Endre dr

Három klasszicista
építész.

Soproni Szemle
1942. 119. l.

Könyvtárunkban

RINGER Géza (†1920) műgyűjtő

Mojzer Miklós: Két kép Rubens műhelyéből

= Ml

Művtört. Ért. 1989 14 142. p + ill.

412 (M)
O'Donovan, M. A. : Charters of Sherbor
Anglo-Saxon Charters : III
Oxford : Oxford University Pr
1988

413 (M)
Pallach, Ulrich-Christian : Materielle
Jahrhundert : wirtschaftliche Entstehu
Ancien Régime Aufklärung und Rev
München : Oldenbourg
1987

414 (M)
Picken, Stuart D B : Soul of an Orkney
Studies in the life and history
Kirkwall : Kirkwall Press
1972

415 (M)
Plievier, Theodor : Moskau : Roman
Basel : Verl. Athena
1952

416 (M)

Ringer János

l.

Zádor – Rados

279. l.

Olasz festő, XVIII. század: Az alvó Sz. Család Ker. Sz. Jánoskával. Vászon, olaj. 180 x 147 cm.

Mazzlagh II. 472. szám.

RINGER, Johann főorvos, XIX. sd. MDK.

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. sd. derekán
Tanulmányok Bp. multjából. 1958. XI. köt. 321,

Ringer János

könyvkseged

magyaróvári születésű

18 éves, 1850-től tanonc

Matzke Ferencnél Ma-

gyaróváron. 1853-ban

felszabadul.

Végh sopronkönyvki

231. l.

Mérlegnek

30. A 20 tagok vagyonrészesedésért

Kovács J. tőkeszámlája

Magyar B. tőkeszámlája

Ringer János
könyvkötőlegény
Sopron
1853

l.
Vasi Zsuzsa
1936. 231 l.

1.-39. ll.

Lyon

Pitrat aîné

1876

Ringer János

főmérnök

Buda

1850-es évek

Ember Levélt Kőrl.

371 l.

1– 173.

210.
215.
275.

asdffgnjvcfd e

6.
21.

Ringer, Josef I

épitész.

l.
Csal-Frey Öst. Kunstl.
XXIV. k.
XXIII, XXIV, 101,
286. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
Ivr. 6.

Kreutz, Giovanni e Luigia. Mosaici della basilica di S. Marco.
Venezia,

fo. 1 drb.

kak				4,460.–	
...ol				6,980·84	
	Összesen			10,171·84	
28.	Tisztelettel				
	Kladek János				
Átvitel . . .					

KLADEK JÁNOS
Építkezési vállalkozó
KABBA

Ringer József id.
épitém

Gentmüncul
209, 236 (tábbor),
244. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ringer József id

Kismartoni könnyv

lásd

Csatkai Endre dr.

Három klasszicista
épitész

Soproni Szemle
1942. 118, 119. l.

Ringer József

l.

Zádor – Rados

162, 165, 168, 172,
268. l.

Képes 60, 207. 7.

Olasz festő, XVIII. sz: Krisztus születése. Vászon, olaj; 175 x 92 cm.

Maszlagy II. 556. szám.

M.D.K.

Ringer József építén

Nagycenk, Széchenyi kastélyt alakitotta át 1800 ban.

Genth. Müemel. 1959 I. 211.

Ringer József épitén M.O.K.

Nagycenk, temető, Széchenyi-siremlék görögös előrésze 1806-19, és oltára.

Genth. Müeml. 1959 I. 211.

Ringer József építén M.D.K.

egyik átépítője a soproshorpácsi kéchenyi kastélynak. 1800/1

(331. kép)

Genth. Müeml. 1959 I. 328

Ringer József építész M.D.K.

copfik építője a soproni cv. templomnak

1782-83.

Genth. Mineml. 1959 J. 322

Ringer József épitén M.D.K.

Az ágfalvai kápolnából épitett
templomot 1790-91 ben.

Genth. Kuenl. 1959 I. 16.

M. D. K.

RINGER József építőmester

Sopron ev. templom belseje 1782-83

Neumayer Lőrinccel (fotó)

Csat. Sopron 33. l. 38. kép.

M. D. K.

Ringer József építén

soproni. A sopronhorpácsi hastélyt bővítette ki egy emelettel 1800 ban.

Énekes Kálmán: A sopronhorpácsi hastély
Sopron 1939 2

Ringer József

soproni épitőmester

lásd

2

Soproni Szemle

1939 293. l.

7. *Lupa királyné és Szent Jakab hódolása*
(Külső jobb felső.)

8. *Szent Jakab ravatalon*
(Külső jobb alsó.)

Fa, tempera, egy-egy kép 75·5×67 cm.
A zólyommegyei Jakabfalu r. k. templomából. Ipolyi-gyüjtemény.
A jakabfalvi festő szoros kapcsolatban áll a csegöldi BE mesterrel és a jánosréti mesterrel. E szárnyak egyideig a besztercebányai plébániatemplomban voltak.

Ipolyi: Besztercebánya város művészettörténeti vázlata. Századok, VIII., 1874., 684. l. — Ipolyi: Schematismus historicus diocesis Neosoliensis. Besztercebánya, 1876., 135. l. — Ipolyi: A besztercebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. Bp. 1878., 151. l. — Divald: Zólyom vármegye csúcsíveskori szárnyasoltárai. A M. Mérnök- és Ép.-Egyl. Közlönye, XLIII., 1909., 125—126. l. — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai. II. füzet, Bp. 1911., 9. l. — Lepold—Homor 96. l. — Gerevich PA, 210. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 25. és 30. szám. — Gerevich IPGY, 87—89. l. (3. és 4. kép, 93. l.) — Péter: A magyar művészet története. I. kötet. Bp. 1930., 116. l. — Genthon: RMF, 58—59. l. (7. kép: 41. kép.) — Csánky Dénes: Tanulmányok a szepességi táblaképfestészet XVI. századi történetéből. MM, XIII., 1937., 346. l. — Lepold—Lippay 54. l. — Rados Jenő: Magyar oltárok. Bp. 1938., 36. l. — Horváth, Enrico:

Ringer József, építész MNK

A XIX. sz. elején Sopronban működő klasszicista építész. 1820-ig.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

MDK

Neumaier Lőrinc és Ringer József
soproni kőművesmesterek tervezték

és épitették a soproni ág.ev.templomot 1782-83-
ban Kimnach Lajos Vilmos pozsonyi templomépitő
közreműködésével ill. ellenőrzése alatt.
A templom tornya a XIX.sz. -ban épült.

Ziemermann, Ludwig: Von Kirche zu Kirche, von Predigt-
stätte zu Predigtstätte... in
unser Gotteshaus. Sopron. 1934.
21.1.

M. D. K.

RINGER J. építész

Sapronhorpács v. Széchenyi kastély átépítése (1800-01)

Gerő László: Magyar építészet boladó hagyományai Bp. 1951. 48. l

M. D. K.

RINGER J. épületei

Nagycenk (egyik - Sopron m.) Széchenyi család sírkápolnája (1811)

Gerő László - Magyar épületek kalauza Budapest 1951. 56. l.

RINGER JÓZSEF / soproni építőmester
Neumayer Lőrinccel együtt a soproni
ev. templom tervezője (1782–83)
(38. lap)

Csatkai Endre: Sopron. 2.kiad. Bp., 1956.
/ Magyar Műemlékek /

/33

Ringer József.építész ,1753 ?-1833

Sopronban hercegi építész.A barokk építészetből a klasszicizmusba való átmenet fontos egyénisége.Ev.templ. építése a klasszicizáló barokképitészet középeurópai jelentőségü alkotás.Nagyvonalú téralkotásaa aklasszicizmus jellegzetes térformálása felé mutat. 341.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Ringer József,építész
---

a soproni Színház.u.34.sz.mellett épült ev.templomot az Egerből származó Trost Györggyel együtt építette. Ő cseh származású,volt,Ausztriában tanult. 47.old

Winkler Gábor: Városi lakóházak Sopron barokk építészetében 42.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat,1965. XIX.évf. Sopron

Ringer József, építész

Sopronbana Városi kaszinót épitette 1789-ben Pejachevich Károly grófnak késöbarokk stiluaban. A gróf bérbe adta. 1874-ben leégett. 210. old

Csatkai Endre9 A soproni vendégfogadók a 16/19. században 201. old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966. Sopron

Ringer József, építőmester

Soproni városi építőmester. Egy Stingel Lipót soproni rézöntőmesterrel kapcsolatos lakásperxm ben szerepelt, mint városi bírósági kiküldött, 1793. szept. 9-én.

Mihalik Sándor: Stingl Vince "soproni nemtelen plebejus" a herendi gyár alapitója 323. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Ringer József

soproni épitész

1820-ban Széchenyi Ferenc gróf a nagycenki Széchenyi sirbolt elé fenstivel görögös templomot, épitteté homlok-zatán két dór oszloppal és a Hit allegoriájának reliefjével. Leirása beentrot.

Csatkai Endre dr.

Széchenyi mnemlekek Nagycenken. Soproni Szemle Kiadványai.

74. sz. Sopron 1939. 9. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Ringer József

soproni épitész

fervezi és épiti gróf

Széchenyi Ferenc megbi-

zásából a nagycenki

Széchenyi-kastélyt.

1800 körül

A kastély leirása-

Csatkai Endre dr.

Széchenyi műemlékek

Nagycenken. Kütönny-

a Soproni szemle 1939.

III. évf. 5-6 számából-

Sopron 1939. 2, 8. l.

A kismartoni Lovarda

kombinatát idegen terv nyomán

nyomerak fenti épitése-

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Ringer József
épitett

Gróf Széchenyi Ferenc meg-
bizásából (valószínűleg fenti) épitette Fertőboz
község határában ma is álló
Gloriettet József mádor láto-
gatásának emlékére köz-
vetlen 1800 után.
Fentit ebben az időben
gróf Széchenyi Ferenc Czen-
ken is foglalkoztatta.
A gloriettet 1943-ban
Széchenyi András gróf
restaurálttatta.

Storno Miksa: A fel-
sőbozi „Gloriett." Soproni
Szemle 1943. 280–282. l.
kepekkel.

Ringer József
épitész

Lásd okv.

Sopron Szemle
1938. 169. l.

MOB könyvtár

Ringer József

soproni építész

Finkair Ferenc mérnökkel 1800-ban egy emelettel bővítette az alábbi kastélyt gróf Széchenyi Ferenc megbízásából. Nagyanerek végezték a cenki kastély bővítési munkálatait is.

Énekes Kálmán:

A sopronhorpácsi kastély. Soproni Szemle 1938. 306. l.

A Bertinelli gyüjteményből.
1494—1497 körülről. Rokonművei a berlini Kaiser Friedrich-Museumban és a nancyi múzeumban.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 760—761. l. — Maszlaghy II., 98. szám. (Carlo Crivelli.) — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. (Pierfrancesco Fiorentino.) — Oberschall, Magda: Un élevè inconnu de Fra Filippo Lippi. Gazette des Beaux-Arts, 1930., 220. l. (Pierfrancesco Fiorentino.) — Berti Toesca 952—954. l. (Pierfrancesco Fiorentino.) — Van Marle, XIII., 1931., 455. l. (Pierfrancesco Fiorentino.)

PINTURICCHIO, BERNARDINO (umbriai festő, 1454—1513)

Madonna Jézussal és sienai Szent Bernardinnal.

Fa, tempera, 10×8·5 cm.
~~Restaurálta Endrődi Sebestyén.~~

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 760. l. (Rafael.) — Maszlaghy II., 85. szám. (Rafael.) — Venturi: Storia dell'arte italiana VII. kötet, II. rész. Milano, 1913., 661. l. (Pinturicchio tanítványa.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 232. l. (Képe 231. l.) (Pinturicchio.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő. V., 1931., 6. l. (Képe 5. l.) — Berti Toesca 948—950 l. (Képe 948. l.) (Pinturricchio.) — Lepold—Lippay

Ringer József ifj

Sopron épitész

lásd

Csaskai Endre dr:

Három klasszicista épitész.

Soproni Szemle

1942. 115, 116, 118, 119, 120., l.

Könyvtáramban

Ringer József

l.

Radvánszky II.

58. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ringer József
Magyar Művészet
1927. 294

1902-909-4
Igazgatói-lakás
Férfi-szoba.

506. Csillár.

1 darab három ágú bronzcsillár, sima karokkal, lefelé forditott liliom-alakú égőkkel, sima rúdján gombbal, tetején rosettával.

Becsértéke.....52 K

Szállitotta Barta Károly az 1904: XII. 12-én kötött és 1905:I.20-án 111280 sz.a. jóváhagyott alkuegyezmény alapján (877-904).-- Kifizettetett 1906: II. 15-iki 104492 ex 905 sz. leirattal (296-906).

Ringer József

épitész

átépitette a nagycenki Széchenyi-kastélyt a XVIII. sz végén.

Csatsopronkörnyék VII. l.

Esterházy herceg soproni épitőmestre volt. Ő épitette a soproni ev. templomot is: Ugyanaz-tőle való a kismartoni lovarda kivitele, 5 alakitotta ki a cenki kastély kertjének kapuját két kis épülettel.

u. o. 37. l.

Készitette a Széchenyiek nagycenki Kriptájában fordult

levő oltárnak terv-
rajzát.

u. o. 42. l.

Ringer. József

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 294.
1933. 95—

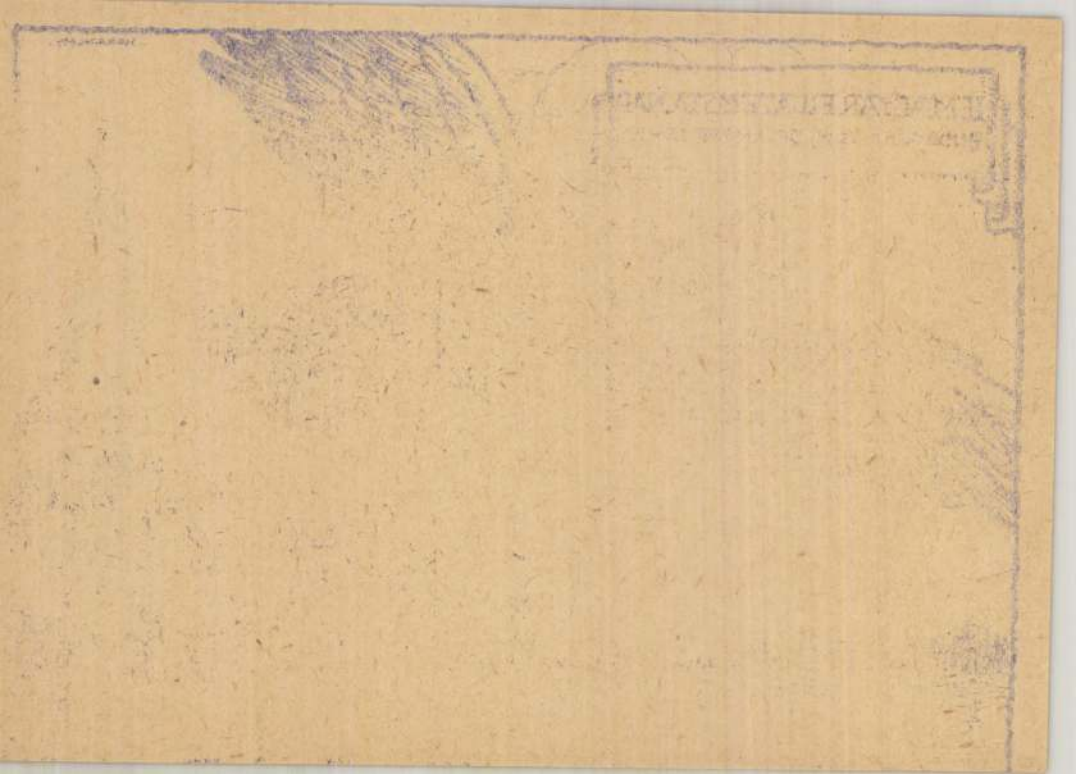

Ringer József

1792, Kismartonból.

lásd

Fleischer Bécs

79. l.

A VKM. e könyvet jelen kiadásában, 75,086 1927. VI. sz. rendeletével,
felső kereskedelmi iskolák számára tankönyvül engedélyezte

A MAGYAR IRODALOM TÖRTÉNETE.

IRTA

PINTÉR JENŐ.

ELSŐ KÖTET

A LEGREGIBB IDŐKTŐL PETŐFI SÁNDOR HALÁLÁIG

ellátott külön boríték tartalmazza a szerző nevét.

Az országos magyar iparművészeti múzeum saját gyűjteményét, könyvtárát és mintalapjait, nemkülönben a bizományos czég a készletben levő segédeszközöket a pályázni kívánók rendelkezésére bocsátja.

A Magyar Iparművészeti Társulat.

elnöklete alatt ülést tartott.

Jelen voltak: Lipthay Béla báró, a társulat alelnöke és a választmány következő tagjai: Fischer Ignácz, Forster Gyula, Gerlóczy Károly, Lechner Lajos, Lechner Ödön, Pulszky Ferencz, Radisics Jenő, Ráth György, Szalay Imre, Uhl Sándor.

Jegyző Pasteiner Gyula ideigl. titkár.

Elnök a tagok üdvözlésével az ülést megnyitván a jegyzőkönyv hitelesítésére Forster Gyula tagot kérte fel.

Titkár felolvasta a társulat tagjainak létszámáról és vagyoni állapotáról szóló kimutatást.

Elnök azon nézetének adott kifejezést, hogy a társulat a tagok gyűjtésében újból fejtsen ki tevékenységet, s e czélból szükségesnek tartja, hogy aláírási ivek küldessenek szét.

Ringer József
építész

l.

Csatkai Lajoskönyv

37, 42. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Ringer J.
ejutlis

l.

Csatkaiszprommuenl.
III. 7i.l.

en vers.

Ringer József
epitőmester
1793
kisenartoni kastély
erőd
v
Dehio-Ginhart
189. l.

Ringer József

Esterházy herceg építészé-
nek terve nemint épült
a sérci hercegi vadász-
kastély 1774-ben.

Delhio – Ginhart

429. l.

(Sopron vm)

második és a XV. elő felében)

tó,

és kissé jobbra néz. Bal kezével a
neket karolja át, ki jobbját áldásra
nyja által tartott rózsa utati
aranyhimzésű
tötete: sötetzöld palást, melyet elől ék-
és a gyerneké: rövid kabát és gyöngyfüzér
n fák díszlenek.

i 94: 69 c/m.
i. Ara 46 frt 25 kr.

Ringer József
épitész
XVIII. 24.

l.

Thirfelsödemaistul
159. l.

Fejérpataky László VIII. 146.

Ringer, Jos

épitett

l.

Csat-Frey Ö. St. Kr.

XXIV

XXIII, 83.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
135.

Kriegsschriftsteller, Griechische.

I - III. Theil.

Leipzig, 1853.

Vász.

3 drb

Ringer József II.

épitész

szül. 1753. k. Kismartonban,
+ 1833. jul. 14. Sopronban.
1772. beiratkozott a bécsi akadémiára. (Fleischer 79. l.)
1781–tól Sopronban lakott.
1782. a soproni városháza közgülési termében dolgozik.
1782/3. Neumayer Lőrinccel (l. o.) a soproni ev. templomon dolgozik.
1783. saját uj házába költözik.
1789. lebontja a régi ágfalvi rk. templomot. Pejacsevich épitésze és épiti a soproni kaszinó házát.
1790/91. vezeti az ágfalvi rk. templom épitését.
1793. Hericy tervei szerint épiti a kismartoni lovardát.
1796. vezeti a soproni kórház épitését.
1799. épiti a nagycenki, 1800/1. a horpácsi Széchenyi-kastélyt.

lekelepedésre, 1781. polgarjogot nyert. fordit

1779. nov. 29. a céh tiltakozása ellenére engedélyt kap a város tanácstól a mesterrenek elkészitésére és utána a

1801. ben Esterházy-hercel 746
fot 30 kr utalkinekt.
1802. a kelenpataki templom építésére tervet csinál.
1803. Mint városi kőmives helyét elhagyja.
1820-k. építi Nagycenken a Széchenyi-kriptát a benne levő oltárral.
<Első neje Sabina meghalt 1785. dec. 4. Sopronban, 1786 ismét nősul, Puntner Katát.>
< > elhagyható

Csatkai Endre dr
szives közlése

Bártfai Szabó L. A
Széchenyi család Fort.

Jos. Ringer

épitette a Schützen am Gebirge-i

vadvárkastélyt 1774.

Georg Dehio: Handbuch der deutschen

Denkmäler, Burgenland, Wien 1935.

6738

Josef Ringer

épitette J. Henrici tervei alapján az Eisenstadt-i Eszterházy kastély melléképületét.

Georg Dehio: Handbuch der deutschen Denkmäler, Burgenland, Wien, 1935

643P

Josef Dinger

1774-ben tervezte az Esterházy-féle
„Depolez-vous" vadászkastélyt.

Allgemeine Landeskapographie des
Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.
II/2 kötet

639p

Josef Ringer

épitette az Eisenstadt-i Esterházy kastély melléhépületeit.

Allgemaine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1903.

II/a. kötet

3841

Josef Ringer

az Esenstadt-i Esterházyiak
építőmestere.

Allgemeine Landestopographie des
Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.
II/a kötet

3741

Tétel-szám	TÁRGY MEGNEVEZÉ

Ringer József…

Gyermekeknek

2.54.-

E	Méretek és mennyiség	Egységár		ÖSSZESEN	
		kor.	fill.	korona	fill.
Áthozat				7,040.	—
kívül	~~42·34~~ fm	26.	—	~~1,100~~	~~84~~
rítő fel-	42·20			1097	20
				600.	—
t fűi					
konum-					
				~~80.~~	—
igyelő					
és utasí-					
	4 db.	40.	—	160.	—
kák összege				~~6,980~~	~~84~~
				5968	30
	összesen			8211	30
				~~1,731.~~	—

Ringer József

soproni építőmester

a nagycenki Széchenyi kastély

építésénél működött közre (1800 körül)

Kelényi György: Kastélyok, kúriák, villák

Bp. 1974 Corvina 115. old.

Ringer József

életéről és munkásságáról: Csatkai: 1942, 118-120, Zádor-Rados, 1943. 162_165, Csatkai-Frey 1932, XXXII, XXXIII, XXIV, Winkler, 1975, 53-58 Zádor-Rados közlése szerint Páckh, Johann. Baptist 1819-ben Ringernél tanult.

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

Winkler: A soproni evangélikus templom helye Sopron építészetében 194 old.

Ringi Ede

testő

1885. Edelény.

1. Reggelizés. Olajf. 300 fok

Budapesti orsz. ált. Eiállítás
A Képzőmüvészeti csoporth
képes tárgymut. Bpest
1885.

1883-ki gömörmegyei mün

1846-ki pesti képrömün

1854. pilinsában a bécs

1902. nov. 19 – decz 7. D

1903. A Nemzeti Szalon Ka
(3248 fizető látogató
mmkás, Elkelt 32 u

1902. Paál László kiállítás
(2000 fizető látogató
értékben).

1903. febr. 22. Nemzeti szalon

1903. máj. 1. Nemzeti szalon

1903. nov. 15 – decz 15. Fe
a Nemzeti szalonba

1903. márc 8 Nemzeti szalon

1904. II. 29. A nemzeti szalon

Rinyi Ede

1888. Velencze.

1. A jó kutforrásnál. Olajf. 600 frt.
2. Őszi tájrészlet a felvidékről. Olajf. 125 frt.

Őszi Kiállítás II. 1888.

1890. Tornócz

(3) Temnátik (sötét hely) falurészlettel, Rudolf trónörökös vadász területéről. Olajf. 250 frt

Téli Kiállítás 1890.

1892. Kassa.

(5) Temnátik. Sötét hely. Olajf. 150 frt

Téli Kiállítás 1892/93

Herpka Károly

nobrász

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Rinyi Ede

Thieme Becker

XXVIII. 372. l.

(Lyka)

Rinyi Ede Pest

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő képeit állította ki:

1882. őszi kiáll.: Bölcselkedő rabbi, olajf., 300 ft.

1885. orsz. ált. kiáll.: Reggeliczés, olajf.

1888. őszi kiáll. II. sor.: A jó kútforrásnál, olajf., 600 ft. — Őszi tájrészlet a falvidékről, olajf., 125 ft.

1888-ban Velencében élt.

Hrinyák Ede

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1881. tavaszi kiáll.: Tanulmányfő, olajf., Jellinek Lajos tulajd.

1881. őszi kiáll.: Tanulmánytej, olajf. – Tanulmány, olajf., Jellinek Lajos tulajd.

Hrinyák Ede festő.

1881. tavaszi kiállítás:

Két tanulmány fő. Az egyik: fölfelé tekintő vén ember, gondos értelmes mű.

Képzőművészeti szemle, 1881. 60 l. (április).

1881. őszi kiállítás:

Öregasszony (tanulmány fő)

u. o. 1881. 155.

1887-ben a münchen képzőművészeti akadémián dicsérő ok. levelet nyert.

U. O. 1881. 159. l.

Községi nyomda Budapest.

Hrinyák Ede

festőnövendék 300 ft ösztöndíjat kapott 1880-ban a vákár és közokt. műtestől.

Képzőmův. rle. 1880, 164. l.

RINYI (Hrinyák) *Ede*, festő, * 1856, † Prakfalva 1917 júl. 14. Budapesten és Münchenben tanult. Életképeket, falurészleteket festett (Reggelizés, Bölcselkedő rabbi, A Gritti-udvar Velencében, Temnátik (Sötéthegy) Beregben, A jó kútforrásnál, Őszi tájrészlet a Felvidékről stb.).

É. K. II. 368 l

KÖNYV
STÁHLY-UTCA 1.

vula dr.
fuzeum tit-
k

4. BUDAPEST

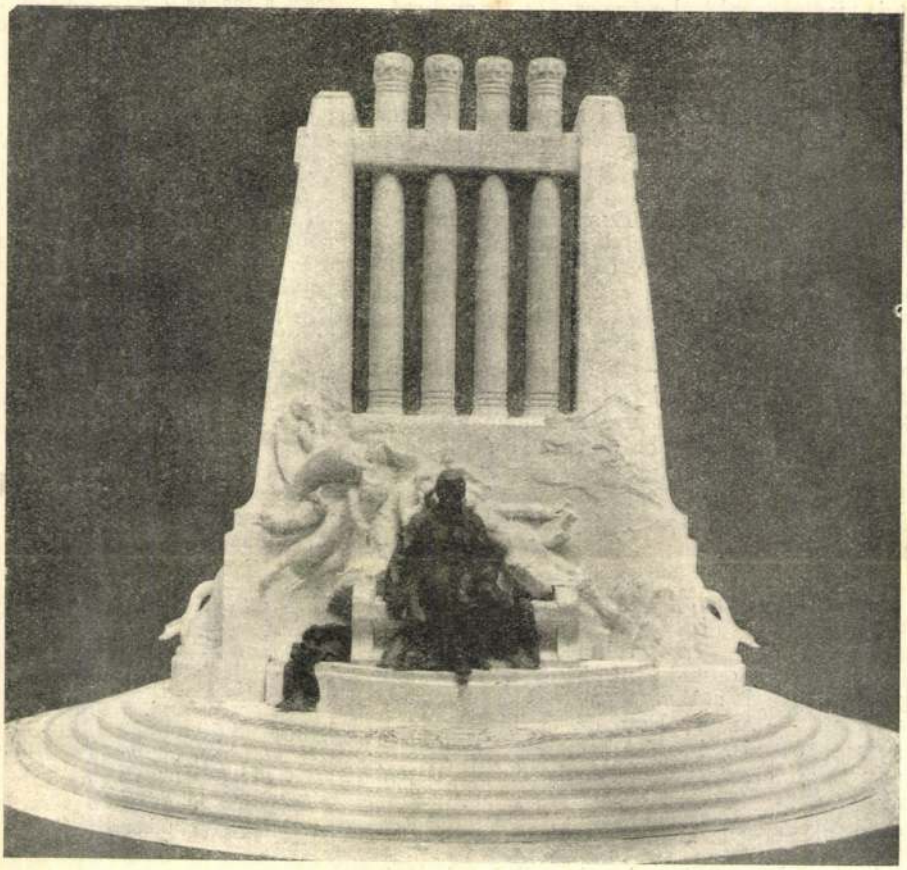

Rintel Géza pályaterve.

ÁLOZÁSOK.

en halálán élénken nyilvánult a , a hol csak olvasták műveit s ék szellemének erős és eredeti és felesége szeptember 28-ikán ból, a hol nyaralt s párisi palotá- ıxellesben szállt meg. Hűvös idő meghagyta, hogy fűtsenek be. azonban rosz volt, kijavítására munkásokat. A házaspár esti 10 Reggel hiába várta a cselédség át betörték és Zolát ott találták

táviratok. Jókai is meleg hangú táviratban sietett kifejezni részvétét. A temetést október 5-ikére, vasárnapra halasztották, hogy a távolról érkező küldöttségek is részt vehessenek. A minisztertanács elhatározta, hogy a kormány tagjai is megjelennek a temetésen. A sirnál a közoktatásügyi miniszter, az irók és drámai szerzők társulatának elnökei mondanak beszédet. A rendőrség nagy intézkedéseket tesz a rend föntartására. Zola neje már jobban van s e hó 2-ikán jelent meg férje koporsójánál. Zola szobrára már megindították Párisban a gyűjtést.

Dr. Moravcsik Gyula ügyvéd, a déli vasut nyug. jogtanácsosa, Pestmegye tiszteletbeli ügyésze, ki

összegyűjtött költeményeit 1888-ban külön kötetben is kiadta, azonkívül a franczia és lengyel szépirodalom több termékét ültette át magyar nyelvre, többek közt Sully Prudhomme, Mickiewicz műveiből fordított.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Ujhelyi Ágoston kiérdemült esperes és moholyi plébános 59-dik évében Moholy községben. — Lichtenegger József r. k. áldozópap, főgimnáziumi tanár 51 éves korában Budapesten. — Telyesnitzky Simeon a szepesváraljai irgalmasrend társházának alperjele 62 éves korában. — Balla Gyula Lajos minorita magyar pap, ki a moldvai csángó telepen magyar nyelven hirdette isten igéjét, Dománfalván, (Dormanesci) a honnan még a körülte levő 13 magyar egyház híveit gondozta. — Sass Lajos, galsai ág. hitv. ev. lelkész 70 éves korában s nagy család és rokonság gyászolja. — Rothmayer Zsigmond resiczabányai róm. kath. plébános, 63 éves korában Karlsbadban. — Kauten Mihály nagyőszi plébános, a ki Schenk bécsi tanár teóriája ellen könyvet írt és tüdőbajosok gyógyításával is foglalkozott, 60 éves korában. — Földes Imre plebános 65 éves korában, papságának 41-ik évében, a fehérmegyei Gyúrón. — Wagner Károly, volt honvédhuszár százados, ki 1885-ben a perzsa hadseregbe lépett s ott a tüzérséget szervezte, a perzsa sahnak kedvelt embere volt, s a «Khán» czímet is megkapta, s ki csak nem rég tért vissza hazájába, 65 éves korában Nagy-Szebenben. — Abaffy Emil cs. és kir. kamarás, nyug. cs. és kir. huszárfőhadnagy Budapesten. Abaffy Ödön országgyűlési képviselő bátyját gyászolja benne. — Szirányi Nep. János nyug. fővárosi tanár 89 éves korában Budapesten. — Wida Péter földbirtokos, szepesmegyei bizottsági tag, volt 48-as huszár-alezredes, 80 éves korában Prémfalun. Az elhunytban Bernolák Károly nyug. altábornagy apósát gyászolja. — Domján István, a székely Mikókollegium nyug. rendes tanára, a székely nemzeti muzeumnak sok ideig őre, 40 éves korában Sepsi-Szentgyörgyön. — Felszegi Dénes, Udvarhelymegye közkórházának gondnoka, a székelyudvarhelyi ref. egyházközség pénztárnoka, 64 éves korában Székelyudvarhelyen. — Id. Karvázy Pál Szabadka város nyug. t. b. főmérnöke, 78-ik évében S.-A.-Ujhelyen. — Fáykiss József budapesti gyógyszerész, 63 éves korában Budapesten. — Bóhm Ferencz, fővárosi építész Budapesten. — Idősb Pongrátz Pál földbirtokos, 68 éves korában Peér községben. — Petőcz László, magyar kir. gazdasági intéző, 60-ik évében Aradon. — Stern Emil, a főváros egyik legrégibb kereskedőházának, a Stern

korát, bizonyosan többet mond
mert a magas életkort nagy tis
mi nagyban emeli honfitársai elő

Szeged R. A. Törökországban
vatalok hiányos szervezete miat
európai államnak megvan a mag
tala. Ezek török levélbélyegeket
árával a török kincstárnak bes
de egyéb felügyelet alatt nem áll

Arad, P. M. A sasvári hadgyak
mítás szerint mintegy két millió
mely összegben azonban a vasuti
s az elhasznált lőpor ára nincs b
hadihajó-gyakorlatok öt millió fr
reg legújabban lefolyt hadgyakor
millió frankba kerültek.

S. A. Az angol-amerikai tenge
sulat kijelentette, miszerint azon
drót nélküli táviró szerkezete
latba jönne, az angol és ameri
millió font sterling kárpótlást fo
sulat évi jövedelme 70—80 ezer
évenkint, mely összegben a hivata
még nem foglaltatnak. Az euró
társulatnak évenként hat ezer fo

Két éjszaka. Régi dal. Kiábrán
tudja olyan formában előadni,
illuziót keltsen; a mit elmond ve
ezerszer elmondott közhely, az
nélkül. A nyelvében azonban va
fordulat.

Mámor. Valami. Szeretett. Teh
kái, a ki jól tud bánni a nyelv
Baj azonban, hogy nem melegíti
ezért hidegen hagynak.

Gólyajárás. Aranyos volt haj
az utóbbit talán közölhetjük.

SAKKJÁT

2295. számu feladvány. Ma

Rintel Géza

Rintel Géza tervén a költő alakja szívalakú alapra állított lant alján elhelyezett kőpadon ül. A háttérűl szolgáló lant alsó részén relief-csoportozat van Vörösmarty költészetének jellemzésére. A költő mögött látomásszerűen vonúlnak el a Múzsa, a nemzeti gyász és elnyomatás géniusza s a régi idők hegedőse.

A Vörösmarty-szobor
vázatérvei.
Vas. Ujs 1902. 657. l.

Rinkl Pál

épitén

1881. Budapest

Ami és lakjegyzék Franklin

RINGLER Miklós
Pápa, 1900.– ?
München és Budapest, iparművész

Banner Erdély

Ringler Miklós bútorterve? ?

Pásztortűz, 1920. 11 sz.
262. l.
L.: Enteriör kiállítás Kolozsvárott

Ringler Miklós

Kolozsvári iparmüvész
saját tervezésü
fesfi nobat, fehér leaz-
nobát és vörös fenyő
lakónobát állitott
ki Kolozsvárt
1929-ben a
KAC klubhelyiségé-
ben.

Müvészeti Szalon
(Kolozsvár) 1929-
IV. évf. 4. sz. 17. l.

Ringler Miklós

iparművész

Szül. 1900. Pápa

Lásd

Osvát Kálmán dr.

Erdélyi Lexikon.

Nagyvárad, 1928. 247. l.

Hegedüs László

4|54. *Krisztus a ke*

Az előtérben, kissé jo
és dicsfénynyel van ábrázolv
kán fehér gyolcscsal kötötté
tanítvány, jobbról pedig Má
Jakab anyja és Mária Salome
mögött egy hosszú hajú fé
emelő alak bontakozik ki. A
és kezeit tördeli. A tanítvá
piros. Az elsötétedett égbolt

Vászon, méretei 126 : 10
tett az 1912 április 17-iki 48
(883–912). — Kifizettetett 19
Elszámoltatott 1912 június 8-á
nézve lásd a 31835–912 szvs

Kolozsvár
Vét. 1912

J. Ringler:

H. Dembinski.

1176.

Derékig s állva van ábrázolva. Mellét kitüntetési jelvények díszítik. Fejét csípőjére tette, baljával pedig ágyúra támaszkodik. Felirata a kép alatt:

Henri Dembinski.
Ober General in der ungarischen Armee.

legalól készült: J. Ringler in Augsburg.

Könyomat, magassága 14·2 cm.

Ltn. 14222
Kabl. 150-914
670-914-90.

1. Kª.

Ringler Géza

iparművész

Szül. 1899 - Budapest.

Lásd

Orvát Zálmán dr

Erdélyi Lexikon.

Nagyvárad, 1928. 247. l.

Hegedüs László

4153. *Krisztus stratá*

Az előtérben, fejjel jobl
a Megváltónak keresztről leve
csot terítettek. Körülötte heter
Mária-Magdolna térdel és arc
piros ruhát viselő asszony é
bános ősz arimathiai József
csolta. A többiekből kettő a
figyelmesen nézi az Üdvözítő
gyen levő keresztfa töve láts

Fa, méretei 33·9 : 38·7 cr
az 1912 április 17-iki 48683 s
912). — Kifizettetett 1912 máju
moltatott 1912 június 8-án (1
nézve lásd a 31835–912 szvsz

Vét. 1912

RINGLER Géza
Budapest, 1899.– ?
München, Bécs, iparművész

Banner Erdély

RINGHOFFER József festő

M. Nemet
1993. aug. 6.

NAPLÓ

RINGHOFFER JÓZSEF,
Münchenben élő festőművész kiállítása augusztus 7-én, délután három órakor nyílik meg a Tiszalöki Városi Könyvtárban.

be a kocsmába, részben sorözni, részben sakkozni. *Azaz, minden partit sörbe játszott.* B. József nem sakkozott, kizárólag poharazgatott. Este nyolckor hármasban hagyták el a kocsmát, *egy másik italbolt felé* vették útjukat.

B. József nem a legbiztosabban állt a lábán. Mind kollégája, mind Klapper belekarolt, *hogy el ne essék.* Később, amikor a Dembinszky utcában jártak, már csak Klapper fogta erősen a karját, kollégája előttük ment. És ekkor Klapper *az egyik ház kapuja alá ve-*

Csomagolják a vetőmagot

A hét elején Bólyon, az ország legnagyobb vetőmagüzemében megkezdődött az őszi vetéshez szükséges búzamag feldolgozása. Hét fajtából mintegy 17 ezer tonna *kiváló minőségű vetőmagot* csomagolnak zsákokba, s látják el a kombinát fémzáras pecsétjével. Érdekes adat: a vetőmag céljára kitermelt búza *csírázóképessége* meghaladja a 95 százalékot. *Ilyen jó minőségű vetőmag az utóbbi években nem készült a kombinátban.* A kései aratás a szokásos hetvennapos feldolgozási időt ötven napra zsugorította. *Ezért bevezették a három műszakot,* ami lehetővé teszi, hogy határidőre — szeptember 15-re — befejezzék az őszi vetőmag csomagolását.

Ringer József 2

Az 1789-ben tervei alapján átalakitott ágfalvi katolikus templom egyhajós, belső tere egyszerü, csupán az ablakok körüli falfülkék hasonló kialakitásuak a soproni temploméhoz. 1827-35-ben Ágfalván evangélikus templom is épült. Helytörténeti irodalmunk feltételezi, hogy ennek tervezésében Ringer is részt vett, ezt azonban nem tartjuk valószinünek, adattal bizonyitani pedig nem tudjuk, Ringer épitészeti munkássága érdekes belső fejlődéséről tanuskodik, amelyen végigvonul a kifejezési formák sajátos egyszerüsödése, az épitészeti tér és tömegforma tisztulása. Ringer épitészetének egyéni hangját éppen ezek a sajátos, egyszerüsitő törekvések adják. Kevés az antik formai utalás, csupán a Széchenyi kripta toldásánál jelentkeznek először. Az evangélikus templom kétségtelenül beilleszthető lenne egy ilyen fejlődésbe még akkor is, ha a későbbi épületek egyike-másika maradibb megfogalmazásu.

Művészet és felvilágosádás
Akadémia Kiadó 1978. Bp.
Winkler: A soproni evangélikus templom helye Sopron épitészetében 195. oldal.

Ringer József 1

szakmai életutja a XVIII-XIX század fordulójának egész épitészetét magába foglalja.1772-ben a bécsi akadémián is tanult, szakmai müveltségét azonban Kismartonban szerezte.Munkásságának értékelését megnehezíti,hogy édesapja,id. Ringer József is épitőmester volt,akiszintén Kismartonban dolgozott és akit az Eszterházyak hercegi épitésze tisztjében 1803-ban éppen épitőmesterünk váltotta fel.Ringer kismartoni évei idején Canevale dolgozott Kismarton ban.Nem tudjuk,hogy a müvész hatott-e Ringerre. Ringer husz évig dolgozott Sopronban,városi kőmüvesi megbizatásáról 1803-ban mondott le.Je/ lentős épületeit azonban nem a városi megbizásra, hanem a Széchenyi,Esterházy és Festetics család részére épitette:a soproni evangélikus templom épitését az 179oes években a soproni kaszinó,majd két jelentős kastélyépület/Nagycenk,1779,Sopronhorpács,1801/ és a Széchenyiek nagycenki kriptájának bővitése/1806-tól/ követte:az evangélikus templomhoz hasonló tér megformálásáraz azonban Neumayerhez hasonlóan neki sem jutott többé alkalom

Müvészet és Felvilágosodás
Akadémia Kiadó 1978 Bp.
Winkler:A soproni evangélikus templom helye Sopron épitészetében 194.oldal

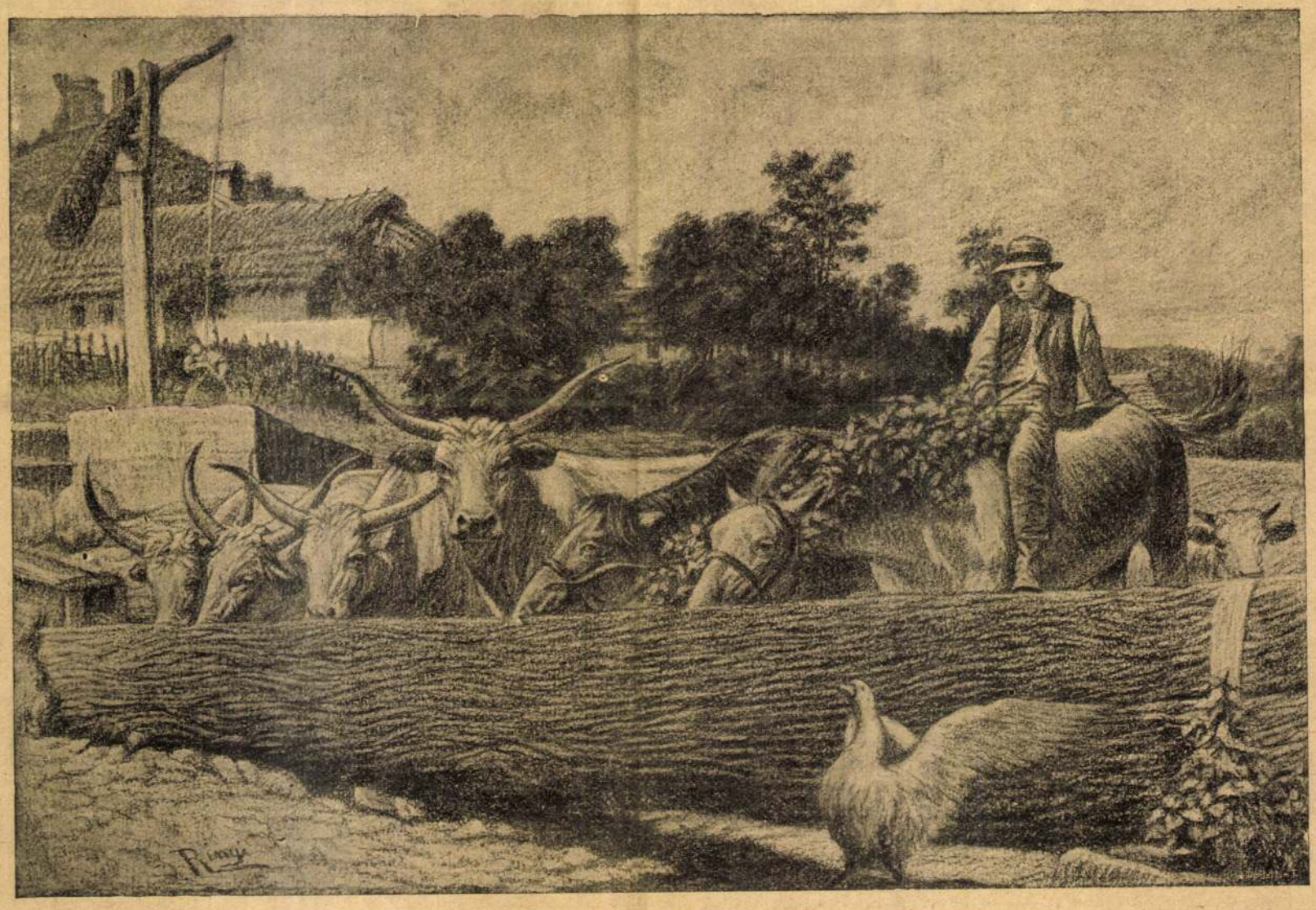

Itatónál.

seregfelügyelőség julius elején kiadott rendelete szerint a katonák napi húsadagját 300 grammról 200 grammra szállították le. A mérséklésre a husszükségen kivül az is okot adott, hogy a katonák panaszkodtak az étlap egyhangusága miatt és inkább egyéb ételeket kivántak. A husadagok leszállításával előbb egyes ezredeknél kisérleteztek és a próbák fényesen váltak be mindenütt. A száz gramm hús helyett főzeléket, tejet és sajtot adnak.

Miért nem visel Németország Hollandia ellen háborút? Egy franczia ujság erről a kérdésről az alábbi mulattató megfejtéssel szórakoztatja olvasóit: Midőn Vilma holland királynő néhány év előtt Berlinben látogatást tett, közvetlen közelből különböző katonai parádékat látott és sok efféle látványosságban volt része. Egy alkalommal, a mikor Vilmos császár Vilma királynő mellett állt és hat láb magas katonák masiroztak el előttük stram lépésben, a császár hirtelen és szinte kérdőleg nézett rá a királynőre, mintha a benyomást, a mit ez a látvány a királynőre gyakorolt, akarta volna az ajkairól és a szemeiből kiolvasni. A királynő erre elmosolyodott és fejét megbicczentve imigyen szólt: «Nem elég nagyok?» Ezután épen egy olyan ezred jött, a melyben még nagyobbra nőtt katonák voltak — és ekkor a császár ujra kérdő mosolylyal fordult felséges szomszédnőjéhez, de ez ismét csak mosolygott és ujra csak ugyanazt a kérdő megjegyzést tette, mondván: «Még mindig nem elég nagyok?» A dolog már kissé visszásnak kezdett feltünni a császár előtt és nem tudván kiváncsiságát tovább türtőztetni, egyenesen megkérdezte nyiltan magától Vilma királynőtől, hogy tulajdonképen mit ért rébuszos kijelentése alatt. A kérdésre pedig Vilma királynő ezt a választ adta:

— Azt gondolom, hogy ha mi a zsilipjeinket megnyitjuk, akkor a viz az elárasztott területen 8 lábnál is magasabban áll.

Vajon nem erre a beszélgetésre való visszaemlékezés indította arra a német császárt, hogy hadseregével a holland semlegességet meg ne próbálja sérteni? — elmélkedik most a franczia lap, a mely szentül hiszi, hogy az elárasztás veszedelme mentette meg Hollandiát a német betöréstől.

Ugyanez az anekdota keringett különben Hollandiában — mint a «Kölnische Zeitung» irja — röviddel az 1870—71-iki német-franczia háború után is, mégis azzal a változtatással, hogy a történet III. Vilmos holland királylyal és egy magasrangu porosz generálissal esett volna meg. Igy tehát ezuttal is kacsát tálalt fel a «Nouvelle Revue» olvasóközönségének; ám ennek daczára is biztosra vehető azért, hogy ez ostoba és hazug ferdítés daczára is a lap szavahihetősége a franczia olvasóközönség előtt még csak egy betűnyit sem csorbult vagy csökkent.

Egy lengyel legionárius esete. A mostani háborúban egyre történnek olyan epizódok, a melyek, noha megtörténtek, igen valószinütlenül hangzanak. Ilyen eset történt a Kárpátokban Ökörmező tájékán.

A legionáriusok már napok óta küzdöttek Heller ezredes parancsnoksága alatt. Általános rohamot nem tudtak intézni, miután a hegyes terep miatt lehetetlen volt földeríteni az oroszok állásait. Egy napon azután egyik katona a tábori konyhához ment, hogy ebédet és vacsorát vigyen a bajtársainak. Visszafelé menet azonban eltévesztette az utat és a mint föl-pillant, hát ismeretlen helyen, ismeretlen lövészárok közelében találja magát. Hirtelen egy orosz katona bukkan föl előtte. A helyzet rettenetes volt. Az ellenség már ráemelte a fegyverét és ő nem is védekezhetett, hiszen a keze tele volt csajkákkal. A döntő pillanatban mentő ötlete támadt. Az egyik forró levessel teli csajkát az orosz fejéhez vágta. Az orosz megszédült, elesett és mert a forró leves marta az arczát, ordítozni kezdett: «A lengyelek, a lengyelek! Bombákkal jönnek!

A fejlemény hihetetlen lett. Az egész napos harcz kimerítette az oroszokat, a kiáltozás mély álmukból riasztotta föl őket és az első pillanat kábulatában az hitték, hogy a lengyelek éjjeli támadásra jönnek és már egészen közel állanak. Valamennyien hanyat-homlok elmenekültek.

A legionárius látta a fejvesztett rohanást, visszasietett a századához s miután elmondotta a történteket, sebtében előnyomultak. Az elhagyott lövészárkot megszállották és ennek a fontos pozicziónak birtokában azután rövidesen megállapithatták a szárnyak helyzetét, a mi azután döntést vont maga után.

Ötszáz frank a békéért. Két nemes lausannei emberbarát ötszáz koronát hajlandó adakozni, ha rövidesen ismét béke lesz. Egy zürichi laphoz intézett levelükben ezeket mondják:

— Az ötszáz frank azé legyen, a ki olyan békeajánlattal áll elő, a melyet az egyik hadviselő fél elfogadhat és igy hivatalos béketárgyalásokra vezet. Ha több jó javaslat érkezik, akkor a dijról döntsön a sors. Ha tovább is tétlenül várunk, hát Európa tökéletesen tönkremegy.

Ez az igazi. Ha szorgalmas kereskedők veszik kezükbe a dolgot, hát rövidesen sikerül is és az európai kormányok dehogy is várják be, a mig Európa teljesen tönkremegy. És ha csak ötszáz koronába kerül, hát a béke valóban — olcsó lesz.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.)

a kik szintén tudják, hogy tekintettel kell a demokrata választókra lenni — nagyon komolyan tudomásul vették ezt a kijelentést. Így aztán Asquith-nak igaza volt, a mikor a nyilvánosság előtt azt mondotta, hogy nincsenek kötelező szerződéseink. Így aztán nemcsak a liberális pártot, de az egész nemzetet vakon az ágyúcsövek elé vitték. Természetes, végül mégis csak be kellett a Francziaországgal fennálló szerződést vallani. Mikor aztán kijelentették, hogy háborúban vagyunk Németországgal, a liberális párt megrökönyödésében, izgalmában, lázában nem is tudta rögtön megállapítani, mennyire rászedték. Mellesleg szólva, a kormány három tagja vissza is lépett. Csak hónapok multán tudták meg, hogy eladták őket az ellenzéknek.

— Eladták őket? Hogyan?

— Nemcsak Francziaországgal, de az ellenzékkel is fönnállott egy titkos megegyezés. Asquith nem tudta, hogy rászedett hivei nem szakadnak-e el tőle és Grey is nem jut-e kátyuba. Mikor a megdöbbenés tetőpontjára ért, az ellenzék egy pár energikus tagja autóba vetette magát és behozta az országból az unionisták vezéreit. Ezek vállalkoztak rá, hogy a fenyegető krizist megállítják és minden pártveszteség pótlását igérték meg, sőt több embert ajánlottak föl az esetleg a pártból kiválóak helyett, hogy Asquithnak és Greynak így meglegyen a többségük a maguk háborús programmjához. Cserébe azonban el kellett ejtenie Asquithnak a liberális pártnak a szocziális és ipari reformokra vonatkozó programmját. Ez volt az, a mit «az ellentétek hazafias kiküszöbölésének» neveztek. Zárt sorokban akartak a «hunok» ellen vonulni. Pár hónap mulva Bonar Law kiugrasztotta a macskát a zsákból. Nyilvánosságra hozta azt a levelet, melyben ő és lord Lansdowne megkötötték Asquithtal az egyezséget. Az egyezség szerint Francziaországot támogatni kell a háborúban, de Belgiumról egy szó sem volt az egyezségben. Az unionisták észrevették, hogy itt a pillanat, a mikor a kormányt saját petárdáival lehet felrobbantani.

— Amerikában azt mondják, hogy Anglia fájdalmas meglepetéssel vette tudomásul Belgium semlegességének megsértését.

— Meglepetés? Hiszen kormányunknak tökéletes megállapodása volt Belgiummal, hogy német támadás esetén Anglia és Francziaország a német támadás elé vetik magukat Belgiumban. Ha Anglia és Francziaország megállapodtak abban, hogy nem sértik meg Belgium semlegességét és nem vonulnak oda be, ezt csak azért tették, mert nem hittek abban, hogy Németország Belgiumon át fog felvonulni. A Brüsszelben talált okmányokból a németek mindent megtudtak. Angliában most már megdöbbentek lehetnek, a mennyire csak akarnak, most már nincs ebben a tekintetben titok.

— Gondolja, hogy az angol nép akarta a háborút?

— A nép? Az Isten áldja meg, a nép sohasem akar háborút. Persze, hogy mindenkor fölháborodott minden nép, a mikor tudtára adták, hogy valamely hatalom megtámadta hazáját. De ha Anglia esetleg Francziaországgal keveredett volna háborúba, akkor az ellen tüntettek és a német császárt dicsőítették volna.

Egy magyar ember élményei Durazzóban.

Lázár Béla kereskedő, a ki hosszabb időt töltött Durazzóban és e napokban tért vissza Budapestre, sok olyan dolgot látott a forrongó albániai városban, a mik bizonyára érdeklik majd olvasóinkat.

— Mindannyian a legnagyobb nyugalommal voltunk Durazzóban — irja hozzánk intézett levelében — és semmi veszélyre nem gondoltunk. A kisebb-nagyobb zavargásokat már alaposan megszoktuk és az sem okozott különösebb emócziót, hogy egyszer Esszad pasának birodalmához tartoztunk, máskor pedig Mehemed pasa, a «szenátus elnöke» jelentette ki, hogy az ő városában lakunk. Mi európaiak csak élczelődtünk ezeken a fura helyzeteken és nem tartottuk fontosnak. Az albánok azonban nem viselkedtek ilyen nyugodtan és több izben hangsúlyozták véleményüket. Ez többnyire ágyúkkal és puskákkal történt. De szerencsére fegyverrel nem igen tudtak bánni: a városnak soha semmi baja sem volt, daczára annak, hogy állandóan azt bombázta mindegyik ellenfél. Egyszer volt csak találat és az albánok szerencsétlenségére akkor is éppen az olasz konzulátusra esett a bomba. Az olasz konzulnak és kiséretének semmi baja sem történt ugyan, de később mégis megjelent egy olasz hadihajó és szivélyesen megigérte, hogy bombázni fogja a várost. A lakosság erre természetesen megrémült, mivel így kilátása volt arra, hogy két oldalról bombázzák. Jellemző, hogy ez az egy találat olyannyira feltünt az olaszoknak. Nyiltan mondogatták, hogy erre bizonyára az osztrák tüzérek tanitották meg az albánokat. Mi nyugodtan folytattuk üzletünket és épen úgy látogattuk kis tengerparti kávéházunkat, mintha semmi sem történt volna. Gyönyörködtünk az olasz hadihajóban és annak lusta népségében. Nemsokára egy görög hadihajó is megjelent a város előtt. Nagyon szép szalvékat csinált a zászlódiszbe öltözött Averoff. Kikötött és ekkor a görög konzul is meglátogatta a görög argonautákat. Az olaszok nem nagy örömmel látták ezt a hajót, megérkezése óta a görög és olasz konzulok állandóan együtt jártak és mint könnyen megállapitható volt, — veszekedtek.

Jött az olasz hadüzenet és mi kissé bizonytalanul éreztük magunkat, de konzulunk megnyugtatott. Az olaszokat most mélységesen megvetettük, az albánok is így tettek s nemsokára ők is árulóknak titulálták az olaszokat. Erre az olaszok, valami négy kereskedő, beavatkozást sürgettek és hangoztatták, hogy Olaszország nagyhatalmi érdeke veszedelemben van. A beavatkozás egyelőre nem történt meg, de tény, hogy az admirális és az olasz konzul arról tanácskoztak, nem lenne-e tanácsos Durazzóban olasz tengerészeket partraszállitani? Ez azonban nem történt meg.

Két hét előtt aztán nagyon is váratlan dolog történt. Az albánok egyre gyakrabban jelezték, hogy a szerbek átlépték az albán határt. Mi nem törődtünk ezekkel a hirekkel, mivel azt hittük, hogy az albánok megint kedvet kaptak a verekedéshez és most ürügyül akarják felhasználni a szerb betörést. Később tényleg kaptunk hireket arról, hogy albánok megverekedtek a szerbekkel, de a szerbek legyőzték őket. Ezeken a hireken nem csodálkoztunk, mivel azt hittük, hogy néhány verekedő emberről van szó. Komolyabb akkor kezdett lenni a dolog, a mikor észrevettük, hogy a szerb, olasz és monteneg'ói konzulok gyakran tanácskoznak. Az is megerősített hitünkben, hogy egymásután jöttek sebesült albánok, a kik rémhireket hoztak, arról, hogy milyen nagy szerb hadsereg közeledik. Ekkor tulajdonképen még semmi pozitivum birtokában nem voltunk, mivel az ott levő olaszok sem kaptak felvilágositást. Széltében beszélték, hogy az olasz konzul olyan heves szóvitába elegyedett szerb kollégájával, hogy elájult.

A konzulátusra mentünk, a hová már tényleg megjöt a hire annak, hogy a szerbek a város felé közelednek és alighanem meg is fogják szállni. Nagyon aggódtunk és nem tudtuk, mihez fogjunk. A görög konzul volt oly szives és elvállalta védelmünket. Vagyonunkat ő hozzá vittük és megbeszéltük, hogy a bevonulás ideje alatt is az ő házában maradunk. Időközben azonban elhatároztam, hogy megszököm, mivel ellenkező esetben szerb hadifogoly lennék, a mi egyáltalában nem tartozik a kellemes mulatságok közé. Nem is haboztam sokáig, csekély pénzt vettem magamhoz, turót és kenyeret és a tengerparton egy csónakot zsákmányoltam. Három napig vergődtem így, a mikor végre Korfu szigetére jutottam. Itt a görög hatóságok, ha nem is nagyszerűen, de mégis elég szivesen viselkedtek. Mindennel elláttak s így elérkeztem athéni konzulunkhoz, ki viszont gondoskodott arról, hogy hazajuthassak.

Még görög földön értesültem arról, hogy a szerbek tényleg bevonultak Durazzóba, azonban a fogadtatás nem volt valami fényes, a mennyiben az albánok szorgalmasan lövöldöztek rájuk. Hogy mi lett konzulunkkal és az ottmaradt többi magyarral és némettel, azt nem tudom, de gondolom, senki se hagyta el a várost. A görög hangulat egyáltalában nem olyan ellenséges velünk szemben, mint képzelni szokták. Nagyon haragusznak az olaszokra, a kik különös kedvteléssel sértik a görög érdekeket.

VEGYES.

A «Marseillaise» költője. Rouget de Lisle, a «Marseillaise» költője a párisi Invalidusok templomában van eltemetve, a hol a Nagy Napoleon. Rouget de Lisle 1760 május 10-én született. A Marseillaisenek eredetileg ezt a czímet adta: «A rajnai hadak csatadala.»

Rouget de Lisle tüzértiszt volt Strassburgban. A háború elején nagy csomó önkéntes ment onnan a frontra és a város lakomát adott a tiszteletükre. Ekkor kérték meg őt, hogy irjon harczi indulót az önkéntesek részére. Rouget de Lisle vállalkozott és egy éjszaka megirta a szöveget és a zenét is; a zene főtémáit azonban egy régi német egyházi énekből vette.

«A rajnai hadak csatadala» rendkivül népszerü lett a hadseregben, de Párisban még mindig nem ismerték. A fővárosban először a marseillei szövetségesek énekelték 1792 juliusában és a párisi nép nagy lelkesedéssel fogadta.

Az első köztársaság csatáiban hihetetlen mód lelkesitően hatott a csatadal és Klopstock, a mikor Rouget de Lisle 1797-ben Hamburgban fölkereste őt, találóan ezt mondotta:

— Ön rettenetes ember: ötvenezer németet ölt meg!

A rémuralom idejében Rouget de Lisle igen sokat szenvedett és csak Robespierre bukása révén menekült meg a vérpadtól. A császárság és a restauráczió alatt a Marseillaise mint forradalmi dal szerepelt és csak a juliusi forradalommal élte meg a föltámadását. Rouget de Lislenek ekkor évi 6000 frank kegydijat ajánlottak föl, de ő visszautasította; 1836 junius 26-án halt meg.

Egy uj hadüzenet. A világháború forgatagában elsikkadt ugyan, de azért tény, hogy Németországnak a mexikói yaqui indiánok is hadat üzentek. Ámde a derék indusok azt hitték, hogy még mindig nem tettek eleget és ezért egyidejüleg Mexikónak és az Egyesült-Államoknak is megüzenték a háborút. A németekre a miatt haragszanak, mert egy közelükben élő német telepes, a ki hires lövő, egy csomót lepuffantott közülök, mert rája támadtak. A hadüzenetről csak az Egyesült-Államok vett tudomást és a «Colorado» csatahajót hatszáz tengerészszel Guyanába küldte. Az expedicióhoz a «New Orleans» és a «Cleveland» hadihajók is csatlakoztak. Megemlitendő, hogy a yaqui indiánok nem megvetendő ellenfelek, mert Mexikó idáig nem tudott elbánni velük.

A húshiány Svájczban. Svájczban is nagy a húshiány, a mire az mutat, hogy a had-

nál kevésbbé voltam szerelmes a hôtelbe, mígnem kellemes meglepetésemre valóban felséges *déjeuner* várt ránk, mely engem is megnyert. Mikor aztán láttam a csinos régidivatú hálószobákat, kértem, hogy ne folytassuk utunkat, hanem maradjunk meg éjszakára. Brown — úgy látszik — kéréseimet, mintha királyi felségtől jönnének, parancsszámba veszi és ennek megfelelőn, azonnal megváltoztatta útitervünket. Most én zöld és rózsaszinű damaszt hálószobában irom levelemet, de ha behúnyom a szememet, magam előtt látom a kastélyt és a földalatti börtönt és — Madame Césart. Igen, azt hiszem, megtalálom az utat visszafelé, hogy neked folytatólag leirjam a kastélyt és így legjobb vissza is mennem oda, ellenkező irányban követve saját nyomdokaimat.

Mikor a rettenetes Louis romba dűlő váreródjébe beléptünk, ez a méltó bejáratul szolgáló, mindkét oldalán tornyos kapun keresztül történt. Kanyargó meredek úton, melyet régi, de korántsem roskadozó házak szegélyeztek, felkapaszkodtunk a plateauig, a hol balra tőlünk a kastély óriási falai emelkedtek. Ha arra gondoltam, hogy *ki* parancsára és *minek* épitettek oly magas, bősz és erős várfalakat, a roppant kőtömeg láttára hideg borzongást éreztem a hátamban. «Adjatok fel minden reményt, a mint ide beléptek»; a kapu felett ez a felirat lehetett volna helyén ama félelmes napokban, mikor Loches gonosz fénykora kezdődött. Azok a falak kolosszálisak, olyanok, mint a függélyes szirtfokok. Az egyik falban levő ajtónál meghúztunk egy csengetyűt és kettős ajtó hangos nyitása után csakhamar megjelent egy csinos fiatal leány, ki betessékelt bennünket. A várnagy gyermeke volt, mint tudtunkra adta. Szinte megijedt az ember, hogy ily üde fiatal teremtés ebbe a visszataszító, kínpadra feszítettek jajától visszhangzó oduba, Louis lochesi kastélyába tévedhetett. Olyan volt, mint azoknak a kis szines téli virágoknak egyike, melyek a szürke falak hasadékaiban nyilnak. Meggyujtotta a lány kissé rosz szagú lámpáját és mi készültünk nyomában az erődítéseket bejárni. Loches erősség tekintetében igazán mintául szolgálhatott. Csak itt alkottam magamnak kellő fogalmat a hűbéri és középkor királyainak félelmes hatalmáról. Csak gondoljuk el, hogy XI. Lajos hatalmában állt ilyen helyet épiteni, ellenségeit a napfénytől örökre megfosztva, eme rettenetes falak közé taszitani, eltemetni őket a négyzetölnyi, falmélyedéses czellákban. Valamikor kivántam, bár XI. Lajos mozgalmas korában élhettem volna, de ma megváltozott az izlésem — legalább egyelőre.

Az erősség közepén roppant négyszögletes, fehér főtorony emelkedik, oly súlyos, szilárd és impozáns, hogy inkább a természet lassú alkotásának, mint ember művének látszik. Csigalépcsőn, mely meredeken vezetett lefelé, követtük vezetőnket a börtönökbe, a hova az a már nevével is iszonyt keltő Louis azokat csukta, kiket félt szabadon hagyni az élők világában. A sötétben lengetve lámpáját, megmutatta a leány a tetőn és a falakon a szerencsétlen foglyoktól eredő festéseket, melyeket azért készitettek, hogy eszöket ne veszitsék a börtönben. Az egyik czellában egy püspök a kemény falban kis oltárt faragott, épen azon a helyen, hol a ferdén beeső napsugár a rács vasai közt belopózkodott és esetleg kis fénycsíkot vetett a falra, hogy pár percz mulva ismét elkapkodja onnan.

Legutoljára felmentünk egy magas torony csúcsára a château kellő közepén, s onnan felülről, mint valamely hajó legmagasabb árboczáról, madártávlatban szemléltük a csinos fehér várost, mellette a nádasok és rétek között csobogó Indre folyóval. A kőbe csodálatos régi rajzokat karczoltak hajdan olyan katonák, kik itt őrt állottak, vagy a foglyokra vigyáztak. Mary néni kodakjával lefényképezett engem, midőn e rajzokat tanulmányoztam.

Három trombitás angyal sem verhetett volna fel abból a mély álomból, melybe a kastély és később a város megtekintésének szentelt hosszú délután fáradalmai következtében merültem. Korán bújtam az ágyba és tiz óra hosszat aludtam. Nem kellett azonnal indulnunk, mert ezen a napon nem nagy utat akartunk tenni; ennélfogva azt az ajánlatot tettem Mary néninek, hogy a reggelit szobáinkban költsük el, azután pedig reggeli sétát tegyünk. A reggelire vonatkozó eszmét jónak találta, nem úgy a sétát, következésképp egyedül kellett elmennem. Nem volt kész tervem, legfeljebb egy-két emléktárgyat szándékoztam venni; de a kastélyhoz felvezető girbe-görbe utczában Brownnal találkoztam. A nagy kapunál állt és egy hirdetést olvasott, mely a látogatókat a nemrég eszközölt ásatásokra figyelmeztette. Engem megpillantva, levette süvegét és én azt kérdeztem tőle, érdemes-e az ásatásokat megtekinteni. Ő úgy volt értesülve, hogy igen, mire megjegyeztem, hogy igen örvendenék, ha megmutatná nekem, hová kell fordulni. Én ugyanis nem szerettem volna egyedül bolyongani. Olyan utálatos dolog, ha az ember idegen földön bármit magában kénytelen végezni; aztán Brown mindig hasznos szolgálatot tud tenni egyik vagy másik módon. Persze készségesen eleget tett felhivásomnak, de kissé mögöttem járt, mintegy jelezve, hogy ismeri a rangkülönbséget, mely tőlem elválasztja. Ezt már sokszor tapasztaltam részéről, ha valahová gyalogszerrel mentünk együtt, és azt hiszem, hogy ez a viselkedése igen szép; nem gondolod te is? Talán épenséggel kissé pathetikus. Én mindenkép annak tartom, mert neki igazán gentlemannek *kellene* lennie. Kár, hogy azt a jó anyagot, a mi benne rejlik, oly roszúl értékesíti gazdája, midőn *chauffeur*-szolgálatra fogja, holott erre akármilyen közönséges ficzkó is jó volna.

Nos hát egy darabig előre haladtunk, mígnem a hatalmas várfal mellett, elhanyagolt kert közepette, egy apró házacskára akadtunk. Meghúztuk a kapu csengetyűjét, mert egy felragasztott czédulából megérthettük, hogy jó helyen járunk. A csengetyűszóra kijött egy mosolygó asszonyka és üdvözölt bennünket. «Oh igen!» mondá igen nagy bőbeszédűséggel, kész az ásatásokat megmutatni. Kedvesebb öreges arczot, mint az övé, nehéz lett volna képzelni és társalgás közben úgy folyt a szó ajkairól, mint a füvet felüdítő harmat. Bemutatkozott: Madame César! Mindig beszélve és magyarázgatva, gyertyát gyújtott; egy tojásdad földalatti úthoz vezetett és hajlongások között lekisért bennünket. A meredek lépcsőn leereszkedve, elmondta, hogy ezt a lejáratot és elágazásait nemrég fedezték fel, az ásatások eszköz-

ITATÓNÁL. — Rényi Ede rajza.

CSIGÁZÓ GYEREKEK.

lése pedig főleg férjének műve volt. Az általánosan elfogadott nézet szerint a földalatti folyosó Lochestól nagy távolságra fekvő helyhez vezethetett és arra szolgált hajdan, hogy észrevétlenül férkőzhessenek el a kastélyhoz és ostromzár alkalmával titokban élelmiszerekkel láthassák el. Mindenféle tárgyakat találtak a földalatti folyosókban, olvasókat, régesrégi könyveket és pénzeket, valamint furcsa játékkártyákat; a legérdekesebb régiségek, úgy szólt Madame César, saját lakásában láthatók. El is mentünk oda később és hallgattuk a beszédes hölgy hosszú történelmi fejtegetéseit, melyeket a legérdekfeszítőbb élénkséggel adott elő, Sarah Bernhardthoz méltó drámai taglejtések kíséretében. Azt hiszem, maga sem tudta volna megmondani, hányszor járt már lent, az ásatásokat magyarázva, de azt lehetett volna hinni, hogy minden, a mi körülötte van, egészen új előtte, legelőször látja. Mindegyikünknek emlékül egy-egy rózsát adott át és — oh, komikum volt-e vagy tragikum? — mindent fonákul fogott fel, nekem azt a szerepet szánta, hogy Brown rózsáját sajátkezűleg tűzzem bőrkötősének gomblyukába. Úgy tettünk én és Brown, mintha nem hallottuk volna, mit mond a jó asszony, de én egy pillanatig zavarba jöttem. Mindamellett sokért nem adnám, hogy alkalmam nyilt Madame Césarral megismerkedni és az ásatásokat megtekinteni.

Ime azonban kész a *déjeuner* és te, drága, tőlem oly messze levő Apuska, ennek valószínűleg örvendesz, mert nem untathatlak több leírással. Reggeli után ismét egy kis villámgyors automobilhajtás lesz, mely alatt gondom lesz nehány kalandot keresni, hogy legyen mit elbeszélnem. Isten veled, édes. Mennyire szeretném, ha te volnál mellettem Mary néni helyett!

Örökké hű leányod, *Molly.*

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A közönség. A ki látogatni szokta az irodalmi és közművelődési testületek fölolvasásait, a legújabb időben mind sűrűbben szerezhet egy tapasztalatot, a melyet ezelőtt soha meg nem ismerhetett. Ez a tapasztalat az, hogy nem fér be a terembe. A szabad L czeum előadásainak a közönsége például egyszerűen kinőtt minden megkapható helyiséget, a Shakespeare-matinékon egymás hátán szoronganak az emberek, a Petőfi-Társaság fölolvasó ülésein annyi ember kénytelen a terem ajtajából visszafordulni, mint a mennyi már bejuthatott. De nincs az az elvontabb természetű vagy szakszerű előadás sem, a melynek ne akadna jelentékeny hallgatósága. Ebben a mindenesetre örvendetes jelenségben nem az a meglepő és leszögezni való, hogy így *van*, hanem az, hogy így *lett* és pedig úgyszólván máról holnapra, fokozatos fejlődés és átmenet nélkül. Még esztendők útját se kell megtennie a memoriánknak, hogy emlékezzünk arra az időre, mikor a fölolvasásoknak, előadásoknak, ha komolyabb természetű témákról szólottak, alig volt hallgatóságuk. Ez a hallgatóság azután egyszerre nem is megnőtt, hanem megszázszorosodott nem csupán az új fiatalsággal, hanem idősebb emberekkel is, a kiknek azelőtt eszükbe se jutott, hogy hasonló szellemi szükségleteik legyenek. Örömmel állapítván meg magát a tényt, a magyarázatául azt fogadjuk el, hogy ezen a területen is a mi fejlődésünknek, haladásunknak egy sajátos törvénye érvényesült. A fejlődés újabb, haladottabb állapota nálunk szinte kivétel nélkül mindig és mindenben az eredménynek meglepő készségével jelentkezik. Az érés lassú folyamata láthatatlanul megy végbe a lelkekben és a fa, a melyet tegnap még kopárnak láttunk, mára rakva van gyümölcscsel. Így hoztuk be az életnek sok területén hosszú idők mulasztásait szinte hihetetlenül rövid idő alatt bravuros nekilendülésével az értelem és a lélek energiájának. Ezért megokolatlan minden kishitűség és pesszimizmus, a mely reménytelenségről, meddőségről és pusztulásról beszél, ha egy-egy a fejlődésben visszamaradt fát lát a nemzeti élet erdejében.

*

Kávéház a Dunán. Van Budapestnek egy csodálatos útja. A város kellős közepét szegi át. Szélesebb, mint akármelyik városi út Európában. A levegője tiszta és egészséges. A világon minden elképzelhető kelléke és eleme megvan hozzá, hogy viruló elevenséggel lüktessen rajta az élet. És ez az út mégis a legcsöndesebb, aránylag a leghasználatlanabb és mindenesetre a legkihasználatlanabb forgalmi vonala a magyar fővárosnak. Ez a hatalmas, szép, csillogó és csöndes út a Duna. Való, hogy gyalog vagy kocsin nem lehet járni rajta, de soha se volt kor, mikor az emberi közlekedés egyetlen területe a szárazföld lett volna. A víz egy nagyváros közepén rég megszünt halott sziget lenni a forgalom életének áradatában. A Szajna, a Spree, a Néva, a Canale Grande hátán emberek ezrei dolgoznak, sétálnak, szórakoznak és a Duna Budapesten szebb mint a Szajna, szebb, mint a keskeny, piszkos vizű Spree, szebb, mint a jeges Néva, sőt este, mikor szikrázó tüzgyöngyök ezrei villognak a budai lejtőkön, szebb, hatásosabb, elragadóbb képet ad a Canale Grandenál is. Ez az élet, a mely forró áramlással tölti meg e nagyváros minden tagját, mégis elkerüli ezt a bűbájosan szép utat, a fejlődése rajta erőtelen, laza és lankadó. Mi ennek a magyarázata, ezen töprengeni hiábavalóbb munka lenne, mint a helyzet megjavítására törekedni. Most azt jelentik az ujságok, hogy a Duna vizén nyárára kávéház épül. Örülünk neki. E város életének elsőrangú gyujtópontjai a kávéházak. A szárazon van annyi, hogy az egyik már szinte a hátára mászik a másiknak. És ember, élet van valamennyiben. Egy kávéház a Dunán, ez életet jelent a Dunán és egy esztendő múlva még tíz új úri kávéházat, ha ugyan nem — ötvenet. A kávéházba pedig az emberek Budapesten még a víz hátára is elmennek. Nem véletlenség az, hanem a város lelkének törvényéből folyik, hogy a megindító elevenség első képviselője a Duna hátán kávéház lesz. Ez bizonyság a mellett is, hogy a kávéház Budapesten erősebb elem, mint a hatalmas folyam. Nem a Duna árasztja el a kávéházakat, hanem a kávéházak a Dunát.

*

Dayligtht Saving Bill. Ha a lordok háza is elfogadja és Edvárd király szentesíti, a Dayligtht Saving Bill, a melyet a héten szavazott meg az angol képviselőház, egyike lesz a legérdekesebb törvényalkotásoknak, és a kora lelkét legszebben jellemző dokumentumoknak. Ez a törvény elrendeli, hogy májustól októberig, vagyis abban az időben, mikor a napfényből bővebben jut Albion felhős és ködös földjének, Nagy-Britanniában egy órával korábban kezdődjék a nap. Korábban kezdődjék, hogy — korábban is végződhessék. Egyszerűen és kizárólag azért, hogy a munkás ember, mikor estefelé a homályos, borús műbelyből kijön, még az égen találja a napot. Még megfürdethesse a sugaraiban fejét és megsápadt arczát. Még érezhesse és magába vehesse a tüzét. Még verőfényben pihenhessen. Gazdagabb ezzel az angol munkás nem lesz. Hogy mit nyer vele, azt a maga teljességében mi, egy napfényesebb ország gyermekei, nem is igen tudhatjuk a maga egész értéke szerint méltányolni és fölbecsülni. De az új angol törvény egy szimbolikus kapcsolat fonalán elvezeti a gondolatunkat az amerikai Morris Rosenfeld egy megrázóan szép költeményéhez, a melyet a fiacskája szeméről írt. A fiacskája szeméről, a melyet ő, az apja, szinte soha se láthat. Mert mikor reggel a munkába megy, a gyermek még alszik és mikor este hazatér a munkából (ez a Morris Rosenfeld tudvalevőleg szabó-legény volt) a gyermek már alszik. Önkénytelenül megmozdúl a lelkünkben a sejtés, hogy ennek az új angol törvénynek a forrása ugyanaz a megismerés vagy legalább is testvére annak az érzésnek, a mely panaszos dalban áradt ki az amerikai poéta szívéből. Ebben a törvényben poézis van, a minthogy a modern törvényalkotásokban nem egyszer láthatjuk a bizonyságát annak, hogy a törvénycsinálás munkája egyáltalában nem száraz mesterség; a paragrafus a legfinomabb költői megérzés igazságának is lehet a szószólója.

*

Az ártatlanság apostolai. Két röpirat megjelenéséről olvasunk franczia és német ujságokban. Az egyik Párisban jelent meg, a másik Hamburgban; mind a kettő más dologról szól, de egy a mottója mind a kettőnek: olyan emberek ártatlanságát hangoztatják, a kiket a bíróság bűnösöknek itélt. A franczia brosura szerzője a hazaárulásért elitélt Ulmó hadnagyot követeli vissza az Ördögszigetről, a német röpiraté meg, a kit Reckenstein bárónak hívnak, az anyósa meggyilkolása miatt elitélt *Hau* mérnök ártatlanságára esküszik és a pöre revizióját követeli. Egyiknek a röpiratát se olvastuk, de nem is kell olvasnunk, hogy egy tulajdonsága mind a két munkának szembeszökő legyen. Mind a kettő *híres* bűnösért száll síkra. Olyanokért, a kiknek a pöre az egész világ érdeklődését fölkeltette, a melyek tehát alkalmasak arra, hogy annak a nevét, a ki ezekbe a pörökbe beleavatkozik, szintén a hír szárnyára emeljék. Szó sincs róla, a földi igazságszolgáltatás is emberek munkája, tehát a tévedés lehetőségétől nincsen megóva és bizonyos az is, hogy az igazságért és ártatlanságért való síkraszállás nemes és szép vállalkozás. De az a körülmény, hogy ez a rehabilitáló törekvés épen a leghíresebb elitélteket keresi föl, a kiknek a pöre úgyszólván az egész világ érdeklődésének ellenőrzése mellett folyt le, a mely ellenőrzés eleve kizárt minden elsietést vagy lelkiismeretlenséget, meglehetősen lefokozza ezeknek a vállalkozásoknak erkölcsi értékét. Egy statisztika bizonyosan megállapithatná, hogy a *birói*

tek horogra. A gyermektelen, özvegy erdőtanácsos eljegyzett egy harminczhoz közeli, telt, barna szépséget, — az igazgatónőt; két másiknál egy fiatal orvos s egy reáliskolai tanár csak napok kérdése voltak; — ám Irén, a szőke, finom, rugalmas kis őz, violaszinü, szép lampionok módjára elővilágító, furcsa, bolondító szemeivel a halványbőrü, érdekes arczában; — Irén eldöntötte, kitűzte mintegy és megigérte önmagának Horváth Jenő uradalmi mérnököt. Megszerette-e a kicsit testes, komoly és köztiszteletben álló ifjut és leányábrándjaiban ékesitette-e új szinekkel; — vagy csak gyorsan és bölcsen, nyugalmas jómódba akart-e férjhezmenni és nem vesződni többé iskolás leányokkal? Ha igy is; — mit akarhasson egyebet egy leány? Lassan, káprázatos okosságával, a férfiismeret éles intuiciójával vezette az attakot, — és a hogy elejtett, mintha óvatlanul, egy-egy fájón lemondó megjegyzést, a hogy hiszékeny és alkalmas tartalékifjakat béklyóiba vert, felhasznált csalogatóul és föláldozott, — a hogy az asszonyok kegyét igyekezett megtartani és kinyerni bocsánatukat azért, hogy ifjú és szép, — a hogy távoli szülőit egyre előtérbe hozta, emlegette, és pozitiv voltát a családi közösségnek, melyben gyökérzik és mely láthatatlanul is falanxkép ment egyelőre, és Irén a vőlegénye karján halványlila battisztruhában, puhán és szépen lépkedett a Vizesárok mellett a lombos kis utczán első látogatásra a zöldzsalus házba. Felemelt fővel ment, lóbálta az ernyőjét és mosolygott.

Zsuzsánna pedig ott ült a zsaluk között és várta. Hol voltak mostanáig csodálatos szemei, hol volt rugalmas nagy asszonyakarata, hogy mindennek útját nem állta? Semlegesen várta-e kettejük közé az idegen harmadikat; a vagyontalan, ismeretlen és újfajta praktikákban gyanus menyet! Oh, mennyi titkos értesülést szerzett mészárszéket járó szakácsnék cserélő hirszolgálata útján, sőt ócskaruhát vásárló benfentes czigánynétól, a kinek kisujjában az úrinépek minden dolga. Mennyi titkos és hangos gáncsot vetett, mennyi gúnyos, gonosz kis megjegyzést röppentett felé a távolból! De a kis idegen béka kisiklott, távol tudta magát tartani ártó beavatkozásától, hogy meg ne zavarhassa ravasz kis köreit, a míg nincs minden rendben. Mennyi keserüséget nyelt békén és álnobilis alázattal a leány jövendő diadala reményében! És most keresztülvitte, a mit akart és most jön Zsuzsannához mosolyogva a fia karján a Vizesárok mellett, diadalmasan, — és ők meg fogják csókolni egymást. Most csókja és utolsó csatája készül szemtől-szembe két okos és erős asszonynak, a kik közül az egyik ifjú és szép, a másik — még csak nem is édesanya. De asszony, a ki végsőkig vív, alkuszik, ha kell, hogy a lehetőt mentse, a visszavonulást fedezze legalább vagy módot keressen új mérkőzésre, új felülkerekedésre. Jó, — hát menye lesz a kis jöttment; aztán jól vigyázzon, mire vállalkozik. Keserves lesz dolga ő mellette, ha... Jó, hát ő elfogadja, de tudnia kell, minő szerencse ez neki és hogyan becsülje...

Aztán szemben állnak, és kutató mérkőzéssel villan egymásba, turkál egymás álságai mögött két érdekes, jelentős, viadalos asszonyi szempár.

— Gyermekem, — hangzik az öregebb szava lágy, tompa zendüléssel, mint egy alabástromóra finom kérlelhetetlensége, a mint a perczeket kettyenti a hűvös és tiszta régi szobában. — Gyermekem, én már régen kivántam a fiamnak okos és egyszerű, szolid feleséget. És te...

— Én is úgy óhajtottam már ismerni a vőlegényem legközelebbi *rokonát*...

Oh, — a gonosz, a szörnyű kis jöttment! És, hogy mosolyog, mennyi álnok szeretetreméltóság ül a különösrajzu kis profilján! És ez a fiú, ez a bamba, — hogy a hálójába esett. Se lát, se hall! Hát kicsoda ő, Balajthy Zsuzsánna?... A nagy, csudálatos, ezerszinbarna, — öreg szemek csak nyilnak, mind kerekebbre, csak néz és ámul. Mint mind a detronizált fejedelmek, egyszerre gyámoltalanná, ügyefogyottá lesz a meglepetéstől. Hogy néz a szemébe ez a vakmerő kis senki, ez a kis jöttment koldus; — milyen egyszerűen és sugárzón, a Balajthy Zuzsánna félelmetes, urkodó, hires szemeibe? Hát hol vannak azok a régi szemek, hova lett erejük, bűvöletük? Tul lehet ezt élni?

— Gyermekem, — kezdi azért mégis végső erőlködéssel, — leányom, sokat beszéltek már a városban a maguk nagy vonzalmáról, — az emberek mindig sokat tudnak; — azért nem akartam utjába állani, — beleegyeztem...

— Az én szülőim, — talál bele hirtelen biztossággal a fiatal, — édesanyám még nem adott végleges választ. De remélem, ha Jenőt személyesen megismerik a nyáron, ők is belenyugszanak...

Oh, — oh, és nem szakad le az ég, és semmi sem történik! — Hogy még ők vonakodjanak, a koldusok, a jöttmentek, ki-tudja kicsodák? És Jenő hallgat és nézi a bőralbum megcsillanó rezes czifráit egy beszüremkedő bolond napsugár foltjában, — és hallgat bárgyu — vagy okos félmosolylyal, mintha ott sem volna. Zsuzsanna nem maradhat a helyén, felpattan, — majd ujra erőt vesz ma-

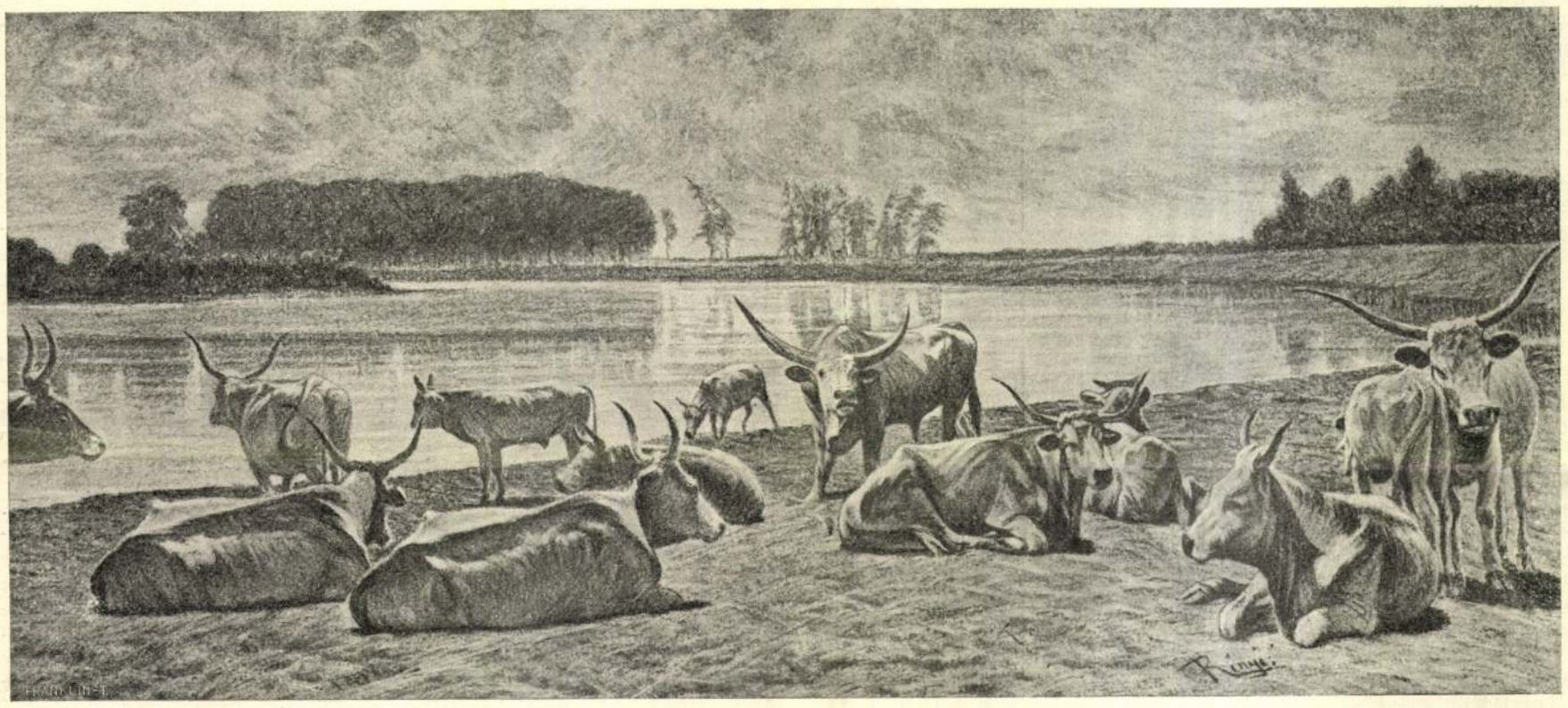

ÖKRÖK A VÍZ PARTJÁN. — Rényi Ede rajza.

mögötte áll az idegenben; — és a hogy mindenekfelett büszke, rátartó és megis olvadékony tudott lenni és ibolyaszin szemével oly gyönyörün és provokálón beszélni, — oh, ennyi taktika egy új világhatalmat is megkörnyékezhetett volna vagy összehozhatott volna, — nem egy kisvárosi kényelmes ellátottságot holtáiglan egy okos, szép és erős életösztönü kis nőembernek, a ki újfajta tudományokkal kipallérozott asszonyeszét jártatja és keres, keres jó biztos és puha helyecskét magának és leendőinek. S a szerelem körüli gyakorlatiságokban oly örök férfi-passzivitás engedte magát, kiváncsian, kedvtelve és nagyobb ellentállás nélkül, — szinte gyönyörködött az attak szép műveleteiben, a fokozatban báltól-bálig, nyilatkozattól nyilatkozatig, a mikbe belesodorni engedte magát.

Már virultak a hársak és vizsgaelőtti izgalmakban tipegtek iskolába az apró leányok, a mikor utolsó koczkavetésül a szőke Irén nehéz mélabúval kezdte emlegetni áthelyeztetését a jövő évre. Apró pletykák szenvedése volt akkor a leányon és apró lovagiasságok kedvtelése védelemben s a haragban mindenki ellen. Ifjú szerelmesek olyan örömmel látnak minden profán kivülállóban ádáz ellenfélt és szinte maguk kavarnak játék-komoly kis bonyodalmakat kettejük körül, hogy aztán egy egyszerű, békitő és legitim kis tény mindent helyreigazitson, — egyje a sokmillió kis páros-esetnek, a miken életek igazodnak mindenütt. Eljegyzés. A távoli szülőknek levél gán mesébe illő önuralommal és nyájasan tereli őket.

— Most, kedvesem, — nézd meg jól ezt az öreg házat és beszéljük meg, hogy fogunk elhelyezkedni benne. A mit eddig én őriztem, most neked kell, és ha tapasztalatlanka vagy még a háztartásban, nem a te hibád ugy-e? Kenyérkeresetre voltál utalva. Én majd itt leszek jótanácscsal, tapasztalással...

— Oh, kedves néni, — ilyen áldozatot mi sohasem fogadhatnánk el — azt előre is meg kell mondanom. Nem szabad megzavarnunk a nyugalmát. Mi már azt megbeszéltük, — ugy-e Jenő, — hogy külön háztartásunk lesz és egy idős leánytestvérem nálunk fog lakni egyideig. Ő meghozza értem ezt az áldozatot, mig beleszokom.

Igen, igy, helyeske társalgási témában ilyen sulyos gonoszkodások történnek és a kis szőke kigyó mindent mer, felegyenesedve, sugárzón, gőgösen. Hogy a kolduspereputytyát is ide fogja csődíteni! És Jenő, az okos, józan — az ő neveltje, — Jenő ezt tűrni fogja némán.

Már mindennek vége. Már Balajthy Zsuzsánna aludni mehet. De csak érzi, tehetetlenül, fullasztó dühben, hogy még élni fog évekig tán, mellőzve, magára hagyva a zöldzsalus házban, — elfakult nimbuszszal, befolyás, szerepkör, hatalom nélkül és talmi, de fájón őszinte, tragikusan hazug anyaságából is kifosztottan; csak azért, mert e szőke kis bestia, ez ujfajta asszony ujfajta ravaszságai

A mentésben legtöbb érdemet szerzett matrózok.

A Pluviose a calaisi kikötőben, a hova kiemelése után vontatták.

A PLUVIOSE FRANCZIA TENGERALATTI HAJÓ PUSZTULÁSA.

erősebbek az övénél, vagy csak fiatal, fiatal — és legyőzte őt...

Az pedig kíváncsi, kellemes, apró mozdulatokkal babrál az asztalkán, kinyitja a fényképalbumot és áthajolva a vőlegénye válla fölött bársonyos malicziával; gonosz kis boszorkahangjában kegyeletkép rezgő csalfasággal sóhajt és álmélkodik.

— Oh, ez ugy-e a Jenő édesanyja. Lórika, ugy-e? Mindjárt megismertem. Milyen szép volt, szegény Lórika mama!

VII. EDVÁRD OTTHON.

Visszaemlékezések. — Irta gróf Vay Péter.

Sandringham volt VII. Edvárd király összes kastélyai között az, melyben legtöbbet és legszivesebben tartózkodott. A birtok Anglia egyik leghiresebb vadászterületén fekszik. Mintagazdaság, melyre méltán lehetne büszke az ország legelső mezőgazdája. A kastély maga nélkülöz minden fényt, vagy udvari jelleget. Még a berendezés is sok kivánni valót hagy. Szerfelett sok az izléstelen butor, mert daczára, hogy az angol nép uralkodóját mint a divat királyát is elfogadta — finomultabb izléssel soha sem birt.

Sandringham az angol középosztály otthonainak mintaképe volt. Csarnokok, folyosók, lakosztályok egyaránt túl voltak zsufolva, és a legellentétesebb zürzavarban vegyültek össze a világ különböző feleiről érkezett emlékek. De nemcsak a berendezés, hanem maga a háztartás és életrend is ilyen polgárias volt. Talán épen ezért érezte magát abban legkényelmesebben a polgári izlésű uralkodó.

A skót felföldön emelkedő *Balmoral* vára Viktória királyné szeretett remetesége volt. — A nagy királyné évenként hosszú hónapokat töltött erdei magányában. Itt dolgozott legszivesebben. Itten irta nagykiterjedésű emlékiratainak köteteit. Ide vonult vissza rendesen egy-egy döntőbb politikai lépés előtt is. Egyszóval uralkodásának legérdekesebb pillanatai Balmoral falaival vannak összeforrva.

Edvárd király csak a hires grouse vadászévad megnyitása után érkezett Skócziába. Tartózkodása augusztus második felétől szeptember végéig terjedt. E pár hét alatt a nap nagyrésze a szabad ég alatt telt el. Az udvar már reggeli után kivándorolt a szomszédos *moorokra*, százával terítve le a gyors reptű madarakat. *Lunchre* kijöttek a család és vendégsereg nőtagjai is. Terítve egyszerűen az avaron vagy rosz időben sátorok alatt vala, és a társaság csak estefelé tért vissza.

Vendég itt sem hiányzott sohasem. Edvárd király azon egyének közé tartozott, kik a magányt nem tűrték. Városban vagy falun egyaránt nagyszámú család, vagy barátok környezték. Reggeltől késő estig mindig társaságban élt. Valamint annyi más tekintetben, ebben is seljesen korának fia volt a király.

Mint a mai társadalom vezetői egyáltalában, úgy ő is folytonos akczió közepett élt. Napjainak minden órája hónapokkal, sőt egész évvel előre volt tervszerűen megállapítva. Valóságos lázas sietés közepett folyt le egész léte. Ha aztán helylyel-közzel gyengélkedés helyhez kötötte, kétszeresen nehezére esett a tétlenség. A folytonos akczió közepett a mai életalakulás legnagyobb hátránya, hogy az emberiségnek a reflekszióra alig jut ideje. Vagy ha arra van utalva, kétségbeesettnek érzi magát. Ezek közé tartozott Edvárd király is. Az elmélkedés, gondolkozás nem felelt meg vérmérsékletének. Intenzivebb szellemi foglalkozás ismeretlen maradt reá nézve.

Ha *Norfolkban* mint angol *squire* vagy földes úr, a *Highlandon* ellenkezőleg mint skót *laird* óhajtott a király élni. Balmorali tartózkodása alatt nem is viselt mást, mint a nemzeti *kilt*-et, a Stuart szinekből tarka kockás mintára szőtt plaidből készült rövid rokolyát. És hűségesen megtartotta az összes régi nemzeti hagyományokat. Balmoral mohos csarnokai félénken visszhangozták a skót dudák méla nemzeti dalait, járták az udvarokon a fegyvertánczokat, és a hegység ormain vigan lobogtak a hagyományos *bonfirek*, vagy örömtüzek.

Senki jobban nem tudott népének kedveskedni, mint Edvárd király, és mi több, e tekintetben fáradhatatlan volt. Mert nem csak hamar felismerte a körülményeket és az általános hangulatot, de soha sem mulasztotta el annak megfelelőleg cselekedni és határozni.

Ezen érdekes körülményben rejlik VII. Edvárd sokat emlegetett diplomácziai sikereinek igazi magyarázata.

Windsori várkastélya volt természetesen minden nagyobb jelentőségű esemény szinhelye. Külföldi hatalmak látogatásait itten fogadta a király. Itten beszélték meg a nagy jelentőségű eseményeket, és itten irt alá nem egy döntő nemzetközi szerződést. Történelmi horderejű jelenetekhez megfelelőbb és pompásabb díszletet nem képzelhetünk.

Windsor azonkívül, hogy az angol-gót stilus egyik remeke, határtalan parkjával, százados erdejével, és az ezüstös meander mederben kigyozó Temzével — az ország legjellemzőbb vidékét, Anglia szivét tárja elénk. Mind az, mit e fogalom magában rejt tájképi szempontból, *Britannia* ottan terül előttünk Windsor bástyáiról körül tekintve. Üdébb, bájosabb, barátságosabb környéket a Temze völgyénél az egész szigetországban nem találhatunk.

E minden tekintetben királyi otthon kapui nyilottak meg egyszer évenként, hogy vendégül lássák, a hagyományos elnevezéssel élve, «A nemzet felső tizezer tagját.»

A *Royal garden party* vagy udvari kertiünnepet évenként juliusban tartották és arra a nemzet összes előkelőségei, kik egy vagy más alkalommal be lettek a királyi párnak mutatva, meghivásban részesültek. Edvárd király ezen módon akart kedveskedni mindazoknak, kik a szükebbkörű udvari fogadásokon nem vettek részt.

A király, kiről mint láttuk, milyen örömest időzött vendégek társaságában, a kerti ünnepélyeken a szószoros értelmében elemében volt. Órákon át ottan forgolódott vendégei között. A köszönéseket folytonos mosolylyal fogadta. Jobbra balra kezet nyújtott, és megszólított mindenkit, kivel egyszer-másszor az életben találkozott. Csoda-e, hogy mindazok, kik egy-egy ilyen népszerű udvari ünnepélyen jelen voltak, a legkedvesebb emlékekkel tértek haza és hálás szívvel gondoltak vissza a királyi háziúrra.

Utoljára immár egy éve elmúlott, hogy hosszasabban lett volna szerencsénk Anglia elhunyt uralkodójával beszélgethetni. Amerikáról irott tanulmányaim* angol kiadásának rendezése több hónapon át Londonban tartott. Ezen idő alatt minduntalan volt alkalmam a királylyal találkozni.

Soha jobb szinben nem láttam. Csodálatos energiája a régi volt. Minden érdekelte. Mindennel személyesen foglalkozott. Uralkodásának ekkor volt delelő pontján. Teljes mértékben ekkor élvezte kormányzásának nagy sikereit. Nemzete, csak úgy mint a külföld, teljes mértékben ismerte el ritka uralkodói képességeit.

Mielőtt Angliából távoztam volna, még elutazásom előtti napon magához kéretett. A váratlan kitüntetés annál inkább meglepett volt, mert ezen alkalommal még kihallgatásra se jelentkeztem. De, mint már fentebb is megegyeztem volt, VII. Edvárd egyik fő jellemvonása épen abban nyilvánult, hogy másoknak örömöt szerezzen.

Épen lakásomról voltam távozóban, midőn a főudvarmester telefonüzenete érkezett. Így a mint voltam, siettem a Buckingham palotába, hogy a legfelsőbb rendeletnek eleget tehessek.

A nagy, négyszögletes, füst és koromtól megbarnult épület, daczára az új aranyos rácsok és hatalmas vaskapunak, meglehetősen közönséges királyi otthon. A mi szép, az a nagy árnyas kert és a szemben elterülő St. James parkja.

A berendezés, jóllehet az utolsó években teljesen felfrissitették, de ennek daczára meglehetősen banális maradt és nem hasonlítható össze se a bécsi, se a pétervári, se a madridi paloták berendezésével. A bejárat nyomott, a lépcsőház szűk, a folyosók sötétek, a díszítés pedig nehéz, sokszor túlaranyozott.

A király dolgozó-szobája a jobbszárny első emeletéből nyilott. Tágas, igénytelen helyiség. Igénytelensége volt egyedüli érdeme is, így megbocsátottuk mindazt, mit művészi tekintetben nélkülözött. A butorzat pár nagy asztal, kanapé és zsöllére szorítkozott, mint azokat rendesen a klubbok dohányzó-termeiben találjuk. Az asztalok el voltak halmozva emléktárgyakkal és iratokat tartalmazó tárczákkal. De ha a berendezés nem is volt nagyon ékes, annál szebb volt a kilátás. A nagy szárnyablakok az árnyas, virágos kertre nyílottak.

Ez volt a király londoni otthona. Itten töl-

* The Inner life of the United States; megjelent I. Murraynél.

VÁSÁROSOK. — Rinyi Ede rajza.

A HABSBURG-LOTHRINGENEK.

Ferencz József király kor szerint a harmadik a most élő Habsburg-Lothringenek közt. Idősebb nála Rainer főherczeg, a ki most nyolczvannegyedik évében jár és a felesége, Mária Karolina főherczegnő, ki nemsokára nyolczvanöt éves lesz. Az oly nagy életkor, minő királyunké, egyáltalán a ritkaságok közé tartozik a Habsburgoknak több, mint ezer éves családtörténetében. Lotharingiai ősapjuk, Risvin, Verdun grófja, csak negyven évet ért meg, s aranylakodalmát egyetlenegy Habsburg házaspár sem ünnepelhette a Rainer főherczegi párig. Hogy így van, tanú reá Ferencz József király, ki ez öreg házaspár esküvőjének ötvenedik évi fordulónapján így szólt a családi lakomán egybegyűltekhez: «A Habsburg-Lothringen-háznak a legtávolabbi évszázadokban kezdődő, jelentőségteljes eseményekben gazdag családi története *első izben* jegyzi fel egy ötven éves, örömben és bánatban kipróbált, boldog házasságnak lélekemelő tényét.»

A most élő Habsburg-Lothringenek, köztudomás szerint, mind Mária Terézia királynő leszármazottjai, mert a nagy királynő előtt a Habsburg-ház törzsöke kihalóban volt. Mária Teréziának tizenhat gyermeke volt. Ezek közül hat gyermekkorában halt meg; három (két leány és Miksa herczeg, később kölni érsek és választófejedelem) az egyházi rendbe lépett; Mária Krisztina herczegnő, bár férjhez ment, gyermektelenül halt meg; II. József császár két leánya meghalt, az egyik nyolcz éves, a másik egy napos korában; Mária Antoinette franczia királyné ága a forradalomban kihalt; Mária Teréziának így négy gyermeke maradt, s ezektől eredt a mai Habsburg-Lothringen család.

Az új családfa gazdagon hajtotta ágait: Lothringen Ferencztől és Mária Teréziától a mai napig, százhatvanhárom év alatt, körülbelül 660 herczeg és herczegnő született, kik közül épen *kétszáz* Habsburg-Lothringen herczeg és herczegnő volt jogosult viselni a család nevét s a főherczegi és főherczegnői czímet. Ez idő szerint *hetvenhét* Habsburg-Lothringen él, a ki e nevet és rangot viselheti. Van közöttük 44 királyi herczegnő és 33 királyi herczeg, ezek közül is csak kilenczen házasok, a többi huszonnégy kiskorú, hajadon, vagy agglegény.

Említettem, hogy a most élő Habsburg-Lothringenek közt királyunk kor szerint a harmadik. Ehhez hozzá lehet tenni, hogy a kétszáz Habsburg-Lothringen között is, ki Mária Terézia óta eddig élt, korra csak öten multák fölül. A legnagyobb kort eddig Rainer főherczeg és felesége érte meg; nyolczvanhárom éves korában halt meg 1881-ben Mária Klementina főherczegnő, Lipót szicziliai király özvegye, nyolczvankét éves korában, 1875-ben, Prágában, V. Ferdinánd király, és nyolczvankét éves korában Mária Beatrix főherczegnő, don Carlos, a spanyol trónkövetelő anyja, don Jaime nagyanyja, kit 1896-ban temettek el Gráczban. Csak nyolczvan éves kort ért meg Miksa főherczeg, a német lovagrendnek 1863-ban elhunyt nagymestere és Lajos főherczeg, Ferencz József királynak atyai nagybátyja, ki 1864-ben halt meg. A hetven évet már jóval többen közelítették meg vagy haladták túl, de nem épen sokan. Ezek között a legöregebb volt Albrecht főherczeg 78, aztán Károly főherczeg 76, József Ferdinánd toscanai nagyherczeg 73, József főherczeg 72 és József nádor 71 évével. Ezek mind meghaltak. Ferencz József király atyja, Ferencz Károly főherczeg 76, anyja, Zsófia herczegnő 67 évet ért meg; testvérei közül már csak egy él: Lajos Viktor főherczeg, a ki 69-ik évében jár; Károly Lajos 63 éves volt, mikor meghalt, Ferdinánd Miksa (a mexikói császár) tragikus módon, ifjan vesztette életét.

Unokákkal és dédunokákkal is kevés Habsburg volt oly dúsan megáldva, mint a mi öreg királyunk. Neki két élő leányától és első fiától tizennégy unokája van s ezek gyermekeitől tizenkét dédunokája. Az unokák mind egyenrangú házasságból születtek: Rudolfnak volt egy leánya, Mária Valériának van kilencz, Gizellának négy gyermeke. A dédunokák közül csak négyen viselhetik a Habsburg-Lothringen nevet s az e névvel járó rangot és czímet. A többi nyolcz dédunokája közül négy Windischgrätz herczeg és herczegnő, négy pedig Seefried gróf és grófnő. Ily sok unokája és dédunokája Ferencz József királyon kívül csak Mária Leopoldina osztrák-estei herczegnőnek, Arco gróf feleségének, s különösen Mária Terézia királynő 1752-ben született tizenharmadik gyermekének, Mária Karolina főherczegnőnek volt, a ki IV. Ferdinánd szicziliai királylyal boldogan töltött házaséletével, lehet mondani: ősanyja lett a trónjukat vesztett európai uralkodócsaládoknak. Fia, I. Ferencz király révén tőle ered a pármai ág; Berry herczegnő és Chambord gróf; majdnem valamennyi spanyol Bourbon, még pedig nemcsak XIII. Alfonz uralkodó ága; a Bourbonok szicziliai ága; leánya, Lujza herczegnő révén pedig a toscanai ház s végül Marie Amelie leánya révén, a ki Lajos Fülöp franczia király felesége volt, az Orleans (Bourbon-Orleans) család.

E czikkben, mely a Habsburg-Lothringenekről szól, helyén van megemlíteni azt is, hogy Mária Terézia királynő ekképen ősanyja volt a mostani Habsburg-Lothringeneken kívül nemcsak a deposszedáltaknak, hanem egyszersmind majdnem valamennyi mostani katholikus uralkodóháznak is. Ezek közé tartoznak a katholikus Hohenzollernek: Hohenzollern Lipót utódai s a mostani román királyi család; Württemberg Fülöp herczeg ága; a Kóburg-Kohárý ág; s végül a Kóburgoknak a belga trónra jutott ága. De azért vannak e családnak nem katholikus leszármazottai is. Valdemár dán herczeg által, ki egy Bourbon-Orleans herczegnőt vett feleségül, protestáns herczegek is vegyültek e katholikus család leszármazottai közé. Sőt van Mária Terézia királynőnek egy harmadiziglen való dédunokája, ki az orthodox hitet követi: Boris herczeg, a bolgár trónörökös.

Közeli vérrokonain kívül ily roppant kiterjedésű családja van Ferencz József királyunknak.

—*a.*

A Magyar folyam- és tengerhajózási-társulat új palotájának építése. — Rombolás a Molnár-utcza és Vámház-tér sarkán. — A Palatinus-bérházak építése a Margithídnál. — Beton-czölöpöző az Akadémia-utczában. — Házrombolás a Deák-téren (a hol a fal beomlott és több munkást maga alá temetett). — Az Irányi-utcza és Ferencz József-rakpart sarkán.

ÉPÍTKEZÉSEK BUDAPESTEN. — Balogh Rudolf fölvételei.

azért hozattam *ezt*, hogy el ne felejthess soha, rám gondolj, valahányszor belőle irsz.

— Én meg mit adjak neked, — fakadtam ki könyezve, — a mi emlékeztessen reám? Nekem nincs olyan emlékem, a mi 100 évig tart.

— Arra nekem nincs is szükségem, — mondta Szano, — mi japánok azt, a kit szeretünk, el nem felejtjük soha... Ha szükséged lesz reám valamikor az életben, — tette hozzá, — csak irjál nekem Nagaszakiba, én azonnal hajóra ülök és bárhol légy a világon, hozzád jövök.

Szükségem lett volna a Szano nagy, boldogító, lélekerősítő szivére, nem egyszer az életben, de azért nem irtam neki Nagaszakiba.

Elhagytam valahol a tőle kapott tintatartómat, a miből irnom kellett volna neki, — s nem akarom, hogy ezt megtudja Szano... Gondolna magában valamit, s nem birnám elviselni azt a gondolatát. Ezer mértföldnyiről is jobban fájna az nekem, mint az én összevissza élő, kusza jellemű véreim leglesujtóbb ítélete.

Oh, a japán ember egészen más valami, mint mi vagyunk... Tisztább, erősebb nálunknál. Tökéletesebb, emberibb. Én tudtam, kiszámítottam, hogy győznie kell az oroszon. Csak a Szano értékét kellett megszoroznom ötven millióval, a hány japán a Mikádó birodalmában lakik.

Ötven millió ember, a kik között mindössze annyi a kötelességeiről megfelejtkező, a mennyi nálunk a tolvaj, a csaló!

Az oroszok birodalmában meg a kötelességtudó annyi.

Én ismertem Szanót. Az én számvetésem nem volt nehéz.

———

Riomfalvi műem-
tékek

Foerk Ernő. A budapesti állami felső épitő ipariskola 1912. évi szumidei felvételei. Bp. 1912.

Műszaki rajzokkal.

42 Signora Vanda Avenanti (marmo).
43 Signorina Maria Vittoria Simoncelli (bronzo).
44 Testa di fanciulla »
45 Paolo Balbo (marmo).
(app. al Sig. Paolo Balbo).
46 Signorina Eleonora Anselmi Medici »
47 Signorina Ottavia Lodoli (cera).
48 Busto Altea (marmo).
(app. al Sig. Fernando Martellotto).

SALA 31. (Pitt. 1-21)

PITTURE.

Carena Felice.

Nato a Torino il 13 Agosto 1879, frequentò l'Accademia Albertina di Torino. Nel 1906 vinse il Pensionato artistico di Roma. Fu sempre invitato a tutte le principali Esposizioni italiane e straniere. Premiato a Pittsbourgh nel 1929. È Presidente e professore titolare della R. Accademia di B. A. e Liceo Artistico di Firenze e professore incaricato di disegno dal vero alla Facoltà di Architettura in quella Università. Accademico d' Italia dal 1933. Risiede a Firenze.

1 L'angelo e Tobia (bozzetto).
2 Bagnanti.
3 Giacobbe lotta con l'Angelo.
4 Ritratto in nero e guanti bianchi.
5 Solitudine.
6 Ritratto in nero e vaso azzurro.
7 L'angelo sveglia i pastori.
8 Natura morta N. 1.
9 Natura morta N. 2.
10 La predica dell' eremita.
11 Pietà (particolare).
12 Cristo predica alle turbe.
13 Natura morta N. 3.
14 Natura morta N. 4.
15 L'angelo guida i pastori.
16 Ritratto in nero su fondo rosa.
17 Sera.
18 Ritratto in rosa e ventaglio verde.
19 Bagnanti (piccolo bozzetto).
20 Donne che si bagnano.
21 Caino e Abele (bozzetto),

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

S. Ripli Anna

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 OKT 2

1021

S. Ripli Anna rajza

TÁJÉKOZ

VILNIUSZ, CHICAGÓ, MUJNA

Jövőre jelenik meg a modern magyar költészet antológiája a Litván SZSZK-ban. Öt költő: Ady, József Attila, Radnóti, Weöres, Nagy László versei. Ebből kaptunk most előzetest: az évente megjelenő „Költészet tavasza" című versantológiában. Egyebek között Ady *A magyar Messiások*, József Attila *Kész a leltár*, Weöres *Önéletrajz*, Radnóti *Levél a hitveshez* és Nagy László *Ki viszi át a Szerelmet* című költeménye olvasható.

A Chicagóban megjelenő litván folyóirat, az Akiračiai (Horizontok) érdekes cikket közöl *A litván könyv Kelet-Európában* címmel. Megállapítja, hogy eddig hiábavalónak bizonyultak azok a remények, amelyeket a litván irodalom világnyelven — elsősorban angolul — való megismertetéséhez fűzött az emigráció. A nyugati társadalmakban csak elenyészően szűk réteg érdeklődik a költészet iránt, amely pedig a litván irodalomnak is vezető műfaja. Az angolul — kis példányszámban — megjelenő litván könyveket a valamit is számító kritika észre sem veszi. Emiatt aztán sokkal nagyobb jelentőségű, hogy az utóbbi időben egyre több litván könyv jelenik meg Lengyelországban, Bulgáriában, az NDK-ban és Magyarországon, tehát olyan országokban, ahol a költészet ugyanolyan nagy becsben áll, mint Litvániában. A jelentéktelen nyugati visszhangoknál sokkal fontosabb arra figyelni, hogy lassan kialakul egy kelet-európai kultúra-tudat.

Egy kis romániai faluban, Mu[illegible]nán tanít magyart Bán Péter [illegible] éves fiatalember. Kolozsvárott já[illegible] egyetemre, s közben megtanul[illegible]

RIPPELI *Ferenc*, festő, Nyitrán az 1850—70-es években. Táj- és arcképeket festett. 1857. Baraeska a teplicfürdői ligettel és Teplicfürdő látképe eimű olajfestményeit állította ki a Pesti Műegyletben.

Ea. G. II. 3681

RIPPER Ferenc kőmüves. Az 1834. évi adóösszeírás említi Egerben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

RIPPER Márton kőműves. Az egri adókönyvek 1814. évi kötete mint adózó polgárt említik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Pest - Buda 1977

Buda. Ar.

ın a hajóhíd budai hídfőjénél állt.

159. p.

ból
XVIII. század vége
Iparm. M.

Gyertyatartópár
XVIII. század vé
Iparm. M.

Rinyi Ede festő

Pesti Hirlap, 1882. nov. 6. tárca
Porzsolt Kálmán: Képkiállitás
Székesfehérváron

Rinyi /Hrinyák / Ede festő

Pesti Hirlap,1882.okt.22.9.
Porzsolt Kálmán: A mücsarnok
őszi kiállitása

Rinyi József festő

Pesti Hirlap, 1882. dec. 8. 12.
Müvészi ösztöndijak

Ringer József

a helytörténetx általában Neumayer és Ringer soproni épitőmesterek közös tervező munkájának tulajdonitja a templomot.

MŰVELTSÉG ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

Winkler Gábor: A soproni evangélikus t helye Sopron építészetében 193 old.

Ringer József

Csatkai E: Három klasszicista építész /Neumayer, Ringer, Handler/ Soproni Szemle /1942/114-125

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1975 Bp.

Winkler: A soproni evangélikus templom helye Sopron építészetében 206.old.

Ringer József

/1753-1833/Kismartonból költözött Sopromba és 1779-től dolgozott itt.közös móve Neumayer Lőrinccel a soproni evangélikus templom.

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

Winkler: A soproni evangélikus templom helye Sopron építéstörténetében old.

194

Ringer József

tervei alapján épitette Neumayer Lőrinc a kelénpataki/Klingenbach, Ausztria/ evangélikus templomot.

MŰVÉSZET ÉS FELVILÁGOSODÁS AKADÉMIA KIADÓ 1978

Winkler: A soproni evangélikus templom helye Sopron építészetében 195 old.

Ringer József

és Neumayer alkotásai képviselik a klasszicizáló később barokk második szakaszát.

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978.Bp.

Winkler:A soproni evangélikus templom helyo

Sopron építészetében 205.old.

Ringer József

kőmives

Sopron

1781. dec. 14. polg. eskü

Házi

RINGER, Joseph

kismartoni hercegi kőmüves ténykedéséről

VALKÓ Arisztid: Késő barokk szobrászrajzok az Esterházy-levéltárban. = Müvészettörténeti Értesitő, 1990. 3-4. 220.

térről van hírünk. (EÁL ErsGazd L 1771/366. szdm.) 1776-ban a kömlői plébániaházhoz készít még ablakkereteket (EÁL ErsGazd L 1776. 279. szdm.) és 1779-ben faragja a demjéni templom köveit. (EÁL ErsGazd L 1779. 165—68. sz. szdm.) Az egri líceum lépcsőházának kőrészein dolgozik. (EÁL ErsGazd L 431—34. szdm.) 1782-ben szintén Miller Jánossal együtt, mint demjéni kőfaragók vállalják a kömlői templom munkáit. (EÁL ErsGazd L 1782. 252—253. szdm., uo. 1783. 211—212. szdm., uo 1783. 176. szdm.) A következő évben és 1784-ben Millerrel együtt elkészíti a kömlői templom kripta lejáratához a kőajtót. (Kömlői templom. 1784. szdm. 187—216.) 1783-ban a tiszaörsi templom építkezésénél szerepelnek. Mindkettőnél → Francz József egri kőművesmester alkalmazottai. (EÁL ErsGazd L 1783 : 218. szdm.) 1785. március 8-án köt szerződést a kápolnai főoltárhoz szállítandó faragott kövekről és márványokról. E munkával 1792-re készül el. 1787. március 13-án ugyanilyen szerződést ír alá a felsőtárkányi templomra vonatkozóan (Szmrecsányi, 256, 266. old.) 1787-ben az extrinitáriusok leltározásánál találjuk. (EÁL Eger v. ir. 1787. 551.)

Pliczner 1789-ben elkészíti a ráchegyi kővágó és az egri vár darázskő fejtésének tervét, és már előbb — szintén Francz kőművesmesterrel együtt — tervet készít a felsőtárkányi kőbánya újra való megnyitására. 1789-ben utóbbi helyen dolgozik és különböző márványokat fejt a bányából. (Rel. Ann. 1784—85. lib. 129/1, Rel. Ann. 1790. lib. 129/b.) Ebben az évben a tiszanánai templom oltárára köt szerződést. (Szabó, 203. old.) Plitzner 1791-ben panasszal él, hogy Rubin Lőrinc megkezdett

Ringer Márta

4 gimn. 1 iparr.
női rajztanf.
10 hónap, jeles
tanár Böhm János

Iparrajziskola 1910

9595

és koronás czimerrel diszitett
alakokkal körülvett keretben:
F DESCRIPTIO. Hozzá a Milliaria
dva, Jelzése pedig: AMSTELODAMI,

5:49.6 cm.

13
2
0052.

10 K

RINGHOFER JÁNOS , gombkötőinas

6?.-Jánosa i tvánnal tanúltak:Molnar Ferenc,18?3-febr. 20-18?6.jú l. ?.-Fehér Lajos/soproni/1836.jan.15-18?8.. Nag antal/csepregi/18?8.jan.24-18?9.jan.10.-Gömbös Sán?or,/jakfai/18?7.jan.29.-1840.jún.28.-Jeky Lajos, /soproni/18?5.jan.28-18?7.jún.4.-stb.- 413.old

SZÖVÉNYI ISTVAN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

MDK

Ringlaut Lipót hőgyészi ácsm.

1773. felszab.Pécsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló, 1913. nov. 30. 3-4. l.

Ringler-textverék

iparumvesszek

Bukarestben adják el iparumvesszetük termékeit

ród

Molter Károly-

Marosvásárhely-Erdélyi Városképek

Bp. 1936. 184. l.

i a képeket, ha férjem betegsé-

Tisztelettel

Radnainé

MDK

Ringler Géza és Miklós, és Jeddy Sándor

iparművészek, Bedőházy Katinkával 1922. Marosvásárhelyt lakásberendező vállalatot létesitettek, mely 1930. Bukarestbe tette át mütermét.

Biró Béla szives közlése

M.D.K.

Ringler János, réznüves

1776-ban az egri líceum rizalitja fölötti tetőzetre állit két rézgombot (urnát) 315 forintért.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391.old.

RINGLER János rézmüves. 1800-1805 között mutatható ki a városi adókönyvekben. 1805-ben a város IV. negyedének 4. fertályában a városi „Hosszu pince kocsma" házában lakik a mai Dózsa György tér 2.sz. alatt. ~~II.~~

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Ringler János

rézmüves mester Egerben 1805-ben.

Voit Pál szerk.: Heves megye müemlékei II. köt.
Magyarország müemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

276 l

Ringler Mátyás

rézműves Egerben 1787-1800 között.

Voit Pál szerk.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

276/

RINGLER /RINGL/ Mátyás rézmüves. 1766-96 között a város IV. negyedének 4. fertályában mint háztulajdonost irják össze. 1775-ben a püspöki rezidencia erkélyén réz ciszternákat készit. 1787-1800 között a mai Dózsa György tér 3.sz. háznak tulajdonosa. Özvegyével kapcsolatban említik, hogy 1799 előtt nála segédkedett --+ Echinger Tamás rézmüves legény.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Ringler (Ringl) Mátyás, rézmüves

1766-96 körötti egri összeírásban mint háztulajdonos szerepel. 1775-ben a püspöki rezidencia erhelyén réz-ciszternákat készít. 1787-1800 körött a mai Dózsa György tér 3. sz. ház tulajdonosa. Özvegyével kapcsolatban említik, hogy 1799 előtt nála segédkezett Echinger Tamás rézmüves legény

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391. old.

x) aláhuzás tőlem, Bné

Ringler Mátyás

vékmünes

l.

Szm Egermúr

322 l.

1908.

dból.

3827 Flandriai mester,
A XVII. századból.

Fa r

Csendélet.

~~Egy~~ két darab deszkából összerc
fejjel jobbrafekvő nyulacskát és
jobbról egy háromlábu hasas üstöt
kórtét, kissé odább balról ~~egy~~ cs
~~egy~~ abroncsos bödön tetején össze
két sárgarépát, négy fehér burgon
tunk. Jelzése alól jobbra bekarcz
1641.

Fa, méretei 53.5:71.3 cm.
Vétetett az 1908. novembe
8000 K-án (1807-908)

Dr. W. Martin: Galerie G
pag. 25.

Vét. 121584-908
N°37. pag. 25

Ringwald József

kovács és vascsiszító

1814, Nagykárolyból

László

Fleischer Béla

79.

Ringler Miklós és Géza, és Jeddy Sándor MDK

iparművészek, Bedőházy Katinkával 1922. Marosvásárhelyt lakásberendező vállalatot létesitettek, mely 1930. Bukarestbe tette át mütermét.

Biró Béla szives közlése

Rinn Frigyes osztrák
jezsuita szerzetes,
Kalskburgi lelki igaz-
gató festette a kapor-
naki pléb. templom főoltár-
képét 1862-ben. A kép
az Üdvözítőt ábrázolja.
Ugyanő festette a két mel-
lékoltár akkori képét is:
a Nepomuki szent János és
a Szűz Mária-képet.

Nagyfalusy Lajos S. J.
A kapornoki apátság
története. Kalocsa 1941.
155. l.

MEGHIVÓ.

A Főiskolák és Szakiskolák Ifjusága 1934. évi február hó 24-én, pontosan 8 órai kezdettel

JÓTÉKONYCÉLÚ ZÁRTKÖRŰ **TÁNCESTÉLYT**

rendez, az „Öreg diófa" vendéglő (I., Pálya-u. 3.) összes termeiben, amelyre Nagyméltóságodat / Méltóságodat / Nagyságodat b. családját és ismeröseit tisztelettel meghivja a

RENDEZŐSEG.

ELNÖKÖK:

vitéz Jány Gusztáv
ezredes,
a M. Kir. Lud. Akad. Főpcsnoka

Dr. Jordán Károly
egyetemi tanár

Megyer-Meyer Antal
képzőmüv. főisk. tanár

Kovacsevics Milenkó
keresk. tanácsos

Fischer Károly
igazgató, vegyészmérnök

Dr. Vass Béla
felsőkeresk. isk. igazgató

Háziasszony: Sütő Jozsefné.

Megjelenés utcai ruhában. Személyjegy 1.— P.

A zenét KOCZA GYULA a rádióból is közismert kombinált tánczenekara felváltva szolgaltatja.

Jakab nyomda

Rinkó János

A 19. n-ban önálló fazekasmester Sárospatakon.
Özvegye Rozsák Mihály -1- felesége lett.

Román János: Sárospataki kerámia. Bp. 1955.
27. o.

Rinner János

építész

l. r.

Építészet

1943. 10. l.

Erzsébet emlékmű pályarat 1902

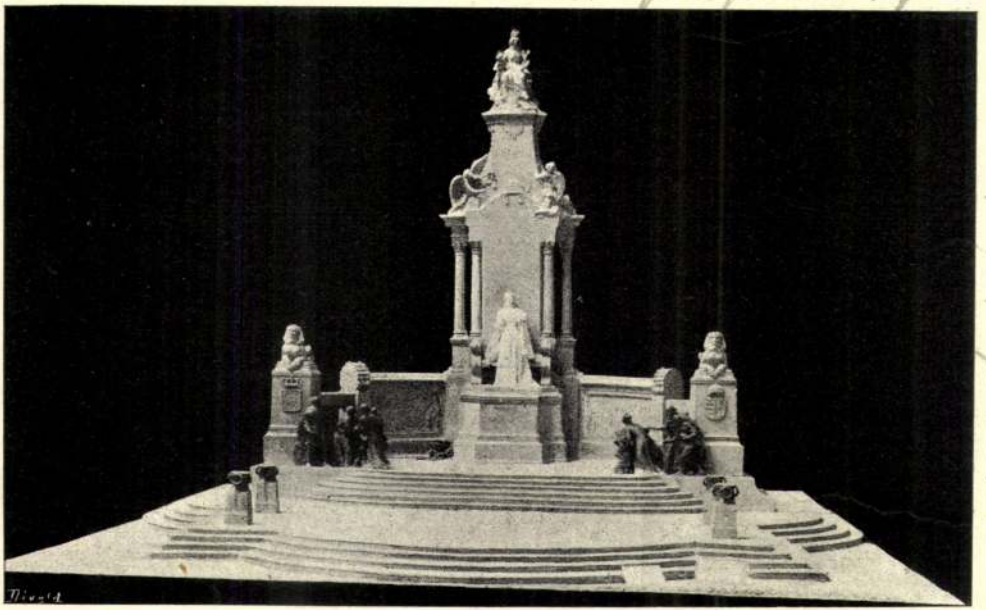

Szobrász: Rintel Géza.

Rintel János

MMÉE Közl. 1902. IX. Ládó

Rintel Sera

l.

Liber Bpest n obrai

278. l.

Rimtel (Maróti)

1893/94 Géza

Ferkápzomfoiskàvk

127 l.

Rintel Géza

Müvészet 1902 120, 333, 355

l. Maróthi Rintel G.

Rintel Géza

~~Mit~~ adat nincs

1893/94 I. nebraszati ostály

1893/94 II " "

Tóparaki templom T. 163.

Rüntel Geia

Sod

Just, 163.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Koron

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. pos

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi .....

Rintel Geza

wód
2

Vasilys cod. 496 l.

Rintel Géza

mod

Vastag 1902 6571

Egyel

A Vörösmarty szobor pályatervei.

Rintel Géza

Erdi

V. Eros

Kajzel

RINTEI *Géza*, l. *Maróti Géza*.

XXVIII

Rinyi Ede

Műcsarnok Sorsksár

1907. tav. kiáll. 142

1910. tav. kiáll. 432

~~1818. Nürnbergi iskola:~~ →
~~A XVI. sz. első felétől.~~

1818. Jézus ostoroztatása. (M

Pilátus elbocsátá Barabb
[illegible] A ruháitól m
Jézus arczélben, ~~a~~ balra for
~~[illegible]~~ feje körül dicsfény rag
kendő takarja. A kötél végei
hajú és csupasz arczu fiatal
~~[illegible]~~dó rőt férfi pedig vesszőkötegge
és az utóbbi piros ruhába öl
~~Balról~~ az első kezeit bot
~~[illegible]~~ meggyszinü köntöst hord;
a negyedik nek hegyes zöld kalap
lopos előtornáczban a földön
és ~~[illegible]~~ piros köntös feksz

Fa, méretei 90: 40 cm.
Deák-Ebner Lajos ajándék
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Kifüggesztetett

Fa mellette levőnek csak turbánja

904: V. 10.

Rinyi Ede

Hrinyák

XIX sz

Botra tamaszkodó
parasztc. olajf. az Ernst
Múzeum 13–14 aukció-
ján

Prakots József, a Petőfi-Társaság

titkára IX. 47

Hrinyák Ede

1879. 300 f. ö. d.

Vas. nyp 1879. 725 [illegible]

Hrinyák Ede

1881. München

(77). Tanulmányfej. Olajt.

(78). Tanulmányfej. Olajt. Jellinek Lajos tulajd.

Őszi Eiállítás 1881. I és II. sorozat

Hrungar Ede

300 ft allami sgjk
vas. Ujs 1880. 712 l.

1881-ben diesero oklevelet jelt a
muchen akademiain.
Magyar müvesek kulföldön –
vas. Ujs 1881. 494 l.

Rinyi Ede

Festő

Kassai mur.
Kat. 400 l

Rimyi Ede

Művészeti lex. 675. l.

1856 – 1917

JUNIUS

10

Rinyi (Hrinyák)
Ede

Egyházm. Lap

1881. 2 ígl.

A müemlékek t

Cirott

A vörösklastr

tokról szóló szám

az összegnek kin

rencsém tisztelett

Koronahegyi

Ilvinyák Ede

1876/7 I. a bjesti mintarajztanoda és rajztanárképzőben a festészeti szakosztály rendes növendéke.

1876/7. II. tandíjat nem fizetett, kilépettnek tekintetik.

Rinyi Ede

1882. Budapest.

(134) Bölcselkedő rabbi: Olaf 300 fl.

Özvi Ei ábrázolás 1882. I sor.

Rimzi Ede

1905. karácsonyi

A Gritti-udvar Velencében.

olaj. 900 K

Lelet, rohodi V. 167

— taktakenézi V. 167

— kántorjánosi V. 167

Rinyi Ede

1905. őszi

kiáll. Nemzeti Szalonban

Temnatik (Sötéthegy)
Bregben, olaff. 700 K

ez Hrinyák volt.

Havas: Magyar Földr. Könyvtár

V. 297

Rinyi Ede MDK

Temnátik falurészlettel, olf.

Műcsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Rinyi Ede. graf.

Hetivásár. Árétarajz.

Képzöm. Társ. 1910. Tav.kiáll. Kat. 47.1.

Rinyi Ede

MDK

Hetivásár, krétarajz

Mücsarnok 1910. tavaszi kiállitás

Rinyi Ede

Temnátik. Sötét hegy, olf.

Micsarnok 1892/93. tól kiáll.

Rinyi Ede

MDK

Delelő gulya a Tiszaparton, rajz

Műcsarnok 1907. tavaszi kiáll.

Rinyi Ede MDK

Bölcselkedő rabbi, olf.

Mücsarnok 1882. őszi kiáll.

Rinyi Ede

Virágárusnő, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1885.

13-14 l.

MDK

Rinyi Ede

A felvidéki életből, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 14 l.

MDK

Rinyi Ede

Olasz zenész, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883.
15. l.

MDK

Rinyi Ede

Bölcselkedő rabbi, of.

Képkiállitási kalauz. Kolozsvár, 1883. 3 l.

RINYI EDE

XXXX 142. Delelő gulya a Tiszaparton. Rajz.

KMT 1907. tav.kiáll.kat. 30.oldal

Rinyi Ede MDK

Bölcselkedő rabbi, repr.

Műcsarnok 1882. őszi kiáll.
második sorozat

Rinyi Ede MDK

Őszi tájrészlet a felvidékről, olf.

Műcsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Rinyi Ede.

OMKT.1895.tav.

Rinyi Ede

MDK

A jó kutforrásnál, olf.

Műcsarnok 1898. őszi kiáll.
II. sorozat

Rinyi Ede MDK

Reggelizás, olf.

Mücsarnok 1885. Bpi. orszl ált. kiáll.

Rinyi Ede MDK

The Start /Falkavadászat/, vázlat

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Rinyi Ede

HRINYÁK *Ede*, l. *Rinyi Ede*.

Csaszar Elemei IX. 180.

MDK

Rinyi Ede

A mücsarnok kiállitása. Vas. Ujs. 1882.
688.l.

MDK

Rónyi Ede festő

„Őszi tájrészlet" c képét KT-sorsoláson

Gr Wenckheim nyerte. 1890.

MDK-A-I - 1/2686.

MDK

Rinyi Ede festő

„Reggelizés" és
„Tanyai élet" c képeit küldi KT-tárlatra
(Edelény, 1884.)

MDK-A-I-1/1325

Rinyi Ede festő.

The Start /Falkavadászat./ Vázlat.

OMKT.1895.tav.

Rippl Ede festő

MDK

1882

KT.-tól átvette

„Olasz virágárusnő"

„Bálaselkedő rabbi" c. képeit.

MDK-A-1-1

1031

Rinyi Ede

A Gritti udvar Velenziában, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása. 1906, 8 l.

M. D. K.

RINYI Ede festő

Reggelizés.

Bovák. Tárgymut. Bp. 1885. 58. l.

Rényi Ede (1856-1917)

„Udvarlás" o.fa. 60x40 cm

J.l.b.: Rényi Ede 887.

Szakértői ár: 12000 Ft.

BÁV 48.Képaukció Bp.1979.május

M.D.K.

Rinyi Ede

Hrinyák Ede néven szerepelt korábban, mint az Irodalom és Müvészet c. rovat közli: "A képzőművészvilág névsorában sok uj magyar név fordul elő az ujabb időben. Münchenből hazatért több fiatal müvész magyaritá meg nevét."

Képes Családi Lapok. Bp. 1882. dec. ~~24~~.31.
14. sz. 224. lap

Riolo Tomaso (1815-1866)

„Olasz táj" (Szivárvány fpl.) Tempera 27x36 cm
J.l.b. T.R. Kikiáltási ár: 1500 ft.

„Palermoi táj" Tempera 37x57,5 cm
J.l.b.: Tom. Riolo 1845.
Kikiáltási ár: 4000 ft.

BÁV 48. Képaukció Bp. 1979. május

Riomfalva

N. Kükülló

ág ev tényszám

Török ernő. 1912. pausák.

1/ alyrajzok hosszúkeresztmetszet 1:200 –

2/ részletek ajtó. sat 1:10 részletek 1:5

3/ kőrácsos ablak 1:10. –

faforgyány fermentes nyugszag folyó diszítmény.

7.

8.

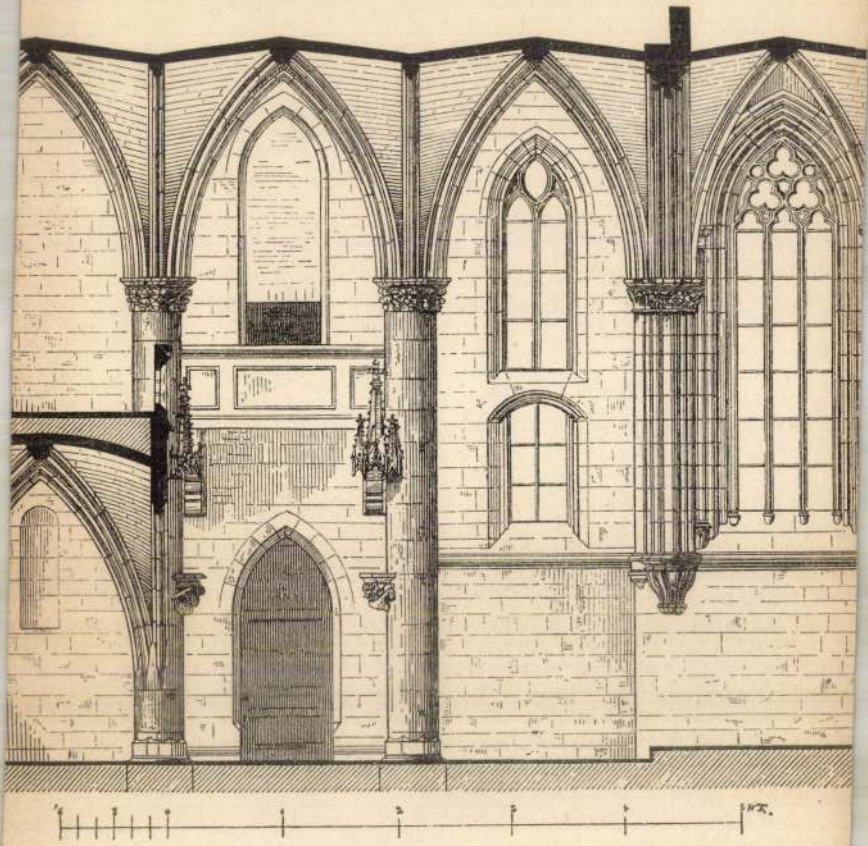

10.

Riomfalvi ev. templom

sekrestyéjének ajtaja

1576.

l.

Arch. Ért. 1915

245. l.

A növényzet helytelen alkalmazása a városképek
A visegrádi ásatások, *Schulek János*
Újvidék általános városrendezési kérdései, *dr. I*
A Budapest X. ker. Tomcsányi- és Pongrác-úti
Telekváltozások várostörténeti jelentősége, *dr. G*
Néhány megjegyzés dr. Kotsis Iván javaslatáho
Dr. Kotsis Iván viszontválasza
Építési napló
Sopron városháztere, *Olgyay Viktor* rajza
Az Országos Nép- és Családvédelmi Alap falus
melléklet *Vörösmarty Kálmán* cikkéhez
Az építészhivatáshoz *(P. G. J.)*
Építési napló
A borsi Rákóczi-kastély helyreállítása, *dr. Lux*
Az építész felelőssége a városképért, *Tóth Kálm*
A nyíregyházai Közigazgatási Tanfolyam Székh
Az Állami Munkaközvetítő Hivatal tervpályázat
A demsusi templom, *Debreczeni László*
A törökeredetű pécsi belvárosi templom műeml
A mult és közelmult magyar városépítése. (Első
A Szentháromság-utca régi képe, *Lehoczky Gyö*
Schulek Frigyes
Építési napló
A Vár öreg házai között, *Rihmer Pál*
A budavári helyőrségi templom tornya, *dr. Lux*
A budai vár, *Lehoczky György*
Egy vitézi telek épületei, *Rácz György*
A Kalotaszegi Múzeum és Kultúrház, Széljegyze
Szamosujvári részlet, *Pfannl Egon* rajza
A budavári Horthy Miklós bástya-sétány tervp
A mult és közelmult magyar városépítése. (Má
Budapest telekviszonyai és a keretes beépítés, *H*

Rimaszombati ev.
templom
gótikus padja
l.
Arch. Ért. 1915
252. l. képpel.

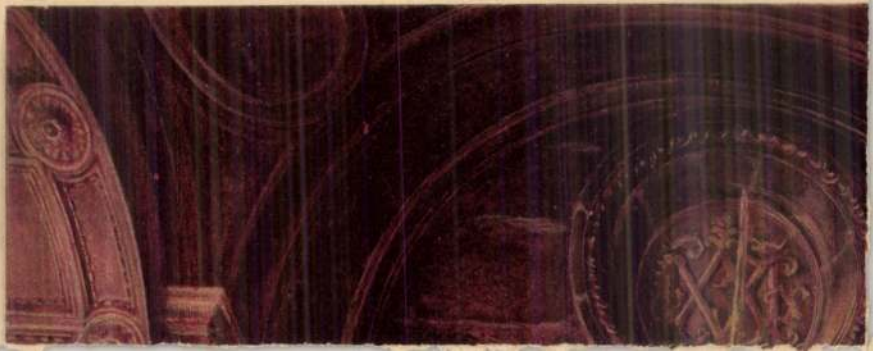

RIPANTI,XVI.sz.Jelen volt Esztergom ostrománál,majd Győr erődítésénél.

Maggiorotti,439.

MDK

Ripka Jusztina

Inditásra készen, paszt.

Herpay I-né arcképe, miniature

Felszabadulási Ünnepi Hónap keretében rend. képzőm. kiáll. kat. Sopron

MDK

Ripka Jusztina

Török Béla arcképe, miniature

Hirschler Erzsébet arcképe, miniature

Felszabadulási Ünnepi Hónap keretében rend. képzőm. kiáll. kat. Sopron

Ripka Kamill
zongorakészítő
Trencsén

l. Ezredevés kiáll
I. B. 27. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Ripke

1738

l.

Eperjesy 1929

Fil.

Junius 22. Szikszó — Ujszaló — Léh — Szárazberek — Rásony — Ab Szárazkék — Alsógagy — Felsőgag ~~tenye~~ nyele —Fáj — Fulókércs — Szeme szőlled — Alsónovajon át Szala - Fancsal vissza Encsen át Felsőfüg át Csobád — Szikszó.

Junius 23. Szikszó — Onga — Ges Hernádkéres — Nagykinizs —Szent —Pere — Hernádszentandrás —Iná át Abaujalpár — Boldogkőujfalu - Simabaskó — Boldogkőváralja— Ár Vizsolyon, Göncruszkán és Hidas

Kilométerek összegezése

Junius	15.	154 km
"	16.	185 "
"	18.	92 "
"	19.	258 "
"	20.	198 "
"	22.	146 "

S. Ripli Anna

Buzavirágot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 2.
XV. évf. 40. sz. 5. lap

RIPEL l. RIPPEL

Rippel F. festőművész
Nyitra 1856-ból. Olajfestmény.
Képkiállitás Nyitrán, 1916

Ipolyi, Biharvármegye, 385. szám. — Gerevich PA, 252. l. — Gerevich IPGY, 94. l. — Lepold—Lippay 57. l. — Ybl Ervin: Lotz Károly élete és művészete. Bp. 1938., 176. l.

vadi János halála

on falképhez. (Bakács-téri rk. templom.)
, színezett szén.
polyi-gyüjteményből.
A műcsarnokban . . . Vasárnapi Újság, 1881., 219. l. — Ipolyi, Biharvármegye, 387. szám. — Gerevich PA, 252. l. — Gerevich IPGY, 94. l. — Lepold—Lippay 57. l. — Ybl Ervin: Lotz Károly élete és művészete. Bp. 1938., 176. l.

T id.

KÓ KÁROLY (1791—1860)

irb. vázlat: modelltanulmányok, alakok, ozícióvázlatok, redőtanulmányok. Vízfest-ek, tollrajzok és ceruzarajzok.
: prímás vásárolta 1878.
Markó albumai . . . Vasárnapi Újság, 1878., 24. l. — Esztergom, 1878. V. évf. 290. l. — Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 40. l. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 2., 5. l. és júl. 20., 4. l. — Gerevich: Régi és jabb magyar festők a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 554. l. (Egyik rajz épe 554. l.) — Gerevich PA, 251. és 254. l. - Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 929., 24. l.

L·O"

NYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852—1919)

ij

vízfestmény.
och prímás vásárolta.
erevich PA, 254. l.

Rippel, A.

MDK

Az Eskü téri és Fővám téri hidak terveire 1894-ben kiirt nemzetközi pályázaten megvették a nürnbergi gépgyár r.t.-nak Eskü téri hidtervét. Tervezők A Rippel gyárigazgató, J. Tiersch müépitész és tanár. Az erőterveket Dietz müncheni tanár is aláirta.

38.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1980.
38.o.

RIPPEL Antal egri kőműves. Az 1834. évi összeírás szerint ekkor adófizető iparos Egerben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Rupsel Antal, egri kőműves

az 1834 évi adóösszeírás-
ban szerepel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 391. old.

Rippel C

aranyminves

Budán

a XIX. sz. első felé-
ben.

Budapest

1946. szept. szám.

3 i 4. l. képpel.

RIPPEL MIHÁLY, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950
RIPPEL MIHÁLY, kőedényfestő, 1941
Függelék, 298.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

RIPPEL, Paul, porosz üvegcsiszoló

P. Rippel, bürgerl. Glasschleifer, 7 éves fia meghalt.
(1848, II. kötet, 355.l)

—

Herr P. [illegible] Rippel, Glasschleifer, 11 éves lánya és
9 éves lánya meghalt. (1849, 574.l)

—

Frankfurter Zeitung
(Gerlach)

Rippeli

l.

Lykanemzromantika
207.l.

Rippeli Ferenc

Jesto Nyström

1857. szept.

minapylet

magyar

Szent István (Király fa - szobra XVII. sz. -

VIII. 131.

Rippeli Ferenc Nyitrán

1857. szept. – okt. kiäll. Müegld. Baracska, a teplicfürdöi ligettel, olajf., 60 frt. – Teplic fürdö látképe, olajf., 60 frt.

Vallás- és Közoktatásügyi minisztér

III. 52, 53, 54, 55, 57, 60, 62,

Rippeli Tsenc.

Festő

Nyitrán.

Műegylet.

1857. szept. okt.

L.

M.D.K.

Ripper Ferenc, kőműves

az 1834 évi ceri adó-
összeírásban szerepel

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391. old.

Ripper Marlit

Otvös

1914 – 16.

Éimisk 1930.87. l.

Hadsereg.

A ház előtt álló Invali
Wiener Ingen Academie és a Ma
ner Neustadter Academie egy-e
a Deutsch és az Ungarisch Rep
rőznek. Felirata:

Kaiserthum
OESTERREICH

Szines kny., mér.

140-91-

Ripper Margit

A Müvészet c. rovat a fiatal magyar iparmüvészek kiállitásáról tudósit, melyet az Iparmüvészeti Társulat rendezett.
Ripper Margit, Stauber Rózsi, Grofcsik Emilia, Kardos Böske, Rákos Böske, Csillag Olga, Hegedüs Erzsi, dr. Fritzné Schiffer Edit müvészek szerepelnek a tárlaton.
Ripper Margit ötvösmunkáit megdicséri a kritika.

A HÉT, Bp. 1917. dec. 2.
XXVIII. évf. 48. sz. 767. lap.

M.D.K.

Ripper Márton, kőműves

az 1814 évi ceri adókönyv-
ben szerepel.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 391. old.

RIPPER Stephanus M.D.K.

mutuariorum magister

Szeben

1952)

Művért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők
és grafikusok Magyarországon 1828-ban 137.

Ripperger György ácsm. MDK

19.sz.el.f. céhmester

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló. 1913. nov. 30. 3-4. l.

Ripperger Jakab pécsváradi ácsm.

1771. felszab.Pécsett

MDK

Ripperger János pécsváradi ácsm.

1767. felszabadult Pécsett

Csorkuti A: Pécsi ácsok czéhe. Pécsi Napló, 1913. nov. 30. 3-4.l.

MDA

Ripperger Sebestyén pécsváradi ácsm.

1781.felszab.Pécsett

Csorkuti A.: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló, 1913. nov. 30. 3-4. l.